Ø

Gerlóczy Géza

orvostanár, az OTBA kostnai igazgatója, karikaturista

A Kis Pajtás c. ifjúsági lapban jelentek meg első rajzai. Karikaturája jelent meg közikolai tanulókorában a Borsszem Jankó c. élelapban is. A magazonyörmiegere rajzol. Képei jóvészt elpusztultak az ostrom alatt. Fivére Gerlóczy Gedeon építésznek.

Feher Rózsa: Kiss Pál, Rusznyák István és Gerlóczy Géza orvostanárok elmondják miért rajzonganak a képszőművészetért. Szivárvány 1947. febr. 15. Arcképpel és képekkel.

aurice ban (Dép. Seine) 1799 április 26-án.
3 augusztus 13-án.

innenső partján szemlélhető, a hol
figyelmünket, mely előtt középütt
dett ellenfelek, mig az előtérben
, a melyből egy piros fezes, hosszú
balrafordultan ágaskodó szürke pari-
fehér, válik ki. Ez utóbbi közelében
meztelen ~~ha~~ tördeli kezeit és egy
a gyermekével együtt meghalt anya mel-
lzése alól balra: E.D.4

4 cm.-- Lelt.sz.4623.-- Vétetett az
. leirat, illetőleg az 1913
912) szerint dr. Hermann Eislertől
-- Kifizettetett 1913 november 22-én (2182-913).
ber 8-án (2290-913).

.n.1509-913
182-913-2
.lelt.12475.

az 1913 november 14-dei
175115 sz. rendeletre (2190-913)

201

de. D. K

SERLÓCZY egészáné szobrász

A Jeghori ember szobra

Tamás István: Új bejlődéstörténeti
kiállítás nyílik a Nemzeti Mu-
zeumban

Magyar Nemzet 1961. szept. 29. 4. l.

Ø (Gerlóczy Gy)

Könyvel

( ) A. nüegyetem

építési ügye

MDK

Gerlóczy Károly

Ferenc József jub.dij. Mücsarnok, 1898. okt. 2o.

97 l.

Gerlóczy Károly

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Mücsarnok, 1899. 215. l.

Gerlóczy Sári 1.

képeinek – a közeli jövőben sorra kerülő
szentendrei bemutatót megelőzően – a vi-
segrádi Király étterem adott helyet. A mű-
vész nevét kevesen ismerik: ennek oka min-
den bizonnyal az a körülmény, hogy ki-
állításan utóljára a felszabadulás előtt
szerepelt. Olcsay Kiss Zoltán magániskolájá-
ban tanult, ebből az időből származik a na-
gyon karakteres, színekben szépen harmonizált
Fej, ezen az áll alatt megkötött kendő szorosan
övezi az arcot, melyből riadtan sütnek ki a szemek.
Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/254 6 old.

Gerlóczy Sári 2

Ez a fegyelmezett fogalmazás az idők folyamán fellazult, azzal egyidejűleg, hogy a művész gondolatvilága is a környező világ helyett mélyebbre, az álmok és a sejtések felé fordult, s ezeket fejezi ki szabadon kompanált vágyodásaiban, riadt látomásaiban.

Láncz Sándor: Riállitásról kiállitásra...

Magyar Hirlap 1972/254 6 old.

Gerlóczy Sári 3

Nem a szónak abban a megszokott értelmében fest táblaképeket, ahogy a fogalmat használjuk a kiállítások és a képkereskedelem műveire: mint ahogy beszélni kezdő gyermek ajkán bukik ki a szó, önkéntelen szükségszerűségben, úgy keletkeztek ezek az alkotások, a közlés vágyának kényszerűségéből.

Lácz Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/254 6 old.

Gerlóczy Sári 4

a magány, a vívódás önmagunkal, és sok-
szor értetlen társainkkal; az „időnek mélysége-
sen mély kútja" a Karamazov testvérek dosz-
tojeszkiji hagédiája: az emberiségnek ezeket
az ősi, vissza-visszatérő problemáit fejezik
ki csodálkozó, kerek szemű, megnyugtott
fejei, finoman, érzékenyen összecsendülő
színei, melyek eltérnek úgyan a megszokot-
tól, de éppen ezáltal ragad meg bennünket
alkotójuk érzékeny egyénisége.

Láncz Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap 1972/254 6 old.

Gerlóczy Sári

Két ovális rámában, két rajz. Az egyikben guggoló emberalak, a másikban egy ágacskát tartó kéz.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. juni. 8.
XVIII. évf. 23. sz. 8. lap.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 SEP 9

Gerlóczy Sári festőművész

MŰVÉSZE

1021

GERLÓCZY SÁRI KÉPEI

Gerlóczy Sári kiállítása augusztusban nyílt meg a visegrádi Király vendéglőben. A festőnő képeit szeptember végén Szentendrén is bemutatják. François Gachot, aki a művésznő gyermekkora óta kísérí fegyelemmel Gerlóczy Sári festői fejlődését, tavaszi, magyarországi látogatása alkalmával látta a most bemutatott kiállítás anyagát. Most Franciaországból küldte el hozzánk Gerlóczy Sáriról szóló írását.

Gerlóczy Sári művészetéről nem beszélhetünk hagyományos normák szerint. Nem alkalmazhatjuk rá a szokásos szempontokat, ha festői munkásságát akarjuk megítélni. Ahhoz, hogy művészetének sajátosságát megértsük, talán az kell, hogy a kezdetektől fogva lássuk a képek alkotóját: a kislányt, aki furcsa tehetségének megszállottjaként, minden előkészítés nélkül, váratlanul a földre kuporodik és a padlón leterített hatalmas fehér lapra olyan alakokat és jeleneteket fest, amelyek idegenek a művész mindennapi életétől és környezetétől. Így születnek meg a szemünk láttára egy olyan világ körvonalai, amelynek a legmélyén ott vannak a bibliai szövegek és amely magán viseli annak a tündéri látomásnak a nyomát, amelyet az alkotó izgatott kézzel igyekszik megragadni, rendszerezni a maga érintetlen frisseségében, biztos forma- és színérzékkel. A művésznek ez az adottsága, amely festészetének mindig is alapja volt, ellenáll a művészettörténeti osztályozásnak. A művésznő számára a festés sohasem korlátozódott csupán egy-egy táblakép elkészítésére. Művészi ösztönzése sokkal messzebbről jött: a lét misztikus mélységéből. Ebben a mélységben Gerlóczy úgy merül el, mint egy tengeralattjáró; értékes zsákmányát úgy hozza fel, hogy érintetlenül őrzi meg kifejező formáinak intenzitását. Ez az, amit a festmények elmondanak. Figuráinak egyik legfőbb jellegzetessége — az álomszerű révület és a kifinomult érzékenység; annyira átitatódnak alkotójuk szellemi sugárzásával, hogy a nézőt mágikus bűvöletbe ejtik. E hatás eléréséhez a művésznek nincsen szüksége semmiféle úgynevezett hatásos eszközre; Gerlóczy a lélek nagy viharait, a valóságon túli, megsejtett világ iránti nosztalgiát fejezi ki a festészet nyelvén. Egyik alakjának lecsukott szemhéja olyan, mintha valamilyen titok birtokosa lenne: ezt a titkot próbáljuk meg leolvasni sápadt ajkáról. A néma fájdalom halvány és fehéres maszkja mögé zárva, ez az alak a csönd birodalmából érkezik hozzánk, s indul tovább, talán a szabadulás felé? Mondanivaló, amelyet meg kell fejtenünk, kiáltás, amely a torokban bentszorult; ez a festészet a saját nyelvén beszél, színei hangosan szólnak mindazokhoz, akik képesek meglátni és meghallani üzenetét.

Francois Gachot

szülőnek se, hogy
cba vesznek.
ondta Ambrus —,
veszi előre a pénzt
t? Vagy gyűjt er-
en lakik, él, autó-
e, hogy sose lehet

Gita statisztikus.
lnek, csak az öre-

nyomjon bennete-

ezer az, hogy esz-
si. Ambrus három-
Gita kettőezer-

nök első évben a
másodévben nem

hogy legyen szíves, tegye bele a kazánba ... és a Gita kezébe nyomott az a hölgy egy huszast. Gita olyan lett, mint a rák, mire magához tért volna, a hölgy kiment. Másnap, amikor találkoztak a folyosón, Gitát a düh majd szétvetette, de nem szólt egy szót se, mert azt mondta neki a kikozmetikázott múmia, hogy pá, drágám.

— Drágád a radai rosseb!

Hallotta a házmesterné is.

A házban a lakók, szinte csupa haver. Mind fiatal házasok, mérnök, tanár, orvos, újságíró. Majd mindegyik faluról jött, és talán a pénzt is majd egyformán tarhálták össze az öröklakásukra.

Együtt névnapoztak, szilveszteréztek, Ambrus a pénzt a házkezelőségtől kapta. Eddig már több mint húszezer jött össze a másodállásból ...

ELBESZÉLÉSE:

Lórúgás

r Gita még nem
sten, persze, vidé-
etnének, de milyen
ol, aztán nem moz-

menjünk másik la-
t. Akkor húzta fel
degy. Nem tudja,
ték ezt a lakást?

Persze, tegnap este a veszekedéskor ezt nem említette az asszony. Vennék csak ki azt a húszezret most a lakásukból, a szekrényükből, magukról ...

Még mindig nem alszik. Reggelre olyan karikás lesz a szeme, mintha festené. Megmondja neki, hogy aludjon. Gita is mozog, lehet, ő is akarna valamint mondani, de hallgatnak mind a ketten!

Ambrus felkel, kimegy a fürdőszobába,

— Csak azért kérlek, ezt most ne használd ki!

— Egyáltalán nem akarom kihasználni! De ahogy ezt beláttad, be fogod látni azt is; jobb, ha elmegyünk innen. Enrám ne nézzenek itt úgy ...

— Én tettem nekik szívességet!

— Pá, drágám, meg itt egy huszas, egy pohár sör a férjének!

— Ezt nem mondta!

— Még mondhatja!

— Te meg mondd neki azt, hogy ...

— Nem mondok semmit!

— Állatian fáj a lábam! — Ambrus az ágy szélére ült. — Nézd, nem is tudok ráállni.

Gita odament, lehajolt, nézte a férje lábát.

— Te, ez kék, meg lila ...

— Mondom!

— Azt hittem, hülyéskedsz! Mi miért nem lehetünk olyanok, mint más? Amilyenek majd az új helyen leszünk! Ide hordják be nekem a szemetjüket, hogy tüzeld el. Hát ki vagy te, ezeknek a ...

— Megmondhatod nekik ...

— Mit csináltál a lábaddal?

— Mondtam, hogy megrúgott a ló!

— De komolyan ... meg is dagadt.

— Egy ekkora rúgástól ... ?

— Ne hülyülj már!

— Hozz egy vizes törülközőt.

Gita kiment a fürdőszobába, megvizezett a csap alatt egy törülközőt, behozta, rátekerte Ambrus lábára

— Elestél valahol? Megütötted?

— A ló rúgott meg. Most, az éjszaka. Már nem haragszol?

— Nem! Ha elmegyünk innen!

— És ha nem megyünk?

— Akkor se!

— Jó, de akkor húzd el onnan azt a fotelt, mert megint beleverem a bokám a karfájába!

— Elhúzom, ha szeretsz!

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 JAN 27

Gerlóczy Sári

Esti Hírlap

SIRÁLY UTÁN SIKER

A vezeklőruha durva anyaga

1921

Érdekes tárlat volt tavaly Visegrádon. A Sirály étteremben állították ki *Gerlóczy Sári* képeit. Vendéglői asztalok és ételek mellett különös színű, hangulatú képek, nyúlánk, szomorú arcok sorakoztak. A visegrádi tárlatot több ezren nézték meg. *Francois Gachot*, Gerlóczy francia kritikusa írta: „... ez a festészet a saját nyelvén beszél, színei hangosan szólnak mindazokhoz, akik képesek meglátni és meghallani üzenetét."

— A visegrádi önálló tárlat után milyen kiállításai voltak?

— Huszonöt évig nem volt tárlatom; a visegrádi siker után viszont egymásután vehettem részt kiállításokon — mondja a művész. *Szentendrén*, majd *Miskolcon*, egy kísérleti kiállításon szerepeltem. Utóbbinak *Film és festmény* volt a címe.

— Film és festmény?!

— Igen. A közönség vizuális kultúrájának felmérésére rendezték a kettős műfajú tárlatot. Érdekes tapasztalatokat szerezhettünk, nemcsak mi képzőművészek, hanem a pszichológusok, pedagógusok, filmszakemberek is. Megfigyelhettük: mennyire befolyásolja, alakítja a nézőket képekről alkotott véleményükben egy-egy film.

— Legutóbbi önálló kiállítása *a Röltex Klub* galériájában volt. Mely munkái tetszettek legjobban a közönségnek?

— Talán zsákvászonfestményeim. Remek alapanyag a zsákvászon, a *vezeklőruha durva anyaga*. Nagyon szeretek vele dolgozni: megadja a festmények hangulatát, tónusát.

— Hol látjuk a közeljövőben képeit?

— A Hazafias Népfront egyik budapesti klubjában és *Nagykátán*.

(kócsag)

egy
ával

etnamba induló magyar kül-

zetközi társadalmi Vietnam-értekezletet, amelyet a stockholmi nemzetközi bizottság és az olasz nemzeti vietnami bizottság közösen rendez, s amelynek összehívását korábbi időpontra már hivatalosan közölték. A lehető legszélesebb nemzetközi részvétellel rendezendő konferencia célja, hogy mindazokat a demokratikus és békeszerető erőket, amelyek eddig a vietna-

ENYHE ÓCEÁNI LEVEGŐ

Jó hó a h

MÉRSÉKLŐDIK AZ É

sz
sű
ná
ed
M

Gerlóczy Sári

"Légszomj" c. képe tátogó apró halakból összeillesztett nagy hal, fején nyitott száju emberarccal.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. okt. 13.
XVII. évf. 41. sz. 6. lap.

Gerlóczy Sári

Virágkehelyben két arcot, egy férfit és egy nőt ábrázol rajza.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. márc. 9.
XVIII. évf. lo. sz. 6. lap.

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-720

1973 MÁJ 5

Esti Hírlap

Gerlóczy Sári festő-művész

□ GERLÓCZY SÁRI festőművész munkáiból nyílt kiállítás a nagykátai Művelődési Házban. A tárlat május 16-ig tekinthető meg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gerlóczy Sári

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 ÁPR 14

A költő készülő kötetéhez.

1024

Gerlóczy Sári: Öregasszony

kapott Tóth József mérnök személyében, ő jelenleg a Szatmár-Beregi Területi Téesz Szövetség titkárhelyettese Mátészalkán.

Telt, múlt az idő, és amire munkához fogott volna a beruházás vezérkara, kiderült, hogy a rendelkezésre álló összeg az építőipari árak emelkedése miatt már csak ötszáz vagonos teljesítményű telep létrehozását teszi lehetővé.

Nem baj, legyen ötszáz vagonos. Bár ezzel a szövetkezetek máris csalódtak, hiszen az általuk befektetendő összeg változatlan maradt, de az utána várható haszon nyomban a felére csökkent.

Nem baj, aki vállalkozott, aki a szavát adta, az állja. Nem lépett ki senki, maradt az ötszáz vagonos terv.

Mire a munka nagy nehezen megindulhatott volna, akkor meg a megye jelentette be, hogy az általa igért húszmillió forintos hozzájárulást csak 1974—75-ben tudja folyósítani. 1973-ra üzembe helyezendő beruházáshoz 1975-ben a pénzt! Amíg a pénz nincs együtt, addig egy terv végrehajtása el sem kezdődhet. Sőt, megfelelő tartalékalapra is szükség van. Igen, de ahhoz honnan vegyék most már a további összeget? A tanács, a tröszt, az állam így is a maximálist ígérte, többet nem tud adni, de nem adnak a csalódott szövetkezetek se... Mi hát a teendő? Az ötszáz vagonos kapacitást kétszázötven vagonosra lehetne csökkenteni. Akkor már futná a rendelkezésre álló összegből.

Közben a várossá lett Kisvárda a társulástól húszmillió forintot követel a közművesítéshez. Ezt már nem is lehetne komolyan venni, hisz ki tud a részvevők közül újabb húsz milliót az asztalra tenni? A megyei tanács a szorongatott helyzetben megígérte, hogy vállal a húsz millióból tizennégyet, de mikor tud fizetni? És mi lesz a még hiányzó hatmillióval?

Megpróbálták a terveket átdolgozni. Azt mondja a leendő igazgató, hogy például a kilencszázezer forintra tervezett telep-portát meg

[illegible] létrehozását célozza."

No, már most komolyan lehet-e ezt venni? Senki sem tudja. Talán nem is az a legnagyobb baj, hogy nincs pénz, hogy a gondolat és terv fundamentumának lerakásakor 1970-ben senki se tudta, milyenek lesznek, az építési anyagárak 1972-ben. A legnagyobb baj az a bizonytalanság, amely az egész vállalkozással kapcsolatos döntéseket körüllengi.

A tervező vállalat szerint jelenleg húszmillió forint hiányzik. A források elapadtak.

Pedig már ideje volna, hogy megkössék a tervező és a beruházó vállalat között a megrendelést rögzítő szerződéseket. De a fent említett két szerv ragaszkodik hozzá — okkal —, hogy a megrendeléseket a társulás cégszerű aláírással lássa el. A MÉM Vállalat Felügyeleti Főosztályán viszont az állami támogatásról szóló okirat rendelkezésre áll. Csakhogy a társulásnak számlája nincs, pénze sincs, sőt vállalat sincs, így megrendeléseket sem adhat senki.

●

Mi lehet a megoldás?
Eszébe se jut senkinek, hogy

[illegible] legesen készült tervek is elnyeltek már néhány százezer forintot. Szegények vagyunk, mégis bőkezű meggondolatlansággal szórjuk a pénzt! Mert az új és új tervek készítgetésével még egyetlen tégla sem épült be a telep épületeinek falába, és máris tetemes összeg veszett oda. Lehet, hogy valahonnan meg éppen csak ezek a forintok hiányzanak?

Aki Szabolcs-Szatmárban jár, jobb hírekkel, jobb érzésekkel jöhet el onnan mostanában, mint azelőtt. Olykor azonban nyugtalanító ügyekbe botlik. A társulás megbízott vezetője keserűen jegyezte meg: „Hiába ismertek ennek a megyének gondjai, nem figyelnek az erőfeszítéseinkre. Másutt egy ilyen társulás talán már rég megvalósult volna!"

Gerlóczy Sári

A nagykátai Művelődési Központban rendezett kiállitáson szereplő művei közül Vadas József "Kék vágy" c. kritikájában kiemeli egyik képének jelképes ábrázolását, mely mottója lehet művészetének: mély gödörben két ember „büvölve bámulja az elérhetetlen napvilágot," s mint megjegyzi, egyébként is hajlik a sejtelmes szimbólumokhoz. Keleties hangulatu munkáiban diszitményként, virágszerüen használja fel az emberi testet. "Szenvedő arcok, boldogságra vágyó mozdulatok sorakoznak egymásmellett," bemutatott müvein.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. május 19.
XVII., évf. 2o. sz. 12. lap.

Gerlóczy Sári

"Öregasszony" cimmel a lap bemutatja a művész képét, az angyalszárnnyal ábrázolt öregasszonyalakot.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. ápr. 14.
XVII. évf. 15. sz. 15. lap.

Gerlóczy Sári, festő

Tanaly Visegrádon a Sirály étteremben volt tárlata. Azután Szentendrén, majd Miskolcon, legutóbb pedig a Röltex klubban volt önálló kiállítása.

(Kőszag): A vezeklőruha durva anyaga 2,

ESTI HIRLAP, Bp 1973. jan. 27.

Gerlóczy Iván [ ]

Képeiből rendezett kiállítás
nyílt meg a Röltex klubban.

— : Hallottuk 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. dec. 22.

GERLÓCZY SÁRI

Képeinek kiállítása megtekinthető:
1972. december 22-től,
1973. január 16-ig
Budapest V., Garibaldi u. 7. fdsz. (Röltex klub)

A kiállítást megnyitja:

DR. POPPER PÉTER

december 22-én délután 18 órakor

A kiállítás; kedd, szerda, csütörtök és péntek délután 17—22 óráig tart nyitva.

Gerlóczy Sári

GERLÓCZY SÁRI

Meghivó
Gerlóczy Sári festőművész
kiállitására

Megnyitja Somlyó György költő
1974 december 20-án
pénteken délután ½6-kor

Nyitva 1974 dec. 20-tól 1975 jan 2-ig
hétfő kivételével d.u. 2–7 ig

FERENCVÁROSI PINCETÁRLAT
BUDAPEST IX. MESTER U. 5.

FERENCVÁROSI
P
PINCETÁRLAT

GERLÓCZY Sári

1992

Gerlóczy Sári képei

Tam Tam Klub, XIII., Csanády u. 19. Megnyitó: november 17. este 8 óra.
Gerlóczy Sári, bár rendszeresen kiállít, mégsem tartozik a közismert művészek közé. Nehéz megmagyarázni, hogy miért van ez így, hisz képei, grafikái szépek és szellemesek. Ha mindenképpen iskolához akarnánk kötni, akkor leginkább Klee távoli rokonának tarthatjuk.

HARANGOZÓ Márta: Művészet Magyarországon. = Esti Hírlap, 1984. április 29. 2.; HORVÁTH György = Magyar Nemzet, 1984. szeptember 7. 8; KONTHA Sándor = Népszava, 1984. május 26. 9.; MRAVIK László: Új magyar művészettörténeti szintézis. = Könyvvilág, 29, 1984, 6. 3.; SZAMOSI Ferenc = Magyar Hírlap, 1984. augusztus 4. 8.; SZÉKELY András = Új Tükör, 1984. július 8. 24-25.; ZENTAI Mária = Rajztanítás, 26, 1984, 5. 29-30.

438. NARODNÉ kultume pamiatky na Slovensku. Vendelin Jankovic et al. 2. dopl.vyd. Martin : Osveta, 1984 298 p., ill. E G R

439. NÉMETH Adél: Szombathely. 2. átdolg.bőv.kiad. Bp. : Panoráma, 1984 167 p., ill. (Magyar városok)

440. Orbán Balázs: A székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. [Facsimile]. Bd. 1 3. Florenz ; München : Illyés Elemér, 1981 **rec.** BALKÁN György = Ungarn Jahrbuch, 12 1982/1983 (1984) 295-296.; PROX, Alfred = Zeitschrift für Siebenbürgische Landeskunde, 7, 1984, 2. 227-228.

441. Orbán Balázs: A Székelyföld leírása történelmi, régészeti, természetrajzi s népismei szempontból. [Facsimile]. 1-6.köt. Bp. : Helikon, 1982 **rec.** JANKOVICH József = Hungarologiai Értesítő, 6, 1984, 3-4. 257.

442. Orbán Balázs: A Székelyföld : Válogatás. Szerk. Katona Tamás. Bp. : Európa, 1982 (Pro memoria) **rec.** TEKE Zsuzsanna = Hungarologiai Értesítő, 6, 1984, 3-4. 257.

443. Orbán Balázs: Torda város és környéke. [Facsimile]. Csatári Dániel kísérőtanulmányával. Bp. : Helikon, 1984 479,13 p., ill. **rec.** ZAY László = Magyar Nemzet, 1984. december 19, 7.

444. ORISKO, Stefan: Krenmica : Pamiatková rezervácia

Gerlóczy Sári, Jestő

Táclata nyílt meg Nagykátán.

— : □ Gerlóczy Sári 2.

ESTI HIRLAP, Bp 1973. máj. 5.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JAN 21

ÉLET ÉS IRODALOM

Gerlóczy Sári

/1021

Gerlóczy Sári rajza

TÓTH ISTVÁN:

Szesz

Gyümölcs lenni;
örökké rejtett
tűzben óvni
egy nyári kertet –

megvédni húsban,
zárt magokban,
amíg a végső

SZEPESI ATTILA:

EGY TÜCS

Meghalt a Láthatatlan
csök. Elképzelni sem tu
hogyan került harmadik
leti lakásunkba. Tán a
csőn gyalogolt fel hoz
vagy a vízvezetékcsövek
rintusában kapaszkodott
magasba. Ott aztán La
taine szánalmasan hetyke
seként lopózkodott a
repedései közé. Akárho
történt is, érzem, hog
Fontaine említése a mi

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 JUL 19

ÉLET ÉS IRODALOM

Gerlóczy Sári

1021

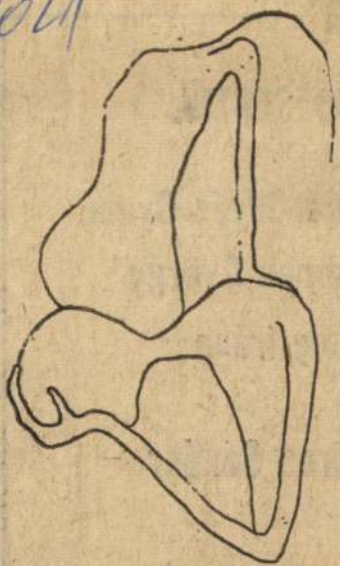

Gerlóczy Sárl: Bánat

. JÓZSEF-TÓL

ászló, Illyés Gyula,
Nemes György
Károly írása

Veöres Sándor
e

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1974 JUN 8

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gerlóczy Sári

1021

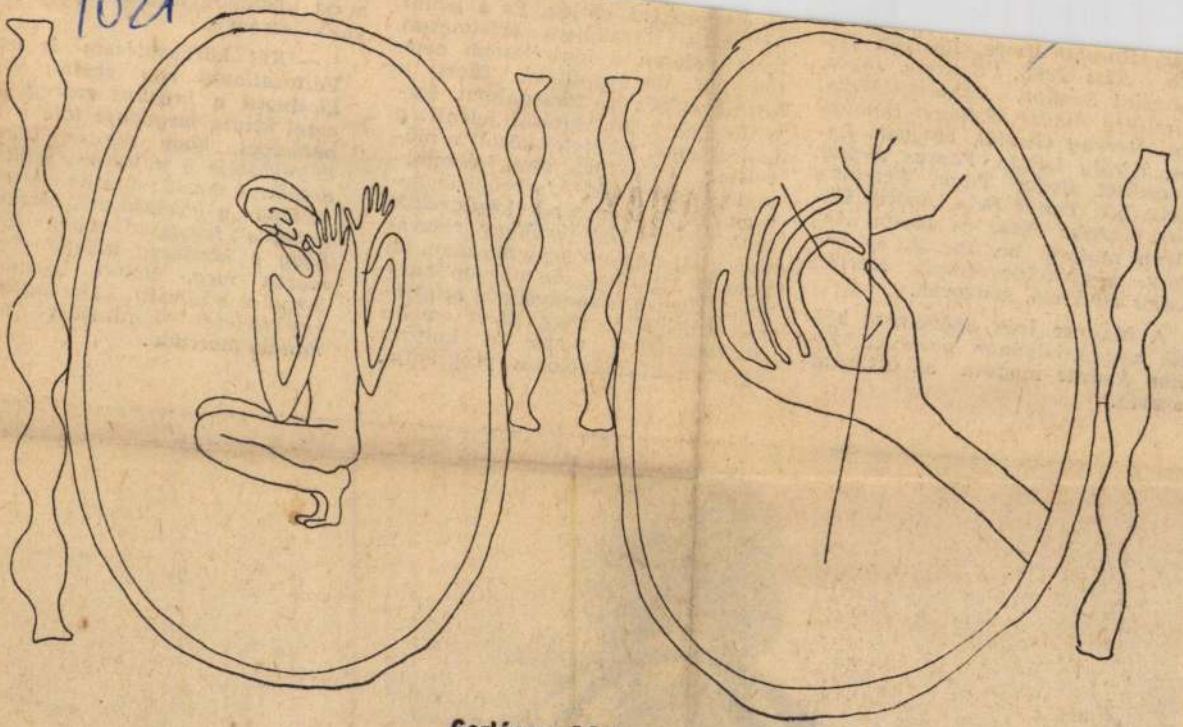

Gerlóczy Sári rajza

renc, Horváth Imre, Horváth István, Kiss Jenő, Székely János, Kányádi Sándor, Páskándi Géza, Lászlóffy Aladár, Szilágyi Domonkos, Hervay Gizella, Magyari Lajos, Király László, Farkas Árpád. Verseiket Bodor Tibor, Ferenczy Krisztina, Timár Béla, Agárdi Gábor, Kertész Péter és Jancsó Adrienn mutatta be. Bartók és Kodály népdalfeldogozásait Kertész Lajos adta elő, zongorán.

A Magyar Írók Szövetsége költői szakosztályának nevében Fodor András mondta az est záró-szavát.

ra életformává váljék
kulturális forradalom
természetesen a legsz
tömegek életformájá
közművelődés a társ
máló ember kialakítá
szocializmus feltételei
veltség, a kultúra társadalomfor-
máló erővé válik. A szocialista de-
mokrácia, az emberek közügyekbe
való beleszólása, tevékeny részvé-
tele a társadalom irányításában, ha
nem is kizárólag, de nagyon nagy
mértékben a közműveltség szintjé-
nek emelésétől függ. Ezért emelte
össztársadalmi üggyé a kultúra
ügyét a közművelődés programja,

befolyásolja a kulturális politika
dolgát. A másik: mintha abszolu-
tizálná „a közönséget", hiszen a
kritikus feladatát abban látja
hogy a közönség ítéletét fogal-
mazza meg. Holott köztudot-
hogy a közönség ízlésszintje é
értékítélete korántsem leh
mindig mérvadó.

Gerlóczy Sári

Gerlóczy Sári rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1978. jan. 21.
XXII. évf. 3. sz. 13. lap.

Film

A tuloldalon lásd: Feledy Gyula: "Ketten" c. rajzát.

LÉTAY VERA:

Felszíni kitermelés

Aki valamelyest is emlékszik még az ötvenes évek sematikus művészetdogmáira, némi tartózkodással fogadja az olyan meghatározásokat, mint: „munkástéma", „paraszttéma". A filmgyár, a színház, a könyvkiadás abban az időben köteles volt előre megtervezni, hány munkás-tárgyú, hány paraszt-tárgyú művet állít évente elő, s ezek aránya milyen százalékban képviseli az érintett társadalmi osztályokat. Az ilyen terv-megrendelésre szállított szabvány idomok jobban hasonlítottak a gyári termékekhez, mint a saját élményforrásból előbuzogó művészi alkotásokhoz.

Ezzel, persze, világért sem akarjuk tagadni a jogos igényt, hogy a filmművészet ne kizárólag filmrendezők lelki válságaival, gyer-

dern tdok-je sem munkásfilm, Arthur Miller *Pillantás a hídról* című színműve sem munkásdráma, s Dovzsenko sem „paraszttémákat" rendezett.

A *Dübörgő csend*, amelyet Mocsár Gábor *Ég alatt, föld felett* című kisregénye alapján az elsőfilmes *Szijj Miklós* írt és rendezett, hamisítatlan „munkásfilm". A fenti bevezető után talán nem szorul különösebb magyarázatra, mit értünk ezen. Gáspár nevezetű főhőse olajbányász, többnyire munkahelyén,

hontalan olajbányász és a sivár életű fiatalasszony között szerelem szövődik, de az asszony végül mégis a férje mellett marad, aki most már helyben, a feltárandó olajmező kitermelő részlegénél talál kompresszorosként munkát. A csalódott Gazsi pedig továbbvándorol a fúróbrigáddal.

A szerelem sápadt ábrázolása mellett a film társadalmi mondanivalót is hordoz, mégpedig a szerzés embernyomorító, káros szenvedélye ellen emel szót. Az asszony tyúkokat, malacokat nevel, almát szüretel és targoncán szállítja a felvevőhelyre, a férj távoli munkahelyére vonatozik (mi mást tehetne, ameddig nincs közelebb munkaalkalom?), s felesegétől egyelőre a gyermekáldás örömét is megtagadja. S mindemögött miféle kapzsi indokok húzódnak? Saját házat

Feledy Gyula

TÓTH ISTVÁN:

Szesz

Gyümölcs lenni;
örökké rejtett
tűzben óvni
egy nyári kertet –

megvédni húsban,
zárt magokban,
amíg a vésző
máglya lobban.

Levetni húst,
ha hullafoltos;
odacsapódni
az égbolthoz;

fénnyé dermedni;
ég ezüstjét
csillantni cseppben:
kemény hűség,

– akárha a
salakos ércet
felvillantják
köszörült kések.

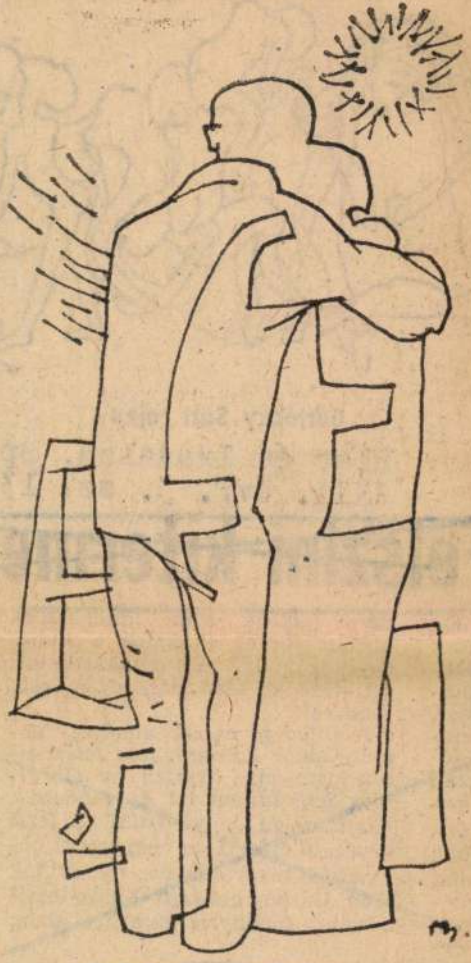

Feledy Gyula: Ketten

SZEPESI ATTILA:

EGY TÜCS

Meghalt a Láthatatlan T
csök. Elképzelni sem tudo
hogyan került harmadik em
leti lakásunkba. Tán a l
csőn gyalogolt fel hozzá
vagy a vízvezetékcsövek lá
rintusában kapaszkodott
magasba. Ott aztán La Fo
taine szénalmasan hetyke h
seként kopózkodott a pad
repedései közé. Akárhogy
történt is, érzem, hogy
Fontaine említése a mi tüc
künkkel kapcsolatban stílu
talanság. Inkább a görög
fekete tücske volt, az embe
nél sokszor vénebb, titkok
tudó bogár. S mintha ismer
volna hellasz őseit, a mázs
védenceit, könyvespolco
alatt érezte igazán otthon m
gát. Azt már csak a hitele
ség kedvéért mondom, ho
a „görög polc" alatt zenélt
legátszellemülten, Hel
dórosz és Plotinosz közelség
ben.

Mit keres egy tücsök, sz
gény, a lakótelepen? Nem t
dom. Ahogy azt sem tudo
milyen volt, mert látni ne
láttam soha. El sem képz
hetem, hogyan változtatta
lyét olyan szeszélyesen és fi
gén a padlórepedések közö
Hangját követhettük szobá

Élet és Irodalom, Bp. 1978. jan. 21. XXII. évf. 3. szám. 14. lap.

Ki LEHET ez az őrült éjnek idején, gondolta Hamlet, és kinyitotta a szemét. Vagy mondjuk inkább így: kinyílt a szeme, ő tudniillik a szemét sem mozdította volna. Aludzát. A szobában s
renesére, bár ki
gyok-e ezzel a vá
tam közepén.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 OKT 13
ÉLET ÉS IRODALOM

Gerlóczy Edit

TÁJÉKOZÓ

1021

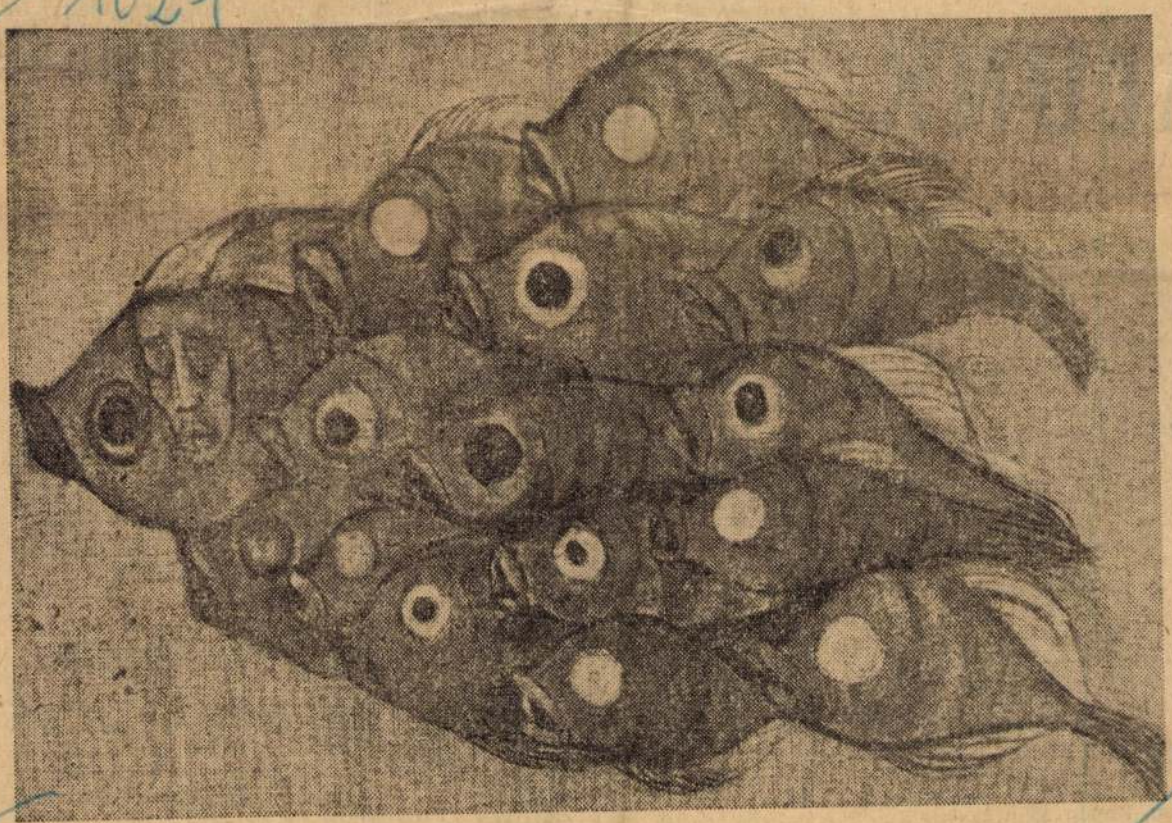

Gerlóczy Sári: Légszomj

ÁLUNK

— Nem jóságosságból mentem el, és általában semmiféle társadalmi szervezet meghívását nem jótékonyságból fogadom el, hanem mert olyasmiről vitatkozhatom, ami érdekel és megismerem mások véleményét is: a politikáról, nevelésről, közügyekről, gondokról...

— Ott is így szónokolsz, mama?

— Ne légy tiszteletlen!

— Te tisztelettudóan beszéltél a közéletről a Nőtanácsban?

— Nem hiszem. Őszintén. És örültem, hogy mindenki őszintén beszélt.

— És mit mondtatok? Fejlődött?

— A közéletiség? Igen is, nem is. Az emberek szívesen veszik, ha meghallgatják őket, egyre inkább elmondják a véleményüket, sokszor társadalmi összefogással segítenek olyan gondokon, melyeket a hivatali apparátus nem tud megoldani.

— Akkor minden rendben, igaz?

— Nem mondtuk, hogy minden rendben. Éppen azon tanakodtunk, miért gyarapszik olyan lassan a

— Nem, kislányom.

— Már nincs semmi izgi Berkeleyben?

— Nem tudom, van-e valami „izgi" Berkeleyben, Mary se tudta. Ő már rég elköltözött Kaliforniából. Csaknem minden évben más államba hurcolkodik.

— Disszidál?

— Dehogy disszidál. Ő az USA-ban született, és ott sok állam van, az emberek pedig hol az egyikben, hol a másikban laknak, ha kedvük van rá, és ha találnak munkát.

— És miért váltogatják az államokat?

— Mert rosszul érzik magukat. Mary is rosszul érzi magát.

— Hol?

— Mindig ott, ahol van. És mindig reméli, hogy a *másik* helyen, a *másik* munka jobb lesz.

— De hát ő szeretett Berkeleyben élni. Mesélte, milyen klassz srácok vannak ott, hogy lefeküdtek a sínekre a vonatok elé, amikor a katonákat vitték behajózni Vietnamba...

— Igen. Aztán néhányszor megverték őket. Aztán könnygázbombákat dobtak közéjük. Maryt is lecsukták néhány napra. Aztán egy pszichiátriai intézetbe vitték. Aztán megölték Martin Luther Kinget, és Mary azt írta nekem: „Ha holnap kinézek az ablakon és nincs többé utca a ház előtt, azon sem fogok csodálkozni. Itt már minden megtörténhet és minden hiábavaló."

— Szerinted is hiábavaló volt minden, amit Mary csinált?

„Csak egy kislány"-t, az „Ocsicsornijét" és a „Trink-trink-Brüderlein-trink"-et, meg doktor Zsivágó slágerét játssza. Az árak hozzájuk igazodnak, nem Maryhez. Az ízlés is az ő ízléstelenségükre számít. A sznobság az ő sznobságukra. Így aztán Mary bizony nagyon primitívnek találta az első osztályú balatonfüredi szállót...

— Ne viccelj, mama. És az a bérelt házikó Világoson, a Pista bácsi háza, nem volt neki primitív?

— Nem. Az kedves volt, olcsó és európai. Ott eszébe sem jutott hiányolni a meleg vizet. A drága szállóban viszont dühös volt, hogy a szobát nem lehet fűteni, a csap lejár és még paplant se adnak. És bosszankodott, hogy úton-útfélen ronda plakátok, emeletes borosflaskók hívják a különböző borozókba az embereket...

— Amerikában nincs ilyen?

— Éppen az a baj. *Ilyen* van Amerikában is. De Mary mindig azt keresi nálunk, ami ott nincs. A jobb ízlést, a közvetlenséget, a szocializmust, az értelmet. Világos?

— Sajnálom Maryt. Nekiadtam a kék szalagomat is egyszer...

— Jól tetted.

A szívélyesség értéke

— Csomagolsz, mama? Zavarok?

— Ha csomagolok, akárhol csomagolok is, kislányom, mindig velem vagy, és minden búcsú és minden elmúlt nyár közelebb visz hozzád.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 188-068, 387-748, 340-726
1976 JÚN 2 8

ÉLET ÉS IRODALOM

Gerlóczy Sára

1021

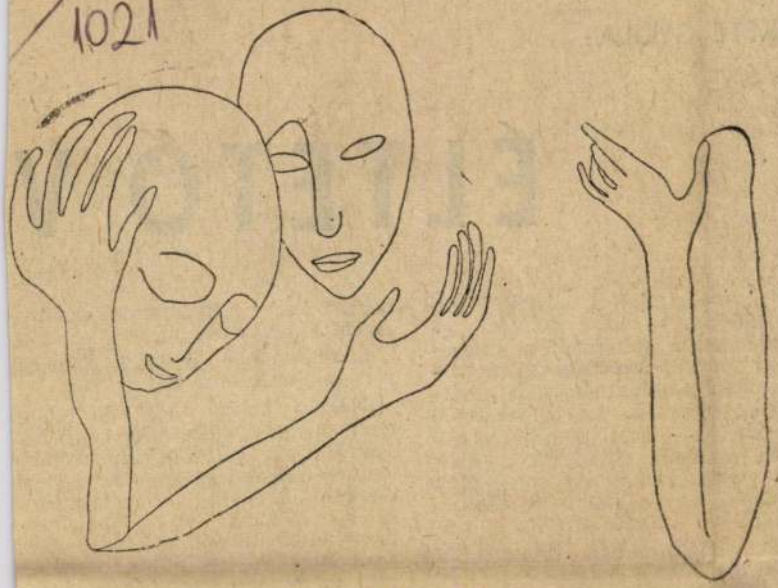

Gerlóczy Sára: Szerelem

EKETE GYULA:

ELTÉTŐ V

Nincs irodalmi élet nálunk. Hosz-
zú idő óta — húsz év óta —
iányoznak a feltételei, a szerve-
etlen formái, amelyeket, úgy tet-
zik, nem pótolhatnak sem a rit-
uló közgyűlések, sem a sűrűsödő
metések — nem pótolhat szer-
ezett alkalom. Akadozik a *szel-
mi anyagcsere;* elszigetelődünk
ymástól egyénenként is, csopor-
nként is. Minél sűrűbb a szi-
telő közeg, annál több és na-
obb feszültség keletkezik a lé-
ő minden irányban.
Még az olyan rendező elv sem
ényesülhet így a szellemi erők-

korhoz kellene igazítanunk az irodalmi koegzisztenciát.

Kezdhetnénk például a progresszió tömörítésével.

Nekem talán elhiszik, hogy nem *békés együttélésre* gondolok szándékosan kerülöm azt is, hogy *egység*-nek nevezzem. A szellem életben az egység — a mindenre kiterjedő, mert így is lehet érteni — csak formális jelszó, kényszeredett, üresjáratú kinyilatkoztatás — manipuláció. Vagy annál rosszabb, ha valóságos: szélcsendes, poshadó állóvíz. Fontos kér-

Gerlóczy Sári

Gerlóczy Sári rajza

Koncert — versek a zenéről
(Kozmosz, 272 old.)

A múzsák a görög mitológia szerint — Zeusz lányai. Kezdetben a bűvös forrásnál találkoztak, karvezetőjük maga Apolló volt. Akit megszerettek — tartotta a régi mondás — boldog lehet. Még átoknak is szép ajándék a csókjuk — bármelyiké a kilencük közül. Mindnyájan istenek, mégis talán legszebb léptű a zene-ihlető Euterpé, s a tánc múzsája: Terpszikhoré.

Euterpé és Terpszikhoré táncáról, a zenéről most jelent meg *Koncert* címmel egy versgyűjtemény. *A világirodalom gyöngyszemei* sorozatban — melyet *Kormos István* szerkeszt — nem ez az első tematikus válogatás; érdemes megemlíteni néhányat. Az *Évszakok* a természetet megéneklő, a *Kezek dicsérete* az emberi tevékenységet magasztaló, a *Noé vesszeje* a bor és dionüszoszi jókedv dicséretét zengő versek válogatása.

Csukás István állította össze ezt az új antológiát; „a második emberi beszédnek" nevezi a zenét. Valóban, a zene a legegyetemesebb nyelv, amelyet megérthetünk. Vagy inkább érezhetünk? Hiszen a zene: nem a szavak költészete! Orfeusz, minden dalnok őse, vajon Euridi-

Élet és Irodalom, Bp. XIX. évf.
1975. NOVEMBER 29.
48. sz. 11. lap

mennyinek köze van a filmhez.

A szervezést mégsem tanítják a filmfőiskolákon. Ha igen, akkor sem a rendezőknek. Így válik lassan törvényszerűvé, hogy a fiatal ember, akit elcsábított az irrealitásokat is realizáló múzsa varázsa, tanulmányainak ideje alatt úgy tekint az iskolára (ahová kínos-keserves küzdelem árán, de bejutott végre!), mint a gonosz atyára, „aki" költségvetésekkel, krajcáros technikai problémákkal nehezíti meg azt, hogy szárnyaival a mindenség égszínkékjét szántsa.

Csakis így történhet meg az, ami nemrég megtörtént, hogy a filmfőiskolások nemzetközi fesztiválján, ahol a legifjabb utánpótlás-válogatott átütő sikerrel szerepelt, az egyik legtehetségesebb rendező nem jelent meg személyesen, mivelhogy főiskola-papa nem küldte őt. Ez a bűn nem a növendékművészt terheli. Inkább a papát. Mert nemcsak a szervezés, a költségvetés trükkjeire, de a siker földönjáró — nélkülözhetetlen — kis fortélyaira sem tanította meg gyermekét. Arra, hogy a fesztiválszereplésnek egyik alapeleme: a jelenlét. A nagy és a legkisebb fesztiválok közösek abban, hogy távdíjakat csak akkor osztanak, ha a díjazott neve, múltja, személye bearanyozza magát a fesztivált, és a kevésbé ismert jelenlevőket.

A filmfőiskolások második nemzetközi fesztiválját a főiskolák világszervezete — a CILECT — idén pedig lengyel főiskola. Az első versenyre, szemlére tavaly Grenoble-ban került sor. Aki ott járt, résztvevőként, újságíróként, lelkesen mesélte: milyen remek kezdeményezés! Micsoda lehetőség: megismerni, hogyan gondolkozik, mit lát a jövő filmművésznemzedéke. Hogyan gondolkozik, mit lát az a másik, aki nem én vagyok, nem is mi. És, aki ott volt a franciaországi hegyek alján, mind megfogadta, folytatni kell ezt a szép párbeszédet. Úgy, hogy a különböző országok főiskolái, a különböző világnézetű fiatal művészek, különböző nemzedékek cserélhessenek eszmét, tapasztalatot. Félre hát a versennyel, a döcögően szervezett fesztiválosdival, nem a díj a fontos, hanem a találkozás!

A főiskola-papák megint elmulasztottak valamit. Nem szóltak közbe. Nem mondták: az „igazi" fesztiválok értelme ugyanez. Felmérni, megismerni a mezőnyt és egymást. És a megvalósítás csaknem mindenütt ugyanúgy döcög, mint Grenoble-ban, ahol a versengő fiatalokat az olimpiai faluban szállásolták el, a tanár urakat egy szállodában. Messze egymástól.

A második fesztivál házigazdái, a lengyelek, lényegében eleget tettek az első találkozó óhajainak. A fesztivált másként hívták, a diákok és a tanárnemzedék együttléteire különböző alkalmakat teremtettek, nem osztottak

Gerlóczy Sára

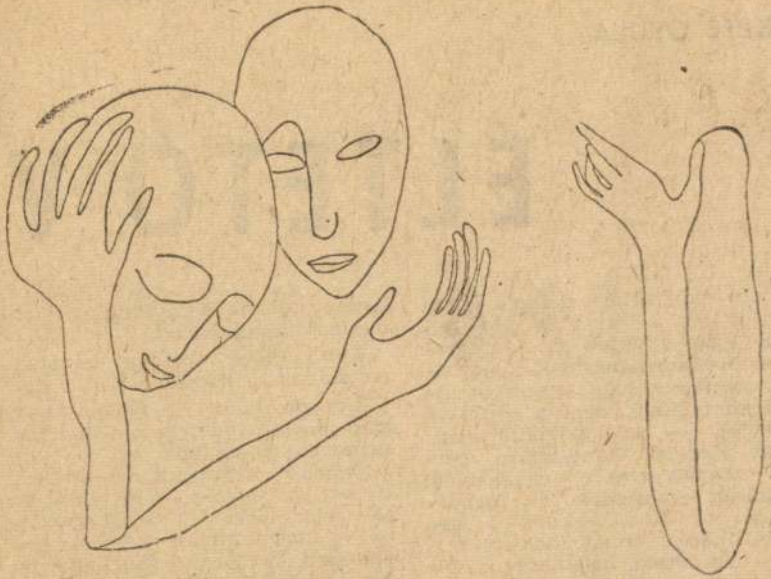

Gerlóczy Sára: Szerelem

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni. 26.
XX. évf. 26. sz. 4. lap.

FEKETE GYULA:

ÉLTETŐ VÍ

Nincs irodalmi élet nálunk. Hosszú idő óta — húsz év óta — hiányoznak a feltételei, a szervezetlen formái, amelyeket, úgy tetszik, nem pótolhatnak sem a ritkuló közgyűlések, sem a sűrűsödő temetések — nem pótolhat szervezett alkalom. Akadozik a *szellemi anyagcsere;* elszigetelődünk egymástól egyénenként is, csoportonként is. Minél sűrűbb a szigetelő közeg, annál több és nagyobb feszültség keletkezik a létező minden irányban.

Még az olyan rendező elv sem érvényesülhet így a szellemi erők sokoldalú kibontakoztatására, amelyet pedig mindnyájan elfogadnánk.

korhoz kellene igazítanunk az irodalmi koegzisztenciát.

Kezdhetnénk például a progresszió tömörítésével.

Nekem talán elhiszik, hogy nem *békés együttélésre* gondolok; szándékosan kerülöm azt is, hogy *egység*-nek nevezzem. A szellemi életben az egység — a mindenre kiterjedő, mert így is lehet érteni — csak formális jelszó, kényszeredett, üresjáratú kinyilatkoztatás — manipuláció. Vagy annál rosszabb, ha valóságos: szélcsendes, poshadó állóvíz. Fontos kérdésekben persze lehet — sőt: *kell* — egységre jutni, azaz: kaput nyitni a viták, a küzdelmek új

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

19[illegible] NOV 29

ÉLET ÉS IRODALOM

Gerlóczy Sári

1021

Gerlóczy Sári rajza

kell ezt a szép párbeszédet. Úgy, hogy a különböző országok főiskolái, a különböző világnézetű fiatal művészek, különböző nemzedékek cserélhessenek eszmét, tapasztalatot. Félre hát a versennyel, a döcögően szervezett fesztiválosdival, nem a díj a fontos, hanem a találkozás!

A főiskola-papák megint elmulasztottak valamit. Nem szóltak közbe. Nem mondták: az „igazi" fesztiválok értelme ugyanez. Felmérni, megismerni a mezőnyt és egymást. És a megvalósítás csaknem mindenütt ugyanúgy döcög, mint Grenoble-ban, ahol a versengő fiatalokat az olimpiai faluban szállásolták el, a tanár urakat egy szállodában. Messze egymástól.

A második fesztivál házigazdái, a lengyelek, lényegében eleget tettek az első találkozó óhajainak. A fesztivált másként hívták, a diákok és a tanárnemzedék együttléteire különböző alkalmakat teremtettek, nem osztottak

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 FEB 19

Népszabadság

Gerlóczy Sári festő művészet

— GERLÓCZY SÁRI FESTŐMŰVÉSZ kiállítása megnyílt a budapesti XIII. kerületi József Attila Művelődési Központban.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1976 APR 10

Gerlóczy Sári

1021

Gerlóczy Sári rajza

a tag egész világ[illegible]
zet vas csőre villog", s „az édes, ifjú szél" „kilehelt lelkek terhétől nehéz", mikor „az ész meleg sugárú mécsét a részegek leverték", „a vér s könny modern özönvizébe vetve" éppoly megrendülten éli át a közösség sorsát, mint korábban a magáét. Milyen természetesen jön szájára „végső szent virtusként" a hazát szolgáló mártíralázat jelképéül a vérét vakolatul adó „balladás Kőmíves Kelemenné"! S micsoda váltás a versépítésben, a formában is! Sorait most már tökéletesen kitölti a nagy lélegzetű, hibátlan ívű versmondat. Elmaradnak a *Hajnali szerenád*ban még nem egyszer könnyelműen, esetlegesen a sorvégre csapott, mondatroppantó rímek. Megritkul a lomha szárnyalású alexandrin, sorait egyre rövidebbre rántja a kevés szóval célra törő indulat. A „nagyhomlokú tűnődés" szelíd, százados jobbágy-fájdalmak-dacok terhét hordozó megszállottja halk hangján ki tudta mondani a reménytelenül is reménykedve jövőbe tekintő hit szavait is. Az eljövendő „boldog Magyarország", „a tiszták s boldogok szűz birodalma, a szebb, új világ" ígéretét. S a „hegyi beszédek" komoly, súlyos ígéit immár kurta lélegzetű, de annál sűrűbb anyagú utolsó verseiben.

Lator László

...ni. Talán azért kell a
...bőr, vagy annak talmi
...t az ajándékboltok nagy
...an kínálják a nemesi
...egyéb, az ősi kastélyok-
...r olyan jól mutató ré-
...okat. S ha már ilyet
...i, legyen mellé nemesi

...ehogy valami élelmes
...y szövetkezet most „rá-
...új ebadó miatt gazdát-
...nár a társadalom lelki-
...ondjává vált kutyák va-
...abőréből készült „pati-
...di kutyabőrök gyártá-

Benedek Miklós

...END

...ó nagyvárosi élet kü-
...talmai elsősorban ide-
...rlik fel, de néha szer-
...egyéb részeit, például a
...s megtámadják. A be-
... a nyüzsgés, a sietség, a
... feldúlt életmód követ-
...nek tartják az orvosok.
...etlen biztos gyógymódot
...: készítsünk napiren-

...t az első pillanatban el-
...ek látszik. Pedig vannak
...nberek, akik napirend
...k életüket. Például: Ik-
...apirenden van a vesze-
...szoktuk mondani, ha a
...lakásból üvöltések, tom-
...ások hallatszanak át. Er
...az ilyen embereket ha-

~~szombatot tartanak.~~

~~tim~~

Gerlóczy Sári

Gerlóczy Sári rajza

Élet és Irodalom, Bp. 1976.

9

ápr. lo. XX. évf.
15. sz. 9. lap.

...majdani, harmad...
...adása elkészítéseko...

VERDÉGSÉG

A sajtóhiba lehet ...
...ró, feltűnő, kínos, de ...
...ekszaj-mondások báj...
...lyen — voltaképpen ...
...újító — hiba jele...
...egyik napilapban: „...
AGYONVERTE VE...
...kezdődik a hír. A *v...*
...két *verdége* is volt...
...nyomban belehalt a ...
...kedésbe, a másik csa...
...lyesen sebesült meg...
...verdéglátó természe...
...be vették.

Nem kellene-e pol...
...ni az új szónak? Né...
...állók már régen kiérd...
...na a *verdéglő* címet, ...
...szakai mulatóhely is ...
...*tás* üzemegysége lehe...
...családban rendeznel...
...több féldeci gőzében ...
...Az áldozat nem okv...
...gató *Verdég* az asszo...
...gyerek; olyan rémte...
...lottunk, hogy a gyer...
...*te* meg a szüleit. Az ...
...életben maradt. Sötét...
...egy italbolt előtt elfo...
...a járdán is *verdégül* ...
...ambert.

ÉL...
IRO...

szent derű", a „hangszer — szűrt szerenád", vagy a Tóth Árpád mindig rezignációval keserített sajgó sát olyan pontosan lekéndiába — mindhiába", egy sem hasonlítanak Kosztolátékosan telt zengésű vagy ásnak már-már kihívóan ngedő rímeihez.

tetszik, lírájában nincsevmástól élesen elütő korhaláláig az első kötetében tt hang zeng mélyen, tiszretlenül tovább. A „setét , az a senkiéhez sem hatóthárpádi elégia, amely edés mélyeiből valami valen, mégis lehetőnek sejrt csoda felé nyújtózik. a kisszerű valóság pontozolt, impresszionisztikusan vagy szobrász-apjától örösztikussal megjelenített l indulnak. Nagyonis próvzetekből. De a sivárság is felfénylő tárgyak kösátszellemülten vagy érzézzó mámor felé emelkedtünődő bánat halkan elt szavai ragyogó feszültelítődnek, s a vers végén lfoszló muzsikává csönde. A tört zihálás mély lét tágul, s aztán a hang meelfulladva ereszkedik. Elémindig ott kísért az óda, usz lehetősége. Minden gy-egy kísérlet, hogy szekorlátok szorongatta világicsikarjon valami ünnepi rt. Lírája feszültségét a elem tusakodása, a mérá sóvárgás s a gyér lehetőmásnak feszülése adja. zent iramban nyargalnak , s mily sánta minden beés" jajdul fel egyik költeen. A rossz világ fölé dő felfokozott képzeletével

Az 1917-ben megjelent *Lomha gályán* című kötetében az addig többnyire a maga fájdalmas sorsával bíbelődő költő (de ki vitatná ennek is a jogát?) fájdalmába bekebelezi a fenyegetett magyarság, az egész emberi nem ügyeit-fájdalmait. Visszafelé is érvényes a *Hegyi beszédek felé* vallomása: „Nemcsak magad fájsz benne, de a tág egész világ!" Mikor „a végzet vas csőre villog", s „az édes, ifjú szél" „kilehelt lelkek terhétől nehéz", mikor „az ész meleg sugárú mécsét a részegek leverték", „a vér s könny modern özönvizébe vetve" éppoly megrendülten éli át a közösség sorsát, mint korábban a magáét. Milyen természetesen jön szájára „végső szent virtusként" a hazát szolgáló mártíralázat jelképéül a véret vakolatul adó „balladás Kőmíves Kelemenné"! S micsoda váltás a versépítésben, a formában is! Sorait most már tökéletesen kitölti a nagy lélegzetű, hibátlan ívű versmondat. Elmaradnak a *Hajnali szerenád*ban még nem egyszer könnyelműen, esetlegesen a sorvégre csapott, mondatroppantó rímek. Megritkul a lomha szárnyalású alexandrin, sorait egyre rövidebbre rántja a kevés szóval célra törő indulat. A „nagyhomlokú tűnődés" szelíd, százados jobbágy-fájdalmak-dacok terhét hordozó megszállottja halk hangján ki tudta mondani a reménytelenül is reménykedve jövőbe tekintő hit szavait is. Az eljövendő „boldog Magyarország", „a tiszták s boldogok szűz birodalma, a szebb, új világ" ígéretét. S a „hegyi beszédek" komoly, súlyos igéit immár kurta lélegzetű, de annál sűrűbb anyagú utolsó verseiben.

Lator László

muson túlról nyúli egyszer a klasszikus versig.

E formailag szint új formát teremtő gyományosat töltöt nozhatatlanul egyén mányostól nagyonis lommal, de a költő tés szempontjából nem a tartalom ú mít. József Attila újdonságát, mindig „modernségét" pedi a látás és a fogalma tása adja. Ez a komplex gazdagság hetőséget tartalma mai magyar költésze kínőhetett. A komp nek azonban éppen ga, hogy más tulaj összetevői. Az elem gai nem összeadó megváltoznak benne tehát igen nehéz ki zsef Attila-i „komp meghatározó kompo vetlen hatását.

Ha mégis erről most elsősorban a dékre tett hatására helyesebb, ha kapc csolódást mondunk. tőkre, akikben mé rűen él a József Atti leme (egy stabilabb, világkép emléke) leg Attila versalkotói hatott. Rájuk sem m forma, hanem mint formáló, a költői sze alakító élmény.

Ám József Attila adhat ilyen „imprint akik erre a komple hajlamosak. Nem le vonalat húzni szület hanvást alakuló kor mondhatnánk: tört szak) szerint, s így

Gerlőczy Sári

A művész kiállitásáról egy cimnélküli képet hoz a lap, melyen egy inkvizitor-szerü álarcos, fekete alakot jelenit meg.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. dec. 28.
XVIII. évf. 52. sz. 4. lap.

Gerlóczy Lívia festő

Kiállítása nyílt meg a
József Attila Műv. Központban.

— : Halhatatlak 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1975. febr. 19.

Gerlóczy Sári, festő

Kiállítása nyílt meg a

ferencvárosi Pincetárlatban.

—:□ Gerlóczy Sári

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1974 dec. 28.

Gerlóczy Sári, Jestő

Kiállítása nyílt meg
a József Attila Mův. Központban.

— : Hír

8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. febr. 19.

Gerlóczy Sári festő

Képeinek kiállítása a
ferencvárosi Pincetárlaton nyílik meg
december 20-án

Magyar Nemzet 1974 december 17
4. old.

Gerlóczy Sári festőművésznő

Francois Gachot: "Gerlóczy Sári képei" cimmel ir a művész kiállitásáról, melyet a visegrádi Sirály vendéglőben rendeztek. Festményeit szeptember végén Szentendrén is bemutatták. Gachot augusztusi itt tartózkodása idején tekintette meg a tárlatot. A művészt gyermekkora óta ismeri és művészi pályafutását figyelemmel kisérve irta meg a tárlatról szóló véleményét. Dicséri biztos forma és szinérzékét, figuráinak jellegzetes álomszerü révületét, látomásait, melyek "a nézőt mágikus büvöletbe ejtik."

Élet és Irodalom, Bp. 1972. szept. 9.
XVI. évf. 37. sz. 13. lap.

Gerlóczy Sári, [ ]

Kiállít szentendrén a Teátrum Étteremben.

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. szept. 30.

Gerlóczy Sári, festő

Kiállítása nyílik meg
Visegrádon.

— : Hallottuk

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. aug. 18.

Gerlóczy Sári

Somlyó György: "Gondolatok egy kiállitáson" cimmel átfogó képet igyekszik adni a müvész "különös" alkotásaiból következtetve "különös" pályájára. Már a pálya kezdetén, 1949-ben "értelmetlen akadályokba ütközött" de néhány év mulva már,-ha vonzotta a mesterség - miért nem állt be "a szakma normális rendjébe" Ugy érzi, hogy valami gátolta ebben akkor, s talán gátolja még ma is. Valahogy a szakma mesgyéjén maradt és halad továbbra is. A képzőművészet különböző válfajait szemlélve, próbálja megértetni a müvész elképzeléseinek kivetüléseit.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. jan. 18. XIX. évf. 3. sz. 12. lap.

Gerlóczy Sári

Bornemissza Péter "ördögi kisérteteit" idézve, /Somlyó idézőjele/ a művész rajzain átértékelődnek. A régi költő "gyönyörü szavát" is idézi: "Virág az ember" amit szinte jelszavául választ, a légiesen hajladozó kisérteteinek megértéséhez. "Szubjektiv világának objektivált jelei - a gally, a lánc, a tükör, amelyek egy más sikon, a gerinc, a csigolya, az arc jelentésébe mennek át - állandó metamorfózis-hajlamunkban egyfajta egyéni mitológiát alkotnak," -mondja a kritika, majd Gerlóczy Sári művészetét elemezve, gondolatai a hazai elődökre terelődnek.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. jan. 18. XIX. évf. 3.sz. 12. lap.

Gerlóczy Sári

A müvész legközvetlenebb elődjeként Gulácsy Lajost nevezi meg. A külföldi nagy elődök között az ugyancsak "a képzőművészet peremén alkotó zseniális költő-rézmetsző William Blake-t, vagy még messzebb nyulva, a látomásos festők mindenkori legnagyobbikát, Hieronymus Bosch-t" látja.
Festményeit, rajzait, "jobb hiján" a naiv festészet keretébe utalja, mert igy "valahogy közvetlenebbül képes az ember egzisztenciális vonatkozásaihoz nyulni, fő tárgyául az ember és a természet legbensőbb biológiai tényeit.. választani."

Élet és Irodalom, Bp. 1975. jan. 18. XIX. évf. 3.sz.
12. lap.

GERLÓCZY SÁRI

rajza közölve ÉS XXXI. évf. 37.sz. 2.p. 1987

Kedves Ol

Jelen számunkban mutatványt talál
hamarosan megjelenő könyvünkről. Teki
lődésre, ha biztosan hozzá akar jutni,
megrendeli. /A kartonkötésü, nagyalakú
postaköltség./

Megrendelhető a Pallas Lap-és Kön
Főosztályán /1906 Bp.Pf. 223./ az alan

M E G R E N D

Megrendelem a Magyarok a Kárpát-m
..... példányban.

A megrendelő neve: .....
Cime: ..... város/....
.....

Közületi megrendelő esetén az ügyintéz
.....

- A megrendelt példányok ellenértékét
  számla alapján a Pallas egyszámlájár
- A vételárat utánvéttel egyenlitem ki

/A megfelelő aláhuzandó./

Magyar Média Nyomda 88.275

A Magyar Népköztársaság
Művészeti Alapja
és a Nemzeti Színház
Igazgatósága
meghívja Önt
1988. április 15-én
18 órára
a Várszínház Galériába

GERLÓCZY SÁRA

festőművész
kiállításának
megnyitására

Megnyitja:
Kardos G. György
író

Megtekinthető:
1988. május 20-ig
naponta 14–18 óráig

ARTUNION Nyomda

Gerlóczy Sári

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikus

MAGYAR NEMZET

1984 OKT 27

1021

Gerlóczy Sári: Találkozás

leljük csakis
zett *többszörös*
nyújthat képe
ről". Vagyis a
tás, amely az
tumokat nemcs
nem térben is
csak mozdulat
mozgásában, v
mivoltában

Sajnos, mind
azon a kiállítá
csehszlovákiai
mesterekből rendeztek a *Csehszlovák Kultúra* — Népköztársaság úti — kicsinyke termében. E szomszédos ország tervezőművészetét, szcenográfiáját dicséri, hogy ez az ízelítő táplálja igényünket a teljesebb megismerésre. Hiszen az a tervezői gárda, amely ide a közelmúlt évek munkáit küldte el, *nemzetközi sikerekkel* büszkélkedhet.

A nagymester — Josef *Svoboda:* embernyi gyertyaláng lobog a *Tristan és Isolda*, a Wagner-opera szépséges genfi színpadképében. Mester Ladislaw *Vychodil* is —, ha Svoboda a cseh, akkor Vychodil a szlovák tervezőművészet atyja: a *Homburg hercegének*, a Kleist-műnek színikonstrukszet. Információkkal szolgál a repertoárokról is. Szemlátomást kedvelik Shakespeare-t. Különösen szerethetik az orosz klasszikusokat, Csehovot és Dosztojevszkijt, Osztrovszkijt és Gorkijt. Széles a XX. századi színművek spektruma, Brechttől Anouilhon át a mai drámákig, például *Gyurkó László Szerelmem, Elektrá*jáig. A honi szerzőket is pártfogolják, Vitezslav Nezvalt és Jiri *Menzelt*. És azokat, akiket mi nem ismerünk még, de akiket megismerni alkalmunk nyílhat. Kivált akkor, ha nem rejtőzködnek el olyan szemérmesen, mint e — a programközlésekből is kimaradt — kiállítás. **(—gácsi)**

GERLÓCZY SÁRI

ÉS XXXI. évf. 34.sz. 1987 3.

Gerlóczy Sári rajzai

„Szívemben nagy haraggal…"

Károlyi Mihály hamvainak hazahozatala után — negyedszázada immár — felesége, Andrássy Katinka megajándékozott ama levél másolatával, amelyet Károlyi Mihály írt 1937. február 6-án Romain Rollandnak a Moszkvában zajló sztálini perekről. Rám bízta, mit használok fel belőle Károlyiról szóló írásaimban. Azzal hasztalan próbálkoztam, hogy mint történelmi dokumentumot teljes egészében megjelentessem valamelyik folyóiratban vagy szakfolyóiratban. De akadályokba ütköztem akkor is, amikor idézni akartam belőle egy-egy publicisztikai írásomban: a moszkvai perek témája itt nálunk tabunak számított.

Egyetlen kivétel akadt: az *Élet és Irodalom*. Az őszirózsás forradalom ötvenedik évfordulóján, 1968. októberében *Károlyi* címmel vezércikket közölt tőlem, amelybe szervesen beépítettem e drámai levél egy fontos gondolatát. „Károlyi és egyes magyar kommunista vezetők között — írtam cikkemben —, az emigrációban és később, megemlékezik Romain Rollandhoz írott leveléről. *„Amikor Oroszországban megkezdődtek a perek* — írja —, *levelet írtam Romain Rollandnak, akinek intellektuális tisztessége minden kétségen felül állt, és feltártam előtte mélységes ellenérzésemet a történtekkel kapcsolatban. Romain Rolland válasza rövid és elhárító volt. Éreztem, hogy ő sem akarja feladni az utolsó reményt. Gyötrelmes fájdalommal értettem meg, hogy semmit sem lehet tenni. Spanyolországnak és Európának szüksége volt a Szovjetunió segítségére."*

Midőn — 1977-ben — Károlyi memoárja, a *Hit illúziók nélkül* végre nálunk is megjelent, a Romain Rollandhoz írott levél létrejöttének körülményei idehaza is ismertté váltak, a levél *egésze* azonban mindmáig ismeretlen szélesebb közvéleményünk előtt. Ezt ma már semmi sem indokolhatja, hiszen a gorbacsovi politika természetes következményeként többé nálunk sem tabu a perek témája: egymás után jelennek meg ezzel kapcsolatos dokumentumok, feltáró és leleplező írások (lásd az Ogonyok ez évi 26. számában közzétett 1939-es Raszkolnyikov-levelet (amellyel az ÉS is foglalkozott az augusztus 14-i számban). Mi okunk lenne hát eltitkolni Károlyi Mihály levelét? Azt a megrendítő és felemelő tényt, hogy e század magyar történelmének legnagyobbjai közt is volt egy forradalmár, aki fél évszázada már — egyidőben a perekkel — felemelte szavát a sztálini önkény és justizmordok ellen.

Hadd jegyezzem meg: e nevezetes levelet — hogy mielőbb közismertté váljék — másfél esztendeje a Szépirodalmi Könyvkiadó vezető, Illés Endre hozzájárulásával és egyetértésével felvettem esszékötetembe. A történelmi események, szerencsére, nem igazodnak könyvkiadásunk meglehetősen lassúdad — a históriai aktualitást nemigen méltányoló — munkaritmusához. (A könyv a jövő évi kiadói tervben szerepel.) A levél publikálása — úgy érzem — nem halogatható. Annyit még megemlítenék, hogy nemcsak eredeti francia szövegét, hanem annak szenvedélyesen szabad, de sosem torzító magyar fordítását is Károlyi Mihálynétól kaptam; az ő kézvonásait viseli. A fordítás stílusán és ortográfiáján, természetesen, nem változtattam.

Major Ottó

Balla Olga rajza

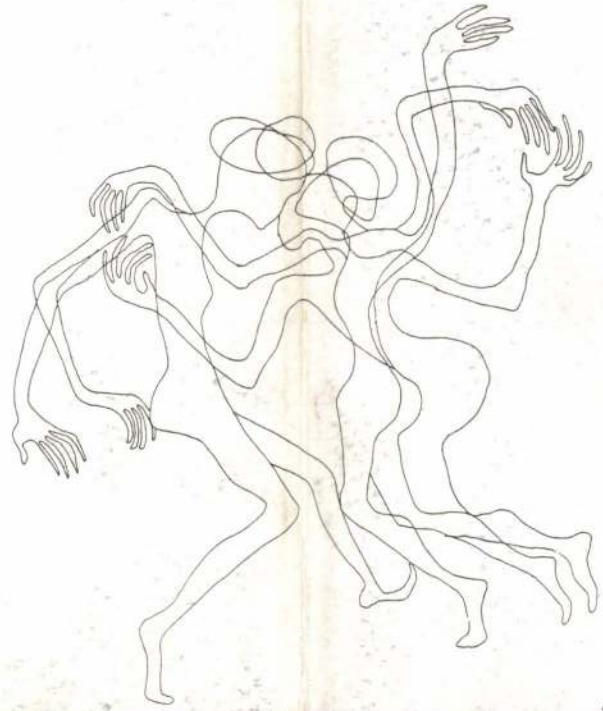

SÁRI GERLÓCZY

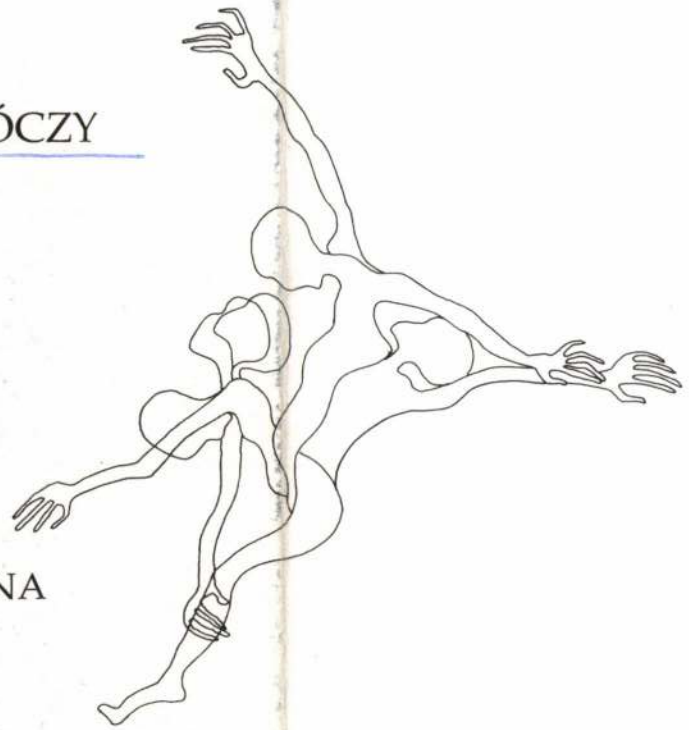

SALONE
VILLA ROMANA

FIRENZE

Sári Gerlóczy *Campo interpersonale*

Edizioni del Salone Villa Romana
a cura di Katalin Mollek Burmeister

Finito di stampare su carta Tintoretto bianco
nel settembre 2000
da Media Graphic Group, Firenze
per la mostra di settembre 2000
a Villa Romana
Via Senese 68, Firenze
in collaborazione con
l'Assessorato alla Cultura del Comune di Firenze

L'artista ha firmato e numerato una tiratura limitata

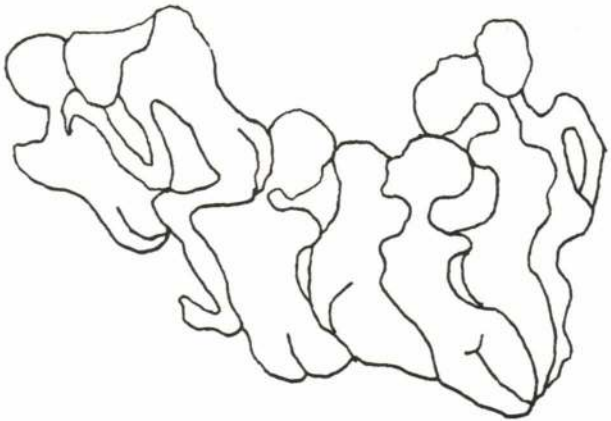

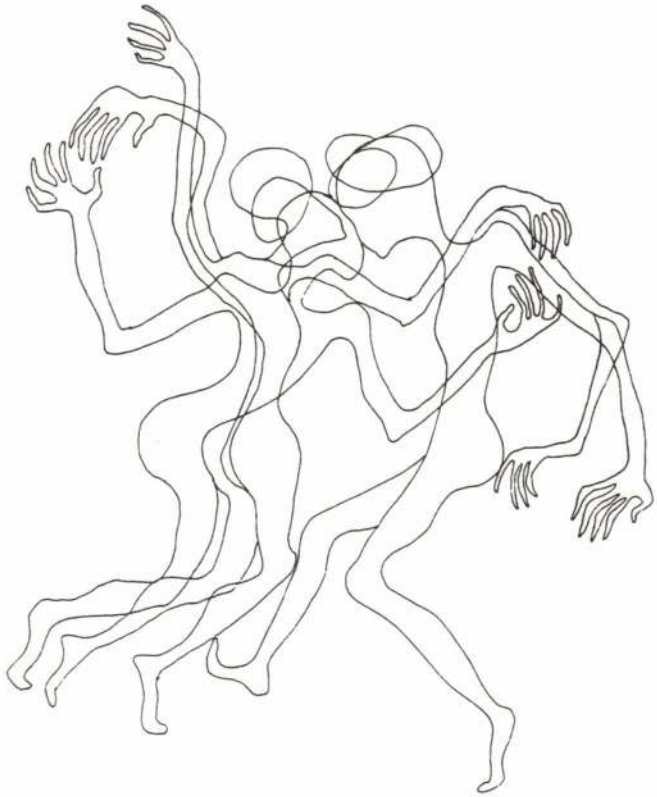

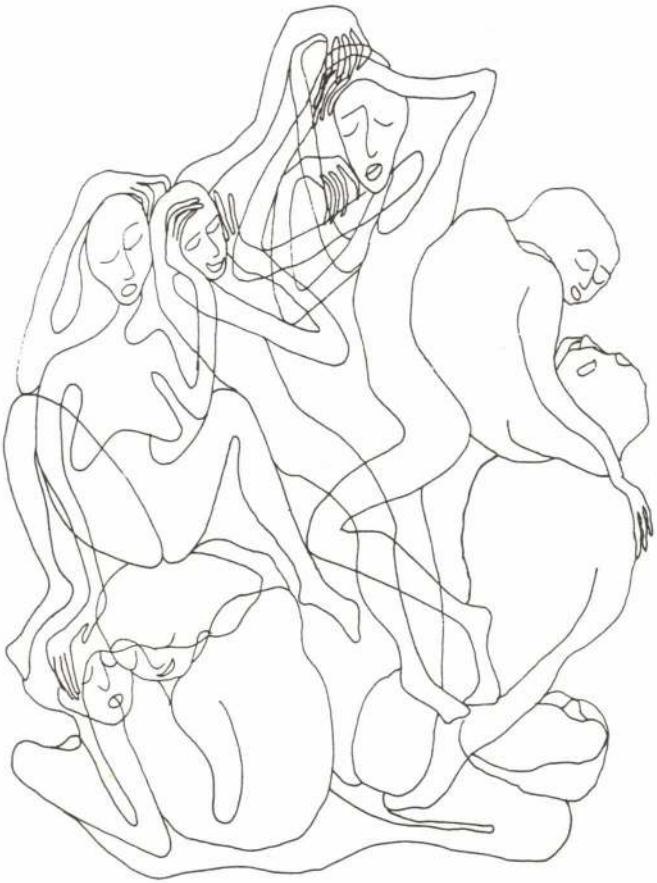

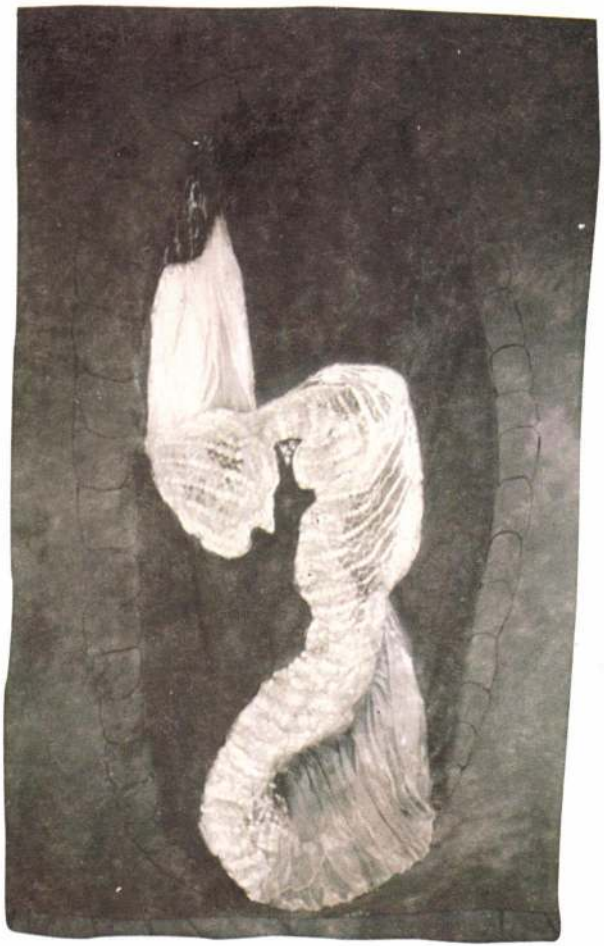

Sono nata nel 1931 a Budapest, e dipingo dall'età di 11 anni. Al compimento dell'undicesimo anno, decisivo per la mia vita, i miei genitori mi hanno lasciato e io ho sostitutito la figura di questi affetti con quella di un Dio dipinto da me.

Le mie motivazioni esistenziali e artistiche sfociano in questi interrogativi: chi sono io?, la mia introspezione, la personale ricerca e collocazione del mio vivere nel sistema di relazioni umane.

Lo scopo della mia vita è quello di interferire nei rapporti interpersonali modificando o amalgamando il gruppo che attraversa il mio filtro relazionale. Nella turbolenza di questa corrente emotiva e vitale fluttua anche la mia entità spirituale e fisica che forma in modo inequivocabile questo mio "campo interpersonale."

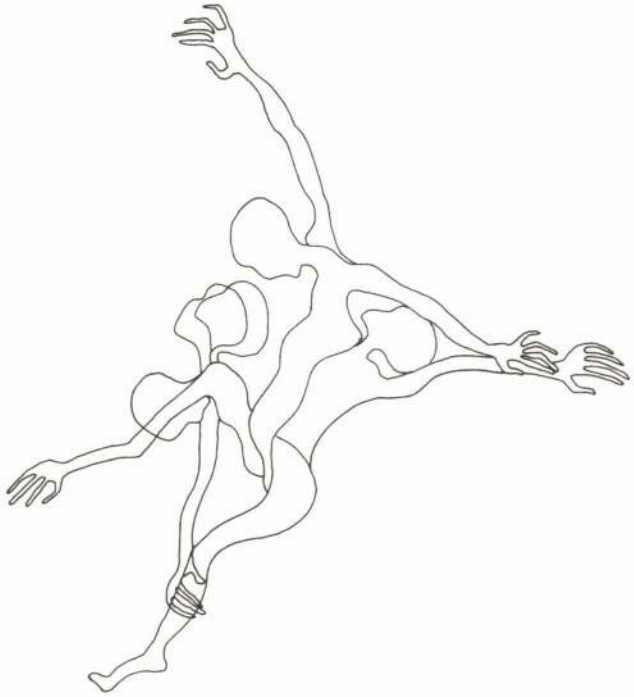

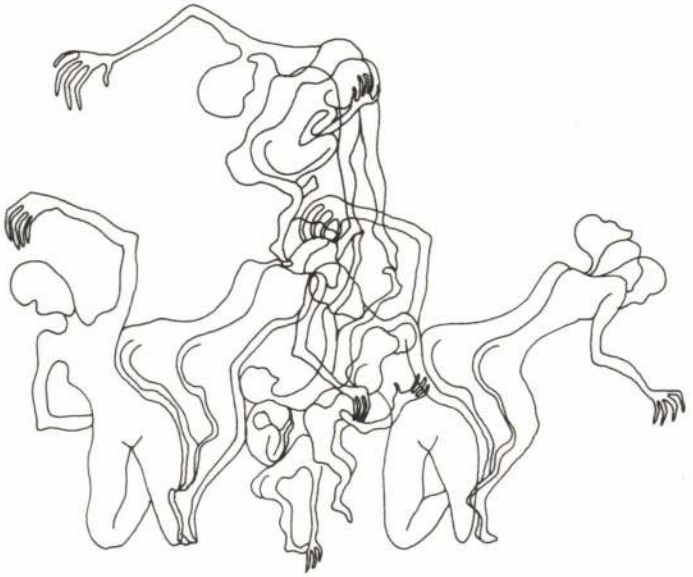

El nem küldött
képlevél I.

Kaós Károly

Nádas

TAMÁS REPRODUKCIÓI

riam

GERLÓCZY SÁRI

ÚJ TÜKÖR 1982.
XIX. évf. 6. u.

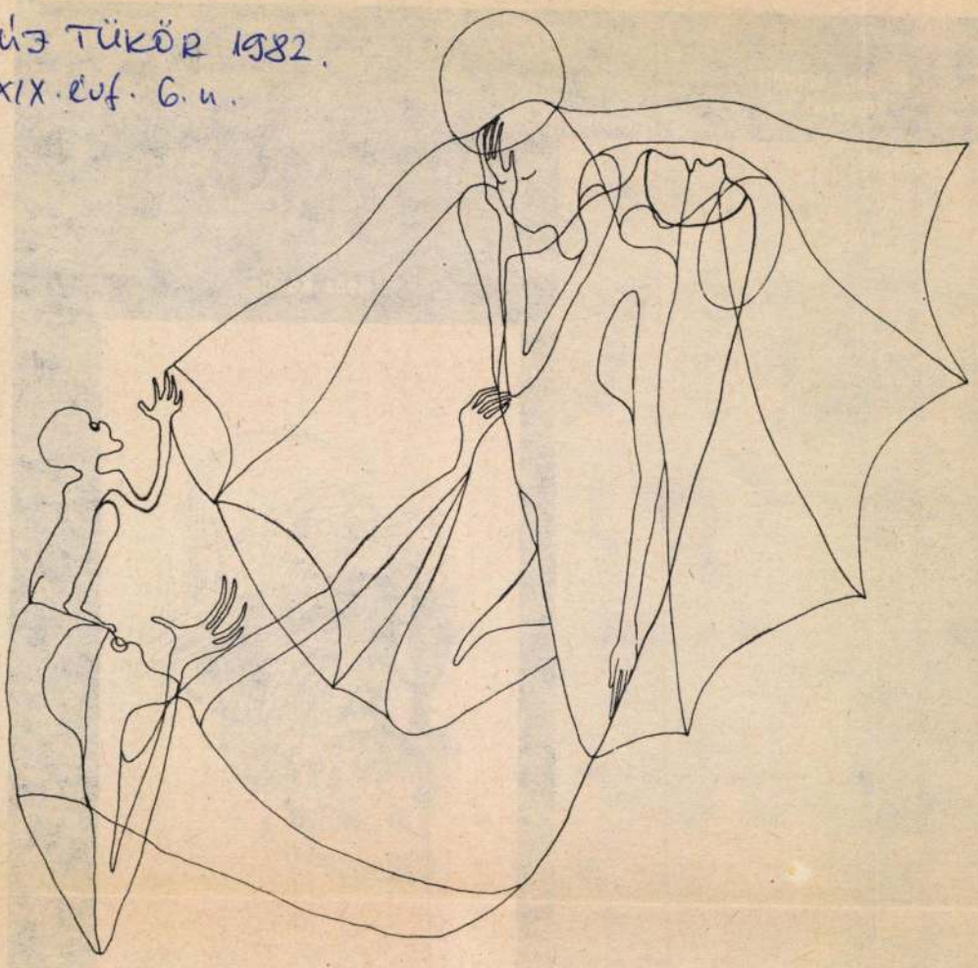

VONALAK TÁNCA

GERLÓCZY SÁRI KIÁLLÍTÁSÁHOZ

Jacques Prévert *Picasso sétája* című versében a valóság festője — „le peintre de la realité" — le akar festeni egy valóságos almát, amilyen egy valóságos alma. De a valóságos alma alattomosan megfordul a valóságos porcelán tányéron, és a valóság festője egyszer csak prédája lesz az asszociációk tömegének. Az alma, amint megfordul, fölidézi a normandiai almáskertet, azután az Édent, Ádámot és Évát, a kígyót és az eredendő bűnt — s ezzel együtt a művészet eredetét is —, a Heszperidák kertjét, Svájcot és Tell Vilmost, Newtont és a gravitáció elméletét ... A valóság bánatos festője elkábul az alma önkifejezésének végtelen lehetőségeitől és elszunnyad. Ekkor ott terem Picasso — aki Prévert szerint mindennap mindenütt ott jár —, és azt mondja: „Kinek jut eszébe lefesteni egy almát?" És megeszi az almát.

Ez a Prévert-vers jutott az eszembe, amikor Gerlóczy Sári grafikai jeleit először kíséreltem meg fogalmi nyelvvé áttenni, s rögtön magukkal is ragadtak a szubjektív érzelmi benyomások. A vonalak dinamikájának lenyűgöző hullámzása egész sor érzelmi, zenei, irodalmi asszociációt ébresztett bennem; egy monumentális haláltánc részleteit véltem magam előtt látni, testi bűnökkel és lelki gyötrelmekkel. S még a vonalak is mintha a középkor dantei táncainak koreográfiáját követték volna: az üdvözültek *caroláit* vagy a kárhozottak *trescáit*.

A belső látásnak ezeket a sejtelmesen szép hieroglifáit csupán hasonló lényegű belső látással lehet megközelíteni, s legföljebb az könnyíti meg a dolgot, hogy a hieroglifákban — ha elmélyedünk bennük — páratlanul következetes grafikát fedezünk fel, látomások ábrázolására használt jelek tiszták és egyszerűek; a művészet igazi nagy csodája volt mindig ez a mindent sejtető egyszerűség.

A rajzokhoz ragasztott címekben Szentkuthy Miklóst idéző utalásokat találunk, de ismerek magam is egy Szentkuthytól származó mondatot, amely akár alapja is lehetne a művész ars poeticájának: „Nagy dolog volt számomra megérteni, hogy a világ csupa emberből áll, hogy a plafonok is tulajdonképpen megszámlálhatatlan Ganümédeszből vannak összerakva, és a legelvontabb építészeti szögek is női csípők penészezüstös izom-ékjéből állnak."

Gerlóczy Sári rajzainak tárgya — és ürügye — a művészet leghajlékonyabb modellje, az emberi test. Folyamatos, sehol meg nem szakadó anatómiai erővonalakkal közvetíti látomásait iszonyról, rettegésről, a testi kapcsolatok megfoghatatlan szomorúságáról, a „vanitatum vanitas" vigasztalanságáról, mindazokról a fogalmakról, amelyek művészetének haláltánc-purgatórium víziójában részt vesznek. S a vonalak mögött az *ars moriendik* baljós figyelmeztetése sejlik fel: „una ex illis ultima". Az egyik homokszem, amely lepereg, az utolsó lesz.

Gerlóczy Sári hangja alig hallatszik ki művészeti életünk lármájából, noha kiállításai mindig feltűnést keltenek. Tiszta és csendes művész; érzékeny látomásait tiszta és csendes jelekké formálva közli azokkal, akiknek megadatott az érzékenység, hogy megfejtsék az írott jelek üzenetét.

Márton G. Gyula

1974 DEC 28

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gerlóczy Sári

102 1

Gerlóczy Sári kiállításáról

...vajcban megálltam az erdőcskébe. A kis erdőcskében történetesen egy nagy gödör volt. Abban a gödörben szemét, de milyen! Húszliteres ép műanyagkannák, palackok, hibátlan matracok, alig használt gyermekkocsi, csak mert kinőtt belőle a gyermek és többek között ládaszámra gyönyörű, erős hevederek. Nem tudtam megállni, hogy a hevederekből ne rakjak be a kocsimba egy öllel: szerencsésen áthoztam a vámon. Badacsonyban elláttam jóismerőseimet puttonyra, meg permetezőgépre való hevederrel egy életre. Azt mondták a svájciak: ez így természetes egy jóléti államban. Mi nem tartunk számot a jóléti állam rangjára, de gazdasági szilárdságra törekszünk, mejunktúra eredményez és nem is lyet nem ilyen vagy olyan konfújja el akárhonnét támadt szellő. De szemetet termelni azért már tudunk, nem akármilyent, hanem olyat, amely tiszteletreméltó értékeket tartalmaz, ha jól megkaparjuk. Tudom, hogy a tegnapi zsemlyét, vagy a kidobott félpár virslit nem tehetjük el esetleges szűkebb évtizedekre. De minden, ami érték

---

Ballada

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Gerlóczy Sári

1974 MÁR 9

1021

Gerlóczy Sári rajza

kaiból kozgyujtem
akkor a Galériába
kori Fővárosi Kép
is került, nyomár
nie. De nem vol
sajtóban — mint
lítások előtt sz
hogy jelentkezzen
dolini-kép van a
Abban az időben
vészek sokszor ne
nem csereértékkér
polgároknak munkáikat. Volt ilyen
elegáns ruhaszalon-tulajdonos, bú-
torkereskedő; sőt emlékszem egy
sajtnagykereskedőre is, akinek jó-
voltából valamennyi barátunk fi-
nom eidami sajtot evett. De em-
lékszem a Podolini-féle — később,
a tehetősebb közönség számára
nyitott — Palatinus-házbeli műte-
remre, amelyben 1923 szilveszte-
rén együtt volt a „kisbanda" és
ahol „Podi" felesége büszkén mu-
tatta nekem tigrisbundáját, ame-
lyet férje egyik képéért kapott.

Dési-Huber Istvánné

„Született nevelő volt, aki megérdemli, hogy megőrizzük emlékét" — ezt írta Podolini Volkmann Artúrról Dési-Huber

Hel-
ıatá-
is
ógiai
se
évek
enn,
alok
fu-
or a
ta-

nitványairól: „Podolini Volkmann-nak mint mesternek és tanítónak a tendenciája nagyon helyes és becsülni való. Nem forszírozza tanítványaiban a jellegzetesen egyénit, hanem inkább arra törekszik, hogy fundamentumot adjon nekik természetlátásban és formakészségben." A harmincas évek elején kivándorolt, Pretoriában halt meg 1943-ban. Művei sorsáról alig tudunk valamit. A Nemzeti Galériában két képe van. Egy-egy munkájával a Bizományi üzleteiben is találkozhatunk. De hol lehet a többi? Pedig megérdemli, hogy megőrizzük emlékét — erre figyelmeztet Dési-Huber Istvánné levele is.

Vadas József

Plusz-milliók

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1977 JUL 2

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gerlóczy Sári

1021

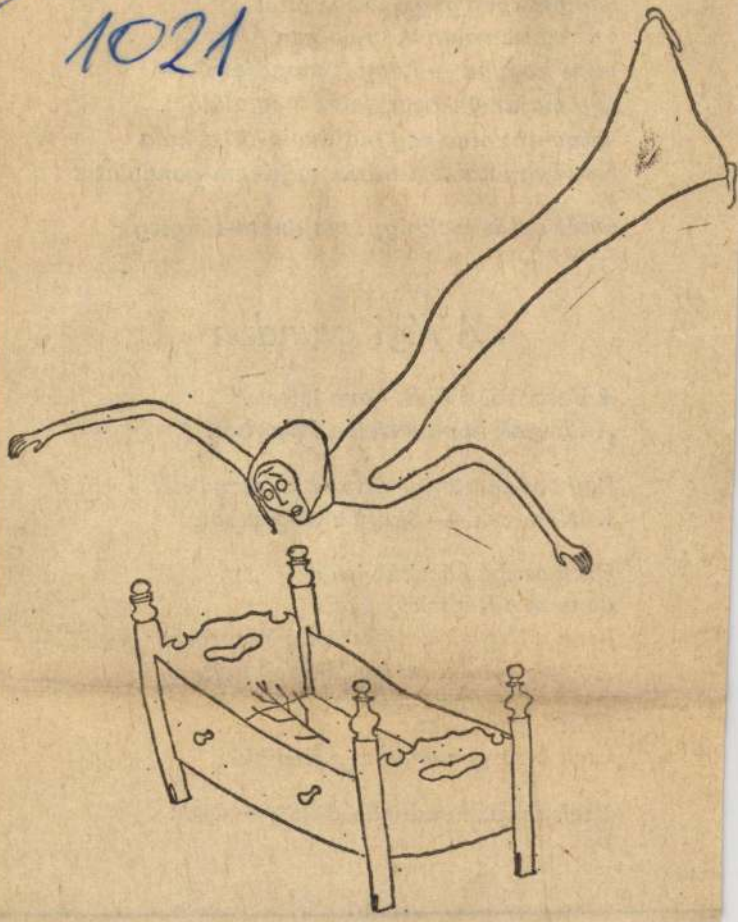

Gerlóczy Sári rajzai

egy ma
hogy c
s az eg
mint h
egy m
eldugo
mögé

ámde

A régi grundon

A Fasorból a Fiúk hova lettek?
A Lányok hova lettek a Fasorból?

Egy vadgesztenye árnyékán megállok.
Körülnézek. — Senki a Régiekből.

Ezek csupán ócskák itten
de nem a Régiek:
itten a Régiek helyén; itt a Fasorban.
A Fiúk helyén meg a Lányok helyén.

Körülnézek igen:
ezek bizony már nem a Régiek.

Ezek csupán vadonatócskán — újak.

Gerlóczy Sári

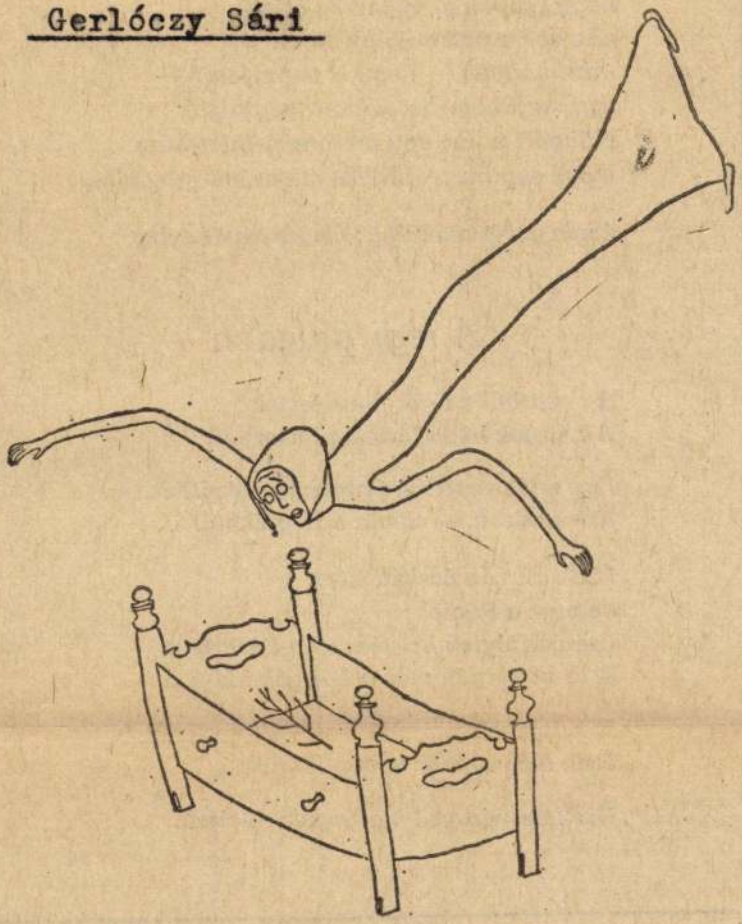

Gerlóczy Sári rajzai

11

ÉLET ÉS IRODALOM

Bp.

1977. juli. 2. XXI. évf.
27.sz. 11. lap.

egy majdnem-utcaszöglet
egy majdnem-gondolat amelyről kiderült
hogy csupán gyöngécske ötlet
s az egész valamiképp olyan
mint hogyha — hogy is mondjam? —
egy majdnem-becsületes megtaláló
eldugott volna egy majdnem-ötlet háta
mögé egy kis testihibás majdnem-gondolatot

ámde azt is csak úgy: majdnem-tényleg

A régi grundon

A Fasorból a Fiúk hova lettek?
A Lányok hova lettek a Fasorból?

Egy vadgesztenye árnyékán megállok.
Körülnézek. — Senki a Régiekből.

Ezek csupán ócskák itten
de nem a Régiek:
itten a Régiek helyén; itt a Fasorban.
A Fiúk helyén meg a Lányok helyén.

Körülnézek igen:
ezek bizony már nem a Régiek.

Ezek csupán vadonatócskán — újak.

GERLÓCZY Sári

BUDAPEST GALÉRIA

Gerlóczy Sári: Társasmező, 1992
Fotó: Juhász László

A Budapest Galéria
szeretettel meghívja Önt

Gerlóczy Sári

festőművész
kiállításának megnyitójára a

Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabadsajtó út 5.)

1996. március 14-én
(csütörtök) 17 órakor.

A kiállítást megnyitja:
Békés Pál író

A kiállítás megtekinthető 1996. április 21-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726
1979 JAN 27

ÉLET ÉS IRODALOM
Gerlóczy Sári

1021

Gerlóczy Sári: Helyhiány

1979. JANUÁR 27.

letett, már s a téma kimerít
len.

Úgy látszik, itt a felvilá
nem segít. A humor pedig gy
csak levezeti a felgyül
feszültségeket. A probléma
bé kedélyes. A családi, há
viták nem mindig szokta
fejeződni közös andaxins
sel és szelíd eszmecserével
kább olyan nagy jelenetekkel,
hogy Strindberg és Bergman
beülhetne a sarokba jegyzetelni.

Másik oldal

Janikovszky Éva családról, gyermeknevelésről szóló kedves könyvei a „komoly" irodalomban fehér foltnak számító területről adnak képet. S *csak* annyira komolytalanok, nevelő célzatúak, amennyire a téma megköveteli. A szövegek ugyanis nem elsősorban hasznosságuk miatt fontosak. A lemezgyűjteménynek általánosítható igazsága, meggyőző nyelvi ereje, az ábrázolt kis világ teljessége ad *irodalmi* értéket.

Mert mi mást tehet egy író, ha jószemű és szellemes, ha érzi a mindennapi apróságok sorsformáló jelentőségét? Megmutatja, milyen árnyaltan tudjuk elmagyarázni, hogy elvileg és gyakorlatilag mi a helyes, az erkölcsös, ha pillanatnyi érdekeinkkel és megrögzött szokásainkkal egybeesik; s ha nem, milyen könnyedén elviseljük a legégbekiáltóbb ellentmondásokat is elveink és tetteink között.

A háztartási fondorlatok logikán túli világát pontosan visszaadják az ilyen fordulatok: „vegy*él* be egy andaxint, mert kezdesz az idege*imre* menni". Történelmi, társadalmi, ideológiai folyamatok

jen („Ugyan mitele város az, amelyiknek még nyári játékokra sem telik!") — föltűnő, hogy nem láttam híradást: „Gy. I., úgy isten igazából, végre megbukott!"

A bukás — természetesen — csak elméleti. Hiszen — o beata provintia Pannonia! — sem az áldrámák, sem az álelőadások nem buknak meg. A műsorterv szentsége az üres légbuborékoknak is veretes súlyt, az agyaglábú óriásoknak is kellő támasztékot ad.

De vajon Györe Imre darabjai „agyaglábú óriások"? Vajon lekezelő jóindulat kellene hozzá, hogy a „műsorterv réseibe" esetleg beszoruljanak? Előlegezve a végkövetkeztetést: Györe Imre darabjait a magyar drámairodalom jeles alkotásainak tartom. Csakhogy... Igen, itt a bökkenő. Ezek a darabok *mások*, mint amit a kulináris színház vagy a sznobéria lila lúdbőrözéses ízlésterrorja normává kiáltott ki. Vagyis úgy gondolom — s ezzel elhagyom a színház-szociológia ingoványos terepét —, hogy szembe kell nézni a második kérdéssel: milyen sajátos dramaturgiai építmények azok, amelyek látszólag önmagukat zárják ki a „normális színház" keretei közül.

Alaptételem sután hangzik, de megkerülhetetlen. Ezek a darabok: Györe Imre drámái. Györe Imre költői személyisége — pontosabban: *teljes* személyisége — ölt ben-

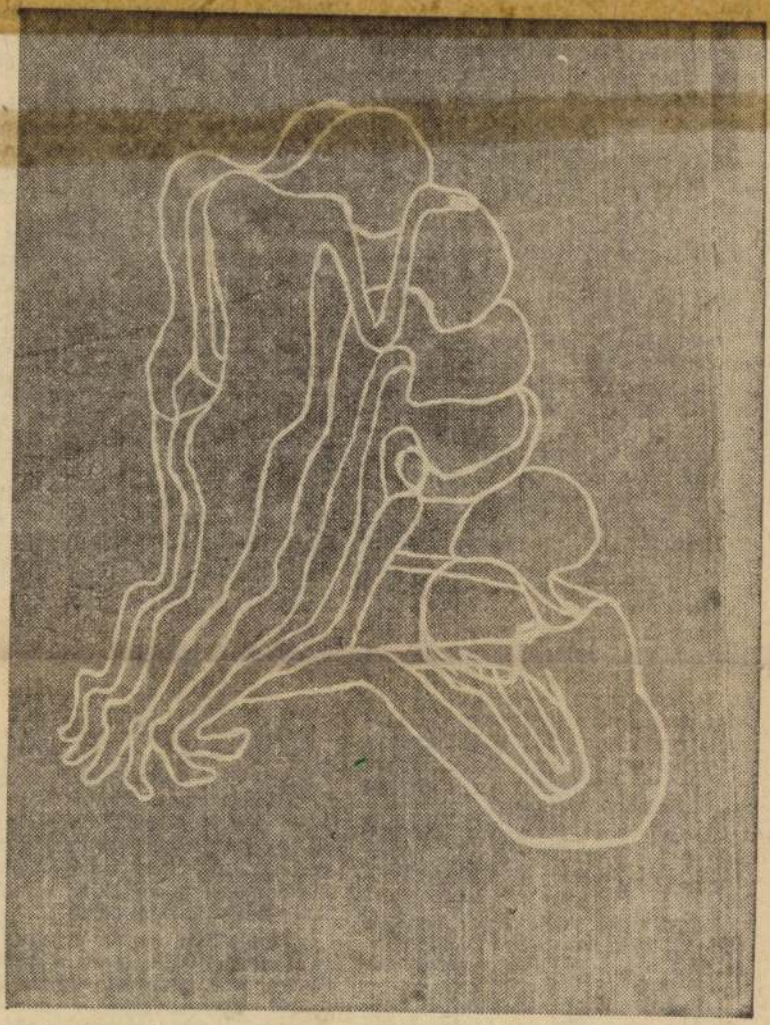

Gerlóczy Sári: Helyhiány

Élet és Irodalom, Bp.

1979. JANUÁR 27.

XXIII. évf. 4. sz. 12. lap.

tetett már s a téma kimeríthetetlen.

Úgy látszik, itt a felvilágosítás nem segít. A humor pedig gyakran csak levezeti a felgyülemlett feszültségeket. A probléma kevésbé kedélyes. A családi, házassági viták nem mindig szoktak befejeződni közös andaxinszedéssel és szelíd eszmecserével. Inkább olyan nagy jelenetekkel, hogy Strindberg és Bergman beülhetne a sarokba jegyzetelni.

Másik oldal

Janikovszky Éva családról, gyermeknevelésről szóló kedves könyvei a „komoly" irodalomban fehér foltnak számító területről adnak képet. S *csak* annyira komolytalanok, nevelő célzatúak, amennyire a téma megköveteli. A szövegek ugyanis nem elsősorban hasznosságuk miatt fontosak. A lemezgyűjteménynek általánosítható igazsága, meggyőző nyelvi ereje, az ábrázolt kis világ teljessége ad *irodalmi* értéket.

Mert mi mást tehet egy író, ha jószemű és szellemes, ha érzi a mindennapi apróságok sorsformáló jelentőségét? Megmutatja, milyen árnyaltan tudjuk elmagyarázni, hogy elvileg és gyakorlatilag mi a helyes, az erkölcsös, ha pillanatnyi érdekeinkkel és megrögzött szokásainkkal egybeesik; s ha nem, milyen könnyedén elviseljük a legégbekiáltóbb ellentmondásokat is elveink és tetteink között.

A háztartási fondorlatok logikán túli világát pontosan visszaadják az ilyen fordulatok: „vegy*él* be egy andaxint, mert kezdesz az idege*imre* menni". Történelmi, társadalmi, ideológiai folyamatok papír-színházi szerzővé „nőtt fel"? Vagy a színházak szorgos dramaturgiái ítélték meg úgy a helyzetet, hogy „Gy. I. színházból: felmentve"?

A kérdés számomra eldönthetetlen. Ám, mégis — a drámajátszó helyeknek az utóbbi években tapasztalt ugrásszerű növekedése idején („Ugyan miféle város az, amelyiknek még nyári játékokra sem telik!") — föltűnő, hogy nem láttam híradást: „Gy. I., úgy isten igazából, végre megbukott!"

A bukás — természetesen — csak elméleti. Hiszen — o beata provintia Pannonia! — sem az áldrámák, sem az álelőadások nem buknak meg. A műsorterv szentsége az üres légbuborékoknak is veretes súlyt, az agyaglábú óriásoknak is kellő támasztékot ad.

De vajon Györe Imre darabjai „agyaglábú óriások"? Vajon lekezelő jóindulat kellene hozzá, hogy a „műsorterv réseibe" esetleg beszoruljanak? Előlegezve a végkövetkeztetést: Györe Imre darabjait a magyar drámairodalom jeles alkotásainak tartom. Csakhogy... Igen, itt a bökkenő. Ezek a darabok *mások*, mint amit a kulináris színház vagy a sznobéria lila lúdbőrözéses ízlésterrorja normává kiáltott ki. Vagyis úgy gondolom — s ezzel elhagyom a színház-szociológia ingoványos terepét —, hogy szembe kell nézni a második kérdéssel: milyen sajátos dramaturgiai építmények azok, amelyek látszólag önmagukat zárják ki a „normális színház" keretei közül.

Alaptételem sután hangzik, de megkerülhetetlen. Ezek a darabok: Györe Imre drámái. Györe Imre költői személyisége — pontosabban: *teljes* személyisége — ölt ben-

címadó
megy e
hőse, a
aki „ke
ő Petőf
tásra k
ezek a
rások,
áradása
re szem
kinti a
nyomja
gét.

Ez a
mint a
Györe-v
a lángos
műben
előtt. A
re Imre
tett rá:
és ez re
tás szen
szél. A
zett vag
delt sor
ső mono
nem —
ideológi
hallgató
nak. „T
drámák.
elfogad
sukra,
hat. Ez
meg Gy
telműsé
gét. Me
értelmű
ember
Imre n
hogy az
jéig és
látszato
jeit. Ar
nem v
azoknak

Gerlóczy Sára, grafikus

GERLÓCZY SÁRA, grafikusművész kiállítása csütörtök délután nyílt meg a budapesti Helikon Galériában.

8.

– Hír

Nepszabadság Bp. 1982 jan. 15

MH SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerlóczy Sári, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1982 NOV 19

1021

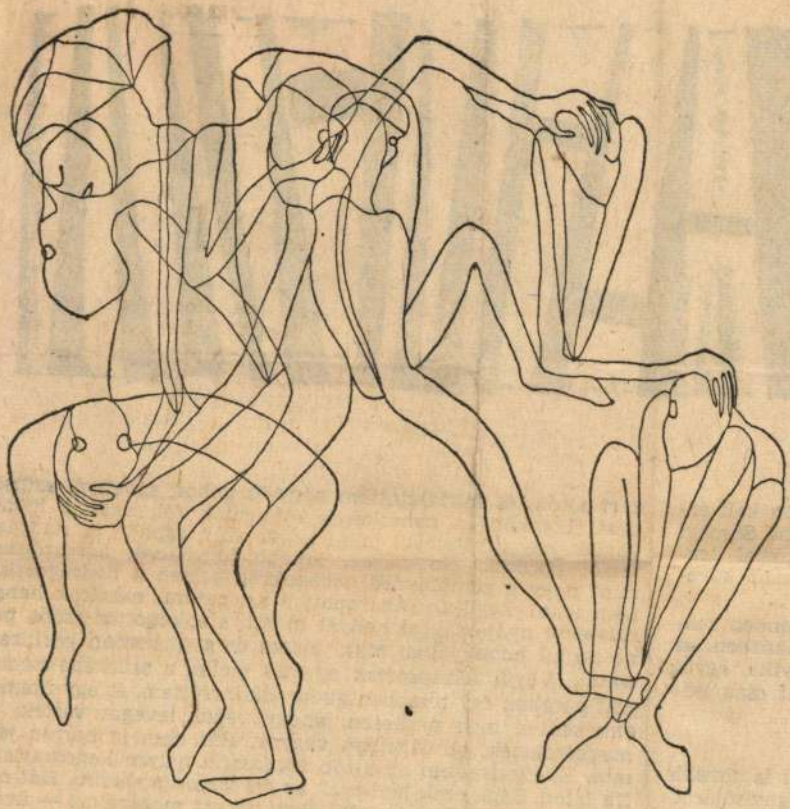

Gerlóczy Sári rajza

zárt ajtón, és felriasztottam négy-öt pohos, savanyú, szürke urat. Lomhán és nehézkesen rebbentek fel, akár a hízott varjak, egy kivételével mind kövér volt, sápadt, és nadrágtartót hordtak. No persze, inkább hordjanak *hóztrógert*, mint hogy a gömbölyded pacokokról leessen a nadrágocska, nem igaz? Egyikük ráharapott a szivarjára, másikuk hangsúlyozott nyájassággal hellyel kínált, s a kopottas szoba penészszínű homályában mind lassan és gyanakvóan körülrajzottak. Végül felzárkóztak egymás mellé, a szürkébe csomagolt pocakok egy tömbben dudorodtak előttem, és egy ütemre emelkedtek meg peckesen, ahogy végül levegőt vettek, és megkérdezték, mi járatban vagyok. Hát nem jó helyen jártam. Eltévesztettem az ajtót. *Magasabb* helyre kopogtattam. Na látod, Sági, ezek lennének az én őrzőangyalkáim. Hát mit akarsz tőlem. — Nem értesz! Nem *akarsz* megérteni! — üvöltötte Sági, és zokogni kezdett. — Te hülye seggfej, egyáltalán nem értesz, hát amíg Gy. képes szemrebbenés nélkül azt

cépp kell ér-
ezni Sümegi
usokkal, iró-
értőbb keve-
n...
minden rez-
Miközben az
gyike, egyik
git csak Sü-
?
ál is tovább
egnyitójáról.
ne elindulni.
egi. *Ha* leg-
hordja Ságit,

Gerlóczy Sári rajzai a Helikon Galériában

A szecesszió házatáján nőttek azok a rajzvirágok, amelyeket *Gerlóczy* Sári festőművész mutat most be a *Helikon Galériában*. Virágszárak kecsességével indáznak a vonalak, ritmusuk is olyan, mintha növények bólogatnának a szélben.

A *vonal* ezeknek a rajzoknak a lényege: egyenletes finomságú vonal, mely vastagításvékonyítás nélkül mond el minden lényegeset, miközben minden egyéb hatásfokozó lehetőségről is lemond — itt nincs árnyékolás, nincs fekete fölthatás, nincs háttér, sem előtér. *Minden jelenidejű*, minden a fehér alapon kénytelen plasztikussá válni, mindent a feketé ceruzavonalnak vagy tollmozgásnak kell kifejeznie.

Az a „minden" pedig, ami e vonások következtében megsűrűdik vagy elritkul, *egy önálló világ*. A rajzok címei alig igazítanak el, pusztán egy meglévő magánmitológiára utalnak. Ennek következtében egyedül maradunk a rajzokkal, hagynunk kell, hogy *elementáris tisztaságukban* hassanak ránk.

S eltöprengetünk azon vajon hogyan keletkeznek ezek az ábrák. Valahol a papíron talán felsejlik egy pont. A ceruzahegy, a tollhegy abból az *őrigó*-ból kiindulva, mintha tétovázna. Többnyire azt sem dönti el, *milyen nemű* figurákra gondol, miközben előrehalad a fehér síkon és figurákat teremt. *Tetőtől talpig trikóba bújtatott balett-táncosokra emlékeztetnek* végül a tiszta talajról elősarjadó, váratlanul megszaporodó, de csakhamar ismét magukra maradó lények; mozgásuknak, hajladozásuknak olyan ritmusa van, hogy azt talán legközelebbről egy bartóki mű, *A fából faragott királyfi* tánckarának hullámzásához lehetne hasonlítani.

Mesei elemek különben is eszünkbe ötlenek, például a hegyes süvegben elvonuló, talán várúrnői figura láttán, kinek fátyolából további alakok bomlanak ki, esetleg egy sokkarú keleti istenség. Amily *természetesen kapcsolódnak* Gerlóczy Sári látomásaiban különböző korok és világrészek műveltségmotívumai, éppoly kortalanok és általánosak lesznek a kéze alatt — *konkrét széppé* lényegülnek át.

Ember Mária

A könyvtár Budapest Gyűjteményének mintegy száz éve őrzött és gyarapított anyagából a kiállításon az I. kerületet, illetve Budát ábrázoló legkorábbi hiteles látképek, korabeli fényképek, térképek, plakátok, képes levelezőlapok, budai épületekkel díszített tarokk-kártya, újságok, iskolai értesítők láthatók. Kiállítják faximile példányban az 1495-ből származó úgynevezett Érvágó kalendáriumot, ilyen mindössze három van a világon, valamint a törökkori Budán történt lőporrobbanást megörökítő, színezett fametszettel illusztrált XVI. századi röplapot, amely egyedülálló a világon, s láthatók Clarx Ádám eredeti tervrajzai az alagútról.

A kiállítást — amelyet *Fehér* Józsefné, az MSZMP I. kerületi bizottságának első titkára nyitott meg — április 4-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Ötven esztendeje, 1932. február 4-én hunyt el Udvary Géza festőművész. Bécsi, münchení, római tanulmányai után Lotz Károly mellett dolgozik a magyar neobarokk képviselőjeként. Bibliai témákat dolgoz fel, e témakör egyik reprezentáns műve a „Józsefet eladják testvérei". Érzékeny festőiséggel és hagyományos pedantériával ábrázol maiálist, anyaságot, solymászt, fürdőzőket, olasz munkásokat, firenzei figurákat, bölényvadászatot. Két nagy méretű falfestménye a Parlamentben, a Nándorfehérvár teremben látható Hunyadi János győzelméről és Kossuth Lajos apotheozisáról. Fia, Udvary Pál festőművész most készül nyíregyházi kiállítására.

Magyar Nemzet 1982. II. 4.

„A nagy akcióink alig okoztak kárt a felkelőknek — vallotta be az egyik salvadori katonai szakértő —, a hadsereg céltalanul sodródik ide-oda." A nyugati hírügynökségek jelentései szerint a Farabundo Martí Felszabadítási Front ma is az ország egyharmadát ellenőrzi. Éppen január végén, nem sokkal a junta általános és sikeresnek minősített ellentámadása után — ekkor követték el a morazáni tömeggyilkosságot is — érte el a fegyveres baloldal az egyik legszámottevőbb sikerét: váratlan rajtaütéssel megsemmisítette a légierő gépeinek a nagyobb részét.

A történtek hallatán *Reagan* amerikai elnök 55 millió dolláros „elsősegélyt" utalt ki Napoleon Duartének. Ehhez még nem kellett a törvényhozás beleegyezése, a további, már régebb óta tervezett pénzösszegek útnak indításához azonban már szükséges a kongresszus jóváhagyása is. Éppen azokban a napokban, amikor a Morazánban történtekről egyre több részlet kezdett ismertté válni. Reagan azzal próbálta megpuhítani a képviselőket, hogy kijelentette: a *State Department* adatai szerint a salvadori kormány nagy erőfeszítéseket tesz „az emberi jogok tiszteletben tartására", sokat feltételez, és azután valamiféle szövetséget próbál létrehozni a többé-kevésbé polgárivá kozmetikázott kormányok között —, könnyen összedőlhet.

WASHINGTON olyan helyzetbe kényszeritette önmagát, amelynek teljesen bizonytalan a végső kimenetele. A békés megoldások keresésére már nincs idő, még akkor sem, ha a baloldali front vezetői — mint az az elmúlt héten közzétett felhívásukból kiderül — hajlandók „előfeltétel nélkül" a tárgyalóasztalhoz ülni. Ez azonban — függetlenül a párbeszéd kimenetelétől — egyenlő lenne az ellenzék elismerésével, mégpedig a kialakult erőviszonyok mellett. Ennek hatása pedig alighanem a választások végeredményében is tükröződne. A Fehér Ház hivatalosan még nem válaszolt ugyan a kezdeményezésre, de a Napoleon Duartének szánt katonai segélyek megnövelése akár feleletként is felfogható. Márpedig Morazán legnyugtalanítóbb tanulsága éppen az, hogy miként a múltban is volt példa ilyen tragédiákra a salvadori történelemben — ha a külső és belső feltételek nem változnak —, hasonló eset a jövőben is bármikor előfordulhat.

Lambert Gábor

a módszereket, amelyek megvalósításához elsősorban nem pénzre, hanem *több figyelemre* és segítőkészségre van szükség. Dr. *Cseh-Szombathy* László, az Akadémia Szociológiai Intézetének igazgatóhelyettese bevezetőjében ismételten hangsúlyozta: az alkoholizmus gyökerei a személyiségben keresendők, amelynek kialakulásában viszont döntő szerepe van a családnak, a szülőknek. A kritikus időszak a serdülőkorban kezdődik, amikor a bizonytalanságérzet-

Baleset-statisztika

A Vegyipari Dolgozók Szakszervezetének elnöksége szerdán ülést tartott, amelyen egyebek mellett a szakszervezethez tartozó vállalatok tavalyi baleseti statisztikáját értékelték.

Megállapították, hogy a vegyipari vállalatoknál az elmúlt évben 6 százalékkal nőtt az üzemi balesetek száma, legnagyobb mértékben — 46 százalékkal — az alumíniumiparban, elsősorban a gyakorlatlanság, a szakképzettség hiánya, illetve a túlóráztatások miatt. Az országos kőolaj- és gázipari tröszthöz tartozó vállalatoknál kevésbé romlott a helyzet, az ÁFOR-nál például javulás tapasztalható. A gyógyszeriparban 7 százalékkal

Gerlóczy Sári: Találkozás

ett *többszörös dokumentáció* yújthat képet „működésé-ől". Vagyis az olyan kiállí-ás, amely az adott produk-umokat nemcsak síkban, ha-em térben is ábrázolja, nem-sak mozdulatlanságában, de ozgásában, változásában, élő ivoltában is bemutatja.

Sajnos, minderre nincs mód zon a kiállításon, amelyet a *sehszlovákiai dísziet- és jel-ezetervek*ből rendeztek a *sehszlovák Kultúra* — Nép-öztársaság úti — kicsinyke rmében. E szomszédos or-zág tervezőművészetét, szce-ográfiáját dicséri, hogy ez z ízelítő táplálja igényünket teljesebb megismerésre. Hiszen az a tervezői gárda, mely ide a közelmúlt évek unkáit küldte el, *nemzet-közi sikerekkel* büszkélkedhet.

A nagymester — Josef *Svo-boda:* embernyi gyertyaláng lobog a *Tristan és Isolda*, a Wagner-opera szépséges genfi színpadképében. Mester La-dislaw *Vychodil* is —, ha Svo-boda a cseh, akkor Vychodil a szlovák tervezőművészet atvia: a *Homburg hercegének*, a Kleist-műnek színikonstruk-*technikát, a materiát tisztelő magatartás* jellemzi e tervezőket. A Vychodil-tanitványok közül Vladimir *Suchanek* díszletének — a *Repülési kísérlet*, a Radicskov-színmű léghajójának — tervén a kötélzet valóban zsinegből van.

Aki figyelmes, az e csöppnyi kiállításból nemcsak arra következtethet, milyen is a csehszlovákiai tervezőművészet. Információkkal szolgál a repertoárokról is. Szemlátomást kedvelik Shakespeare-t. Különösen szerethetik az orosz klasszikusokat, Csehovot és Dosztojevszkijt, Osztrovszkijt és Gorkijt. Széles a XX. századi színművek spektruma, Brechttől Anouilhon át a mai drámákig, például *Gyurkó László Szerelmem, Elektrá*-jáig. A honi szerzőket is pártfogolják, Vitezslav Nezvalt és Jiri *Menzelt*. És azokat, akiket mi nem ismerünk még, de akiket megismerni alkalmunk nyílhat. Kivált akkor, ha nem rejtőzködnek el olyan szemérmesen, mint e — a programközlésekből is kimaradt — kiállítás. **(—gácsi)**

Magyar Nemzet
1984. X. 24.

tünk belőle.

— Lehet, ha a gimit is Pesten végezzük, alapítunk mi is egy zenekart, de mire fölkerültünk, már vége volt a nagy zenekaralapítási hullámnak. Különben is nekünk egyetemre kellett járni, nem volt kecmec. És hát, csórók voltunk, mint a rosseb. Még egy Pacsirta rádiónk se volt, amibe be tudtam volna dugni a gitáromat. Így aztán, amikor Muszty a betegsége miatt kihagyott egy évet, és egész nap csak feküdt a kollégiumban, zenekaralapítás helyett megtanítottam gitározni. Akkor már Tolcsvay Béláék pengettek, s nekünk ez nagyon tetszett. Akárcsak Bob Dylan vagy Donovan. Szereztem fellépési lehetőséget, és Musztynak három hét állt a rendelkezésére, hogy megtanuljon gitározni. Mit mondjak? Három hét alatt meg is tanult, mert fantasztikusan jó tanárja volt. Emlékszem, az első gázsink egy oldal szalonna, egy vekni kenyér, és egy láda sör volt, amit a Lenin-csillagtúrán kaptunk. Tolcsvayék, mivel hárman voltak, két láda sört kaptak. Ezek a csillagtúrák fantasztikusan jó bulik voltak. De rengeteg egyetemi klubban is játszottunk.

— Bennünket mindig is a népzenei alapú dolgok érdekeltek, tehát az a zenei világ, amit akusztikus hangszerekkel is elő lehet adni. Igaz, kényszerűségből mi is használunk szintetizátort, de az alap nálunk az akusztikus hangszer. Ma már az amerikai heavy metalosok is akusztikus gitárral csinálják a jobbnál jobb számaikat.

— A 70-es évek végén egyszercsak mi lettünk a Váza klub vezetői. Ez egy olyan klub volt, ahova a gitározni szerető emberek összejöttek. Itt kezdtünk el tanítani; hogyan kell egy verset megzenésíteni, hogyan kell egy szöveget megírni. És itt ismerkedtünk meg a BM-mel, mert addig nem volt közünk hozzá, de gyanús volt nekik, hogy ingyen tanítunk, meg hogy oda költők is járnak.

— Akkoriban már minden klubban volt egy-két beépített ember. Dinnyés Jóska mindig megmondta, ki érkezett a BM-ből, én pedig odamentem hozzá, és megkérdeztem tőle, hol a gitárod, mire hebegett valamit. Nem baj, válaszoltam, és a kezébe adtam a gitáromat, na,

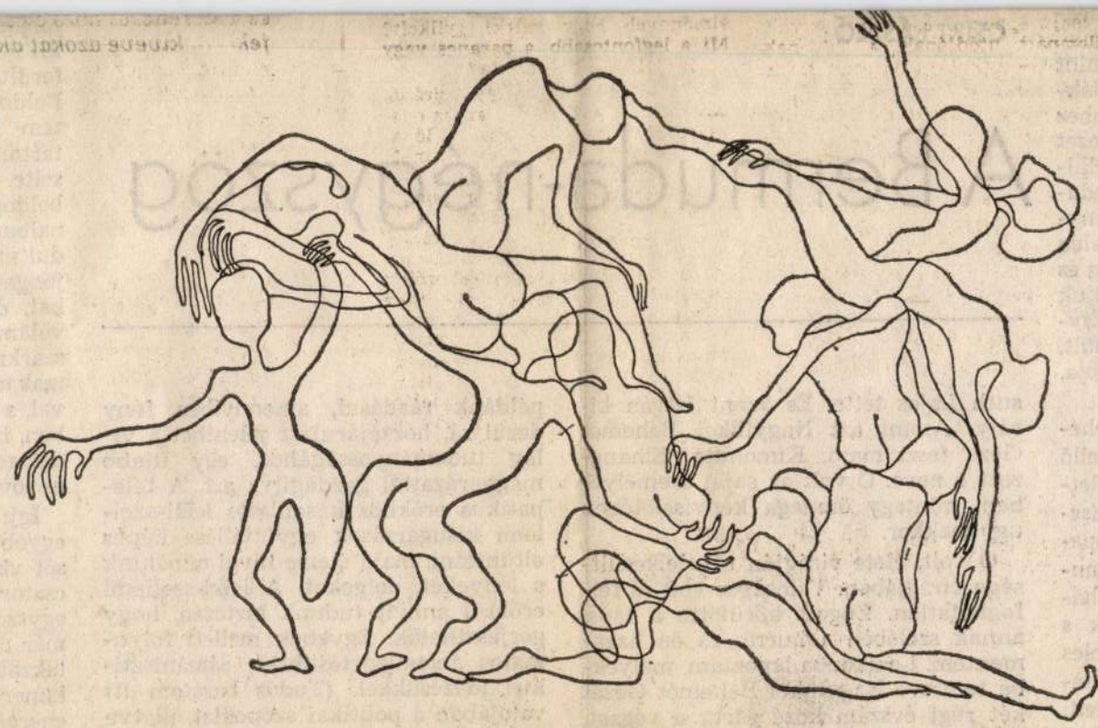

Gerlóczy Sári rajza

— Aztán utólag vertük a fejünket a falba, amikor teltek a hónapok, s végül kiderült, hogy valaki, szokás szerint elsüllyesztette a lemezanyagot, de úgy, hogy meg sem hallgatták. Ismét Magyarországon voltunk. Elhatároztuk, hogy végzünk a poppal.

— És ebből az angol nyelvű anyagból csináltuk meg az egyetlen, máig megjelent zenés gyermeklemezünket. A többi lemezünk ugyanis rádiójáték. Emlékszem, Máthé Péter, Ihász Gábor és Katona Klári fél órát beszélt arról, hogy milyen szörnyű dolog, hogy Magyarországon ilyen embereket gyereklemezre kényszerítenek. Erre mi azt válaszoltuk, hogy a gyerekek ugyanúgy megértik a jó zenét, sőt ... Mindenesetre, a gyerekek imádták ezt a lemezt, amíg lehetett kapni. És nagyon jó, hogy a gyerekekhez fordultunk.

Például nem tudták mi az a marionett vagy madrigál. Aztán már a paródiát sem értették. Magát ezt a szót. Már csak néhány egyetemi klubban tudtunk föllépni. A gyerekek viszont nyíltak, semmi sumákság nincs bennük, és képesek mindent befogadni. Mi például amolyan rejtett didaktikaként szolmizálunk is ezekben a műsorokban, mert szolmizálni egy-két óra alatt meg lehet tanulni. Viszont állandóan piszkálnak, hogy túlságosan eklektikusak vagyunk. De miért baj a változatosság? Legalább senki nem alszik el közben. Még senki sem kapott a füléhez, hogy bluest harmonikázok a színpadon. És tetszik nekik a „bontott gitár" és az „autóhárfa" is. Szóval tudatosan törekszünk arra, hogy egy műsoron belül többféle irányzattal megismerkedjenek.

— Úgy kezdtünk el darabot írni, hogy csak úgy beleírtuk a levegőkalmárt (ar: s Fj). Viszont kellett kimentek, hogy átvegyék a díjat. És amikor fölolvasták, hogy a zenei nagydíjat Magyarországról Muszty Bea, és Dobay András nyerte, nem volt aki fölálljon, mert a két pali a strandon nézte a pucér csajokat.

— Mi nem tudunk nyájaskodni, nem tudunk lefizetni senkit. Nem visszük a karton cigiket, meg a drága piákat a fontos embereknek. Valahogy nincs rá tehetségünk. A menedzserkorszak pedig még nem érkezett el hozzánk.

— Vagy elérkezett, csak nem fáj ránk a foga senkinek.

— Inkább írunk egy rádiójátékot bruttó tizennégyezerért, mert a szellemi munkát nagyon jól megfizetik nálunk.

— Sok embert azért irritálunk, mert nem tudják elhinni, hogy ilyen jól megvagyunk egymással ennyi év után. Sokan pedig azért jönnek hozzánk, hogy megkapják azt a nyugalmat, amire vágynak. Mert nálunk soha nincs veszekedés, soha nincs hangos szó.

— Ehhez persze hozzátartozik az éhezés is. Mert ha nincs pénz, akkor nincs pénz. Akkor az van, ami van. Most is van hatvanezer forint adósságunk. De ez minket inspirál, mert ki kell találnunk valamit, hogy ne maradjunk sárban.

— Ha Dobay szól, hogy „anyukám, fogy a máni a sifonyérból!", akkor ki kell találnunk valamit. Úgyhogy rövidesen ki fogunk találni valamit ...

(A kazetta itt lejárt; a kérdező hazament.)

Szép Ernő Jutalom

A magyar dráma napján kiosztásra kerülő Szép Ernő-jutalmat a kuratórium *Székely János: Mórok* című drámájának ítélte.

A jutalom átadására Marosvásárhelyen — diplomáciai úton — kerül sor.

A Bermuda-négyszög

ban. Leginkább mégis a lelkesítéshez értett Nagylükei Behemót. A nemzet elhivatottságának nem volt nála elhivatottabb szószólója. Könnyed mozdulattal nyúlt vissza a szónoki emelvényről a múlt ködébe, s vont elő példa gyanánt csupa hozzá hasonló délceg és harcias személyt. Azt se tudni, kardjuk csörgött, vagy a csontjuk. S minő távlatokat mutatott! Jobbja előrelendült, s megcsillant briliáns kézelőgombja. Azon a jövő visszfénye.

Nagy elődülő volt Nagylükei Behemót Géza méltóságos úr, illő és kellő tartozéka a századdal ezelőtti közéletnek, mint akadémiai vitának a díszkard, kézitusának a rumos kulacs, operabálnak az utcaseprő másnap. Felmutatta a kort, amint eltakarta. Nagy hátát odatartotta a múlt förgetegének s a gúnykacajoknak egyaránt, széles mellével mintegy maga előtt tolta-terelte a világ mozdíthatóbb részeit. Mindhiába mondották, hogy ilyenkor jobbra tart, ő csak előre ment. Pontosabban: állt.

Így állt hétfőn is a szupermarket színes dobozai előtt díszmagyarban, délután az építkezés zuvathalmain frakkosan. Elszántan és elegánsan. Mint kinek tiszte és célja van. Piros pozsgáját nem fakította el az idő, aminthogy bátorsága is a régi volt. Korcs utódai, a vásárlók, majd az állványozók az építkezésen azonban átnéztek rajta. Mintha szellemtest lett volna Nagylükei Behemót Géza, és nem valóságos. Márpedig megképződött újra, mint ahogyan nehéz időkben bevált eszmék testet öltenek.

Hihettem volna, a hagyományosság érzete, vagyis az emlékezet hívta életre oly messzeségből, ahova el sem ér, és hogy egyedül nekem jelent meg a tünemény. Igen ám, de estefelé megpillantottam egy kusza tömeg szeme

suth Lajos tette. És Szent István király. Amint azt Nagylükei Behemót Géza teszi majd. Kimondta! Elhangzott a neve. Ő volt az saját személyében, mintegy önmaga képviseletében ugyanakkor.

Ő volt, élete virágján túl, lelkesültsége virágjában. Valóságos volt és felfoghatatlan. Zúgott körülötte a taps, annak szelében a hurrá, és én hazamentem. Lexikonba lapoztam, melyekbe temetve Nagylükei Behemót Gézát két régi évszám közé zárta a végzet, avagy a teremtője. Több mint ötven nehéz esztendeje kimúlt az árnyékvilágból eszerint a közélet jelese. Egyik lexikon szerint ágyútalpon vitték örök nyughelyére, mivel nem csak háborús érdemei voltak, hanem háborús idők is jártak megint. Másik tudósmunka egy díszcsarnokból való temetését jegyezte nagy eseményeként a békebeli politikának, közgazdaságnak és iskolaügynek. Minthogy ily módon legalább kétszer eltemették Nagylükei uramat, hinni kellett elmúltában, csakhogy nem lehetett.

A lexikonok azonban a tudománynak csak egy régebbi állapotát őrzik, mint annak termékei és síremlékei. A fürge és gyakran rakoncátlan tudomány mindegyre megelőzi, vagy bár megkerüli őket, akár zsenge zseni az elemi iskolát. Éjfél után előkerült egy efféle tudós barátom, és vele a magyarázat.

A Bermuda-háromszög sajátos mapéldánk ráadásul, amennyiben fény derül rá, hozzájárulást jelenthet a világ tudományosságához, egy újabb magyarázattal gazdagítva azt. A telepatikus erőkhöz hasonlatos lelki-szellemi kisugárzások együttállása képes eltüntetni, majd életre hívni minálunk a lényeket, dolgokat. A lelki-szellemi erőkről annyit tudunk biztosan, hogy gerjeszthetők. Egyebek mellett folyamatos felemlegetésükkel, sámánisztikus idézésükkel. (Tudós barátom itt valójában a politikai szónoklat, illetve szugesszió kifejezést használta, melyet azért tartok ide nem illőnek, mert túlzásnak vélem, hogy politikai szónoklatokkal éppen politikai szónokot hozzunk létre, amint az Nagylükei úrral megesett, s amint azt sokan állítják is, tapasztalatukra, mint előéletükre hivatkozva.)

Nincs adatunk arra, hány egyén energiája (meggyőződése, ábrándja, metafizikai emanációja stb.) szükséges egy ilyen erőtér létrehozatalához. Ez az egyik ismeretlen tényező a magyarázatban. Nem tudjuk, kiknek és mikor kell egyet gondolniuk — hogy ilyen patetikusan fejezzem ki magamat —, miáltal új alak tűnik el vagy elő. Mi több, mivel az egyes erőtértermelők nem ismerik egymást sem számbelileg, sem szándékuk szerint, azt sem képesek meghatározni, kit és mikor hívjanak vissza a semmiből, ahová tűnt. Magyarán: mi hozzuk létre őket, de identitásukat éppen úgy

jelenés. En voltam ugyanis az ország. Békésen terültem el saját határaimon belül. Boldogan barátkoztam, testvériesültem és egyesültem egy szomszédos tartománnyal, amely az Olga nevet viselte. Még el is foglaltuk egymást, s boldogan nyögtük egymás igáját. Hajnalban, felszabadulva, az erdőbe indultunk, azzal a szándékkal, hogy kurjongatásunkkal elűzzük a nagyvadakat, de még az énekes madarakat is, valamint a rémképeinket. Egyetlen szarka követett mindvégig, akár egy makacs gondolat. Összebújtunk Olgával, s úgy hallgattunk egymás melegében, hogy nyomunkat veszítette a madárszerű szerkezet, vagy elunta magát és tovaszállt.

Így ment ez napokig. Ettünk, ittunk, egyéb kellemességeket követtünk el, sőt visszaszegeztem a leszakadt ereszcsatornát, felkötöztem a kerti szőlőt, egyszóval úgy működtem, hogy azt már munkának lehetett nevezni. A titokzatos nagy erőtér egyik elemeként kimerítettem magam. Az összeadódott energiák láncolata megszakadt velem. Nélkülem pedig a többiek mindhiába... Ezen kuncogtam volna, boldogan és kissé önhitten, ha ezáltal is eszembe nem jut Nagylükei úr, mint a tömegpszichózis teremtménye. Részemről ugyanis behemótlanítottam a térséget, energiáimat arra fordítottam, amire valók. A cipőtakarítás, teszem azt, határozottan örömet okozott. És így igaz, szó szerint mégpedig: tőlem felfordulhatott Nagylükei úr összes alakjában. Tőlem is fordult fel. Ebben biztos vagyok.

Kíváncsi is ugyanakkor: mikor akad helyembe azonos energiájú és képzeletű ember, hogy a többiek ksugárzásával összeadódva létrehozza ama erőteret, s abban valakit, akit létrehozni sem akar. Mert azért egy kicsit egyformák vagyunk néha. S nem tudjuk, kit álmodunk magunknak egy csúf napon, hogy az szebb legyen.

képességének javításán.

A Biokultúra Egyesület biodinamikus szakosztályának vezetője, *dr. Mezei Ottóné* meggyőződéssel vallja, hogy a környezetvédelemben először a mezőgazdaságnak kell lépnie: abba kell hagynia a mérgezést! Könnyen belátható, hogy a talajvízzel, a vizek és a levegő élővilágával a mezőgazdaság kapcsolata a legközvetlenebb. Hat éve kezdték el a háromnapos kiskerti kurzusokat és a nagyüzemek, nagykereskedők érdeklődésére is számot tartva idén már harmadszor rendeztek Biokultúra Napokat. A hiányzó középszint a biogazdatanfolyammal született meg, melyen már tavaly is együtt ült a padban a téeszvezető, az önálló gazdálkodó és a kiskertet művelő háziasszony.

A Gödöllői Agrártudományi Egyetemen *dr. Márai Géza* a takarmányozási tanszék tanára segítségével kapott otthont a tanfolyam, majd sikerén felbuzdulva jelentkezett a Mosonmagyaróvári Pannon Agrártudományi Egyetem mezőgazdasági kara, ahol egyébként *Papné dr. Kránitz Erzsébet* jóvoltából már hat esztendeje tartanak biogazdálkodásról órákat a földműveléstan keretében.

A kezdő és haladó téli biogazdatanfolyamon neves szakemberek tartottak előadásokat többek között a talajról, humuszról, komposztálási eljárásról, biológiai növényterápiáról, a környezet életképességéről, amelyre a kozmosz is befolyással bír. A természet szerintük maga is műalkotás, és a vele dolgozónak művészi érzékre is szüksége van. (A paraszt valamikor faragott, hímzett és énekelt...)

A biogazda-tanfolyamok a beindítandó egyéves biodinamikus gazdaiskola előgyakorlatai. Biodinamikus művelésű modellgazdaság működne ősztől Iváncsán vagy Pécelen, és kerestetik még száz hektárnyi földdarab az országban, amelynek legalább a felét — és ez egy jövőt biztosító nemes célra igazán nem lenne nagy áldozat —, alapítványként szeretnék megkapni.

A falvak kezdeményezéseit is támogatja a Biokultúra Egyesület. Fiatal szakemberekre volna szükség. Jelenleg négy ösztöndíjas tanul Nyugat-Európában és remélhetőleg hamarosan Gödöllőn is megnyílik a „bio" tanszék.

A földeken sokan dolgoznak vegyszerrel, sokan vegyszer nélkül, de föl kell ébredniük az embereknek: néhánynak gyógyítani is kell! A biogazda-tanfolyam hallgatói így búcsúztak tanáruktól: „Igazoljuk, hogy dr. Mezei Ottóné az 1991-es haladó téli biogazda-tanfolyamon a magot a földbe elvetette, mi sejtjük, hogy szár lesz belőle". Tizennyolc aláírás.

(A Biokultúra Egyesület címe: 1023 Budapest, Török u. 7. V. 1.)

Szepesi Dóra

szerből származik, ártalmatlan, bizony nagyon balga dolog. Ami hat, annak veszélyei is lehetnek. Nincs az az ártalmatlan szer, amit minden veszély nélkül adhatunk, főleg, ha nem megfelelően kínáljuk. A placebó-hatást az orvostudomány minden gyógyszer hatásába beleérti, így van ez a gyógynövénykészítmények esetében is. Annál is inkább, mert ezek a termékek általában mérsékeltebb hatásúak a szintetikus gyógyszereknél.

— Tehát túlzás ezeket a készítményeket csodaszerekként emlegetni?...

— Mindenképpen túlzás. Szakmailag mi érezzük és tudjuk, hogy ezek a termékek semmiképpen sem csodaszerek, de azt is tudjuk, hogy a kutatásokat folytatni kell, hogy az idáig felhalmozódott tapasztalatokból tovább lehet lépni. Említhetném a *Béres cseppeket*, vagy a *Svéd cseppeket* is. Az utóbbi is csodaszernek kikiáltott készítmény, de biztos, hogy nem csodaszer. Olyan szer nincs, ami mindenre jó. Vannak krónikus betegségtípusok, ahol ezek a mérsékelt hatású, természetes eredetű anyagok a maguk komplex hatásával, kúraszerűen alkalmazva meglepően jó eredményt hoznak: a szervezet védekezőkészségének a feltámasztásával, a fiziológiás funkciók harmonizálásával stb. Te-

ÉS
1991. MÁRCIUS 15.

GERLÓCZY Sám

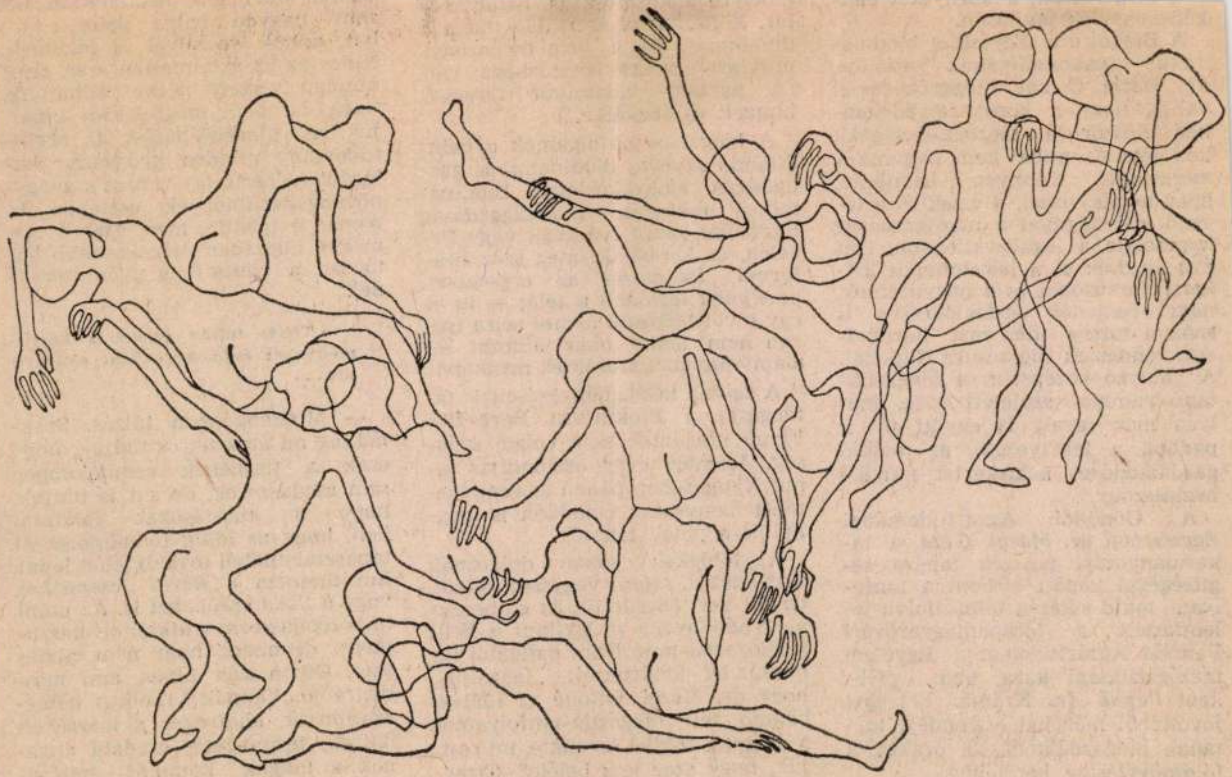

Gerlóczy Sári rajza

Kiállítás a Ligetben

Gerlóczy Sári rajzait tekinthetik meg az érdeklődők a Liget Galériában február 21. és március 6. között. A kiállítást Széphelyi F. György nyitja meg 21-én, pénteken este hatkor.

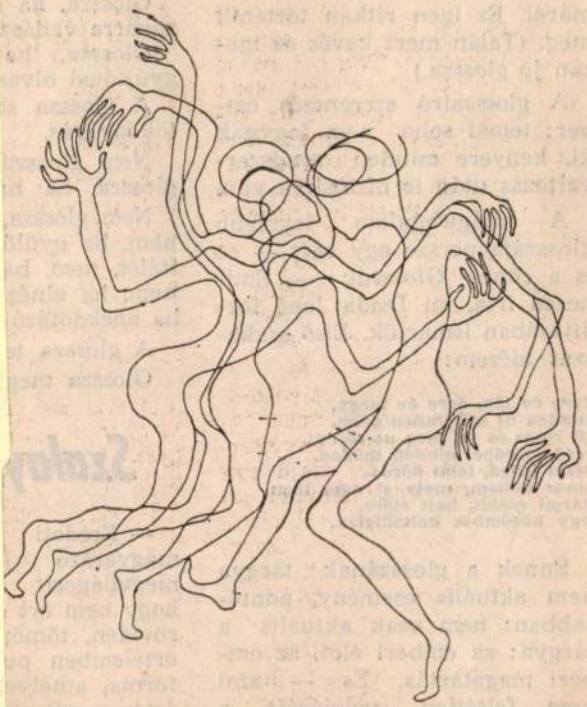

GERLÓCZY Sári

ÉS 1992. febr. 21.

Výtvarný Život.- Bratislava.- n°5 ,

Výtvarný Život .- Bratislava.- n°5,

in : Výtvarný Život .- Bratislava.-
5 ill.

in : Výtvarný Život .- Bratislava.-
5 ill.

Umetnost .- Belgrade.- n°37, janv. ,
-I2 : 4 ill. en noir et en couleur.

GERLÓCZY Sári

Tízezrek maradhatnak ellátatlanok

(Folytatás az 1. oldalról)

árd *helyett* csupán 3 milliárd forint került ki a tb által finanszírozott szociális ellátásokból.

Nem látjuk biztosítottnak azt sem, hogy az eddig *állampolgári* jogon járó ellátás *biztosítottként* mindenkit megillet majd. Ezért is támogatta az ellenzék azt a szabad demokrata indítványt, amely úgy szól: *„Egészségügyi szolgáltatásra, anyasági segélyre, temetési segélyre minden magyar állampolgár — járulékfizetés alapján — jogosult."*

— *Ismereteim szerint a költségvetés 2,6 milliárd forintot juttat a társadalombiztosításnak a járulékfizetésre képtelen állampolgárok biztosítására.*

— Ez igaz, de én nem hiszem, hogy az összeg elgendő lenne az önmagukat biztosítani nem tudók ellátásához. A törvény szerint azonban a munkanélküliek járulékát *egyedül* a szolidaritási alapból fedezik, a nyugdíjasok egészségbiztosítási járulékát pedig a nyugdíjalapból. Ha érvényesülne az Országgyűlés határozata, *csupán* a nyugdíjasok után 18 milliárd forintot kellene befizetni *a költségvetésnek* az egészségbiztosítási alapba. Tehát szó sincs arról, hogy az új törvény csak a szocialisták álláspontjától tér el, hanem az az igazság, hogy távol áll az Országgyűlés határozatától is.

— *Kik eshetnek ki ön szerint a biztosítottak köréből?*

— Például azok a felnőtt fiatalok, akik a jelenlegi törvények szerint csak 6 hónapig jogosultak munkanélküli ellátásra, de azután sem tudnak elhelyezkedni. Ők, ha családjuk nem lesz képes *havi 1200 forintért* megvásárolni a jogosultságot, vagy az önkormányzat nem ad nekik a szociális rászorultság okán biztosítási igazolványt, *kiszorulhatnak* az egészségügyi biztosításból. De visszalépést jelent a most elfogadott törvény az aktív munkavállalók és a nyugdíjasok egészségügyi ellátásában is. Például, lehetővé teszi a szabad orvosválasztást, de gyakorlatilag ez *kivitelezhetetlen*. Tudniillik annak *sem jár útiköltség-térítés*, akinek falujában nincs orvos, és ezért másik községbe kell utaznia. Súlyos visszalépés, hogy ezután ágyhiányra hivatkozva a területileg illetékes kórház *elutasíthatja a beteg felvételét. Szűkül* a szanatóriumi igénybevétel lehetősége is, hiszen ezután évente egy alkalommal, akkor jár a négyhetes beutaló, ha a beutalástól előreláthatóan javulás várható. Azt gondolom, *nagyon bátornak kell lenni ahhoz*, hogy bárki előre eldöntse: kit érdemes és kit nem érdemes szanatóriumba küldeni. Súlyosnak tartom azt az előírást is, hogy ezentúl *térítési díjat kell fizetni a hosszú ápolást biztosító egészségügyi intézményekben* az étkezésért és a szállásköltségekért, ahol a benntartózkodás orvosilag nem indokolt.

— *Vitathatatlan, sokan fekszenek szociális okok miatt a drága kórházi ágyakon.*

— Nem azért fekszenek az elfekvőben, a gerontológiai osztályokon az idős emberek, mert ott jól érzik magukat, hanem mert nincs olyan házi szociális gondoskodás, ami lehetővé tenné az elesettek, a magukra maradt öregek otthoni ápolását. Még egy visszalépést említenék az előző törvényhez képest, előrebocsátva, hogy véleményem szerint is van pazarlás a gyógyszerfelhasználásban. Úgy gondolom azonban, hogy a most elfogadott törvény idevonatkozó paragrafusa drasztikusan fogalmaz, hiszen *bármikor szűkíthető a tb által támogatott gyógyszerek köre.* Az a véleményünk, hogy *nem szabad belenyugodni* a most elfogadott törvénykezésbe.

Nógrádi Tóth Erzsébet

Palkovics: nem a munka világából jöttek a honatyák

Parkolópályán az új Munka Törvénykönyve

A Munka Törvénykönyvének régóta elhúzódó vitája miatt a munkavállalók és a munkaadók a törvényre várva *nem tárgyalnak a kollektív szerződésekről.* A régi jogszabály viszont nem nyújt megfelelő védelmet a dolgozók számára. A készülő törvény vitájának láttán ugyanakkor joggal lehet tartani attól, hogy a végeredmény sem a szakszervezetek, sem az egyén jogvédelmét nem fogja szolgálni — hangzott el a LIGA Szakszervezetek és a Munkástanácsok Országos Szövetségének közös sajtótájékoztatóján, csütörtökön a MOSZ székházában.

Tavaly ősszel a munkaügyi tárca politikai államtitkára még úgy vélekedett, hogy az év vége előtt meg kell lennie az új Munka Törvénykönyvnek, hiszen ennek hiányában meglehetősen nehéz lesz költségvetést csinálni. Új Munka Törvénykönyv még nincs, viszont a költségvetési törvényt rekord idő alatt tető alá hozta a Tisztelt Ház.

— A médiatörvényhez hasonlóan parkolópályára került a Munka Törvénykönyve is? — kérdeztük a sajtótájékoztató után *Palkovics Imre* országgyűlési képviselőt, a Munkástanácsok Országos Szövetségének elnökét.

— Tulajdonképpen a kérdésre *igent* kell mondanom, hiszen az ősszel már volt egy *hatpárti konszenzuson alapuló tervezet*, amit a minisztérium elvetett, mondván, hogy a törvény koncepciójának kidolgozása a *saját hatáskörébe* tartozik. Ki is dolgoztak egy nem túl jó törvénytervezetet, amihez máris több mint ötszáz módosító javaslatot nyújtottak be a képviselők.

— *Mi lenne jobb, gyorsan elfogadni ezt a tervezetet, vagy szép lassan végigtárgyalni a módosító javaslatokat annak reményében, hogy majd valamikor egy jobb törvény születhessék?*

— Nehéz eldönteni. Egyfelől a törvény hiányában egyfajta *kivárási stratégiát* követnek a munkáltatók, sőt a munkaügyi bíróságok is. Ez *hátrányos* a munkavállalók szempontjából, de a törvénytervezet elfogadása *még hátrányosabb* lenne számukra, hiszen a benne foglaltak *nem biztosítják* számukra a megfelelő jogi védelmet.

— *Talán nem akarják a működő tőkét elriasztani azzal, hogy a munkavállalónak a kelleténél több beleszólást engednek az őt érintő kérdésekbe . . .*

— Ezzel érvelnek, de szerintünk bizonyos *standardjogokat* a munkavállalók számára *biztosítani kell*, vitát csak ennek *mértékéről* lehet nyitni.

— *Mit tesznek a munkástanácsok azért, hogy az új Munka Törvénykönyve ne legyen munkásellenes?*

— Általános az a vélemény, hogy *rossz fényt vet ránk* az — sőt, támadhatóvá tesz bennünket —, hogy az MDF képviselője vagyok. Lehet, hogy így van, viszont a törvényről egy *olyan összetételű képviselőház* fog dönteni, amely túlnyomórészt *nem a munka világából jött honatyákból* áll össze. Meg kell tehát győzni őket arról, hogy álláspontunk helyes. *Belülről* ezt a munkát könnyebb elvégezni, ezért — úgymond — munkavállaló párti szövetséget hoztunk létre a frakción belül.

— *A költségvetési vita megmutatta, hogy amire a pénzügyminiszter igent mondott, arra a kormánypártiak az igen gombbal szavaztak. Nem gondolja, hogy ugyanez játszódik majd le a Munka Törvénykönyvével kapcsolatban is, és az fog történni, amit a munkaügyi miniszter akar?*

— Arra, hogy *repedések mutatkoznak a „szavazógép" falain*, jó példa lehet, hogy a minap *Kis Gyula* munkaügyi miniszternek egy SZDSZ-es képviselő interpellációjára adott válaszát a koalíciós pártok jó néhány tagja ugyanúgy *nem fogadta el*, mint az ellenzék. Reménykedhetünk tehát abban, hogy az ősszel visszadobott, hatpárti konszenzuson alapuló javaslatunkat — amelyet most csatlakozó módosító indítványként be kívánunk nyújtani — a parlament elfogadja, így rövid időn belül egy jó Munka Törvénykönyv születhetik.

P. J.

Az Európai Közösség környezetvédelemre szánt segélyéből épül a Gellért-hegyen a sziklakápolna feletti barlangbejárat. Az építkezés megkezdését részletes talajtani vizsgálat előzte meg, elvégezték a hasadt sziklák rögzítését is

Dudás Szabolcs felvétele

Ahol már a szobalány is diplomás

Kitakarított takarítók

— Kérem szépen, adjon nekünk írást arról, hogy sosem látott bennünket — mondja szomorúan az asszony. Bólogat a másik négy is: — Ha nincs papír, oda a bizalom — folytatja. — Senki sem mossa le rólunk, hogy mi fordultunk az újsághoz . . .

Takarítók, szobalányok, mosogatók — harmincegy ember egy főváros környéki, kis faluból, B.-ből jár be a fővárosi szálloda különbuszával.

Csakhogy a februári áremelés óta a bejáró, az ingázó kölönc a munkáltató nyakán, olyan sokba kerül az utazási hozzájárulás.

— Felmondani ennyi embernek *nem mernek* egyszerre, ezért megpróbálnak bennünket *egyenként kiutálni*. A nyugdíjasoknak le is út, fel is út, másokat fizetés nélküli szabadságra küldtek. A többit meg arra akarják rávenni, hogy ha a buszhoz ragaszkodnak, mondjanak le az idei bérfejlesztésről. A szakszervezet a *főnökök markában* van, a takarító legfeljebb *dr. Erős Pálnak* telefonálhat, de hát ő meg munkaügyi kérdésekben nem tudott segíteni.

— *Meg akarják takarítani a végkielégítést!* — mondja az egyik.

— Vagy a botránytól félnek! — így a másik. — A cég privatizáció előtt áll. A vezetés még megpróbál kizsarolni mindent, amit csak lehet. Persze a dolgozók szeme előtt. *Pazarlás, lopás, csalás* — mondja, és tételesen sorolja, hogy miről van szó.

Meglepően jól értesült. Ez az a pont, ahol gyanítani lehet, hogy *belső vezetői harcok eszköze* ez a maroknyi csapat, csak ők maguk sem tudnak erről.

Fáradtak, törődöttek. Egyikük már huszonnégy órája talpon van. Az éjszakai műszak után hazament, ellátta a családot, aztán visszabuszozott, hogy bánatát elsírja.

Az *igazgató* vérig van sértve. Amit az ingázók ellenük folytatott hajszaként élnek meg, az éppenhogy a humánum jele.

— *Tudja, ki dolgoztat manapság hatvan kilométerről!* — mondja. — Az utazási költség 2,5 millió forint évente, de idén 3 fölé is mehet. Olyan ez — fejtegeti —, mintha mind a harmincegy dolgozónak *megtoldanák a fizetését* havi nyolc-tízezer forinttal. Nézzen körül! Kihalt minden a szállodában, *húszszázalékos a kihasználtság*. A munkaközvetítőtől pedig naponta ajánlgatják a takarítónőket, akik után *nem kell utazási hozzájárulást* fizetni. Már van *diplomás szobalányunk* is!

A b.-i asszonyokkal ennek ellenére próbáltak kezdeni valamit, mert a munkájukkal nincs semmi gond. Két megoldás kínálkozott. Az egyik a *vonat*, amely napi két órával hosszabb utazást jelent, de harmadára csökkenne a szálloda költsége. A másik megoldás az, hogy fizessenek az asszonyok *nagyobb hozzájárulást* a buszhoz, akár a tervezett — de nem kötelező! — fizetésemelés rovására.

— A végkielégítés mellesleg 540 ezer forint mind a harmincegy emberre összesen. Szóljon, aki menni akar, szívesen felmondunk neki!

Az igazgató kiegyensúlyozott, már nem haragszik. Szavát adja, hogy *nem fog nyomoztatni* a bejelentők után.

— Kérem szépen, akkor írja meg azt a papírt, hogy nem mi voltunk azok — ismétli az asszony. Sürgeti a másik négy is. Mióta a szállodában jártam, elbeszélésük szerint *eszelősen keresik* azokat, akik az újságírót a nyakukra hozták. (Üzenem nekik: rosszul tippelnek.)

— A busznak ezután már *végképp lőttek*, tegnap jelentették be — mondja az, aki a papírt követeli. — Nagy hiba volt, hogy az a másik négy az *összes asszony* nevében beszélt. Nekünk más a véleményünk. Tudomásul vesszük, hogy a szállodának is nehéz. Megindult közöttünk egy *alku*, hogy miként csökkenhetnének az *ő* költségeik és *nekünk* se legyen sokkal rosszabb. Az alkunak most vége. A *vonat* azt jelenti, hogy hajnali négykor kelünk és este tízre érünk haza.

Ezek az asszonyok nem *tanulatlan segéderők*, szinte mindegyiknek komoly szakmája van. Azért is ismerték fel az alku lehetőségét. De a *csapdát* nem!

— Azt mondta a főnök, hogy csoportos(!) elbocsátásról szó sem lehet — bújik ki a szög a zsákból. — Azt meg is kell indokolni szerinte, és semmi kedve a *munkaügyi döntőbizottságra* szaladgálni.

Mégis igaz tehát, hogy a vezetők a *kifárasztásra* játszanak? Ha így van, akkor még inkább fontos, hogy a takarítók ne hagyják magukat megosztani, és azonnal forduljanak munkaügyi szakértőhöz. Igazoló papír helyett az ő telefonszámát írom fel a számukra.

Ácsorognak egy darabig, emésztik a hallottakat, aztán zsebre teszik a telefonszámot.

— *A piacgazdaság vesztese az ingázó — mondja a szociológus. — Alkupozíciója gyenge. Lakhelyén hiába keresne munkát, a téeszek széthullóban, az ingázókat egyre-másra küldik el. A kormány Ózdért se harcol! Most mondja meg, mire számíthatnak akkor ezek az isten háta mögötti kisfalvak . . .?*

Nagy Andrea

Magyar Suzuki Rt.

Októberben sorozatgyártás

Szorgalmasan dolgoznak és jól érzik magukat a Suzuki koszai gyárában dolgozó, tanuló magyar fiatalok — erről tájékoztatta csütörtökön a hazai sajtó képviselőit az Esztergomban épülő autógyárban *Lepsényi István*, a Magyar Suzuki Rt. vezérigazgatója, aki most érkezett haza Japánból, ahol tanulmányozta a fiatalok élet- és munkakörülményeit. Emlékeztetett arra, hogy a magyarok egy része néhány hónappal ezelőtt panaszkodott az ellátásra, a munka tempójára. Elégedetlenségüket egy rövid ideig tartó leállással is kifejezték. Azóta megoldódott a gyakornokokkal kapcsolatos konfliktus.

A fiatalok közül mindösszesen nyolcan szakították meg a betanulást és jöttek haza Japánból. *Többségük ezt egészségi okok miatt tette.* Egyébként jelenleg nyolcvanan tanulnak a koszai gyárban. Az első csoport — 30 fiatal — gyakorlati ideje rövidesen lejár, s márciusban hazaérkeznek. Az esztergomi gyárban a tervezett időben, ez év októberében megkezdődik a személygépkocsik sorozatgyártása. Induláskor a *Swiftek* három változatát készítik, köztük az egyszerűbb, az 1000 köbcentis, rendkívül kis fogyasztásúakat. Valószínűleg ez lesz a sláger, a legnépszerűbb Suzuki autó. Előbbre hozták — 1994-re — a nagyobb karosszériájú *Sedan* gyártási idejét. Újdonságként közölte a vezérigazgató, hogy a magyar alkatrészgyártóknak másfél milliárd forint értékű hitelt biztosítanak a japán partnerek. Szó van arról is, hogy a hazai gyártású alkatrészekből szállítanak majd a Suzuki spanyol és indiai gyárába is.

(MTI)

Per lesz vagy megegyeznek?

Pápa kontra magyar állam

Még nem tűzte ki a tárgyalás időpontját a Fővárosi Bíróság a pápai önkormányzat kontra magyar állam perben, de annyi bizonyos: február 26-án a kincstári vagyonkezelő szervezettel megbeszélések kezdődnek 194, volt szovjet katonalakás átadásának lehetőségéről Pápán.

Dr. Kontrát Károly alpolgármester a *Népszava* számára megerősítette, hogy majdnem fillérre *500 millió forintot követelnek* az államtól — cserébe a városban állomásozott orosz csapatok által okozott *károkért*. Igaz, az *Esterházy*-kastély például még 1956 előtt rongálódott meg, ám sokkal jellemzőbbek a frissebb károk: a páncélosok tönkretették a város útjait, *jelentős* az ökológiai szennyezés, s a katonák és családtagjaik után jócskán maradt *kifizetetlen számla* a pápai kórházban, illetve az orvosi rendelőkben.

A fideszes alpolgármester ugyanakkor megerősítette a per kezdeményezésével *semmiféle politikai hátsó szándéka nem volt* az önkormányzatnak; a követelést már jóval *korábban* benyújtották a szovjet—magyar tárcaközi vegyes bizottságnak. Csakhogy a szervezet a csapatok kivonása miatt *megszűnt*, ezért *nem maradt más* választás: perelni kellett az államot. A keresetet január közepén nyújtották be. *„Jogászszemmel nézve úgy vélem, 100—150 millió forintot mindenképpen megkaphatunk"* — jegyezte meg dr. Kontrát, aki az ugyancsak jogász végzettségű polgármesterrel együtt képviseli városukat a bíróság előtt. Az 500 millióból ugyanis csak *ennyit tudnak bizonyítani, „ám ha már költségmentes az eljárás, megpróbáljuk végigvinni"* — közölte az alpolgármester, és hozzátette: ha közben mégis *megkapnák* térítésmentesen az oroszok lakta 194 üres lakást, akár *végleg el is állnának a keresettől*. Pápán egyébként nemcsak az ügy gyors megoldásában reménykednek, hanem azt is várják: a precedens értékű kezdeményezésüket mielőbb *követi* a szovjet környezetszennyezésben érdekelt *többi* magyar város is.

V. F.

Felmentik Király Pétert

A Miniszterelnöki Sajtóiroda a következő közleményt juttatta el az MTI-hez: a miniszterelnök csütörtökön, a pénzügyminiszter javaslatára, előterjesztést tett a köztársasági elnökhöz *Király Péternek*, a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkárának e tisztségéből — saját kérésére, érdemei elismerése mellett, más fontos megbízatására tekintettel — március 15-i hatállyal történő *felmentésére*. Király Péter felmentését követően a Pénzintézeti Központ vezérigazgatói tisztségét látja el.

A pénzügyminiszter javaslata alapján a miniszterelnök előterjesztéssel kíván élni a köztársasági elnökhöz *Nagy Zoltánnak*, a Pénzügyminisztérium kabinetfőnökének a Pénzügyminisztérium közigazgatási államtitkárává, március 16-i hatállyal történő kinevezése iránt. Ezért egyidejűleg kezdeményezte az Országgyűlés elnökénél Nagy Zoltánnak, az Országgyűlés illetékes bizottsága előtti meghallgatását.

Kiállítási kalauz

A háló

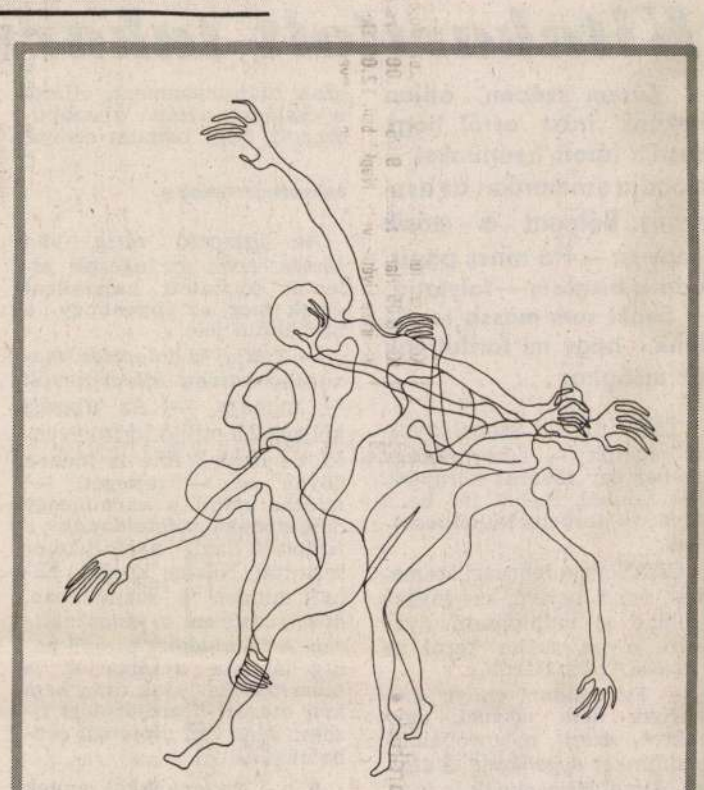

Az üres papír egyfelől, minden egyéb másfelől.

Az üres papír, amely — mióta művészet létezik — a legnagyobb kihívás. Az üres papír, amelyről még nem lehet tudni, mekkora. Apró történet jelenik meg majd rajta, vagy a világmindenség. Az első vonal mindent eldönt. Ezért olyan borzasztóan kihívó a fehér, üres lap.

Minden egyéb másfelől. A mai történetek és a tegnapiak, a gyermekkor, az egész történelem mélységesen sötét kútja. Évezredek, napok, percek. Gyűlik, gyűlik a tapasztalat, s ha jól állnak a csillagok, mindez belesűrűsödik már az első vonalba.

Talán három- vagy négyéves korban engedi utoljára szabadjára vonalait az embergyerek. Aztán megijed annak bizonytalanságától. Inkább radíroz. Kevesek azok, akiknek olyan biztos a kezevonása, hogy a tolla nem riad vissza az első nyomtól. *Gerlóczy Sári* tolla nem fél. Gerlóczy Sári rajzai éppen ezzel foglalkoznak: a riasztóan üres papíron néhány vonalba sűrítik a riasztóan létező külvilágot.

Új rajzok a *Liget Galériában*. A kiállítási ismertetők eme szokásos fordulatának nincs sok értelme Gerlóczy Sári művei kapcsán. Mióta eljutnak hozzám rajzai, tehát közel húsz éve, vonalai, stílusa, témái semmit nem változtak. A rajzolást ugyanis nem a művészet kedvéért — értsd: a stílus kedvéért — műveli. Hanem, mert épp a vonalak révén tudja tisztázni magának mindazokat a tapasztalatokat, hatásokat, amelyek személyes terébe érkeznek, újraélni, amit olvasott, vagy a meghallgatott zenét. Körvonalakkal jelzett, érzelemteli emberalakok sorakoznak, gomolyognak, torlódnak, kapcsolódnak ezeken a papírlapokon, valamiféle fokozatosan feltáruló lelki elrendeződésben.

A jó minőségű fénymásolat mostanában újabb különleges tulajdonsággal gazdagítja műveit. A xerox révén annak is nyoma marad, ahogy egy-egy rajz kibomlik, sokasodik, megtalálja végleges formáját. Ahogy egyetlen kapcsolat mögött is feltárul az emberi kapcsolódások bonyolult hálója. **(bán)**

Új népvándorlás

Huszadik századi népvándorlás a *Kárpát-medencében*. Ez az egyik alapozó tantárgy címe a *Budakeszin* tavasszal indítandó *Budakörnyéki Népfőiskolán*. Az új tanoda a szokásostól eltérően, képesítést is nyújtana. Az első évben a magyar kultúra főbb elemeivel ismerkednének a hallgatók, plusz jogi, gazdasági ismereteket szereznének, míg a második évben lehetne szakosodni, akár kertművelésre, akár operátori, programfelhasználói tagozatra. De a kisvállalkozások indításához is segítséget kívánnak nyújtani a szervezők.

A jelentkezők az első alkalommal a népfőiskola vezetőivel közösen alakítanák ki, hogy a nagy témakörökön belül mivel szeretnének részletesebben megismerkedni, és majd ennek alapján kérnék fel az egyes szakembereket oktatónak. Természetesen ez a rugalmasság csak bizonyos keretek között alkalmazható, hiszen a szakképesítéshez meghatározott óraszámnak és vizsgakövetelménynek eleget kell tenni. És nincs hivatalos felvételi, de az első beszélgetéskor bizonyos alapműveltségről számot kell adni.

A szervezők elsősorban munkanélküliek, illetve a hazánkba költöző, itt letelepülő bevándorlók jelentkezésére számítanak. Így már érthető, hogy a történelmi ismeretekből éppen a bevezetőben említett „vándorlást" tartják a legfontosabbnak.

Sz. Z. L.

SZÖGLETBŐL

Szakonyi Károly:

A nagy találkozás

Nemrégiben a párizsi metróban azokat a toprongyos, sőt mezítlábas hajléktalan alakokat látva eszembe jutottak a mi budapesti nyomorultjaink, az állomások padjain alvók, szemétgyűjtőkben turkálók, kukázók, templomok kapuiban kéregetők; lám, ezek a szerencsétlenek mennyire egyformák mindenütt, gondoltam, de vajon tudnak-e egymásról? Egyre többen vannak, s még többen lesznek mifelénk is, meg tőlünk keletebbre is, akárcsak az amerikai nagyvárosokban vagy Európa-szerte, amint látja, hallja az ember. Mi lenne, villant belém, ha kedvük támadna világszervezetbe tömörülniük? Ha kialakítanák a nemzetközi kapcsolataikat, sőt kongresszust is tartanának? Összegyűlnének valamelyik metropolisban (vagy metró-polisban!), küldötteket választanának, akik soraikból létrehoznák az elnökséget; szónokokat kérnének fel, hogy előadásokat hallgathassanak érdekvédelmükkel kapcsolatban, és pontokba szednék jogaikat, követeléseiket. Például, hogy a fagyos téli éjszakákon a zsaruk ne kergessék ki őket az isten szabad ege alá, vagy hogy mennyi legyen az a legkisebb összeg — a különböző országok pénznemeire átszámítva —, amelyet a mai árak mellett tisztességes alamizsnának lehet elfogadni; továbbá, hogy a kukákba dobott maradékok milyen minőségűek legyenek, sőt hivatalos pecsét szavatolja a fogyaszthatóság határidejét. Tapasztalatcserét folytathatnának az általánosan legjobbnak mondható kéregetőhelyekről, a könyörgések formáiról és így tovább. Minderről nyilatkoznának a sajtónak, a televíziónak. Sikeres kongresszus esetén indulót is írathatnának maguknak egzisztenciájukat vesztett zenészekkel.

De a kongresszusokon kívül megszervezhetnék a cserelátogatásokat is. Milyen előkelő vendég lenne Budapesten például néhány francia, spanyol vagy amerikai clochard. Az idegen nyelven beszélő koldusok tiszteletet ébresztenének hazánk polgáraiban, különösen azok körében, akik csak magyarul tudnak. Netán az is elképzelhető, hogy a magyar koldusok is érdeklődést keltenének a világban, bár nem könnyű áttörni a közöny falát. De hátha! Néhány budapesti nincstelen útra kelhetne, s bejárná Európát meg a tengerentúlt. Miért mindig csak az előkelőségek, a sportolók, a politikusok, bankárok, művészek, üzletemberek utazzanak, egy szegény nyomorult talán nem kíváncsi az Eiffel-toronyra, a Szabadság-szoborra New York kikötőjében, vagy a szép Barcelonára, a ködös Londonra?

Meglehet, nehézséget okozna az okmányok beszerzése, a hivatalos formák lebonyolítása. Ami az útiköltséget illeti, az valahogy csak összejönne önkormányzati támogatással, de a dokumentumok? Van ezeknek az embereknek egyáltalán papírjuk arról, hogy léteznek? Van nevük? Születési helyük és évük?

De kellene-e útlevél? Küllemük elárulja őket. Átballaghatnának a határon útlevél nélkül is, hiszen ma már nincs az a fene nagy ellenőrzés. Vonaton, hajón az adományokból megélnének, amíg céljukhoz nem érnének. Európában egyre nagyobb a szabadság, sőt már Keleten is, a szegények most már háborítatlanul közlekedhetnek egyik országból a másikba. Ki figyel rájuk?

Mekkora élmény lenne egy magyar clochard-nak néhány hetet mondjuk a párizsi metróban tölteni, s nem a pestiben! Micsoda tanulmányút! Képzeljük el, visszatérve ott kucorogna a Blahán, az aluljáró lépcsőjénél, már a tavaszi napban, a jó levegőn, és mesélné társainak, akik még soha nem hagyták el kerületük határát: — Amikor a Notre Dame kapuja előtt kéregettem, s néha odavetettek egy-két frankot, és azt mondtam: „merci!", úgy éreztem magam, mintha álmodnék! Én és a ragyogó Párizs!... A Szajna hídja alatt azok az éjszakák! Hogy ezt is megélhettem, uramisten!...

— Szóval, te Párizsban jártál? — hajolna hozzá egy borostás képű, foghíjas alak, éppen cigarettát sodorva a járdáról felszedett csikkekből. — Hát én meg láttam a királynőt! — Királynőt? Ugyan! Hol van már királynő? — Londonban! Éppen ott vágtam meg valakit a Buckingham közelében, amikor kikocsizott! Ó, Európa gyönyörű! Micsoda élet! Én mondom! Micsoda pompás világ!...

Rá se bagóznának arra az alakra, aki szerteszét bámulva botorkálna a járókelők tömegében. Ócska nagykabátja a földet súrolja, egyik lábán szandál, a másikon sarok nélküli cipő, madzaggal átkötve. Haja kócos, arcán kimerültség. Hozzájuk érve megállna előttük, aztán bátortalanul megszólalna: — Bon jour, messieurs! Pardon, mesdames! Je suis clochard! J'ai faim!...

— Mit mond? — néznének össze. De a Párizsban jártnak felcsillanna a szeme: — Ó, Pierre! Te vagy az?! — És összeölelkeznének. Aztán a többiekhez: — A haverom a Gare de L'est metróállomásról! — Majd a jövevénynek: — Oui, oui, monsieur! Jó helyen jársz, pajtás! J'ai faim! Mi is azok vagyunk, éhesek! Gyere, gyere, akad itt hely neked is!...

Stefan Zweig-évforduló

Február 23-án lesz ötven esztendeje annak, hogy brazíliai önkéntes száműzetésében önkezével vetett véget életének *Stefan Zweig*, a század első felének kiemelkedő íróegyénisége.

Az évforduló alkalmából a salzburgi *Leopoldskron*-kastélyban nemzetközi *Stefan Zweig-kongresszust* tartanak *„Száműzetés és a világbéke keresése"* címmel. A kongresszus az osztrák író halálának napján zárul. A *„Szellem Európája"* nevet viselő kiállítás, amely április 26-ig tart nyitva Salzburgban, az író életét és munkásságát mutatja be politikai és szellemi környezetében. Végül Salzburg városa, ahol Stefan Zweig 1918 és 1934 közt élt, azt tervezi, hogy *Nemzetközi Stefan Zweig Akadémiát* alapít.

Megemlékeznek a nagy osztrák íróról szülővárosában, Bécsben is.

Felemás igában élünk

Az újrafelfedezések idejét éljük. A két háború közti magyar gondolkodás, tudomány erőteljes figurája volt *Karácsony Sándor* (1891—1952). Sajátos bölcseletét, elméleteinek frissességét fölfedezve őrá emlékeznek ma este hétkor a Fészek Művészklubban (VII. Kertész u. 36.). Az est közreműködőinek egyikét, *Varga Domokost* kérdeztük: ki is volt Karácsony Sándor, mi a fontos számunkra tanításából?

— Az „öreg" — ahogyan mi hívtuk — képtelen volt a mai világ, az emberi élet nyilvánvaló ellentmondásait tudomásul venni. 1933-ban írt egy könyvet — *Nyugati világnézetünk felemás igában* —, amely arról szól, hogy kultúránkat a kereszténységből eredeztetjük, ugyanakkor lépten-nyomon a jézusi tanítás cáfolatával találkozunk. Azt fejtegette, hogyan próbálunk, s hogy nem tudunk mégsem szép elveinktől és eszméinktől szabadulni.

— Az emlékesten két irodalmi tanulmánya hangzik majd el. Az egyik arról, hogyan árad *Szabolcska Mihály* műveiből a hazugság. A másikban pedig *Mikszáthról* beszél, hogy ez a cinikus, mindent kicsúfoló író hogyan képviseli mégis a mélyebb igazságot a felületi valósággal szemben. Azt hiszem, az „öreg" egyéniségében is, írásmódjában is hasonlított Mikszáthhoz.

— Nem volt magyarkodó, de foglalkoztatta, mit is jelent magyarnak lenni. Nem származás, nem test és vér, hanem vállalás, feladat, lélek — mondta. Nem lehet a pusztai lovas vagy a Nyugat védőbástyája közhelyekből kiindulni, a valóságot kell tudomásul venni: csomó kis nép él itt összekeveredve, és a magyar feladata olyan világot teremteni, amelyikben mindenki figyelembe veszi, egyenértékűnek tekinti a másik embert. Ösztönös nyelvfilozófiája is alkalmassá teszi erre a magyart. A mi nyelvünk a másik felet nem tekinti némának, a másik beszédét nem tekinti értelmetlennek. Habár grammatikánk konzekvensen különbözik mindenkiétől ebben az indoeurópai nyelvtengerben, nyelvünk szókincsében rugalmas, bárkinek a szavait, kifejezéseit magáévá teszi.

— Beszélünk még ezen az esten sajátos pedagógiájáról is. Szerinte a gyermek életének első szakasza a „gyűjtőmunkáé", s ez már az anyatejjel kezdődik. Míg a serdülőkorban meg kell tanulnia adni, magát szétszórni. Ez pedagógiájának lényege: milyen tréninggel lehet a gyűjtőkorszakban minél több kincsre szert tenni, s aztán hogyan lehet az „adás" módját megtanítani.

— n

SIKERES GYILKOSSÁG

— Játszott valaha krimiben? kérdeztük *Takács Katalint*, aki legújabb szerepét a *Radnóti Színház Hajmeresztő* című előadásában alakítja. Képviselőné képében lép színre, igen dekoratív hölgyként, s hamarosan egy gyilkosság gyanúsítottjai között találja magát.

— Még soha nem keveredtem színpadi bűnügybe — mondja. — De a Hajmeresztő nem is egyszerűen krimi, hanem társasjáték, melyben a nézők játékostársak. Mivel ők a leghitelesebb tanúk, segítenek az eset rekonstruálásában, a tettes leleplezésében. A nézőtéren ülve részt vesznek a kihallgatásokban, belebeszélhetnek, feltehetik tisztázó kérdéseiket. A szünetben pedig papírra vetik gondolataikat, teóriájukat. Az események egy pontján még azt is megszavazzák, hogy ki a gyilkos.

— Sok Sherlock Holmes ül a nézőtéren?

— Rengeteg! Előfordult, hogy olyan ellentmondásra hívták fel a figyelmet, amelyet valószínűleg a szerző, *Paul Portner* sem vett észre a szövegben. Máskor egy úr — legnagyobb megdöbbenésünkre —, igen meggyőzően állította, hogy a detektív (vagyis *Széles László* kollégám) tette el láb alól az áldozatot. Egyszer még a főnyomozót játszó *Kern Andrást* is

meggyanúsították! Sőt, olyannyira nem hittek a nézők a felügyelő úrnak, hogy behívatták „Steve"-et, a „rendőrfőnököt". Ekkor igazgatónk, *Bálint András* kénytelen volt „Steve"-ként bejönni a színpadra, hogy igazolja az „alkalmazottait". Szóval a közönség nagy örömmel veszi ki a részét a játékból. Forró hangulatú estéket töltünk együtt. Voltaképp a nézők reakciói határozzák meg a színészi alakításokat is. Ez a legizgalmasabb az egészben.

(stb)

Le a falról!

A londoni földalatti vezetői megtiltották, hogy Cicciolina és férje ágyjelenetét ábrázoló plakát felkerülhessen a metró falaira.

A földalatti vezetői szerint a „két, nyilvánvalóan szeretkezni készülő meztelen emberről" készült kép zavarná az utasokat.

A nagy lebőgés története

„Nincs proletár humor — mondta bánatosan Lenin elvtárs —, csak rohadt burzsoá humoristák."

Ezért volt ugyancsak sürgős és szükséges az átnevelésük, vélekedett a szemináriumvezető elvtársnő az ünnepélyes megnyitón. Így lett hát e sorok írója szakképzett, okleveles bolsevik...

Ezekkel a szavakkal jellemzi önmagát és humorát *Efrajim Kishon*, azaz *Kishont Ferenc*, a *Lúdas Matyi* egykori munkatársa új könyve hátlapján. A szerző 43 évvel ezelőtt választotta új hazájául *Izraelt*. Mint előző írásaiból kiderült, sziszifuszi erőfeszítések árán tanult meg héberül, és rövidesen publikált. Mi több, könyveinek, színdarabjainak, filmforgatókönyveinek majd' mindegyikét lefordították kilenc nyelvre. Kissé kesernyésen jegyezte meg, hogy még a volt szocialista államok között is szülőföldjén láttak legkésőbb napvilágot a művei. A pesti humor igazi ismerője élt *Amerikában* is rövid ideig, mostanában pedig sokat tartózkodik *Svájcban*.

Kishon új műve *(Hogy volt? — A nagy lebőgés oknyomozó története)* visszapillantás a múltba, az ötvenes évek tipikusan pesti stílusának modorában. A tegnapi könyvpremieren megtudtuk azt is, hogy Kishont Ferenc szombaton este 8 órakor a közönséggel is találkozik a *József Attila Színházban*. Beszélgetőpartnere *Bokor Péter*.

Az író a Népszava kérdésére elmondta: sok színdarabja született odakint, de itthon eddig csak *Békéscsabán* voltak kíváncsiak egyik vígjátékára. Szívesen vállalná a fordítás nehézségeit, ha erre felkéri valamelyik teátrum direktora.

A tegnapi, a *Fészekben* megtartott sajtótájékoztatón arról is hallottunk, hogy a mostani könyvét rövidesen új követi, *Tengeribeteg bálna* címmel.

V. A.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerlóczy Sári, grafikus

ÉLET ÉS IRODALOM

1981 JUN 13

1021

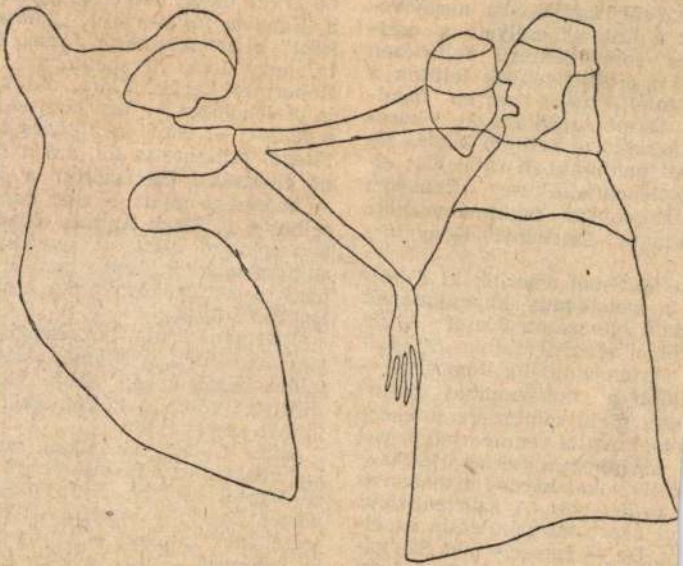

Gerlóczy Sári rajza

ségének
sgálata még nem tel
tnak, sőt, napjainkra
tek a kutatás esély
átria robbanásszerű
nt át; érzékenyebbel
tői intellektuális sz
ra; József Attila líra
a készülő új kritika
ából pontosabban is
pszichoanalitikusa,
ju hagyatéka tanul
Országos Széchényi

z előadásból emeljük ki a köl-
s a freudizmus kapcsolatának
ldalú elemzését. József Attila
-től elméleti írásaiban is hasz-
a freudizmus fogalomrendszer
előbb a marxizmussal párhu-
san, majd szintézisre törekedd
józsef Attila fennmaradt írásai
fogalomrendszerbe illeszkedn
mely sokat hordoz magában az
őrület-ből. (A szürrealizmus
ul *akarattal* szimulálja az el-
jt. De — jegyezte meg Szabol-
— ebbe csak a *valóban* őrült
ealisták pusztultak bele!)

ban sok szó esett az úgynevez
stigmatizálásról; ezen azt ért
hogy a költőt környezete elme
tegnek *tartotta*.

Gyertyán Ervin hozzászólásá
visszautasította a stigmatizálás
talánosítását; éppen azok „stig
tizálták" volna a költőt, akik
jobban szerették?!

Szőke György iróniku szav
kal védte meg a Bókay—Stark s
zőpárostól doktor „Bűn"-Bak
bertet. Szerinte József Attila
tegségének kezdete — tanúság
az *Iszonyat* — már a kisgyer
kortól datálható.

GALÁNTAI ZOLTÁN:

BOSSZÚ

Volt egy ellenségem. Néha már hajlamos voltam azt képzelni, hogy időtlen idők óta gyűlölöm. Órákat töltöttem könyvtárakban, elfelejtett fóliánsokat lapozgatva: bizonyítékokat gyűjtöttem ellene olyan korokból, melyekre egyikünk sem emlékezhetett, hazatérve pedig feljegyzéseimből idéztem a szavakat és mondatokat; újból és újból megfogadtam magamnak, hogy bosszút állok, csak azt nem tudtam még, mi módon.

Addigra jobban ismertem már mozdulatait, ahogy reggel felébredve nyújtózkodik, kávét iszik, vagy váratlan zajra összerezzen, mint bárki más. Életemet jobbára a megfigyelés töltötte ki, a szemközti ház ablakából leskelődtem, esetleg utána osontam az utcán, finoman meglöktem, majd bocsánatkérést mormolva siettem tovább. Ilyenkor még jobban gyűlöltem, mert éreztem is, hogy létezik.

Ellenségem viszont nem is sejtette, hogy vele egy városban élek, sőt egyáltalán nem volt tudomása rólam, mert túl magasan állt felettem, és túlságosan jelentéktelen voltam hozzá képest. Ez is csak fokozta elszántságomat: olykor arra riadtam fel éjszaka, hogy egy szó jut eszembe, és ami mindenki másnak köznapi dolgot jelentett volna, bennem tovább szította a bosszúvágyat. A „hajnal" számomra azt a hajnalt jelentette, amikor szúrt sebekből vérezve, tehetetlenül fog vergődni valamelyik ködlepte téren, és senki sem siet a segítségére, a „kockakő" szó hallatán arra a pillanatra gondoltam, amikor egyetlen csapással szétloccsantom koponyáját, aztán várok, hogy elfogjanak és elvezessenek, lábam pedig közben fázni kezd a hideg köveken, és a „víz" egy pohár víz volt, amit feléje nyújtok, ahogy a szomjúságtól tántorogva, kisebesedett ajakkal közeledik — és a víz mérgezett. Hosszú szenvedés vár rá, amíg meghalhat, de legvégül enyhíteni fogom kínlódását, hogy ne érezze megváltásnak az elmúlást.

Mondhatnám tovább a példákat, de nincs értelme. Megemlítem viszont, hogy nappali tűnődéseim során úgy véltem, az „Univerzum" nem más, mint az a világegyetem, ahol minden őrá vonatkozik, vonásait tükrözi vissza, és utánozza mozdulatait, hangját és nevetését, gondolatai pedig természettörvények. És minthogy én is része vagyok ennek a világmindenségnek, eddig megmagyarázhatatlan és értelmetlen gyűlöletem okot kapott: belőle fakad, ő a kiváltója és egyszersmind áldozata. Hiszen rajta kívül én vagyok az egyedüli létező ebben a kozmoszban, vagyis a törvények, amelyek akkor létezőek csak, ha engedelmeskedik nekik valaki, egyenesen kényszerítenek megsemmisítésére. És erre a szándékra, mint végső célra, maga az univerzum jellege a magyarázat.

Soha nem kételkedtem következtetésem helyességében, különösen attól a naptól fogva, hogy a magam számára is váratlanul szembetalálkoztam vele. Csodálkozva mért végig, és nem értettem, min lepődött meg ennyire — egészen addig, amíg hazatérve tükörbe nem pillantottam. Láttam a markáns arcot, a magas homlokot és a gunyoros, nagy szemeket, meg az őszülő hajat, és hirtelen azt hittem, hogy küldetésemet sosem tudom teljesíteni, mert az őrület vett rajtam erőt: tükörképem a megszólalásig hasonlított hozzá. Hamar kiderült azonban, hogy semmi bajom: az utcagyerekek, akik alkalmanként kővel dobáltak meg, vagy a boltos, aki minduntalan szórta rám szitkait, ha elhaladtam kirakata előtt, felhagytak zaklatásommal.

Ekkor beláttam, hogy így is van rendjén: a világban, amelyben élek, minden *rá*, illetve elpusztítására vonatkozik, tehát én is. Törvényszerűen hasonultam hozzá, mert ez volt a rég áhított, tökéletes eszköz megölésére.

E felismerés után napokig nem mozdultam ki szobámból, hanem a tükör előtt tanulmányoztam, miként változtathatom aljassá, gonosszá és riasztóvá arcvonásaim, beszélhetek durván gesztikulálva és közönségesen, hogy majd az éjszakai utcákon kóborolva gyerekeket riogassak, védtelen öregekre támadjak ocsmány kiáltozással, vagy fényes nappal, jól kiválasztott időpontban városunk előkelőségeit sértegessem.

Egyedül arra kellett ügyelnem, nehogy elfogjanak, mert ha továbbra is szabadon járó ellenségem feltűnik, amíg én a fogdában várom az ítéletet, lelepleződtem volna. De mindig gondosan és körültekintően választottam meg áldozataimat, sosem fenyegetett ez a veszély.

Persze magatartásomból valamennyi visszaháramlott rám, és az emberek újra ellenségesen kezdtek velem viselkedni. Ez azonban nem zavart, mert megszoktam addigi életem során. Annál kínosabban érezte magát ellenségem, hiszen sokáig sejtelme sem lehetett, miért súgnak össze a háta mögött, miért nem fogadják régi barátai a köszönését — nekem sosem voltak barátaim —, és miért nem szolgálják ki az étteremben.

Menyasszonya akkor szakított vele, amikor egyik délután bejelentés nélkül rátörtem, és olcsó pálinka bűzét lehelve az arcába, erőszakoskodni kezdtem vele. Még azon a héten hivatalosan értesítették, hogy a posztot, amelynek megszerzésére szinte az életét tette föl, és amelyre végzettsége és tudása révén egyedül lett volna méltó, másnak ítélték oda.

Ezt a hírt egy napilapban olvastam, és rögtön elhatároztam, hogy nem várok tovább. Ellenségem éppen lakásába zárkózva, kétségbeesetten töprengett a megoldáson — gúnyosan kinevették, amikor hasonmása feltűnéséről beszélt, és sokat ártott magának, mert már szemérmetlen hazudozónak is tartották —, én pedig a főtérre siettem. Kalapomat mélyen homlokomba húztam, nehogy idő előtt fölismerjenek. Útközben betelefonáltam a szerkesztőségbe is — persze elváltoztatott hangon —, kérve, küldjenek azonnal fotóst a megjelölt helyre.

Már messziről láttam, hogy ott van, és később láttam az undort is az arcán, amint megismert. A szerencse kedvezett nekem: hamar észrevettem egy vakot.

Odaléptem hozzá és megkérdeztem, át akar-e menni a túloldalra. Igenlő és hálás válasza után pedig belekaroltam, és az úttest közepéig kísértem, ahol gyorsan megpörgettem a tengelye körül. Aztán kalapomat ledobva már rohantam is: vaku villant többször, majd csattanás hallatszott, fékcsikorgás, jajkiáltások és üvegcsörömpölés.

Az esti újság első oldalán hozta a szörnyűségről készült fotót — jól kivehetőek a menekülő arcvonásai —, és a reggeli lap is szenzációs fényképet tett közzé: ellenségem az íróasztalra borulva, szétlőtt koponyával.

Sosem éreztem még ekkora boldogságot. Bosszúm beteljesedett, és azáltal, hogy öngyilkos lett, senkiben a legkisebb gyanú sem merült fel: mindenki biztosra vette galádságát, amit utolsó tette minden vallomásnál jobban igazolt.

A temetésre borús, esős napon került sor. A felháborodott polgárok össze akarták törni a koporsót, karhatalomnak kellett megvédenie, hogy eljuthasson a sírkerten kívüli, jeltelen földdarabig — hiszen nem nyugodhatott szentelt helyen —, és a hevenyészve kiásott gödörre hatalmas követ gördítettek, megakadályozandó a gonosz lélek visszatérését.

Attól kezdve valóban nem láthatta senki a gyűlölt, ismerős alakot, amint újabb gonoszságokon töprengve a fal mellett oson — már csak azért sem, mert ellenségem halála után arcom visszaváltozott a régivé. Az utcagyerekek megint megdobáltak, és a boltos szitkozódott, de nem törődtem velük.

Jobban nyugtalanított, hogy mivel gaztettem távolról hajtottam végre, alkalmasint irányt szabva csak az események törvényszerű menetének, hiányzott a tökéletes megnyugvás: mintha olvastam volna csupán az egész történetet.

Ezért egy éjszaka kilopakodtam a még friss sírhoz. Holtában is meg akartam gyalázni ellenfelemet, azt terveztem, hogy testét megcsonkítva viszem át a városi szeméttelepre, ahol felfalják majd a kóbor kutyák.

Félrehengerítettem a sziklát, és ásni kezdtem. Derékig a gödörben álltam már, amikor valami keménybe ütődött a lapát.

Kiemeltem a sértetlen koporsót. Izgalomtól és újralobbanó gyűlölettől lihegve feszítettem le a lakatot.

Hiába fáradoztam azonban oly sokat — a láda üres volt, jóvátehetetlenül üres.

tagjai.

A perspektíva beláthatatlan. Hozzám képest, aki egy nevetséges tüsszentés áldozata vagyok, ami után úgy maradtam, mint egy félig behajtott bicska, igazán sok jót nem remélhet az az asszony, akinek kettétört szódásüveg ragadt a koponyájába, amit a kissé felindult férje vágott bele a családi fröccsözés zárszavaként. Miközben az illetéktelen hozzátartozókat az előcsarnokban az ájulásból igyekeztek visszahozni a mentős legények, mi egy függönynek felfeszített lepedő két oldalán fekszünk. Egy doki itt, egy doki ott, mint a lövészárok két oldalán. Képtelennek tűnő nyugalommal és módszerességgel lajstromozzák ép és kevésbé ép porcikáinkat. Tárgy vagyok? — suhan át az agyamon a kétkedés, amikor mellékesen megkérdezi: vacsoráztam-e? Tizennyolcadik óra szolgálat után, makulátlanul fehér inge gallérja mögül nyugodt haverséggal mosolyog. Kedves, mint egy diétás nővér. Oké! Doki, az öné a gerincem. A szódás hölggyel két pillantás között barátságot kötünk. Biztat: ha mindkettőnkből kidobálják a felesleges kacatokat, találkozunk a sarki kocsmában. Bizony isten meghívom egy... hosszúlépésre. A stratégiai cél tehát adott, csupán a hozzávezető, taktikai mozdulatokat kell megszerveznem.

Segítség érkezik. Föl sem fogom miként, de a számban a fogkefém. Önfeledten indulnék a mosdókagylóhoz, amikor egy bonyolult lokátort fedezek fel. Aha... computerizáltak mindenkit — döbbenek meg a látványtól és felismeréstől. Finom, galvanizált acélcsövekből, csavarokból, gombokból felépített szerkezettel *állok* szemben és elfelejtem, hogy tériszonyom van. A lábam suta, mint a fóka farka. Érzem, hogy jeleket fog fel a testem. A lokátor csillogó hálólikopter a kórház udvarán. Ha ez a macera nincs a nyakam körül, úgy éreztem volna magamat, mint egy politikus. Hiányoltam is az újságírókat. Elvégre nem az a kunszt, ha a honatyák repkednek, hanem én, az ismeretlen kölyök állítom vigyázzba a légi forgalmat. Arról nem is beszélve, hogy nálam aztán valóban volt patakvér, meg mindenféle flanc egyszerre. Szóval, jöhetnek hozzám tanulni. Látod, a médiát is uralom, azt csinálok a tévével, amit akarok. Ha egyszer kijutok innen, első dolgom lesz, hogy valamilyen pártot alakítok. Ezzel a visszavarrt fejemmel igazán jól mutatnék a Parlamentben — szól még vissza az ajtóból, és kezében az éjszaka megtelt, műanyag kacsával elballag a nővérszoba felé.

Gázriadó. A megfigyelőben a magatehetetlen, hatalmas testű, idős embert négy nővér emeli ki óvatosan, de irgalmatlan határozottsággal a piszkából. Nem fintorognak, nem ájuldoznak, nem szörnyülködnek. Mosdótál, szivacs, törülköző, tiszta lepedő, és már viszik is a lezárt szennyeszsákot. Nézem őket. Vajon otthon, vagy hét végén a diszkóban eszükbe jut-e a kellemesnek egyáltalán nem nevezhető néhány perc? Vajon jut-e idejük undorodni?

Öt perc múlva a törékeny, fiatal nővér már a szomszéd ágyon sírdogáló, apró fiúcskának mesét olvas. Később tudom meg, hogy a könyvet ő vette a gyermeknek.

Az ember telhetetlen, én sem vagyok kivétel. Alighogy magam mögött tudom a könnyű karám segítségével a fél óra alatt megtett, hárommétéres utat, máris újabb kalandra indulnék. Csakhogy nem tanácsos, mondhatni: képtelenség. De a gyógytornász nem hagy békén. Átkarol, segít lépkedni, ha rajta múlik, néhány Számlákat, szerződéseket, megrendeléseket rakosgat. A kilocscsant húslevestől és prézlis csirke morzsáitól máskor piszkos, műanyag asztalon százezres, milliós üzleti iratok forognak. Tízpercenként újabb arc bukkan fel, majd hamar távozik. Az információk félmondatosak, a letolás kitart néhány percig. Bankok, külföldi és hazai vállalkozók és kormánytagok neve röpköd a levegőben. Jegyzetelhetetlenül is megél, elég csavaros az is — próbálom a saját, hígagyú hülyeségemmel biztatni.

— Na, majd meglátom — ejti ki hosszú hallgatás után a szót, és ennek ismét több értelme nő. A műtét óta alig tudja kinyitni a szemét. Talán éppen emiatt borította föl a napokat. Világoson csak az ágyat nyomja, ám ahogy besötétedik, András útra kél. Járja a szobákat, kórtermeket, egyik forgolódó betegtől a másik pillanat: a belső mosdatás. Az ember kiszolgáltatottabb a szükségét végző állatnál is. Ha nem szégyellném, szűkölnék. A nővér pontosan ismeri ezt a zavart. Mintha randevúra érkezne, belém karol, sétára visz az erkélyre.

Nem keserítem el, de az ötlet rossz. Bámulom a szemközti temetőt. Keresgélek a fák alatt megbúvó keresztek és a közülük kimagasló emlékművek között. Tőlem néhány száz méterrel nyugszik Kossuth Lajos, Deák Ferenc, Károlyi Mihály. Nagyjából sejtem, melyik úton jutnék el Ady, Blaha Lujza vagy Jókai Mór sírjához. Ilyen társaságba én nem illek bele. A Munkásmozgalmi Pantheon ma nem divatos. A szovjet (orosz—ukrán—tatár—örmény—grúz—csecsen—oszét) Vörös Hadsereg elesettjei pedig már nem tudják, kitől várhatják a vezényszót: Fel! Támadunk! Közéjük sem érdemes bekéredzkedni.

— Egy kicsit zörög a tüdeje a cigarettától — kapom az utolsó figyelmeztetést, de a hangsúlyból érzem, emiatt is vigyáznak majd.

13 óra 13 perc. Éppen ennyit mutat a digitális óra a műtő ajtaja fölött, amikor az ágytaxival berobog velem a legény. Természetesen babonás vagyok. Nincs időm tiltakozni. Elvakítanak a lámpák, és én elindulok valami kellemes, hatalmas, meleg sötétségbe, amiben mind tompábbak a neszek és mind bizonytalanabbak a távolságok...

— After sérv? — ébreszt kajánul a barátom és kitűzi a párnámra a lezajlott sztrájk kék szalagját. — Ez a Becsületrend foszlánya.

A látogatási idő közeledtével kimerészkedem az előcsarnokba, a lifthez. Várom a megváltó tyúkhúslevest. A bejárati ajtóra téved a tekintetem: idegsérültek osztálya. Félek, hogy idetart a fél ország.

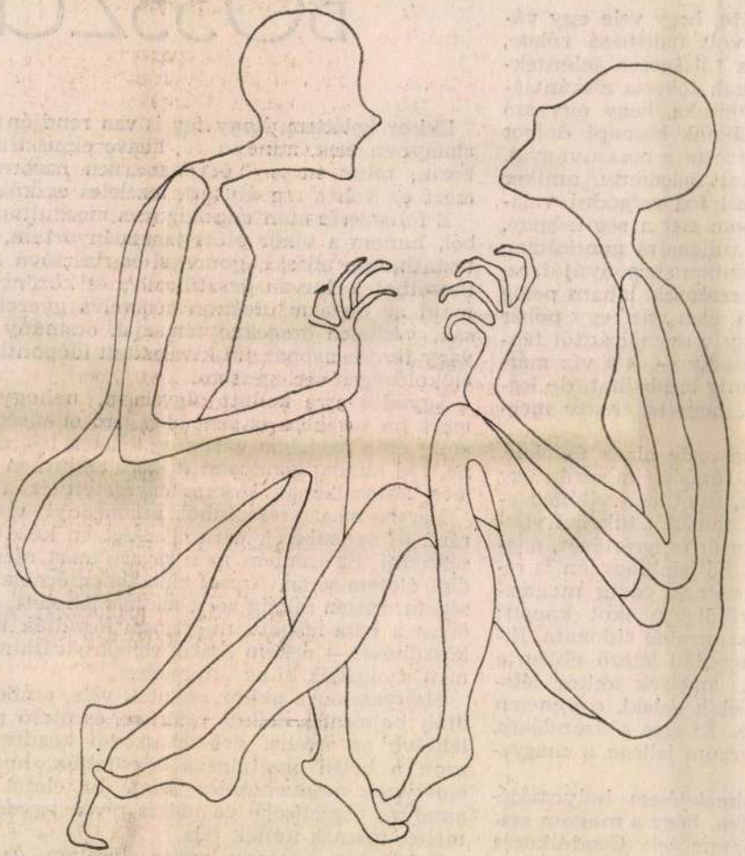

Gerlóczy Sári rajza

Nem akart üdvöske lenni

Nagy-Kálózy Eszter a 4. sanghaji tévéfesztiválon a legjobb női alakítás díját kapta az Édes Anna címszerepéért. Ennek kapcsán beszélgettünk filmes és színházi feladatairól.

— Egy korábban készült interjúban azt mondta, hogy a film közelebb áll önhöz, mint a színház. Csinszka és Édes Anna szerepét említette. Csinszkával már díjat nyert a veszprémi tévétalálkozón, most az Édes Anna is hivatalos elismerést kapott.

— Nagyon örülök neki, mert igen közel áll hozzám a szerep. Amikor megkaptam, már abban a pillanatban tudtam, hogy az enyém, tökéletesen nekem való. Ez azért is fontos a számomra, mert a kinézésem alapján rólam inkább azt szokták mondani, hogy arisztokratikus vagyok, Édes Anna pedig cselédlány.

— Mikor érzi úgy, hogy egy szerep nem önnek való?

— Akkor, amikor olyan feladatot kapok, amiről mások gondolják úgy, hogy nekem való. Akkor ijedek meg, amikor kapok egy naiv, ártatlan, éppen hogy tizennyolc éves kislányt, azért, mert szőke vagyok. Úgy érzem, hogy az ilyen szerepben nem tudok jó lenni, mert távol áll tőlem. De ez sem feltétlenül igaz, mert például Goethe Clavigójában játszom Marie Beaumerchais-t, és ezt a szerepet imádom. Nem tudom pontosan, mi a nekem való. Édes Anna például nagyon keveset beszélt a filmben, sok lehetőség volt arra, hogy tekintettel, gesztusokkal, a járásmóddal megpróbáljam kifejezni, milyen is ez a lány.

— Desdemona eljátszása például miért nem sikerült így? Hiszen ez a szerep is igazi feladat.

— Túl fiatal voltam hozzá, nem értettem pontosan, mit kell csinálnom, nem voltam elég nőies. Sokkal vadabbnak, szenvedélyesebbnek kellett volna lennem. Ma már tudom, hogy Desdemona is túl „naivás" lett. A főiskolán nem tanultuk meg eléggé, hogyan kell egy szerepet felépíteni. A pálya elején még nem biztos, hogy elég tudatos a színész.

— Önről azt lehetne gondolni, hogy már akkor az volt, hiszen hívták a Madáchba, a Radnóti Színházba, és mégis elment vidékre, Kaposvárt választotta.

— Úgy éreztem, hogy a szívem inkább Kaposvár felé húz. Nem akartam Pesten maradni, mert elég jó helyzetben voltam, nagyon sok szerepet kaptam. Nem akartam üdvöske lenni.

— Megijedt attól, hogy ön lesz az „ügyeletes" szép szőke?

Nagy-Kálózy Eszter FOTÓ: HAJNAL PÉTER

— Igen. Ehelyett inkább el akartam menni Kaposvárra, tanulni. Ott azonban másként alakultak a dolgok, mint ahogy képzeltem.

— Netán ott is szép szőkeként tartottak önre igényt?

— Igen, bár azért kaptam más szerepet is. Nagyon jó társulat volt, és én nagyon szerettem, de kevesen voltunk fiatalok. Azóta már odaszerződött egy csomó fiatal, erre lett volna szükség már akkor is.

— A Radnóti Színházban jól érzi magát?

— Igen, itt fiatal a társulat, mindenkinek nagy kedve van a munkához.

— A kis színpad, nézőtér nem szűkíti be a lehetőségeket?

— Én személy szerint nem szívesen mennék innen el, szeretem, hogy kicsi a tér és a társulat. Szeretem a kis közösségeket, családiasabb a hangulat. Több lehetőség van a műhelymunkára, bár ma már ez szinte mindenütt lehetetlen, hatheti próbával általában meg kell tartani a bemutatót.

— Miért ne lehetne többet próbálni?

— Mert meg kell élnie a színháznak.

— Sok régi, jól futó előadás megy a Radnóti Színpadon, tán olyat is levettek a műsorról, amit még nyugodtan tovább játszhattak volna.

— Ehhez én nem értek. Azt azonban érzem, hogy a társulat tagjai szívesen vannak együtt. Biztos, hogy jót tenne nekem, ha nagy színpadon is játszanék — mint Kaposvárott —, de ennél a társulatnál érzem jól magam.

— Gondolom, a filmtől is még sokat vár, talán a most kapott díj is ösztönzi. Az föl sem merült, hogy ön is kimegy Sanghajba?

— Kint voltam, de nem tudtam ottmaradni a díjkiosztásig. Csak itthon, újságokból tudtam meg, hogy megkaptam a legjobb alakítás díját.

— Milyen méretű ez a fesztivál?

— Harmincöt ország 165 filmjét vetítették.

— Látott filmeket?

— Nem. Az egész fesztiválból nem láttam semmit. Két és fél napot töltöttem mindössze Sanghajban. Nem értem oda a megnyitóra, mert lekéstem a repülőgépet. Azalatt, míg kint voltam, különböző programokat szerveztek nekünk. Még azt sem láttam, hogyan reagál az ottani közönség a filmre. Közölték, hogy tegnap vetítették. Akkora Sanghaj, és akkora volt a fesztivál, örültem, hogy nem vesztem el.

— Szakmai szempontból mit jelent a díj?

— Örültem neki, sajnálom, hogy személyesen nem vehettem át. Azt hiszem azonban, hogy a díj nem oszt és nem szoroz. A családom, a barátaim, az ismerőseim örülnek neki. Úgy gondolom azonban, ha az Oscart kapná meg valaki, itthon már az sem lenne olyan nagy esemény.

• B. G.

A fal az Ódry Színpadon

„Átrepült az óceánon, emlék lett az én apám"

Xantus János rendező (jobbra) beállít egy jelenetet FOTÓ: SZIGETI TAMÁS

Álarcban, az oldalbejáraton benézve, jelenik meg a műsorvezető. Ijesztő a látványa. Fölmegy a színpadra, leveszi a maszkot, mosolyog, fürdik a fényben.

— Tetszett ez a friderikuszos gesztus, az, hogy azt mutatod, mindenki, a közönség, a kollégák is szeretnek, ezt tartsd meg — mondja Xantus János rendező. Már a deszkákon vannak a szereplők, újra és újra elpróbálják a bejövetelt. Pontosan kiszámítják, ki hova és milyen pózba álljon.

Közben leszól a nézőtérre az ott ülő Gerlóczy Sári festőművésznek néhány színész, szeretnének még ezt-azt, például dzsekit vagy sapkát.

— Sapkáról szó lehet — mondja a jelmeztervező. — Pénz alig volt, raktárból, otthonról, leleményességgel próbáljuk pótolni. Ez az első jelmeztervem, tehetségesek a főiskolások, jó velük dolgozni. Szerintem az előadás arról szól, hogy a szülőkről nem tudnak leszakadni a gyerekek.

Babakocsi gurul be a színre, „csecsemő" dugja ki belőle a fejét, majd kiugorva a kocsiból, egyre inkább nekikeseredve énekelni kezd: „Átrepült az óceánon, emlék lett az én apám, emlék lett az albumomban, mást nem is hagyott nekem talán. Mi mást is hagytál meg nekem, apám?"

Hatalmas apa- és anyabábok jelennek meg, a szereplők mozgatják őket. Feldobálják a levegőbe a figurákat, hemperegnek a földön alattuk, szinte birkóznak velük. Feléjük mutogatva extázisban éneklik, hogy: „Semmi szükség agymosásra, semmi szükség oktatásra, miért nem hagytok élni már... Mindenki tégla a falban és semmi más..."

— Majdnem minden hétvégén a bábukat varrtam — sóhajt Velich Rita díszlettervező. — A főiskolán nincsenek megfelelő műhelyek, sok mindent a lelkesedés pótol. Nemrég végeztem, ez az első önálló díszlettervem.

— Imádom ezt a darabot, nagyon jó a zene — mondja Kőrösi András színész, amikor egy kis szusszanásnyi ideje van. — A bőrünkön érezhetjük, hogyan mennek tönkre az emberi kapcsolatok. Falak választanak el minket a szüleinktől és másoktól is. Szerettünk volna egy utolsó közös munkát létrehozni. Versényi Ida néni, a tanárunk, sajnos meghalt, ezután kezdtünk valamelyest összekovácsolódni.

András visszarohan a színpadra: „Hányszor kell még hősnek lenni, hogy egyszer önmagam legyek?" — harsogja a kórus fájdalmasan.

— Nem nagyon sikerült közösséggé formálódnunk — véli Vertig Tímea még kicsit szuszogva. — Délután háromtól hatig voltak óráink. Elsős korunktól kezdve reggeltől estig be voltunk osztva különböző színházakba. Ugyanis az operettmusical szak esti tagozatos volt.

— Mindig szerettem a jó ügyeket — kapcsolódik a beszélgetésbe Kocsák Tibor zenei vezető. — A Pink Floyd zenéje még nem a rock elüzletiesedett korszakából származik.

— Az elmúlt három hónap próbái alatt ugyancsak megismertük partnereinket — mondja Kiss Zoltán —, olyan dolgok is világossá váltak amit idáig nem is tudtunk egymásról. Sajnos, ahogy a falak leomlanak, azonnyomban újak épülnek helyettük.

— A történet lényege az, hogy az apa nélkül egyensúlyozó, lépéseit kereső lány nem tud a férfiakkal jó kapcsolatokat kialakítani, ezért öngyilkos lesz. Emiatt pedig bánatában egy hozzá közel álló fiatalember kábítószeressé válik. A kábítószeresek viszont átalakulnak rovarokká, s őket a fertőtlenítő bizottság kiirtja. Holtában féregbíróság elé idézik Verát is, az öngyilkossá lett lányt, és elítélik. Ez a darab a kapcsolatok lehetetlenségéről, a hatalom kegyetlenségéről szól, de ugyanakkor a zene és az élethelyzetek, az emberi tartalom mégiscsak meleggé teszi ezt a komor és keserű történetet — mondja Xantus János rendező. — Én alkalmaztam színpadra egy lemez anyagát, abból, amit egyvalaki énekel, öt-hat karaktert hoztam létre. Főiskolások kértek meg, hogy rendezzem őket, nem a profizmus számomra a lényeg, azt szeretném, ha mindenki a személyiségéből, az arcából meg tudna mutatni valamit. Ez az első színpadi rendezésem, fantasztikusan „elkapott" a munka. Máskor is szeretnék színházban dolgozni. Valószínű, hogy fél év múlva már hiányozni fog a színház, valami új dolgon töröm majd a fejem.

• Bóta Gábor

Rendhagyó lapszemle: hétköznapi Lakáskultúra

A szolidság nem hátrány

A megtört némaság jelenései

Hallássérültek első filmfesztiválja Kaposvárott

GERLÓCZY Sáro Jelz

HILL

INTERNATIONAL

Vállalatunk — a COCA-COLA AMATIL — a világ számos országában a Coca-Cola egyik legnagyobb és legsikeresebb franchise partnere. Az üdítőital-gyártásban és -forgalmazásban egyértelműen piacvezetőnek számítunk Magyarországon. Most olyan, nagy munkabírású, eltökélt pályázóknak ajánlunk komoly kihívást jelentő lehetőséget, akik hajlandók és képesek tevékeny részesévé válni sikerünknek, akiknek céljuk ugyanaz, mint a miénk:

elsőnek lenni!

Kereskedelmi területen

Felsőfokú végzettségű, új munkatársaink kereskedelmi gyakornokként fognak kezdeni. Célorientált csapattréning keretében ismerik majd meg a világ legismertebb termékének kereskedelmi, marketing, elosztási és menedzselési módszereit. A munka iránti teljes elkötelezettség jutalma a gyors előremenetel lesz.
A holnap menedzsereként Magyarország egész területén számítunk Önre!

Műszaki területen

A kihívások széles skáláját ajánljuk magas szintű, műszaki képzettségű gépész-, villamos- és vegyészmérnökök számára a jelenlegi gyártókapacitások hatékony modernizálása és további bővülése érdekében. Project menedzselési vagy üzemeltetési, területen gyakorlatot szerzett, hatékony irányítási és kommunikációs készségű munkatársakat keresünk.

A fenti pozíciók magukban hordozzák a gyors vezetői karrier lehetőségét. Elvárásunk a már biztos angolnyelv-tudás. Alapos menedzseri tréninget és olyan fizetést ajánlunk, amely tükrözi munkatársainkba vetett bizalmunkat.
Ha kellő erőt érez magában ahhoz, hogy egy gyorsan változó, dinamikus piacon legyen az első, akkor kérjük, hogy fényképes, angol nyelvű szakmai önéletrajzát küldje tanácsadónk, a HILL International címére!

1027 Budapest, Szász Károly utca 2.
Telefon: 201-2252, 201-2973, 201-2570
Fax: 201-2252

Coca-Cola

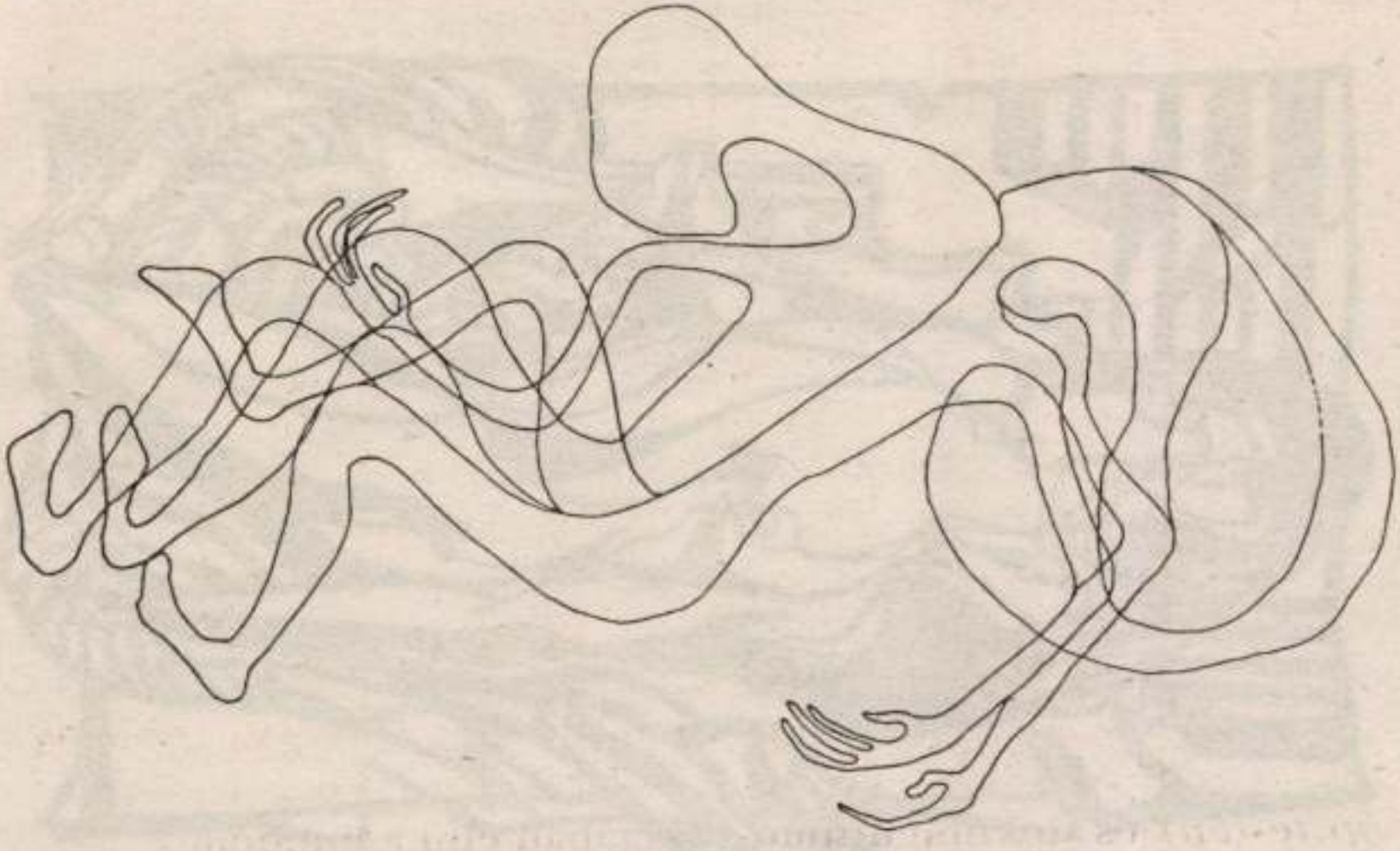

Gerlóczy Sárai rajza

GERLÓCZY Sáin
És 1995. jan. 8.

Szántó András rajza

Xantus Fallusz Hungaricissimus

Kifene is mondta – Johnny Rotten talán –, hogy a Fal maga a Pink Floyd? Watersék okos fiúk, helyből beírták annak idején az egyik szövegbe, így lett belőlük is *Fal*.

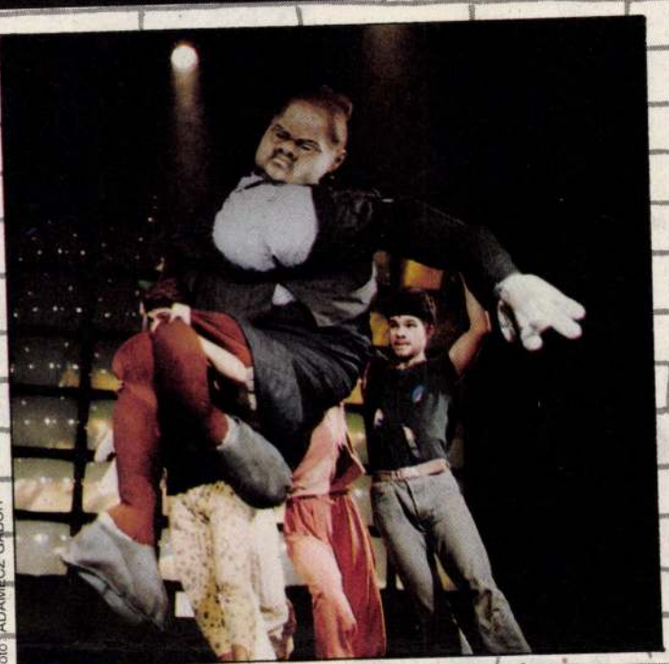

Foto ADAMECZ GÁBOR

Xantus Jánost is a falak érdekelték, a rosszak és a jók. A koncert- és filmeredetit félretéve a világon először – lehet hogy utoljára –, színpadra alkalmazta és egy musical tanszakos főiskolai osztállyal előadatta a fent nevezett opust. (Roger Waters tíz előadást engedélyezett.)

Szolid pornográfia csupán beszédedukációilag és táncedukációilag kiképzett ifjak szájából – eltorzult arcok és fenyegető gesztusok kíséretében – *aztat* hallani, hogy „Semmi szükség oktatásra." De félre *rossz máj!* E csapatban kivétel nélkül mindenki tud énekelni, lába se akad össze, pedig magyar színpadon egyik sem kritérium. Afféle rögtön-lehemperedek-a székemről típusú *fajtehetséget* sajna nem láttam, de hát ezek itt még elsősök, ráadásul iskola mellett dolgoznak. *Weil Róbert* például kiemelkedően jól énekel, *Kiss Zoltán* mozgásban hoz egyedit, *Körössi András* mimikailag trafált bele a baróba.

Rendezés szempontjából egész jó és végletesen gyatra jelenetek váltják egymást. A bakik jelentős százaléka filmen elkövethetetlen, de apa és anya második felvonásbeli kettőse a magyar körúti átlagot is sikerrel alulmúlja. Az izeltlábúak halála, a bírósági tárgyalás viszont kiváló.

Gerlóczy Sári jelmezei, díszletei megdobják a produkciót, de arra a kérdésre, hogy mégis mitől ekkora cikk magyarul lenyomni a Falat, a zenekar a válasz. Megszámoltam, heten vannak, színházi zenészek és szabadúszók – 79–80-ban Pink Floydék 80 fős nagyzenekarral adták mindezt – és nagyon jók. (A kottákat Kocsák Tibor skribálta le egyedül és önkezével. Hihetetlen!) A fordítás egy debreceni fiatalember, Nyirkos Tamás nem különösebben hervasztó munkája.

– adrenalin –

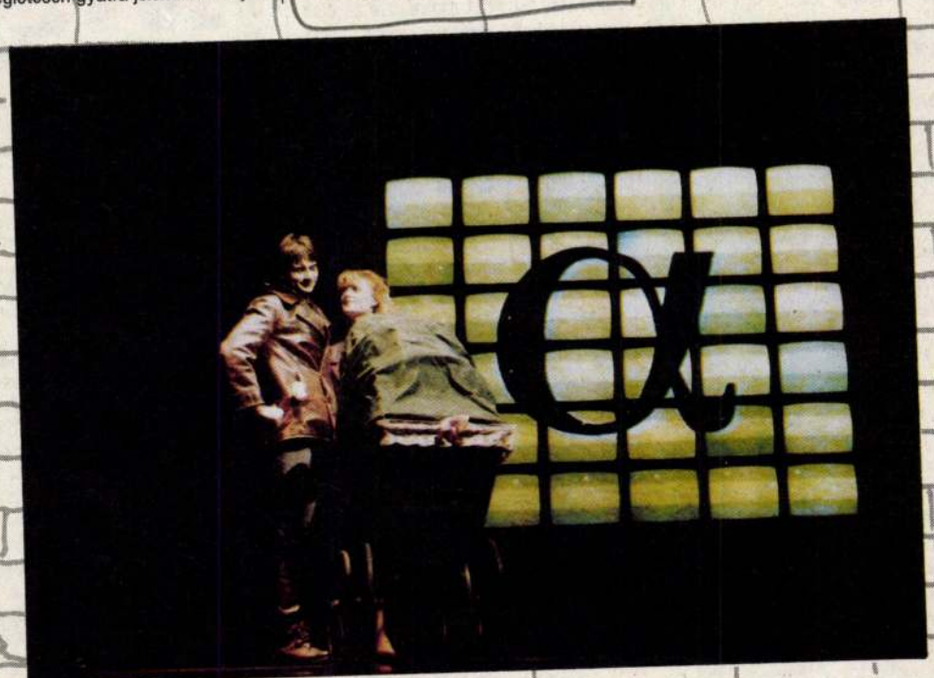

ztenye

– A rapsztár szerepe kedvesebb vagy erre tart a világ?

– Nos, én sosem fogok énekelni, ugyanis nem tudok, legfeljebb énekes halott lehetnék. Berkes Gabi és Michel dumáltak meg, hogy mondjam fel én a szöveget, jobbat úgyse találunk. Azt viszont nem godoltuk volna, hogy a közönség és a szakma is ilyen jól fogadja. Egyébként meg nem tudom, hol tart ma a világ. Ősszel, amikor kijött a lemez, két hétre végre elutazhattam pihenni a Kanári-szigetekre. Amikor onnan hazajöttem, és belenéztem az újságokba, legszívesebben fordultam volna vissza.

– A Rapülők bukása megviselt volna?

– Pesszimista alkat vagyok. Semmiben sem hiszek, így többnyire kellemes meglepetés ér. Nagy bukásra egyébként se számoltam, hiszen hat éve dolgozom a reklámszakmában és azt már megtanultam, hogyan lehet hullámokat kelteni, hívójeleket leadni. Amúgy se volt a dolognak tétje, hiszen ez nem egy ügy, ez csak egy stílus, egy lemez, egy turné. Talán nincs is benne több, legalábbis 93 végén már aligha fogok rapelni. Meg hát nem haltunk volna éhen, ha nem jön be. Mindhármunk hűtőjében van még vaj is, tegnap még legalábbis volt.

– Miért éppen rap?

– Mondd azt, hogy ez nem magyaros, idegen a mi világunktól, bár a statisztikák megcáfolnak. Kiszámoltam, hogy a magyar könnyűzene most is 3-4 éves késésben van, ahhoz fogható diszkózene, mint az MTV-n megy, nincs Magyarországon. Mi tehát vigyázó szemünket a nemzetközi trendekre vetettük. S hogy ismét egy klasszikust idézzek házi használatra, trendet raktunk a saját szénánkba.

Dalia László

Falra hányt jó szó

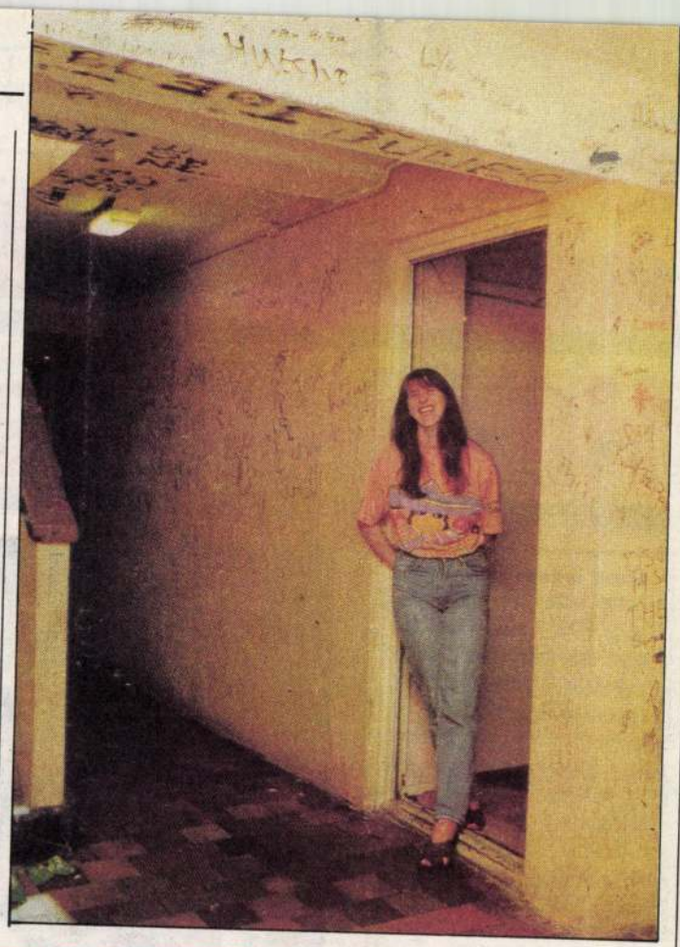

Nem lehetsz elég részeg, ha kapaszkodás nélkül tudsz a padlón feküdni.

A kőkorszakban kezdődött. Már *Frédi* és *Béni* is kapartak jeleket a falra. Azóta még nagyon sokan választották a „halhatatlanságnak" ezt a formáját, remélve, hogy adott fal sokáig a helyén marad. (A XX. sz. kétségkívül legjelentősebb alkotása, a berlini fal például nem bizonyult elég tartósnak.) Egyébként pedig minden valamirevaló homo sapiens elkövet egy-két padfirkát – a lehetőség még az analfabéták előtt is nyitott – csak nem mindenki tudja, hogy ezt a dolgot, a közvagyon rongálásán kívül, *graffitinek* is szokták nevezni.

A graffiti szó a 70-es évekből származik – a jelenség akkor kezdett Amerika-szerte olyan méreteket ölteni, hogy ki kellett találni hozzá egy frappáns gyűjtőfogalmat. 1974-ben, az Egyesült Államok nemzeti ünnepének tiszteletére, a New York-i földalatti egyik szerelvénysorát pingálták össze a lelkesek a nemzeti lobogó történelmi változataival. A közlekedési vállalat azonnal ellenlépett – visszapingáltak. Csaknem 20 esztendő kellett hozzá hogy a heroikus küzdelem művészek és közalkalmazottak között végre eldőljön. 1990 tavaszán olyan bevonatú metrószerelvényeket állítottak a sínekre, amiken nem fog a festék. Maradt az aszfalt, a kirakatok, a falak és a szomszéd kerítése. És újabban a vászon. A graffiti ugyanis, azok után hogy volt már break dance és rapdíszlet, hivatalosan jegyzett festészeti irányzat lett. Öreg spray-fújók vállalkoznak egy-egy jobb darab felértékelésére, gyakoriak a témába vágó kiállítások, és a sznobok is örülhetnek, mert falfirkát gyűjteni sikk. Igaz, a graffiti lényege éppen az, hogy a magunkba fojthatatlan megjegyzéseket és látomásokat a véletlenül kéznél lévő magasfényű autózománccal fel lehet rögtönözni az első szembejövő sörreklám mellé. De a biznisz az üzlet, úgyhogy biztos lehet megrendelésre is spontán fújkálni.

Kerüld a másnaposságot! Maradj részeg!

Azért a graffiti közügy, és az is marad. Nagyszerűsége az egyszerűségében rejlik. Vannak; akik küldetésszerűen üzik, de vannak, akik csak olyasféle üzeneteket hagynak, hogy *„A vacsorád a macskában van"* vagy *„A Flóriánba mentem. Csókol: Anyád"*. És olyanok is vannak, akik hónapokig tanulmányozzák különböző nyilvános illemhelyek feliratait, hogy végül kötetbe gyűjtsék az arra érdemes agymenéseket. Idézet egy ilyen alapműből: „1945 júliusában Anglia, a Szovjetunió és az Egyesült Államok vezetői csúcstalálkozóra gyűltek össze Potsdamban. Egyik nap Sztálin a csak vezetők számára fenntartott luxusvécéből kijövet kérdezett valamit a tolmácsoktól. Azok elképedve fordultak az amerikai küldöttséghez, előadva Sztálin kérdését: Ki az a Kilroy?"

A graffiti mindig az egyén történelmi, szociális, szexuális szemléletét és helyzetét, valamint a lelkiállapotát tükrözi. Ez itt alant a szilveszteri lelki- és egyéb állapotokhoz kapcsolódik:

(tomsits)

Őslényp

Palackból kiszabadított gének • Kénbűz és vérszag: nem fikció

Ha a Király utcán szembejön hústépő araszos fogakkal egy Tyrannosaurus rex, ma már csak azon lepődöm meg: hogy engedtek át ennyi húst a finánccok a határon? Egy ilyen őslény nem valószínűtlenebb a XX. század végén, mint itt-ott az atavisztikus „törzsi" háborúk, engesztelhetetlen „ős" gyűlölet

„Filmet csinálok belőle" – jelentette ki *Steven Spielberg Michael Crichton Őslényparkját* olvasva, és lőn. *Az Andromé-da-törzs*, a *Kóma*, a *Kongó* világsikerű írójának új könyve most magyarul is olvasható a Maecenas Kiadó vállalkozásában. Hogy elmondjuk a közhelyeket: izgalmas, mint egy krimi, borzongat, mint egy thriller, a science (ezúttal a génsebészet) fiction számyára kapja a fantáziát, de a jó öreg romantikában gyökerező és időtlen népmesei-mitológiai rémeket földre idéző „terror tale" vámpírnyomait, kénes-nyálkás alvilági leheletét is magán viseli.

Már amikor megjelent, nem a jövőben, hanem a múltban játszódott: 1989-ben (amikor éppen nem fiktív terrortörténetet láthattunk itt élőben a világot egy faluvá tevő tévén a „klasszikus" vámpír, Drakula transsylván tájairól). A világ túlfelén, Costa Rica előtt egy szigeten szafárit rendezett be egy (jelző mellőzve, hisz ki tud-

Most Mu

Eljönne-e Ornella Muti Székesfehérvárra? Az olasz filmsztár bájosan mosolyog, és rázza a fejét. Ha tavasszal lesz esedékes az első magyar vidéki játékkaszinó megnyitása, akkor ő éppen filmet forgat

Innsbruckban beszélgettünk vele, az ottani rulettkaszinó ünnepélyes megnyitásán. Lélegzetelállító csipkeblúzban, elegáns sötét szoknyában volt a sztárvendég, aki a hagyományos aranygolyót ujjai közé fogta, majd rágurította a forgó rulettkerékre.

Eredetileg 2000 vendéget hívtak meg a nyitófogadásra, de még a megnyitó napján is egész délután csörögtek a telefonok, mert minden menedzser, politikus és művész, aki csak a környéken számít, ott akart lenni. Így a Scandic Crown Szállodához épített modern kaszinóba 2500-an préselődtek be. Akik a magyarok közül idén tavasszal Budapesten részt vettek az Atrium Hyatt szállodában a Las Vegas kaszinó megnyitásán, megállapították, hogy ebben a műfajban már elértük a világszínvonalat. Pesten Sylvester Stallone volt a sztárvendég.

– Örülök, hogy itt lehetek a kaszinó megnyitásán – mondta *Ornella Muti* a Reform munkatársának. – Azt hiszem, kifizetődik az osztrák kaszinóvállalat üzletpolitikája, amikor a játékot összekötik a művészetekkel, a kultúrával. Ezzel biztos sokan vannak úgy, mint én: a rulettezés nem nagyon érdekel, de a kaszinót mint modern építészeti alkotást, az itt látható festményeket szívesen megnézem. És ha összejön egy kellemes társaság, jólesik, hogy meghívnak.

Ennyit mondhatott Ornella Muti, mert két svájci bankigazgató és egy tiroli gyáros már nem bírta tovább türelemmel, és közbekoccintott a művésznővel.

Mi pedig kíváncsian várjuk, Székesfehérvárott, az első hazai forintos kaszinóban, hogyan sikerül majd összeházasítani a rulettet a művészettel, és a fel-

GERLÓCZY Sári

ÉS 1992. jan. 17.

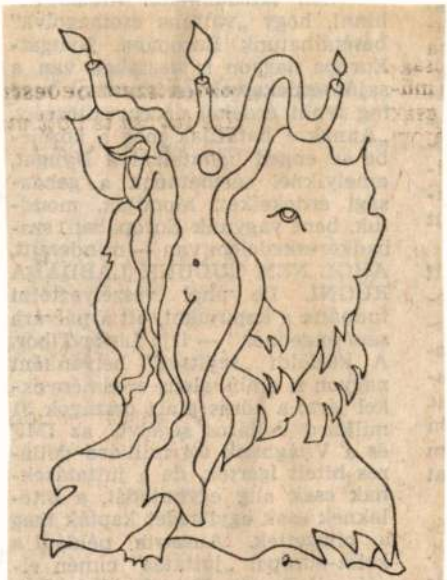

Gerlóczy Sári rajza

Rákosi házaspár kiszolgáló sze-

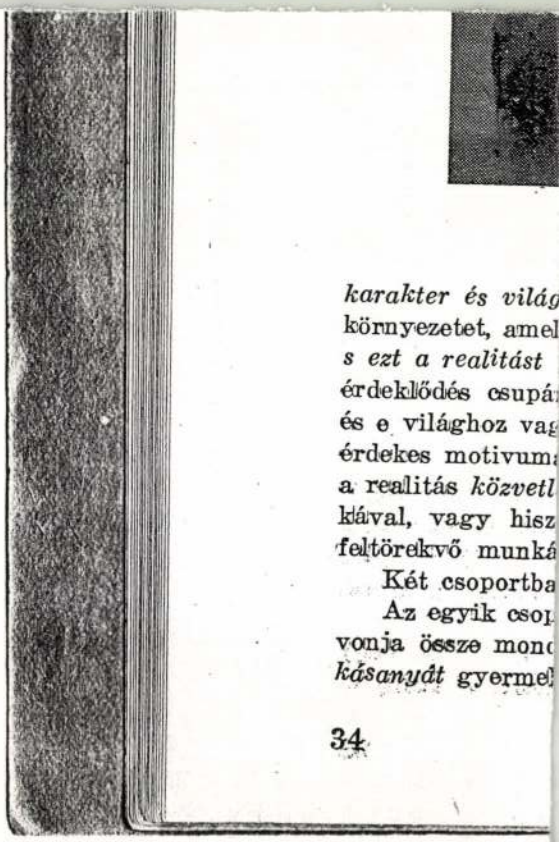

karakter és világ
környezetet, amel
s ezt a realitást
érdeklődés csupá
és e világhoz vag
érdekes motivuma
a realitás *közvetl*
kával, vagy hisz
feltörekvő munká

Két csoportba

Az egyik csop
vonja össze mon
kásanyát gyermel

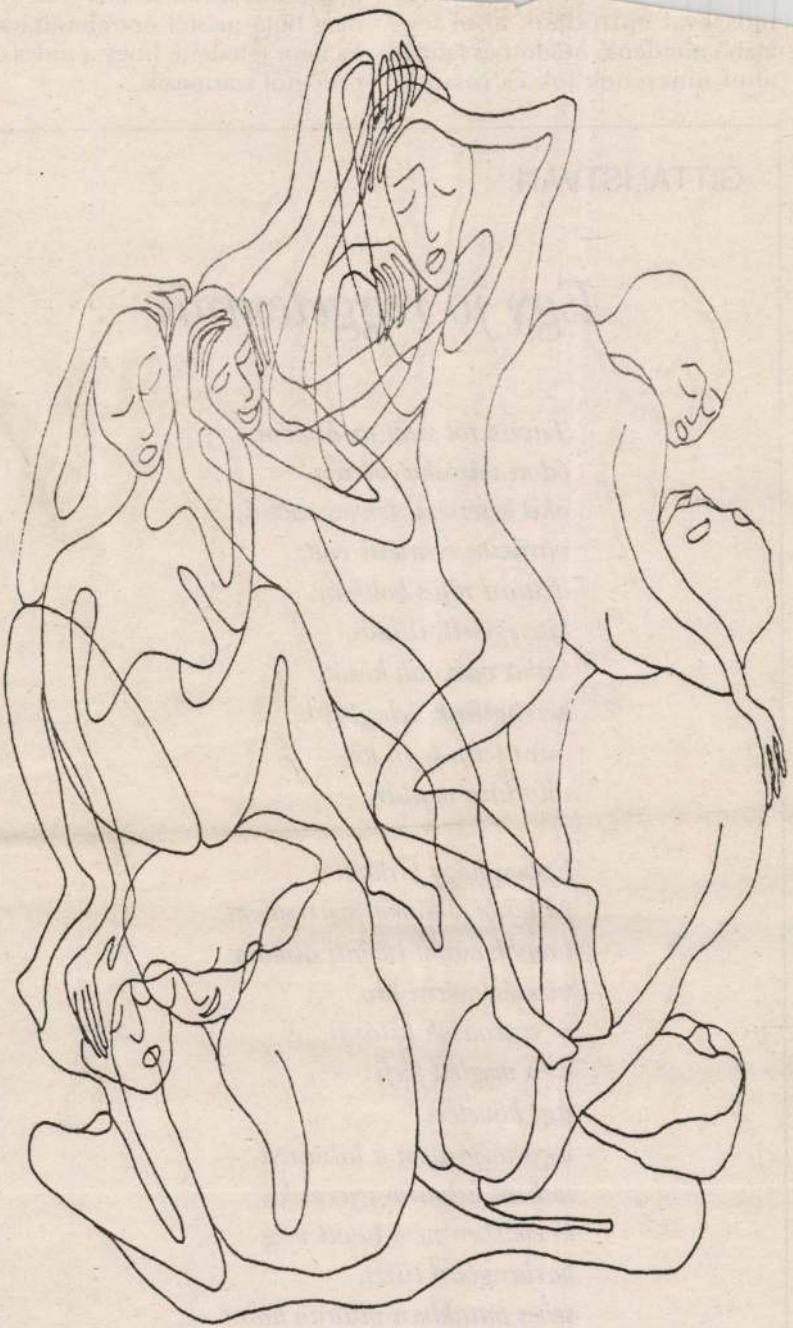

Gerlóczy Sári rajza

moszkvai epizódján, ahol legalább mindenki ütődött és fafejű, ahol nincsenek jók és rosszak, is tudom, mitől leszek jókedvű meg buta másfél óra elmúltával! És nem feledem, hogy a tudás az ördögtől származik.

GITTAI ISTVÁN:

Egy jó reggelemről

Tavaszról szólt az álmom:
ódon városka főterén
akit kísértem, fényes szemű,
varázsos érintésű volt;
azután rőfös boltban,
kiteregetett, illatos,
tarka vásznak között
kerengtünk, lebegtünk,
mint fenn-fenn két
vitorlázó madár.

Éppen hogy pirkad.
Miközben kávém szürcsölöm,
tovább csábít iménti álmom:
vízesést nézni hív,
és szarvasok futását,
s én meglett férfi
úgy követem,
úgy hörpintem a látványt
miként belváros gyermeke,
ki életében nem látott még
barlangban tüzet,
sebes patakban villanó halat.

kül. Nekem már csak Maga van az életemben - meg a cukrom, ami eléggé felment a levele hatására. A többit majd szerdán, az SZTK-ban.

A maga hűséges, öreg Gyurija

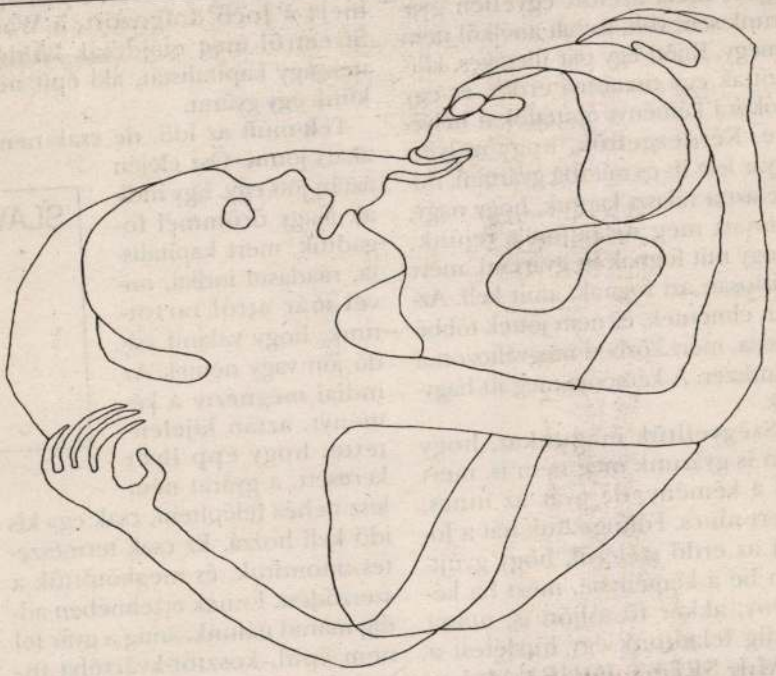

Gerlóczy Sári rajza

Az előző rendszerben városunkat ipari várossá akarták fejleszteni. Úgy volt, hogy fölépül itt egy gyár, mert azelőtt egyetlen gyárunk sem volt, és hát anélkül nem megy. Kijött egy pár illetékes, kiirtottak egy tisztásnyi erdőt, és egy jókora kéményt építettek a helyére. Kérdezgettük, hogy milyen gyár lesz itt és mit fog gyártani, mire azt a választ kaptuk, hogy nagy, amiatt meg ne fájjon a fejünk, hogy mit fognak itt gyártani, mert biztosan azt fognak, amit kell. Aztán elmentek, és nem jöttek többé vissza, mert közben megváltozott a rendszer. A kéményt meg itt hagyták.

Szégyelltük magunkat, hogy van is gyárunk meg nem is, mert áll a kémény, de gyár az nincs, mert nincs. Fölfogadtuk hát a Jocót az erdő széléről, hogy gyújtson be a kéménybe, mert ha kémény, akkor füstöljön is, utána pedig feladtunk egy hirdetést a WALL SREET JOURNAL-be: KÉMÉNY VAN. GYÁRÉPÍTÉSI LEHETŐSÉG.

Egyelőre minden rendben ment. A kémény füstölt, a városban nem volt munkanélküliség, mert a Jocó dolgozott, a Wall Streetről meg majdcsak küldenek egy kapitalistát, aki épít nekünk egy gyárat.

Telt-múlt az idő, de csak nem akart jönni. Ősz elején aztán jött egy. Egy indiai. Nagy örömmel fogadtuk, mert kapitalista, ráadásul indiai, mivel már attól tartottunk, hogy valami zsidó jön vagy német. Az indiai megnézte a kéményt, aztán kijelentette, hogy épp ilyet keresett, a gyárat nem lesz nehéz felépíteni, csak egy kis idő kell hozzá. Ez csak természetes, mondtuk, és megkötöttük a szerződést. Ennek értelmében addig marad nálunk, amíg a gyár fel nem épül, kosztot-kvártélyt ingyen kap. A bírónál lakott, a bíró lánya mosta a turbánját, s a piactéri vendéglőbe járt enni.

SLAW

...agy halál a Krímben?

MAREK KLECEL

...ezáltal következik be a sajátos katarzis —, a fájdalmas rádöbbenés a helyzet hamisságára, amit tréfa, gúny, irónia kísér. Mrozeknél a múlt démonai nem veszedelmesek, bukott, megszelídített, karikatúraszerű démonok ezek.

Slawomir Mrozek darabja bizonyos értelemben öntükröző, valójában arról szól, mennyire volt színház az orosz élet. Ennek az életnek a mesterséges voltáról, egyéni és kollektív pusztításának következményeiről. Ezért, ha lehet szerelemről beszélni a darabbal kapcsolatban, akkor először is annak hiányáról, lehetetlenségéről, lealacsonyodásáról, demoralizálódásáról és pusztulásáról kell beszélnünk, ami, mint tudjuk, manapság nem ismert határokat. Lehet valaki a padlón, és zuhanhat még mélyebbre. A csehovi beteljesületlen szerelem, a boldogtalan, csetlő-botló szerelem, mint Shakespeare komédiáiban, melyeknek részleteit a II. felvonásban idézi a szerző, irigylésre méltónak tűnhet, összehasonlítva az egyetlen igaz eszme szolgálatába állított forradalmi szerelemmel, miként az is magasabbrendű lesz az áruba bocsátott szerelemnél, a prostitúciónál. Mrozek darabja a vég nélküli degradáció dialektikájáról, a határtalan dekadenciáról, a pusztulásról szól, mely elveszíti démonikus, baljóslatú jellegét, és egyre laposabb, komikusabb, giccsesebb formákká alakul. Ez a pusztulás nem sírásba és fogcsikorgatásba torkollik, hanem keserű, hisztérikus nevetésbe.

Igaz, Mrozek komédiája nemcsak ironikus, de gúnyos is. Lerombolja a régi és az új sztereotípiákat, demisztifikálja a mélységes orosz lelket, a birodalmi hatalom titkát és kétértelműségét. Ugyanezek a figurák a későbbi színekben újabb és újabb lealacsonyító helyzetekben játsszák szorgosan ugyanazokat a szerepeket. A dekadens szalon forradalmi irodává válik, az pedig kikötői piaccá, ahonnan a szerelem orosz munkásnői Amerikába indulnak. Az utolsó felvonásban már csak a kelléktára marad az egész régi-új, megbukott Oroszországnak. A pravoszláv templom hátterében felbukkan a szereplők között a fej nélküli orosz generális, a szürrealista farkasember és Katalin cárnő groteszk-ijesztő figurája. Orosz sztriptíz. A cár meztelen, Katalin meztelen, a forradalom meztelen. Lenin túl korán vagy túl későn jön. A történelmi *Auróra* és *Patyomkin Leviatán*-ná változik, Mrozek hajójává, ami nem annyira az orosz lelkeket, mint inkább a posztszovjet testeket szállítja. Akkor igazi, tiszta szerelem nem is marad Oroszországban? Az utolsó színben fényárban, egyházi ének kíséretében női alakban jelenik meg a pravoszláv templom kapujában. A remény, újjászületés, feltámadás jelképe? Minek a jelképe — ha a szerelemé, akkor nem azé, ami a megsemmisüléstől, pusztulástól, haláltól elválasztha-

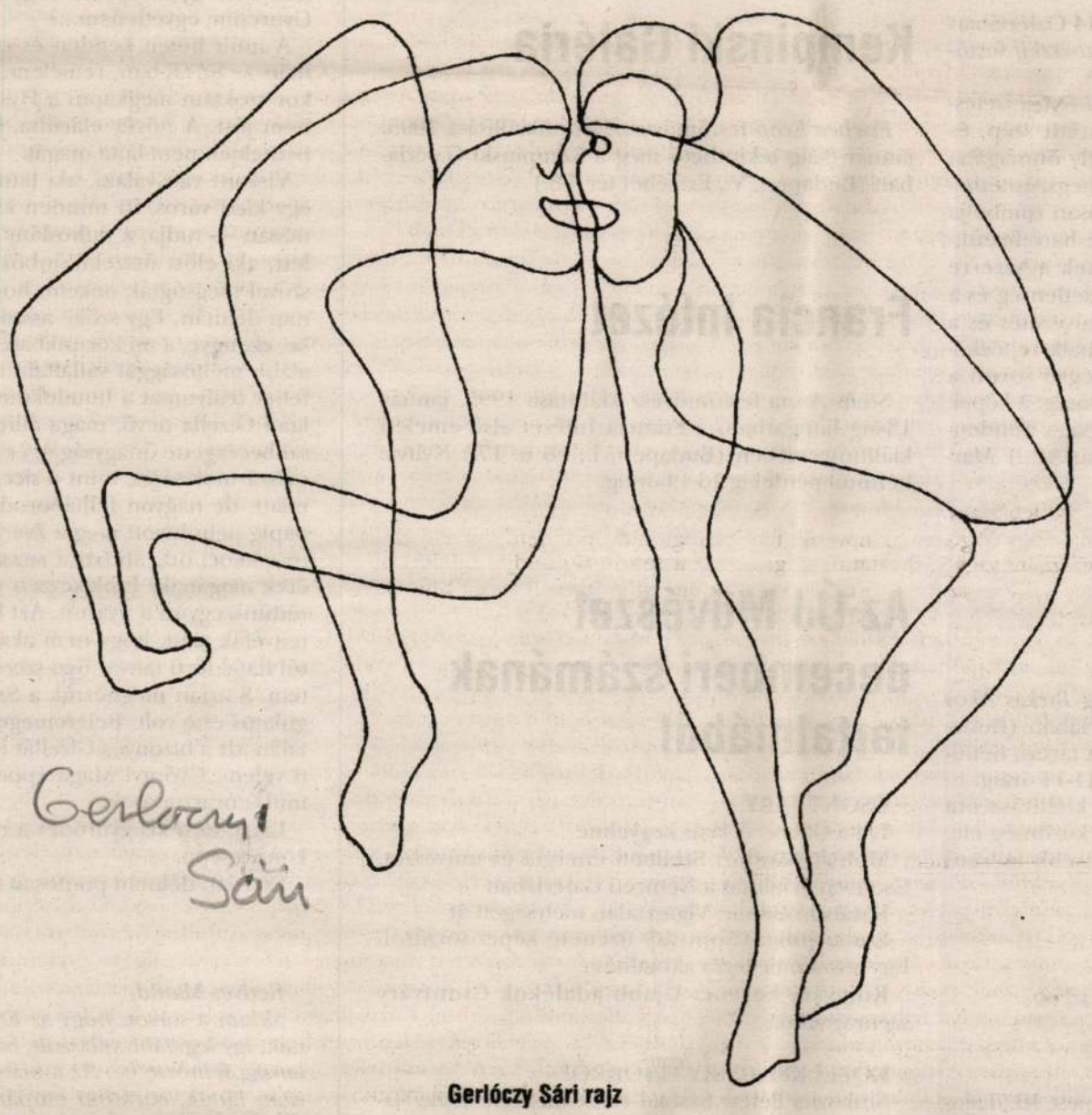

Gerlóczy Sári rajz

tatlan szenvedés útján vezet?

Slawomir Mrozek komédiája gúnyos, kemény, csípős. Azért ilyen, mert létezik a védelem joga, különösen ha éveken keresztül egy veszedelmes birodalom árnyékában kellett élni, ráadásul ez az árnyék nem tűnt el végleg. Oroszország kísértetei és az emberiség iránti szerelmének szelleme legalábbis megmarad.

A történelem, ahogy az lenni szokott, megírja a maga utóiratát. A Krímet a birodalom örökösei: Oroszország és Ukrajna közti új, belső krími háború fenyegeti. Hát a szerelem? Nemrég mutatta be a televízió az Orosz sztriptíz című, a BBC megrendelésére készült lengyel dokumentumfilmet. Ebben az egykori cenzor elmagyarázza, hogy épp a sztriptízben mutatkozik meg az orosz lélek. A film egy orgia-jelenettel zárul, melyben egy részeg, agyonizzadt törpe jár hisztérikus táncot a féktelen, meztelen nők között. A Daily Express azt írta, hogy ez a kép azt a társadalmat tükrözi, amely a haladás nevében szexőrületbe esett, és villámgyorsan változik át Fellini Satyriconját idéző silány körtánccá. Éppúgy, mint Mrozek darabjában.

Fordította: Éles Márta

Mindkét írás a Nowe Krícziki c. lengyel folyóirat 1994/6. számában jelent meg.

Gerlóczy Sári

MÁS

Rajzbiennálé

December 17-én délelőtt 11 órakor nyílik a salgótarjáni Nógrádi Történeti Múzeumban a *VII. Országos Rajzbiennálé*. Megnyitóbeszédet mond: dr. Keserű Katalin művészettörténész.

Várfok 14.

December 22-től látható a Várfok 14 Galériában (Budapest, I., Várfok u. 14.) *El Kazovszkij* festőművész kiállítása.

El Kazovszkij képein a test, a maga természetességében és feldíszítettségében egyaránt szép, és szép akar lenni, az a kettősség, amely önmagába zártsága és kifelé törekvése között megszüntethetetlenül fenáll, e szépséget folyamatosan rombolja is — a művek minden gesztusában e harc feszültsége érződik. Ezért lehet e képeknek egyszerre azonos hőfokon jellemzője a rideg kietlenség és a burjánzó pompa, a lágy, érzéki vonalvezetés és a merev struktúrális ellenpontozás, a halk rejtőzködés és a harsány önérvényesítés, végső soron a mély érzékenység és a hideg kegyetlenség: a képek kontrasztossága és expresszív gazdagsága mindennek csak közvetlen vizualitását erősíti. (...) *Margócsy István* (1990)

Knoll Galéria

1995 január 14-éig tekinthető meg *Birkás Ákos* festőművész kiállítása a Knoll Galériában (Budapest, VI., Liszt Ferenc tér 10.) Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 14-18.30-ig, szombaton 11-14 óráig.

Birkás Ákos 1988-as műcsarnoki kiállítása óta idén lép először nagyobb anyaggal a közönség elé. A művész 1988-94 között készült kisebb méretű festményeit és rajzait állítja ki.

Speculum

Ez a címe a *Budapest Galéria* (Budapest, III., Lajos u. 158.) legújabb kiállításának, amely 1995. január 22-éig látható. A kiállításon — mely az *Első Magyar Lát-*

log, ami jelnek mutatja magát. S nyugodtan továbbsétál, anélkül, hogy értesítene bárkit is. De ehhez szükséges, hogy készíts nekem egy előszót. Egy katalógusba. Ugyanis kinyomtatom. Ebben az esetben 99 százalékos biztonsággal rejtve marad. Aki belelapoz, az is azt hiszi, hogy amit lát, nem más, mint karcolt, festett, ragasztott, fúrt, lukasztott kereszt alakú jelek katalógusa. Azt képzeli, hogy valaminek a jele, s nem a jel maga. Így magát a dolgot nem látja, hisz közvetlenül beléje néz." Tökéletes önellentmondást véltem felfedezni szavai mögött. Úgy éreztem, hogy ebből a labirintusból nincs, nem vezet út kifelé. T.G.A. egyébként a legzseniálisabb ügynökök közé tartozott, tudtam róla korábban is, de most lenyűgözve álltam interkozmológiai gondolkodása előtt. Csak a legdecensebb transzmeditációs technikák képesek a természet bőrfelülete alatt megpillantani a szabadság izomrángásait. S ő rendelkezett evvel a képességgel. B.T.S.: „Jó, megírom. Itt és most." Elővettem fekete krepp kabátom alól azt a tollat, amit egy halott kislánytól kaptam, és gyorsan, még mielőtt bármi is eszembe jutott volna, írni kezdtem az előszót."

Bakács Tibor Settenkedő Katalógus-előszavából

Kempinski Galéria

Fischer Ernő festőművész életműkiállítása 1995. január 8-áig tekinthető meg a Kempinski Galériában (Budapest, V., Erzsébet tér 7-8.)

Francia Intézet

Stein Anna festőművész kiállítása 1995. január 13-áig látogatható a Francia Intézet első emeleti kiállítótermében (Budapest, I., Fő u. 17.) Nyitva: hétfőtől péntekig 13-19 óráig.

Az ÚJ Művészet decemberi számának tartalmából

CSONTVÁRY

Lajta Gábor: A látás kegyelme

Molnár Sándor: Szellemi energia és művészet. Csontváry-kiállítás a Nemzeti Galériában

Karátson Gábor: Vigasztalan mélységen át

Szabó Júlia: Csontváry üzenete képei sorsáról. Egy visszaemlékezés aktualitása

Romváry Ferenc: Újabb adalékok Csontváry szénrajzaihoz

KÖZELKÉP CSIKY TIBORRÓL

Sinkovits Péter: Szabad vizek mentén. Csiky Tibor kiállítása

Attalai Gábor: In memoriam? Csiky Tibor retro-

Szerk üzer

E héten

— György!

Én írok Önnek levelet!...

Már tíz napja nem adott hír
Magamban zsörtölődöm, perlek
ségétől. Hát lehetséges, hogy en
nek suttogjam most, hogy Gy
Gyurcsim, egyetlenem...?

A múlt héten kedden és csüt
után az SZTK-ban, remélem, m
kor szoktam megkapni a Hystan
nem jött. A nővér elárulta, ho
péntekjén nem látta magát.

Viszont van valaki, aki látta.
egy kicsi város, itt minden kide
masan — tudja, a pultoslány az
lett, aki előtt összekülönböztün
szóval megsúgták nekem, hogy n
nap délután. Egy szőke asszonyt
ke, ez, ugye, a mi korunkban nyíl
alább méltósággal vállaltam az ő
fehér frufrumat a homlokomon.
lami Gizella nevű, maga állítólag
sal becézgette őnagyságát, és úgy
császármorzsáért, mint a sicc. Esk
miatt, de nagyon felháborodtam.
napig nem hívott meg a Zserbóba
te, akkor, ott, abban a snassz ö
érek magának? Emlékezzen vissz
töttünk együtt a nyáron. Azt kérd
tenyefák alatt, hogy nem akarom
túl fiatal férfi fanyar őszi szerelm
tem. S aztán megnéztük a Szaba
gulatos este volt. Beleremegek, h
talán azt a bizonyos Gizellát is Le
ti velem, György! Maga éppen o
műbútorasztalosok.

Látja, ez a kis gyűrődés a rózs
könnycsepp.

Szerdán délután pontosan nég

Kedves Matild,

áldom a sorsot, hogy az ÉS ny
nak. Így legalább válaszolt, bár k
lanság felhőzte be. Az a bizonyo
után láttak, barátom csupán, n
künk rejtett titkait. Soha nem l
Lezsákot, moziban is csak egysze

Mű-sor

Film

Örökmozgó
A Magyar Filmintézet Filmmúzeuma
Nyílt hétvégi filmklub
Válogatás Humphrey Bogart filmjeiből
December 17. 16.30 — *A máltai sólyom* 1941.
Rendezte: John Huston. Szereplők: Humphrey Bogart, Mary Astor, Gladys George, Peter Lorre.
December 18. 16.30 — *Casablanca* 1940.
Rendezte: Kertész Mihály. Szereplők: Humphrey Bogart, Ingrid Bergman.

December 18. délelőtt 11 óra
Zeneakadémia
Magyar Állami Hangverseny-zenekar
Vezényel: Győriványi Ráth György
Közreműködik: Bogányi Gergely (zongora)
Magyar Állami Énekkar
Karigazgató: Antal Mátyás

December 18. fél 8
Zeneakadémia
Freiburger Barock Orchester Collegium Vocale Gent
Vezényel: Philippe Herrewegh

Federico Fellini

7

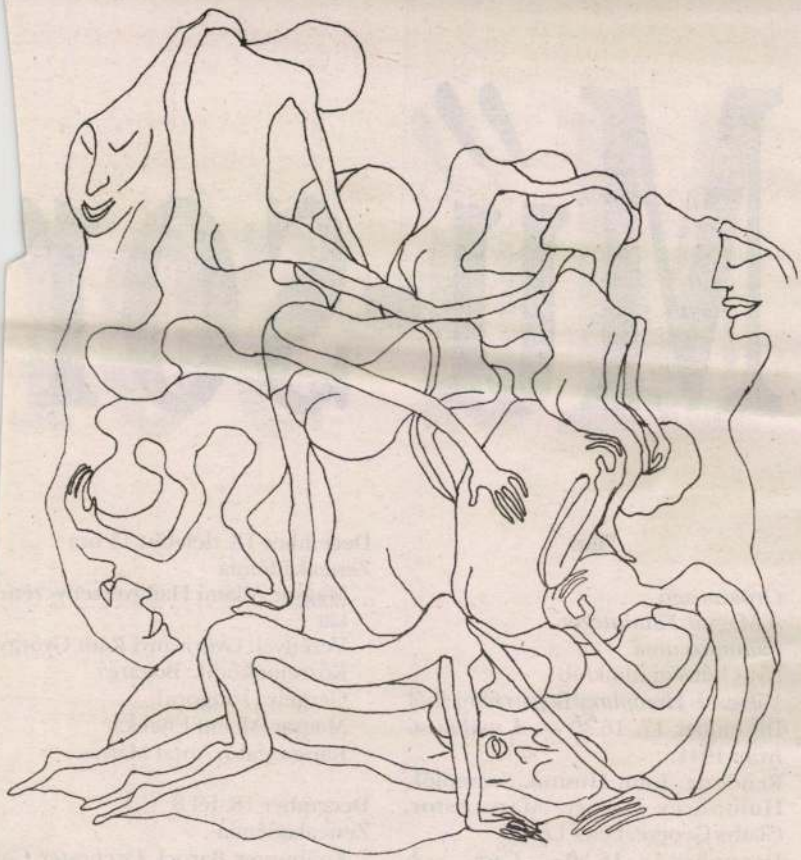

Gerlóczy Sári rajza

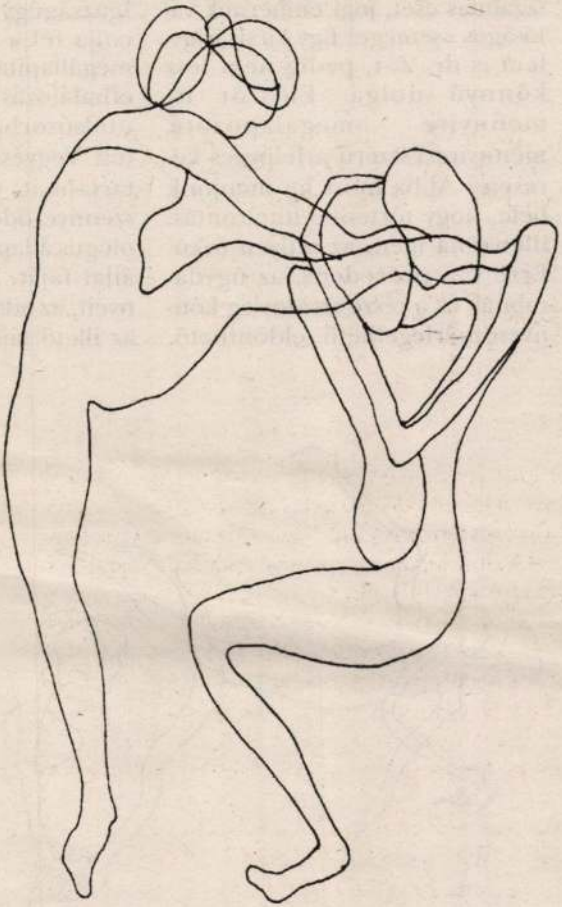

Gerlóczy Sári rajza

izgalmas eset, jogi embernek valóságos csemege! Egy kicsit irigylem is dr. Z.-t, pedig nem lesz könnyű dolga. Először is, mennyire megalapozott, mennyire ésszerű a felperes keresete? Abba most ne menjünk bele, hogy történt-e hitelrontás, illetve ha igen, az milyen fokú. Erre van precedens, az ügydarabnak ez a része viszonylag könnyen mérlegelhető, eldönthető.

get, a táplálko
Igazságügyi orv
colja fel a tete
megállapítani, a
elhalálozás oká
utolsósorban a
tet! Vegyész ar
tartalmát, veg
szennyeződés t
ológus állapítsa
állat faját, kor
nyeit, az adatok
az illető tájegys

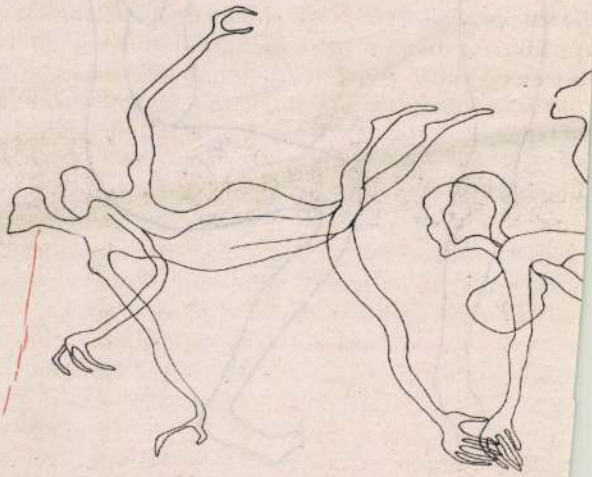

Gerlóczy Sári rajza

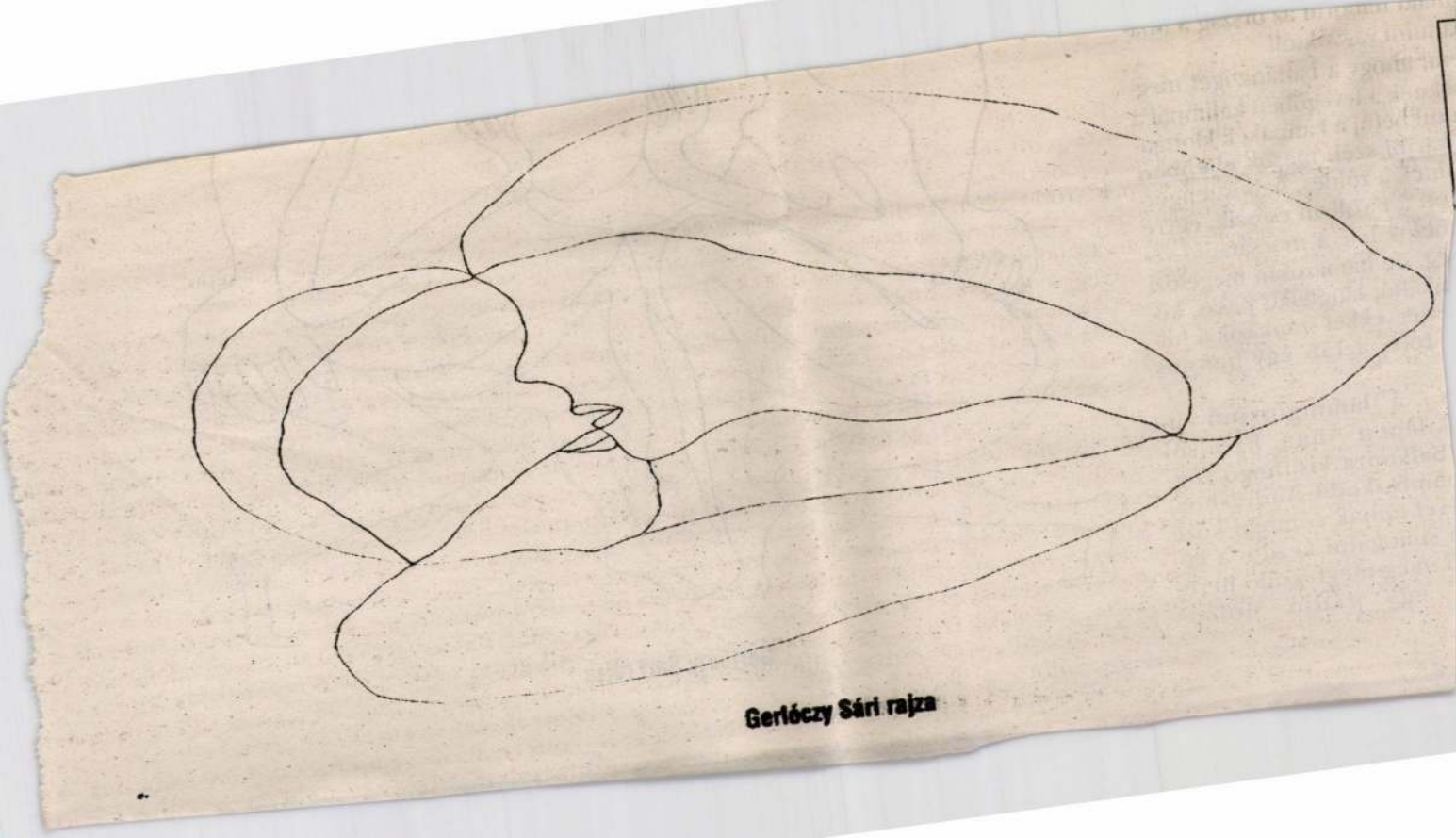

Gerlóczy Sári rajza

majd felborul az ország a Ma-
adulni vágyóktól!
em, ahogy a banánsziget meg-
seknek a levegõben kalimpál a
utul befúj a kannakék klottga-
karibi szél, mások ellenben
ülnek a zöldes, habos tenger-
ott a távolban csúszik, egyre
öblök felé a mocsárzöld re-
eg, de hamarosan megelõzi
akállú, lánglelkű pasas, ke-
rjegyekkel szánkázik a hit-
felé, aztán egy hangos

s... a flamingószínű zu-
kilépett Anna, hátulról
balkonra kisuhogó füg-
pámészkodó Andráshoz,
évvel annak combjai közé
simogatni kezdte a ké-
, meg-megfeszülő heré-
egy rádió cinco-

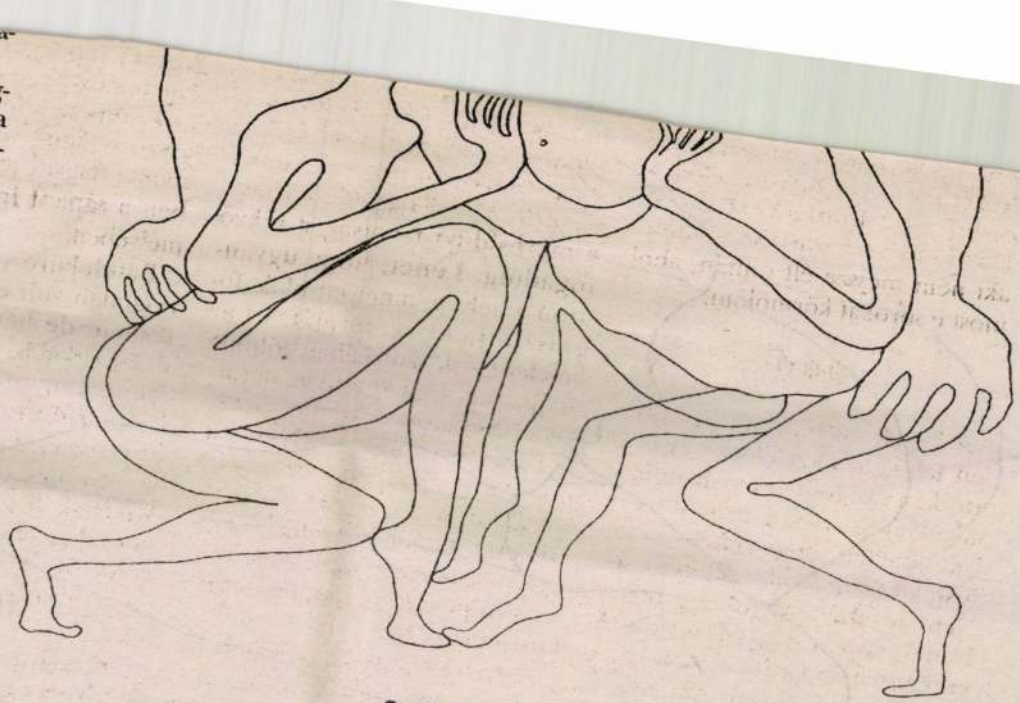

Gerlóczy Sári rajza

GERLÓCZY Sári

SZENTKUTHY Miklós: Gerlóczy Sári festőművész rajzainak kiállitása. In: Szentkuthy Miklós: Muzsák testamentuma. Bp.: Magvető, 1985 496 - 497.

Fiatal textilesek a Víztoronyban

Az Iparművészeti Főiskola néhány végzőse mutatkozott be a margitszigeti *Víztorony Galéria*ban. A kiállítás jelentőségét az is növelte, hogy vele majdnem egy időben került megrendezésre a szombathelyi országos textilbiennálé. E tárlaton azt hiszem jól reprezentálták a kiállítók, hogy milyen lehetséges alkotói attitűdökkel és munkaformákkal lép elő majd a legifjabb generáció.

A textiles munkák jól illeszkedtek a helyszínhez. Különösen adekvát megoldást talált *Szabics Ágnes* pókhálóra emlékeztető „szövevényes" alkotásaival. A torony lehetőségeit, a fölfelé vezető csigalépcső kínálta hengeralakú térközöket használta ki, itt készítette el színtenként különös pókhálóit. A különböző jeleket kirajzoló artisztikus fonatok a pók és áldozatának egyes stációit is jelenthetik, láthatóvá téve a föntről lefelé mozgó időbeli folyamatot. A föntről lefelé ereszkedő/kényszerülő áldozat és a pók tevékenysége, azaz az alkotó és a médiuma közötti bensőséges kapcsolat szimbolikus és érzéki

Mind a
szépség k
tóak volta
sok hagyt
mot — Sz
mié —, an
egyszerre,
kezett.

(Víztoro
— VIII. 9)

GERLÓCZY Sári

BUDAPEST GALÉRIA

Gerlóczy Sári: Társasmező, 1992
Fotó: Juhász László

A Budapest Galéria
szeretettel meghívja Önt

Gerlóczy Sári

festőművész
kiállításának megnyitójára a

Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabadsajtó út 5.)

1996. március 14-én
(csütörtök) 17 órakor.

A kiállítást megnyitja:
Békés Pál író

A kiállítás megtekinthető 1996. április 21-ig
hétfő kivételével naponta 10-től 18 óráig.

GERLÓCZY Sári

Szemethy Imre: A nagyvárosi ektoplazma evolúciója
= ÉS 1999. július 9. 17

anyagot már nem gyűjtött a Felvételek, [illegible]
Gyűjteményi Osztályának munkatársaként te
Magyarország legtávolabbi részeit is érintő k
séták című útleírásában írta meg 1925-ben.

Szakmai indíttatásának és egész pályafutásá
szűkebb hazájától sáros megyétől és a csalá
ország legismertebb tájképfotográfusa, több
tulajdonosa volt a 19.században. A Magas Ta
kisvárosokról készített Divald felvételek nagy
megszokott grafikai nyomatokkal szemben. A
felvidéki megyékben bontakozott ki a helyi id
természetjárás és fürdőkultúra, ami újszerűsé
életmódválozást és új szakmák - így a fotogr
id.Divald részben ezeknek a változásoknak k
felemelkedését. Az általa alapított eperjesi, b
fényképészműtermek Divald Károly és Fiai ce
sikeresen működtek. A Divald-örökség nem e
amelyet a magyar műemlékek dokumentálás
művészeti és építészeti kiadvány után, Divald
művészeti emlékeiről akart egy könyvsorozat
körök érdektelensége és a kellő számú előfiz
Huszonöt esztendővel később legkisebb fia K
munkatársaként, majd 1911-től a MTA levele

GERLÓCZY Sári

Beney Zsuzsa: Gerlóczy Sári lépei. = ÉS 1997. július 25. 18.

[Kicill megnyitó július 3. Liget Hotel]

5.) Földrajzi

— megjelenési
↓ dok. típ

6.) Meghatározható
a használható

7.) Nyilvántartás

8.) Apasztásra vo

9.) Egyes részgyűjt
több részgyűjtém
esetén

Magyar Hírlap 180.
1998. JÚLIUS 11., SZOMBAT

Harapós

Gerlóczy Sári 11 évesen megfestette magának Istent FOTÓ: MÜLLER JUDIT

Gerlóczy Sári boldog. Mert a drótosnál hosszú fémhuzalból készült vontatókötélhez jutott, melynek egyik végén, akár az akasztón, hurok van, a másikon meg erős fémkampó. Erről a fémkampóról lógnak majd a szobrai, melyek drótból készülnek.

Egyik nap akár egy kislány, olyan Gerlóczy Sári. A hajába masnis csatot tesz, táncol, szeret, partikra jár, másik nap meg szomorú, akár a rebbenő madáridő, merthogy aztán biztos már az elmúlás jön.

Gerlóczy Sári teraszán, melyet befutott a repkény, van egy gipszfej. Oldalról olyan, mintha Szentkuthy Miklós, az író lenne. Még az orrlyukak is rá hasonlítanak. Egyszer Szentkuthy azt írta Gerlóczy Sárinak, hogy ő fejezte ki rajzaiban félelmetes pontossággal műveinek krisztusi és Aphrodité-jellegét.

A sárgára festett gipszfejbe Gerlóczy palackot tett, s ha éppen dühös a világra, köztük a maga bajára – a festményein ilyenkor a fejek egymást harapdálják, szinte bekapják –, szóval amikor a világ nem jó, akkor Sári mosóporos vizet tölt a gipszfejbe, mely alul hosszú gumicsőben végződik. Azt bedugja egy pumpába s vadul taposni kezdi. Megy a düh, a gipszfej fölé meg, akárha agy lenne, buborékok halmozódnak.

Dehogy bolond Gerlóczy Sári. Egyszer drótból meg virágokból csinált óriás kalapot egy Goldoni-színdarabhoz. Máskor meg királyi palástokat készített. Hattyúkat, szarvasokat, várakat, apostolokat, angyalokat, királynőket és királyfikat meg Szűzanyát festett István király színpadi palástjára, mely távolról olyan volt, mint amit a Nemzeti Múzeumban őriznek. Közelről persze kiderült, az aranyhímzések festettek. Ám hogy a hatás tökéletes legyen, Gerlóczy Sári három napig csiszolt egy injekciós tűt; az álhímzéseket evvel festette-fecskendezte. De a piszkításnak, a rongyolásnak, a ruhák régiesítésének is ő az egyik nagymestere. Elámulnánk, ha időnként beleshetnénk hozzá. Mert azt látnánk, hogy áll a fürdőkádban s valamit módszeresen tapos. Például egy gyönyörű királyi gúnyát, melyet a rendező túl pirosnak és művinek talált. Akkor adták a jelmezt Gerlóczy Sárinak. Aki először tiport, aztán bevágta a ruhát a mosógépbe, rá forró festéket zúdított, s az eredmény egy régiesen-légies, erezetten futó vörös szín lett, nem egy kislány vasárnap délutáni gyerekzsúros babaruhája, hanem igazi királyi gönc.

Kalapok, ruhák, álarcok. Gerlóczy Sári legyint. Mert régen a színházak megrendelték a kalapot, ruhát, fejdíszt és álarcot, kifizették, aztán elvitték. Manapság meg megrendelik, elviszik, aztán visszahozzák, s csak a bérleti, a napi kölcsönzési díjat fizetik. Szegényszínház, szegényvilág, mondja Sári. Ami néha nem rossz, mert ilyenkor, amikor nincs pénz, nincs megrendelés színházi jelmezekre, kellékekre, akkor fest. Magának. Női-férfi fejeket, melyekre, ha ránéz az ember, légies szomorúságot érez. Meg bántásokat, fájást.

> Egy időben minden reggel arra ébredt, hogy a száját, az ajkait véresre rágja. A harapásos festmények akkor születtek.

Egy időben, minden reggel arra ébredt, hogy a száját, az ajkait véresre rágja. A harapásos festmények akkor kezdődtek, akkor születtek.

Mintha nem is én készítettem volna, borzong és csodálkozik, s festményeit neves pszichoanalitikusok vásárolják és elemzik. Valamikor Gerlóczy Sári is járt pszichoanalízisre, hosszú éveken át; volt mit kibeszélnie. Például az apameg az anyahiányt. Mert a szülei elváltak, amikor ő még csak tizenegy éves volt. „Anyám eltűnt, gyógyítgatta magát a Tátrában, apám újranősült, mi meg a nővéremmel a nagymamához kerültünk. A gardróbszobába, egy kinyithatós ágyra, de esténként Operába jártunk, színházba, hangversenyre… Reggelente, mikor az iskolába mentem, még aludt mindenki, lábujjhegyen osontam."

A nagypapa nyugalmazott ezredes volt, élte a maga világát, a nagymama bridzsezett, tartottak három szobalányt, mégse vette észre senki, hogy egy télen a két lány csupa dacból térdzokniban járt.

Amikor először rajzolt, tizenegy éves volt. Megfestette magának Istent – valamibe csak kellett kapaszkodni –, s a nagymama megengedte, hogy kitegye a falra.

„Anyámnak huszonhárom évesen novellaskötete jelent meg, az volt a címe, Édes tizenhét. Apám meg ügyvédként dolgozott. Anyám öt nyelven beszélt, újságíró lett, és halálosan beleszeretett valakibe. Se apám, se anyám nem igényelt."

Időelcsúszás. A világ tele van ilyesmivel. Gerlóczy Sári is férjhez ment, született egy kislány, s amikor a baba tíznapos volt, a nagymama neves gyermekorvost hívatott, Gerlóczy Ferencet. Ő belépett, ő meglátta és kész, a szerelem megszületett. A nagymama csak fogta a fejét, Sári meg nem érezte magát szégyenteljesnek. Mit szégyelljen az ember azon, ha aztán negyven hosszú éven át, egészen a másik haláláig avval él, akit igazán szeret.

Halál, halál. Ott van az is a festményeken, melyekről egykor Mérei Ferenc azt mondta, testetlen asszonyok, földi angyalok. Ők vannak ott, a csönd birodalmából. És titkot, titkot rejtenek a lecsukott szemhéjak s a sápadt ajkak…

Gerlóczy Sári híres harapdálós festménysorozatának egyikéről most negyvenezer példányban képeslapot nyomtak.

SCIPIADES ERZSÉBET

Az élet habos oldalán sem száradt ki senki

Szárnyalt a sárkány a Nyírségben

Aztán mégiscsak leszakadt az ég, vizet okádott a sárkány, és az összes csepűrágót, bámész népet bezavarta a nagy sátorba. Nyírbátorban, a Szárnyas Sárkány Hete VI. [illegible] utcaszínházi

Most pedig egy igazi Dózsa György következik: így hívják a művelődési ház és a fesztivál igazgatóját, a nyírbátoriak tudós sárkányológusát. Az Árpádok után a Báthoryaké a legnagyobb magyar történel-

AKIKRŐL BESZÉLNEK

Bojkott

Van olyan csodabogár Franciaországban, aki a honi válogatott nagyszerű vb-szereplése ellenére nem lelkesedik a labdarúgásért. S hozzá még Michel Mereskovsky Párizsban a Le Sportsman nevű, sportkiadványokra szakosodott könyvkereskedés tulajdonosa. Mereskovsky az általa igen nagyra becsült futball elüzletiesedése miatt a vb idején a labdarúgásról szóló könyvet nem hajlandó árusítani, és az ilyen kiadványokat – 1700 könyvet, valamint 4000 folyóiratot – tartal-

Hula

Meghökkentő kéréssel fordult Francis Dilorenzo, Hawai püspöke a pápához: a Vatikán engedélyezze a hulatáncot az istentiszteleteken. Javaslatát azzal indokolta, hogy a hula tradicionálisan nemzeti tánc Hawaiban, s ha azt „korrekten" járják, nem sérthet semmiféle vallási érzelmet, s egyáltalán nem zavarja a templomi szertartást, sőt gazdagíthatja azt.

Rövid kommentár

Időjárás-jelentés

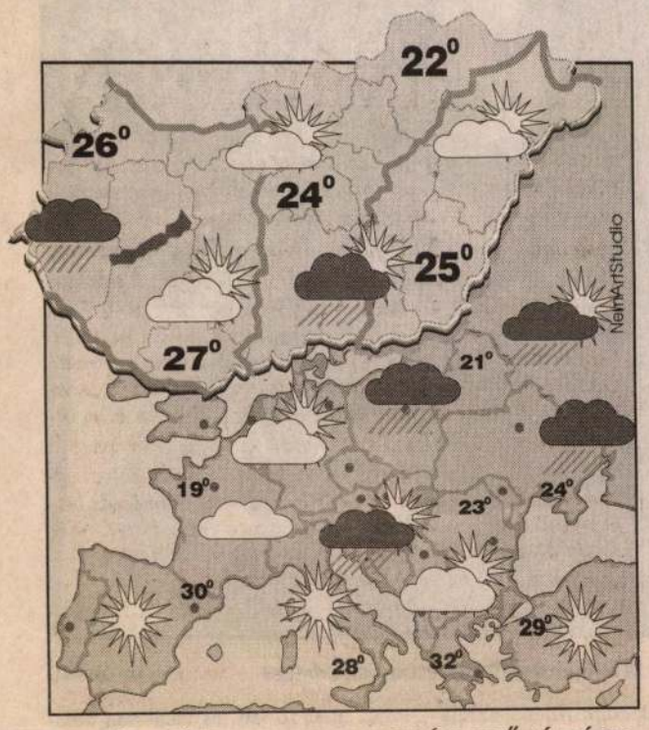

EURÓPA ÉS MAGYARORSZÁG IDŐJÁRÁSA

Kontinensünk nagy részén folytatódik az ilyenkor szokásosnál hűvösebb idő, gyakran lesz felhős az ég, eső, zápor többfelé várható. Meleg, nyári időre csupán Kelet-, valamint Dél-Európában számíthatunk. Magyarországon továbbra is változékony idő várható, ma többször lesz felhős az ég, helyenként kisebb eső, zápor is lehetséges. Több-kevesebb napsütés mindenütt várható. A nyugati szél főként az ország középső és keleti vidékein lesz erős. Melegszik az idő, délután 22, 27 fok közötti hőmérséklet várható.

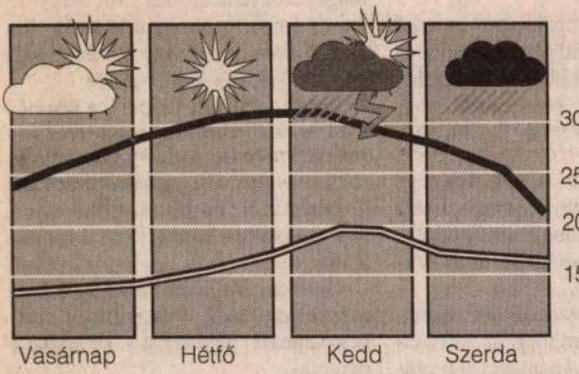

TÁVOLABBI HAZAI KILÁTÁSOK

Továbbra is a szélsőségek jellemzik időjárásunkat, hisz a hét elején még kánikulai hőségre, szerdától viszont ismét az ilyenkor szokásosnál jóval hűvösebb időre számíthatunk.

Országos Meteorológiai Szolgálat Kereskedelmi Szolgáltató Iroda

Meteorológiai tájékoztatás telefonon

Országos előrejelzés: 5 napos: 06-90304631, 30 napos: 06-90304628; **Regionális előrejelzések Magyarországra:** Budapest és környéke: 06-90304621; Északi-középhegység: 06-90304626; **Hójelentések (XII.1.–III. 31.)** Magyar: Tel: 06-90304651; szlovák, lengyel: Tel: 06-90304652; osztrák, szlovén: Tel: 06-90304653; olasz, francia: Tel: 06-90304654; **Európai regionális előrejelzések:** Közép-Európa: Tel: 06-90304641; Nyugat-Európa: Tel: 06-90304642; Észak-Európa: Tel: 06-90304643; **Orvosmeteor.:** Tel: 06-90304612; **Autósoknak:** Tel: 06-90304613.

A telefonszolgáltatás díja: 88 Ft/perc

Európai városok időjárási adatai

Város	Időkép	Max. hőm. (°C) Tegnap (tény)	Ma (várható)
Athén	napos	28	32
Bécs	záporok	22	21
Berlin	felhős	18	18
Belgrád	záporok	22	26
Bukarest	napos	22	27
Kijev	esős	25	19
Ljubljana	záporok	25	26
London	esős	20	18
München	esős	21	21
Madrid	napos	32	31
Moszkva	napos	30	23
Prága	esős	20	20
Pozsony	esős	22	22
Párizs	esős	20	19
Rijeka	napos	28	26
Róma	derült	29	30
Stockholm	esős	19	19
Szófia	napos	23	29
Varsó	borult	20	24
Várna	napos	24	31
Zágráb	esős	26	27
Zürich	esős	23	22

Világvárosok időjárási adatai

Város	Időkép	Max. hőm. (°C) Tegnap (tény)	Ma (várható)
Bangkok	zápor	31	33
Buenos Aires	napos	13	14
Caracas	zivatar	29	31
Fokváros	napos	17	18
Kairó	napos	36	35
Kalkutta	zivatar	31	31
Los Angeles	változó	23	23
Mexikóváros	zivatar	21	21
New York	napos	29	28
Peking	esős	24	26
Rio de Janeiro	esős	17	18
Sydney	napos	16	18
Tel-Aviv	napos	33	32
Tokió	zivatar	31	31
Tunisz	napos	31	31
Toronto	napos	23	24

A főváros légszennyezettsége

A levegőminőségi határérték %-ában a tegnap 12 órakor mért értékek alapján.

	Belváros	Külváros
CO	12%	13%
SO_2	11%	13%
NO_2	30%	41%

Magaslégköri ózon: 5 %-kal marad el a sokévi átlagtól.

Széljelentés (km/h)

Dunakanyar	35-45
Szelidi-tó	45-50
Balaton	35-40
Fertő tó	25-35
Tisza-tó	40-50
Velencei-tó	25-35

Ma Nóra, Lili napja van.

A Nap 4.47-kor kel, 20.41-kor nyugszik.

A Hold 21.36-kor kel, 6.05-kor nyugszik.

A legközelebbi holdtölte 29 nap múlva lesz.

Rádió

Szombat

Rádióműsor

KOSSUTH

4.30 Reggeli Krónika. 8.06 Kopogtató. 8.30 Fúvom az énekem ... 8.35 Kerek perec. 9.00 és minden órakor hírek. 9.05 Családi tükör. 9.35 Pótkerék. 10.05 Szombat délelőtt. 10.35 Rádiókabaré. 12.00 Déli harangszó. 12.30 Mezőgazdasági műsor. 13.05 Új Zenei Újság. 13.40 Háló-társ. 14.06 Oxigén. 15.05 Irodalmi újság. 16.00 Tizenhat óra. 17.30 Népzenei portré. 18.00 Esti Krónika. 18.20 Elő-futam. 18.25 Szemle. 19.05 Sportvilág. 19.29 Az ötös lottó nyertes számai. 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Miska bácsi levelesládája. 20.05 Rádiószínház. 22.00 Késő Esti Krónika. 22.20 A 23. óra. 23.05 Saját hangja, vigye haza ... 0.00 Hírek. 0.10 Himnusz.

PETŐFI

4.30 Hírek. 4.33 Hajnali dallamok. 5.55 Állomáskereső. 6.03 Pax rádió. 6.35 Sportszombat. 8.03 Hazai slágerkívánságok. 9.04 „Itt születtem én ..." 12.00 Jó ebédhez szól a nóta. 13.00 Hírpercek. 13.15 Daráló. 13.45 Hang-képek és játék. 14.00 Szív küldi. 16.00 Vállalkozásklinika. 16.30 Kerengő. 16.55 Hatoslottó-sorsolás. 17.05 Operettparádé. 18.01 Hogy tetszik lenni? 18.30 Drogambulancia. 19.00 Hírek. 19.03 Hogy volt! 20.00 Sportkoktél. 21.00 Hírek. 21.03 Talpalávaló. 22.00 Filmzenei kaleidoszkóp. 23.00 Hírpercek. 23.15 Ennyi ... 0.00 Éjfél után ...

BARTÓK

6.00 Hírek. 6.05 Muzsikáló reggel. 8.00 és minden páros órakor hírek. 8.10 Pódium. 9.02 Bolygó király. 10.05 Hangfelvételek felsőfokon. 11.15 Lemezbemutató. 12.00 Hírek. 12.05 A Bartók Rádió kívánságműsora. 14.00 Hírek. 14.05 Bécsi klasszikus muzsika. 15.00 Opera-művészlemezek. 16.00 Onczay Csaba (gordonka) és Gulyás Márta (zongora) hangversenye. 17.33 A mester. 18.05 Muszorgoszkij operáiból. 18.35 Messiaen: Turangalila. 20.00 Héléne Grimaud zongoraestje, kb. 21.40 Operakettősök. 22.05 Petőfi Sándor minden verse. 22.11 Schleswig-holsteini Fesztivál. kb. 23.35 Madrigálok. 0.00 Hírek. Szózat.

CALYPSO

(MW 873 kHz) 5.55-8.00 „Jó reggelt Budapest" regionális, közszolgálati műsor. Műsorvezető: Fiala János. 6.05, 6.32, 7.32 Időjárás-jelentés. 6.34, 7.34 Fővinform. 8.00-13.30 Műsorvezető: Molnár Dániel. 8.35 Fővinform. 9.35 Útinform. 10.33 Bán Zoltán: Calypso kabaré. 11.35 Fővinform. 12.00 Sporthírek. 12.35 Útinform. 12.45 Jövő hét időjárása. 13.30-19.00 Műsorvezető: Lantos Gábor. 14.35 Fővinform. 15.35 Útinform. 16.35 Fővinform. 17.35 Útinform. 18.00 Sporthírek. 18.30 Nemzetiségi műsorokat sugárzunk. 18.35 Fővinform.

RÁDIÓ BRIDGE

FM 102,1 MHz Budapest vételkörzetében. Állandó műsorok: 0.00-24.00 Zene, hírek. E-mail bridge@radiobridge.datanet.hu. 6.00 Péter Gyöngyi. 9.00 Forintos percek. 10.00 Lóerő. 13.00 Balázsy Panna. 16.00 Villám Top25. 18.00 Jump. 22.00 DJ Schultz.

DANUBIUS

(Budapest: FM 103.3, Debrecen: FM 101.1, Kabhegy: FM 100.5, Szeged: FM 94.9, Sopron: FM 102.0, Győr: FM 101.4, Tokaj: FM 103.5, Komádi: FM 101.6, Kékes: FM 104.7, Pécs: FM 105.5, Miskolc: FM 98.3) 06.00 Vidám Reggel: Szilasi Viktória. 10.00 Tus: Sport talkshow: Mezei Dániel. 15.00 Szellem a palackban: Garami Gábor kvízműsora. 18.00 Cappuccino: Extra, avagy ami kimaradt, ami nem fért be, ami még kéne. 20.00 Jákshow, avagy buliszerviz: Jáksó László. 02.00 Ismétlősáv: Tus: Cappuccino Extra. *„Bővebb információk a műsorról: a TELETEXT 471. oldalán találhatók."*

BUDAPEST

Budapest Rádió – FM 96,4 MHz. 12.00-16.00 Budapesti Weekend. Műsorvezető: Retkes Attila. 16.00-20.00 Figyelj, figyelj! Élő, telefonos kívánságműsor, értékes nyereményekkel. Az adás ideje alatt hívható telefonszám: 316-2070. Műsorvezető: Pászti Károly.

RÁDIÓ 1

(FM 100,3) 6.30 Játék. 7.05 Játék. 17.30 Programajánló. 18.30 Hírösszefoglaló. 18.50 Tv ajánló. 19.10 Időjárás.

JUVENTUS

(Budapest 89,5 MHz, Kabhegy 93,9 MHz, Siófok 810 kHz) Tel.: 234-3434. 9.00 Sztár sáv – Várkonyi Attila. 19.00 Suri Imre.

MELODY

(FM 96.4) 8.00-12.00 Zenés magazin: Kereskedelmi műsor, mely a bevásárlással kapcsolatos teendőket hivatott egyszerűsíteni. Segít az olcsóbb beszerzési lehetőségek felkutatásában, népszerűsítésében. Célja a női bevásárlási szokások megváltoztatása, a nők terheinek csökkentése.

DUNAKANYAR RÁDIÓ

(10.00-22.00 óráig FM 68.99, 13.00-01.00 FM 91.9) 13.00-19.00 Információk, érdekességek sok-sok zenével. 19.00-21.00 Kívánságműsor. Műsorvezető: Kiss Nikolette. 21.00 Szombat esti láz. Műsorvezető: Fábián Nicolette. 24.00 D. J. Service.

Televízió-műsor

MTV1

5.30 Gazdatévé. 5.50 Napkelte. 8.00 Jó reggelt adj, Istenem! 8.10 Ficánkoló. 8.15 Rajzfilmsztárok parádéja. 9.10 Fürkész történetei. 9.40 Jövő-menő. 10.05 Ernyő. 11.00 Szenvedélyek. 11.45 Szerelmek Saint-Tropez-ban. 12.45 Válaszolunk ... a nézők telefonjaira. 13.00 Híradó. 13.10 Kalotaszegi táncok. 13.25 Gaia. 13.55 TeleSport. 15.10 Óriás. 17.00 Elkerülhető (?) allergia. 17.30 Úton. 18.00 Minden, ami zene. 18.10 103. Magyar atlétikai országos bajnokság. 18.30 Bálványok. **19.05 Lottóshow. 19.27 Európai időjárási körkép. 19.30 Híradó. 20.00 Új szeszélyes évszakok. 20.55 Labdarúgó-vb.** 23.00 125 éves Budapest. 24.00 103. Magyar Atlétikai Országos Bajnokság Összefoglaló.

MTV2

6.55 Műsorismertetés. 7.00 Híradó. 7.15 Szabad verseny. 7.45 Határtól határig. 8.00 Nemzetiségi magazinok. 10.00 [illegible]

GERLÓCZY SÁRI

GERLÓCZY Sári

L.A. [LUKÁCSY András]: Gerlóczy Sári
= Magyar Hirlap, 24.évf. 287.sz. 1991. dec.7.
- melléklet I.p.ill.

GERLÓCZY Sári

(bán)[BÁN András]: A háló. = Népszava, 12o.évf. 44.sz.1992. február 21. 6.p. ill.

Bp., Liget Galéria, kiáll.1992

Báró Hatvany Ferenc házának egyik szobája (Balra – kivehetetlenül – Ja
méretű. Jelenleg a Grabar-intézetben. Hatvany Nemestől vette az 1913. é
eleje: „Koronázási jelenet", ez valószínűleg pontatlan meghatározás. Por
veszett. Jobbra lent azonosíthatatlan kép, felette Andrea Solario: Női k

GERLÓCZY SÁRI RAJZAI

LIGET
GALERIA

1992. február 21 — március 6.
megnyitja
február 21-én, pénteken 18 órakor
a kiállítás megtekinthető
naponta 14 — 18 óráig
(kedd szünnap)

1146 Bp. Ajtóssi Dürer sor 5.

Minhoja Gilla
Bp. Kerepesi Gy 46/VII. 22.
1156

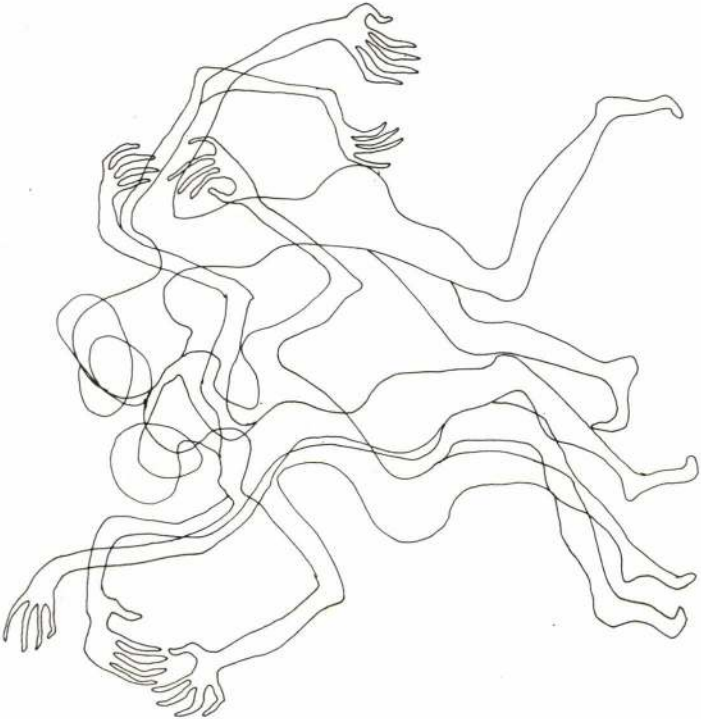

SZIGET GALÉRIA
1056 Budapest, Váci utca 63.
Telefon: 266-6549

GERLÓCZY SÁRI

GERLÓCZY SÁRI

Már 16 évesen önálló kiállításon mutatta be műveit. 1970-től állít ki rendszeresen, eleinte underground művészként művelődési házakban, pincetárlatokon, színházak előcsarnokában, vidéki galériákban. A nyolcvanas évektől végre befogadja a hivatalos képzőművészi intézményhálózat is szokatlan, szabálytalan, mindig meghökkentő, személyességet leplezetlenül vállaló műveit. 1974-től a budapesti és vidéki színházakban jelmezkivitelező. Papírlapra és zsákvászonra szőtt rajzainak kizárólagos témája a történelem kezdetekor névtelen alkotók által létrehozott barlang- és sziklarajzokhoz hasonlóan stilizált, egyszerűsített emberi test. Zenészek, írók, költők, pszichológusok (Szentkuthy Miklós, Kardos G. György, Somlyó György, Beney Zsuzsa, Mérei Ferenc, Vikár György stb.) kötelezik el magukat Gerlóczy Sári öntörvényű művészete mellett, zenei, irodalmi, pszichológiai asszociációkat keltő hieroglifái, jelei miatt.

A Sziget Galéria tisztelettel meghívja Önt

GERLÓCZY SÁRI

TÁRSAS MEZŐ

című kiállításának megnyitójára,

2001. február 28-án, szerdán 18 órára.

A kiállítást Kozma György nyitja meg.

SZIGET GALÉRIA

1056 Budapest, Váci utca 63.

TÁRSAS MEZŐ

A kiállítás megtekinthető 2001. március 10-ig a Sziget Galériában.

Nyitva tartás: hétköznap 11-19 óráig, szombaton 11-16 óráig, kedden szünnap

galeria@szigetgaleria.hu www.szigetgaleria.hu

M.D.K.

Gerlóczyné Pór Lili

a 30-as években jelentkezett akt szobraival
A felszabadulás óta a Természettudományi
Muzeum számára és embertani kiállitásokra
ősember figuát mintáz.

Sobók Ferenc: Ismert alkotások, ismeretlen alkotók
Magyar Nemzet 1966. július 11. 4.1.

M.D.K.

Gerlóczyné Dór Lili

a 30-a s években jelentkezett akt szobraival

A felszabadulás óta a Természettudományi

Muzeum számára és embertani kiállitásokra

ősember figuát mintáz.

Sobók Ferenc: Ismert alkotások, ismeretlen alkotók

Magyar Nemzet 1966. Julius 11. 4.1.

Gerlóczinné Pór Lili, szobrász NDK

Egy proletárasszát gyermekével ábrázoló domborműve kerül kiállításra a Nemzeti Múzeumban megnyíló dokumentációs kiállításra.

-: Művészszervezetek dolgoznak a társadalombiztosítási kiállítás művészi tervein.

Népszabadság, Gy. 1959. márc. 14. 8. l

Gerlóczyné Poór Lili, szobrász MDk

Őslényszobrász. A Nemzeti Múzeum művéz-
brigád játan dolgozik.

Turi András: Őskorok formálói 2.l

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. jan. 1.

MDK

Gerlótei

Közreműködésért ezüstéremmel tüntették ki az 1937-évi párisi nemzetközi világkiállításon.

Cikk: A párisi világkiállítás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

M.D.K.

GERM Joannes

muratiorum magister

Nyöngyös

12 sodal

1952)

Művért. Kapossy János: Épitők, szobrászok, festők és grfikusok Magyarországon 1828-ban. 136.l.

M. D. K.

GERMAIN

fazekasmüvesztő-család. Elsass-Lotharingiából került HOLICS-ra. A család egy WELS-be vándorolt tagja festi azt a 18. szd. végi sörös korsót (fayence), amelyen a Terentius jelenik meg.

/ Idézi Voit Pál is, Magyar Iparművészet, 1944, 5. szám. /

AICH HUBERTNÉ, a magyar hubán fazekasmüvesség. Disszertáció. Hely nélkül, év nélkül. 29.o.

M.D.E.

Ø Germain

kertész.

XVIII. 22

l.

Tarczai György

Holicsi képes

könyv. Bp.

1924. 23. l.

24. l. 25. l. – 29. l.

Germain

holicsi tarczas-
család
rövd és laidis

Tarczai György

Holicsi képes-
könyv. Tarka
bohréta. Bp.
1924.

Kuzsinszky Bálint dr. VII. 33

Germain, Caspar Veranius

Nicolas Germain fia

Castelli gyárában mütödött Itáliában

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiai Kiadó Bp.1975.

45 3. old

Germain, François Thomas

(1726-1791)

l.

Mihalik Les maîtres

3. C.

29

Magdolna

Csütörtök

30

Áldozócsütörtök

Péntek

31

B. A. m. kegy. közv.

Május

Szombat

1

Pamfil vt.

Nap kelte 4 ó. 07 p. — Nyugta 19 ó. 48 p.

● Ujhold 8 ó. 52 p.

1935 • 22. hét **Junius** VI. hó • 30 nap

naptár

Ijár

V	23	
H	24	
K	25	
S	26	
C	27	
P	28	
S	29	S. B.

M.D.K.

Germain Gáspár, keramikus

A XVIII. század végén Budán rövid ideig fennálló kőedénygyára volt.

Mihalik Sándor: A Windschügel család szerepe a magyar keramiagyártásban. 72.o.

A Veszprémi Megyei Múzeumok Közleményei. 3. Veszprém 1965

M.D.K.

G ermain Gáspár keramikus

G. Miklósnak a holicsi gyár igazgatójának fia

Budán fajnsz manufakturát alapit Spiró Józseffel

Kuny Domokos gyermekkori barátja, nála is dolgozott, mint festő. 1790-ben a két jóbarát összeveszett és Germin G áspár Spiroval ~~önállositotta magát~~xxxxx önállositotta magát

kezdetben pipákat készitettek

meghalt 1794.

Nagy István: a manufaktura-ipar kialakulás Pesten
Tanulmányok B udapest multjából XIV. Bp. 1961.313.1.
309-313.1.

Germain Gáspár

mint festő működött Kuny budai majolika gyárában. G. haraggal vált ki a gyárból, s üzleti bosszut fogadott Kuny ellen. Konkurrens gyárat létesített 1790-ben – Spiró Józseffel együtt, aki szintén a Kuny gyárban dolgozott volt.

Atyja az öreg Germain 1787-be halt meg Holicson. Sik Kuny 70. l

Sik Kuny, 64. l.

Germainnak, a holicsi gyárigazgatónak fia, akitől mesterséget tanulta, amellett született magyar ember (Holicson?)

1790 január 11-e óta a budai tanács engedelyével gyárott köedényt Budán

U. O. 65, l. 67 l.

Farkasréti, kassai, artikulusai

1574-ből II. 152–156.

Germano, Gasparo

Keramikus

Mihalik Sándor: Gasparo Germano faenzai magyar keramikus.

Kny. Történetírás
8°, OK, 15 L, Budapest, 1939

Gerlóczy Tamás

épitesi
a bresti IV. ér re-
álban tanuk.

Jub. kiáll. Eat.

1932. okt.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, épitési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 853.

Gerlóczy Tamás

Szerepelt a Művészeti Tavaszi tárlaton.

PH. 1931. IV. 21.

MDK

Gerlóczy Tamás épitisz

[redacted], az iskola v. növ.

Iskolatörténeti kiáll. 1954. jun. 15. 1.
Eötvös József gimn. 100 éves fennállása

NŐK

KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓNKRA SZERETETTEL VÁRJUK!

GERMÁN FATIME

2000. június ~~25. (vasárnap)~~ 30. péntek 18 óra

A kiállítást megnyitja:

ESZIK ALAJOS
grafikusművész
a Magyar Képzőművészeti Egyetem tanára

Az
ARCUS GALÉRIÁT
a Nemzeti Kulturális Alap támogatja

Nyitva:
hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között

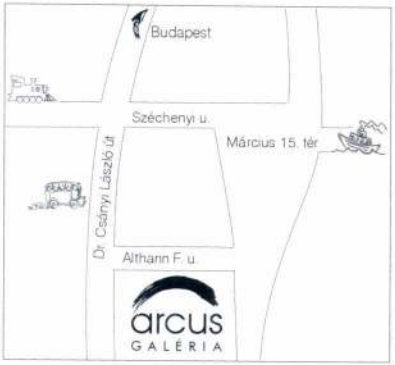

Telefon: 27 300764
2600 Vác, Althann M. Frigyes u. 2.
E-mail:promo@dunaweb.hu

arcus
GALÉRIA

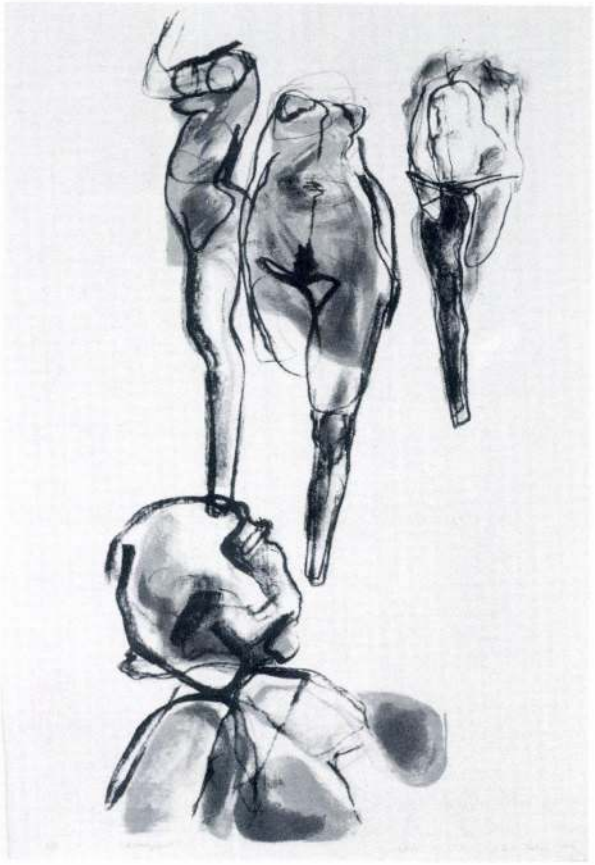

VÁC, ALTHANN M. FRIGYES U. 2.

Germain, Gaspard

l'Inhalik Les maîtres

5. l. 6. l.

Germain

festō XVIII. 7

l.

Schirek Holitsch

103, [illegible]. l.

KMETTY JÁNOS FESTŐMŰVÉSZ GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

Germaine

18. 4. (?)

Gáspár : Holiesról került Facurába ahol a Ferniani-Payance-ugyanezt. lett. Ottaniakat szinek kevérésére tanította és trines pore egyéb kemont tervezett. ~~[illegible]~~

Gáspár II. Sik. kung I. Miklós fia

Ferenc Tanás 1726-1791

József ~~1830 és [illegible]~~ 1795. szab. 1799. Trainban a kép szerép-várban működött. 1832 és 1838. jutalmat kap. ugyanezt

Török Holics

Fresco, román IV. 122

Lajos

~~feleségeszt. a szerét~~ ~~Holics elsőszerelem 1744 fol~~ ~~1745. fol~~

~~Miklós tata vaj. gyar~~ ~~1787 74-ig~~ ~~[illegible] Holics Jugel~~

Miklós II. 1767 fol + 1791

" III. ~~[illegible]~~ 1803-ig

Péter 1716-1783

Gerlóczy Gedeon

Műcsarnok
1922. Okt. Cat. 341, 343

Germain Gáspár

G. 1. Nicolas fia. Holicson töltötte gyermekkorát sugyanik tanulta az agyagmüvességet.

Sik Kiny (12, 25/26. l, 64-67. l

Faszobor, régi II. 234.

Germain,keramikus

Budai kőedénygyára ,~~Holicsal~~ Holiccsal versenyre kelni,Budán nem járt sikerrel. 163.old

~~Mihalik~~ Mihalik Sándor: A kassai kőedénygyár 163.old

Folia Archaeologica.XX.1969.Népszüv.Propaganda Iroda Epest

Germain Gáspár

Keramikus

l.

Ruzicska Ilona

A magyar porcellán

Bp. 1939. 6. l.

VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISZTER

87.618-1915. szám.

III.

A kereskedelemügyi m
álló budapesti m. kir. állami
Foerk Ernő tanár vezetése alat
vételek két példányát, a nevez
7-én 50.476/VI. B. sz. a. hozz
Bizottságnak ide csatoltan meg

Budapest, 1915. au

A miniszter re

Germain Gáspár

keramikus

l.

Ruzicska Herend

4, 5. l.

Szépművészeti Múzeum VIII. 5.

Germano, Gaspar

Keramikus

Lásd

Mikalik Sándor:

Gaspare Germano
faenzai magyar
keramikus
Bp. 1939.

Le relazioni italiane
della majolica ungherese di Holics.
~~Roma~~ Bp. 1936. ~~Estratto~~

Bp. Mátyás tér

3-4

Germano, Gasparo

Mihalik, Alexandre:
Les maitres français
de la faience hon-
groise.
Kny. Nouvelle Re-
vue de Hongrie.
8, 2 kép 6 l. Bp.
1938.

(Gent (1561)

Azt hiszem a
likk fentiről köl-

13851. szám.

A Müemlékek Országos Bizottságának, f. évi január hó 14-én 32. sz. alatt kelt fölterjesztésére, tudomása és megfelelő további eljárás végett, azzal a megjegyzéssel küldöm meg, hogy az Orsz. Bizottságnak az ezredéves emlékművek fentartási költségeire az 1909. évi 31774. számu itteni rendelettel utalványozott 2.000 K-ról bemutatott s továb

Germano, Gasparo

faenzai magyar

keramikus

Mihalik Sándor:

Gasparo Germano

faenzai magyar

keramikus - Kny

Történtivás 8-r

6 kép. 15 l. Bp.

1939

Gent (1563)

ERZSÉBETVÁROS SZAB. KI

Szám: 2405/1917.

A Müemlékek Országos

810/1917. és 949/1917. s
van szerencsénk tisztelettel értesiten
tási munkálatai teljesen befejezést ny
Tisztelettel ide csatolj

M.D.K.

Casparo Germano, keramikus

Holicsi keramikus is volt, majd Olaszországba kerülvén, ott nevet is szerzett. 459.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa, III. köt. A képzőművészetek, a zene, a színház és a film. Minerva. 1960. Bpest

Casparo Germano agyagműves M.D.K.

Olanországba került, ott dolgozott

Kampis, Magy. műv. Bp. 1960 459

M.D.K.

Germain Gáspár, keramikus

A faenzai Ferniani fajanszgyár igazgatója volt. Pesten nem sikerült porcelán, sőt kőedénygyártást sem elérnie. 169.o.

Mihalik Sándor: A magyar porcelángyártás kezdetei 168.o.

Folia Archaeologica. VI. 1954. Bp. Tankönyvkiadó Váll. Bp. 1954

Germain Gáspár, keramikus

Kuny Domokos budai fajanszgyárából kiszorúlván a pipakészitésnél továbbmerészkedve Spiró Józseffel társúlva 1790, jan. 9.-énBuda tanácsától kéri, hogy pipák helyett angol kőedényt és porcelánt gyárthasson. 279.o.

Mihalik Sándor: A magyarországi kőedénykereskedés és gyártás harca a XVIII. század végén. 277.o.

Folia Archaeologica. XIII. 1961. Bpest. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

GERMAIN Gáspár bordúrafestő, XVIII. tsz. MDK.

Kosáry Domokos: Pest-Buda és a kereskedelmi bizottság 1791-ben. Tanulmányok Bp. múltjából. 1956. XI. köt. 136. l.

Germain Gáspár, keramikus

Édesapja a császári királyi holicsi kerámiagyár igazgatója volt. Külországokban járt és magyar származású. Gyártmányai Kunyéval szemben jobbak, stb. irja a Helytartanácsnak beadványában. 281.o.

Mihalik Sándor: A magyarországi kőedénykereskedés és gyártás harca a XVIII. század végén. 277.o.

Folia Archaeologica. XIII. 1961. Képzőmüv. Alap Kiadóváll. Bp.

Germain József

holiczi festő

l.

Sikmagyarom

73. l.

ság!

izottságnak tisztelettel jelenteni
épitett sekrestye elkészült sigy
mi vállalkozónak, kötlevele szerint
korona kifizetendö.
kintetes bizottságot, neverett ös szeget
—

hó 31-én

Sztehlo Ottó

Germain Joseph

a holicsi gyár adamistája

XVIII. sz. végen.

Sik Kuny 25.

1.

Schirekt

Filarszky Nándor dr. II. 238.

X. LA GRANDE ROMA . . . . . Pag. 430-482

Germain Jöseph

festō XVIII - XIX. z

l.

Schirek Holitsch

103, 104, 105,
130

)4

1937 november 7–21.

Germain József III

G. II. Miklós fia. 1791-ben festőinas volt a holicsi fayence gyárban. 1795-ben szabadult fel. Innentől kezdve 1799-ig a kemenyeserép osztályban mint festőszegéd szerepel, de ekkor úgy látszik őt is elbocsátják. Valószínűleg Csehországba bujdosott s azonos azzal a Germain Józseffel, aki a Znaim melletti fraini gyárban 1832-ben újfajta mázalatti festésével nagy erkölcsi és anyagi sikert arat.

Török-Holics. 147. l.

~~Arijoukori zabla VI. 134.~~

Germain, Louis

L. Mihalik Les maîtres

J. C.

B B B

VI., ANDRÁSSY-UT 56.

TELEFON: 28-6-47.

BUDAPEST 936 MÁR 21 HL 62 HL

Nagyságos
Tekintetes

Dr Szentiványi Gyula

urnőnek
urnak

H

J

~~Avéna - ut 41~~

IX Rákóczi 10.

Germain Miklós

lotharingiai fajanszmester, aki 1750 körül vándorolt a holicsi fajanszgyárba. A gyár vezetői köré tartozott.
Égető, majd festő is
1750-től Cuny Domokossal a gyár vezetője

Kiss Ákos: Barokk fajanszművészet Magyarországon. Holics és Tata
Budapest, 1966, 53. l. 24. t.
9.o.14.o.

Germain, Nicolas Erasmus

Lotaringiai Ferenc hozatta

Holicsra a lotaringiai bortolán fekvő

Durlach fajansgyárából.

Magyarországi reneszánsz és barokk
Akadémiaik Kiadó Bp.1975.

453.old.

M. D. K.

GERMAIN Miklós

Esetleg a holicsi gyárban készült Telekessy-cimeres patikaedények festője (?)

Sümegly Vera: A Telekessy-cimeres patikaedények 167. l.

Művért. 1953. 1-2. sz

M. D. K.

GERMAIN Miklós

Égető a holicsi gyárban 1745.

Edényeket is fest.

1754-től a gyár művezető mestere, ő kezdi meg a figurális ábrázolások készítését

Csányi 1954. 22., 23., 24., 26.,

M. D. K.

GERMAIN Miklós

1788-ban szerepel Slobicson, mint
tanítóségéd

Csánki 1954. 41. l.

Germain Miklós

a holici fajansgyár egyik elő vezetője 1750-80 körül

Bp. Iparművészeti Múzeum: Magyarországi fajánsz és hemérycserép művészet. Kiállítás. 1965. Bev. Katona Imre, Kiss Ákos

11.0

MDK

Germain Miklós

a holicsi gyár egyik vezetője 1750-80 között

Magyarországi fajansz és keménycserép művészet
Iparm. Muz. 1966.

Germain Miklós

kéziratos

l.

A népművészet

könyve.

Bp. 1940.

1122. l.

Függő aranyból, római IX. 117.

Germain Miklós

holtiési fajánszgyár
első mestere

vrod
z

Bárányné

576. l.

Germán Miklós

Kerámiakus

Holics

1774-ben nyugalomba vonult.

Csányi-1954

23.l.

24.l.

26.l.

41

Germain - család

GERMAIN (ejtsd: *zsermen*), neves keramikus család Holicson. G. 1. *Miklós* Lotaringiából jött hazánkba, † Szakolcán 1787 ápr. 4. 1745. lépett a holicsi faience-gyárba, hol eleinte mint festő, majd égető s végül első gyári mester tevékenykedett. A holicsi gyár az ő vezetése alatt érte el virágzása tetőpontját. — Fia: G. *Gáspár*, atyjától tanult Holicson, azután a Kunyféle budai majolikagyárban festősegéd. 1790-től önálló kőedénygyára volt Budán. — Ugyancsak G. 1. Miklós fia: G. 2. *Miklós* († 1791), aki 1767-től volt festősegéd a holicsi gyár keményedercserép osztályában, 1775-től pedig finomfestő. 1788. megvált a gyártól. — Ennek fiai: G. *József* és G. *Miklós* a holicsi gyárban tanultak. Az előbbi 1795. szabadult fel s 1799-ig ugyanott mint festősegéd dolgozott. Ekkor Csehországba vándorolt, s a fraini gyárban 1832. újfajta mázalatti festésével aratott nagy sikert. — G. 3. *Miklós* mint festősegéd 1803-ig működött Holicson L. még Holicsi faience és keménycserép alatt.

R. G. I. 376 l

tra, négyszögletes alapon tojásdad me-
i; haja hosszú s arcza s tajusza lebe-
lirata a kereten:

s Vngariae Dalmatiae Croatiae

:„ Obyt Anno 1490."
nus de T. Coninck van Hungarien etc."
tthias Huniad seer langhe vvas
Den Poolschen Ladisla na hem
oon." befejezésel.
15.3:12.1 a réilapnak 18.6:12.4 c/m.
van Christenryck
eñ Coningen (. Door N. D. C.
ansz. Anno 1615. pag. 196.

pag 196.

Germain Miklós id.

holicsi keramikus

1

Sikmagyeram

58 l (többnör)

59. l. 60. l. 62. l. többnör

63. l. 64, 65, 67 68. l.

73

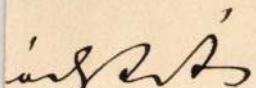

ri tanácsos.

ának

Budapest.

cetissa fiának, a Treveri (Trier) varosa
Receptus állított. Vagy itt van az 54-
ıs Opper-

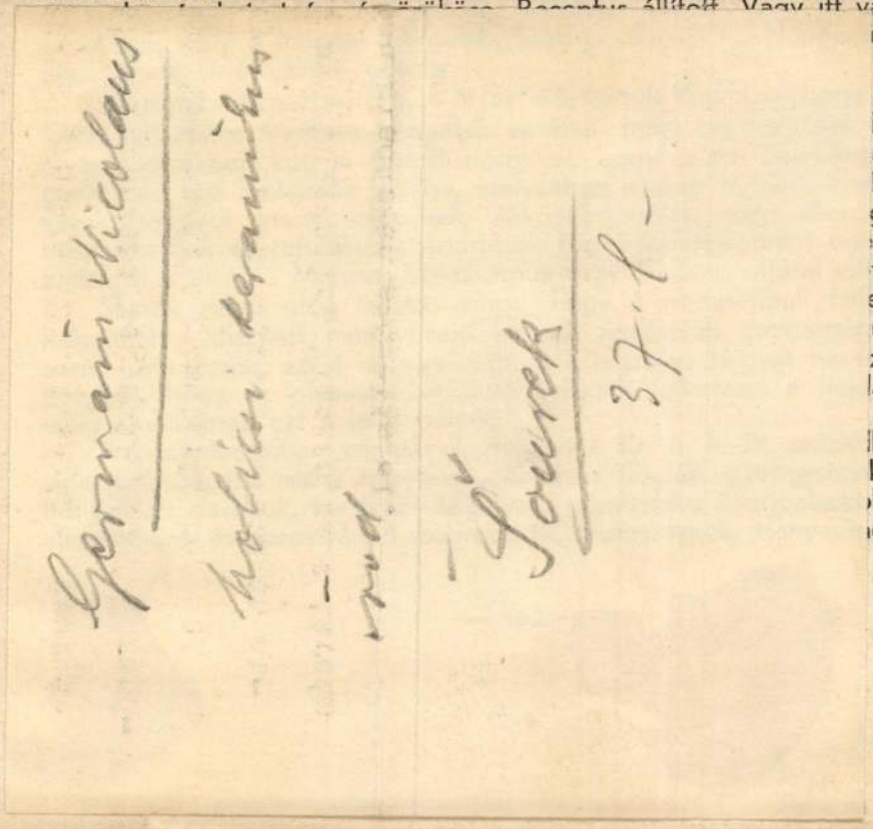

aztán tel-
itt látunk,
eljük ma-
kott fegy-
gazdáikon
kei hang-
tt!
estmények
ú kincseit
zünk meg
lani római

ból eredő
k, gyürük,
k, bronz-,
gők, gem-

Germain Nicolaus
holicsi keramikus
ród.
Jourek
37. l.

hívek, míg a magasabb fokozathoz tartozók a hét lépcsővel mélyebben fekvő főhajóban gyülekeztek. Az elválasztó falak mentén, egymással szemben, két-két fogadalmi oltárkő állott, melyek közül az első kettő az úgynevezett fáklyás ifjaknak: Deo Cauto pati és Deo Cauti-nak volt szentelve. A harmadik ép oltár a Kiapadhatatlan Forrás (Fonti perenni) tiszteletére készült s azt a felirat tanúsága szerint a mithreumot építtető M. Antonius Victorinus, Aquincum egyik aedilise állíttatta. A negyedik oltár csonka, olvashatatlan.

A lejárattal szemben állott Mithras istenségnek a történeti részben már ismertetett domborképe. A templom falai, — mint az egyes nyomok mutatják, — úgynevezett pompeji vörössel voltak átfestve. Ablaktalan szentélyét fáklyák és mécsesek misztikus fénye világította be.

Mielőtt a romváros közepén álló múzeumot megtekintenők, előbb még keressük föl az északi oldalon napfényre hozott romokat is. Itt több, az anyaországi épületek beosztásával teljesen egyező lakóház és közfürdő alapfalait ásták ki a törmelék közül. Az egyik lakóház légfűtéses berendezéssel és fürdővel is el volt látva. A közfürdőnek ugyanolyan elhelyezésű, hypocaustummal ellátott, kettős apszises záródású termei, illetve medencéi voltak, mint a vasúti állomás mellett állónak.

A feltárt lakóházak szobái általában kicsinyek, de beosztásuk nagy kényelemszeretetre vall. Az utcára néző házfalak díszlenek, ablaktalanok,

Germain Miklós I

francia származású keramikus. 1745-től mint égető dolgozik a holicsi fayence gyárban.

Török – Holics 132. l.
133 – 134. l.

Holics fölvirágoztatásában nagy része volt. Már mint égető mester a gyári munkaóráknon kívül darab számra edényeket festett.

~~Antoninus. V. 259.~~

Germain Miklós I.

öreg napjaira Szakolcára, nyilván feleségeinek családjához költözött, ahol 1787 ápr. 4-én meghalt. Halálával a holicsi gyár virágzó korszakának napja is leáldozik s kétségtelen, hogy az a jelentős művészi és anyagi eredmény, a melyet Holics addig, a míg az ő vezetése alatt csak ónmázas fayenceok előállításával foglalkozott, elért, első sorban az ő érdeme volt.

Török-Holics. 136. l.

~~Antwerpen VII. 21.~~

Germain Miklós I

Germain mint első gyári mester 1774-ben harminc évi holicsi működése után nyugdíjba ment, de oly kötelezettséggel, hogy utódja beavatását a gyári üzembe ezután is vállalja.

Török-Holics 136. l.

~~Antunovácsi Julianiskola vándorkot.~~

~~VII 289~~

Germain Miklós, ~~II~~ I. időrt

1746-ban mint darabszámra díjazott festő szerepel a holicsi gyárban, majd ügető's végül gyári mester. Hasonló nevű fia is ott dolgozott.

Török-Holics 147. l.

Fenti meghalt 1787-ben
(Holicson?)

~~Anjou Kori tabla IX. 80.~~

Germain Miklós, legitjabb III

1791 körül festőtanonc volt a holicsi fayence gyárban. 1800-ban n.o. az elbocsátandó festők névsorában szerepel, 1803-ban mindannáltal a gyárban dolgozik.

Török-Holics 147. l.

~~Anjou kori zabla VI, 138.~~

Germain Miklós II.

1788-ban Germain Miklós szerepel, mint tarka diszitést festőségéd a holicsi gyár kemenyeserép-osztályában. Ez a gyár első korszakbeli mesterének, Germainnak fia, akit Schirek hol apjával, hol ennek unokájával tévesztőnze.

Ez a Germain, 1767-től festőségéd a holicsi gyárban, 1775-ben finom festő. 1788-ban elbocsátják. Fia, szintén Miklós, mint festőtanonc a gyárban maradt. Meghalt 1791-ben. Második fia, József is a holicsi gyárban tanult.

Török-Holics. 147. l.

Asztalkai Szabó János honvéd ezredőrmesterünk IX. 147

1.)

Germain (Nicolas

Lotharingiából gyármazott a holicsi majolika gyár első művezetője, hol a gyártás első idejében a tulajdonképeni lelke a gyárnak-s az marad

Sik Kuny 12. l.

Lásd Schireket.

1783 ig, amikor nyugdíjba megy, később azonban, amikor az angol kőedény gyártásra térnek át, ismét rászorulnak, míg nem 1787-ben meghal.

Sik Kuny 25. l.

(római császár, magyar Király, arczk.)

Ferdinand, "I-ső," II. 136. 137

Germain 2/Nicolas

a tolicsi gyar fertője

Sik Kung. 25.

Okr. l.

Schircket, hogy mikor?

XVIII. n. végén?

Felkai múzeum II. 037.

3.

Germain Nicolai

a holicsi majolika gyár-
ban a XVIII. sz. végén (?)
a finom festéssel volt meg-
bízva.

Sik. Kuny 25 l.

l. Schicket.

Fülöp apostol II. 232

Germain L. Leitlos Veraukin ~~[illegible]~~ Lothringiából ~~[illegible]~~ herain va-
megh. Szabolcsán 1787 ápr. 4. 1746-ban
lepetve a holicsi ~~[illegible]~~ tagense, hol elemite mint
festő, majd ejtő s végül ~~[illegible]~~ első mester
mint dok.
A holicsi ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ - ~~[illegible]~~ az ő vere-
tése alatt itt el virágzás a te-
tőpontját.

Ifj. Leitlos (megh. 1791.) Jakab
Ifj. Leitlos ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ 1767-től
Ádám ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~

283.

Deroy, Isidor Laurent

Quilleboeuf. Kny.

K. 0.50.

122 m, 185 sz.

Germain Miklós

holien festő legifjabb

l.

Sikonagyszam

73.1.

M. DEMLÉKEK ORSZ. BIZOTTSÁGA
5-14-1908
Mamlúcz

Zólyomi népbank részve

Alapittat

Részvénytőke:

K 500.000·—

Fióküzlet

Giroszámla Osztrák-magyar banknál.

Telefon szám

Tekintetes

S Z T E H L

Jokobovits Gyula úr fo

tár útján átutalt

Germain Miklós

Dramikus Holicsi

l.

Tarczai György.

Holicsi képes könyv.

Bp. 1924. 44. l. és

kv. 11. 51. l-ig

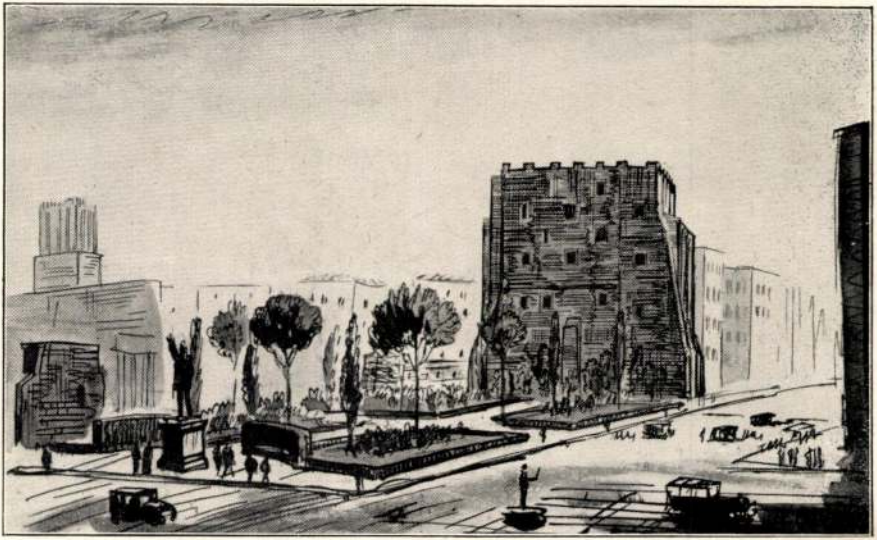

Il giardino di Tor de' Conti in Via dell'Impero (28 ottobre 1934).

--K 888.--

a mai napon megkaptuk.

A fél által töltendő ki.

Антарктика. Ледяной покров моря

---Х-888-Х---

Germain Miklós

pestőségéd a holicsi
gyár kemenyese-
rép osztályában.

1788-ban.

Csányi 1954

41. l.

Germain Nicolai

festo XVIII. 17

l.

Schirek Holitsch

105. l.

Germain Nicolaus

ègeto 1744/5

l.

Schiek Holitsch

130. l.

Germain Miklós

keramikus

lásd

Mihalik Sándor

Gasparo Germano
faenzai magyar
keramikus.

Bp. 1939.

Mátyás tpl

17–18

Germain, Nicolas

l.

Michalik Le maître

1. l. 3, 4. l. 5. l.

A MAGYAR KÖNYVSZEMLE SZERKESZTŐSÉGE
RÉDACTION ET ADMINISTRATION DE LA REVUE BIBLIOGRAPHIQUE HONGROISE
BUDAPEST, MAGYAR NEMZETI MÚZEUM

Tekintetes

Müemlékek Országos Bizottsága

Budapest IX.

Rákos utca

Germain, Michel

l.

Mihalik des maîtres

3-l.

2482 sz.

mlékek Orsz. Bizottsága

Bp. Rákos u 10

Mscsó Vámla vizsgáti

zleménye

y

hó ..... nap.

KIR. M. EGYETEMI NYOMDA KÖNYVESBOLTJA

IV, Kossuth Lajos utca 18. Telefon: 89-5-40

GERMAIN NICOLAUS

holicsi porcellángyári festő a XIX. sz. elején

Folia Archaeologica XIV. 1962. 204. lap

MDK

Luc Vors Yermans rézmetsző

Bécs-Pozsony-Érsekújvár-Komárom Tata, Győr-Pannonhalma madártávlatos látképét rajzolta. Balalsó sarokban Győr, jobb felsőben Komárom részletes látképe. 311-old

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Germain Miklós keramikus

M.D.F.

a holicsi gyár igazgatója

fia: Germain Gáspár

Nagy István: A manufaktura -ipar kialakulás Pesten
Tanulmányok Budapest múltjából XIV. Bp. 1961.309-312.

M.D.K.

Germann Nándor, építész

(mint vállalkozó is) építi

fel a pancsovai selyemgyárat.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1899. XX. évf.

ápr. 12. sz. 5. old.

Germain, Pierre

1716-1783

l.

Michalik Les maîtres

3. l.

KIR. MAGY. EGYETEMI NYOMDA

Szállitottunk

a mai napon:

Budapest, 193

Germain Thomas

1673-1748.

l.

Mihalik Les maîtres

1-6. l. ~~Z~~ l.

U. a. Gasparo Germano facuroi

m. keramikus. Tóth irás

1939. Ny. is.

Vasárnap

26

Rogate

Hétfő

27

Beda et.

Kedd

28

Ágoston

Szerda

29

Protestáns naptár

Május-Junius

V	26	Fülöp
H	27	Béda
K	28	Emil
S	29	Maxim
C	30	Áld cs.
P	31	Petron
S	1	Pamfil

Ó görög naptár

Május

V	13	Glicér.
H	14	Izidor
K	15	Pakóm
S	16	Teodór
C	17	Junia
P	18	Péter
S	19	Patrik

Izraelita

Germanico Savorgnano

hadiépiten

l

Arch. Ert. 1929

279. l.

~~Beethoven~~ ~~VII. 211.~~

Germán Ilona

művével szerepel az

Iparművészeti Főiskola Riállításán

az Ernst Múzeumban

Magyar Nemzet 1971 január 23

kiold.

Germán Tibor, asztalosmester

A Pécsett müködött legjelentősebb kisiparosok adattára.
Germán T bor műhelyét 1914-ben vette át Schönberger Laj
jos szintén pécsi mester. 162.old

B.Horváth Csilla: Mozaikok a pécsi Kisipar történeté-
ből az 1930-as években 149.old.

A Jan.Pann.Múz.Évkönyve, XIX. 1974. Pécs

Germán Fatime 15.l.

HÍRNÖK 2005. jan 19.

SZŐNYEGTISZTÍTÁS

mélymosás, vegytisztítás, szegés
háztól-házig két nap alatt
perzsák, szőttesek szakszerű javítása

347-08-65
347-08-66
06-80-200-639
(Zöldszámunk ingyen hívható)

Szőnyeg Express Kft.
Címünk:
Bp., IX. Soroksári út 164.

Házgyári konyhabúto
Konyhabútorok, beépíte
polcrendszerek, kiegé
előszobabútorok nagy sz
a Start Asztalosipa
Gyors határidő, pont
Cím: III., Raktár u. 21. Tel
Telephely: 1119 Bp., Thá
Telefon: 249-8

Lehel téri piacnál
53 nm-es, 2 helyiséges,
üvegportálos,
felújított üzlet
bérleti joga eladó.
Tel.: 06-20-474-6082

ZEISS
OPTOTEAM KFT.
Minden mult
20% kedv
Akciónkat megho
VI., Lehel u. 5. (Bulcsú u. sarok)
Rendel: dr. Majetics
Ak

Az év minden

AUTÓJAVÍT

HÍRNÖK

Germán Fatime erotikus grafikái

Germán Fatime grafikusművész Legyél te is lány című kiállítása látható az Angyalföldi József Attila Művelődési Központban január 25-ig. A grafikák éles színkompozícióval, határozott vonalakkal tükrözik a nőiesség erotikus kisugárzását.

ahnen. Nachdem die anfänglich rubinrote Scheibe beim Brennen in 17 Stücke zerbrochen war, faßte Clarke sie in Blei zusammen und beschäftigte sich zunächst nicht mehr damit. 1922 wiederholte er den Brennvorgang der zwei Scheiben und konnte ihn dieses Mal ohne Bruchschäden beenden. (Die Stücke hatten den fürstlichen Preis von 19 £!) Sir Robert ließ die bizarre Nachtszene zauberhafter Verführung in einen anderen von Hicks gearbeiteten, vieleckigen Kabinettschrank einsetzen. Dieses war das letzte einzelne Glasbild, das Clarke geschaffen hat.

Nach dem Tod seines Vaters 1921 erbte Clarke dessen Glasbilder-Geschäft. Sein Ruf als hervorragender Entwerfer von Kirchenfenstern und als Buchillustrator wuchs ständig, doch die Arbeit in seinem eigenen Geschäft erlaubte es ihm nicht, sich nebenbei mit derart risikoreichen und kostspieligen Arbeiten zu befassen. Erst als er 1923 von einem Auftraggeber aufgefordert wurde, ein Treppenhausfenster „anders als die gewöhnlichen Hausglasfenster" bei Anwendung „aller auf diesem Gebiet bekannten Methoden" und ohne Rücksicht auf die Kosten zu arbeiten, wagte er einen erneuten Versuch. In diesem Fenster sind 14 Szenen aus J. Keats romantischem Gedicht „The Eve of St. Agnes" dargestellt, die zwischen acht kleinere, dekorative, aber artverwandte Illustrationen eingesetzt sind: elf davon in einer magischen Anordnung von mikroskopisch bearbeiteten blauen Scheiben, acht hinterlegt wie die bereits beschriebenen Einzelbilder, die übrigen drei rubinrot oder nur gelb gebeizt und bemalt.

Der mondhelle, winterliche Zauber dieses visuellen Märchens erfaßt alle Besucher, die es in seiner neuen Umgebung in Dublins Städtischer Galerie Moderner Kunst sehen. Es ist meisterhaft im Entwurf, in der Technik und seiner poetischen, fantastischen Ausführung.

In der gleichen Galerie befindet sich als Leihgabe das Fenster, das Clarke für Genf entworfen und fast fertiggestellt hatte als er in der Schweiz an Tuberkulose starb. Es war von der irischen Regierung als zu dekadent abgelehnt und nie angebracht worden. Es bringt Clarkes mittelalterlich geprägten Geschmack für das ans Makabre grenzende Schöne zum Ausdruck wie auch seine Liebe für Theater, Dichtung, Mythologie und Musik, eingefügt in den Zusammenhang irischer Literatur und visuellen europäischen Symbolismus'. Vielleicht das Bemerkenswerteste an diesen ungewöhnlichen und anspruchsvollen Exkursionen sind der eigenwillige Stil und Ideenreichtum des Künstlers sowie die seltene Kombination seiner technischen Fertigkeit in Feder und Tinte, Aquarellfarben und Glas.

Nicola Gordon Bowe, Trägerin des CINOA-Preises 1985

Zu einem seltenen Formenbeispiel der ungarischen Fayence-Manufactur

Ein Holitscher Walzenkrug

Der Verfasser hat in der WELTKUNST, Heft 2/1985, unter dem Titel „Fayenciers unterwegs" Arbeiten des Rotmalers Arsenius Germain, eines bereits in Holitsch geborenen Sohnes des Nicolas Germain aus Niderviller/Lothringen behandelt und sechs von ihm bemalte Walzenkrüge vorstellen können. Aufgrund der Datierungen und Namensnennungen auf diesen Krügen konnte nachgewiesen werden, daß fünf von ihnen in der Werkstätte des Johann Kizberger, Wels, Oberösterreich, zwischen 1770 und 1773 entstanden sind. Der sechste, dekoriert mit einer Seenlandschaft und Architektur, signiert „fecit A. G.", war vorher noch in Holitsch bemalt worden.

In der Sammlung R. Simmermacher, Freiburg, konnte nun ein zweiter Holitscher Walzenkrug festgestellt werden, der ohne Zweifel ebenfalls von einem Mitglied der Familie Germain dekoriert worden ist.

Unter dem unteren Henkelansatz dieses Walzenkruges ist die Signatur „N: G. Ping. [!] 1776" zu lesen, ferner auf dem Henkelende „S. 8". Der etwas konische Krug hat ohne Bezinnung (diese ist aus späterer Zeit) die für einen Walzenkrug ungewöhnliche Höhe von 23,5 cm und einen Fassungsraum von zwei Litern.

Das leuchtende Dukatenrot und das satte Grün sind typisch für Holitscher Bemalungen aus dieser Zeit, ebenso die Schmuckmotive und Blumenarrangements. Die Bordüre auf dem unteren Krugrand entspricht weitgehend den Rocaillen bei den seinerzeit vorgestellten Germain-Krügen im Reiß-Museum Mannheim bzw. im Schloßmuseum Linz.

Das „N. G." ist wohl aufzulösen als Nicolas Germain; mit großer Wahrscheinlichkeit handelt es sich um einen Sohn des Nicolas Germain d. Ä., der 1745 von Niderviller nach Holitsch gekommen und dort bereits 1755 Fabrikant (= Werkmeister) geworden war. In dieser Eigenschaft wurden er und damit auch seine Familie sehr geschätzt, ansonsten hätte er nicht 900 fl Jahresgehalt bezogen, und das auch noch in seinem 1775 angetretenen Ruhestand. Im Jahre 1787 starb er in Skalitz bei Holitsch.

Nicolas Germain d. J., also wahrscheinlich ein Bruder des Arsenius, dem der hier besprochene Walzenkrug zugeschrieben wird, ist in den Holitscher Malerlisten 1767 als Malergesell, in der Zeit um 1775 als Feinmaler geführt. Ein 1769 in Holitsch geborener weiterer Nicolas Germain dürfte ein Sohn von ihm sein. Da sich der Vorname Nicolas wie ein roter Faden durch die Großfamilie Germain zieht, ist das Auseinanderhalten dieser Nicolas' nicht ganz einfach; so findet man in den Besoldungslisten von 1787 gleich zwei Maler Nicolas Germain, die beide beim Majolikageschirr arbeiteten; einer der beiden erhielt hinter seinem Namen den Zusatz „Nr. 12", sicherlich damals schon eine notwendige Differenzierung der Namensgleichen.

Das auf dem unteren Henkelansatz zu lesende „S. 8" kann nach C. Schirek („Die k. k. Majolika-Geschirrfabrik in Holitsch", Brünn 1905), in Anlehnung an voll ausgeschriebene Datierungen bei Mährisch-Weißkirchner Fayencen, wahrscheinlich als Datum der Herstellung verstanden werden; hier wäre dies der 8. September.

Die Vorderseite des Kruges zeigt den doppelköpfigen Reichsadler, im Herzschild das Wappen der mährischen Töpferzunft (Blockscheibe, Doppelhenkelvase mit Blumen und zwei Drehschienen), dazu zwei Vögel und das Monogramm A. H., offenbar das des Beschenkten oder Bestellers. Da die Nicolas Germain zu der durch die Datierung des Kruges vorgegebenen Zeit nur in Holitsch arbeiteten, wird die Bestellung wohl aus der unmittelbaren Nähe von Holitsch herrühren; eine Auflösung der Initialen kann leider nicht eindeutig erfolgen. Wahrscheinlich kommt der Beschenkte oder Besteller aus dem Bekanntenkreis der Familie Germain. Vielleicht verbirgt sich hinter dem A. H. der aus der für Holitsch wichtigen Fayencierfamilie Hron stammende Modellierer Anton Hron, der 1775 bis 1777 in Holitsch tätig war. Ein Paulus Hron, ab 1750 Feinmaler und ab 1770 bis 1783 Meisterfabrikant, war laut „Geldrechnung für 1771" von Nicolas Germain d. Ä. zum „Fabrique Meyster" abgerichtet worden. Aus dieser Gegebenheit lassen sich wohl engere familiäre Kontakte zwischen den Familien Germain und Hron annehmen.

Die fein ausgeführte Bemalung, mit dominierendem Dukatenrot neben den Scharffeuerfarben stellt ein Zeugnis für das Können der lothringischen Hafnermaler Germain dar. Die glatte, zart cremefarbene Glasur vermittelt überdies eine sympathische Ausstrahlung des durch seine Größe majestätisch wirdenden Kruges.

Der hier besprochene Walzen-

1. **Walzenkrug,** Holitsch, bez. N: G. Ping 1776 und S. 8, H. 23,5 cm

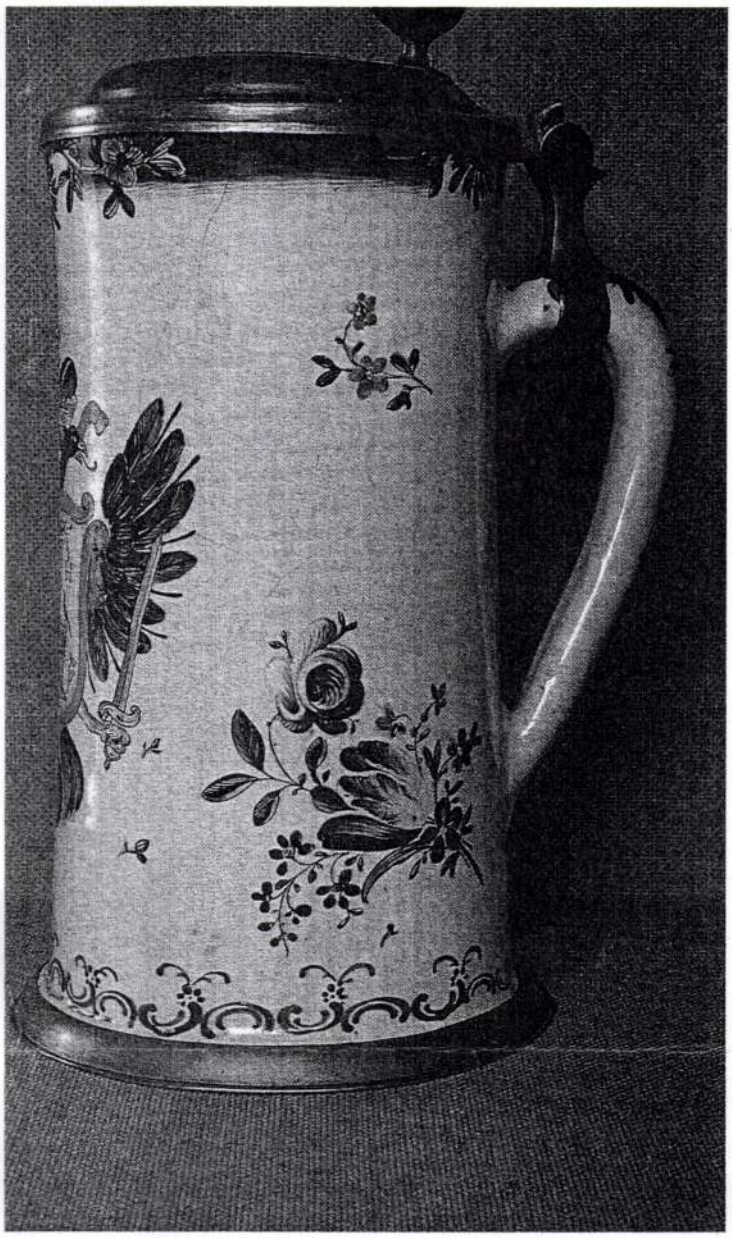

2. Seitenansicht des Walzenkruges von Abb. 1

krug ist, wenn auch ein seltenes, weiteres Beispiel dafür, daß auch in Holitsch, wie sonst überall Walzenkrüge hergestellt wurden. In der älteren Holitsch-Literatur, die ansonsten die außerordentliche Formenvielfalt der Holitscher Produkte herausstreicht, ist von Walzenkrügen nie die Rede. Selbst Schirek weist in seiner ausführlichen Monographie über Holitsch auch nur auf ein einziges ihm bekanntes Beispiel für diese Krugform hin; er erwähnt diesen Krug als „cylindrischen Humpen", mit dem Standort Mährisches Gewerbemuseum Brünn. Jana Kybalová weist in ihrem ausgezeichneten Buch „Holitscher Fayencen", Deutscher Kunstverlag, 1970, auf die Möglichkeit hin, daß es noch nicht erfaßte Formen geben könnte, indem sie schreibt: „Der Katalog dieses Buches gibt das Bild des Holitscher Nachlasses so vollständig wieder, wie es im Laufe der Jahre zusammengestellt werden konnte. Es ist also nicht ausgeschlossen, daß – mag auch die allgemeine Linie der Manufaktur heute in den Hauptzügen bekannt sein – Privatsammlungen oder einzelne ausländische, in unserem Katalog nicht angeführte Museen das heutige Bild der Holitscher Produktion in Einzelheiten vervollständigen können."

Der hier besprochene und der in WELTKUNST 2/1985, S. 118, Abb. 3 vorgestellte Walzenkrug sind als solche Vervollständigungen der Überlieferung des Holitscher Formenreichtums gedacht.

Hermann Langer

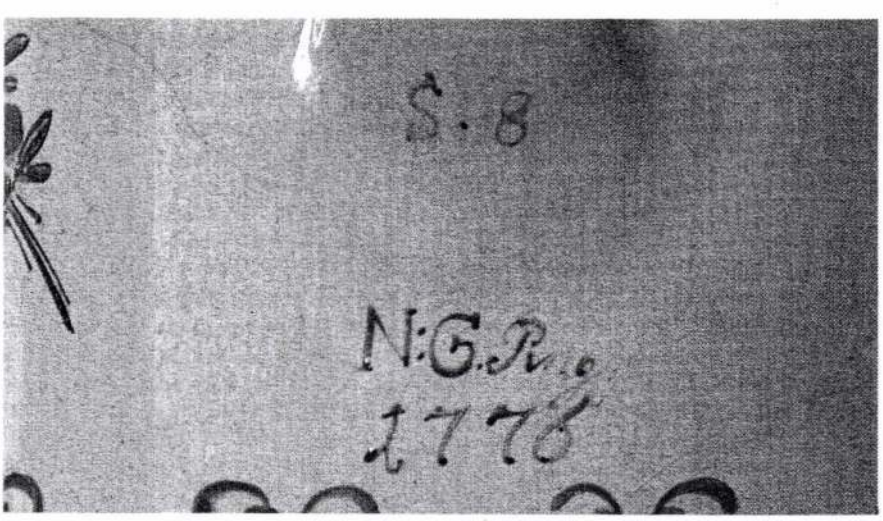

3. Detail des Walzenkruges von Abb. 1 u. 2 mit Signatur unter und Bezeichnung auf dem Henkelansatz

GERMAIN, Nicolas

GERMÁNY ELEMÉP: Vörös kimonós nő.

Képzőm. Társ.
1914. tav. Küld.

KRUTSAY FERENC: Házépítés.

Germany Elemér

Hősi halált halt 1916
jun. 4.

Művészet 1916. 71. l.

Budapesti Tudományegyetem Könyvtára

TV. 57

Germány Elemér

Mint a 6. gyalogezred zászlósa az őszaki harcteren halt hős halált 1916. junius 4.
Cebrowban temettek

Műveszet 1916. 71. l.

Kecskemét IX. 163.

Germány Elemér

Árverési Csarnok aukció kat.

39. sz. 1927. okt.

40–41. nem szerepel

~~Balassagyarmat~~ V. 168.

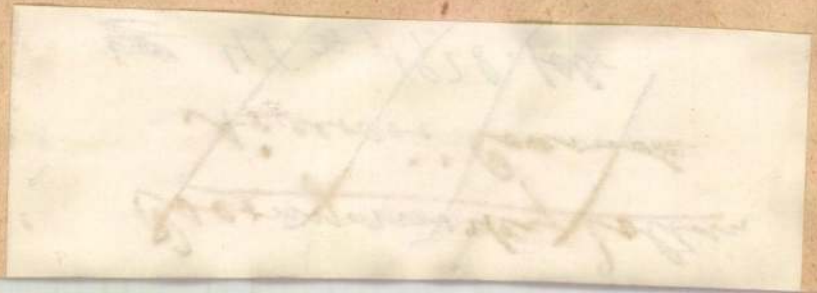

Germány Elemér, festő; szül. 1890 decz. 31-én Budapesten. Középiskoláit Budapesten végezte, s már gymnasiumi tanulmányai alatt Pap Henriktől nyert oktatást a rajzban és festésben. Ezután beiratkozott a képzőművészeti főiskolára, ahol Révész Imre és Réti István voltak tanárai. Elnyervén az egyik szolnoki ösztöndíjat, Szolnokra ment és az ottani művésztelepen Fényes Adolfnál tanult.

A Műcsarnok tárlatain következő műveivel vett részt:

1912. márcz. kiáll.: Lámpafénynél, hidegtűkarcz. — Merengés, hidegtűkarcz. — Erzsike, hidegtűkarcz.

1912. tavaszi kiáll.: Egyedül, olajf.

1912—13. téli kiáll.: Nővérek, olajf.

1913. tavaszi kiáll.: Leány virágokkal, olajf. — Csendélet, olajf. — Úrileány arczképe, olajf. — Selyemblouse-os úrileány, olajf. — Piros szoknyás leány, olajf.

1913—14. téli kiáll.: Juliette, olajf. — Női képmás, olajf.

1914. tavaszi kiáll.: Vörös kimonós portré, olajf. — V. M. úrleány arczképe, olajf. — Két arczkép interieurben, olajf. — R. B.-né úrhölgy arczképe, olajf.

Kiáll. tárgymutatók és a művész közlése nyomán.

Germány Elemér

festő és rajztanár, meghalt az orosz harctéren 26 éves korában.

Vas. Ujs. 1916. 462. 1

La S. V. è invitata a partecipare

all'ASSEMBLEA GENERALE

della

SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

MATTIA CORVINO

che avrà luogo il 24 giugno p. v. alle ore 18
nella sala d'onore del Museo di Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—35)

Il presidente
Tiberio Gerevich

Germány Elemér

l.

Végvári Kolnok

58. l.

Weather in the Easter Holiday was very fine. I was very happy in the Easter Holiday

Germany E.

Csendélet, olaff.
Zook

Nemzeti Szalon
1913. pub. téli kiáll

Germány Elemér
~~Csete Balázs~~
~~Gachal József~~
~~Gaál Ferenc~~
Gáspár Dezső
Germány Elemér
tovább cédulázni

Képzőnüv. főiskola
ifj. kiállítása.
1913-14.
szolnoki csoport

Berzeviczy Albert.

Beatrix királyné (1457-1508)

Magyar Történeti Életrajzok

XXIV. évf. 1-5. sz.

Bpest, 1908. 8-r, 695 l, számos Eppel-Füzve.

I. 2. p. h.

6.-P

Germány Elemér

Műcsarnok

1914. tav. Gyak 222, 238, 345, 368

Szuvatróg VI. 174.

Germány Elemér

részt vett a buffalói
magyar graf. kiállitáson
1914.

Birnbaum 30. l.

képzelhető, hogy a magyar nemzet
t, az udvar lovagvilágát illusztráló
királyságnak birtoklását jelző címer
ha tudjuk, hogy a sokkal kisebb
ken viszont megtaláljuk a lengyel
alin születése előtt elkészült nagy-
míg a díszes címlap Katalin szüle-
en a kódex miniaturáinak javarésze
rák stílusa, a fentebb megtárgyalt
talan arccal ábrázolja — is való-

épes Krónika és Secretum Secre-
évtizedéből fennmaradt emlékek
lnak. Bár öt kódex származik a
ből a tényből mégsem szabad a
ni, ez inkább a védettebb, török
nak tudható be. Valószínű, hogy
sony mellett Sopron, Kassa, Pécs
rést és díszítést is végző műhelyek,
uló kódexanyag vagy megsemmi-

GERMANY *Elemér*, festő és grafikus, Budapest 1890 dec. 31, hősi halált halt 1916 jún. 4. A bpesti képzőm. főiskolán és Szolnokon Fényes Adolfnál tanult. A Műcsarnokban 1912-től leginkább arcképeket állított ki.

E. G. I. 376 l

bbra. Tejét virágkoszorú diszíti s arcza s
prémes. Felirata a kép alatt két sorban:

mniades
ariae"
keretet réve 5.9 : 4.2 cm.

102/93 N° 5.

Germány Elemér

1910/11 – 1913/14

Ferképzomfoiskèvk

85. C.

vezérlőmű és sok egyéb, melyek má
számuknál fogva is inkább idézhetn
üzemzavart. Nemcsak az elektromotort,

ő folyóátkeléseknél vagy tavaknál, ahol ebesség és hosszabb út egyhuzamban egtételére nincs szükség. A gőzhajó-temésztő szerkezettel ellátni sok költ-kerül és a füstemésztő szerkezetek mai ál teljes füstnélküliséget nem is lehet Benzin, nyersolaj, vagy gőzüzemmel n a villamos-üzem szagtalansága döntő lehet.

Akkumulátornál nem kell tüzelni s így nincs is korom, hamú és kellemetlen füstképződés, nyáron nem fokozza az anélkül is tikkasztó hőséget a hősugárzás által s úgy a hajózás teljesen kellemes és vonzó. Ugyanazon helyen és ugyanazon viszonyok között az utasok száma minden esetre jelentékenyebb a villamos, mint gőz- vagy benzin hajóknál.

Mennyivel kellemesebb az

MDK

Germány Elemér, festőm.

a szolnoki telepen dolgozott, az újabb magyar művészetéhez tartozik.

dr. Lázár Béla: A törzstagok és telep többi művésze. Szonck a művészetben. c. Emlékkönyv/ifj. Conda Véla szerkesst./ a/ 25 éves jub. alkalmából. 1927. szept. 48. l.

Germány Elemér MDK

Vörös kimonós nő, repr.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Germány Elemér

R.B_né arcképe, olf.

Miesarnok 1914. tavaszi kiállitás

Germány Elemér MDK

Két arckép interieurben, olf.

Mücsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Germány Elemér MDK

Vörös kimonós portré, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

Germány Elemér MDK

V.M. urleány arcképe, olf.

Műcsarnok 1914. tavaszi kiállitás

MDK

Germány Elemér

Egyedül, of.

KMTárs. 1912. tav. kiáll. 56.l.

MDK

Germány Elemér

Egyedül, of.

Mücsarnok 1912. tav. kiáll. 55.1.

MDK

Germány Elemér

Vörös kimonós nő, repr.

Műcsarnok 1914. tav. kiáll. kat.

Germány Elemér

MDK

Női képmás, olf.

Műcsarnok 1913-14 téli kiállítás

Germány Elemér MDK

Selyemblouse-os leány, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Germány Elemér MDK

Piros szoknyás leány, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállítás

Germány Elemér MDK

Leány virágokkal, olf.

Csendélet, olf.

Urilány arcképe, olf.

Műcsarnok 1913. tavaszi kiállitás

Leahy vitéokkal, olf.

Csendélet, olf.

Uriány arcképe, olf.

Germány Elemér MDK

Juliette, olf.

Mücsarnok 1913-14. téli kiállitás

MDK

Germány Elemée, graf.

Lámpafénynél.	Hidegtükarc.
Merengés.	" "
Erzsike.	" "

Mücs-OMKT Hegedüs L. és Tull Ö hagyat. kiáll.
és
Akt. és Paszt. festök Egyes. és Graf. Egyes. - nek kollek cióiból rendezett kiállitás. 1912. márc. Kat. 59.1.

MDK

Germány Elemér, festöm.

Növérek. Olf.

KMTárs. 1912/13. Téli kiáll. Kat. 86.1.

MDK

Germány Elemér, festőm.

Leány virágokkal. olf.
Csendélet. "
Urileány arcképe. "

Képzőm.Társ. 1913. tavaszi kiáll. Kat. 63.1.

MDK

Germány Elemér, festöm.

Selyem blouse-os urileány. olt.
Piros szokmyás leány. "

Képzöm.Társ. 1913. tav.kiáll. Kat. 64.l.

MNK

Germány Elemér

Genda E.: Szolnok a művészetben. Bp. 1927.

MDK

Germány Elemér

Lámpafénynél, hidegtü

Merengés, hidegtü

Erzsike, hidegrü

Mücsarnok 1912. Hegedüs L. Tull Ö.Akvarell- és pasztellfestők és grafikusok egyesülete kiállitásai

Germány Elemér MDK

Egyedül, olf.

Műcsarnok 1912. tavaszi kiállitás

Germány Elemér

Ferenczy Károly, Germány Elemér, Glatter Gyula, Gulácsy Lajos, Gulyás János, Hende Vince, Jakab Zoltán, ifj. Kampis János, Kandó László, Karlovszky Bertalan, Katona Nándor, Kimm Frigyes, Bánsághy Vince, Barkász Lajos, Baróthy Major Ernő, Barta Ernő, Benczur Gyula, Berkes Antal, Beszédes J. László, Bosznay István, Burghardt Rezső, Dobrovic Péter, Klammer Mariska, Zombory Lajos, Zádor István, Vidovszky Béla, Vesztróczy Manó, Vastagh Géza, Várady Gyula, Szmrecsányi Pajtás Ödön, Szlányi Lajos, Stetka Gyula, Rottmann Mozart, Reményi József, Pentelei Molnár J., Páldy István, Nádler Róbert, Kléh János, Kozma Lajos, Körmendi-Frim Jenő, Lechner Ödön, Leidenfrost Sándor, Ligeti Miklós, Marton Ferenc, Mednyánszky László, Moldován Béla. Ezek a müvészek mutatták be munkájukat a Mücsarnokban rendezett Tavaszi tárlaton.
ÉLET, Bp. 1914. ápr.12. VI.évf. 15.sz. 469, 474-475. lap.

Germány Elemér

A legőszintébb elismeréssel kell megemlékezni Ferenczy Károly női aktjáról, mely méltó párja a művész másik aktjának, amelyik a Szépművészeti Muzeum falán gyönyörködteti a nézőt.

Sok szín, frisseség sugárzik Boszney István hegyvidéki tájairól.

"Női portré" c. alkotás Benczur Gyula művészetét dicséri.

A "Vörös kimonós hölgy" c. festmény Germány Elemér egyik legkedvesebb képe.

"Cyrano" sign.-val közölt kritika méltatása A "Tavaszi tárlat"-on szereplő művészek munkájáról. A művésznevek további felsorolását lásd: Reményi József nevénél, az alanti jelzet mellett. ÉLET, Bp. 1914. VI.évf. 15.sz. 469, 474, 475. lap.

~~Garzó Bertalan~~

~~Germány Elemér~~

~~szül. 1892~~

~~Conrad Gyula~~

~~szül. 1877~~

~~Dienes János~~

~~szül. 1884~~

~~Debrovics Péter~~

~~szül. 1890.~~

~~Egry József~~

~~szül. 1883~~

Tovább

Ø

Fülöp Jenő

szül. 1884.

Garzó Bertalan

szül. 1882

Germány Elemér

1890 – 1916.

lásd

Varga Nándor Sajós:

Tárgymutató otb.

Bp. 1942.

Carton
Szenvajo

~~Lotz Károly:~~

Pécs

3649 Angyalcsoport.

I két térdelő, de egymás fe
be nézve áll ~~angyal szemlélhet~~
hők között ~~a háttérben~~ fenyő sugara
bontakoznak ki. ~~a biknek fejét ép~~
szi körül.

Ecsetrajz, méretei ~~215~~:278 c
Vétetett az 1905: III. 7-iki
(213-905)

Az utóbbiak fejét

I Három angyalból és
van összeakorva még

1905

Pécs.

245 x 30

Germany Elemér

+. 1916.

élet -

Müvészet

1916. Fil.

Sina báró VI. 306.

MDK

Germány Margit és Kalmár Margit

Tarsolyok géphimzésü diszitéssel, repr.

Magyar Iparmüvészet 1911. 11.l.

Ø Germánij Margit

ipartnivers

Hul. Brest.

lárd

Boz Magyarlex

355. h.

Germany Margit

és Kalmár Margit

Géphimzéssel díszített

tarsolyi térítő és párna, repr.

Magyar Iparművészet

1911. 10. l. 11. l.

nincs cid.

Germany Margit

nyilv. női rajztanf.
10 hónap, jó eredm.
4 polgári.
Tanár Szirmai Antal
Iparrajziskola 1904

UNGVÁR

Gör. püspöki templom, kéttornyos

Zombory Gusztáv: Ungvár. V
1858, 569.l.
Ungvárról... V 1858, 575.l.

Germány Margit

anyák. női rajztanf.

10 hónap. jó eredm.

Tanár Csizik Gyula

Iparrajziskola 1905

Germány Margit

jó eredm.

Iparrajziskola 1906

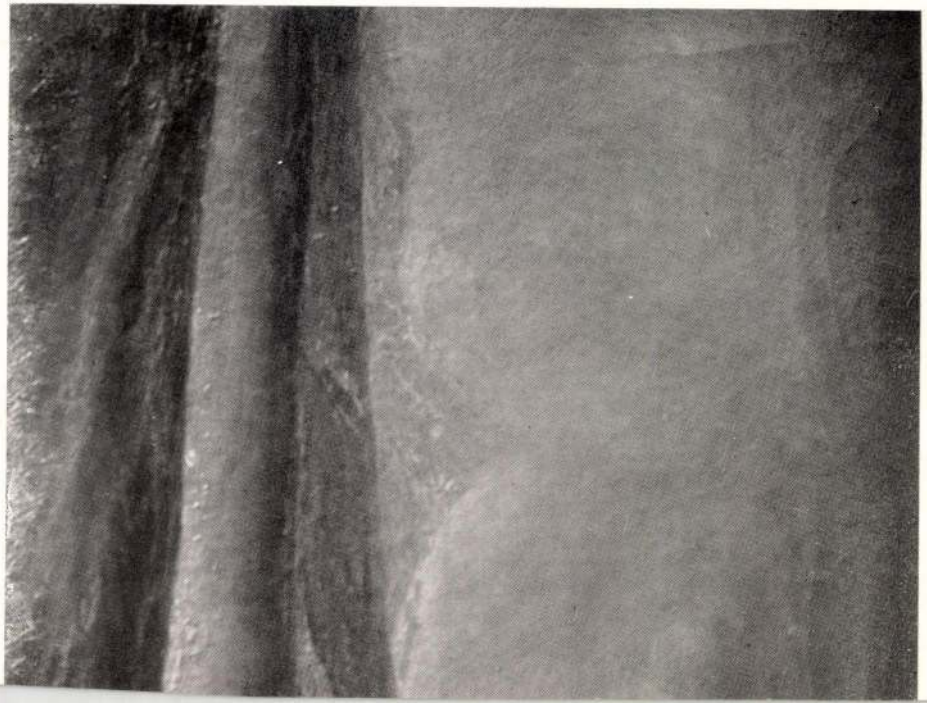

Germány Margit, ip.müv. MDK

2. Géphimzéssel diszitett teritö és párna.
Kalmár Margit, Germán Margit.

Kvrácsonivásár.- Magyar Iparmüvészet. 1911.10.1

Germany Margit

textil

1910 – 1911.

Éimisk

1930.83.l.

Ø Germars Alajos

uradalmi építész Munkácson 1848 ban. Ez év juniusában elkészítette a munkácsi kaszárnya tervét, amely nem valosult meg.

Lehoczky Tivadar: Beregmegye és a munkácsi vár 1848-49-ben. Munkács 1899. 24. l.

g

belt réz foglalattal

nyolt diszitéssel.Trébelt réz foglalat-

kola

zitéssel.

Germarz Ignácz, építész. A XIX. század első felében a Schönborn grófok szolgálatában állott s a munkácsi uradalom építésze volt. E minőségben az 1840—50-es években ő készítette az uradalom körül szükségessé vált összes építkezések terveit s restaurált nehány az uradalom kegyurasága alatt álló templomot, köztük a munkácsit is.

Lehoczky Tivadar: Beregvármegye monographiája. Ungvár, 1881. III. 470. l.

D Germella István

Germella István aranyműves,
VII. Akácfa-u. 54. 428-450

Bptávb 1940 szept.

Magyar Istvan

BP
21.7

Gernyeszegi vár

C.

Bírógernyeszegi

9 és kv. U.

balról látjuk az oszlopcsarnokos és
előtérben három felnőtt és egy kis
egy, ki jobbkezében szalmakalapot
szoknyát; egy, a ki hátul áll, sö-
kalapot hord meg derekát piros sza-
os-kék derekat és lila szoknyát
tt ujjú ruhája piros. Az égbolt fel-
nyi Lajos Szolnok 1902.

m.
t téli tárlatán az 1902: XII. 20-
(907/902).

Vid. Muz.

Gernyeszegi ref.

templom

kepe repr.

Bürógernyeszegi

32 - Eej

Ismeretlen, a XIX. sz.

Tisza, Baross, We

Mindhárman egész alak

pen vannak ábrázolva, hogy ki

sia Kálmán, baljaán pedig Wed

alakok alatt:

Tisza Bar

ez után balról: 1889 November

jobbról: November - D

középütt: Budapesti

La Toilette

legalól pedig: Szerkeszti Krausz

Rediget von Kra

Könyomat, méretei a pa

Szalkeltár

Lelt. n. 14

897 - 914.

Gernyeszegi Teleki-
kastély

Képei repr.

Biró Erdkast

XXXI – XXXVII
t

< Gyernyeszegi Tellki-
kastély >

Kelemen Lajos. A
< > Biró József
könyve. Különlenyo-
mat a Pásztortűz
1939. évi 4-5. szám.
ából. Kolozsvár,
8 l.

MAGYAR
BUDAPEST, V
VILMOS CSÁSZÁR-UT

Nagyságos

Dr. Dercsényi
művészettörtén

Budapest, IX.,
Hőgyes Endre-u

Müemlékek Orsz

Gernyeszegi templom

Repr.

Erdélyi Muzeum

1913. 163, 167, 164-166

l.

Gernyeszegi Teleki-kastély

GERNYESZEG

Teleki-kastély

K-ly K.: A gernyeszegi Teleki-kastély. Keleti Napló, 1939 január 5, 3 f.

Gernyeszegi Teleki –
Mastély

GERNYESZEG

Teleki-Mastély

Ranaics, Giuditta: Könyvismertetés. Corvina, Uj
~~[illegible]~~ folyam II/1, 1939, ~~[illegible]~~ 359–361 l.

Germyeorcgi kastély

l.

Kővári Erdélyem l.

223, 224. l.

Nyilhegy brownbol VI. 156.

Gernyeszeg

(Maros Torda vm.)

Teleki-kastély

Zádor – Rados

234, 239. l.

ány

azaz:.....pengő

et a Budapest.....kerület.....

szám alatt fekvő.....

ellegü épületen végzendő átalakitási

miniszter Urnak 1933.évi 148.728/VII.

lékek Országos Bizottságának 193 évi

ngedélyirata alapján, a Müemlékek

%-os járulék fejében felvettem.

.....hó .....napján

.....

.....

Gernyeszegi Kleki-
kastély.

Biró József könyve
ism. Kelemen Lajos.

Pásztortúr
1939. 4-5. sz.
Szépekkel-

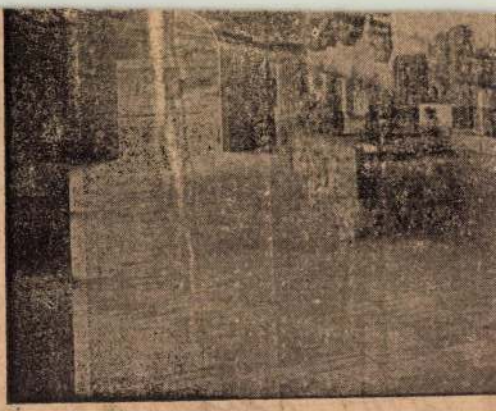

17. kép. Részlet

végéről és a XII. század elejéről s
kán helyeztük el, míg folytatásukat
mazó kőanyag alkotja. Az L-ala
gati szárnyán a gótikus architekto
azonban a sírkőtöredékek kerültek
meghosszabbítását képező támfalon
legzetesebb töredékeinek elhelyezése
állított, többnyire erősen rongált, k
darabokat helyeztük el.

Mielőtt a kőtárban őrzött egye
nők, legalább nagy vonásokban meg

Gernyeszegi gróf

Teleki-kastély

irod Képe
repr.

Pásztortúz
1940. 8-9 sz.
371. l.

Gernyeszegi Telekí-
kastély

irod

Koncz Károly: A
gernyeszegi Telekí-
kastély. Nemzeti
Ujság 1939. 11. szám

Gernyeszegi gr Teleki-
kastély

Építészet 1941.
32. l.

BUDAPEST
936 MÁR. 17. 11
LKb

Gernyeszegi román egészségház

Bizánci-román épületek Erdélyben. — Egészségház Gernyeszegen.

Építészet 1941. 9. l.

(Gernitzer).

Gernitzer Urban, rozsonyi ötvöslegény V. 129.

Muz. és Kot Ért

Gern Károly, ötvöslegény; 1805 körül Kassán született. Az ötvösséget 1819—22-ig Hanff János (l. o.) kassai mesternél tanulta. 1825-ben Brassóban Fleischer Gottliebnél (l. o.) dolgozott.

Gyárfás Tihamér: A brassai ötv. tört. Brassó, 1912. 62. l. — *Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 328. l.

Gern Lajos Ferdinánd, ötvöslegény; szül. 1838 körül Varsóban. 1851—57-ig Kassán Fröhlich Károlynál (l. o.) tanult. 1857 jan. 18-án szabadult fel.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 329. l.

Gerndorf God-
hart

poincéldérek kiszito

1579-ben nimt —
nehait emlitik
Kassán

o Kem o

273. l.

132. ROUAULT, GEORGES : Clown

95. — GERNYESZEG ♆: Gróf Teleki-kastély
Schloss der Grafen Teleki — Château des Comtes Teleki — Castle of the Counts Teleki
(1770?)

95. — GERNYESZEG ♆: Gróf Teleki-kastély
Schloss der Grafen Teleki — Château des Comtes Teleki — Castle of the Counts Teleki
(1770?)

96. — GERNYESZEG ♆: A kastély bejárati oldala
Eingangsseite des Schlosses — Façade du château — Main front of the castle

97. — GERNYESZEG ♆: A kastély udvar felőli nézete
Ansicht gegen den Hof — Prise vers du côté de la cour — View towards the courtyard

96. — GERNYESZEG ✞: A kastély bejárati oldala
Eingangsseite des Schlosses — Façade du château — Main front of the castle

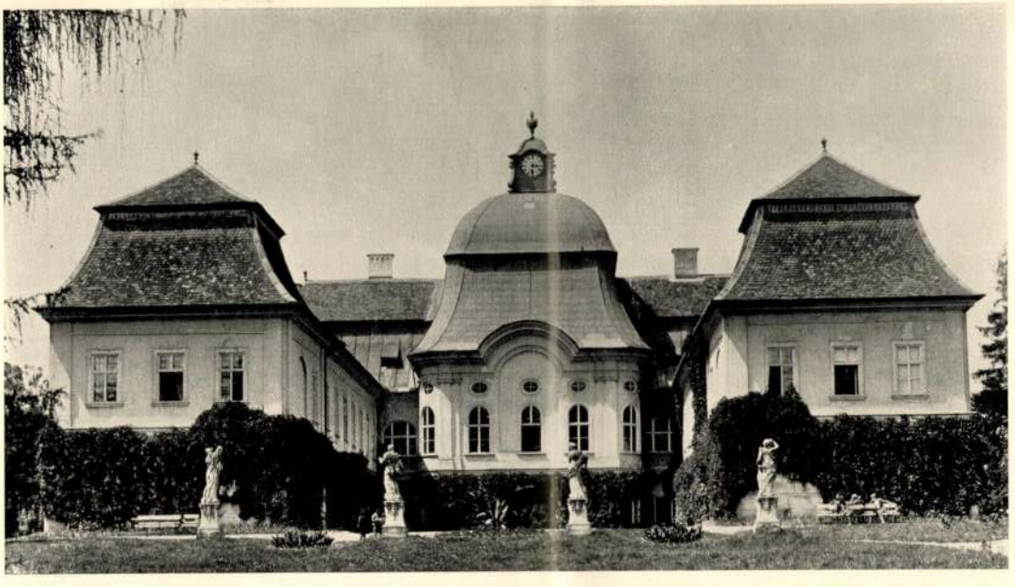

97. — GERNYESZEG ✞: A kastély udvar felőli nézete
Ansicht gegen den Hof — Prise vers du côté de la cour — View towards the courtyard

Gernyeszeg

Teleki-Eastól

Gernyeszegi emlékek

Kelemen Lajos cikke
Magyar Nép
1923. 42. 7.

Sza Kelemen

Corvazsonyi református egyház lelkészi hivatala.

97 szám.
938

Tekintetes

Műemlékek Országos Bizottsága

Hőgyész Endre u. 10.

Budapest IX

~~u. p.~~ ~~Hold u.~~

~~Vallás és Közokt. Minisztérium~~ vármegye.

Sporthirek

Az FTC Üllői-uti sporttelepén junius 17-én, szombaton délután háromnegyed hat órakor kezdődő Ferencváros—Sparta középeurópai kupa labdarugómérkőzésre, amelynek előmérkőzése a délután háromnegyednégy órakor kezdődő Szent István felsőkereskedelmi iskola és Szegedi felső ipariskola közötti KISOK-bajnoki döntő, jegyek elővételben kaphatók a Pesti Hirlap Vilmos császár-ut 78. és Erzsébet-körut 1. szám alatt főkiadóhivatalaiban.

Az Elektromos Latorca-utcai sporttelepén jun. 17-én, szombaton este félkilenc órakor kezdődő atlétikai, torna- és kézilabdaversenyekre, amelyeket villanyvilágitás mellett tartanak meg, jegyek elővételben kaphatók a Pesti Hirlap Vilmos császár-ut 78. és Erzsébet-körut 1. szám alatti főkiadóhivatalaiban.

A Magyar-Finn Társaság sportszakosztálya szerdán este hat órakor az Alkotmány-utca 3. szám alatti testnevelési ház elsőemeleti nagy tanácstermében alakuló ülést tart. Dr. *Prém Loránd*, az OTT ügyvezető alelnöke fejti ki a szakosztály munkakörét, dr. *Gaskó Dezső* az előkészitő bizottság munkájáról számol be. A tárgysorozat kiemelkedő pontja dr. *F. A. Heporauta* és *Väinö Musikka* finn nyelvü előadásai, amelyeket magyar nyelven tolmácsolnak. A szakosztályi alakuló ülést *Nagy Emil* zárószavai fejezik be.

Helsinki stadionjának épitési munkái befejezés előtt állanak. A stadion férőhelye pontosan 61.500 néző befogadását teszi lehetővé, közülök 47 ezernek ülőhelye van. A hivatalos körök, vezetők és a sajtó számára 6300 ülőhelyet tartanak fenn.

Az idén is megrendezik a balatoni sporthetet, amelynek időpontja az idén augusztus 26 és szeptember 10 között van.

BUTOROZOTT VILLA
Pasaréten, garageval, esetleg soffőrlakással, teljesen modern, 140 öl kerttel, 15 gyümölcsfával, 5 szoba, garderobe, halle, központi fütés, melegviz, üvegezett hideghelyiségek, villanytűzhellyel **bérbeadó**
azonnalra is. Gyönyörü környezetben autobusztól, villamostól fél percre. Esetleg butor nélkül is. **Cim a főkiadóhivatalban.**

A MAC—FTC bajnoki vizipólómérkőzés meglepetésre csak 3:2 arányu MAC-győzelemmel végződött.

Kecskeméten rendezték Dél-Pest megye levente atlétikai bajnokságait. Bajnokok lettek 100 m. Schneider Cegléd 11.8 mp. 400 m. Héjjas Cegléd 57 mp. 800 m. Éger Kecskemét 2 p. 18.6 mp. 1500 m. Mallár Kiskunfélegyháza 4 p. 42 mp. Magasugrás Farkas Kecskemét 175 cm. Távolugrás Molnár Abony 562 cm. Sulydobás Babó Kiskunhalas 11.57 m. Gerelyvetés Zsinka Dunavecse 40.57 m. A pontversenyt Kecskemét leventéi nyerték 38 ponttal Kiskunfélegyháza 17 pontja ellen.

Székesfehérvárott az ARAK országos atlétikai versenyt rendezett. Jobb eredmények: Sulydobás: dr. Darányi MAC 15 m. 400 m.: Vadas MAC 50 mp. 5000 m.: Csuplár MAC 14 p. 54.2 mp. 1500 m.: Szabó MAC 3 p. 58.2 mp.

Magyar Lovaregylet ma d. u. 3 órakor versenyt tart.

LÓVERSENY

A szerdai lovaregyleti versenyek

A szerdai versenynapra ötvennégy lovat neveztek és ötven lovat jeleznek a hét futamban indulónak. Ez bizony nem sok. Sőt — az induló lovak közül csak kevés tartozik a telivérek első osztályába. De azért igy is érdekes versenyekre van kilátás. Például érdekesnek igérkezik a *Villám-dij*, annak ellenére, hogy *Alomnak* most is az a *Bársony* és *Rianás* az ellenfele, amelyet a *Tavaszi-dij* 1100 méteres távján igen könnyen nyolc hosszal előzött meg. Most azonban *Boss* és *Szepes* is fut és a táv csak 1000 méter. A *Ritter-dijban* két ló indul: *Bernadotte* és *Gladiator*. *Az ilyen párharcért nem tudunk lelkesedni.* A részletes program:

Hatodik nap. Junius 14.

I. Ritter-dij. 4000 P. 2800 m.

1	M. de Bona **Bernadotte**	65
2	Dr. Bognár **Ragazzo**	60
3	Fehér E. **Gyöngy**	60
4	Szabó L. **Gladiator**	53

Tip: **Bernadotte.**

II. Gátverseny-hendikep. 4000 P. 3200 m.

1	Fehér E. **Resista**	74
2	Issekutz **Diszpolgár**	67
3	Csernov. **Manneswort**	64
4	Pauly H. **Gyergyó II.**	63
5	Stielly W. **Irun**	58½
6	Horthy J. **Tréfa**	55
7	Bartos A. **Nincs több**	55

Tip: **Gyergyó II.—Tréfa.**

III. Arverési dij. 4000 P. 1000 m.

1	Rubin S. **Koma**	56
2	Szabó L. **D'Annunzio**	56
3	Col. Milton **Hargita**	52½
4	Jeszenszky E. **Marczi**	52
5	Cpt. Snake **Maji Moto**	50½
6	Horthy J. **Léha**	50½
7	Belvárosi ist. **Muci**	48½
8	Benson A. **Szélvész**	48½

Tip: **Muci—Hargita.**

IV. Villám dij. 8000 P. 1000 m.

1	Ifj. Blask. **Bársony**	67
2	Hg. Festetics **Rianás**	59½
3	M. A. de Bona **Boss**	57
4	Dunántuli ist. **Művész**	57
5	Goldman J. **Szepes**	57
6	Szilassy L. **Alom**	53½

Tip: **Alom—Boss.**

V. Welter-hendikep. 2000 P. 2400 m.

1	Geisselreiter **Amadeo**	70
2	Hg. Festetics **Clarion**	62
3	Horner J. **Viszta**	58
4	Gede I. **Zimankó**	56½
5	Issekutz **Ezüstsirály**	49
6	Klapka tüz. **Dolova**	45½
7	der. Fodor A. **Lehet**	44
8	Varga A. **Goal**	41

Tip: **Kozuch-idom.—Clarion.**

VI. Eladók hendikepje. 1500 P. 1600 m.

1	Smutny I. **Padisah**	64
2	Csernovits A. **Rudi**	61
3	Br. Herz. **Fanny Elssl.**	57
4	Br. Buttler **Szalmaszál**	56
5	Zangen A. **Minek?**	53
6	Borota M. **Mester**	45½
7	Varga A. **Goal**	45
8	Lajtos E. **Cinus**	43½
9	Székely A. **Libia**	42
10	Szabó L. **Ohaj**	39

Tip: **Goal—Cinus.**

VII. Hendikep. 2000 P. 1200 m.

1	der. Fodor **Abránd**	62
2	Gr. Pejacsev. **Riadó**	56½
3	Gr. Berchtold **Tisane**	56
4	Horváth E. **Pénz**	55½
5	Abonyi m. **Mire való**	55
6	Capt. Black **Sunion**	54
7	Losonczy tüz. **Pir**	49½
8	Horváth E. **Hó**	48
9	Nardai A. **Hedie**	47½
10	Palotai ist. **Senoritas**	44
11	Hg. Festetics **Paloma**	43

Tip: **Abránd—(Sunion)—Senoritas.**

A francia derbit a chantillyi pályán Pharis nyerte Elliottal nyergében Galerien és Bacchus előtt. Fogadások: 23, helyre: 20, 47, 64. Két és félhossz, 1 hossz, félhossz.

KÖZGAZDASÁG

A közterhek növekedni fognak, mondták az OMGE gyülésén

A nyugodt termelés a nagyobb adózási képesség feltétele

Az OMGE igazgatóválasztmánya ma tartotta gyülését. Az elnöklő gróf *Somssich László* üdvözlő beszéde után *Mutschenbacher Emil* terjesztette elő jelentését. A mostoha időjárási viszonyok ellenére jó közepes termés várható. Az első teendő az aratások előtt — folytatta Mutschenbacher — a termésértékesités kérdésének megoldása. Rövidesen forgalomba kerül az uj gabona, igy nyilvánosságra kell hozni a termésértékesitésre vonatkozó kormányintézkedéseket. Az OMGE tudomása szerint már befejeződtek az erre irányuló tárgyalások, kivánatos, hogy fenntartsák a régi rendszert, a gabonaárak minimálását és a minőségi termelés fokozását.

A gazdák tevékenysége is a minőségi termelésre kell hogy irányuljon, hogy a magyar buza világhirnevét és versenyképességét továbbra is biztosithassuk. A terményárakat fokozatosan kell a jövőben megállapitani, hogy a tárolás alatti veszteség és a kamatkülönbözet visszatérüljön. Az egységes ár következtében ugyanis olyan nagy kinálat lépett fel idő előtt, hogy végül is az államnak kellett vásárlásával közbelépnie. Ezt a nemkivánatos nagy kinálatot a fokozatos ármegállapitással meg lehet változtatni, igy nem lesz tömegkinálat és az értékesitésben nem áll elő torlódás. Az eddigi árszinvonalat is feltétlenül meg kell tartani, nehogy az árcsökkenés következtében a többi termények is kiható katasztrofális helyzet álljon elő.

Megemlékezett azután az ötéves beruházási tervről, amelynek keretében bizonyos eltolódások lesznek, a megállapitott tételek nem lesznek elegendők a beruházásokra, s igy a terhek, az adózás mindinkább növekedni fog. Ezért kell gazdasági intézkedésekkel elősegiteni a mezőgazdaság rentabilitását, hogy az adózásban fennakadás ne történjen. A visszacsatolt területrészek gazdasági bajainak orvoslása is igen nagy tételekkel fog szerepelni a költségvetésben, de még nem látjuk előre, milyen összegek mutatkoznak a bevételi oldalon. Igy joggal kivánja a gazdatársadalom, hogy a kormány is mindent elkövessen a gazdasági élet fizetőképességének fokozására. Ennek első feltétele a *nyugodt* termelés biztositása. Ma már elmult az az idő, amikor még előre lehetett számitani. Ezt kétségtelenül a nemzetközi feszültség is befolyásolta, de nem szabad a helyzetet *belső bizonytalansággal* még fokozni Az aratás előtt ez a legfontosabb kivánsága a gazdaközönségnek, amit a közvéleményhez intéz.

— Ma, amikor mindenfelé reformokat hirdetnek, amelyek között kétségtelenül igen sok a helyes és okos terv, mindig azt tartsák a törvényhozók szemelőtt, hogy azokat, akik megsegitésre szorulnak, ne romokkal és a régi rend üszkeivel igyekezzünk boldogitani, mert ezekre nem lehet épiteni. Ne a régi rend lebontására, hanem megjavitására törekedjünk. Ha ez igy lesz, akkor sokkal kevesebb izgatási anyag és bizonytalanság marad a magyar közéletben.

Külkereskedelmi forgalmunk május havában

Hivatalos közlés szerint május hónapban a behozatal értéke 40.7 millió pengő volt (1938. év május hónapjában 34.5 millió pengő), a kivitel értéke pedig 46.8 (39.9) millió pengő, az e havi külkereskedelmi mérleg tehát 6.1 (5.4) millió pengős aktivummal zárult.

Az 1939. év első öt hónapjában behozatalunk értéke 201.8 (165.9) millió pengő, kivitelünk értéke pedig 238.3 (215.1) millió pengő. A külkereskedelmi mérleg az 1938. év január—május hónapjainak 49.2 millió pengős aktivumával szemben az 1939. év megfelelő időszakában 36.5 millió pengős kiviteli többletet mutat.

Az 1939. év első öt hónapjában a behozatalban az előző év megfelelő időszakához képest nagymértékben emelkedett a vörösréz, a nyers- és ócskavas, az automobil, a kikészitett prémbőr, a koksz és a nyers pamut forgalma, viszont nagyobb csökkenést mutat a nyers dohány és a nyers épület- és szerfa behozatala.

Kiviteli cikkeink közül nagymértékben emelkedett a forgalom buzából az olaszországi (2,128.684 q) és a németbirodalmi (570.849 q), sertésből a németbirodalmi (170.770 db), a disznózsirból és szalonnából a németbirodalmi (83.751 q) és lisztből a németbirodalmi (189.078 q) és az olaszországi (19.047 q) kivitel fokozódása folytán. Nagyobb csökkenést mutat a tengeri, a rozs, a szarvasmarha és a vaj kivitele.

Hivatalos terményárfolyamok

Hivatalos buzaárfolyamok. Tiszavidéki 77 kilós 19.60—19.80, 78 kilós 19.80—20.00, 79 kilós 20.00—20.20, 80 kilós 20.10—20.30, felsőtiszai 77 kilós 19.45—19.65, 78 kilós 19.65—19.85 79 kilós 19.85—20.05, 80 kilós 19.95—20.15, duna-tiszaközi 77 kilós 19.45—19.60, 78 kilós 19.65—19.80, 79 kilós 19.85—20.00, 80 kilós 19.95—20.10, fejérmegyei 77 kilós 19.60—19.80, 78 kilós 19.80—20.00, 79 kilós 20.00—20.20 80 kilós 20.10—20.30, dunántuli 77 kilós 19.55—19.75, 78 kilós 19.75—19.95, 79 kilós 19.95—20.15, 80 kilós 20.05—20.25.

Egyéb hivatalos árfolyamok. Rozs: pestvidéki 13.00—13.20. **Tak.-árpa:** elsőrendü 16.25—16.50. **Zab:** középmin. 24.00—24.20. **Őrlemények:** korpa 13.40—13.55, 8-as liszt 15.60—16.15.

A Nemzetközi Gépkereskedelmi R.-T. igazgatósága ma tartott ülésében megállapitotta az 1938 november 30-ikával zárult üzletév mérlegét. Az üzletév forgalma az előző évit 37%-kal haladta meg. A folyó-üzlet tiszta hozama — az összes költségek és adóterhek fedezése után — kb. 600.000 pengő volt, mely tulnyomórészben leirásokra és tartalékolásokra fordittatott, ugyhogy az 1938. évi mérleg végeredményben 53.744.83 pengő nyereségegyenleggel zárul. Az 1939. üzletév kilátásai — főként a második negyedév kedvező forgalmi adatai alapján — igen biztatók. Az igazgatóság ugyanez ülésében dr. *Schober Béla* m. kir. titkos tanácsos, felsőházi tagot választotta elnökévé.

A meggy és kajszibarack versenye. Az Országos Pomológiai Bizottság az egyes gyümölcsfajtákból fajtaversenyeket rendez, amelynek célja felkutatni az országban az egyes gyümölcsfajták legszebb, legjobb, a termesztésre, továbbszaporitásra legalkalmasabb és legértékesebb gyümölcsöt termő fáit és azok termő helyeit. Az idei versenyeket juniusban kezdik el a meggyfajtákkal és folytatják a kajszibarack fajtákkal. A versenyre kerülő minden egyes fajtából a 10 legjobbat 250—250 pengővel dijazzák. A meggy- és kajszibarack-dijazásra 250 pengőt fizetnek ki éspedig az I. dij 100 P, a II. dij 50 P, a III. dij 30 P és ezenkivül még 7 drb. 10 P-s dijat osztanak ki. Minden fajtából 5 kg.-ot kell beküldeni és a szállitás költségét a bizottság viseli. A beküldött gyümölcsöket Budapest, XI., Nagyboldogasszony utja 45. cimre kell eljuttatni.

Értékpiac

A mai értéktőzsdén a lanyha külföldi jelentésekre kissé gyengültek az árak s csupán egy-két papir ára javult. A Kőszén 5, Magyar Cukor és Tröszt 2.50 pengővel gyengült.

A bankpapirok engedtek kissé az áraikból.

A járadékpiac üzlettelen.

A nem jegyzett kötvények közül az Aranyjáradék és Kényszerkölcsön iránt volt csak némi érdeklődés.

Részvényárfolyamok

(Zárjelben a zárlat és az áremelkedés [+], vagy esés [—] mértéke a tegnapi zárlathoz képest. A zárlat utáni = jel azt mutatja, hogy tegnap óta az árfolyam nem változott, ha jelzés nincs, ugy nem volt kötés az előző napon.)

Nemzeti Bank 161.25 (161.25, —0.25), Borsodi Gőzmalom 9 (9, —0.50), Concordia Gőzmalom 3 (3, =), Bauxit 145.50—142.50 (142.50, —1.50), Beocsini 9.50 (9.50, —0.10), Lőrinci 3.10—3.05 (3.10), Kőszén 260—257 (257, —5), Nagybátonyi 38 (38, =), Salgó 23.90—23.65 (23.70, —0.20), Urikányi 29 (29.10, —0.15), Ganz 12.30—12.10 (12.20, —0.10), Vagongyár 15.70 (15.70, —0.05), Rima 56—55 (55.10, —1.30), Guttmann 6.25 (6.25, =), Nasici 67.25—67.75 (67.50, +1), Levante 0.30—0.25 (0.25, +0.05), Tröszt 44—42 (43, —2.50), Délcukor 71—71.50 (71.50, —0.50), Magyar Cukor 67—67.50 (67.50, —2.50), Georgia 15 (15, =), Izzó 80.50—81 (80.75, —0.25), Pamut 28 (28, —0.50), Papir 215 (215) pengő.

Fővárosi kölcsön. 1914. évi 302 (302) pengő.

Valutazárlat. Font 16.00—16.20, Belga 57.90—58.50, Kanadai dollár 332.00—337.00, Kor. Cseh-Morva prot. 7.50—11.80, Kor. Szlovákia 7.50—11.80, Dán 71.30—72.10, Dinár 6.00—7.50, Dollár 340.55—344.55, Frank 9.00—9.20, Holland 181.35—183.35, Zloty 60.00—61.40, Lei 2.60—3.45, Leva 3.00—3.60, Lira 16.90—17.90, Norvég 80.25—81.15, Svájci fr. 76.85—77.75, Svéd 82.25—83.15 pengő.

Devizazárlat. Amsterdam 181.75—183.35, Athén deviza-comp. 3.025—3.055, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 136.70—136.70 Brüsszel 58.08—58.52, Bukarest 3.41—3.44, Istanbul 268—271, Koppenhága 71.50—72.10, London 16.005—16.155, Milanó 17.66—17.8864, New York 341.95—344.55, Oslo 80.45—81.15, Páris 9.05—9.15, Prága 11.79—11.93 Szófia 4.11—4.15, Stockholm 82.45—83.15, Varsó 64.25—64.75, Zürich 77.05—77.75 pengő.

Zürichi devizazárlat. Berlin 177.87, Amsterdam 235.87, New York 443.50, London 20.78, Páris 11.755, Milanó 23.335, Prága 15.10, Bukarest 3.25, Varsó 83.62, Brüsszel 75.30.

Kis nyilttér Legkisebb hirdetés 10% P 4.—, vasárnap P 5.50

Tartós ondolálás! Kiváló munka. Legujabb párisi eljárás szerint. **Tovább is le szállitott árak.** **FRITSCH V.** hölgyfodrász, Dorottya-utca 1 Telefon: 181—449.

Fővárosi részvénytársaság keres lehetőleg azonnali belépésre fiatal, **őskeresztény** származásu **irodai tisztviselőt (nőt) és irodai gyakornokot.** Kézzel irt részletes ajánlatokat **„Törekvő 6590"** jelige alatt Blockner J. hirdetőiroda, Városház-utca 10. szám továbbit.

Vennék gramofon művészlemezeket nagyobb gyüjteményt is (1925. év utániakat). JÓ ÁRAT FIZETEK. Telefon: 136—011.

Tüzifa- és széntelep nagy vevőkörrel, modern berendezéssel eladó. „Tőkeerős kereszténynek" BLOCKNERHEZ, Erzsébet-körut 14.

Iparigazolványos vállalkozó **40 személyes vállalati étkezdéhez** kerestetik. Ajánlatokat: „Tizóral és ebéd" jeligére Singer hirdetőirodába, Wesselényi-u. 35.

Fővárosi részvénytársaság keres lehetőleg azonnali belépésre fiatal, nagyobb gyakorlattal biró, őskeresztény származásu **mérlegképes könyvelőt.** Kézzel irott ajánlatokat az eddigi működés és fizetési igény megjelölésével „Perfekt munkaerő 6583" jelige alatt **Blockner J.** hirdetőiroda, Városház-utca 10. továbbit.

A Montessori elemi iskola **németül és angolul is tanit.** Beiratkozás hétköznapokon 1—2 óra közt. **I., Fery Oszkár-utca 12. sz.**

Belvárosi cég keres lehetőleg **azonnali** belépésre uridivat-osztálya részére fiatal, jómegjelenésü, **őskeresztény** származásu **elárusitónőt** Ajánlatokat **„JÓ ELADÓ 6500"** jelige alatt **Blockner J.** hirdetőiroda, Városház-utca 10. sz. továbbit.

Föld eladó, 150 hold buckás fás terület, nagy holdanként 150 P. Kötönyön, Pest megye. Értesitést adnak dr. Hevesi kiskőrösi és dr. Stejskal kecskeméti ügyvédek. Kocsit ad a Pirtói vasutállomáshoz az Eisinger-gazdaság, Kötöny, utolsó posta. Prónayfalva. Ugyanott haszonbérbeadó 350 hold, fele szántó, **fele legelő.**

JUNIPERUS BOROVICSKA kitünő minőség, gyártja: **HAZAI LIKÖR-, RUM- ÉS SZESZÁRUGYÁR R. T. BUDAPEST.**

A nehéz idők sem gyengitették meg az ipar és kereskedelem ellenállóképességét

Az Országos Hitelvédő Egyesület közgyülésén *Székács Antal* elnök kifejtette, hogy, bár nem következett be rögtön az a gazdasági fellendülés, melyet az ország számottevő gyarapitásától, a fogyasztók számának tekintélyes megnövekedésétől joggal várhatunk, ebben nyilván az egész európai politikai viszonyok bizonytalansága játszotta a döntő szerepet. Ez vezetett arra is, hogy az 1938. évben, az előző évvel szemben, a kényszeregyességek számának mintegy 25%-os, a csődök számának 52%-os emelkedése következett be. Mégis meg lehet állapitani, hogy e nehéz idők nem gyengitették meg tulságosan iparunk és kereskedelmünk ellenállóképességét.

Székács Antal egyébként az OHE *elnöki tisztéről egészségi állapotára való tekintettel lemondott.* A budapesti Kereskedelmi és Iparkamara az elnöki tisztségre dr. *Burchard-Bélaváry Rezsőt* delegálta. Vitéz *Tasnády-Szücs András, Vas Imre* és *Fejes László* (Győr) inditványára a közgyülés *Székács Antalt* egyhangulag az egylet *örökös tiszteletbeli elnökévé* választotta s elhatározta, hogy arcképét megfesteti.

Dr. *Burchard-Bélaváry Rezső* székfoglalójában azt fejtegette, hogy az egyletet továbbra is azon az uton kivánja vezetni, amelyen az eddig haladt.

Dr. *György Ernő* ügyvezető igazgató a visszacsatolt Felvidéken kialakult hitelvédelmi helyzetet ismertette, bejelentette, hogy a kassai Kereskedelmi és Iparkamara az egylet tagjai sorába lépett.

Kátai Ernő inditványára a közgyülés köszönetét nyilvánitotta az OHE vezetőségének.

A közgyülés az egylet társelnökévé ifj. vitéz *Tasnády-Szüts Andrást* választotta meg.

Megmaradt árukészletek Csepelen

Nyolc pengőig esett a zöldborsó ára

Kedden a környékről 600 fuvar áru futott be, a forgalom közepes volt, a piac után mind a kocsitáborban, mind a lerakatokban sok áru maradt. A cukorborsót 8—13, a velőborsót 10—15 pengőért adták. A hevesmegyei főzőtökből az apró 12—14, a nagyobb 15—18 pengő. A szolnoki vajbabot 30—38, a zöldbabot 32—40 fillérért adták. A fejeskáposzta 14—20, a kelkáposzta 8—18 pengő mázsánként. Az idei zöldáruk közül már csak az uborka tartja árát, a csomózott zöldség, sárgarépa, zeller, kalarábé és a retek 100 csomónként 1—3 pengővel olcsóbb. A burgonyapiacon az idei apró rózsát 8—12, a darabos árut 15—16, az idei Ellát 10—13.50 pengőért kinálták. Az ujburgonya jobb termésére való tekintettel, hir szerint, a következő napok alatt ismét mérséklik a hivatalosan megállapitott legkisebb termelői árakat. A gyümölcspiacon sok földieper, cseresznye és egres maradt vissza, pedig általában 5—10 fillérrel mérsékelték az árakat. A baromfipiacon az élő áruban 5—10, a tisztitott baromfiban 5 filléres árcsökkenés volt. A tojáspiacon az apró, főző és selejtes minőségü tojás ára 120—126 fillérig emelkedett kilónként.

Burgonyapiac. Gülbaba 8—9, őszi rózsa 10.50—10.60, Ella 7.20—7.50, fojtott 6—9, Krüger 6—6.50, idei rózsa: apró 8—12, nagy 15—16, idei Ella: apró 8—10, nagy 11—13.50 pengő.

Konyhakertészeti áruk. Cukorborsó 8—13, velőborsó 10—15, szabadföldi zöldbab 32—40, vajbab 30—38, szabadföldi főzőtök: apró 12—14, közép 15—16, nagy 17—20 pengő. Uborka: salátának 65—85, kisebb 50—60 pengő. Hazai leveles karfiol 15—30, tisztitott 25—45, fejeskáposzta 14—20, kelkáposzta 8—20. Tisztitott paraj 25—40, gyökeres 20—35, sóska 12—24 pengő. Tiszta zöldség 100 csomó 4—12, sárgarépa 100 csomó 3—10, karottarépa 100 csomó 4—12, zeller 100 csomó 6—14, fokhagyma 100 csomó 6—14, retek 100 csomó 1.50—6, zöldhagyma 100 csomó 2—4.50, főzőhagyma 5—7.50 pengő. Saláta 100 drb. 2—5, zöldpaprika hegyes 100 drb. 2—6, tölteni való 100 drb. 10—18 pengő. Vöröshagyma 20—24, torma 20—60 pengő.

Gyümölcspiac. Cseresznye: fekete ropogós 35—70, piros ropogós 45—80, világos és lágy 15—35, sárga 25—40, meggy: hólyagos 25—40, spanyol 50—75, földieper: apró 18—35, közép 45—55, nagy 60—75, erdei szamóca 60—90, egres 15—35, ribizke 35—55 pengő.

Baromfipiac. Élő csirke rántani való 160—180, sütni való 150—180, tyuk 125—135, hizott ruca 140—150, hizott lud 145—150, idei ruca 150—155, idei lud 145—160, hizott pulyka 100—125 fill. kg-ként. Tisztitott tyuk 140—160, csirke rántani való 200—270, sütni való 180—250, hizott ruca 120—150, hizott lud 125—150, idei ruca 130—160, idei lud 135—160, hizott pulyka 120—130 fill. kg.-ként.

Tojáspiac. Eredeti ládaáru 128—132, kosáráru 133—136, friss lámpázott tojás 136—140, apró és főzőtojás 124—126, selejtes minőségü tojás 120—122 fill. kg-ként.

A fiatal liba legkisebb ára. Az Országos Baromfi Ármegállapitó Bizottság az idei (fiatal) liba minimális termelői árát junius 14-től kezdődő érvénnyel, kg.-ként 129 fillérben állapitotta meg.

Termény- és árupiac

A keddi gabonatőzsde irányzata gyengén tartott volt.

A határidős piacon a juliusi tengeri 3, az augusztusi tengeri 1 fillérrel drágult.

A készárupiacon buzában a forgalom csekély.

A rozspiac üzlettelen.

A takarmánypiacon a zab ára 50 fillérrel olcsóbb.

A korpa árát 5 fillérrel felemelték.

A készárupiacon buza, rozs, takarmányárpa változatlan, zab 50—55 fillérrel olcsóbb, tengeri 10 fillérrel drágább.

A határidős piac mai árkerete: rozs juniusra 12.50 (zárlat —.—), tengeri juliusra 16.86—16.90 (16.85—16.87), tengeri augusztusra 17.15—17.20 (17.15—17.17), tengeri szeptemberre 17.40 (—.—) pengő.

A terménypiac árjegyzései

Tényleges üzletkötések. Tengeri: 150 mm. 16.60 Bp. par. Felsőtisza, 750 mm. 16.65 Bp. par. Dunántul, 150 mm. 16.65 Bp. par. Hatvanon át. **Muharmag:** 10 mm. 25.— Budapest zsákkal, 15 mm. 24.50 Budapest zsákkal, 15 mm. 24.50 Budapest zsákkal, 20 mm. 24.50 Budapest zsákkal.

Magvak és hüvelyesek. Fehér köles 22—25, vörös 22—24, egyéb 18—20 Bp. par., tökmag nagyszemü 27—28, kisszemü 24—25, dohos olaj 22—22.50, kék mák 125—130, muharmag 22—23, csillagfürt fehér lapos 12.50—13, száritott répaszelet 9.50—10.50 feladóállomásról.

A budapesti lisztárjegyzőbizottság árjegyzései 1939 junius hó 9. Az 1938. évi gabonából készült őrlemények. **Buzaliszt:** Dara 37—38, 0gg 36—37, 0g 36—37, 0f 36—37, 2gg 35.25—35.75, 2g 35.25—35.75, 2f 35.25—35.75, 4-es 33—34, 5-ös 31.25—32.50, 6-os 27—29.50, 7-es 19.25—21.25. **Rozsliszt:** 0-ás 27.50—29, 0/I. 24.75—26, I. 19—20.50, II. 17.25—18.50. Az árak aranypengőben 100 kg-ként a szokásos malmi feltételekkel P-től P-ig helyt Budapest, legalább 60 zsákra értendők.

Hizómarha kivitel. Exportra csak az alábbi feltételeknek megfelelő marhák jelenthetők be: Tinó legalább 650 kg. sulyu és legfeljebb 4 éves, ökör legalább 650 kg. sulyu és legfeljebb 8 éves, üsző legalább 500 kg. sulyu és legalább 1 kisfog., tehén legalább 500 kg. sulyu és legfeljebb 3-szor borj., bika legalább 650 kg. sulyu és legfeljebb 7 éves. Berakodott fogu ökör jelenleg a német piacra nem szállitható.

Gabonaforgalom jun. 9-től jun. 11-ig Budapestre vasuton és hajón. Buza érk. 10214, elszáll. 1050, rozs elszáll. 750, tengeri érk. 750.

Az árupiac árjegyzései

Budapesti sertésvásár. Felhajtás 223, előző vásárról maradt 356, összesen 579, eladás 282, eladatlan 297 drb. Angol hussertés 202 drb. volt. Az irányzat változatlan. Arak: szedett sertés Ia 100—103, IIa 94—98, IIIa 84—92, angol fökesertés 99, angol sonkasertés Ia 97, exportzsir márkázott vágóhidon átvéve csomagolás nélkül 150, félsertés szalonnával Ia 134—138, IIa 130—134, félsertéshus Ia 140—150, IIa 130—140, sózott szalonna 3 drb-os 134—136, hátszalonna 28 kg-os 147, háj 130—138, belföldi zsir Ia 140—144, IIa 134—136, kicsontozni való sertéshus 124—130, sertés belsőrész 80—90, sertésbél és gyomor 70—80, töpörtyü Ia 140—150, IIa 26—30 fillér kg-ként.

Budapesti husvásár. Készlet: 160 nagymarha (eladás 100), 716 borju (466), 46 birka (31) drb. A forgalom lanyha volt. Arak: ökörhus Ia egészben 140—142, hátulja 156—172, eleje 120—124, szegye 116, tehénhus Ia egészben 120—122, hátulja 134—136, eleje 110—112, szegye 106, ökör- és tehénhus IIa egészben 96—116, hátulja 108—122, eleje 90—102, szegye 86, kicsontozni való 60—80, borju ölött bőrben Ia 150—162, IIa 130—148, borju eleje 124—130, lebőrözött eleje 120—124, lebőrözött hátulja Ia 182—190 IIa 170—180, juh Ia 90—100, zsiger 70—74, faggyu 40—63, csont 30—40, marhafej ½ drb. 75—100, orr és köröm 50, láb 4 drb. 100—200, pacal egészben 100, marhabél 300—350, borjufodor egészben 40—45, juhbél 60—70, marhavér (egy tál) 30 fillér.

Budapesti borjuvásár. Felhajtás 373 drb. borju. A forgalom lanyha volt. Árak élősulyban kg-ként: Ia borju 94—101, IIa 82—93, IIIa 65—80 fillér.

Külföldi tőzsdék

Ujvidéki terménytőzsdezárlat. Buza bácskai 148—150, bánáti 148—151, tengeri bácskai 111—113, bánáti 109—110.

Délamerikai terménytőzsdék zárlata. Buenos Ayres: buza jun., jul. 7.01, aug. 7.03, tengeri jun. 6.35, jul. 6.37, aug. 6.41, zab jun. 4.30, lenmag jun. 15.08, jul. 15.17, aug. 15.30 peso. Az irányzat tartott. — Rosario: buza jun., jul. 6.90, tengeri jun., jul. 6.30, lenmag jun. 14.95, jul. 15.10 peso.

Newyorki gyapottőzsdezárlat. Északamerikai fully midling loko 9.92 (előző nap 9.39) jun. 9.57 (9.49), jul. 9.27 (9.19), aug. 8.42 (8.37), szept. 8.47 (8.42), okt. 8.37 (8.32), nov. 8.25 (8.19), dec. 8.13 (8.07), jan. 8.04 (7.98), febr. 8.00 (7.93), márc. 7.97 (7.89), ápr. 7.95 (7.86), máj. 7.92 (7.83), cent per libra. Az irányzat tartott.

Chicagói sertés- és zsirpiac. A disznózsir irányzata alig tartott. Jul. 6.25, szept. 6.40, okt. 6.42½, dec. 6.47½, élő sertés könnyü 6—6.45, nehéz 5.50—6 cent per libra.

Londoni fémtőzsdezárlat. Réz, ólom alig tartott, ón, horgany tartott. Vörösréz standard 41⅜—41 7/16, 3 hónapra 41¾—41 13/16, lesz. árf. 41⅜, elektrolyt 46¾—47¾, best. sel. 46½—47¾, ón standard 224½—224¾, 3 hónapra 222¼—222½, lesz. árf. 224½, straits 233¾, ólom külföldi prompt 14 5/16—14⅜, 3 hónapra 14 5/16—14⅜, lesz. árf. 14⅜, horgany prompt 13 15/16—14 1/16, 3 hónapra 14 1/16—14⅛, lesz. árf. 14.

Chicagói terménytőzsdezárlat. (Zárjelben előző zárlat.) Buza jul. 73½—73¼ (74¾—74⅝), szept. 73¾—73⅞ (75¼—76⅛), dec. 74⅞—75 (76¼—76⅛), tengeri jul. 49⅝ (50⅜), szept. 51¼ (52), dec. 52¼ (52¾), zab jul. 34⅛ (34⅜), szept. 32⅛ (32¼), dec. 32⅞ (32¼), dec. 32⅞ (33⅛), rozs jul. 52 (51¾), szept. 53¾—53⅞ (53⅝—53½), dec. 55½ (55¼) cent per bushel.

SAKK.

Rovatvezető: MARÓCZY GÉZA.

Eredeti 2 lépéses feladványok.

R. Holman, Haarlem. 2181.

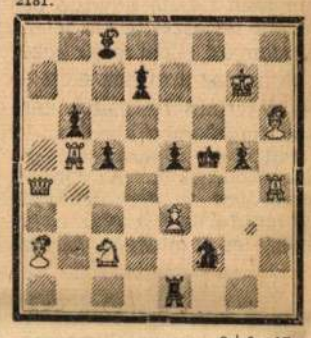

8+9=17.

C. Flipse, Kievitswaard. 2182.

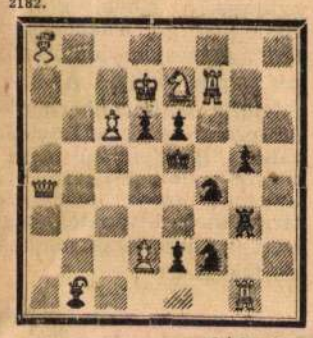

8+9=17.

*

A helyes megfejtést beküldők között minden hónapban sakkönyvjutalmakat sorsolunk ki. Ez alkalommal 15 sakkmű kerül kisorsolásra. Elegendő egy feladvány megfejtésének — az első lépésnek — beküldése. Beküldési határidő mindenkor a következő hónap 15-ike. A dijat nyerők neveit közöljük. A megfejtéseket legcélszerübb levelezőlapon „Sakk"-jelzéssel beküldeni.

2106. számu játszma.

Játszották a baarni versenyen.

Világos: H. Kramer	Sötét: Szabó László
1. d2—d4	Hg8—f6
2. c2—c4	e7—e6
3. Hg1—f3	b7—b6
4. g2—g3	Ff8—b4†
5. Fc1—d2	Fb4 : d2†
6. Vd1 : d2	Fc8—a6

A Steiner testvérek lépése, a sötét vezérfutó azonban nem áll jól a tábla szélén és a pillanatnyi fenyegetést könnyü védeni.

7. b2—b3	d7—d5
8. Ff1—g2	. . . .

A világos királyfutó vonala az erősebb.

8.	Hb8—d7

Számitásba jött a következetesebb 8. . . . c6.

9. Hf3—e5	c7—c5

Hiba, világos azonban itt már jobban áll.

10. Hé5—c6!	Vd8—c7
11. c4 : d5	. . . .

Világos nagyon ügyesen játszik és teljesen uralkodik a bonyodalmon, amelybe ellenfele beleesett.

11.	Hf6 : d5

Nem jobb 11. . . . éd5 sem, amire 12. Vé3†, Kf8; 13. Vé7†, Kg8; 14. Hé5! nyer.

12. Fg2 : d5	Fa6—b7!

Az egyedüli lehetőség amivel a gyors vesztés elkerülhető.

13. Hb1—c3!	Fb7 : c6
14. Hc3—b5	. . . .

A világos eddigi játékvezetésének a csattanója. Sötét kénytelen odaadni a minőséget, az anyagi veszteség viszont tulnagy ahhoz, hogy a játszmát is menteni lehessen. Az egész változat szorgalmas házi elemezésnek mondható, ami azonban nem csökkenti a világos bábok vezetőjének érdemét. Aki eredményt akar elérni, annak dolgoznia kell.

14.	Fc6 : b5

Kényszer lépés!

15. Fd5 : a8	0—0
16. Fa8—g2	Bf8—d8
17. d4 : c5	Hd7 : c5
18. Vd2—b2	é6—é5
19. 0—0	Hc5—é6
20. Bf1—d1	Bd8—f8
21. Ba1—c1	Vc7—b8
22. a2—a4	Fb5—a6
23. Bd1—d2	h7—h5
24. Bc1—c3	h5—h4
25. Fg2—d5	Hé6—d4
26. é2—é3	Vb8—d6

Sötét megkisérti a lehetőt és érvényesiteni szeretné gyakorlatbeli fölényét. A nagy hadargásban a fiatal, gyakorlatlan játszó beleeshetik holmi ravasz csapdába. A nyugati államokban azonban nem játszanak a végkimerülésig, hanem a be nem fejezett játszmákat négy vagy ötórai játék után egyszerüen leitélik.

27. é3 : d4!	. . . .

Hiba volna 27. Fé4 a lehetséges Hé2†, 28. Kg2; Vb4! stb. miatt.

27. . . .	Vd6 : d5
28. d4 : é5	Vd5 : é5
29. Bc3—é3	Vé5—f5
30. g3 : h4!	g7—g6
31. Vb2—é5	Vf5—b1†
32. Bé3—é1	Vb1 : b3
33. h4—h5	Vb3—f3
34. Bé1—é3	Vf3—g4†
35. Bé3—g3	Vg4—b4
36. h5—h6	Vb4—b1†
37. Kg1—g2	Fa6—f1†
38. Kg2—f3	f7—f6
39. Vé5—é6†	Kg8—h8
40. Vé6—é4	. . . .

Sokkal egyszerübb volt 40. Bd8!

40.	Vb1—b3†

A játszmát e lépés után, jelitéléssel világosra nyertnek számitották. Következhetett volna 41. Vé3, V:a4; 42. Vé7; Vb3†; 43. Kg3; Vf7; 44. Bd7; Vc4†, 45. f4; Fé2†; 46. Kh3; Ff1†; 47. Bg2! F:g2†; 48. K:g2; Va2†; 49. Kg3; Vb3†; 50. Kg4; f5†; 51. Kg5; Vg8 52. Vg7† és nyer.

Sakkhirek

A kassai Aljechin-Sakkörben junius 29-én kezdődik Kassa város ezévi bajnoksági versenye. A versenyen négy kassai és négy vendégmester vesz részt. Budapestről Szabó László, G. Réthy Pál és Füstér Géza mesterek, Szegedről pedig Sóóky László, Szeged város bajnoka játszik. Kassáról dr. Csóváry Zoltán, Grusetzky József és Zabodroczky Ernő mesterek és Gömöri J. a résztvevő. Ez a Felvidék visszatérése óta az első sakkverseny, amelyben anyaországbeli mesterek játszanak a felszabadult terület mestereivel, egyben a magyar sakkszövetség uj vezetőségének második versenye, amely lehetőséget ad mestereinknek a gyakorlásra. A verseny fővédnöke Jaross Andor miniszter.

UJ KÖNYVEK.

Biró József: A gernyeszegi Teleki-kastély

Ahol gróf Bethlen István született

Marosvásárhelytől a Szászrégen felé vezető uton a Maros balpartján fekszik Gernyeszeg, benne Erdélynek legszebb barokk épülete: a Teleki-kastély. A kastély helyén vár volt, melynek történelme visszanyulik a magyar középkorba, a kastély multja pedig azzal a véres romantikával kapcsolatos, amelyről Szász Károly „Bánffy Dénes csókja" cimü költeményét irta. Bánffy Dénes, a végvári hadak vezérlő kapitánya ugyanis 1670-ben megszerezte Gernyeszeget, de csak négy évig birhatta. E becsvágyó férfiu Erdély fejedelemségére tört, amivel magára vonta a többi főuraknak, Béldi Pálnak, Teleki Mihálynak, s magának Apaffy Mihály fejedelemnek féltékenységét. Bánffy Dénes feje hóhér bárdja alatt hullott le, Gernyeszeg pedig *Teleki Mihály* kancellárnak, Erdély e nagy európai látókörü politikusának birtokába ment át.

Teleki Mihály megkezdte a vár ujjáépitését; falait megerősitette, tornyait megnagyobbitotta, az egészet reneszánsz stilusban diszittette s korának megfelelő kényelmü lakásává avatta.

Itt Gernyeszegen születtek, vagy korai ifjuságukban itt nevelkedtek azok a Telekiek, akik a „két magyar hazának" politikai és tudományos életében kiváló szerepet játszottak. A XVIII. században azonban a régi várkastély már omladozni kezdett s ezért a tudós gróf *Teleki József* elhatározta, hogy uj palotát épit a régi helyébe. Szétnézett külföldön és bejárta Magyarországot. Németországban megragadta figyelmét a würzburgi püspöki palota hatalmas épitkezése, Magyarországon pedig a rokon Rádayak péceli kastélya, még inkább a gödöllői Grassalkovich-kastély nyerték meg tetszését. Ezekhez hasonlót akart ő is épittetni, de ugy, hogy Gernyeszeg természeti szépségei, ősi multja, erdélyi magyar jellege kifejezésre jussanak. Meg is találta a megfelelő épitészt Mayerhoffer András személyében.

Igy jött létre az a kastély, amely a zsibói Wesselényi-rezidenciával együtt a legszebb erdélyi kastélynak mondható. A XIX. század első felében a nagy gróf Teleki József unokája, gróf Teleki Domokos volt Gernyeszeg ura. Ő a szabadságharc leveretését követő időt a kastélyban visszavonultan töltötte, hűséges titkárának, *Gyulai Pálnak* társaságában.

Az öreg gróf Teleki Domokos életében még megérte, hogy 1874 október 8-án Ilona leányának, férjezett gróf Bethlen Istvánnénak, *a gernyeszegi kastély egy emeleti szobájában fiugyermeke született, akit a kastélyban is kereszteltek meg, ugyancsak István névre. Gernyeszegről indult tehát az életbe gróf Bethlen István, a világháboru utáni Magyarország vezető államférfia.*

Jelenleg gróf Teleki Domokos unokája, szintén gróf *Teleki Domokos* az ura Gernyeszegnek. Müvészlelkü főur, akinek az *erdélyi szőnyeg* külföldi mütörténelmi elismertsége is köszönhető. Domokos gróf helytörténelmi muzeumot rendezett be a kastélyban.

A kastély történetét *Biró József* irta meg nagy tárgyszeretettel és hozzáértéssel. Biró egyike legképzettebb mütörténészeinknek, aki Erdély magyar emlékeinek ismertetését különös tárgyköréül választotta. Ebben a szakmában egész sora jelent meg kisebb-nagyobb munkáinak. A gernyeszegi kastélyról irt élvezetes könyve további fejlődést jelent pályáján.

Siklóssy László.

— **Kihágások betüsoros kézikönyve.** Ezzel a cimmel dr. *Szacsvay András* főkapitányhelyettes, vitéz dr. *Csató Béla*, dr. *Iványi József*, dr. *Karádi Miklós* rendőrtanácsosok és dr. *Sztankay István* fővárosi tanácsjegyző szerkesztésében kitünően összeállitott szakmunka jelent meg. A kötet lexikonszerüen, betüsorban tartalmazza az összes kihágásokra vonatkozó adatokat. Pillanatok alatt bárki megtalálhatja a tiltó rendszabályokat, amelyeket hivatásánál, foglalkozásánál fogva ismernie kell. 950 törvényt meg rendeletet és ezek keretében 16 ezer kihágási esetet foglal egybe a négyszáz oldalra terjedő izléses, kék vászonkötésben megjelent szakmunka, amely a zsidótörvény végrehajtására vonatkozó kihágásokat megállapitó rendelkezéseket is könnyen áttekinthető gyakorlati módon tartalmazza. A könyv dr. Szacsvay András főkapitányhelyettesnél (Budapest, II., Bimbó-utca 7.) rendelhető meg, 16 pengőért.

Bíró József: A gernyeszegi Teleki-kastély

8°, 39 K, 145 L, Budapest, 1938.

Gernyeszegi Teleki-kastély

Gernyeszegi Teleki-
kastély

vód

Kelemen Lajos:
A gernyeszegi Teleki
kastély. Pásztortűz
1939. 190. l.

Gernyeszegi Kastély

Cserna Károly rajza

Repr.

Om VII. 97-l

Vas. Ujs. 1868.

zászlóra, hát már katona, — ő is elérzékenyül ez utolsó pillanatban, s sirva int vissza áldó apjának vagy szótalanul borul kedvese vállára.

Hová viszik? merre viszik? Arra talán a madár sem jár. Idegen földön, hol a beszédet sem érti, hideg zivataros éjen, mely a szülői ház meleg tűzhelyét oly kivánatossá teszi emlékezésének, rideg szikla-fokon áll őrt s számlálja az órát a néma éjben. Fegyverét lábára bocsátotta, s csövére könyökölt, fejét csüggedten ereszti le. Hova gondol? Hova gondolna máshová, mint a messzehagyott édes otthonra, hol édes anyja sirva süti a pogácsát, mert fiának nem küldhet belőle, s apja szomoruan tartja az ekeszarvát, mert nincs ki segitsen az ökröt hajtani? Meg arra a kis leányra, ki száz mérföldnyire tőle, rá gondolva sirdogál magában, s reménykedve várja az esztendők telését, hogy ismét ölelő karjaiba zárhassa!

—á—r—

Gernyeszegi ref. népiskola és templom. (Erdélyben.) — *Chaillon* rajza után.

A gernyeszegi népiskola.

Most, midőn oly sürgetőleg emlegeti sajtó és törvényhozás, hogy tenni kell gyorsan mentől többet a népnövelésért, állitani derék népiskolákat; midőn az államgazdász számitása ép ugy megakad, mintha az államadósságok kifizetésén törné fejét, — azon kérdés fölött, hogy miből, honnan fog kitelni a költség a rengeteg igényü népnövelésre: megérdemli bemutatnunk a gernyeszegi népiskolát, a mely megvan; a melyre akadott költség; és a mely czéljának annyira megfelel, hogy jó lenne, ha husz év alatt bár olyan lehetne mindenütt a hazában.

Szabályos hosszu földszinti épület, kőből épitve, cseréppel fedve. Nagy táblájú ablakain szabadon jár be a világosság. Diszes külsejét, festett ajtóját, ablakait látva, lehányja magáról a földmives gyermeke a szennyet, mintha palotába menne.

Bent külön termek vannak jól berendezve fiuk és leányok számára. Nem otrombán tákolt padok, a melyeknek kikihull a lábok, és egyszerre bukik hanyatt egész sor ülő gyerek: hanem szabályosan kimért, jól készitett ülések, mint az isten-házában.

A falakat földképek, természetrajzi alakok és számitási eszközök foglalják el. Látszik egyszerre, hogy e hely iskola, és csupán iskola, nem pedig fölváltva hol borművő, hol tánczterem.

Ilyenszerü iskolákat óhajtana oktatásügyi miniszterünk, a ki tudja, hogy Helvéciában, Belgiumban, Észak-Amerikában ilyenek tették boldoggá a népet, — állitani mindenüvé.

Az ilyenek állitására azonban rengeteg sok pénz kell. Nem tudom kereken, hogy mennyi; arról azonban jól állhatok, hogy a 8 perczent adópótlék távolról sem elégséges.

Miből telt ki a költség Gernyeszegen, a néhány száz lelket számláló marosmenti községben, a hol a kastélyon kivül csupán a lelkész, meg az uradalmi felügyelő lakása versenyezhet költségességben az iskolaépülettel; a többi sokkal szerényebb hajlék, nagyobbára szalmás kunyhó?

Meg van a felelet az iskola-épület homlokzatán:

„A népért a néppel.“

Azt a községet megáldotta isten egy kiválólag felvilágosodott és hazafias érzelmü nagy birtokossal, a ki át birta érteni, hogy: elvész a nép, ha tudomány nélkül való.

Legidősebb gr. Teleki Domokos neve a nemzeti előhaladás legtisztelteltebb munkásaié közt szerepel. Ő épitteté ez iskolát is. A pénzt, anyagot maga adta hozzá; a szakértést nem igénylő munkát a nép teljesité. Igy lett „a népért a néppel.“

Jókai Mór azt a fontos érvet hozza föl egyik nem rég irt czikkében, hogy nem kell a 8 perczentet kiróni, mert vannak sokan, a kik annál sokkal többet áldoznak a népnevelésért. Valószinü, hogy kirovás után azok sem mennek tul a kötelességen.

Magam is azt tartom, hogy a nemzet jobbjainak önkéntes adakozásból származó segedelme olyan tőke, a melyet számba kell venni és a mely folyvást növelhető.

Régen templomokra, egyházi ékességekre, papi ruhákra, szerzetekre áldozott a jóllétre jutott nemesebb érzés. Nemesebb érzés és jóllét van és lesz folyvást. Mért ne fordulhatna azoknak áldozata a népiskolák felé? Észak-Amerikában ez már szokássá vált és folyvást termi áldásos gyümölcsét.

Én hiszem, hogy hazánk értelmes és vagyonos lakosai nagy áldozatokra képesek a népnövelésért, csak jussanak bele a lelkesedés ragadó árjába.

Izabella királynö elindulása Spanyolországból. (Szept. 30.)

Az az ár olyan példák forrásaiból ered, minő a legidősebb gróf Teleki Domokosé.

Egy-két derék után indulni fognak rendre mind többen, mig végre azon veszszük észre, hogy a népnövelést közügynek tekinti mindenki, melyel a ki lelkiismeretesen foglalkozik, az hazája iránt érdemeket szerzett.

Igy, ezen az uton leszünk mivelt néppé, boldog országgá. A 8 perczent adópótlék felette csekély; ahoz nagyon sok kell még az önkéntes lelkesedés számlálatlan perczentjeiből.

Országosan, társulatilag, egyénenkint, minden oldalról munkálni kell a népnövelés érdekében. Felette sok a munka; feleslegest nem tudunk adni.

Senki sincs ugy elzárva, hogy e téren ne működhessék. Minden szolgálatot hazánk és nemzetünk fölvirágoztatására teszünk, midőn munkálunk körünkben, gr. Teleki Domokos igen helyes jelszavaként:

„a népért a néppel.“

Réthi Lajos.

A spanyol királynő menekülése.

Szept. 23-án a spanyol forradalom kitörésének előestéjén még a nemzet szeretetére hivatkozott Cheste gróf, Pezuela tábornagy Barcellonában kiadott proklamatioja e szavaiban: „Cataloniaiak! szeressük a Don Pedrok, Alfonzok, Izabellák és Ferdinándok trónját. Éljen II. Izabella!“ S nyolcz nap mulva Izabella királynő trónja föl volt döntve, s a még imént oly hű Cheste gróf is, ha a hir igaz, két fiával s hadsegédeivel együtt belenyugodott a dolgok új rendébe s szövetkezett a forradalom férfiaival.

Huszonnyolcz évi elnyomás és megalázás kellett arra, hogy a spanyolok szivéből királynőjök iránti szeretetöket végkép kitépje, de a pohár csordultig tele volt már s nem volt hatalom, mely az uralkodó dynastiát megmenthesse. Mondják, hogy a szept. 26-ka éjjelén a királyi udvarnál tartott titkos tanácsban a királynő késznek nyilatkozott végre, hogy lemondjon az aszturiai herczeg javára. E tény, melyet a királynő férje és a havannai marquis élénken sürgetett, szintoly heves ellenzésre talált Marfori intendans és Claret atya részéről. Egyébiránt mindegy volt; ez engedmény sem tarthatta volna már föl a forradalmat, sem meg nem menthette volna a királyi csapatokat az alcoleai vereségtől. Mihelyt Novaliches marquis megveretésének hire megérkezett, a királynő átlátta, hogy menekülnie kell, a még nagyobb és fenyegetőbb veszély elől, sőt azt hitte, hogy már egy éjet sem tölthet kastélyában, s a szomszéd Irun városkába szaladt még azon este. Másnap reggel, szept. 30-án a királyi vonat, melyen a Bourbon család utolsó uralkodója utazott, átment e Bidassoin, azon kis folyón, mely Spanyol- és Francziaország határát jelzi. A királynő iránt, midőn utra kelt, hogy elhagyja országát, épen nem mutatkozott részvét. Elinduláskor az indóház nem volt feldiszitve, mindössze egy század alabárdos képezte a tiszteletőrséget. A királynő férje, Ferencz, karján közeledett a vonathoz, mely Francziaország felé volt irányozva. Ő felségét orvosa, Roncali marquis s még nehány hive követte, köztök a dynastia két fő sirásója: Marfori a hirhedt kegyencz s Claret a királynő gyóntató-atyja. A katona-zene utoljára zengé a királyi indulót; a vonat elindult. A királynő maga és népe közé vetette a pyrenaei sziklák falát.

A rovarok életéből.

A fürkész. (Ichneumon.)

(Vége.)

Áttérünk most a fürkész életmódjára, mely alkalommal annak pete-, pondró- és báb-alakját, melyből a kifejlendő rovar képződik, különösb figyelmünk tárgyává teendjük.

A mint kikeletkor a langy napsugarak a fáknak és egyéb növényeknek első bimbóit kifejlesztik, és ezen jelenséggel egyszersmind a rovarok milliói feléledeznek: a fürkésznek is megjött az ideje, hogy az egész tavasz és nyáron át, a késő őszig életpályáját fussa. A kiképzett fürkésznek életét a szó szoros értelmében pályafutásnak lehet nevezni, mert akárhol észleljük e fürge kis állatkákat, szüntelen futás, sebes röpkedés és keresésben találjuk. Feladatuk nem épen könnyü, mert míg más rovarok petéiket élettelen, vagy legalább ellenkezés nélküli tárgyakra rakják; a fürkésznek sok fortélylyal kell élnie, hogy áldozatja ellenkezési erőlködéseit kijátszsza vagy legyőzze, mig czélja sikerül s petéit elhelyezheti. Fáradsága a legtöbb esetben annál nagyobb, minthogy az egyes fürkészfajták többnyire csak egyes, saját fajtáju rovarokra vannak szoritkozva, csak ritka eset lévén az, hogy egy fürkész-fajta többféle rovarokban élődhessék. Sokáig kell tehát keresgélnie, s ennélfogva untalan ide-oda futkosása nem ledér időtöltésből történik, mint ezt a pillangóknál tapasztaljuk, melyek a meleg napsugarak fényében ide s tova röpkedve, hiú gavallérok vagy piperkés nők módjára, csak felséges szinezetü röpüikkel fitogtatják magukat és menyegzőjük előtt virágról virágra szállonganak, mindenhol egy kis mézet szörpölgetve.

A rovarok, melyeket a fürkész prédája gyanánt fölkeres, többnyire hernyó- vagy pondróállapotban esnek áldozatjául, ritkább esetek azok hol már a rovar-petébe vagy a rovar-bábba rakja csemetéit; a legritkábban történik pedig az, hogy a már tökéletesen kifejlett rovar a fürkész támadásának ki legyen téve. Boldog tehát azon pillangó, mely már tökéletesen kifejlődve, szép szárnyaival a levegőben ringázhatik, mert ezen alakjában a fürkésztől nincsen mit tartania, de annál nagyobb veszélynek van kitéve hernyója, mert a legtöbb fürkész a pille-hernyókban lakmározik.

Ha már most a fürkész egy alkalmas hernyót föltalált, tojó-gerelyével ennek bőrét átfurja és petéjét ezen nyiláson át a hernyó testébe belé sikkasztja; néha csak egyes petével, sokszor százával vagy még többel töltetik meg egy hernyó. Máskor a fürkész csak a hernyó külbőrére vagy ennek kiálló szőreire ragasztja petéit és a kikelendő fürkész-pondró maga fúrja be magát annak testébe. A fürkész-pondrók lábatlan férgek és csak szivó falámaik vannak, melyekkel a hernyó híg és folyadékos részeit szipogatják, nemesebb belső életszerveit pedig nem roncsolják. Innen magyarázható, hogy a hernyó, mintha semmi baja sem volna, tovább él és a legjobb étvágygyal táplálkozik. Azonban a külszin csal, és a hernyó valójában csak a belső élősdik gyarapodhatásáért folytatja életét; mert a mint bensejében lakmározó vendégei nagykoruságukat elérték és a hernyó testéből kibontakoznak, ez élni megszünik.

Megtörténik azonban nem ritkán azon meglepő eset, hogy a hernyó, mindamellett, hogy teste mint egy tárház tele van fürkészpondrókkal, hernyóbábbá átváltozik. Mindazáltal életét meg nem menti, mert a bábból nem a leendő pillangó, hanem sokszor tömérdek mennyiségben apró csillogó röpükkel ellátott, apró fürkészek bujnak elő. Megtörtént rajtam és sok más rovarász-társaimon, hogy egy-egy különös vagy ritka hernyót nagy szorgalommal ápoltunk és növeltünk, azt elegendő friss levelekkel ellátva; a hernyó mindvégig friss és elevennek látszott, sőt az átváltozást báb-alakjában is szerencsésen kiállotta. Már most naponkint feszült figyelemmel lestük azon szerencsés pillanatot, midőn majd a bábból az ismeretlen lepke kitünő egyénisége által meg fog lepni, és igy fáradságaink és hosszu várakozásunk meg fog jutalmaztatni, és ime, a lepke helyett a fürkészek egész csoportja búvik elő. Azonban az ily megtömött bábot a gyakorlott figyelő megismerheti; az egészséges hernyóbáb, t. i. ámbár többnyire mozdulatlan és igy élettelennek látszik, ha ujjaink közt gyöngéden megnyomjuk, testének végével ide-oda csapkod és ez által az életnek lappangó erejét árulja el, a fürkészektől elfoglalt báb pedig merev és mozdulatlan, s kültakarója csak arra látszik szolgálni, hogy az alatta kifejlődő fürkészeket külbántalmaktól oltalmazza. Benneke pedig, melyből a pillangónak kellett volna kifejlődni, a fürkészek teljes fölnevelésére fordittatik; mert ha ily merev puppát feltörünk, a fürkészeken kivül egyebet nem találunk, ezek pedig vagy pondró-állapotjukban vannak, vagy már szintén báb-alakba mentek át, melyen a kifejlendő fürkészt könnyen fölismerhetjük.

Hogy az olvasó könnyebben tájékozhassa magát, az imént leirt, különös életmódu rovarokból néhányat rajzban is előmutatunk.

Az 1. rajzban egy nagyobb fürkészt látunk a sarlós fürkészek sorából, anomalon (ophion) circumflexus, mely a fenyős erdők legnagyobb és legveszélyesebb ellenségében, a fenyő-pohóknak (gastropacha pini) hernyójában tanyázik. A fürkész-anya petéit a nyár vége felé a még ifju hernyóra ragasztja, és pedig minden hernyóra csak egyet-egyet. A petéből kibúvó pondró azonnal a hernyóba furja be magát és itt, kivételképen, a rendesnél több átalakulás után, a hernyóbábban végtére maga is bábbá átváltozik. Hanem hernyó azon nyár végén, melyben a petéből kikelt, tökéletesen fel nem nő, sőt még a késő őszig sem, és azért, hogy a téli fagyban el ne veszszen, lejön a fáról és a föld alá búvik és itt tetszhalálos dermenetben tölti az egész telet. Lakója, a fürkész-pondró, azért el nem hagyja őt, hanem vele együtt a földbe temetkezik és itt mindketten táplálkozás nélkül nyugosznak. Tavaszkor a hernyó föléled és ismét fölmegy a fára és a fenyütüket pusztitva tovább fejlődik, mintha semmi baja sem volna és tökéletes nagyságra felnőve, mint a selyembogár, egy gubót fonva magának, ebben puppává változik át. De már ekkoráig a fürkész-pondró is elérte nagykoruságát és a hernyó-bábjában szintén gubót fonva magának, ő is átváltozik puppává és ezáltal a leendő pillét elöli; nemsokára mint fürkész-darázs, a kettős gubón átvergődvén, megjelen és anyja életmódját folytatja.

1. rajz.

A társas fürkészek sorából, melyek százával szoktak egy hernyóban élődni, 2-ik sz. rajzban látunk egy példányt, mely igen picziny, s azért nagyobbitott mérvben van rajzolva, természetes nagyságát a mellette lévő kereszt jelzi. Neve miérogaster nemorum, s ebből 100—200 tanyázik

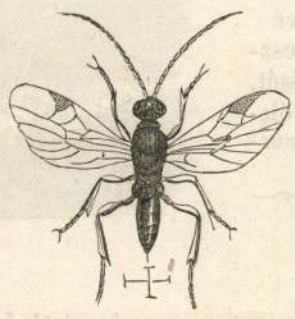

2. rajz.

ugyancsak a fenyő-pohókban; persze nem egy időben és ugyanazon hernyóban az előbbi fürkészszel, mert ritkán található két különnemü fürkész egy hernyóban. Ehhez hasonló természetü és egyenlő nagyságu kis fürkész, mierogaster globatus, mindnyájunk által kertjeinkben észlelhető, hol az igen ismeretes, gyümölcsfáinkat s különösen szilvásainkat pusztitó galagonyaözöndék (pontia crategi) hernyójában szintén oly tömérdek sokaságban élődik. Nem sok fáradságba kerül itt a nevezett kis fürkészek létrejöttét megfigyelni. Ugyanis május közepe vagy vége felé, midőn már a g.-özöndék hernyója ki van nőve és helyet keres, hol bábbá átváltozzék, akárhányat fogunk találni, mely sehogy sem képes eme szándékot valósitani, hanem egy más, igen feltünő jelenséget fogunk rajta észrevenni. Ily hernyó t. i. fürkész-pondrókkal jár teherben, mely most több helyt átfúrván a hernyó bőrét, mint egy raj, özönlenek ki belőle. De csakhamar apró kis sárga gubókat fonnak maguk körül, melyekben bábbá átváltoznak. A hernyó pedig, melynek egész teste és környéke e kis gubókkal el van lepve, nem mozdul helyéről, természetes, mert már megszünt élni. Sokan, kik ezen kis gubókat a hernyók mellett látják, azon balvéleményben vannak, hogy ezek a kártékony hernyónak tojásai, és azért ügyetlen buzgósággal eltiporják. Látszik ebből, hogy nem fölösleges a rovarászatnak legalább főelemeit ismerni; mert a ki a rovarok életmódjával csak némiképen ismeretes, tudni fogja, hogy a hernyó, mint ilyen, soha petéket nem rak, és hogy ezen kis gubók puppákat foglalnak magukban, épen ugy, mint a hangyabábok, melyeket a köznép szintén hangyatojásoknak szokott elnevezni.

A 3-dik sz. rajzban látunk egy ily agyonkínzott hernyót, melynek fölülete ily társas fürkészek pondrói és gubócskáitól hemzseg.

Ezen kis gubók többnyire sárgák és fehérek, néha pedig tarkák is szoktak lenni, a különböző fajok szerint. Ha a kis fürkész ezekben tökéletesen kifejlődött, a gubót az egyik végén köröskörül kettérágja, ugy hogy mint egy kis kupak a többi gubótól el válik és e nyiláson a fürkész elröppen. Néha azonban ily kupakot nem venni észre,

A GERNYESZEGI TELEKI-KASTÉLY FŐ- ÉS UDVARI HOMLOKZATA. 1772–1803.

Gerevich

Germyeszegi Teleki-
kastély

Könyvesház

Gyallay Domokos: Nyár Solymoson

Az erdélyi íróiársadalom csakúgy, mint a többi elszakított országrésznek írógárdája, kettős céllal termi alkotásait: a l'art pour l'art íróösztön nem érvényesülhet a kisebbségi területeken a maga szépségimádó teljességében; a magyar irodalomban a tiszta esztétikaiság, a problémátlan szépségkeresés nemzetünk történelmi alkata, íróink nagy részének nemzetiessége és etikai berendezkedettsége miatt, sohasem juthatott zavartalan és befolyásolatlan főszerepre. Most, a trianoni elesettség után, íróink még jobban szolgálatába szegődtek annak az íratlan törvénynek, hogy nemzetünk számára gondolatfároszokkal, az eszmék útirányjelzőivel jelezzék a követendő irányt, a történelemkiszabta utat.

Gyallay Domokos szintén a kisebbségi írók kettős céljával látott neki feladatának: egyrészt erdélyi kisebbségi sorsproblémák lényegét sűríti bele egy birtokoscsaládnak, egy mérnöknek, egy lelkésznek az életterébe, másrészt: a cenzura elől burkolt formában menti át az olvasó lelkébe az anyaország teendőit; nem oktat, csak konstatál, de az észleleteit úgy fejezi ki, hogy az olvasó rögtön rádöbben az író elrejtett szándékaira. Valóságos lelki közlekedés keletkezik az olvasó és az író között: a sejtetést *Gyallay* Domokos olyan élesen kirajzolt körvonalakba foglalja, az elrejtett gondolatokat olyan szuggesztív erővel ömleszti bele az olvasó vérkeringésébe, hogy mindenki kiérzi a regényből az erdélyi üzenetet, az áttörő erejű hívást és a mielőbbi boldog találkozás örömteli igéretét.

Sehol semmi irányzatosság, erőszakolt tendencia; a kivándorlás problémájával kapcsolatban például alkalma nyílt volna a szerzőnek arra, hogy határozottabb pártállással, élesebben kiötlő magatartással fejezze ki véleményét a kivándorlásról, a háborúelőtti magyarságnak erről a félelmetes és katasztrofális erőcsökkentéséről. Azon sem ujjong, hogy a magyar mérnök milyen sikereket ér el a boldogulás és az egyéni érvényesülés Eldorádójában, Amerikában.

Gyallay látszólag passzív, de passzivitásból — csodálatos — fékezhetetlen sugallóerő, tettreingerlő, vállalkozásra, késztető hangulat, szuggeráló aktivitás árad ki. És *Gyallaynak* éppen az az egyik főérdeme, hogy nem szaval, nem hangoskodik; olyan, mint egy jó szónok, vagy egy jó színész, aki puszta megjelenésével is tud hatni és erőket mozgósítani.

Az egész regényen valami ünnepélyes komolyság, az írásnak megbecsülése és az alkotás magasrendűségébe vetett hit ömlik el. Komoly mű, regényi alkatában, megoldásmódjában egyaránt. Tartózkodik az akrobata-mutatványoktól, a játékos könnyedségtől; nyelvében, stílusában is kerüli az ünneprontó fordulatokat.

Záloga ez a nagy erkölcsi komolyság az erdélyi magyarság dícséretes öntudatának, a vérségi és történelmi alapokon nyugvó csorbítatlan magyarságtudatnak, amit *Gyallay* Domokos a regényéből kiolvasható plaszticitással és éberséggel képvisel.

Baráth Ferenc

Hevesi András: Irén

A szerző, aki fiatal irodalmunkban a mai változott szellemi helyzetben is bántatlanul igyekszik képviselni az élményszerű „nyugatosságot" és franciásságot, új regényében olyan figyelemreméltó művet alkotott, amely nemcsak ezekkel a franciás „klasszicista" eszményeivel, de egyben a kor jelenségeivel szemben is érdekes viszonyban áll. *Hevesi* András, aki egyike fiatal íróink legpontosabb és legexaktabb stilisztáinak s aki annyi eréllyel képviseli irodalmi köreinkben a francia szellemiség jogait, új regényében olyat adott, mely a franciás klasszicista gondolatnak éppen az ellenkezője. És éppen ezért már önmagában véve is érdekes probléma ez a regény. A francia szellemre annyira mértékadó klasszicitás az ösztönök és a kavargó, szabályozatlan érzelmek lefojtását vallja eszményül; de Hevesi András regényében vadul és fékevesztett démóniával, kétségbeeséssel kavarognak a szabályozatlan (és szabályozhatatlan) érzések, ösztönök. Mindez a kavargás és kitörés viszont mindvégig egy cizellált, elegáns, bár emellett mégsem semmiképp sem sznob és affektált, de természetes és gördülő nyelv eszközeit veszi igénybe. Ez a nem érdektelen kontraszt bizonyos mértékben zavar. A szerzőtől több magasratörést és önátadást kívántunk volna ebben az önéletrajzinak ható regényben; de Hevesi András mindvégig hű maradt útrabocsájtó „klasszicista" eszményeihez. De nála ez a „klasszicista" ábránd nem csupán a forma mértéktartását jelenti, hanem egyben az önmagából kilépni nem akaró ráció makacs és erős ellenállását minden bonyolult, érzelmes és váratlan ösztönös megjelenéssel szemben. A szerző mindvégig szorgosan igyekszik igénybevenni a modern pszichoanalizis eszközeit, de éppen racionalizmusa nem engedi, hogy megközelítse az érzelmek, ösztönök megértését. Emellett a tudatos racionalizmus és intellektualizmus mellett a magabízó okos ember túlságos fényével telin tulságosan egocentrikus is; kötete úgy fogható fel, mint bizarr és különös, ingerlő és izgató lelki napló, de egyben éppen emiatt nélkülözi az igazi regény kellékeit. A külső élet tágassága és végtelensége nem hat az önmagába süllyedt szerzőre, aki semmiképp sem tud és talán nem is akar belül rendet teremteni. Könyve így lesz érdekes egyéni tanúság és megvesztegető stílbravúr; de így hiányzik belőle egyben a regényhez, az élet közvetlen felfogásához, a szabad látáshoz és kiáradáshoz szükséges minden tekintet és minden meder. A belső emberi tanulság a maga kavargásában és rendezetlenségében viszont mindenképp érdekes és figyelemreméltó. Egy klasszikus vágyódású, formára és rendre szomjazó dúlt lélek áll előttünk, akit az élet semmiképp sem enged oda, hogy megközelítse a formát, a rendet, a nyugalmat. Ebben a belső ösztönösségben és rendszertelenségben, a kavargásban, mint maga is bevallja, így lesz minden franciásság és minden klasszicitás tulajdonképpen kompenzáció, önmaga elleni védekezés és nosztalgia. A szerelem megjelenik ennek a kavargó és fel-felbomló léleknek kapujában — de milyen szerelem? —, természetesen „intellektuális" szerelem... A szerző itt egy rettenetes, fontoskodó, okoskodó, kékharisnya nőalakot rajzol meg, aki féktelen és követelő racionalizmusa mellett prédára éhes, érzéki, követelőző és uralkodón öntudatos; mellette a férfi teljesen elolvad, akarata semmivé válik és megsemmisül. Hol a megoldás? Sehol. Csak végtelen csókok s elolvadások, avagy meglepő és váratlan szakítások vannak, melyeket éppen a szóbanforgó hölgy számító természete és egyéb politikai és társadalmi okok (az a bizonyos húsz százalék, mely a szerzőt érthetően annyit foglalkoztatja) magyaráznak csupán, de semmiképpen sem a természetes és közvetlen, szabad emberi lét. Hevesi András pályáján kétségkívül jelentős állomás új regénye, melynek egyéni értékeit készségel elismeri az olvasó, aki — bár csodálkozik a hős kavargásán és dühödt bizonytalan vadulásain s megért mindenféle emberi okokat — szívesen adózik elismeréssel a szerző emberi szándékainak és jeles irályának; de ezzel szemben a szerző semmiképpen sem kívánhatja tőlünk, hogy írásait közösségi dokumentumnak vegyük; a magyar irodalom mai szükségletei egészen mások és másfelé mutatók. De az ú. n. „individualista" irodalmon belül Hevesi András egyéni jellegzetességekkel teli könyve kétségtelenül érdekes és jelentős alkotás, ha nem egyszer a szándék nagyobb is volt, mint a kivitel harmóniája. *(g. l.)*

Fertsek Ferenc: Pubi

Pubi tizenkét és féléves. Rosszul tanul. Mamája nagyon szép asszony, papája elfoglalt magasrangú tisztviselő. Pubi egyedül van. Tanárai derék, jó emberek, de nehéz hozzájuk jutnia s nem is meri szeretni őket. Nem igen tud őszinte lenni. Sok minden kavarog a fejében. Egy esztendeig mind zavarosabb lesz körülötte a világ s végre is megfut a baj elől: úgy tudja, négyből meg akarják buktatni. Pubi erre világgá megy, de... és itt következik a könyv ifjúsági olvasmány szempontjából legértékesebb része — most látja meg igazán, mi a fontos, mi a szép a tanulásban és az életben. Maga a környezet és főleg a hang a magyar középosztály gyermekeinek meglehetősen idegen. Festi nyelv, pesti családi kör — nem, ez nem a mi életünk. Azaz: kölcsönvetten a miénk, lehet. De a tanulság az magyar. Nagy erénye Fertsek Ferencnek, hogy bátor igyekszik lenni s nem hátrál meg a problémák elől. Viszont nem tudunk menekülni attól a meggyőződéstől, ami már tavalyi, nagyon szép könyvével kapcsolatban is többször jutott az olvasó eszébe: nem a gyerekeknek, de a szülőknek és tanároknak írta, okulásul. Így nem szabad nevelni, így nem szabad gyerekkel bánni! Hogy a Pubihoz hasonló korú fiúnak pedagógiai szempontból jó-e ilyen könyveket olvasnia, ahol a szülőkről táplált amúgysem túlmagas véleménye még inkább lecsökken, az vita tárgya lehet. A szülőknek azonban mindenesetre szükséges és tanulságos kezébe adni ezt a könyvet, mely az Egyetemi nyomda tetszetős kiadása.

K. R. L.

Biró József: A gernyeszegi Telekikastély

A magyar barokk-művészet kutatása egyre sürgetőbb feladatává válik művészettörténetünknek. Az utolsó években kétségtelenül észrevehető az érdeklődésnek a barokk felé fordulása. Kitűnő fiatal műtörténészek foglalkoznak elsősorban a magyar barokk bonyodalmas és egyelőre egységes áttekintésre méröben alkalmatlan problematikájával.

A Gerevich Tibor felnevelte ifjabb művészettörténész nemzedék egyik legjelentősebb tagja: *Biró József*, akit méltán nevezhetünk legkitűnőbb erdélyi művészettörténészünknek, évek óta nagy elmélyedéssel és hozzáértéssel kutatja az erdélyi főúri barokk problémáit.

Előttünk fekvő műve Erdély egyik legnevezetesebb főúri családja: a Telekiek XVIII. századi kastélyának építéstörténetével és építészeti problémáival foglalkozik. Ez a nagy család, amelynek kultúrakarása annyi nagy emlékművet állított a magyar műveltség történetében, gernyeszegi fészkének nagyarányú és nemes kiképzésében sem tagadta meg önmagát. *Biró* előadásából lépten-nyomon kitűnik, hogy a Telekiek nemcsak megrendelői voltak a pompás kastélynak, hanem a szó Bethlen Miklós-i értelmében való építői is.

A magyar műtörténet szempontjából azonban Biró könyve főként azért nevezetes, mert kutatásai fényt vetnek a „marosvásárhelyi mesterkörre" és a „pestkörny stílus mesterkérdésére"; e két komplexus összefüggéseire. A gernyeszegi kastély a pestkörnyéki stílust sajátos erdélyi ízű alkalmazásban mutatja be: tanúsága tehát egyrészt az erdélyiségnek nevezett szellemi magatartásnak, de ugyanakkor annak is, mint kapcsolódott ez az erdélyiség mindig Magyarország szellemi képének egységébe.

Biró József hézagpótló monografiáját a magyar műtörténet és művelt közönség a legnagyobb örömmel üdvözölheti. **(fym)**

Szabó Imre: Magyar sorskérdések

Ez alatt a gyüjtőcím alatt jelentek meg *Szabó* Imre budapesti református esperes világi előadásai, prédikációi és szentírásmagyarázatai.

Már a könyv felvágásakor elénk vetődő szavakból és elsuhanó mondattöredékekből megtudjuk a könyv címének értelmét.

Nincs ebben újszerűség, nem jelent ez a cím új lélekutat, hiszen a próféták is népük történelméből és sorsából olvasták ki Isten lángírását, nagyságuk romjainál keresték a messiási nyomokat.

A „Magyar sorskérdések" könyve sugallatos — de ennél is több —, tragikusan parancsolatos gondolatvisszatérés.

Új történelemindulásunk van, kelet hajnalaitól nyugati alkonyokig véreződött magyaroknak. Túl egy ezredéven honkeresők voltunk, most *lélekkereső* magyarok vagyunk.

Ennek a lélekkereső magyarságnak szól ez a könyv. Öreg kegyeskedők, jámbor moralizálók talán azt mondják Szabó Imrére is, hogy *modern pap*. Ezt a szóhasználatot nem akceptáljuk. Az igehirdetés nem művészet, de evangéliumi következés. Új Krisztus nincsen —, csak minden időknek Megváltója, mert Jézus mindig előtte jár az életnek. Minden haladás a betlehemi jászolnál kezdődik s minden távlatenyészés a messiási gondolaterőnek a végtelenbe való hosszabbodása. Mentől tökéletesebb lesz az emberi tudás, annál nagyobbnak kell látnunk a Megváltót.

Szabó Imre a minden idők Krisztusáról prédikál, akinek keserű poharában benne van a mának minden sebe, könnye, szakadása, nyugtalan vére és vívódó gondolata. Úgy, ahogy benne volt a tegnapé és benne lesz a holnapé. Gondolatsíkján ott áll a maga nagy fantomjait új, de kétes szentségekké avató ember a végés erő és a lelkekhez beszélő örök Jézus, aki nemcsak minden idők Megváltója, de minden népeknek Krisztusa.

A „Magyar sorskérdések" könyve kilángolja és bizonyítja, hogy a mi számunkra is Ő az Út, az Igazság és az Élet. Ez a könyv a Krisztus-nagyságnak rajongó eszményesítésével méri, hogy mennyi erő van bennünk a kereszthordozáshoz, mennyi van bennünk a Szentlélek ihletéből, szívünk felemeléséhez, gyarlóságunk legyőzéséhez, sorsunk kiformálásához.

Az új lélekkereső magyarnak tiszta olajú lámpása ez a könyv. Nemcsak az egyházi irodalomnak új kincse, de a magyar írásnak is géniuszadta ajándéka. Világi tartalmú előadásaiban mindenütt ott van a tiszta világnézetű fajtájának predesztinációs útját megláló s a megbolygatott magyar lelket féltő prédikátor. Egyházi beszédeinek lángja és lelke az Evangélium, de minden erejével bennük kiált a magyar föld összava is. Krisztus kezdi és zárja minden gondolatkoncepcióját, de eszménykörében égő nagy vonala van a magyar sorsnak.

Szabó Imre könyve több, mint papoknak való írás. Elmélyülést talál benne mindenki, aki elgondolkozik a végtelenségen, a betlehemi világújuláson, a Golgota viszszajelenésén és magán az örökké örök Krisztuson. Kézbe kell venniök azoknak is, akiknek nagyonnagyon fáj a magyar sors, s akik a magyar husvét hitét lelkökben hordozzák.

Szabó Imre könyve a budapesti ref. esperesi hivatalnál (Kálvin-tér 7) kapható.

Uj Univerzum

Még emlékezetes az Univerzum c. kiadványsorozat, amely a világháború előtti időszakban közvetítette élvezetes és közérthető formában a nagyközönség és az ifjúság felé a természettudomány újabb eredményeit. Azóta természetesen a technikai tudományok is nagyot fejlődtek s különösképpen Magyarországon lett fontos és aktuális egy olyan kiadványsorozat létesítése, mely az érdeklődő közönség és az érdeklődő ifjúság felé elviszi a természettudományok haladásának és részleteinek hírét és alapfogalmait. Közgondolkozásunk amúgy is eléggé nélkülözi az exakt és pontos tudományos szellemet és éppen a természettudományos nevelés lehet olyan iskola, mely valóságismeretre és a dolgok pozitív szemléletére taníthatja az illuziók ködébe nem egyszer elvesző mai magyart. A világháború előtt kétségtelenül jelentős hasadás uralkodott az ú. n. „természettudományos gondolkozás" és egy tisztább és örökebb szellemi világ igénye és szükséglete között; de éppen a legújabb természettudományos eredmények létesítettek olyan szintézist, mely kiküszöbölte ezt a nyugtalanító ellentétet. Az új angol és francia természettudomány a természeti, fizikai jelenségeket többé nem tekinti elkülönítetten és mereven s zárkózottan anyagelvűen, hanem beállítja őket egy olyan egyetemes világképbe, ahol ezek a természeti jelenségek is szellemi értelmet nyernek és ahol a szellem és az anyag összefüggése nyilvánvaló. Az Új Univerzum már ennek az új szellemnek jegyében folytatja a nagymultú és tanulságos vállalkozást.

Dr. *Cavallier* József és vitéz *Fraknói* József szerkesztik a vállalatot, melynek egyelőre két szép kötete látott napvilágot. A legkitünőbb magyar természettudósok siettek a vállalat segítségére írásaikkal, melyek tanulságos és élvezetes formája az Új Univerzumot nyilván épp olyan kedvelt olvasmánnyá teszi majd, mint amilyen elterjedt volt a régebbi vállalkozás. A két kötet értekezései tarkán és változatosan, s amellett mégis exakt és megnyugtató pozitivista módszerrel és komolysággal tárgyalják a természettudomány és a technika különféle részleteit; a vitaminkutatás, a mimikri, a felhőkarcolók világa, a bauxit, a csillagos ég, a japán sport, a golfáram, a pagoda és az őserdő, az ókori technika, a barlangkutatás, a Rockefeller-alapítvány éppen úgy megtalálja a megfelelő méltatást és ismertetést, mint a régi debreceni aprőipar, Brassai Sámuel élete műve, a trükkfilm, avagy a légi támadás, Herman Ottó munkássága mellett az olvasó ott találja a zöldkeresztről szóló értekezések oldalán a vitorlázó repülés, az ősvilág a rövidhullámú rádió, a tank, a tapolcai barlangkutató, vagy Verne Gyula természettudományos műveltségének ismertetését. A rendkívül változatos és tanulságos kötetek ellen legfőljebb csupán az a kifogásunk lehetne, hogy talán helyénvalóbb lett volna — minden népszerűsítési tendencia megtartása mellett is — a szakszerűbb, összefoglalóbb csoportosítás; bár éppen tarkasága és változatossága teszi az Új Univerzumot nyilván majd olyan keresett olvasmánnyá.

A „Felfedezések Csarnoka" új eseményei

Párizs, december hó

December hava Párizsban eddig is a jutalmak és ösztöndíjak kiosztásának időszaka volt. Ünnepélyes keretek közt kerültek szétosztásra a napokban az *Académie Française* által kezelt alapítványi díjak, köztük a mindig tréfás kommentárokra alkalmat szolgáltató „prix de vertu"-k, amelyek a „legérdemesebb" tisztességes ifjak és hajadonok megjutalmazására szolgálnak és a sokgyerekes családokat segélyező *Cognacq-Jay*-díj, mely utóbbinak nyerteseiről, a születési propaganda érdekében, mint minden esztendőben, hasábos cikkeket közölnek a napilapok a nyertes tíz- és tizenkét gyerekes családok fényképével. Tudós kutatók kitüntetése 10.000 frankos díjakkal azonban új esemény Franciaországban és ezt a szokást az 1937-es Nemzetközi Kiállításból visszamaradt „Palais de la Découverte" (a „Felfedezések Csarnoka") vezetői kezdeményezték az idén. Ezek az ösztöndíjak nemcsak a tudomány néhány fiatal előharcosának nyújtanak módot kísérleteik folytatására, hanem a nagyközönség figyelmét is felhívják néhány érdekes, új tudományos problémára, amelyek egyébként a tudomány előharcosainak ismert szerénysége folytán homályban maradnának.

Az első kitüntetett Marc *Simonet*. Ő organizálta a „Palais de la Découverte"-ben az új botanikai kutatások szemléltető ismertetését. Ugyanott Jean *Rostand* szellemes módját találta meg az átöröklődés és kiválasztódás megkapó ábrázolására és új jelentős elméletet is dolgozott ki e téren. A harmadik díjnyertes Paul *Painlevé*, a nagy francia államférfiú fia, akinek filmfelvételei a mélytenger faunájáról világhírűek, s aki új biologiai kutatásairól hozott a „Felfedezések Csarnokába" érdekes adatokat. A két további kitüntetett felfedező munkája bővebb méltatást érdemel.

A világ legerősebb nagyitója

Champetier egy új műszert talált fel, amelyet „spectograph"-nak nevezett el és amely a molekulák lefotografálását teszi lehetővé. A nagyítást részben egy igen erős mikroszkóp végzi, amelybe azonban külön prizmákon megtört fény hatol be és ezen kettős berendezés segítségével sikerült, az ultravörös sugarak felhasználásával készített fényképfelvételen, a vizsgált anyag „spektrum"-át megrögzíteni. A szemmel láthatatlan sugarak, ebben a horribilis nagyításban, mint harántsíkok jelentkeznek és elosztódásuk a vizsgált anyagban előforduló elemek megosztódása szerint csoportosul.

A felfedezés elsősorban a *csillagvizsgálatot* fekteti precizebb alapokra. Lehetővé válik a csillagok anyagösszetételének pontosabb meghatározása. De Champetiernek sikerült a spektographot az atómok mozgásának fényképezéséhez is alkalmazni, ami által a kémiának egészen új tere nyílik meg előttünk. A felvételek, amelyeket a „Felfedezések Csarnoká"-ban láthatunk, frappánsan mutatják, hogy a molekulák hasonlítanak egy-egy naprendszerhez, amelyben az egyes atómok üstökösökként keringenek. Az atómok magja az elektronok uszályát hordja magával. Ezek az elektronok gyakran elsodródnak egy másik atómhoz és vagy bombaként belehatolnak, vagy odatapadnak az új atóm pereméhez. Az előbbi esetben a megzavart atóm egy Röntgen-sugarat bocsájt ki, míg az utóbbi esetben csak gyengén fényesedik meg a megzavart atóm pereme. Ha pedig „vándor" elektronok fúródtak két atóm közé, ezek ultra-ibolya sugarakat bocsájtanak ki. Champetier spektographja, ez a 800 kilós műszer, a két 28 kilós fénytörő prizma segítségével, a ma létező legfényerősebb nagyítókészülék. A két prizma kicsiszolása egyévi munkát vett igénybe, miután csak napi 1—2 órát lehetett azokon dolgozni, mert minden csiszolás után be kellett várni, hogy a prizmaüveg újból lehűljön. A műszer tökéletesen alkalmas az áttetsző anyagok összetételének vizsgálatára és új képet adott az atómok felépítéséről.

A 93. elem

A spektograph a tudományt már eddig is egy *új elem* felfedezésével gazdagította. Ez a felfedezés *Cauchois* kisasszony érdeme, Champetier munkásnőjéé, aki a „Felfedezések Csarnoká"-nak ötödik díjnyertese. Cauchois kisasszony egy rap egy fém összetételét vizsgálta, amely uraniumot és rheniumot tartalmazott. A vizsgált anyag „spektrum"-ában, a spektograph által készített felvételen olyan sugarakat figyelt meg, amelyek egyetlen ismert elem atómösszetételének sem feleltek meg. Tüzetes próbák után végül is az új elemet a Mendeléef kémikus által összeállított 92 létező elem listájához *93-ik elemként* kellett hozzácsatolni. Ez a 93-as számú elem különösen érdekes, mert fajsúlya nagyobb az összes korábban ismert elemek fajsúlyánál. Cauchois kisasszony most célul tűzte ki magának, hogy az általa felfedezett elemet tisztán elkülönítve előállítja. Az ösztöndíj tehát aligha juthatott volna alkalmasabb kezekbe.

Miként az hasonló alkalmakkor történni szokott északamerikai kutatók is jelentik, hogy spektroszkopikus úton sikerült három további elem létezését megállapítaniok. Ez mindennél ékesebben mutatja, hogy a fizikai vizsgálatok fantasztikus fejlődése milyen hatalmas lökést adhat a kémiai tudomány haladásának is. Legelső sorban azonban a világegyetem végtelen titkainak kikutatására nyit beláthatatlan új perspektívát.

Mióta a „Felfedezések Csarnoka" Párizs állandó nyilvános kiállításává vált, a közönség széles rétegeiben ébresztette fel az érdeklődést az exakt tudományok varázslatos birodalma iránt. Ezt bizonyítja nemcsak a látogatók nagy száma, hanem az, hogy a társadalom minden rétege érdeklődik az ott kiállított látványosságok iránt. Elsősorban természetesen a közönség maga is kísérletezhet és a „Csarnok" más és más részében neves tudósok előadásai óránként váltják fel egymást.

Dr. Cs. J.

Egymilliószorosan nagyító mikroszkóp!

New Yorkból jelenti a *Daily Telegraph* és a *Morning Post:* Amerikában olyan ultramikroszkópot találtak fel, amely *egymilliószorosan nagyít* s amelynek beláthatatlan fontossága lesz tudományos szempontból, mert hiszen ezzel az ultramikroszkóppal lehet majd elsőízben megfigyelni, *hogyan mérgezik meg a baktériumok az élő szervezetet.*

Sport

Az új esztendő legfontosabb programja: a magyar vidék sportja

Mint a politikai berkekben, a magyar sportban is már régebb idő óta mindenfajta jelszavak röpködnek, több hangzatossággal, mint tartalommal. Az már régen átment a köztudatba, hogy a sport nemcsak egyik leghivatottabb eszköze a nevelésnek, de szerves tartozéka a kultúrának is, a magyar sport pedig soksozrosan emelkedett jelentőség dolgában, amióta tudjuk, hogy *nemcsak világhírű sportembereink voltak a leghivatottabb prófétái a magyar fajta elhivatottságának, de a leventeintézmény életrehivása óta a magyar sportnevelés egyik legerősebb pillére a magyar honvédelmi nevelésnek is*

Mindezt tudva, kell a magyar sport mindennemű problémáit a jövőben megtárgyalnunk és a lehetőségekhez képest megvalósítanunk. Elismerjük az *Országos Testnevlési Tanács* fontos szerepét a magyar sport élén, mégis meg kell állapítanunk, hogy egymagában egy ilyen túlságosan hivatalos jellegű szervezet nem képes megoldani a felmerülő problémákat, ha nem segítik ebben az igyekezetében a magyar sportnak olyan önzetlen, lelkes és a sportot csak önmagáert kultiváló és a szó legnemesebb értelmében amatőr passzionátus úttörői, akik már abban az időben is világhírűvé fejlesztették a magyar sportot, amikor még csak jámbor óhaj volt az Országos Testnevelési Tanács. Ha valamiben, már tapasztalhattuk, hogy az Orlene vagyunk az úgynevezett központi legfőbb irányításnak, ellenben hívei vagyunk, mint voltunk a multban is, a magyar sport *decentralizálásának.* Azt ugyanis mrá tapasztalhattuk, hogy az *Országos Testnevelési Tanácsban* nem mindig foglalhattak helyet azok, akik a magyar sport egyes tagozataiban az irányító szerepét vállalták és töltötték be közmegelégedésre. Egy szóval sem állítjuk, hogy ezek az urak minden esetben a szövetségi elnökök lettek volna, akiknek legtöbbje valóban helyet kapott az *OTT*-ban, ellenben a névtelen vezéreknek túlnyomó része azoknak soraiból került ki, akik valamikor maguk is közvetlen munkásai: *művelői, versenyzői, nevelői*, esetleg *sportpolitikai irányítói* voltak a maguk sportjának.

Vérbeli sportembereket a tömegek élére

Ezeket az embereket kell a jövőben fokozottabb mértékben szerephez juttatni, ha egyáltalán súlyt helyeznek rá — amit hiszünk —, hogy a magyar sport valóban teljesíthesse azt a hivatását, amit az utolsó esztendők folyamán annyiszor hangoztattak.

Sportot nem lehet hivatalból csinálni, mint ahogyan nem lehet parancsra versenyezni és még — hogy némi túlzással éljünk! — fejvesztés terhe alatt sem lehet rekordot elérni. A sportot csak a tömegek tehetik igazán naggyá, mert csak a tömegekből kerülhetnek ki az átlagon felüli kiválóságok is. A tömeg azonban csak akkor lehet igazán komoly művelője és fejlesztője a sportnak, ha mindenekfelett egyéni kedvtelésből, a sport szeretetéből és a többinél nagyobb eredmények elérése utáni vágyból űzi azt.

Amikor az 1938. sportesztendőt lezárjuk, minden szépítgetés nélkül meg kell állapítanunk, hogy a diadalmas berlini olimpiász után az elmult év sporteseményei úgy jelentőség, mint az eredmények szempontjából is nagy csalódást keltettek a hozzáértők. Az atlétika folytatólagos dekadenciája, sőt mondhatnánk, jelentős visszaesése már nem is tűnt föl, mert atlétikában még soha nem tudtunk fölemelkedni akár csak az *európai* színvonalig sem. Ezen csak egy dolog segíthet, ha az immár millió lélekkel megerősödött magyar *vidéket*, annak minden városát és számottevő községét is be fogják szervezni, hogy ilyenformán juttassák megnyilatkozáshoz az annyiszor ünnepelt magyar őserőt: az *őstehetségeket*. Mert hogy ilyenek voltak, vannak és lesznek, ahhoz nem férhet kétség. Az atlétáknál riasztóbb volt *uszósportunk* stagnálása. Hogy itt túlságosan, mondhatnánk mesterségesen kitenyésztett vérmes reménységek mondottak csődöt, annak egyik magyarázata, hogy a napisajtót állandóan *világrekordhirekkel* táplálták. Úszóink 1938. évi eredményei annál is inkább okozhattak csalódást, mert fedettuszoda és nyitott versenyuszoda, félszázezer pengős szubvenció és minden, amit elképzelhettek, rendelkezésükre állott.

Mindent a vidéknek

Ökölvívóink is alulmaradtak régebbi eredményeikkel szemben. Ez a sportunk aligha fogja elérhetni a további fejlődésnek azt a fokát, amelyhez minden hivatottsága megvan, ha az ökölvívást nem fogják megkedveltetni azokban a körökben is, ahol éveken át ezt a nagyszerű sportot csak *„verekedés"*-nek minősítették. Így történhetett, hogy az angyalföldi és a más kerületi perifériák *szegény* gyerekei fizikailag nem tudták végigállni az egyébként is túlméretezett külföldi túrázásokat. Beszélhetnénk még *kerékpárosaink* visszaeséséről, arról, hogy *evezőseink* is mintha megállottak volna a fejlődés útján, de ezeknél megvan a legkézenfekvőbb magyarázat: *a megfelelő pályák hiánya és a felszerelések drágasága.* Hogy a megépítendő fedett sportcsarnok, még kisebbik kiadásában is nagy hiányt fog pótolni és a fejlődés biztositéka lehet majd egyikmásik sportunk javára, ez nem lehet vitás, de a sportcsarnok is csak *Budapest* főváros sportját fogja szolgálni és erősíteni. Ezzel szemben hol marad a *vidék?* Igenis, újból és ismét csak a vidékhez kell visszatérnünk, ha a magyar sportban valóban azt a fejlődést akarjuk biztosítani, amely egyedüli biztosítéka lehet a mindenkori *utánpótlásnak.* Ezen van a hangsúly. A magyar vidéknek ma már megvannak a modern atlétikai versenypályái és szép számmal modern versenyuszodái is. A magyar vidékkel és a vidék sportjával szemben az évtizedek óta nagy mulasztások történtek, amelyeket pótolni kell. Ez sürgősebb még a fedett sportcsarnoknál is! Mert hogy a magyar vidék sportja semmivel sem volna alacsonyabbrendű a fővárosnak agyondédelgetett sportjánál, azt bizonyítják a vidék nagyszerű futballcsapatai, amelyek már esztendők óta egyenrangú ellenfelei a náluk anyagiakban erősebb fővárosi nagyegyesületeknek is.

Organizálhatnak és reorganizálhatnak, ülésezhetnek és tervezgethetnek, az 1939-es sportesztendő programjának nem lehet fontosabb és sürgősebb kérdése, mint *a magyar vidék.*

Kiss Géza

Lósport

Az újévi ügetőversenyek

Az 1939-es sportesztendő első versenynapját valóban az év első napján futják. Igaz, hogy a multban ilyenkor már többször megtörtént, hogy néhány hajtó „szilveszteri" hangulatban hajtott vagy éppen ezért nem hajtott, de remélhetőleg ez most nem fog előfordulni.

A hajtók különben is — legalább egy ideig — nagyon fognak vigyázni, mert most már nemcsak a startszalagszakításért kapnak szigorú büntetést, hanem a formaváltozásokat is számonkérik tőlük. *Vorst* volt az első, akit az első szigorú büntetés ért: *végleg elvették a hajtási engedélyét.* Lehet, hogy egyszer majd visszakapja, egyhamar bizonyára nem. Más kárán tanul az okos! — mondja a közmondás. A többi hajtó tehát legalább ezentúl lássa be, hogy a formaváltozások, erélytelen vagy gyanús hajtások megszüntek vagy ha nem szüntek meg, ezentúl esetről-esetre szigorúan megbüntetik a renitens hajtókat, akik az ügetőversenyzés állandóan emelkedő népszerűségét akadályozzák. Újév napján reméljük, hogy az ügetőversenyek terén ezentúl olyan rend és tisztaság lesz, amilyent ez a népszerű verseny már régen megérdemelne!

Az első napnak egy Nemzetközi hendikep a főszáma, melyet a Kenedi-istálló bármelyik jelöltje — Groo Peggy vagy Kangor — nyerhet meg. A többi futamban jelöltjeinkre utalunk:

I. *Cont. Luciana—Szabolcsi m.*
II. *Móric S.—Cimbora—Valódi*
III. *Engedelmes—Lármás—Csongor*
IV. *Kenedi ist.—Levente—Csákány*
V. *Beata L.—Orao*
VI. *Miss Magyarország—Grlica—Senki*
VII. *Ják—Varázsló—Feiser id.*
VIII. *Gin—Nestor—Csipkerózsa*
IX. *Pique Dame—Urpéter—Hauser id.*
X. *Gyöngy—Laufer ist.—Olyan*

Nyilt tér

PARKETTA
Út tölgyfa parkettát befektetek meglevő vak padlóra teljes készen. A m²-ként P 7.20. Baross-tér 6. I. 6. Telefon: 132-719.

Két bérházat
külföldre utazásért 11%-os nettó jövedelemmel — átírás nélkül 90—120.000-ért legsürgősebben eladok. Argai, Zsigmond-utca 6. Telefon: 154-995.

ÖRÖKLAKÁS
központi fűtés, melegvízszolgáltatással. 1 szoba, hálófülke, előszoba, fürdőszoba 9500 pengőért eladó. Havi bére 80 pengő + 20%. Lakó kívánatra 3 évig bentmarad, vagy kiköltözik. 25 éves adómentesség. Évi összköltség 300-on alul. 10% tiszta hozadék. Felvilágosítás: hétköznap 4—6-ig: tel.: 127-670.

Springer fizet legtöbbet
viselt férfi-nőiruhaneműért, cipőért. Apród-utca 6, üzlet, Szebenyi térnél.

PERZSASZŐNYEGEK
antik bútorok, dísztárgyak legolcsóbban Sternberg, Bálvány-utca 20. Telefon: 117-874. Adás-vétel, csere.

TELEK 289 négyszögöl, Kissvábhegyen Trencsényi—Pethényi-útnál tízezerért. **HÁZAM** 3 szoba, hall, etagefűtés, melegvíz, 176 négyszögöl gyümölcsösben **ELADÓ.** Mátyásföld, Vörösmarty-utca 21.

Luxusbérházak Budán,
főutvonalon adómentes, 9% nettóra, átírásmentesen 95.000 és 145.000-ért. Tel.: 142-542 délután négytől—hatig.

Könyvelésben jártas
jó gépírót keresünk
Megkeresések „Szanatórium" jeligére Tenzer hirdetőjébe, Szervita-tér 8.

Gellérthegy déli lejtőjén, villanegyedben, négyszobás összkomfortos teraszos, luxuskivitelű, délkeleti fekvésű, nagyadómentes
öröklakás olcsón eladó Telefon: 137-039.

Berendezett gumiárúüzlet eladó
vagy 10.000 pengővel keresztény TÁRSAT KERES. Ajánlatokat „Adósságmentes" jeligére BLOCKNERHEZ, Erzsébet körút 14.

Vidéki, nagyvárosi **fogászati rendelőmet**
nagy pacientúrával, havi 1500 pengőt meghaladó biztos keresettel, esetleg házzal együtt átadnám. Leveleket „Készpénz-eladás" jeligére Blocknerhez, Erzsébet-körút 14.

Sürgősen eladó
Budapesttől 50 km-re lévő 400 kat. hold területű **mezőgazdasági ingatlan**
príma állapotban lévő élő és holt felszereléssel, a meglévő termésekkel, [illegible] és majorral. Ára 250.000 pengő. Értekezni lehet dr. S[illegible]kér M[illegible] ügyvédnél, Budapest, V., Gróf Tisza István-utca 18. Tel.: 185-377.

Tökéletesen megtanulhat nálam
szőnyegjavítást
2—3 hónap alatt, ha kézügyessége van. Jó szakmunkásoknak kitűnő lehetőséget nyujtó foglalkozás. V., Preis Kata szőnyegjavító, II., Bimbó-út 5. Telefon: 366-876.

Divatrajzolást
és tervezést tanít sikeres módszerrel esti kurzusokon is Gordon Kató, Rákóczi-út 22. Telefon: 145-577.

Gramofonlemezgyüjtemény
250 válogatott lemezzel, szekrénnyel hangraforgóval eladó. Telefon: 327-951 2—3 között. Ugyanott Bösendorfer-mechanikájú zongora eladó.

Gernyeszegi Teleki-kastély
főhomlokzata 1772-1803
XLVIII. tabla

Gernyeszegi Teleki

Kastély

Erdély 1940

Gernyeszegi Teleki Kastély udvari homlokrata 1772 – 1803

XLVIII tábla

Gernyeszegi Feleki

Kastély

Erdély 1940

GERNYESZEG

KULCSÁR Árpád: A gernyeszegi kastély, Teleki Mihály kancellár korában és inventáriuma 1675-ből. = Művészettörténeti Értesítő, XXXVIII.évf.1/4.sz. 1989 150 - 163.p. ill.

212, 476, 477, 482–483, 601, 839, 26, 27, (484); K: 709–11, 713–15
Velence→Venezia
Velikij Palad'→Palágy
Vel'ká→Felka
Vel'ká Ida→Nagyida
Vel'ká Lomnica→Kakaslomnic
Vel'ký Šariš→Sáros, vár
Vel'ký Slavkov→Nagyszalók
Venesellő, Szt. György-kápolna 319
Venezia (Velence) 58, 64, 111, 119, 208, 252, 346, 399, 526
– festészet 386, 608
– ötvösség 247, 380
– – a sodronyzománc eredete 233
– szobrászat 581
– San Marco
– – bronz lovak 473
– – Pala d'Oró 227
– – kincstár, San Isidoro-ereklyetartó 743
– San Simeone Grande, Szt. Simeon-síremlék 496
Verkenye, Szt. Miklós-kápolna 115
Verona 386

A gernyeszegi Teleki-kastély

Biró József tanulmánya

A szék *Teleki* nemzetség ősi fészkének leírását, történetét adja ez az értékes, széleskörű forrástanulmányok alapján készült munka. A szerző tudományos felkészültségére mi sem jellemzőbb, mint hogy a forrásmunkák felsorolása és a jegyzetek terjedelme *pontosan megegyezik a tulajdonképpeni szövegével.*

A gernyeszegi kastélyban féltett emlékét őrzi a Teleki nemzetség, a magyar barokk és az erdélyi művészet egyaránt. Ennek a hármas szempontnak figyelembevételével írta meg érdekes tanulmányát *Biró József*, aki helyenként valóságos detektívnyomozást végzett, hogy felderítse a mult egy-egy ismeretlen részletét, vagy kitöltse a régi okmányok hézagait. Nem sajnált semmi fáradságot, hogy teljesértékű munkát adjon és ez a lelkes törekvése érzik minden során.

A részletek sem kerülik el figyelmét. Mindent leír, kikutat, ami a mellékes körülményekből szükségesnek látszik, de gondosan vigyáz arra, nehogy a részletekben elvesszen. Erdély egyik legértékesebb művészeti emlékének, a gernyeszegi Teleki-kastélynak így kapjuk hiánytalan, arányos történetét, sok új fontos és eddig kellően nem méltányolt részlettel.

Ugyanakkor kiterjeszkedik a Teleki család történetére is, ahol az összefüggések teljessége miatt erre szükség van. *Bajza József* állapította meg annakidején a Tudományos Akadémia könyvtárának megnyitásakor, hogy a legmagasabb állami hivatalokat, kitüntetéseket viselő Telekiek »többnyire magok adtak a hivatalnak díszt, nem az nekik. E részben kevés családot mutathat fel a két haza hozzá hasonlót«.

A szerző végül megismertet bennünket a 18. század Erdélyének számos eddig ismeretlen művészettörténeti adatával, amelyekhez levéltári kutatásai során jutott. Nagy tárgyszeretettel, komoly tudományos felkészültséggel, színes, gördülékeny stílussal eleveníti fel a gernyeszegi Teleki-kastély történetét és mindazt, ami ezzel kapcsolatban van.

Értékes munkája komoly nyeresége művészettörté-

Pesti Napló 1939. január 15

neti irodalmunknak. K–ly K.

Gerold Boldizsár

l. Herold B

~~Valesio, olaz festo~~ VII. 254.

török veszedelem elmúltával viszonylagos béke uralkodott, a várépítés kiment a divatból; Bécs után Erdélyt is meghódította a „nájmódi": a barokk. A Teleki család is a barokkot választotta, amikor építkezni kezdett.

★

A régi vár alapkövei fellelhetők a kastély pincéjében. Ha a park északi oldalán lemegyünk a tó partjára, a híd testében háromnégy beépített reneszánsz ablaktöredéket találunk. A parknak erről a feléről a kastély frontja teljes szépségében bontakozik ki a fák, bokrok közül. Ráday Gedeon, Teleki László sógora, ilyenszerűt építtetett Gömörön, s a gernyeszegi kastély terve valószínűleg a gömöri építőmestertől származik. Kivitelezését a marosvásárhelyi mesterkör egyik tagjára, Schmidt Pálra bízták, aki a vásárhelyi Toldalagi-palotát is építette, s élete végéig a Telekiek szolgálatában állt. 1773-ban befejezik a főszárnyat, s felépül az óratorony. László váratlanul meghal, s a munka folytatása fiára, az új örökösre, Teleki Józsefre marad. De ő ebben az időben főképpen Bécsben és Olaszországban tartózkodik, így hát az építés minduntalan félbeszakad, s ha 1781-ben be is fejezik, francia parkkal díszítik környékét, még 1791-ben is „kongó üres mind alsó, mind felső házak, s még kemence sincs". Évente beázik, és tatarozatni kell. A helyzet sokáig nem változik. Csak 1817-től kezdve használja lakóhelyként Teleki Domokos, amikor Pestről időnként leruccan, és 1848 után végleg ide vonul vissza. Fiatal korában bölcsészeten és történelemtudományon csiszolta elméjét, sőt kutatásokat is végzett. Az ötvenes években egy ideig Gyulai Pál volt a titkára. A költő-kritikus néha elkísérte őt Gernyeszegre, 1855-ben pedig egy kerek esztendőt vendégeskedett nála. Akkor a kastélykönyvtár már 6 000 kötetre gyarapodott. Gyulai Pál itt-tartózkodásának emlékére egy verset is írt Gernyeszeg címmel.

A kastélyba vezető híd, amelybe beépítették a régi vár néhány ablakkeretét

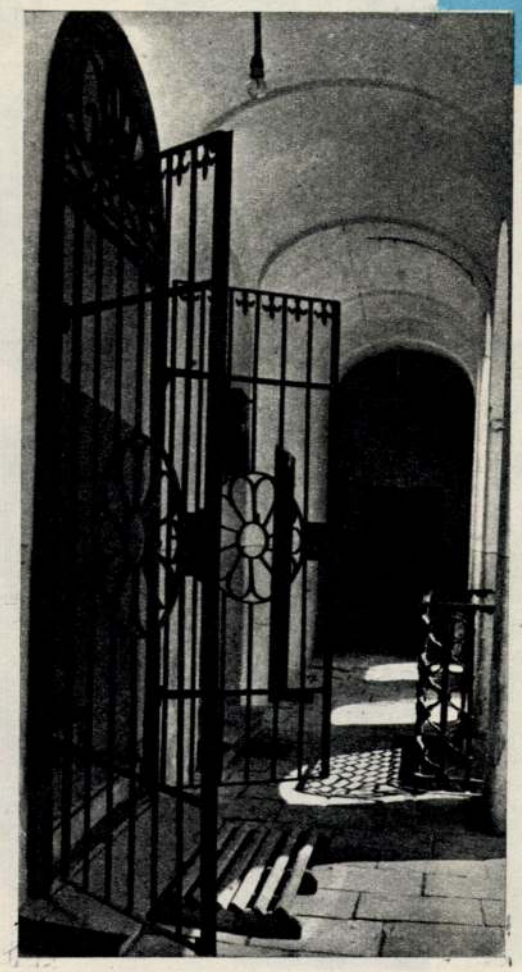

Folyosó részlet

★

Szívesen megtudakoltam volna, hol lakott Gyulai Pál. Persze, az ilyesmit ma már senki sem tudja. Közelebbi dolgokat inkább: hogy az 1946-os jégeső jobban megrongálta kívülről a kastélyt, mint a második világháború. És lehetett volna még érdekes történeteket összeszedni a preventórium szakácsnőjétől (mert 1947 óta tüdőgondozó van itt), aki annak idején a Teleki családnak is főzött. De az idő rövid. Inkább a parkról még valamit. A múlt század közepén a francia parkot az akkori divat szerint angolparkká alakították át, valóságos kis botanikus kert lett belőle. Ilyenkor, tavasszal, gyönyörű. Van benne ezüstfa és aranyfa, vannak eget karcoló, rakéta alakú tujafák meg egyéb fa-ritkaságok. Annyira elbűvöli az embert, hogy még a négy letöredezett groteszk szobrocskát is épnek látja, s érintetlennek a hét mitológiai figurát. S ha átmegyünk a fahídon a kis szigetre, megtaláljuk ott azt a vaskorlátot, melyet Marosvásárhely főteréről, Bodor Péter kútjáról hoztak volt annak idején ide. Milyen jó lenne elüldögélni itt a fűben!

Csakhogy ez kórház — ne feledjük.

SZÉPRÉTI LILLA

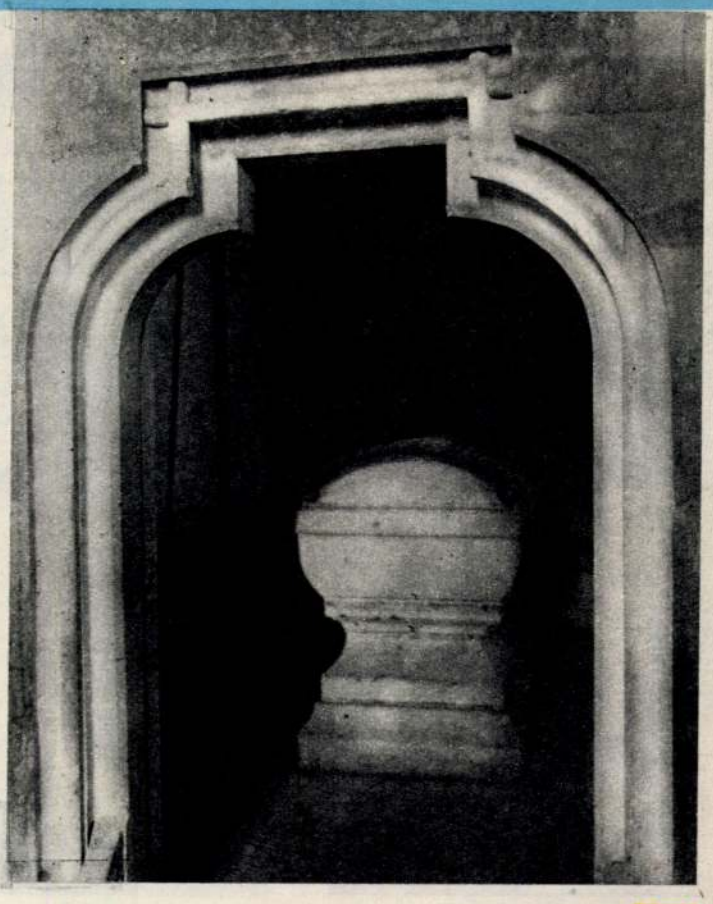

Teleki Mihály sírja a gernyeszegi templomban

Marx József felvételei

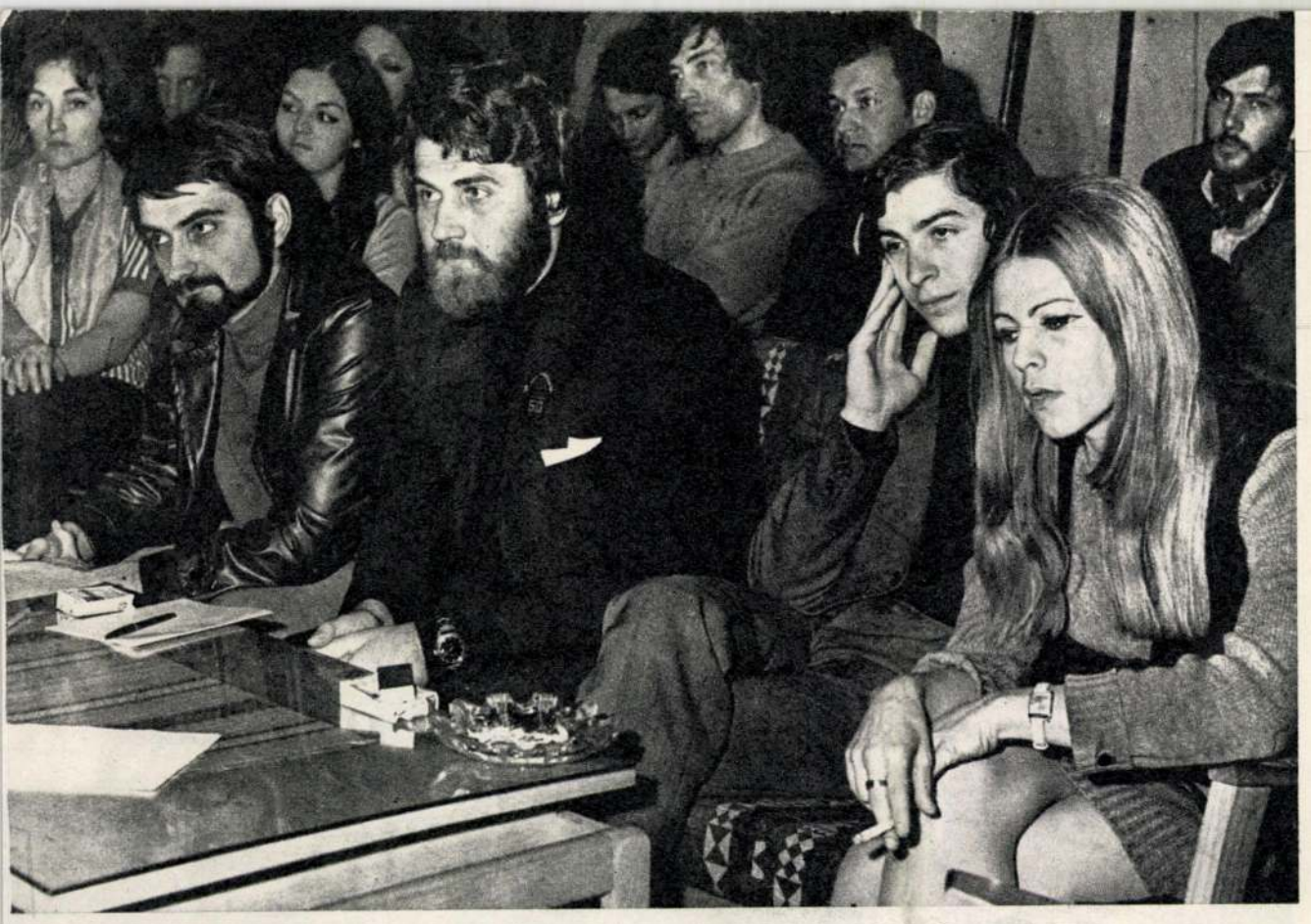

A Fesztivál munkaértekezlete

SZÍNI-NÖVENDÉKEK

Nemrégiben került sor hazánk két színművészeti intézetének első országos fesztiváljára. Gondosan tervezett, gazdag műsorral jelentkezett mindkét intézet. Újra igazolódott, mennyire hasznosak az ilyenszerű tapasztalatcserék. A program talán zsúfolt volt kissé, alaposan igénybe vette nemcsak a színészjelölteket, hanem — mi tagadás — a nézőket is.

A Ion Luca Caragiale Színház- és Filmművészeti Főiskola végzős hallgatói magas fokú felkészültségről, tehetségről tettek tanúbizonyságot, a modern „színházi nyelvezet" kifejezési eszközei szuverén urainak mutatkoztak. Öröm volt látni moz-

Jelenet John Webster Fehér ördög című tragédiájából. Előadták a bukaresti főiskola hallgatói, rendezőtanár Sanda Manu

Karl Wittlinger Ismeri a tejutat? című kétszereplős darabját Varga Tibor László és Gócz István marosvásárhelyi negyedéves hallgatók mutatták be. Rendező-tanár: Csorba András. Lent: Gheorghe Mihăiță Caragiale-jelenete

A Selmeczi-féle zenecóvodában

Sylvester Lajos, a Kovászna megyei Művelődés- és Művészetügyi Bizottság elnöke a tanügyi hatóságok közönyére hívta fel figyelmünket: „Véletlennek minősíthető, hogy minden szakterületnek biztosítanak tanügyi szakellenőrzést — csak a zenének nem?! Elemi és középiskoláinkban zenét-éneket bárki taníthat, ahogyan jólesik; ellenőrzést csak az igazgató gyakorol, s ez nem szakmai jellegű. Legjobb esetben tudomásul veszi: az órákat rendben megtartják, s amikor az iskola alkalmi ünnepségeire kórus kell, felsorakozik a kar. Amennyiben az igyekvő tanár egy tangóharmonika-zenekart vagy gitáregyüttest is szervez — már megyeszerte tekintélynek örvend... De miért nem foglalkoznak a népi hangszerek oktatásával, népzenegyűjtéssel, iskolai szinten dalosversenyek rendezésével?!"

«Selmeczi-óvodát» végeztem!

Kolozsvári zenei középiskolába felvételiző diák igyekszik „protekciót" szerezni: „Kérem, én elvégeztem Selmeczi Marcella óvodáját". A gyermek esélyei határozottan növekednek... *Selmeczi Marcella* zenepedagógusnő idestova húsz esztendeje magán-zeneóvodát tart fenn Kolozsváron. Tanítványai közül ma már jó néhányan hivatásos zenészek, mások főiskolások — de a többiek is *kivétel nélkül* hívei a jó zenének. Az utóbbi években óvodások számára állított össze daloskönyveket, egyikük — a Csigabiga palota — nemsokára napvilágot lát a Kriterion könyvkiadó gondozásában.

„Meggyőződésem — mondja —, hogy ma már főiskolai végzettségű zenepedagógusokra lenne szükség az oktatás minden fokán. Még az általános iskola első négy osztályában is. (Noha Marosvásárhelyen mintegy harminc — 30! — főiskolát végzett zeneszakos tanár van; Erdővidéken csak 1, Kézdivásárhelyen 3, Kovásznán 1 kollégájuk helyezkedett el. Kevés. — A cikkíró megjegyzése.) Saját tapasztalatomra hivatkozom: aki nálam tanult, kivétel nélkül megszerette az éneklést. Sajnos, az óvodákban valóban sok a képzetlen pedagógus, és noha az utóbbi időben komoly erőfeszítéseket teszünk, hogy ellássuk őket megfelelő irodalommal, nem tudnak lapról olvasni, és csak kevesen játszanak valamely hangszeren, hegedűn vagy furulyán... A Kolozs megyei tanügyi osztály igyekszik változtatni a helyzeten: zenei továbbképzőre kötelezik az óvónőket, tanítókat. Jó kezdeményezés."

Selmeczi Marcella készülő kötetéhez és a többi, jövőben napvilágot látandó kiadványhoz hozzáfűzhetjük: feltétlenül ki kell egészíteni őket lemezmelléklettel, épp azért, mert a múltban annyira elhanyagolták a lapról való éneklés tanítását. Újabban van már néhány biztató példa! Péterffy-Selmeczi-Maxim: Daloskönyv az óvónők segítségére (lemezzel illusztrálva), a kolozsvári 7. számú általános iskola III. osztálya kórusának előadásában; sajnos, alacsony a példányszáma. Ugyancsak tanügyi célokra készül egy újabb lemezfelvétel a középiskolai oktatás számára Birtalan József gyermekkórusával. De mi marad a szülők részére?!

A zenei anyanyelvet, említettük, több csatornán lehet és kell eljuttatni a felnövekvő nemzedékhez. Az óvoda és az általános iskola ilyen értelemben a főcsatornák közé tartozik, de ugyanígy azzá lehetnek a szülők is, ha tudatosítjuk bennük a népzene fontosságát gyermekeik érzelmi-lelki nevelésében. Fordulatot jelent ezen a téren a tévé magyar adásának értékes kezdeményezése: az, hogy műsoraiban jelentős szerepet biztosít a népzenei nevelésnek. Sem a lemez, sem a könyvkiadás nem szól ilyen közvetlenül, ilyen meggyőző erővel ilyen nagy tömegekhez... De ezzel korántsem merültek ki a még felhasználatlan lehetőségek. Gondoljunk csak a legkisebbek érzelmi nevelésének egyik legjobb eszközére: a bábszínházra. Zenét eddig is kaptak a bábszínpadról: Kolozsváron, Marosvásárhelyen kitűnő zeneszerzők működnek együtt a Bábszínházzal. De miért ne lehetne elképzelni egy olyan sorozat-előadást, bérlettel, amelynek fő célkitűzése éppen a zenei nevelés lenne? Ahol a bábszínház varázsos erejével a kitűnő hangú színészek, szakavatott pedagógusok tanácsa alapján oktatnák zenére, a zene szeretetére az apró embereket? A dalkultúra ünnepévé lehetne nemesíteni a pionírok, diákok nyári táborozásait. Sylvester Lajos ígérete szerint ilyen lesz az évenként szervezett kisbaconi diáktábor.

Saját hozzájárulással

Sepsiszentgyörgyön, a megyei Népi Alkotások Házának igazgatója, *László Attila*, érdekes ötletet vetett fel... „Közismert: a zenei tankönyvek szerkesztésében hibák voltak, remélhetőleg a jövőben javítanak ezen. Bizonyára nagyobb súlyt helyeznek majd a zenei anyanyelv módszeres tanítására — e vonatkozásban javasolnék valamit. Amikor magyar népdalról beszélünk, ebben benne foglaltatik mind a bihari, mind az erdővidéki népdal. Célszerű lenne, ha minden megyében erőfeszítéseket tennének a szűkebb értelemben vett, regionális zenei anyanyelv fokozott oktatására. Értem ezen annak a területnek a sajátos dalait, amelyek most — olykor az érdektelenség légkörében — lassan eltünedeznének. Ha például az ötödik általános iskolai osztályban a tananyag előirányozza X számú népdal megtanulását, a megyei tanügyi szervek némi erőfeszítés árán biztosítsák annak lehetőségét, hogy ezek egy része a sajátos helyi hagyományt tükrözze. A gyűjtést meg lehetne szervezni oly módon, ahogyan azt Bandi Dezsőék teszik Marosvásárhelyen vagy a csíkszeredaiak a menasági dalokkal. Legyen a népdalgyűjtés a pedagógiai líceumok nyári gyakorlata... A népi alkotások házának módjában is áll egy ilyen dalosgyűjteményt nyomtatásban kiadni... Ugyanakkor lépéseket kellene tenni, hogy az Electrecord vállalat által kiadott magyar népdalokat igényesebben válasszák ki, s vegyék figyelembe a tanügyi szempontokat is."

★

Gyermekeinket az egzakt tudományok légkörében neveljük... Krónikus időhiányban szenvednek a tizenévesek; a szülők gyakran azzal vélik segíteni őket, hogy felmentik őket a zenetanulás, a karének alól. Tűrik, hogy késő éjszakáig nézzék-hallgassák a tévé tánczeneműsorát, de jótékonyan „takarékoskodnak", ha egy hangverseny-énekesnő történetesen népballadát énekel. Nem alaptalan az a félelmünk, hogy napjaink örvendetes felbuzdulása — pótolni zenei téren az évtizedek mulasztásait — helyenként zátonyra futhat a szülők, sőt pedagógusok közönyén. Szabaddá kell tenni tehát a medret a dallamok áradata előtt — nem feledvén Kodály Zoltán intelmét a „kiművelt szív" emberformáló szerepéről.

A zene, a tömegek dalkultúrája — a leghatásosabb antibiotikumok egyike az elgépiesedés ellen.

ERDÉLYI LAJOS

Véleményünk szerint...

A ZENE FEKETEPIACA

Hallgatom a rádió reggeli műsorát. Egyszerre síri csend, majd a békés nyugalmat megremegteti a Sors-szimfónia közismert pár akkordja. Újabb csend. Mi tagadás, a háborút ért ember hátán még annyi év elteltével is végigszalad a hideg: minő végzetszerű meglepetéssel tör ránk a következő pillanat? Aztán a várakozás dermedtségébe beledübörög a dzsesszdob hangja, hogy táncdal ritmusára, tangóharmonikán, pisztonon és szaxofonon folytassa küzdelmét a mulandósággal a halhatatlan heiligenstadti remete melódiája.

Szerencse-e vagy borzalom — manapság „így kopogtat a sors".

Félreértés ne essék, nem a könnyűzenét kifogásoljuk. Ha már számunkra nem meglepő az, hogy ükapáink korának parodizálását a közízlés a zsabó, paróka és egyéb kellékek után a nagyanyáink szoknyájára is kiterjeszti, nem ütközhetünk meg azon sem, ha korunk humorérzékét a zene világa is foglalkoztatja. Csupán a zenei gondolatok egyre gyakoribb elcsenését kellene elkülöníteni a kleptománia kóros elfajulásától. Más szóval: ha már paródia, hát legyen paródia.

A Tamás-templom karnagyáról tudjuk, hogy a hercegérsek fukarul javadalmazta, s így igen szűkösen élt, ezzel szemben vívódásos munkájának pár foszlányából a plagizátornak a nyilvános előadások, fesztiválok, hanglemez és tévé-előadás révén gondtalan jólétet nyújt a szerzői jogdíj.

Újítási törvényeink szerint azok, akik egy elfogadott találmány további alkalmazását teszik lehetővé, jó szolgálataikért a találmány javadalmazásával arányos díjban részesülhetnek. Ez azonban sohasem lehet több, mint az alkotó díja. Csak kevesebb.

Nos, miért ne lehetne a zenei világban is bevezetni azt az elvet, hogy a plagizátor ne kapjon többet, mint az eredeti mű alkotója? Lássuk csak!

Korunk „alkotója" tetszése szerint válogathatna a jobbnál jobb ötletek között. Mikor elkészült a „felújított" művel, benyújtaná a forrásmunkák jegyzékének kíséretében. Szakbizottság döntené el az eredeti alkotó és a feldolgozó részének arányát. (A szakbizottság a saját tagjainak műveit is elbírálhatná, minthogy ez az újítási bizottságokban is így van.) És máris számfejteni lehetne a feldolgozót megillető javadalmazást.

A művelődés csak nyerne rajta. És „műemlékvédelemnek" sem volna megvetendő.

A zene feketepiacán Rossini virágkorát éli, az ügyes epigonok egy-egy futó ötletét szép summává kerekítik, de a többi nagy muzsikus sem panaszkodhat, népszerű műveik taktusokra parcellázva könnyű megélhetést biztosítanak az úgynevezett szórakoztató zene ingatlanügynökeinek.

S hogy számon tartják Debussytől Karl Orfig valamennyi e századbeli befutott muzsikus halálának évfordulóját! Minthogy a haláluk követő ötven éven át szerzői jogukat nem csupán a jó ízlés, hanem a berni egyezmény is védi.

KIS IMRE

MŰEMLÉKEINK

A kastély az udvar felől

A GERNYESZEGI kastély

Teleki Mihály, Apafi fejedelem kancellárja, „a nagy intrikus, aki szeretett háborúzni" — ahogy egyik ma élő leszármazottja jellemezte, amikor a birtokában levő Teleki-portré lefényképezése végett felkerestük —, szóval a XVII. század vége táján az erdélyi politikai élet „dirigense", halála után még kétszáz éven át nem lelhetett nyugalomra. Mintha a lefejezett Bánffy Dénes meg a többi gőgös nagyúr bosszúja a síron túl is utolérte volna: a zernyesti csatából, ahol 1690-ben elesett, Görgénybe vitték, majd haza, Gernyeszegre hozatta a felesége, de két évszázad múltán, amikor a kastélyt és a templomot javították, megint felszínre került a porhüvelye. Akkor, 1908-ban, csontjai — cifra gombjaitól és el nem enyészett ékességeitől megfosztva — abba a kőszarkofágba kerültek, amelyet eredetileg (legalábbis a gernyeszegi legenda szerint) II. Rákóczi Ferenc Törökországból hazaszállított földi maradványainak készítettek Kassán. Rákóczi hamvait azonban nem ebbe temették. A Teleki család megvásárolta a fölöslegessé vált kőkoporsót, s azóta is ott a sír a gernyeszegi református templomban, a mentegombokat pedig a kastély múzeumában helyezték el.

Múltidéző sétánkat e kőkoporsónál kezdjük, mert Teleki Mihály a birtokszerző: Apafi fejedelem 1675 ben Gernyeszeget kancellárjának adományozta a hozzá tartozó falvakkal együtt. Előbb a megölt Bánffy Dénesé volt.

Ebben az időben a mai kastély helyén kővár állott, amely a leírások szerint igen hasonlított a marosvécsi várhoz. A kancellár tataroztatta, három tornyot is építtetett reá. Cserei Mihály, aki 1686 körül a kancellár szolgálatában állt, azt írja Históriájában, hogy *„...amikor Gernyeszeget építette, a sok követ, téglát velünk, nemes ifjakkal hordatta"*.

Hogy mióta állott ott a kővár, erre a fennmaradt okmányok alapján csak következtetni lehet. De hadd fussuk át előbb a tulajdonosok névsorát. 1319-ben Károly Róbert a birtokot Széchényi Tamás mesternek, későbbi erdélyi vajdának adományozza. Fél évszázad múlva Luxemburgi Zsigmond hű embere, Somkereki Erdélyi Antal kapja. (Állítólag e hadfi éberségének köszönhető, hogy Zsigmond király a nikápolyi ütközetet ép bőrrel megúszta.) Amikor pedig Zsigmondot német-római császárrá koronázták (1415), megengedte Erdélyi Antalnak, hogy gernyeszegi birtokára kővárat építsen. Erdélyi István azonban később részt vett a Mátyás király elleni összeesküvésben, s ezért megfosztották a birtoktól. A következő tulajdonos Szilágyi Erzsébet nővére, Jusztina. Mátyás király nagynénje pár év múlva férjhez megy Erdélyi István fiához, és így Gernyeszeg ismét visszakerül az Erdélyi család tulajdonába. Bethlen Gábor uralkodásáig az övék is maradt.

*

Teleki Mihály szerette ezt a birtokát, innét távozott örökre a zernyesti csatába. Halála után Sándor fiáé lesz, Bod Péter mecenásáé, akinek később a Magyar Athenást is ajánlotta. Feljegyezték, hogy az enyedi iskola leégésekor Teleki Angliában gyűjtést

Teleki Mihály, aki Apafi fejedelem idejében Erdély kancellárja volt

indított az iskola újraépítésére, majd hazatértekor „saját házi ezüstjeinek árából segítette a külföldön tanuló magyar ifjakat". Fia, Teleki Sámuel, a könyvtáralapító, Gernyeszegen született 1739-ben (de a sáromberki kastélyban lakott).

Egy 1754-ből fennmaradt leírás alapján fogalmat nyerhetünk arról, milyen lehetett a vár külseje és berendezése. Négy oldalról sánc vette körül, ebbe a Maros vizét engedték be. A felvonóhíd a mai híd helyén állt. Reneszánsz stílusú, faragott kőablakaiból és ajtóiból e század harmincas éveiben még látni lehetett (a kapualjban) egy-egy töredéket. Gyönyörű, stukkós boltozatú, faragott gerendázatú szobái lehettek, festett kazettás mennyezetekkel, az egyik nagyobb terem kazettájáról le lehetett olvasni a Teleki család genealógiáját. Volt egy dús aranyozású szobája, ezt aranyháznak hívták. Említést tesznek még bokály-kályhákról, reneszánsz bútorokról. A padlót apró, hatszögletű téglákkal rakták ki. A falat értékes szőnyegek, festmények díszítették.

A következő örökös, Teleki László (a tudós Ráday Gedeon nővérét vette feleségül) is Nyugatot járt, széles látókörű ember volt. Itt született, de már nem lakhatott a várban, mert az lassan omladozni kezdett. 1771-ben lebontatja. A

A homlokzat a főbejárattal

GÉRÓ GYÖRGY szobrász

A Tavaszi Napok keretében kiállitása nyilt
a kecskeméti Mokka presszóban

FORRÁS, 1987.5.sz. 96.p.

DON GIOVANNI

Kétfelvonásos opera/Szövegét Lore

»Regiszter-ária«
(*Ime donna, milyen szép katalógus*)
(*Madamina, il catalogo è questo*)

Zerlina–Don Giovanni kettős
(D. G.: *Ott a te édes ajkad mondja ki azt a szót*
Z.: *Nos menjek-é, vagy mégsem*)
(D. G.: *La ci darem la mano, là mi direte sì*
Z.: *Vorei, e non vorei*)

»Pezsgő-ária«
(*Míg csak a bortól ősze nem dülnek*)
(*»Fin ch'han dal vino calda la testa«*)

»Don Giovanni szerenádja«
(*Ó, jöjj és nézz le hozzám*)
(*Dek viene alla finestra*)
(II. felvonás 1. kép)
Személyek: Don Giovanni (lírai

MELIS GYŐ
ÉS POLGÁR

Gerold Ch.

litogr.

laid

Szinnyei X

1000. h.

;YÜJTEMÉNYÉBŐL.

:3-ig.)

		Kikiáltási ár pengőben
:23.	ÁGYTAKARÓ. Zöld selyem, domború varrással. Olasz, XVII. század	300.—
:24.	SERABEND SZŐNYEG. XIX. század. 600×100=6 m²	2.000.—
:25.	KOLOSTORASZTAL. Diófa, faragott lábakkal. Olasz, XVII. század eleje .	350.—
:26.	TEMPLOMI KARSZÉK. Diófa, berakott dísszel. Olasz, XV. század vége. (Újabb részletekkel.)	1.000.—
:27.	LÁDA. Diófa, berakott díszítéssel. Olasz, XVII. század	800.—
:28.	TÁMLÁSSZÉK. Diófa, berakott és faragott díszítéssel. Reneszánsz stílus. 2 darab. (Az egyik hibás.) . . .	350.—
:29.	LÁDA. Hársfa, fehér stucco dísszel, festett medaillonokkal. Velence, XVI. század	250.—

MOK

Gerold Guidó, disz.szobr.

Iparm. Isk. Évk. 1934-36.
43.1.

Geromüller János

fővárosi órás

+ Bpesten 1894 ben

68 éves korában

Vas. Ujs. 1894.

217. l.

Gerőfi Sándor

festő

VIII. Mária Terézia tér 1.

Szül. Martonvásárhely

1912. a képzőművészeti főiskolán tanult.

MKSz 1947

Gerőts Sándo

III.

fest nar

Ferkipzomfoisk vl

1935-36. 71.

376/1925. és 21/1926. szám
kapcsán Lohr ferenc f
bemutatta a belvárosi fe
templom belső helyréa
és diszitésének 2 darab
és 1 darab jóvá nem ha
Van szerencsém értesít
telenslőségedet, hogy a
felülvizsgálata céljából
ság fog folyó hó 13-án
órakor a helyszinén ma

Budapest, 1926. febr

II.

a) Méltóságos Csányi
művészeti múzeumi ig

Iparmův

b) Méltóságos dr. Hü
egyetemi ny. r. ta

Budapes

Geróts Sándor

IV. éves fest. szakos
rendk. hallg.

Ferképzomfoiskévk

1936/37 75 l

Gyeróts Sándor I. c.

Ferkápzomfoiskèvk

1933-34. 43. l.

ÁRVERÉSI

Gerét Sándor festö.

Uj Világ.1949. 6.sz.febr.11. 7.l.

Geróts Sándor MDK

Női fej

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Gerőtó Sándor

V. éves

1937/38. évi állami

ösztöndíj

Ferk. pzomfoiskevk
1937/39 115. l.

Ooshiro

Gyóró Sándor

VI. evfo

1938/39. 90 P. állami

ösztöndíj

Ferképzőintézet

1937/39 115. l.

SPITZER IZSÓ
SIKLÓS

Gerőtis Sándor

ösztöndíjas tanársegéd

1938/39.

GERÓTS SÁNDOR VI. é.
Rudnay Gyula tanár alakrajzi osztályában.

Ferképzomfoiskèvk

1937/39.

136.l.

Baymok

Geróts Sándor

1938/39. VI. éves

művészeti szak,

rendkiv. hallg.

I–II. félév

Ferképzomfoiskevk

1937/39.

159. l.

Geróts Sándor

l. Ferkápzomfoisk vk

1939 – 41. 101. l.

131. l.

Tárgy: Balatoni Könyvek 1944. évi kötete.

Von.sz.: 525/1943.

a Bizottságot, hogy tekintettel az a-
alaton vidékének müvészeti emlékei" cimü
atoni Intéző Bizottság az 1945. évre ha-

Bizottságot, hogy a szükséges anyaggyüj-
ez év folyamán elvégeztetni sziveskedjék,
n idejében megjelenhessék.

1944. április 28.

A miniszter rendeletéből :

Geróts Sándor

l.

Ferkèpzomfoiskèvk

1939–41. 146. l.

Porozkai szentferenczrendi kolostor.

VI 241.

Bronzkorszaki a
letéről a Szabolcsva

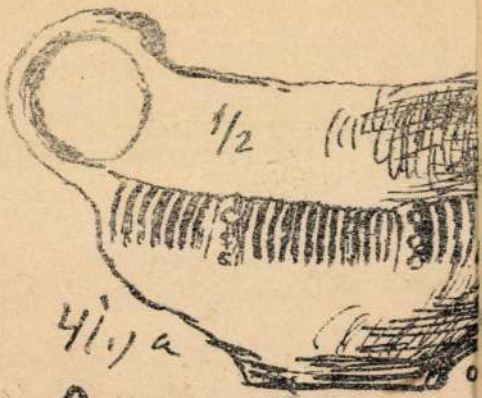

41.) a

Oros. Szürkés bar
jól égetve. Ha kör
magasan kiálló-hár
függélyes tarajok köz
függélyesen egymás
félkörű kettős körkör
horszúságban és 3 Ctm m
gör kath plebános

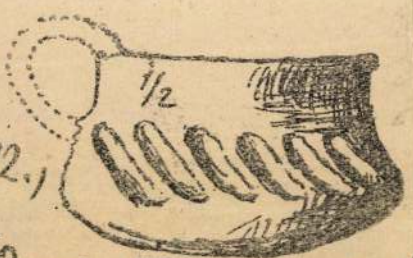

42.)

Oros. Tégla vörös f

Geróts Sándor

1937/38. V. éves
fest. nak,
rendkiv. hallg.
I–II. ~~[illegible]~~ félév

Ferkèpzomfoiskèvk
1937/39. 152. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Gerőts Sándor

Ösztöndíjas tanár-
szeged
1937/38.

GERÓTS SÁNDOR V. é.
Rudnay Gyula tanár alakrajzi osztályában.

Ferképzomfoiskèvk
1937/39
135.l.

BAGI LIPOT
könyv, papír, írószer, hírlapok
folyóiratok dohányfőzedéje
JÁSZÁROKSZÁLLÁS.

Geróts Sándor

Képzőm. főisk-kiüll. 1937

67. Geróts Sándor . . . . Női fej

és 1 alakrajz

(olaj)

Tanár: Rudnay Gy.

Gerő, kovácsművész

Saádi Kalman: művészi kovacsolas, c. könyvének II. kiadásából hianyzik: Agular Viktor, Burghardt Antal, Galambos Jenő, Győry Karoly/a Gerő és Győry cég tarstulajdonosa/ Jablonszky János, Korompay Agosteon, Ludvig Ede, Polgar Karoly stb. neve. 68. old.

Pereházy Karoly: Sáradi Kálmán: Művészi kovácsolás c. könyvének kritikája 66. old.

Művt. Tört. Ért. 1976. XXV. 1. sz. Bp

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

ÉSZAKMAGYARORSZÁG

1970 NOV 19

Kiállítás

Miskolci Galéria: Üvegművészeti kiállítás. Nyitva délelőtt 10 órától este 7 óráig.

Miskolci Képtárz Képek a Herman Ottó Múzeum gyűjteményéből. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Libresszó: Gerő András festőművész kamarakiállítása. Nyitva 1 órától este 8 óráig.

Jubileumi vasas fotokiállítás a Diósgyőri Vasas Klubban. Megtekinthető délután 2 órától este 8 óráig.

Modern háztartás — több szabadidő címmel kiállítás az encsi művelődési központban. Megtekinthető délelőtt 10 órától este 6-ig.

Várdeák Ildikó keramikusművész kiállítása a miskolci Szőnyi-teremben. Nyitva délelőtt fél 10-től este 6 óráig.

Könyvkiállítás a leninvárosi művelődési központban. Megtekinthető délelőtt 9 órától este 6 óráig.

Borsod sportja — kiállítás a sportcsarnokban. Nyitva délelőtt 10 órától este 6 óráig.

Országos sajtókiállítás az ózdi Liszt Ferenc Művelődési Központban. Megtekinthető délelőtt 9 órától este 6-ig.

Telkibányai Ipartörténeti Múzeum. Nyitva délelőtt 9 órától délután 4 óráig.

HANGVERSENY-SOROZAT A GIMNÁZIUMBAN

Az Országos Filharmóni rendezésében három előadás ból álló hangversenysoroza tot tartanak a szerenc Bocskai István Gimnázium ban. A sorozat első előadá sán, decemberben Beethove műveiből hallhatnak néh nyat a gimnázium tanulói.

ÚJ ÓVODA

Tiszapalkonyán az Enc járási Tanács hozzájárulás val 25 férőhelyes óvoda épül A tanács erre a célra csa nem 200 ezer forintot kö tött.

Elment Szalatnyay

Az igazsághoz hívebben fogalmazva: elesett, kiszenvedett Szalatnyay József festőművész a Halállal vívott több hónapos (éves), egyre gyötrelmesebb, hősies küzdelmében, 1994 január 3-án. Kemény hadakozás volt ez az utolsó, mint egész élete, melyben annyi menetet kellett megvívnia önmaga teljesítményeinek elfogadtatásáért s a magyar művészet érdekeiért. Nem érhette meg 80. születésnapját, júniusban a megígért életmű-kiállítást – megint valahol másod-harmadrendű helyen, s nem a most kedvelteknek, a mai nagyságoknak fenntartott valamelyik központi Galériában.

Egyesületünknek nem régtől tagja, de barátságunk negyedszázados: volt alkalmam megismerni az ígéretes tehetséggel pályakezdő évtized bő termését, a hazai mezőnyből a legjobbak mellé emelkedő rajzait és akvarelljeit, melyeken az utókor is a leghitelesebből, a művész ábrázolásaiból tanulmányozhatja a harmincas-negyvenes évtized hazai embertípusait, a jó néhányukon megragadóan, diagnosztikus pontossággal megjelenő neurózisok, depressziók, skizofréinák, mániák szívszorító tüneteit. A haláláig tartó méltatlan és igazságtalan mellőzés évtizedeiben nem értékeinek megfelelő esztétikai megítélés kínjait viselve is olyan művekkel gazdagította a mára majdnem teljesen elsorvasztott portréfestészetünk XX. századi arcképcsarnokát, amilyenek a Kodály-, a Lyka Károly s a Zsuka-rajzok, festmények.

Barátai s intimeskedő ismerősei csak Szepi-nek hívták, ez ellen ő sosem tiltakozott, noha érezte a némelyek hangjában megrezdülő gúnyorosságot, fölényességet. Ismerte embertársait, ismerte önmagát is. S nem ő tévedett életműve megítélésében, hanem az elfogult, a divatokat favorizáló, modernkedő és posztavantgardkodó esztéták és művészetkritikusok. Akiknek látómezeje olyan beszűkült, hogy csak kevesen férnek bele. Találkozásainkon hányszor hallgattam órákon át indulatos méltatlankodásának, tiltakozásainak lávaömléseit. Most, hogy elment Szepi, csak reménykedem: sikerül műveinek javát és dokumentációját úgy elhelyezni, hogy kutatható, tanulmányozható, s a művek időnként láthatók legyenek. Utolsó kívánságainak egyikeként ezt bízta rám. Igyekszem baráti végakaratának megfelelni. Ami tőlem telik, megtenni, hogy Szalatnyay József művészetének rangja legalább halála után elismertessék.

Gergely Mihály

Gerő András kiállítása

Egyesületünk István úti Galériájában első ízben mutatkozott be festményeivel Gerő András. Geröly Tibor főtitkár megnyitó szavai után, (aki a kiállítás rendezőjeként jómagam és segítőtársamat, Kőhegyi Gyula grafikusművészt is köszöntötte) átadta a szót Kádár János Miklós festőművésznek, a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete elnökének. Mint a festőnek és családjának régi barátja néhány fontos momentumra irányította figyelmünket.

Gerő Andrást a Képzőművészeti Főiskolán tehetséges növendéknek tartották. Családi problémái, melyeken nem tudott megnyugtatóan urrá lenni, festészetét afféle buvópatak jelenségként kísérték. Időnként csoportos kiállításokon mutatkozott be néhány képpel, azok is tehetségről tanúskodtak, majd hosszabb időre eltűnt a nyilvánosság elől. Szavaival Kádár J. Miklós azt sejtette, hogy barátja ugyan nem elég szorgalmas, viszont korrekt és művelt, választott témáit bizonyos koncepcióval dolgozza fel képpé. Ebben segítségére volt szűkebb családi háttere: tudós építészettörténész édesapa, tervező építész fiatalabb öccse, békés, kiegyensúlyozott, gazdag polgári környezet, melyben felnőtt. Mindez az édesanya korai halálával olyan törést szenvedett, amit Gerő András közel a 60. évéhez a mai napig sem tudott kiheverni.

Mostani kiállítása közel 20 év terméséből való válogatás. A kiállított 17 kép meggyőz a művész konstrukció iránti érzékéről, arról, hogy komoly felkészülés előzi meg a kiválasztott témát. Laggyakrabban csendélet képet fest, szép tárgyakkal, növényekkel, alakokkal benépesítve. Alakot is felkészülten jelenít meg, például a szénrajzzal készített Női portréján. Az érzelmek árnyalt kifejezői a Krizantémok, az Interieur, az Édesanyám című képein. A természeti népek vallásos természetimádata árad ezekről, máskor egy hindu vallási szertartás részeseivé avatja nézőit.

Az ábrázolt tárgyak a polgári élet kellékei: szobrok, vázák, kávéfőző, pálma, kerevet, de milyen környezetbe helyezi ezeket a tárgyakat? Egyszer népiesen dekoratív, máskor szinte vallásos napimádó. Egy meleg polgári lakás interieurjében mi magunk is jólesően elszenderednénk a napfényben úszó kereveten. Az imént említett képeit a puha festőiség jellemzi. Általában a paletta meleg színeinek alkalmazásával éri el a hatást: okker, cinóber vörös, narancsvörös, karmin piros, égetett umbra, Van Dyck – barna. Vérbeli festő munkája a rálátásos Budaőrsi vendéglő szénrajza. Egyik sikeres műve ez: itt valóban lényegretörő, minden felesleges részletet mellőzött.

Hogy építész család tagja, arról néhány sikerült, krétával alapozott utcaképe, épülethomlokzata árulkodik: a volt Brisztol szálloda, Ablakban. Ezeket általában kevés színnel festi meg, melyeken mindig áttűnik az alapozás fehér színe. valamennyi derűt, életvidámságot közvetít az építészeti élmények racionális átdolgozásával.

Soós Klára

Gerő András - 7 -

1021 festő - grafikusművész

1979. szept 7. Kossuth 17.36 M.

Láttuk, hallottuk.

- A Kulturális Kapcsolatok Kiállitótermében Gerő András tárlata látható. Bayer Iántól rögtön arra kérek választ, hogy jók-e az itt kiállitott képek?

- Akkor az egyenes kérdésre egyenes választ, mert nem jók.

- És miért nem jó?

- Ha az ember bemegy egy kiállitásra, akkor általában azt várja, hogy ott több vagy kevésebb tehetséggel, de sajátos világ táruljon fel. Erről jelen esetben nem beszélhetünk, mégpedig több okból kifolyólag. Az első talán mindjárt az, hogy Gerő András Kmetty tanitvány volt, nem ő követte a mesterét, ami önmagában véve nagyon tisztes dolog volna, egy mestertől elszakadni legalább olyan dicsőség mint követni azt. De ha a képeket nézzük, akkor két probléma közül az egyik, a színeknek a kezelése. Ezek a színek, amiket a festő használ megmaradnak a tubusnak a szintjén, vagyis festék színek. Festék-színek, nem pedig egy világ ábrázolása érdekében alkalmazott anyagnak a megjelenései, s ugyanezt elmondhatjuk tulajdonképpen a formaadásról is, ami tulajdonképpen bizonytalan és a tárgyi megformálás nem egy meghatározott célt követ. Ennek persze többféle oka lehet, amit az ember esetleg a képek mögött, a magánélet síkján sejt, de végsősoron a kritikus nem tehet egyebet, mint azt nézi mi van kiállitva.

- Azért Budapesten akad egypár kiállitás, s nem mindegyikről szoktunk beszélni és ezek között a kiállitások között bizony jócskán akad gyengébb is.

- A gyengébb kiállitásokról önmagukban véve még érdemes beszélni, hiszen Kosztolányi egy egész verset szentelt ennek a témának: Egy rossz költő mily megindító. De erről csak akkor érdemes beszélni ha vagy ennek a szubjektiv vonatkozásairól beszélünk, vagy akkor hogyha éppen teljességével kitágitjuk és kultúrpolitikai vetületében nézzük a problémát.

- Ezt a kiállitást lehet úgy nézni?

- Feltétlenül lehet. Nemcsak ezt a kiállitást, hanem nagyon sok, sok nyári kiállitást évek óta. Nyáron, amikor megkezdődik az idegenforgalom, akkor Budapestet kivilágitják. Ugyanakkor viszont a képzőművészet területén mint hogyha lesrófolnák a lámpákat. Esztétikai értékünkkel nemhogy takarékoskodnunk nem kellene, hanem bőséggel kellene ezeket pazarolnunk. Különösen ott és akkor, ahol sok idegen megfordul,

- Pl. a Belvárosban.

- Igen, hiszen a neve is azt mondja Kultúrális Kapcsolatok Intézete, de sorolhatnám a többi kiállitási helyiséget is. Valahogy elkönyvelődött, hogy képzőművészeti szempontból a nyár az uborka-szezon. Azt hiszem, hogy ennél tévesebb felfogás nem is volna lehetséges.

- Hiszen a zene és a képzőművészet az amit bármilyen idegenek megértenek.

- Igy van, tekintettel arra, hogy nyelv nélküli kommunikációs lehetőség. Képzőművészti területen azonban éppenséggel a nyelvet kellene arra forditani, hogy minél jobb kvalitású, minél sajátosabb és minél kiérleltebb müvek jussanak el azokhoz, akik Magyarországgal ezen a területen is éppenséggel nyáron ismerkednek.

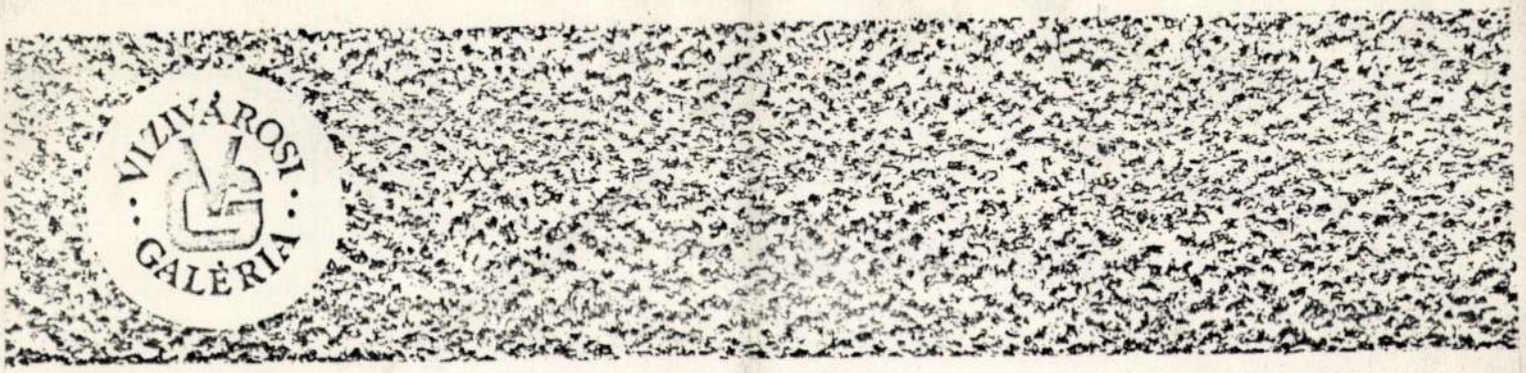

VÍZIVÁROSI GALÉRIA

BUDAPEST II. KAPÁS UTCA 55
/Mártírok útja sarok/

GERŐ ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSA

'82. ÁPR. 5–19.

Gerő András festőművész

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gerő András
festő - grafikus

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1983 SEP 20

1021

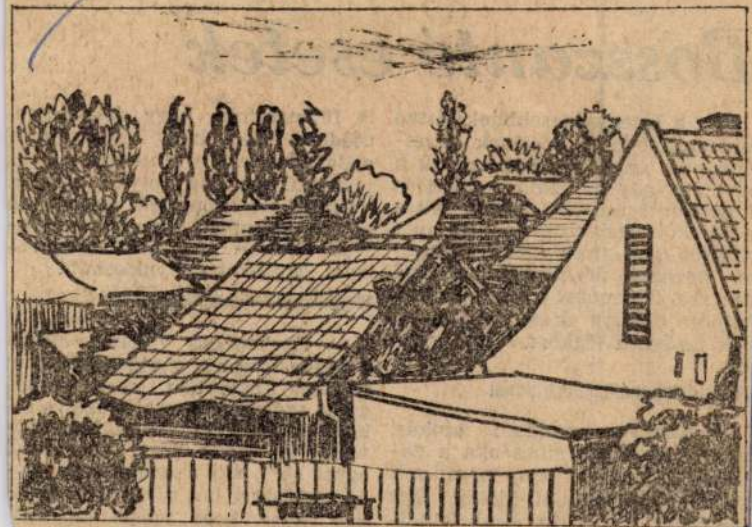

Gerő András: Gyulai házak

Boss

Még a legegy
antestületben
ltérések, apró
nevelők vagy az iskola vezetői és
a beosztott tanárok között. Álta-
lában könnyen nyugvópontra jutó
vitáról, egykettőre közös nevező-
re hozható nézetkülönbségekről
van szó. Olyanokról, amelyek leg-
feljebb néhány óráig, napig te-
szik izzóvá a légkört. Vagy még-
se?

— Ahogyan mondani szokás, nálunk senkinek sincs oka a panaszra. Helyesebben, nem volt egészen a legutóbbi időkig. Úgy kezdődött a romlás, hogy kinőtték a régi iskolát. Igazgatónk addig talpait a tanácsnál, a járás-ál, a megyénél, amíg hozzá nem

viszont igaz, hogy
mostani évnyitón, nem fordult elő az én időmben. Egyetlen rajvezető tanáron sem volt úttörővezetői egyenruha, nyakkendő!

— Bortermelő vidéken élünk, a pedagógusok többségének is van szőlője. Legtöbben csak a magunk számára, a családnak, a rokonoknak termelünk. A harmincvalahány tanár közt nem talál egyet sem, aki akaratgyönge lenne, ne tudná hol a határ az ivásban. Azaz, hogy mégis van egy de az nem tanár, hanem igazgató Ráadásul nő. Ha reggelig ülün itt a pincém előtt koccintgat

Gerő András

festőmüvész kiállitása. Bp. Fiatal Művészek Klubja, Tehérvári úti Művelődési Ház. - Ism. Czászár László, Magyar Építőmüvészet, 1966. 15. évf. 1. sz. 53. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája. /Müvtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-284.l./

267. l.

Gerő András

74. Ablakban lino 27 x 23

5. Miskolci Orsz. Grafikai Biennale. Miskolci Galéria 1968. Kiáll. kat. Bev.: B. Supka Magdolna

Gerő András

Bemutatott müve:

74/. Ablakban linoleummetszet 27/ 23 cm.

Katona László: V. Miskolci országos grafikai biennálé, Miskolc, 1969.

Gerő András

A tárlatot bemutatott műve:

„Csendélet zöld fényben," tempera,

60 x 50 cm.

Rozványi Márta: Vásárhelyi őszi tárlat,

Hódmezővásárhely, 1971

Gerő András

Vízpart gouache 34,5×35

II. Országos Akvarell Biennálé
1970. Eger

MDK

Gerő András

akvarell:

Este a Dunaparton

1. Orsz. akvarell kiáll. Eger, 1968.

Gárdonyi G. Színház

Gerő András

Kecskeméti park temp. 60×80

21. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely 1974.

Gerő András

Vásárhelyi táj, temp. 83×63

20 Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Gerő András

Vidám szinket, határozott formákat mutat a „Budai vár" és az „Olasz csendélet" című képei.

Császár László: Gerő András kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 – 3 lap.

Gerő András

„Notre-Dame"
(repro)

Császár László: Gerő András kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 – 3 lap.

Gerő András

A korábbi képek sötét fogalmazás módját, borongását az utóbbi években vidám színek váltották fel

Császár László: Gerő András kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerő András

Ki állításán bemutatta a „Vence-i* hárak"-at, a „Pont Neuf" című művét, a „Kiletti utca" című képét a tolbi között.

Csaszár László: Gerő András kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerő András

A Notre-Dame című képén a hagyomány méltósága a mai Párizs mindennapi hangulatával fonódik össze.

Császár László: Gerő András kiállítása
Ujfalu, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerő András

Gerő szivesen fordul az épített világ szépségei felé. Jobban vonzódik a tárgyakhoz és így háttérbe szorulnak a figurális elemek.

Csaszár László: Gerő András kiállítása
Új Tükör, 1978. május 7 - 3 lap.

Gerő András

Gerő András képeinek kiállítása az Országos Műemlékvédelmi Felügyelőség aulájában megnyílt.

Császár László: Gerő András kiállítása.
Új Tükör, 1978. május 7 – 3 tap.

Gerő András 1

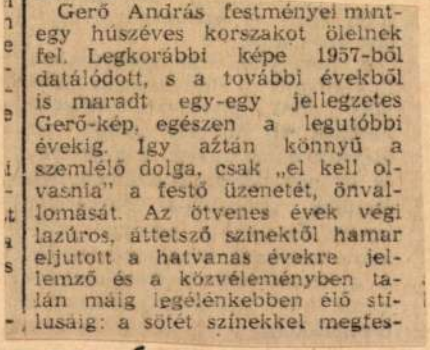

Gerő András festményei mintegy húszéves korszakot ölelnek fel. Legkorábbi képe 1957-ből datálódott, s a további évekből is maradt egy-egy jellegzetes Gerő-kép, egészen a legutóbbi évekig. Így aztán könnyű a szemlélő dolga, csak „el kell olvasnia" a festő üzenetét, önvallomását. Az ötvenes évek végi lazúros, áttetsző színektől hamar eljutott a hatvanas évekre jellemző és a közvéleményben talán máig legélénkebben élő stílusáig: a sötét színekkel megfes-

Magyar Hirlap 1978-11o-6

Kenessei András: Régi és uj helységekben

Gerő András 2

tett, zsúfolt vásznakig, amelyek szinte a *horror vacui* iskolapéldái; minden felületet betölt, éjszakai látomásoktól nyüzsgő felületei nyugtalanságot árasztanak. A hetvenes évek elején *mintha stílusváltás* következett volna festői pályáján. Görcsösségei kisimulnak, színei világosodnak, kompozíciói letisztulnak, egyensúlyba jutnak. Külföldi, elsősorban francia városképei nyugalmat sugároznak, belső terei, csendéletei a megtalált szépségről vallanak.

Magyar Hirlap 1978-11o-6

Kenessei András: Régi és uj helységekben

Gerő András, festő

□ GERŐ ANDRÁS festőművész képeit állítják ki a Kulturális Kapcsolatok Intézetének kiállítótermében augusztus 16-tól. Kádár János Miklós Munkácsy-díjas festőművész mond megnyitó beszédet.

-:□ Gerő András, festő.

2.

Esti Hírlap, Bp. 1979 aug. 14.

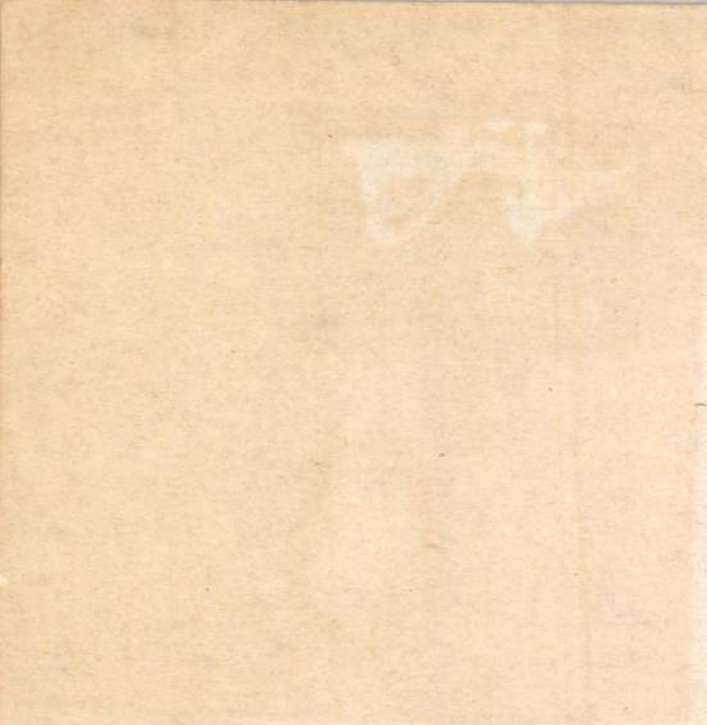

Gerő András, festő- és grafikus

A budapesti orvostudományi egyetem dolgozója Gerő András és a Fáklya stúdió tagja, először van Gyulán de máris rabul ejtette a napraforgók aranyragyogása, az állatok méla derűje és a széles utcák nyugalma.

(fényi): Művésztelep Debrecenben, Kőszegen és Gyulán. Pedagógusok Lapja, 1983. aug. 25.

Gerő András

Magyar Hirlap 1977/48

Gerő András metszete

79 7204 – FNYV 1

Gerő András, festőművész

MEGHÍVÓ

A KIÁLLÍTÁSI INTÉZMÉNYEK
MEGHÍVJA ÖNT

GERŐ ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1979. AUGUSZTUS 16-ÁN, CSÜTÖRTÖKÖN 5 ÓRAKOR

MEGNYITJA:

KÁDÁR JÁNOS MIKLÓS
MUNKÁCSY- DÍJAS FESTŐMŰVÉSZ

KULTURÁLIS KAPCSOLATOK INTÉZETÉNEK
KIÁLLÍTÓTERME

BUDAPEST, V. DOROTTYA UTCA 8.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 OKT - 8

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

1021

Gerő András: Három metszet

ek, s a geppark nem [illegible]
magyar gyapjú feldolgozására. A
állalati ötödik ötéves tervek
lapján a magyar fésűsgyapjú
osására szánt kapacitás 500 ton-
ával, a fésülésre szánt pedig 120
onnával alacsonyabb a feldol-
ozandó gyapjú mennyiségénél.
vertikum megteremtése *ellen*
at a gazdasági szabályozás is:
azai alapanyagból itthon gyárta-
gyapjúszalagot — *ráfizeté-*
s..."

Mit jelent ez a gyakorlatban?
lljon itt az Újpesti Gyapjúszö-
ógyár példája:

— Eddig a gyapjú mosását, fé-
lését Olaszországban, Jugo-
láviában, Belgiumban végeztet-
k bérmunkában — magyarázza
igazgató. — Tavaly a Magyar
osztógyár, az idén pedig a Ha-
i Fésűs fejlesztett — most ve-
k fogunk kooperálni.

— *Ez a megtakarítás?*

— A népgazdaságnak bizonyá-

Amihez csak annyit tesz
Sipka Péter, a Könnyűipari
nisztérium főmérnöke: — Ny
akad példa a vállalati előre
hiányára is. De a torz fejles
politika alapvető okát az é
keltségi rendszer hiányossága
látjuk. A volumen-szemlélet
tására a vállalatok elsősorba
több terméket adó technológi
fejlesztették. *Mert a nyereség*
sősorban nem a jobb, a szeb
versenyképesebb áruból kele
zik — hanem a többől. Hogy
hibás iparpolitika, s hosszabb
von visszaüthet, az ma már nyil-
vánvaló.

— *A helyzet regisztrálásán túl mit kívánnak tenni?*

— További fejlesztésekre, kiegé-
szítő berendezések üzembe állí-
tására van szükség...

S álljunk meg itt egy pillanat-
ra; vessük össze *a tényeket a le-
hetőségekkel.* A Könnyűipari Mi-
nisztérium az idén felülvizsgálta

tete is — gyors döntésre, a termékszerkezet radikális átalakítására figyelmeztet! Ehhez azonban — erre is rávilágított cikksorozatunk — olyan gazdasági feltételrendszerre van szükség, amely egyértelműen közvetíti a világpiac tartós hatásait, összhangot teremt a gazdaságosság és a nyereségesség vállalati-iparági-népgazdasági megítélésében.

BOSSÁNYI KATALIN

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András

MAGYAR HÍRLAP
1978 NOV 1 2

1021

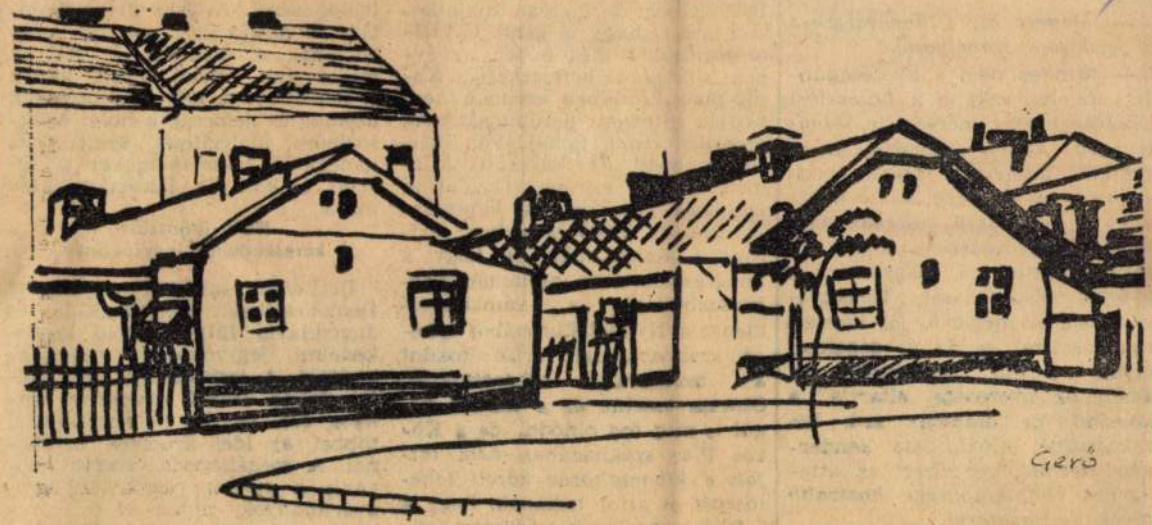

Gerő András rajza

63 millió forintot.

— *Megéri ez, s honorálják-e a gazdasági szabályozók?*

— Mindez nem a nyereségünket növelte, inkább a fejlesztési lehetőségeinket mérsékelte. *Mégis meg kellett tennünk*, mert enélkül mondern gépeink nagyobb része — *állna*. Ezt a módszert *szükségszerű rossznak* tartom. Meggyőződésem, hogy így megállíthattuk a hagyományos gyártás elsorvadását. Törzsgyárainkban a meglevő, jól képzett munkásokkal és az új gépekkel olyan profilt alakítunk ki, amelynek nyeresége „eltartja" a kelendő, de alacsony árú, kis nyereséggel előállítható kenderipari termékeket. Ezért az áttelepülés többletköltsége *hosszabb távon — megtérül*.

BOSSÁNYI KATALIN

kereskedelmügyi tanácsad
Brüsszelben derűlátóan nyilat
zott arról, hogy a genfi *GA*
tárgyalásokat még ebben az
ben *sikeresen befejezhetik*.
zös piaci körökben azonban n
osztják Strauss derűlátását.
amerikai elnök tanácsadója b
merte, hogy az Egyesült Á
mok és az Európai Gazda
Közösség kereskedelmi kapcs
tai jelenleg *„légüres térben"*
zognak. Ennek oka az, hog
kongresszus nem hajlandó m
hosszabbítani a vámkedvezményt a Nyugat-Európából érkező szubvencionált áruk, főként a textiláruk behozatalánál. Strauss szerint ez a kérdés végül is meg fog oldódni, de a Közös Piac székházában *nem látják a kibontakozás közeli lehetőségét* és attól tartanak, hogy a GATT-tárgyalások megszakadnak.

Berlinben aláírták a Német Demokratikus Köztársaság és Jugoszlávia 1979-re szóló kereskedelmi jegyzőkönyvi megállapodását. A jegyzőkönyv *780 millió dollár értékű árucserét irányoz elő*, vagyis 10 százalékkal többet az idei árucsere értékénél. A megállapodás szerint növelik a nyersanyagok, félkészgyártmányok, gépek és felszerelések, valamint a közszükségleti árucikkek kölcsönös cseréjét.

Gerő András

Magyar Hirlap 1977/149/1o

Gerő András metszete

Gerő András

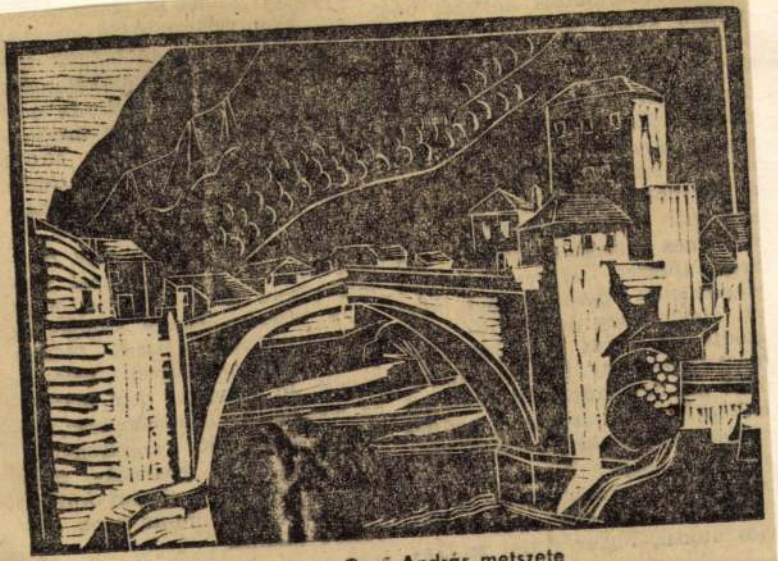

Mostar – Gerő András metszete

Gerő András

Magyar

Gerő András metszete

ijta végiet: Kemény Zsigmond-i
égzethivő pesszimizmus vagy
óriczi nyelv- és világteremtő iz-
is sem kísérti.

Freskója gondos részletmunká-
n épül. A nagy király halálát

határait tiszteletben tartó, mérték-
arányos vállalkozás eredményes
véghezvitele, mely a maga körében rászolgált a máris lemérhető sikerre. *(Magvető)*

Lukácsy András

Gerő András

Magyar Hirlap 1977/61/8

Illusztráció

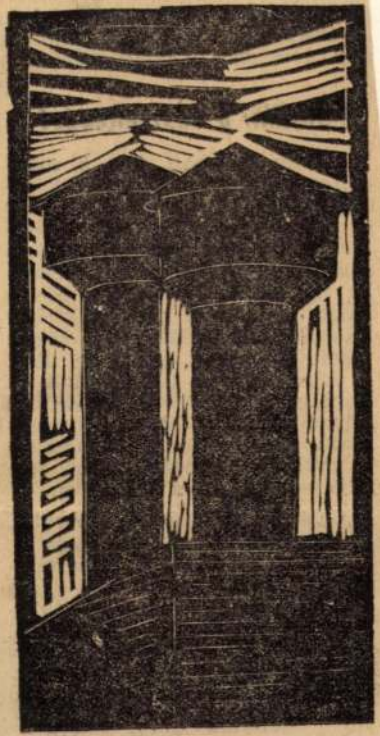

Gerő András metszete

asak már dossziét igényelnek. Nehéz a „fékezés" szükségtelenségéről, illetve a felgyorsítás követelményéről meggyőzni az építőket...

Breitner Miklós

(Folytatjuk)

Gerő András

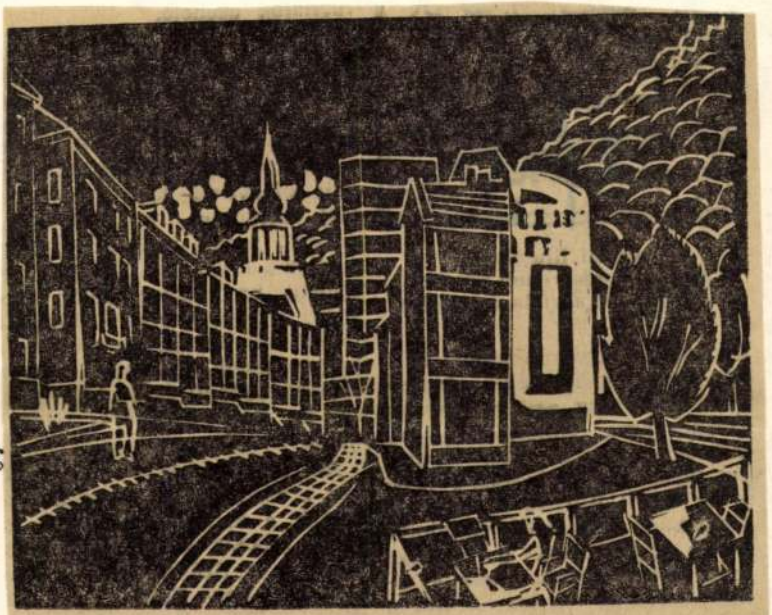

Gerő András metszete

Mag

nyi bölcsőlakók — a tárgyválasz- meg tizenkettő... *(Móra)*

Gerő András

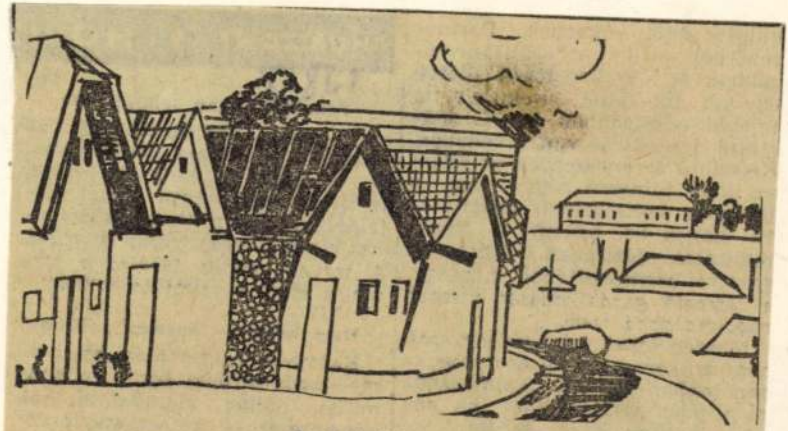

Gerő András rajza

Gerő András

Magyar Hirdető

Sajtófigyelő

NÉPSZAVA 1979 JAN 27

1021

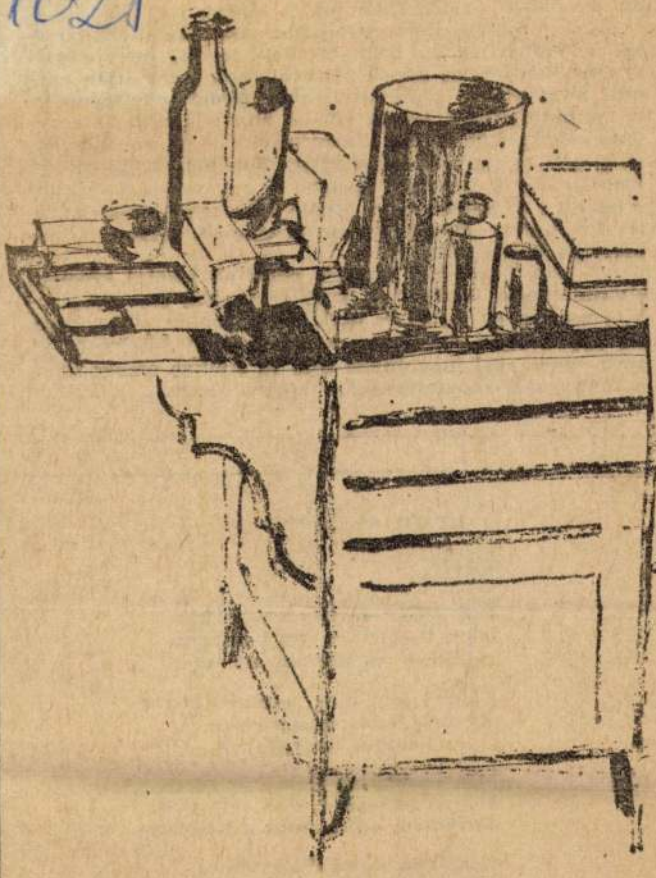

Gerő András: Műtermi részlet

nemzetnek, mely életi
ből, ha kirántják, ki
mint Schiller szerint

Széchenyi hazako
zik az emberiség is,
gyarral szomszédos n
más termékeiből, s j
minél zseniálisabb al
temes emberiség érté
riség javára munkálkodik, nem feledheti azonban azt, hogy honnét származott. Nemzet és egyetemes emberiség érdeke az ő szemében az alkotó zseniben találkozik. És így vélekedik: „Életem legyen hazámnak, legyen az emberiségnek szentelve!"

Persze, Széchenyi naplója nemcsak iskolai kötelező olvasmányokat tartalmaz, hazafiságtanból, emberségtanból; nagyon is gyarló és hétköznapi ember önarcképe. De éppen ezért lenyűgöző, s éppen ezért hiteles az is, amit egyes, mai megrontott fülű és cinikus ember talán patetikusnak, romantikusnak találna benne.

Gyurkovics Tibor

SZÉK

Egy széket tartok a sarokban,
hogy leülhessen, ha betoppan
valaki — és lássam, ott van.

Akárki jön, csak mindig lássam
abban a szoba-beugrásban,
Isten betonos árnyékában.

Még senki sem jött. Fülelek csak,
hogy a lépcsőkön csak fölcaplat,
dörömböl, ordít, mint a hadnagy.

Ujjongna, sírna ökegyelme,
leülhetne és ott lehetne,
míg élek. Aztán elmehetne.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JAN 14

MAGYAR HIRLAP

Gerő András

Gerő András rajza

ryra emlékezteti. [illegible]
gai tájképei; *P. Leonov* alkotásai pedig mintha Gross Arnold képeivel állnának távoli rokonságban. *M. Galusko* karakteres, groteszk szobrai az ukrán (hucul) kerámia és a népi falfestés tradíciója ötvöződik modern expresszivitással. Más ábrázolások a gyermekrajzok naiv világlátásához, időtlen derűjéhez állnak közel. (*A. Loretjan, M. Primacsenko*).

A szép kiállítású kötetet haszonnal forgathatja minden e témával foglalkozó hivatásos és amatőr művész, valamint a közművelődés szakembere és az érdeklődő olvasó. (*Corvina*)

P. Brestyánszky Ilona

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 JAN 2 8

NÉPSZABADSÁG

Gerő András, grafikus

1021

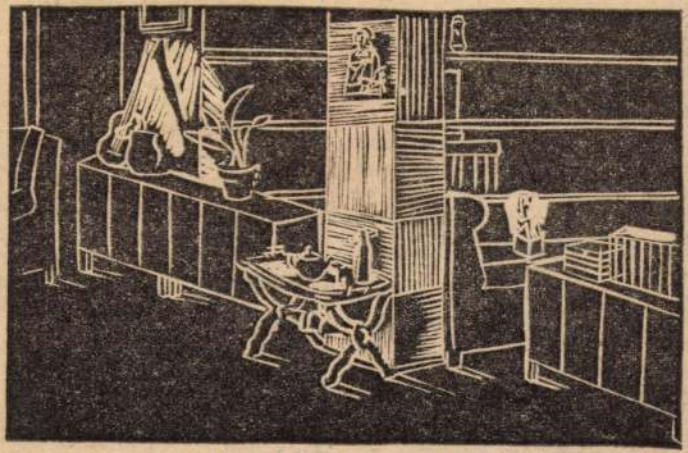

GERŐ ANDRÁS METSZETE

núsága szerint a vonatkozó lékmondat mindig egy nyelvhasználati Achilles-saro számított. Volt idő, amikor „n védő" célzattal idegenszerűsé bélyegezték, irtották, pedig h sen alkalmazva kifogástalan vi eszköz. Manapság már azt juk, hogy bátran élhetünk ve tudnunk kell, hogy éppen gy risága folytán sokféle módon hetünk szabályos használat len.

Legsűrűbben az fordul elő, hogy összetett mondatunkban nem ügyelünk kellőképpen a tagmondatok egymás közötti összefüggésére. Így történhet meg, hogy a vonatkozó névmással bevezetett mellékmondat az előző tagmondatnak, illetve a főmondatnak olyan szavát követi, amellyel összekapcsolva félreérthető lesz a mondanivaló, sőt nemritkán humoros hatást is kelt. Jelen cikkünkben csak olyan példákat em-

úton, amely a Bécsi úti temetőig jár." Helyesen: A harmincas években indult Óbudán, a Vörösvári úton az első *trolibusz, amely* ...

„A dal *címe, amit* hallani fogunk: ..." Hogyan? Csak a címet halljuk majd, magát a dalt nem? Ha szabályosan fogalmazzuk a mondatot, eszünkbe se jut félreérteni: A *dalnak, amelyet* hallani fogunk, a címe: ... Ugyanilyen „beékeléses" módszerrel szüntethetjük meg az alábbi műsorközlés

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gerő András, festő- és

MAGYAR HÍRLAP

grafikusművész

1981 OKT 1 1

Gerő András linómetszete

A KOPINT jele

Emelkedtek a gabonaárak

Továbbra is igen lanyhának mondható a színesfémek piaci helyzete. Általában csökkenő tendenciákkal találkozhatunk a legtöbb fém jegyzését vizsgálva. A réz, az ón, a nikkel, a higany jegyzése inkább tartottnak minősíthető, míg az ólom, horgany, alumínium, a bizmut és a kobalt értékvesztése 2—5 százalék körül alakult. Az alumíniumhulladék kivételével erőteljesen *gyengült* a többi (így az ólom- és a vashulladék) fémhulladék is.

A nyersgumi kereslete továbbra is gyenge, ezt jelzi a 4 százalékos árveszteség is. A gyapjúárak is süllyedtek 1—2 százalékkal, a gyapot ellenben 3 százalékkal drágult. Az amerikai ökörbőrárak ismét estek 3 százalékkal, míg a tehénbőré 2 százalékkal magasabb árszínvonalon mozog.

Chicagóban *emelkedtek a főbb gabonaárak* (búza, kukorica, zab). A zab, árpa, lenmag világpiaci pozíciója szilárdult meg a legjobban (4—5 százalékkal). Az idei jó cukorrépatermés következményei a tőzsdéken már hosszabb ideje hatnak: New Yorkban 3 százalékkal, Londonban 6—8 százalékkal értéktelenedtek a cukorrészvények. A kávéárak mindkettő fontos tőzsdén (New York, London) egységesen *2 százalékkal emelkedtek*. A múlt hónapban feltornászott kakaójegyzések most ismét igen jelentős mértékben, 10 százalékkal leestek, 2000 dolláros tonnánkénti ár alá. A rizsárak tartottak. A feketebors ára szintén tartott, a fehérborsé 2 százalékkal magasabban jegyzett.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 377-748, 340-726

Gerő András, festő-

1981 SEP

MAGYAR HÍRLAP

és grafikusművész

1021

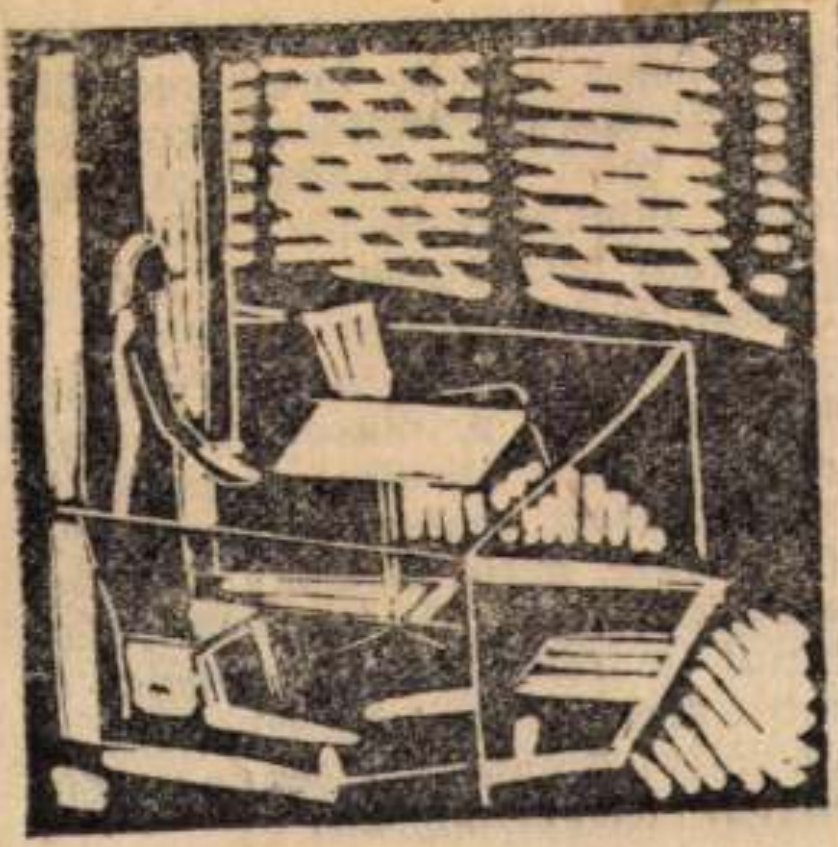

Gerő András metszete

számíthatunk: ő meg változatlanul *a társadalmat figyeli*, és most sem — bármily egyszerű és bármily „divatos" is lenne — önmagát. *(Szépirodalmi)*

Virág F. Éva

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP KFT.
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András, festő-grafikus-művész

MAGYAR HÍRLAP

1982 JUL 31

Lukácsy András

...aradottak is a jellegzetes fejesi

1021

Gerő András metszete

ok stb. Eliga
udatosan ner
lá, hogy ezá
e" legyen a
rmeken szer
os tanulmá
sak akkor,
emély netár
ózismert a tá

Feltűnően *sok a portréérem,*

Röser Norbert

Grain András rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András 1979 JUN 16.

NÉPSZAVA

festő – grafikusművész

1021

Gerő András: Hazafelé

gazdagon ké
stílusa, szép
mikai erede
faj nemzetk
ba emelte r
A johanne
tésű művé
volt, amikor
fonte, a hi
énekes fil
hallás után
te, és köz
mutatkozott

SZÍNHÁZI MŰSOROK

Operaház: A kékszakállú herceg vára, A fából faragott királyfi, A csodálatos mandarin (N. b. 8. ea., 7). **Erkel Színház:** Tosca (Matteo Manuguerra mv., 4. b. 8. ea., 7). **Nemzeti Színház:** Szent György... (7). **Madách Kamara Színház:** Jövőre, veled, ugyanitt (N/2. b. 7). **Vígszínház:** A 22-es csapdája (7). **József Attila Színház:** Mézeshét (7). **Operettszínház:** Orfeusz az alvilágban (B. b. 4. ea., fél 3), Florentin kalap (F. b. 4. ea., 7). **Thália Színház:** A japán szalon (7). **Vidám Színpad:** Nyitott ablak (7). **Radnóti Miklós Színpad:** Minden másképpen van **(VERESEGYHÁZA,** 7). **Bábszínház: Népköztársaság útja:** A három kismalac (du. 4). **Jókai tér:** A gyáva kistigris (du. fél 3) **Fővárosi Nagycirkusz:** Moszkvai Cirkuszrevü (fél 4 és fél 8). **Budai Ifjúsági Park:** Tűzkerék és az Eeast együttes koncertje (5).

Diszk
végétől
este 10
térről.
tó And
„Akikre
gyunk".
kat és
rendezn
címmel
Judit m
ze, mel
Magyar
műsort
kesztő:
operatőr
rendező:

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MAJ 27

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András
grafikusmíró

MAGYAR HÍRLAP 1021

Gerő András rajza

Kardos László hármaskönyve

Az életkor nem erény és nem fogyatkozás. Egyszerű tény. Bár egyet-mást megmagyaráz. A közelmúlt egyik legmegindítóbb kiadványa, szerzőjét, a nyolcvanéves *Kardos Lászlót* köszöntötte. Az irodalomtörténész, műfordító, esszéíró, kritikus; az egykori debreceni gimnáziumi tanár, majd a budapesti egyetem világirodalomprofesszora, a *Nagyvilág* főszerkesztője, több, mint félezer oldalas *Hármaskönyvében* szép, őszi termésbetakarítást végzett. S egyben új műfajjal jelentkezett.

Arra vállalkozott, hogy esszéinek, kritikáinak, polémikus cikkeinek, s egy sor — pályájához kapcsolódó — irodalomtörténeti dokumentumnak kötetbe még jobbára át nem mentett darabjából a számára legfontosabbakat egybegyűjtse, s állítsa azokat értékelő

Legszebb bírálatait is ez az igazságra törekvés hatja át; írjon akár Szerb Antal *Hétköznapok és csodák* című könyvéről (a mártírhalált halt irodalomtörténészről készíti majd egyik legnagyobb — itt közreadott — esszéjét 1945—46-ban); vagy Kodolányi János regényeiről: A Weöres Sándor verseiről szóló méltatás máig tanulságos sorai pedig esszéstílusának magaslatairól tanúskodnak: Weöres *„a magyar szó egyik legnagyobb élő varázslója. Ujja közt a dolgok fényleni és lobogni kezdenek, megcsordulnak és föléneklenek. Csupa tűz, csupa méz, csupa zene. De ami a legdelejesebben elkülönbözteti más költőktől, az valami páratlanul tiszta, nem e világból való éterikus hit, amely átlengi egész művét, egész alakját. Van benne valami vágya-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 SEP 16

NÉPSZAVA

Gerő András
grafikusművész

1021

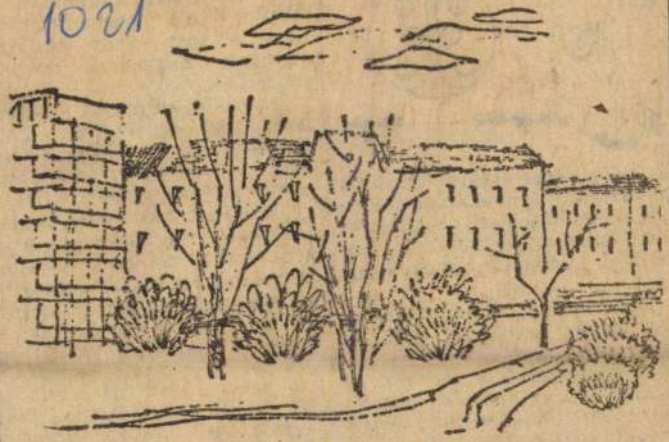

Gerő András: Vérmező

és új elképzeléseket ajánlunk a tűzfalak árnyékában, féltetős megoldásokkal. A tűzfalakat színesre festhetik, s féltetővel védhetik megvalósítóik.

Bemutatunk néhány, viszonylag kevés munkával előállítható játékszert.

A sportszerek a mozgást, a futást szorgalmazzák játékos formában. A kreatív játékok megkönnyítik a gyerekek művészeti nevelését.

A mászóka fából vagy fémből készülhet, 1"—6/4"-es csőből. A kapcsolatokat hegesztéssel rögzítjük. A kötél erős

[illegible] azt bizonyítják, hogy egészségünk megőrzésében nagy a szerepük, ezért hát *nem szükségtelenek*. Hatást gyakorolnak az emésztéshez szükséges nedvek — nyál, gyomorsav, bélnedv — kiválasztására, és ezzel elősegítik az emésztést. Nagyon fontos az a jóllakottsági érzés is, mely a ballasztanyagok fogyasztásakor keletkezik: *ez csökkenti az éhségérzetet, ezzel együtt a hízást is.* A ballasztanyagok által felfokozott emésztéshez *több energiára* van szükség, ez viszont azt jelenti, hogy a bevitt kalóriákból többet kell a szervezetben e célra fordítani, és kevesebb kerül értékesülésre

Gerő András

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

festő - grafikusművész

NÉPSZAVA
1984 OKT 27

1021

Gerő András AJTÓBAN

NÉPSZA

Zsúfolt mindsze
Koszorúk és em
ronganak egymás
— A gyerekne
annak adjanak h
— A gyerekes
gedjék...
Az ülések közö
Emberek és koszorúk. A folyosóról nyomul a fülkébe a hang, ahogy a népek nyomakodnak ott, az állomásról feltódulván.

Egy fiatalember feláll, hogy átadja a helyét. Valaki nyomban odahuppan.

— A gyereknek! A gyereknek! — csapnak rá mindenfelől.

A gyerek már ott van. Mokány kis tuskó. Hároméves. Már fel is térdel, ide-oda csúszkolja magát. Mint a csík. Már fel is áll, a sáros csizmájával. Húzódnak arrébb a szomszédok, féltik a ruhájukat. A fiatal anya csendes nyugalommal áll a gyerek fölött. Kissé kövérkés őrangyal, nagy domborulatokkal. Párnás kezei lágyan kiterjesztve védence fölé. Lágyan és engedékenyen. Puha oltalomszárnyak.

— Vegye az ölébe — méltatlankodik egy nő az ablaknál. Száraz és szigorú. Óvónő — mondja magáról. Ő ért a gyerekhez, ez a szakmája.

Az anyaőrangyal kicsit szégyenkezve, türelmes bociszemeit az óvónő elől piruló arcába rejtve, rászól a gyerekre:

— Nem szabad.

De oly szelíden, oly halszól most az idős hölgy, nem tudja már tovább megállni, hogy fegyelemmel üljön a helyén, s pusztán az ítélettel teli tekintetét tapassza az anyára s gyermekére.

A gyerek most odanéz, s nem nyerheti meg tetszését a divatjamúlt kalap, a néni kese hajának haragos bodorulatai, amely ünnepi dájertől egészen kopasznak tűnik a feje, valamint a füléből lógó fekete bogyók, mert kinyújtja rá a nyelvét s azt mondja:

— Beee...

Szeberényi Lehel

Halottak es

— Le is vágom a nyelvedet mindjárt, te kis elkényeztetett — gügyög a néni, mintha csak mutatná a kebelébe alig visszanyomható haragot.

— Ejnye, Jánoska — húzza magához kisfiát az őrangyal anya, szelíd ujjai, köztük a karikagyűrűs, ha-

Gerő András

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HIRDETŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1994 NOV 1

1021

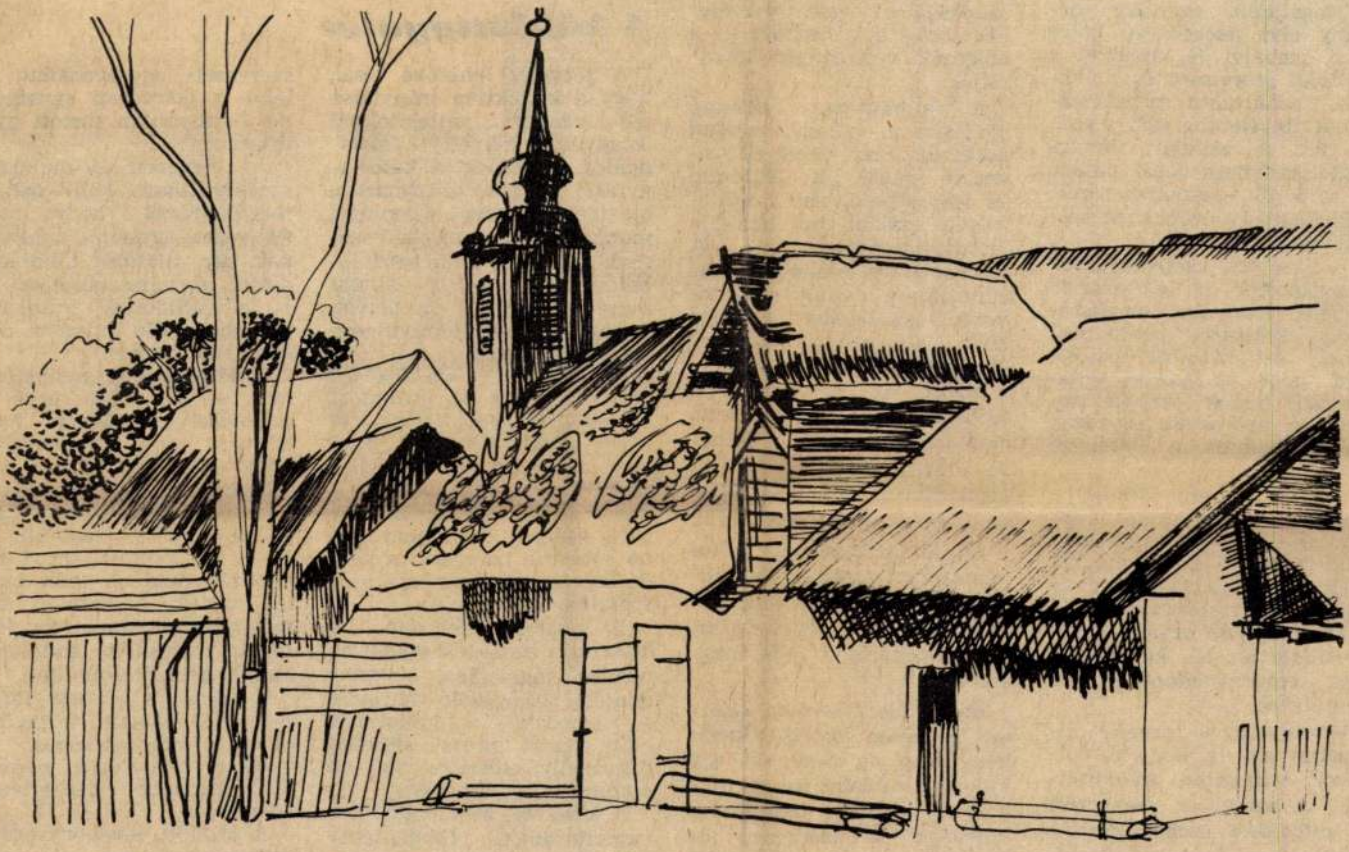

Gerő András

GAZDASÁGI UDVAR

szervezeti és működési szabályzatára utalja, ezzel biztosítva azt, hogy a testület ne sablonos, hanem saját arculatú legyen.

Megállapít azonban néhány elvi jelentőségű kötelező szabályt is, amelyet a vállalat szervezeti és működési szabályzata megalkotásánál figyelembe kell venni.

Ilyen a vállalati tanács taglétszámának felső határa — az 50 fő —, amelyet a működőképesség érdekében kellett megvonni.

A vezetés képviselőinek összetételénél is találkozunk a belső arányokat meghatározó kötelező szabállyal, amely azt hivatott biztosítani, hogy az igazgató által delegált tagok aránya nehogy a szervezeti egységek képviseletének a rovására alakuljon.

Ezért a törvény kimondja, hogy a vállalatvezetés képviselőinek egy részét az igazgató jelöli ki és menti fel, ezek számát a szervezeti és működési szabályzat határozza meg, de számarányuk *a vállalatvezetés képviselőinek egyharmadánál több nem lehet.*

Hasonlóan a törvény kimondja azt is, hogy a dolgozók választott küldötteinek a számát a szervezeti és működési szabályzat állapítja meg, de számarányuk *a vállalati tanács létszáma felénél kevesebb nem lehet.*

Az igazgatót a vállalatvezetés képviselőjeként kell számításba venni.

A törvényben foglalt arA küldöttek *beszámolási kötelezettsége* a választóik irányában, valamint *a visszahívás lehetősége* garancia arra, hogy a vállalati tanács munkájában való részvételük során a választóik — a dolgozók véleményét képviseljék.

A küldötteket választó gyűlésen a vállalat *minden dolgozója* részt vehet és szavazati joggal bír. Küldötté az választható, aki a vállalatnál legalább hat hónapja munkaviszonyban áll. A szervezeti és működési szabályzatban viszont még további feltételeket is meg lehet határozni a küldöttek vonatkozásában.

Abban az esetben, ha a vállalat 6 hónapnál rövidebb időn belül létesült, a hathavi időtartamba a vállalat jogelődjével fennállott munkaviszonyt be kell számítani.

A küldöttválasztás *titkos szavazással* történik, és küldötté azt választják meg, aki a leadott érvényes szavazatok több mint a felét megszerezte.

Ha a választás nem vállalati gyűlésen történik, tehát nem lehet egyszerre és egy időben a vállalat összes dolgozóját gyűlésre összehívni, szükséges a szervezeti és működési szabályzatban meghatározni azt, hogy mely szervezeti egységek választanak egy, illetőleg több küldöttet.

A törvény a továbbiakban rendelkezik arról is, hogy a szerepel — a
bízott tagja
zeti le a közg
A törvény
írása az, hog

A küldö

A törvény
hogy a kollel
alá rendelt
közgyűlés helyett *küldöttgyűlés* működjék. A küldöttgyűlési forma alkalmazása ott indokolt, ahol telephely, munkavégzés, munkaidő szerinti tagoltság nem teszi lehetővé azt, hogy a vállalat minden dolgozója egy helyen és egy időben közgyűlésen részt vehessen.

A vállalat kollektívája dönti el, hogy az irányítást *közvetlenül vagy képviselete útján* gyakorolja-e. A döntést szervezeti és működési szabályzatba kell foglalni.

A törvény szövegezéséből az is kiderül, hogy nem lenne célszerű, ha ebben a kérdésben az alapító határozat foglalna állást.

A dolgozók létszáma, a szervezeti egységek száma és területi tagoltsága — mint döntést befolyásoló tényezők — ismertek a kollektíva előtt, ezért nincs szükség jogszabályi előírásra vagy az alapító szerv döntésére.

A küldöttgyűlési küldöttek választásának, felmentésének rendje, feltételei és beszámolási kötelezettségük előírása lényegében azonos a vállalati tanács dolgozói küldötteinél kialakított megoldásokkal. Így a küldötteket 5 évre választják a

re
á-
ö-
ja

il-
k-
ű-

léseken.

A szervezeti és működési szabályzatban kell szintén meghatározni, hogy mely szervezeti egységek választanak egy, illetőleg több küldöttet. A választásokban itt is a vállalattal munkaviszonyban álló minden dolgozó részt vesz.

Küldöttnek az választható meg — ha a szervezeti és működési szabályzat másképpen nem rendelkezik vagy egyéb feltételeket nem állapítanak meg —, aki a vállalattal legalább 6 hónapja munkaviszonyban áll, kivéve, ha a vállalatot 6 hónapnál rövidebb időn belül létesítették. A hathavi időtartamba a vállalat jogelődjével fennállott munkaviszonyt be kell számítani.

A választás titkosan történik, és a választó közgyűlés akkor határozatképes, ha azon a választásra jogosultak legalább kétharmada részt vesz.

A küldött tevékenységéről évente beszámol választóinak. A választók a küldöttet felmenthetik.

A küldöttközgyűlésen tanácskozási joggal részt vesz a vállalati pártszervezet, szakszervezet és a KISZ-szervezet képviselője.

Gerő András

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 DEC 7

Grafikusmúzeum

NÉPSZAVA

...zort csomon ...
kék sűrű sora — mily semmi helyen elfér az ember: — a

Mint a virág a kő repedésében.

1021

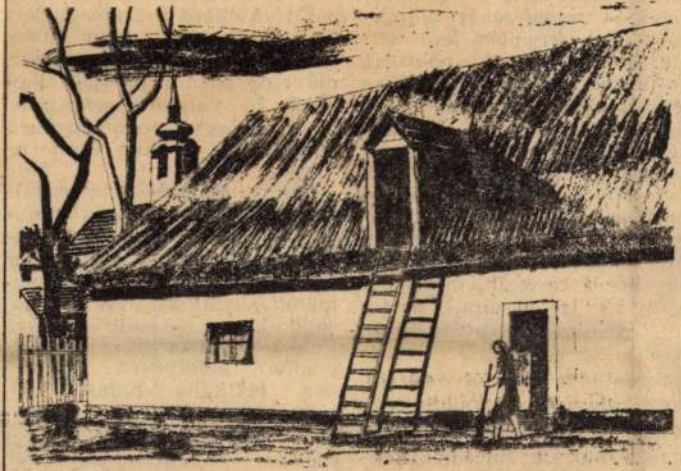

Gerő András: Parasztudvar

éve, egy mir
terjesztésben –
művelődés tá
tervének irány
ekképp fogalm
*túra — ezen b
lődés — fejlőd
tően négy irán
tönzést: gazda
kulturális és
rejlő tényezők*
zel ismét az en
nél vagyunk; n
veltséget min
szélesebben kell
runkban. A politikai tájékozottság, a gazdasági ügyekben való eligazodó jártasság éppúgy hozzá tartozik, mint például az irodalomra, zenére stb. vonatkozó alapvető ismeretek.

Szeretném hangsúlyozni azt, hogy *alapvető*. Ugyanis egy tévhit szerint valaki akkor igazán művelt, ha több mindenhez mesterfokon ért. Ez

— bajos, eseténként tapasztalhatjuk, hogy tömegkommunikációs eszközeink — például a televízió, a rádió — is egyfajta téves műveltségeszményt sugallnak egyes műsoraikkal, összeállításaikkal. Például bizonyos vetélkedőkkel, amelyeken elsősorban lexikális tudást kérnek számon. *Pedig az ember agya nem számítógép, megfelelő memóriaegységekkel, hogy adatok tömegét tárolja.*

Gerő András

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Grafikusművész

1982 OKT 2 3

NÉPSZAVA

/1021

Gerő András

KIKÖTŐBEN

Cs

Gyermekzsúr – felnő

Kislányom születésnapja megünneplésére készül. Naponta elém áll; hadd hívja meg osztálytársait és legtöbbjük szüleit.

— *Tudod, a Józsi bácsi olyan mókás, a Margó néni meg mindig kieszel valamilyen mondókát.*

Kérése egyik felé — ahogyan négy esztendeje mindig — most is megtagadom. Tudja, miért vagyok hajthatatlan a szülők ügyében, de ünnepe közeledtével újra és újra megpróbálkozik. Feddő sza-

MAHIR
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András
grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1982 NOV 6

10-21

Gerő András metszete

Gonda Zoltán metszete

rián színivilágában megszünteti a hagyományos jelenetezést, az ajtók-ablakok realitását, a naplementét és a nyirfákat, vagyis egyfajta röghözkötött „atmoszférikusság" helyébe a színpadon újjáteremtett, öntörvényű univerzumot hoz létre, nos, azzal a rendezés voltaképp az anekdotikus egyszeri történetet elmeséló, eset-drámafelfogást váltja fel egy olyan Csehovra, akinek *képe van a világról.*

És a színészi munkában is — együtthatásában csakúgy, mint az egyéni alakításokban — mindennek ebbe az átfogóan értelmezett „Egészbe" kell illeszkednie. Mindenekelőtt úgy és azzal, hogy kiki *pontosan* a kijelölt helyét foglalja el az előadásban. Ezért — szerencsére — a Vígszínház Sirályán nem egy „általában vett" Sirályt kell számonkérni, nem a korábbi előadásokból emlékeinkben megmaradt, ismert drámai alakokat kell zsinórmértékül használni, sőt, még az sem fair, ha a magunk elképzeléseit akarjuk mindenáron viszontlátni. Itt

Gerő András

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1980 JAN 6

1021

Gerő András rajza

felér. A „fényér
rögzíti a világtörté
dokumentál, s akar

AKADÉMIAI KIAD... Kukoricatermesztési kísérletek. — Hegel: A szellem fenomenológiája. — Kóte Sándor: A szocialista munkaiskola kezdetei. — Magyarország állatvilága. — Nagy György: Polycythaemia subra klinikuma, pathologiája és korszerű kezelése.

TERRA: Lukács Katalin: Magyar—szlovák szótár.

CORVINA: Dercsényi Dezső: A jáki templom. — Korok ruhái. — Krüger Renate: Az ifjúság kútja. — Végvári Lajos: Sümeg emlékei.

EURÓPA: Egtájak. Öt világrész elbeszélései.

MAGYAR HELIKON: Firdauszi: Királyok könyve.

GONDOLAT: Czine Mihály: A naturalizmus. — Diószegi György: A bölcselet eredete. — Kákosy László: Ré fiai. — Karsai Kulcsár István: Vittorio de Sica. — Swale, Rosie: A Hoorn-fok gyermekei.

KÉPZŐMŰVÉSZETI ALAP: Kovásznai Viktória, L.: A századforduló művészete a Magyar Nemzeti Galériában.

KOSSUTH: Holló András: Állampolgári jogok Magyarországon. — Udvarhelyi László: Politika és gazdaság a kelet—nyugati kapcsolatokban.

A HÉT KÖNYVE

KÖZGAZDASÁGI ÉS JOGI: Berend Iván: Eszközigényesség és fejlesztési politika. — Bleicher, Knut: A szervezet mint rendszer. — Weber Max: Gazdaságtörténet.

MAGVETŐ: Adamovics—Granyin: Fejezetek a blokád könyvéből. — Karácsondi Imre: Minden álom és minden szerelem. (Versek.) — Mocsár Gábor: Süli-bógni. — Rákosi Gergely: Az óriástök.

MEDICINA: Künzel, Hanna-Schmitz, Gunhert: Fognyúvő Manócska.

PANORÁMA: Dudás Gyula: Szófia. — Szentirmai József: Irán.

SPORT: Frenkl Róbert: A jövő század sportja.

MEZŐGAZDASÁGI: Gonda Béla: A jó minőség követelményei a mező-

MAHIR SAJTÓFIGYELO

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András, festő és grafikusművész

NÉPSZAVA

1980 SEP 14

pályosan végig...
kávéház asztalai között, az-

1021

Gerő András: Csendélet

ázi kezelésre
legendő a gy
an abban, hc
gyformák, az
násik jódos,
ókban gazda
adioaktív an
naz. A vizek
özö. Bármely
kívánt gyógyulást. Figye-
embe kell venni, hogy a víz
em egymagában gyógyít, ha-
em az orvos által előírt,
gyéb gyógymódokkal, gyógy-
zerekkel együtt hat. Nem ta-
adjuk, hogy vannak szubjek-
v elemek is, melyek segítik
gyógyulást. Egyesek Hévízre,
ások Gyulára, Hajdúszoboszlóra esküsznek. Javasoljuk, hogy fogadja el azt a beutalást, amelyhez leghamarabb hozzájut. Az is sokat segít, hogy megszabadul otthoni gondjaitól, és minden idejét a gyógyulásnak szentelheti.

S. K. (BÉKÉSCSABA): A máj megnagyobbodása egyma-

olyan veszélyesek, hogy újra vissza kell térni a méhkaparáshoz. Az az igazság, hogy egyre jobb, kevesebb mellékhatást okozó fogamzásgátlók kerülnek forgalomba. Mindenképpen indokolt, hogy a szükséges orvosi ellenőrzést idejében elvégeztesse.

P. L.-NÉ (CEGLÉD): A reggeli kamillatea-fogyasztása ellen semmilyen ellenvetésünk nincs. Lehet, hogy „jó gyomrot" csinál. Ha azonban étvágya csökken, testsúlyából veszít, ne kísérletezzen vele. Igen értékes hetek, hónapok veszhetnek így kárba, és késlelte-

Gerő András

Gerő András rajza

Magyar Hirlap 1979/146/1

NÉPSZAVA

1978 DEC 3

Gerő András

1021

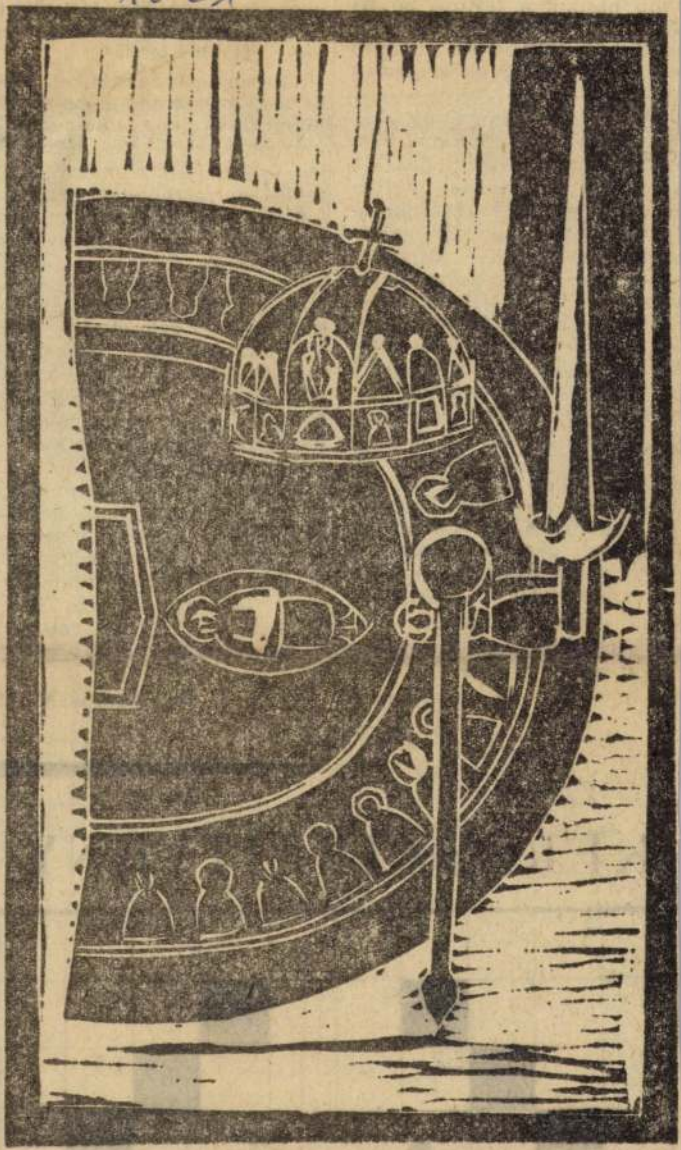

Gerő András: Koronázási ékszerek

talános jellegűek radékonyság, fogyá tabb hajlam a fer végekre). *Kifejezet hiányban mindegy megfogyatkozásána sajátos tünete:*

B1-vitamin hiányánál ideggyulladás, B2-vitaminnál bőr- és nyálkahártya-gyulladás s a szem szaruhártyájának megbetegedése lép fel. Az A-vitaminhiányos állapotban bőr- és körömmegbetegedés, valamint szürkületben látászavar („farkasvakság") észlelhető. Vérszegénységet a B12, vérzékenységét a K-vitamin megkevésbedése okoz. Az úgynevezett angolkór oka a D-vitamin hiánya; e betegség lényege a csontok növekedési zavara. A csontok nem szilárdak, a láb csontjai a test súlya alatt meggörbülnek. Az emberi szervezet számára az E-vitamin jelentősége pontosan nem ismert, nagy valószínűséggel a hormonrendszer működését befolyásolja. C-vitamin hiányában a kiserek fala károsodik, így bárhol vérzések keletkezhetnek, de leggyakrabdezzük, ha étrendünkből nem hiányzik a gyümölcs, a zöldfőzelék, a tej, a tojás, a húsfélék, a máj. Vitaminhiány főleg tavasszal veszélyeztet bennünket, amikor kevés a gyümölcs, kevesebb friss zöldségfélét fogyasztunk. Állás során a növények C-vitamintartalma csökken. Így, tél végén, tavasszal több gyümölcsre van szükségünk, hogy biztosítani tudjuk a C-vitaminigényünket. A C-vitamin hőre is érzékeny. főzés és sütés során jelentősen csökken táplálékaink C-vitamintartalma.

Ha a megkívánt vitaminszükséglet nem biztosítható élelmiszerekkel, akkor vitamingyógyszerek válnak szükségessé. Bár a vitaminok túlnyomó része túladagolva sem okoz megbetegedést, mégis célszerű a gyógyszeres vitaminpótlást orvossal megbeszélni.

Dr. Márkus Attila

KERESZTREJTVÉNY

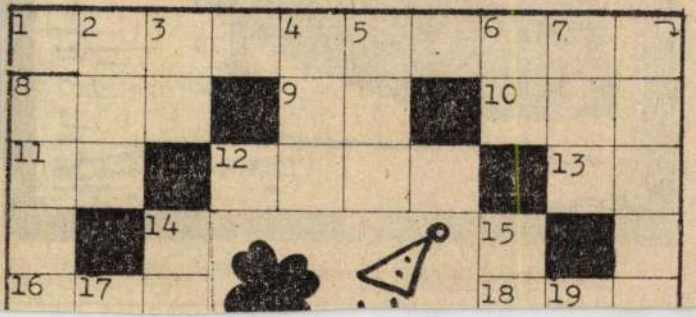

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 387-748, 340-726

Gerő András, festő-grafikus művész

NÉPSZAVA
1982 MÁJ 31

1021

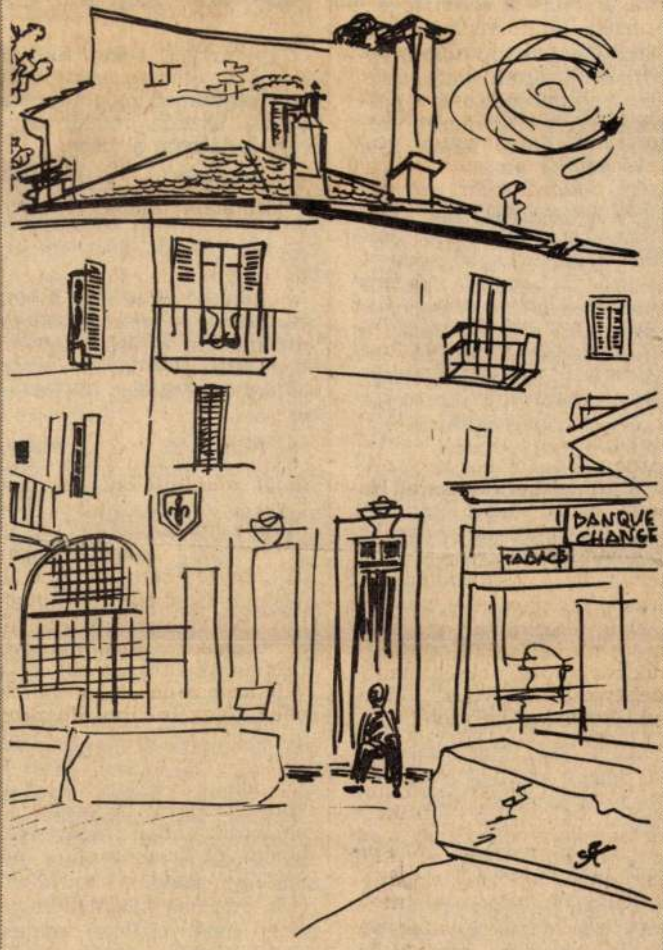

Gerő András

RÉGI HÁZ

VA

A tiszteletre
polito sértőd
látát, a sárga
malevelet és
götte a tem
— és hetver

A zöldségárusok és a művészek élete Nápolyban is kiszámíthatatlan — eszerint Benitóé kétszeresen is az. Néha maga mögé néz, ráhallgatózik a templomablakra, aztán az égre veti a szemét, és irigykedve csóválja a kobakját, ha gyors röptű madarat lát. Olykor-olykor énekel is a zöldségeskocsi védelmében, lehunyt szemmel, a sárgarépáknak meg a szófogadó narancshalomnak. Ha ilyenkor zavarják, rövid indulatszavakat csapkod a vevőkhöz, s haragjában tüstént megemeli az árakat, legalább tíz százalékkal.

Este betolja kocsiját a szomszéd mészárosmester kamrájába, és elindul a kikötőpart felé, hogy késedelem nélkül jelenjék meg szokott kocsmájában, ahol tisztelik.

A főnök rendelés nélkül hozza neki a bort.

Az oldódási folyamat az első fél liter vörös után kezdődik. Ha kérdezik, készséggel válaszol. Ha nem, akkor kimondatlan kérdésekre ad feleletet. Közben oldalba bök, s le is gorombít, ha szüksé-

magának, mert megsajnáltam azt a randa, szomorú fejét.

A pohárból kicsordul a bor, felpúposodik az abroszon. Benito széles folttá maszatolja, s ujja párnájával belefojtja a csillogást a bortócsába.

— Mindenki másképp akarja az életét, mint ahogyan él. „Ez nem élet", mondják nyakra-főre, mert mit is mondhatnának egyebet... Pedig csak a művészet, uram, az az igazi! A művészet, jól hallja! Az viszont *én* vagyok magam... Én, Benito Ippolito, a varázsgolyókkal! Mert az nem szemfényvesztés, nem ám... És mégse kell, uram, senkinek. Szégyellheti magát a világ, úgy, ahogyan van!... Egy golyó, kettő, három, négy, öt; föl a magasba!... De ez még mind semmi! Hanem énekkísérettel, nem ám csak úgy szárazon! És hozzá jól kibabrálok még a ritmussal is: mert ha lassú tempóban énekelek, akkor gyorsabban dobálom a golyókat, amikor viszont fürgébben énekelek, akkor természetesen lassítom a hajigálást. No,

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
1981 MÁJ 24
Gerő András, festő
NÉPSZAVA
és grafikusművész
1021

Gerő András VÁROSKÉP

rabeszélésére 1921-ben kétszer is eredménytelen kísérletet tett a visszatérésre. Hernádi darabjának témája, mi lett volna, ha IV. Károlyt és Zita királynét titokzatos körülmények között meggyilkolják, éppen akkor, amikor a második visszatérésre készültek, de helyükre a királyi párhoz megszólalásig hasonló hasonmásokat állítanak.

0: Telesport
Sporthírek
Férfitornász EB — szerenkénti döntők
0: Hírek

zlovák tv

: Gyerekek műsora. 10.45: vésorozat. 12.10: Fúvószene. 5: Szórakoztató műsor. 13.25: tocross. 14.20: Sport-dokumenfilmek. 15.15: Sportdélután. 5: Zenés műsor. 17.00: 105 zalékos alibi. Cseh film. 18.30: se. 20.10: Az északi járás. Téprozat. 21.05: Dokumentumi. 21.30: Sporthíradó. 21.45: igverseny. 22.15: Fiatalságom ija.

8.30: Szívesen hallgatták! vasárnapi koktél
10.00: SZIVÁRVÁNY — a könyvről
12.00: Jó ebédhez szól a nóta
12.57: Az MRT Gyermekkórus énekel
14.05: Híres előadók albuma
Roger Williams zongor

Hétfői műsora

Kossuth
11.20: Helioterápia pikkelysömörben
12.35: Válaszolunk hallgatóinknak
21.19: Közéleti közelképek
Gyurkó László író, országgyűlési képviselő
22.20: Vonzások és változások
Reformviták és folyamatosság a szovjet gazdaságban

Petőfi
9.00: Slágermúzeum
12.38: Tánczenei koktél
17.00: A KÖRNYEZŐ VILÁG
KGST-híradó
20.00: Újdonságainkból
Külföldi táncdalok

Csapda

3.
14.05: Zenekari muzsika ●
15.30: Délutáni hangverseny ●
16.30: Harminc perc beat ●
A Specials együttes felvételeiből
17.23: CIKKER:
AZ ÍTÉLET ●
Háromfelvonásos opera
19.35: Otto Klemperer vezényel ●
21.41: Helmuth Walcha összes Bach-orgonafelvétele

zínházműsor

SÁRNAP:
raház: A M. Áll. Operaház részeinek hangversenye (A fő- az öregekért és a mozgás-

szentelő (7), **Vidám Színpad:** Így élni jó (fél 3), A családban marad (7), **Kis Színpad:** Idefigyeljenek emberek! (fél 8), **Mikrosz-**

HÉTFŐ:
Operaház: M. Áll. Hangversenyzenekar (Tavaszi b. D/3., fél 8), **Erkel Színház:** Don Carlos (Jevgenyij Nyesztyerenko mv., 7), **Nemzeti Színház:** IV. Henrik — II. rész (7), **Népszínház — Városszínház:** Én, Claudius (7), **Népszínház — Józsefvárosi Színház:** Egy pohár víz (7), **Madách Szín-**

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 JUL 29

Gerő András

NÉPSZABADSÁG

gráfi [illegible]

Testemben, [illegible]
rendeltetést, kemény éltet
felleggel borított utat
híven megőriztem, el sosem kerültem.

1021

GERŐ ANDRÁS METSZETE.

csak nyelnem kellett egy
— Hogyne. Hiszen még
láttam.

— Dencsházát? Úgy tudo
tál ott.

Elnevettem magam. Izle
nevetés:

— Jártam hát... De ak
tét volt!

Két nap múlv
indultunk
a mikro
Dencsháza
Ezúttal ne
pott el semmiféle
vihar, eső se kés
szülődött, az őszi nap békésen
haladt nyughelye irányába, célba
vette a hegyek peremét.

Tágas téren, pázsittal védett,
szép ház előtt álltunk meg. Föl-
nyílt a mikrobusz ajtaja, s szede-
lőzködtünk a kiszálláshoz. Jött is
a szép ház portája felől azonnal
valaki, tárt karral, boldog-mámo-
rosan, sietős léptekkel, hogy előbb
érjen az autóbuszhoz, mielőtt a
vendégek közül az elsőnek a lába
a földre érne. Nyújtotta a karját,
segített mindannyiunknak, hogy
sikerüljön baj nélkül lekecmereg-
nünk. Az arcát fényesítő mosolyt
nem a vendégváró hivatalos és
hivatásos jómodor váltotta ki.

Úgy igyekezett felénk, hogy jobb
keze útközben a zakója bal belső
zsebébe mélyedt, majd előlibben-
tett onnan valami papírlapot (mo-

génykének a hangja! — állapítot-
tam meg némán, saját használat-
ra.

— Szóról szóra így történt! —
folytatta. — Én is itt voltam, bi-
zony itt. Mert nevezetes nap volt
az, nagyon szép nap. Mármint a
délután!... Akkor mondták meg,
hogy mi lett azzal a versennyel.
A kombájnosokkal. Délután hir-
dette ki az elnök, hogy kik let-
tek az elsők. Meg hogy mi jár
nekik azért! Hát persze, hogy ösz-
szejöttünk. Mind! És meg is ün-
nepeltük őket, az annak a rendje
és módja, ugye, hogy megünnepli
az ember fia!... Meg hát egy
olyan nagy bizottság is volt itt a
járástól. Vagy a megyétől, azt
már nem tudom biztosan.. Na-
hát, akkor már csak igazán ünne-
pel, aki tud; így dukált ez az öreg
életben mindig! .. Végig itt vol-
tam, az faktum. Meg még tovább
is. Mert jött aztán az a retten-

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 349-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

András Gerő

1978 MÁJ 15

1021

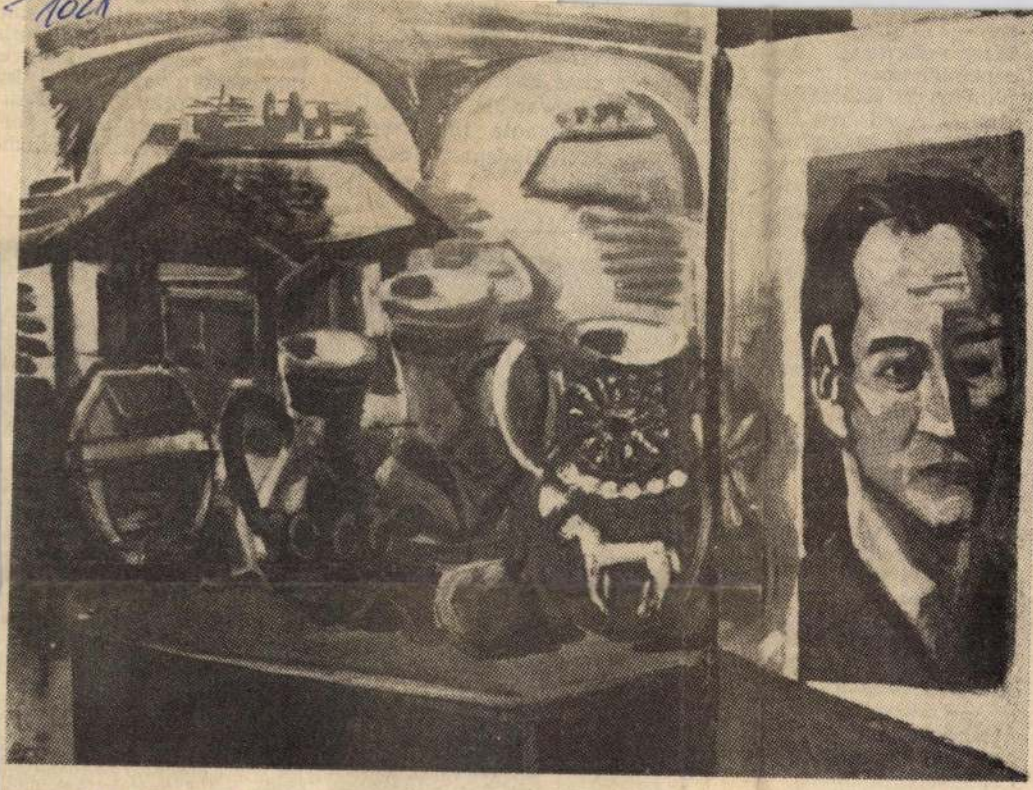

Im Gebäude der Landesbehörde für Denkmalschutz (Budapest, I., Táncsics Mihály u. 1) findet eine Sammelausstellung der Werke des Malers András Gerő statt. Unser Bild: Stilleben und Selbstporträt

schen Schiffen auf dem Meer befördert; das Deviseneinkommen erreicht jährlich 20 Millionen Dollar. Am 28. April um 20.00 Uhr waren z. B. 22 Schiffe unterwegs. *Radnóti* lag vor Anker in Bangkok, *Sajó* im Hafen von Alexandria, *Tata* in Sevilla, *Ady* in Colombo, *Tisza* vor Skikda, *Csokonai* in Amsterdam, *Duna* in Casablanca, *Cegléd* bei Barcelona, *Székesfehérvár* in der Nähe von Venedig, weitere zwei Schiffe in den Dardanellen.

zu Jahr: sind es Fernstudi eine neue zu, und z der Hochs dem XXI. bezirk.

In 120 Häfen von 40 Ländern

Ungarn wurde endgültig zum Meeresland. Man wird aber bald unersättlich. Über die Gegenwart und Zukunft sagte *István Kovács*, Generaldirektor der Ungarischen Schiffahrt AG, unserem Mitarbeiter folgendes:

— Aufgrund des 1970 unterzeichneten ungarisch-polnischen zwischenstaatlichen Abkommens haben die polnischen Schiffswerften für uns fünf Seedampfer gebaut, zwei — *Radnóti und Csokonai* — zu je 11 700 t, die wei-

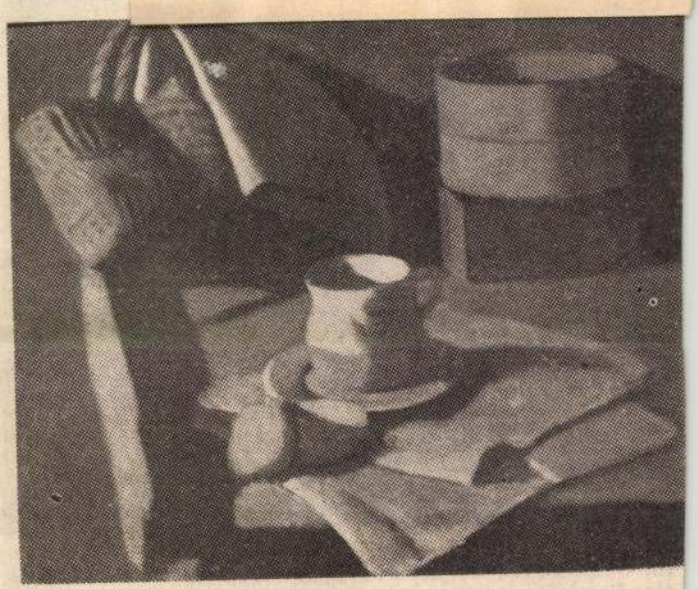

János Nagy Balogh: Stilleben (Öl auf Leinwand)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA
Gerő András
1978 MÁJ 27

1021

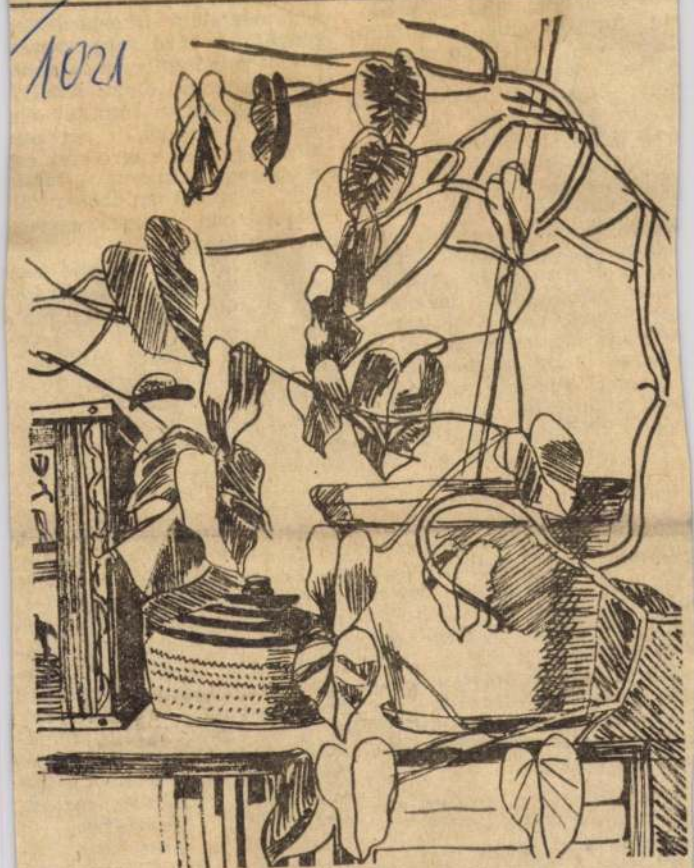

Gerő András: Szobanövények

eltétele a
zok a gon
an tudták
lején a
sélyeit lato
ülük éppe
ulturális á
égét látva
en az esély
zolta Lenin
elme után:
yszer mon
ztelen dologra vállalkozunk,
nikor olyan országban akar-
k a szocializmust megvaló-
tani, amely nem áll elég ma-
s kulturális színvonalon. De
vedtek, mert mi nem arról
végéről kezdtük a dolgot,
hogy az elmélet szerint (min-
enféle vaskalaposok elmélete
erint) kellett volna, s a po-
tikai és a szociális átalakulás
álunk, mint kiderült, megelőz-
azt a kulturális átalakulást,
zt a kulturális forradalmat,
melyhez most mégiscsak el-
rkeztünk". Ebben az össze-
üggésben jelölte meg Lenin az
tmeneti korszak legfontosabb
eladataként a kulturális for-
adalom végrehajtását: „Ne-
ünk most már elegendő ez a
ulturális forradalom ahhoz,
ogy teljesen szocialista or-
ággá váljunk".

Mint látható, a kultúra el-
játításának fontosságát Le-
n ugyanúgy felismerte, mint
taellenfelei, véleményeltérés
csupán abban mutatkozott,
gy szerinte a hatalom meg-

Ezért vált szükségessé egy olyan tudományág megteremtése, amelyik a gazdasági élettől, a termelési kultúra problémáitól a szellemi kultúráig, a tudományos és művészeti élet problémáiig terjedően *átfogó képet nyújt* társadalmi életünk egészéről, fejlődésünk jelenlegi helyzetéről, és jövőbeli lehetőségeiről. Ezt a tudományt, a kultúraelméletet, tehát nem néhány szobatudós ügybuzgalma és a divathullámok hamar lankadó ereje emelte magasba, hanem a *társadalom reális igényei* hívták életre. 1971-ben jött létre az Országos Tervhivatal mellett működő *Munkaerő és Életszínvonal Távlati Tervbizottság kulturális albizottsága*, amely 1972-re felvázolta a magyar kultura 15 éves távlati tervét, s a közelmúltban ennek továbbfejlesztése, részletesebb kidolgozása is megindult a Kulturális Minisztérium távlati tervbizottságában, amelynek az a feladata, hogy idén lefektesse a

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPSZAVA

1984 JAN 07

Gerő András
1021

Gerő András CSENDÉLET

bras. Aki
apákkal,
Akikkel nem
az új nemze
cát. De ez n
hatalomátvét
semmi szük
szól, Fortinb
korszerű pol
halottak vannak? nem fontos. Lényegtelen apróság.

Az ember ül a nézőtéren. Szavakat fogalmaz. Nem tetteket? Kapott egy óriási pofont. (Vannak az előadásnak még nem pontosan kidolgozott jelenetei, persze: de ha a fejem belerezeg a pofonba, elnézem, ha a kéz íve nem volt tökéletes.) És az ember, a harminc körüli, a nemzedéknyi, feláll a székéből. És nem szégyelli a könnyeit. Mert korunk Hamletjét látta, őt hallotta. Keményet, kegyetlent. A szembesítésnek megfelelni: az volna szép!

Bányai Gábor

hol legfájóbb a v

Uram csak annyi
ha dúlt világunk
megvakítaná a n
s már nem remél
ha fűszálak és p
ha rigófütty és b
ha minden veszn
hisz másnak úgys

Uram ha én már
s országok népek
zord számadó-tek
mérje föl még eg
nem fogsz csalódn
és oly egyszerű l
a lassan hűlő han
egy asszonyt láts

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1071 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 347-748, 340-726

Gerő András, festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA

1981 NOV 15

9

1021

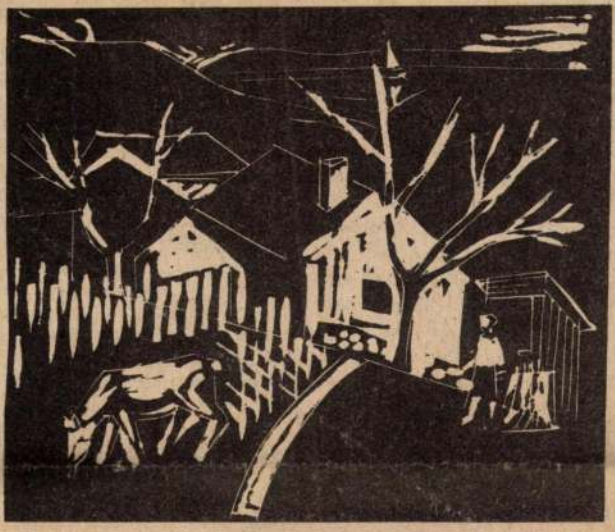

Gerő András FALUSZÉLE

A városna
sen ismer
Pontosabban — ahogy egykori romantikus levelekben írták zöldfülű diákok a kiszemelt lánynak —: ismeretlen ismerős. Lakótelep. Toronyházak, tenyérnyi játszótéren üldögélő kismamák, gömbölyű gyerekek az asztalnyi homokozóban, nagyobbacskák indiánüvöltése az élő sövény mögött, majd egy előrohanó szőke srác, nyakában himbálózó sárgaréz lakáskulccsal. Mint valami elbitangolt bárány.

Mi volt itt azelőtt? Nem is emlékszik. A vasútig jutott el csupán, itt raktak ki vagonokat. Mi lehetett a síneken túl? Apró házak nyilván, kertekkel, nortonkúttal, ötven tőke szőlővel, három almafával, mindezeket azon-

röppen fel. Melyik lehet vajon az a kis szerencsétlen amelyikre így rászabadult ez a neveletlen banda?

— Jenő, már megint otthon felejtette az ebédjegyét... Pincér bácsi, a Jenő ingyen akar kajálni... Két kenyeret evett, de fogadom csak egyet vall be megint..

Oldalt pillant, keresné a szemével Jenőt, de sehogy nem sikerül kiválasztania. Pedig az bizonyára lehorgasztott fővel ül, csöndesen megadón, hiszen semmi ellenvetés nem hallatszik.

Végez a rántott szelettel, a sörét töltögeti, várván, hogy a hab összébb húzódjon, de újra Jenőt keresi a szemével. Nem találja. Ekkor pillantja meg a nagy fejű, szemüveges kölyköt, amint a ke

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 JAN 28

NÉPSZAVA

Gerő András

1021

Gerő András: Szobabelső

Nyakukba
zegzugos utcák
stikátorokat, lé

Mezőkövesden az új állomásépület díszítésére Takács István nagyméretű freskót fest

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ

Magyar Hirlap

Gerő András

1021

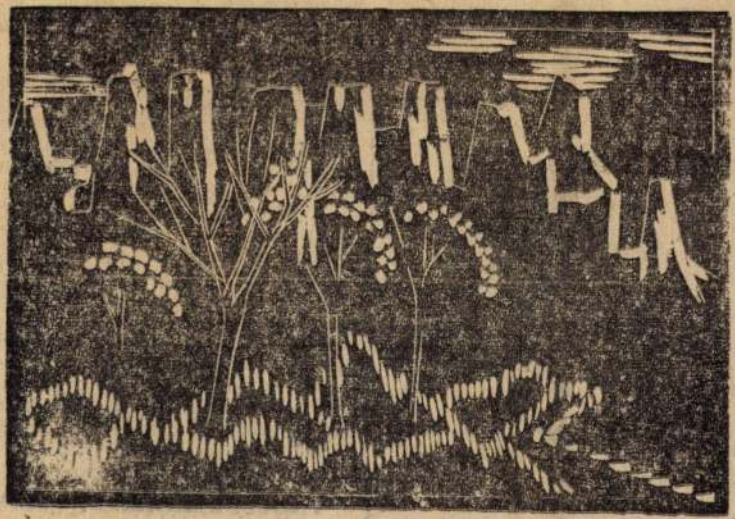

Sziklás táj – Gerő András metszete

dekének. A létszám le
csökkenése anyagi és pr
veszteséggel fenyegeti őke
ha ezen változtatni tudu

Károlyi András rajza

ság egészében nagyjából „rend" legyen a bérarányok körül. Ezt jelenleg egy sajátos körülmény, a hivatalos kereseten kívüli, szabályozatlan, „láthatatlan" jövedelmek — úgy tűnik, egyre bővülő — köre jelentősen zavarja. Ez a munkaerő foglalkozások és munkahelyek közötti megoszlására — ezen belül minőségi megoszlására is — dezorganizálólag hat. Ezzel a problémával, amelynek részletes kifejtésére itt nincs mód, de az talán nem is szükséges, a megfelelő munkaerő-átirányítás érdekében is az eddiginél határozottabban kellene foglalkoznunk.

FALUSNÉ SZIKRA KATALIN
akadémikus

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748 340-726

1978 MÁJ – 7

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

1021

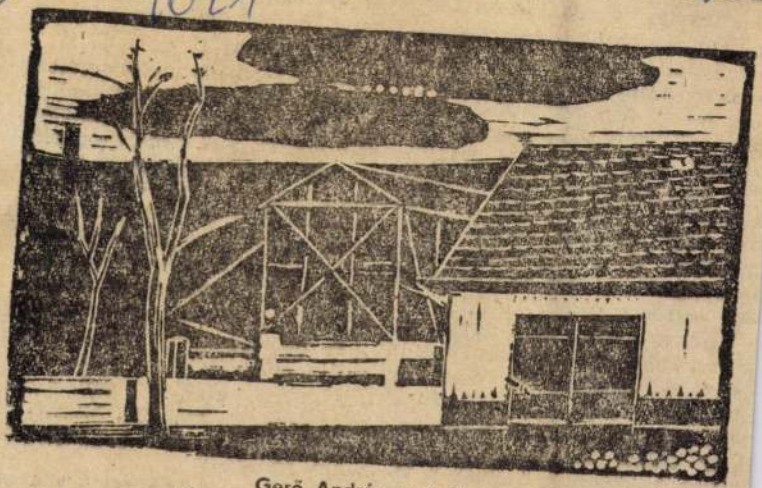

Gerő András metszete

az olvasóval. A Terület hata
ónkincsének a kiaknázása
szerűen folyik, de egyes me
lott kutatók szerint még
masabb aranylelőhelyeket
föld méhe. Ám eddig hiá
tatták. Csinkov főmérnök ú
lekedik, hogy „a Terület arany
nak titka nem azért maradt meg
tejtetlen, mert rosszul keres
ték, vagy keveset, hanem mert
hiányzott a vezéregyéniség. Egy
becsvágyó emberre van szükség,
aki végsőkig kitart."

Csinkov kerülő úton ugyan, de
közvetlenül Moszkvában szerez
pénzt és engedélyt a már-már
meddőnek látszó kutatásokhoz.
Még az sem tántorítja el útjából,
hogy szinte véletlenül cinóber-
hegyre bukkannak, aminek a ki-
aknázása szintén óriási haszonnal

és u
reznek. Hadd ke
*miért nem volt ott ön azo
traktorszánon, és miért nem az ön
arcát perzselte a fagyos februári
szél, kedves olvasóm? Hol volt,
mit csinált azokban az eszten-
dőkben? Elégedett önmagával?"*

És bár Kuvajev a múltról be-
szél, mondanivalója félreérthetet-
len: a ma emberéhez szól, a ma
félrehúzódóit szólítja, hiszen „a
holnap okai a mában gyökereznek". *(Európa)*

Apostol András

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András

MAGYAR HÍRLAP

Arafi Mihaly

1979 JUN 10

MAGYAR HÍRLAP

1021

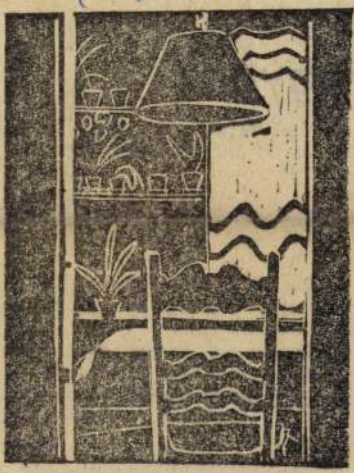

Gerő András rajza

MAGYAR HÍRLAP

vagyunk

A testvérpár új életéről, az 1954 és 74 közötti időszakról Robert Meeropol ír — szinte egy másik, „saját lábon" megálló könyvet, amely az osborne-i „dühöngés", majd lassú megszelídülés amerikai változatát hozza életközelbe. Robert Meeropol is felmázolja a falra az „anarchisták, egyesüljetek" jelmondatot, megkérdőjelezi az establishmentet, de a lázadás a bosszantásban, a polgárpukkasztásban merül ki. Egyetem, vándorélet, kommuna — végül pedig otthon, gyerek, doktorátus.

Ezután jött a két testvér rövid közös írása — arról, hogy miért tárták fel származásukat —, majd ismét Michaelé a szó: mi-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 MÁJ 6

NÉPSZAVA

Gerő András
Grafikusművész

1021

Gerő András: Várpince

CSALÁD

Szülőknek

Az otthon, meg az iskola

Az utóbbi években mi, szülők és a család más tagjai is gyakori vendégek vagyunk az iskolákban. Nem a hosszú múltra visszatekintő tudás házának „állaga" iránti kíváncsiság hajt oda bennünket, hanem az ott folyó munka jobb megismerése. Kíváncsiak vagyunk, mi történik az öles, ódon, vagy a vékony, új falak között, hogyan tanítják, nevelik gyerekünket. Most megtehetjük, mivel nyitottabbakká váltak a tudás hajlékai, és a családhoz el nem látogató tanár is ritka, mint a fehér holló. Mégsem mondhatjuk, hogy a család és az iskola között minden rendben van. Különösen most nem, hiszen az új tantervek, tankönyvek, és a nevelési terv bevezetése óta sok szülő sopánkodik. Eddig tudták, miként segítsenek gyereküknek a tanulásban, a házi feladat elkészítésében. Legalábbis azokban az anyagrészekben, amelyeket egykor maguk is tanultak, s jószerével azonos módszer szerint. Tudták, a család szemefényé-

szülők helyett kívánná irá nyítani a családot. Nem sze rencsés dolog az sem, ha szülők valamelyike nyito tantervvel, tankönyvvel a ke zében rohan az iskolába a ne velőhöz, mert szerinte má anyagrész következik, vag másképpen kell értelmezni feladott olvasmányt. Arró már nem is szólva, hogy a iskola — eddig is a nevelés feladatok megoldásához várj a legtöbb segítséget a csalá doktól. Mindenekelőtt a „ket tős nevelést" szeretné meg szüntetni, hogy amit a gyere az iskolában megtanul tiszte ni, becsülni, arra a családba senki se legyintsen. Szeretné elérni, hogy az ifjúsági sze vezetek, az iskolák rendezv nyein, a szakköri foglalkoz sokon, a tanórán kívüli okt tó-nevelő munka színtere több legyen a szemlélőd részt vevő, irányító szül mint eddig. Ezeken, a ta órán kívüli, szabadabb, köte lenebb foglalkozásokon, a t nulmányi és egyéb kirándul sokon a szülők többet tudha

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1991 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1979 MÁR - 4

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András
festő- és grafikus-
művész

MAGYAR HÍRLAP 1021 K

Gerő András rajza

Tudomár

Az atomvilágtól a tejútrendszerekig, az egysejtűektől az emberig a kutatómunka oly óriási területeket ível át, hogy annak áttekintése úgyszólván lehetetlen. Ma már nincsenek és nem is lehetnek polihisztorok, akik elmondhatnák magukról, hogy a kor minden tudományos kérdése iránt érdeklődnek, és azok megoldásában maguk is tevékenyen közreműködnek. De a tudomány a szó szoros értelmében véve bevonult mindennapi életünkbe, és ezt a tényt nem hagyhatjuk figyelmen kívül. Ezért van szükség olyan folyóiratra, amely a tudomány legújabb vívmányait, felfedezéseit, eredményeit közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

A *Föld és Világ* a tudomány legújabb eredményeit, felfedezéseit, vívmányait közérthető formában, de tudományos igényességgel tárja az olvasó elé. Ilyen folyóirat a *Föld és Világ*, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Tudományos Ismeretterjesztő Társulat adott ki közösen.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

1980 NOV 2

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András festő- és grafikusművész

...napot minden-

1021

Gerő András metszete

talok és a fiat[illegible]
nyira fiatalok számára oly népszerű popzene, s a körülötte kialakult szórakozási-közösségi *szokások elemzésével*. Úgy hisszük, e közel sem „könnyű", de milliók számára mindennapi szórakozást (gyakran többet is) jelentő terület épp olyan fontos lehet az esztétikai neveléssel foglalkozók számára, mint a kötetben tárgyalt témák: s jó lenne, ha ez végre nemcsak elméletben, deklarációkban, de az elméleti munka mindennapjaiban is realizálódna.

Hegyi Gyula

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726
1981 JUN 21

NÉPSZAVA

Gerő András festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA 1981. JÚNIUS 21., VASÁRNAP

1021

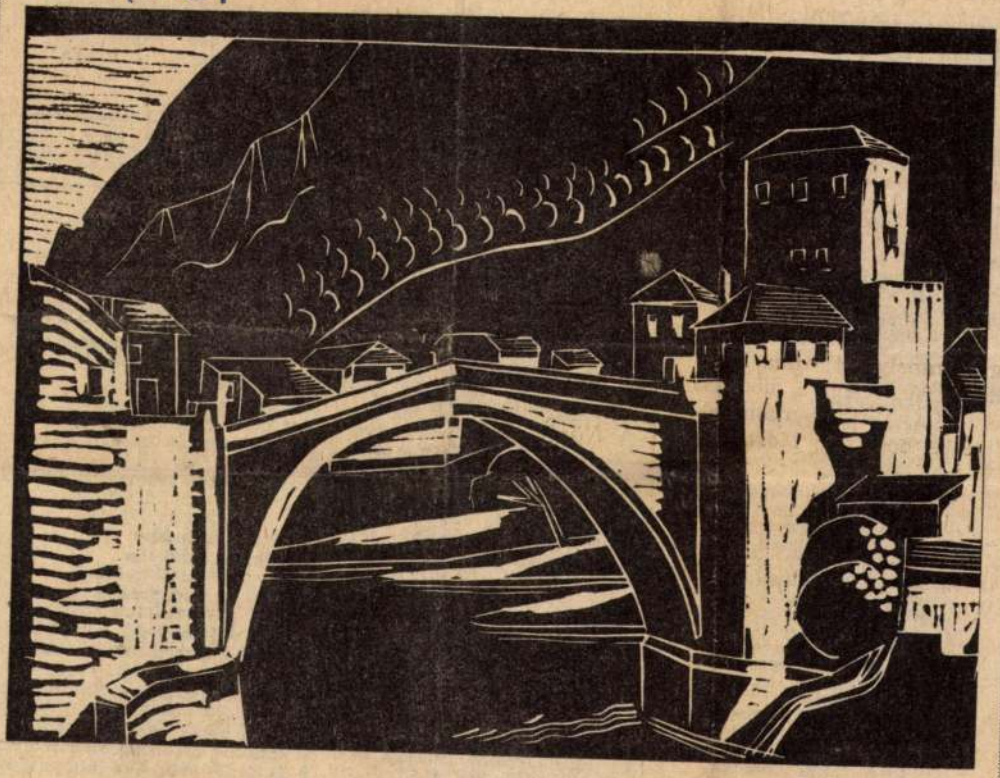

Gerő András

MOSTÁRI HÍD

Mit látunk, mit hal

Televízió 1

9.00: Tv-torna
9.05: Óvodások filmműsora
9.25: **Mozdonnyal szárazon és vízen**
9.55: Kuckó
10.25: **„Aki bújt, aki nem . . ." FF.**
10.55: Hírek
11.00: **A nagyenyedi két fűzfa** Tévéfilm. Ism.
12.25: **A kengyelfutó gyalogkakukk legújabb kalandjai** XIII/7. Ism.
13.55: **Duna menti folklórfesztivál** A szegedi körzeti stúdió műsora
14.15: **PIONÍRFELESÉG** Amerikai film
A múlt század második felében óriási tömegek vándoroltak Amerika szűzföldjeire, abban a reményben, hogy ott majd megélhetést találnak. Ezeknek a pionírokna meg kellett küzdeni a természet erőivel, de nehezebb, keményebb ellenfélnek bizonyultak a nagy társaságok, akik kapzsiságukkal ránehezedtek az emberekre. Ebben a küzdelemben a pionírfeleségek óriási részt vállaltak férjük mellett . . .
15.30: **Kalendárium. FF.**
16.40: Műsorainkat ajánljuk
17.05: **1941. JÚNIUS 22., 3 ÓRA 15 PERC. FF. Megemlékezés a Szovjetunió elleni fasiszta támadás 40. [illegible]**

Televízió 2

19.55: **Labdarúgó Magyar Népköztársasági Kupa döntő mérkőzés. FF.** A szünetben: Sporthírek

Szlovák tv

8.20: Gyerekek műsora. 10.45: Titokzatos kirándulás. Cseh film. 12.50: Zenés műsor. 13.50: Dokumentumfilm. 14.20: Látogatás a klubban. 15.00: **Nemzetközi birkózóverseny.** 16.00: Szórakoztató műsor. 17.05: Halál a nyeregben. 18.30: Mese. 18.40: Zenés szórakoztató műsor. 19.30: Tv-híradó. 20.05: Az északi járás. Tévésorozat. 21.05: Dokumentumfilm. 21.35: Sporthíradó. 21.50: Hangverseny. 22.25: A prágai tévéfesztivál krónikája. 22.35: Forma —I. — VB.

Kossuth rádió

5.00: Előttünk a vasárnap!
8.10: Öt kontinens hét napja
8.26: A Nyitnikék postája
9.02: **Olvastam egy novellát** Odze György: Semiramis
9.27: Népi zene, népdalok
9.20: Szabó Lőrinc versei
10.08: Bummbele cirkusz
10.58: Az MRT Gyermekkórusa énekel
az NBC szimfonikus zenekarát
0.10: Az Észt Rádió és Televízió énekkara énekel

Petőfi rádió

6.00: Népszerű muzsika — koránkelőknek
7.00: A református egyház félórája
7.30: Angol szerzők orgonaművei
8.05: Mit hallunk?
8.30: **Szívesen hallgattuk:** Vasárnapi koktél
10.00: Szivárvány
12.00: Jó ebédhez szól a nóta
12.57: Bilicsi Tivadar énekel
13.13: **Szegény Dzsoni és Árinka — II.**
14.05: **Híres zenekarok albuma** Johnny és Hurricanes együttes játszik
14.33: **Táskarádió**
15.30: **Jelenidőben** Az újrakezdésről
16.00: **A Budapesti Koncertfúvószenekar játszik**
16.35: Énekszóval, muzsikával
17.00: **Slágerek mindenkinek**
18.00: Ha még nem tudná
18.33: **A színe meg a fonákja** Jean Cocteau versei
18.43: **Magnósok, figyelem!**
19.28: A vasárnap sportja. Totó
20.10: Óvodások a könyvtárban. Rip.
20.38: Hubay Jenő: Csárdajeleneteiből
20.55: **Közvetítés a Labdarúgó MNK-döntőről**
22.20: Szórakoztató zene

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1979 FEB 18

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András
fertő- és grafikusművész
1021

Gerő András metszetei

zel [illegible]
podott, mivel élő nyelvi
szó. a magyar nyelvtud
nosabb vonatkozásban
telezővé a nemzetiségek

A következő korszako
ból csak a kiegyezéstől -
itikai nemzet" doktrín
számíthatjuk. Ez az alk
jogi tétel „nem ismert
nemzetiségeknek azt a
sét, hogy a magyar álla
tében önálló közjogi t
alkossanak." Önkor
alapon használhatták a nemzetiségi nyelveket a községekben ügyviteli és jegyzőkönyvi nyelvként: az egyházközségek iskoláiban, a magánalapítású intézetekben szabadon választhattak nyelvet. E polgári liberális koncepció a monarchia széthullásával Bácskában egy időre. Bánátban pedig 1941-ig megszünt. 1941—1946 között a Bácskában, a Szeged [illegible] a nyelvhasználat jogát és lehetőségeit a törvényhozásban, törvény előtt, kulturában, oktatásban, munkában, társadalmi és magánéletben. Gondokról is értesülhetünk a könyvből. De, hogy ezt is elemzik a szerzők, az éppen Jugoszlávia helyes kisebbségi politikájának köszönhető.

Zelei Miklós

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András

NÉPSZAVA

1979 ÁPR 4

festő-grafikusművén

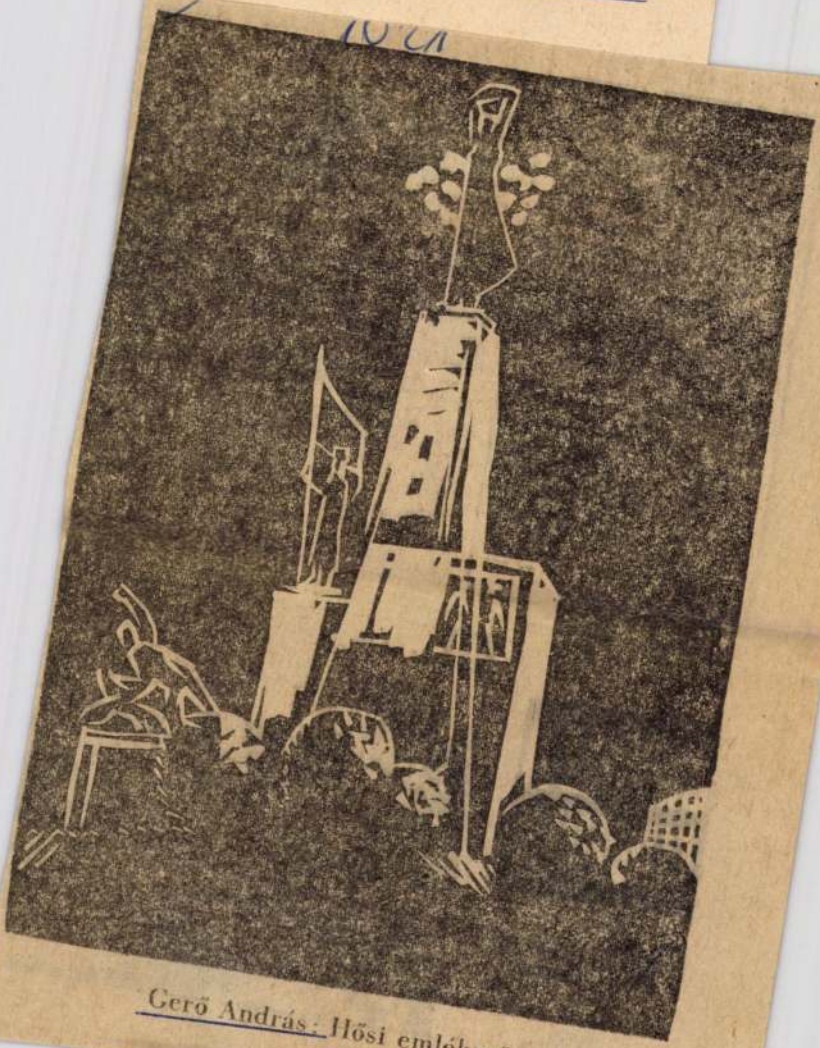

Gerő András: Hősi emlékmű

április 5-é
lesz a kisp
tőben.

Melegh
cialista Ha
rend kitü
1926 óta
életének 7
hunyt. Ha
ni búcsúztatása április 9-én, hétfőn délután 2 órakor lesz az újpesti Megyeri úti temetőben.

Reizinger Aladárné, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje, aki 1935 óta volt a párt tagja, életének 85. évében elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása április 10-én, kedden délután 2 órakor lesz az újpesti Megyeri úti temetőben.

olimpiai részvételtől — követi nyomon az élvonalba jutott csaknem ezer szovjet sportoló szereplését a nagy nemzetközi sporteseményen.

— **Gyermektragédia.** A Pest megyei Tápiószelén egy tehergépkocsi elütötte Szücs Szilvia 8 éves tanulót, aki a vizsgálat eddigi megállapítása szerint féktávolságon belül lépett a tehergépkocsi elé. A gyermek a helyszínen meghalt.

soron
felépíté
forint
munkáv
városi

— T
sújtotta
vánított
roleka
körzetét
gyelorsz
700 ezer
letet ön
ezreit
ni.

CIRKUSZ A TENGEREN

MÁNYI NAGY LÁSZLÓ
REGÉNYE NYOMÁN

írta
CS. HORVÁTH TIBOR
rajzolta
FAZEKAS ATTILA

44

Gerő András, festő- és grafikusművész

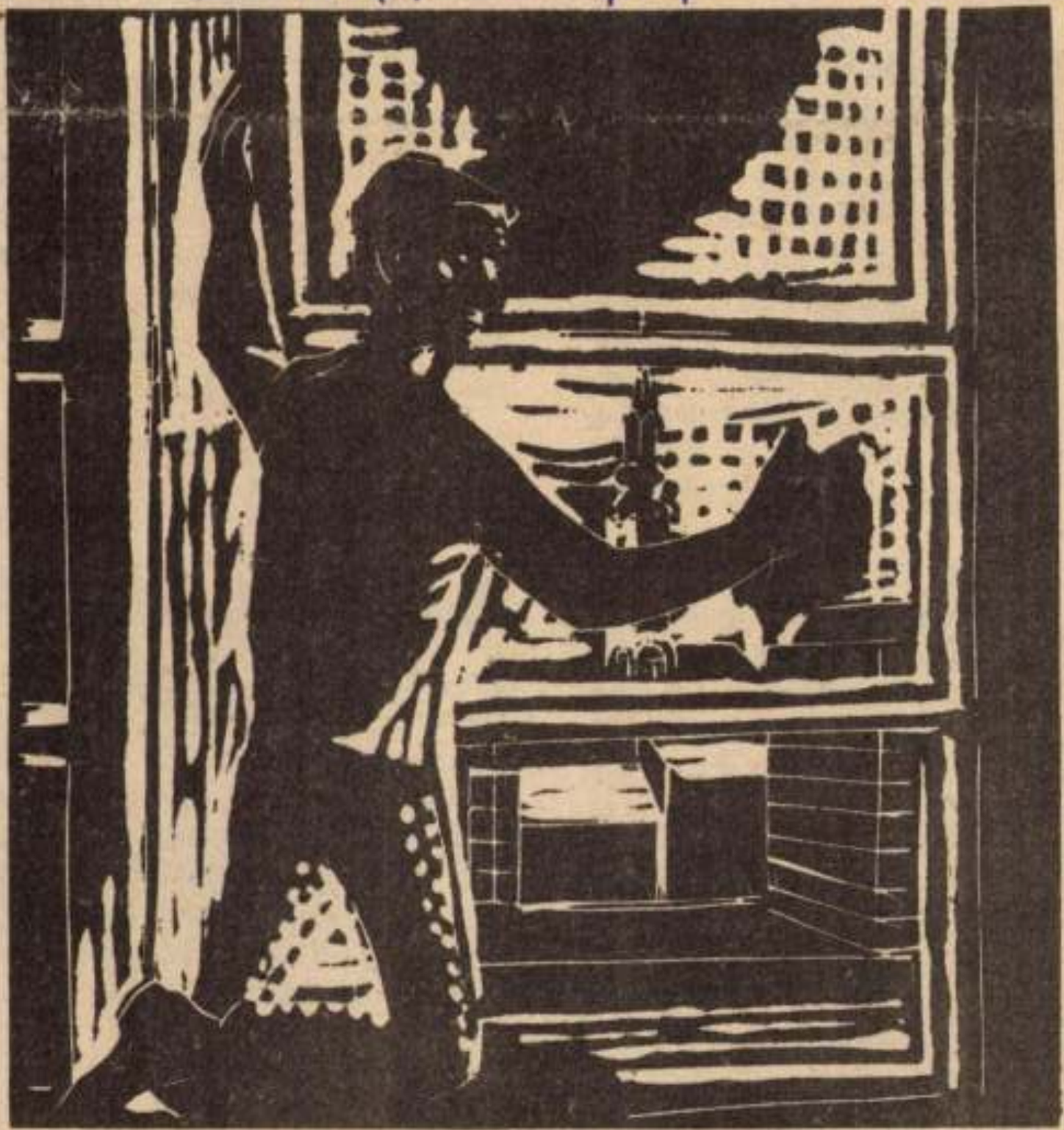

Népszava, 1981. szept. 13.

Gerő András

ABLAKMOSÓ

vábbi 14 vagonnal indítanak útba a külföldi megrendelőknek.

— **Súlyos vasúti szerencsétlenség** történt pénteken a közép-portugáliai Fátima városának közelében. Legkevesebb tíz ember vesztette életét és hetvenen sebesültek meg, amikor kisiklott egy vasúti szerelvény, s egy néhány perccel utána érkező vonat belerohant. Két vasúti kocsi a szomszédos vágányra zuhant, s ezekbe egy harmadik szerelvény ütközött.

— **Adorján Gyula,** ny. rendőr alezredes 58 éves korában elhunyt. Temetése katonai tiszteletadással szeptember 18-án, pénteken, 15 órakor lesz a Pesterzsébeti temetőben.

— **Bélai Lajos,** a párt, a munkásmozgalom régi harcosa, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje 67 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása szeptember 21-én 15 órakor lesz a Lőrinci új temetőben.

három asszony és két kislány is.

— **Harmincmillió** forintot fordítanak a következő fél évtizedben a szarvasmarhatenyésztés gépesítésének fejlesztésére a Mezőgép nyíregyházi vállalatánál. Gyártmányaikkal a teljes hazai piacot ellátathatják, sőt, az idén már külországi piacokra is kiléphettek.

Megszólal a mozsár

Jubileum Szigetv

Szigetvár 1566-os hősi védelmének, *Zrínyi Miklós* és katonái halálának *415. évfordulójára* emlékeznek ezekben a napokban a nagy történelmi múltú dunántúli városban. Zrínyi ifjú zászlótartójának, *Juranics Lőrincnek* egy kései leszármazottja még 1833-ban *alapítványt tett a várvédők emlékére,* s azóta minden évben a hősök tiszteletének szentelik az évforduló napját.

Ma katonai tiszteletadással emlékeznek meg a sziget-

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András

NÉPSZAVA

festő- és grafikusművész

1979 DEC 8

1021

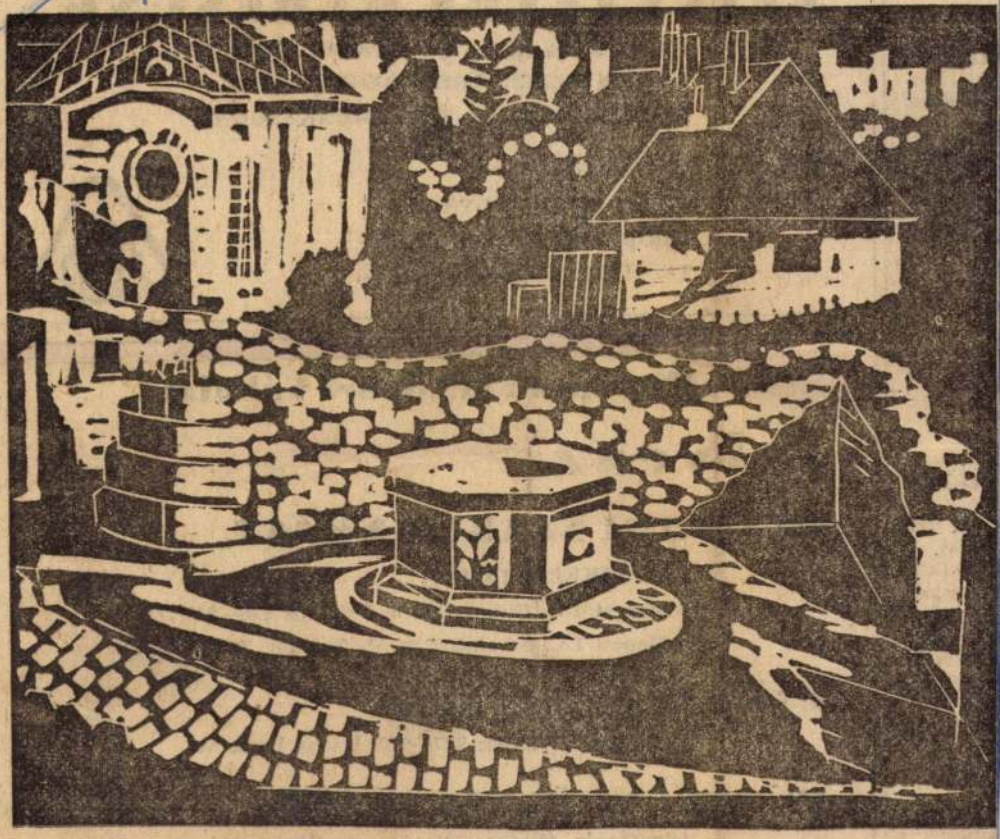

Gerő András: Diósgyőri várkert

zei..."

tiválról

előadások

n.

elyettes a

mondotta:

a Szov-

endezik a

napjait.

létszámú

művészeti

zik Ma-

ogy részt

ai szemle

ain és vi-

házak

el, a népi

akkal, és

próbálkoz-

bb eszkö-

el. Nyá-

újtótábort

gaktívabb

ermészet-

úzeumban

emórákon

e vehetik

zabadság-

ereit.

k tapasz-

emcsak a

godnak a

okan szü-

k azokra

melyeket

FELVÉTELRE KERESÜNK

változó munkahelyre ELEKTROMŰSZERÉSZT,
VILLANYSZERELŐKET, HEGESZTŐKET,
LAKATOSOKAT és SEGÉDMUNKÁSOKAT.

JELENTKEZNI LEHET:
VBKM VILLESZ GYÁRA,
Budapest X., Venyige utca 3.
TELEFON: 476—590/28 mellék.

VBKM BUDAPEST

Budapesti Húsipari Vállalat

felvesz:

HÚSIPARI SZAKMUNKÁST,

JELENTKEZNI LEHET:
Budapest IX., Gubacsi út 6. Telefon: 336—915/185.
Budapest IX., Soroksári út 58. Telefon: 337—970/231.

UTÓKALKULÁTORT,

jelentkezés, telefon: 337—970, Kádas Ilona ov.

PÉNZÜGYI ÜGYINTÉZŐT,

jelentkezés, telefon: 337—970, dr. Simonyiné ov.

KÖNYVELŐT,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337 748, 340-726

1980 FEB

MAGYAR HÍRLAP 37

Gerő András,
festő- és grafikusművész.

1011

Gerő András metszete

nevülete, kizárólagosságot
dető türelmetlensége. A kort
sakkal kialakult személyes ell
tetekről nem is beszélve. Az
bonyolították Kassák helyz
művészeten kívül eső tényezők is.
Taktikai okokból ellene fordult
Kun Béla, s ellentétbe került kés-
sőbb a baloldali emigrációval,
Lukács Györggyel is. Lebecsülték,
aláértékelték, félreállították az
ötvenes években is; voltak akik

nos, az egész kérdéskör tisztázat-
lanságának ódiuma ránehezedik
Vadas József könyvére is. Mél-
tánylandó, hogy ettől a szerző
szabadulni akar, s ér is el bizo-
nyos eredményeket (*Gondolat*)

Szalay Károly

Például Almási Miklós

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András
festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA

1980 JUL 26

tanárikari karika / papír-
pari páripa", s a következő
szakasz: „karika tanárikara
/ páripa papíripara", majd

a költő: „És végül élni derültem". Ujjongó, megtartó törvény ez, szent fölismerés! *(Magvető)*

Kiss Dénes

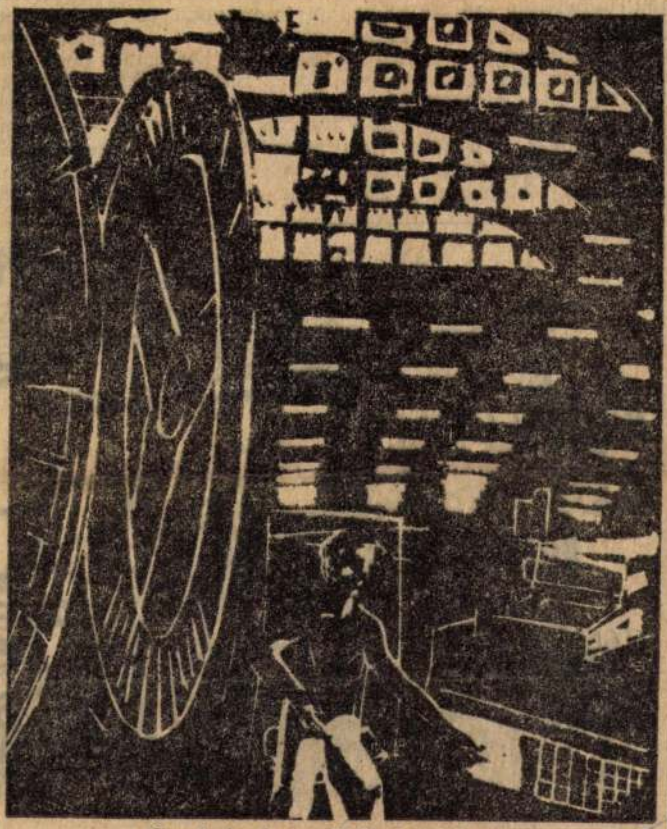

Gerő András: Kábelgyárban

gek minden

A látogat
nagyon jól
dalmi vezet
Kismarján,
Berekböszörményben (ahol a
Berettyóújfaluba naponta be-
járó diákok is küldtek képvi-
selőt a vezetőségbe), megfele-
lően dolgozik a testület pél-
dául Nyírábrányban, Bihar-
keresztesen, Mezősason, Sár-

gozik. Sajnos, olyan község i
akad, ahol az alakulóülés
vagyis a szervezeti szabályza
megvitatása óta össze sem ül
a vezetőség. Nem mintha a sok
ülés egyet jelentene a láza

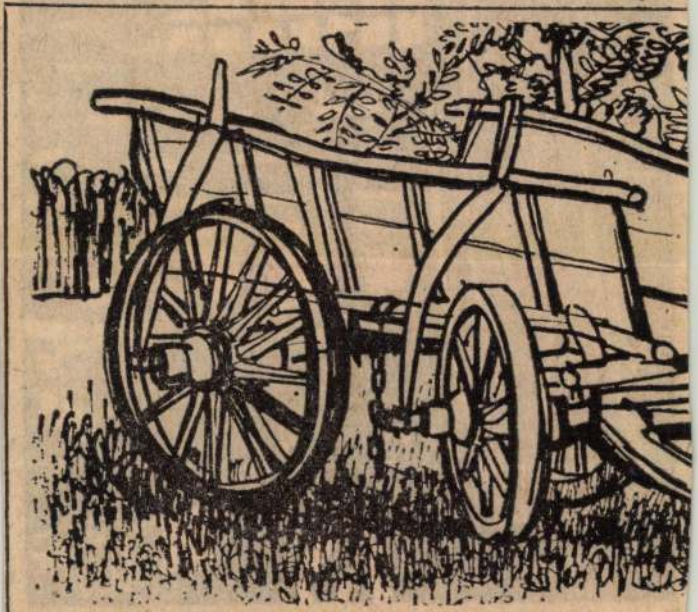

Papp Albert: Szeké

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA

1980 JÚL 5

1980. július 5.

1021

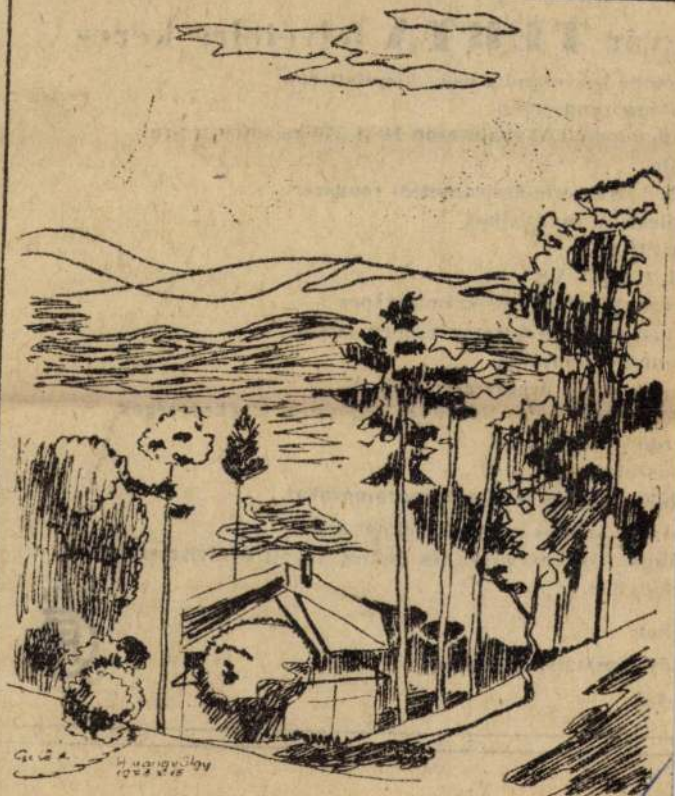

Gerő András: Harangvölgy

gyár **TERTA** felvételre keres

izembe helyezendő, nagy kiépítettségű
nítógéprendszerén
apcsolódó TAF-hálózaton IBM 370-es software-ral
rülő
ON-LINE termelésirányítási rendszer
ejlesztési munkáihoz
COPICS,
OL/1, CICS/VS
rendelkező, illetve számítógépes
ítási rendszerek tervezésében jártas
endszerelemzőket,
endszer- és programtervezőket,
karbantartási és hardware fejlesztési tevékenységek
ezdő és gyakorlott
nűszakiakat,
lkalmazói és rendszerprogramozókat.
l kapcsolatos munkaköröknél angol,
unkaköröknél orosz (és esetleg angol) nyelvismerettel
lőnyben.

TERTA

het:
áv főosztályvezetőnél.

-738

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András

NÉPSZAVA

1984 FEB 17.

1027

Gerő András **INDÁZÓ GYÖKEREK**

Rózsáim emlékek a h
behavazottan veszne
de könnyeik bimbók
s újra kinyílnak tüze
Advent utáni fényjel
rózsa-arcukat akarjá
ragyogtatni, ahogy r
kis Jézus Mária karj

Oláh Zoltán

LEVÉL A TÚLSÓ PARTRA

Hat éve, hogy elszálltál tőlünk László. Tűnődésre is kevés idő. Velem hallgat a megnémított hold. Halkan hull le körém minden hópehelyre bomló pillanat. Ma sem tudom fölfogni, hogy már nem vagy. Nélküled már csak romokat relmélhet az ember, de ugyanúgy megremegnek egyetlen hajszáltól a tarkókon virrasztó bárdok — szomorúbbak a lányok.

Hajnalban, ha fölkelsz a Nappal, titkokat kitapintó ujjaiddal megsimogatod a fákat, hullámokat bodorítasz a tóra. Ha meleg van, tudom te mosolyogsz a felhőkkel mosakodó éggel, ha fázom, összeráncolod homlokod márványból fejtett arcodon.

Tél van megint László, s egyre iszonyúbbak a napok, szinte már minden álmunk orra bukott. Őrlődünk a remény malmai közt virágot szorítva szánkban . . .

Kérlek, ha eljövendő éveim nem bánva, már csak a kihűlt lángokat látva szememhez szelídül a halál, fogd meg majd a kezem!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1918 AUG – 6

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

MAGYAR HÍRLAP

1021

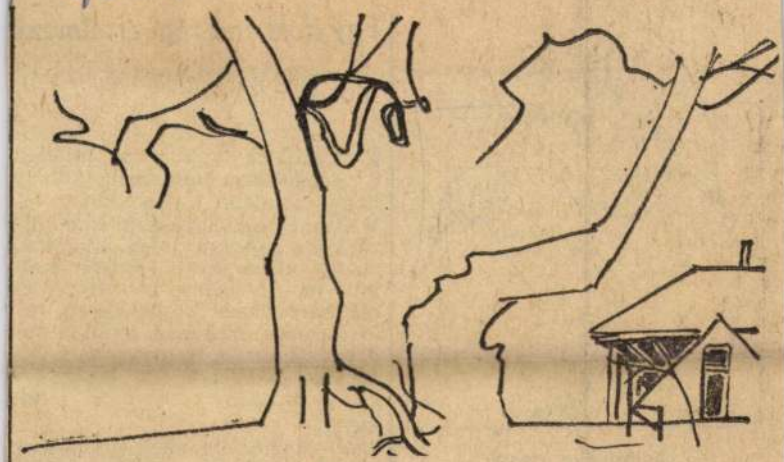

Gerő András rajza

Magyar Hírl

Jooba Éva rajza

Korunkban valójában minden társadalom érdekelt abban, hogy szélesebb kapcsolatokat létesítsen más társadalmakkal. Bizonyos politikai megfontolások, gazdasági és egyéb érdekek mellett ez az igény összefügg az emberiség nagy közösségéhez való tartozás érzésével, azzal a tudattal, hogy a fejlődés fő szükségletei, veszélyei és jelenségei egyre inkább *egyetemes* jellegűek.

Az ember nembeli, általános emberi viszonyai mellett azonban *nem szabad figyelmen kívül hagynunk osztályviszonyait*, va-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 AUG 2 0

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

1021

Gerő András metszete

[illegible] terület az elmúlt évvel szemben 10 százalékkal csökkent, kereken 26 ezer hektár volt. Ennek jelentős részét az ár- és belvíz miatt nem tudták megművelni. Kétségtelen azonban, hogy a jövőben még *további erőfeszítéseket* kell tenniük a nagyüzemeknek a földek hiánytalan megművelésére, a tanácsoknak pedig a nagyüzemileg nem hasznosítható kis parcellák tartós használatba adására. A földvédelmen kívül felmerül *a termőföld gyarapításának igénye is.* Indokolt tervszerűen megvizsgálni, hogy az egyéb célokra igénybe vett területekből *mennyi adható vissza* mezőgazdasági művelésbe.

A mezőgazdasági üzemek majorterületeinek, az utak, a védősávok és az ipari létesítmények által elfoglalt területeknek ész-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1972 MAJ 20
Népszava
Gerő András

1021

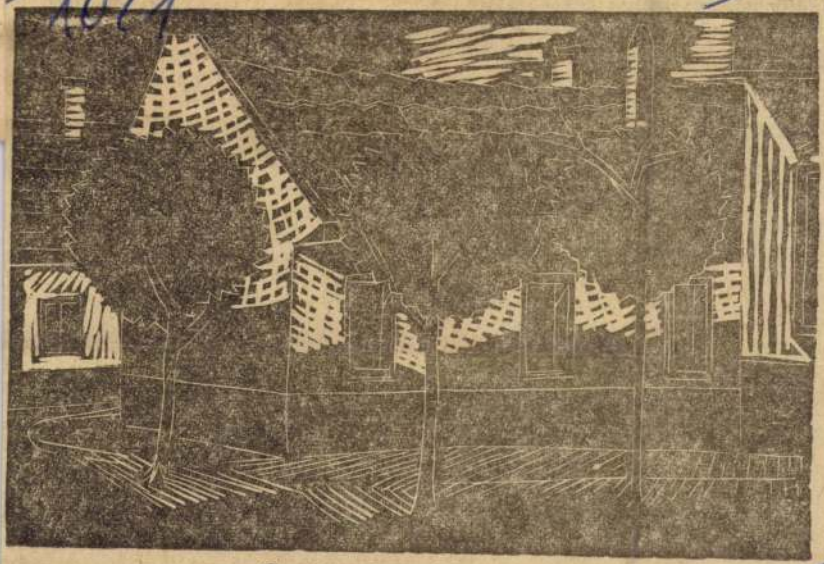

Gerő András: Utca este

van, három szoba, összkom
egy autó árát még csak félig
ta össze... Most meg ilyes
dőltél be?

Kati nem sértődött meg, ső
man nevetett.

— Ahogy mondja, drága Mi
csi, bedőltem, teljesen és menthetet-
lenül!... Tulajdonképpen ezért is
jöttem magához.

Az öreg gyanakodva pislogott a lányra.

— Hozzám?... Már nyugdíjban vagyok, Kati. Aligha tudok rajtad segíteni a vállalatnál.

— Nem a vállalatnál kell, dehogy, hanem majd az anyakönyvvezetőnél! — kuncogott a lány, és hízelgő hangon folytatta: — Arra kérem, és nagyon szépen kérem Miska bácsit, legyen az esküvői tanúm.

Az öreg Surbán meghökkent.

— Még hogy én?... Hogy én legyek a tanúd?

— Igen, drága Miska bácsi, szombaton délután. Szombathelyen!...

vízbe, már az átvétele is őrültsé
volt, nemhogy az üzemeltetése..
Üzemeltetés? Mázsaszám hordhatju
ebbe az ivadékot, egy se marad meg
mind valamennyit kiviszi a felhőszá
kadás. Persze, volna rá orvosság
Rézsűt a befolyóhoz, jó magas, kövé
meghordott vesszővel hízlalt rézsű
a mederbe kotrógépet, az átereszek
hez szűrőberendezést — egy-két mil
lióból olyan halastórendszerünk len
ne, hogy csak no. Az már más kér
dés, hogy kapnánk-e erre a célra hi
telt, s ha igen — hány esztendő alat
tudnánk letöreszteni? De ezt a lepr
helyet! Itt még egy nyamvadt kesze
sincs! És akkor én őrült, én... víz
bornyú, még tegnapelőtt is a kecske
békák ellen beszéltem. És ráadásu
fogadkoztam is. Hogy... nem olya
siralmas itt a helyzet, csak ismer

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Gerő András

NÉPSZAVA
1972 AUG 13

1021

Gerő András: Fuvola-játékos

dape
tésze
éve f
rő fá
gyelé
val.

Fi

E
kódt
chile
raiso
lésrő
ról r
lenté

Bozóttűz Kaliforniában

Bozóttűz pusztít a kaliforniai Shastában. A tűz eddig ezer hektárt emésztett fel, és tíz lakóépület megsemmisült. A városka ezer lakóját kiköltöztették.

Szökőár Japánban

Nagy károkat okozott a szökőár Japán partmenti vidékein. Csaknem ezer lakóház került víz alá. **Akadozik a vasúti forgalom is.**

halt meg.

FELBORULT A GÉP, EGY

Súlyos üzemi baleset történ megyei Állami Építőipari Vál előkészítő műhelyében. A mu gép elhelyezésén dolgoztak. A kezet mozgatás közben megbi kás a berendezés alá került. racsán György 35 éves pécsi l rom társát kórházba szállított

SZAZNAPOS JÉGKORSZA

Baranyát sajátos klimatik leginkább jégveszélyes körzet az évben különösen megerős hiszen április óta 20 alkalomm jégeső. A nyáron mind a tíz a megye 96 tsz-e közül 70-nél Állami Biztosító szakemberei határt, hogy számba vegyék a dig mintegy 30 millió forint k sági üzemek.

SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
MAHIR
1091

Gerő András festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA

1984 AUG 19

1021

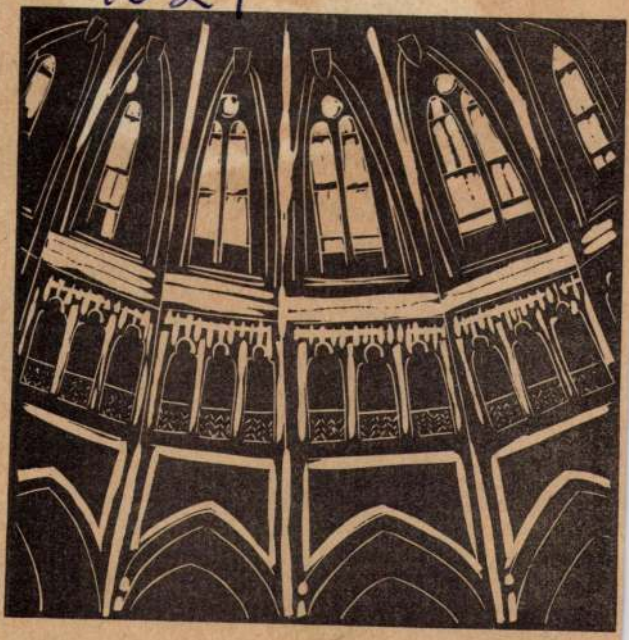

Gerő András

ORSZÁGHÁZA

Szabó Zoltán

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András, festő-grafikusművész

NÉPSZAVA

1984 JUL 28

1021

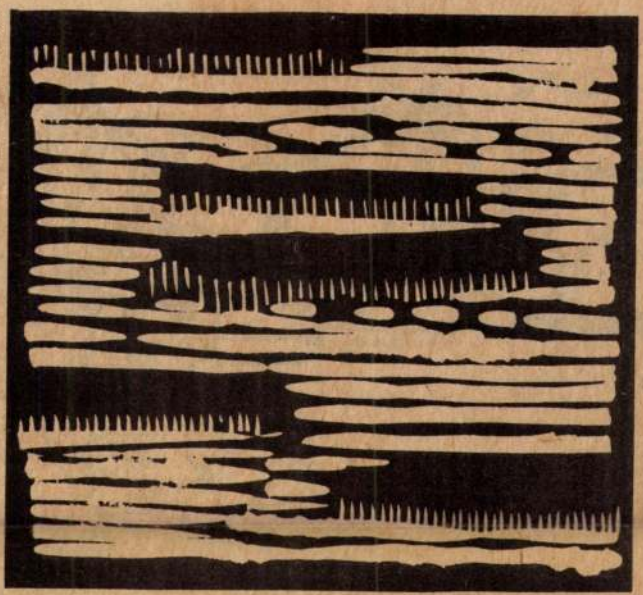

Gerő András VADVIZEK

NYÁR

l héja

Ágh István versei

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 JUL 23
NÉPSZAVA
Gerő András

1021

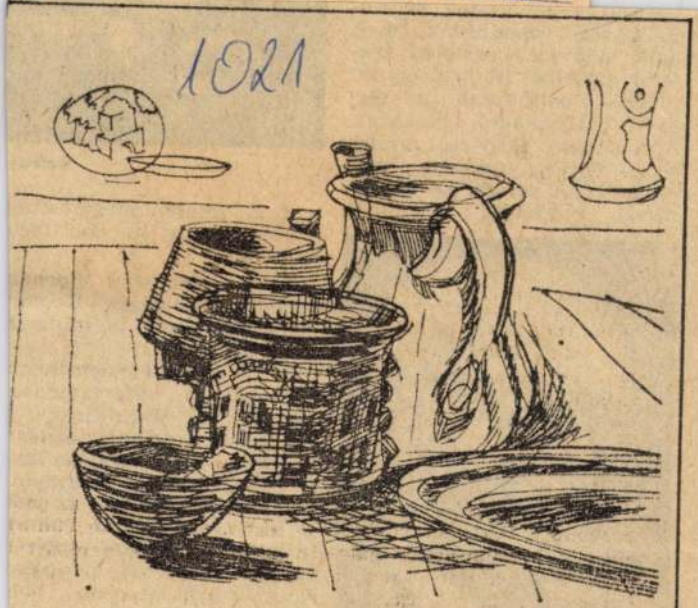

Gerő András: Csendélet

Pertinit
zalékával
amit mé
társasági
idősebb
gárda gy
arra utal
siszta egy
önmagát.
római tu

nista Párt nem is mulaszt
el elemzését.

A kereszténydemokrat
látszólag *ellentámadás*
mentek át. Megkísérlik
használni azt, hogy a *terr*
risták — nyilvánvalóan azz
a céllal, hogy a kommun
tákat lejárassák —, követk
zetesen *baloldalinak* nevez
magukat. Így sok *ingado*
szavazó szemében *esetleg a*
nosulhatnak az igazi bal
dallal, jóllehet, az követk
zetesen szembeszáll a ter
rizmussal, védi vele szemb
az államot és a demokráci

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András, festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA

1984 AUG 4

1021

Gerő András

VÁNDORDIÁK

Galamb jár a bronzló

A bronzlovag mosoly
Vallanom kellene em
látod, a bátorság elke
Légyottra megy a bro

bronzkarral ölelni bronzlovast.
Karom övezné karcsúságod,
borúmba vonnálak — szép vigaszt.

Röpít a bronzló lányt s lovast ...
Tovaszáll puha félárnyékod,
mint a rőten sodródó haraszt.

ÁGAK VÉGÉN

Kis lényével-köntösével
az ősz csöndben takargat,
ringat bőséges kezével ...
Ágak végén gyűl a harmat.

Ágak végén gyűl a harmat ...
Az erdőt a szél gyötörte,
levél már csak itt-ott maradt ...
Ritkul a madarak röpte ...

Ritkul a madarak röpte ...
Toronymagas csak az égbolt.
Szénában érik a körte,
a földön még van színes folt.

Nagy ködével-ködmönével
az ősz csöndben betakargat,
ringat bőséges kezével ...
Ágak végén hül a harmat.

1981.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András, festő- és grafikusművész

MAGYAR HÍRLAP

1984 FEB 28

1021

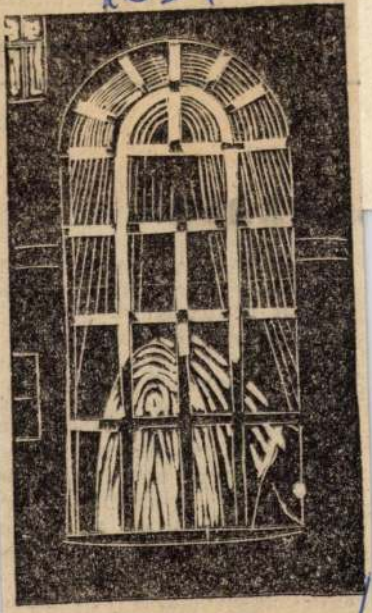

Gerő András metszete

termesztésére. A termelési kedv felkeltésére szervezett a vetőma vállalat hétfőn tanácskozást.

A szakemberek elmondták: gazdaságok sokáig elsősorba azért idegenkedtek a mustárma termelésétől, mert megfelel technológia híján évről évre in gadoztak a terméseredmények. kevésbé sikeres esztendőt ráfize téssel zárták. Az elmúlt évekbe azonban kidolgozták a mustá magtermelés pontos technológiá ját, amelynek alkalmazásáv egyenletesen magas termésátla gokat érhetnek el. *(MTI)*

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András festő- és grafikusművész

NÉPSZAVA

1984 FEB 25

1021

lel. Zava
figyelemre
nünk kell,
megnevezh
támadni, v

egy Tamási-alakot lát. A
még a pokol tornácában is;
sohasem a kedvét.

Az élete bizony elég min
mény, mint Móricz Zsigm
Korán munkába fogják, sz
dékeken a cukorgyárban d
hívják katonának; egyszer
magyarba; fogságban is jó
más szegény. Felette min
otthon a családjában. Az é
művészileg is jelentőssé, t
idő, amelyre visszaemléke
szülőföldjén az államhatal
mási Gáspár a cserékre tö
történelem, de tőlük nem

Gerő András

„Utca este" c. képének reprója
a 8. oldalon

Nézsa, 1972 május 20

Gerő András

A müvész tájképét "Hid" cimmel bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1972. aug. 26.
XVI. évf. 35. sz. 13. lap.

Gerő András, festő

MDH

Gyűjteményes kiállítása a fiatal művészek klubjában tekinthető meg.

— : Kulturális hírek 8.

Bp. 1964. dec. 29.

NÉPSZABADSÁG

Gerő András

Gerő András metszete

96-8

is. Indokolt tervszerűen megvizsgálni, hogy az egyéb célokra igénybe vett területekből *mennyi adható vissza* mezőgazdasági művelésbe.

A mezőgazdasági üzemek majorterületeinek, az utak, a védősávok és az ipari létesítmények által elfoglalt területeknek ész-

Gerő András

rajza

Magyar Hirlap 1978-184-1o

Gerő András

M

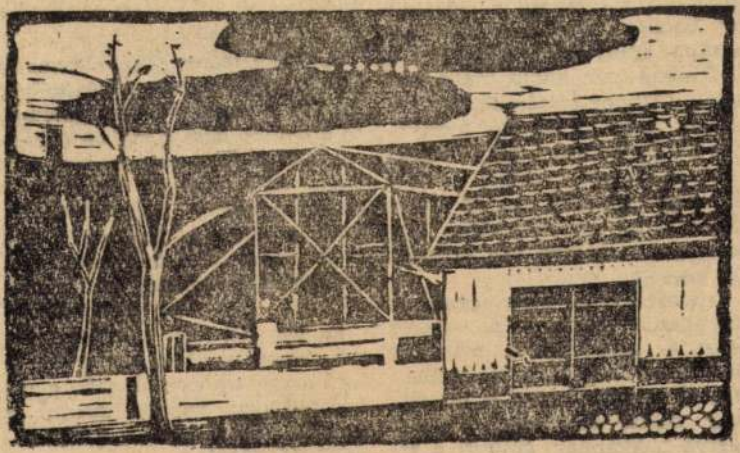

Gerő András metszete

Gerő András, grafikus

Rajz, Reju

Gerő András: Mełszet. 13.

Népszabadság, Bp. 1979. jan. 28

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1979 SZEP

3

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

1021

Gerő András rajza

rel.

Bisteynek egyelőre nincs sem feszítő mondanivalója, sem eredeti nyelve, sem szuverén szerkesztése. Kolozsvári Papp Lászlónál viszont sajátos egységben jelentkezik *az elmélyült gondolati tartalom s a kifejező forma*. Kézjegyéből *kizárólag őrá* ismerünk.

Iszlai Zoltán

Gerő András

Koronázási ékszerek

Népszava, 1978. dec. 31/9. old.

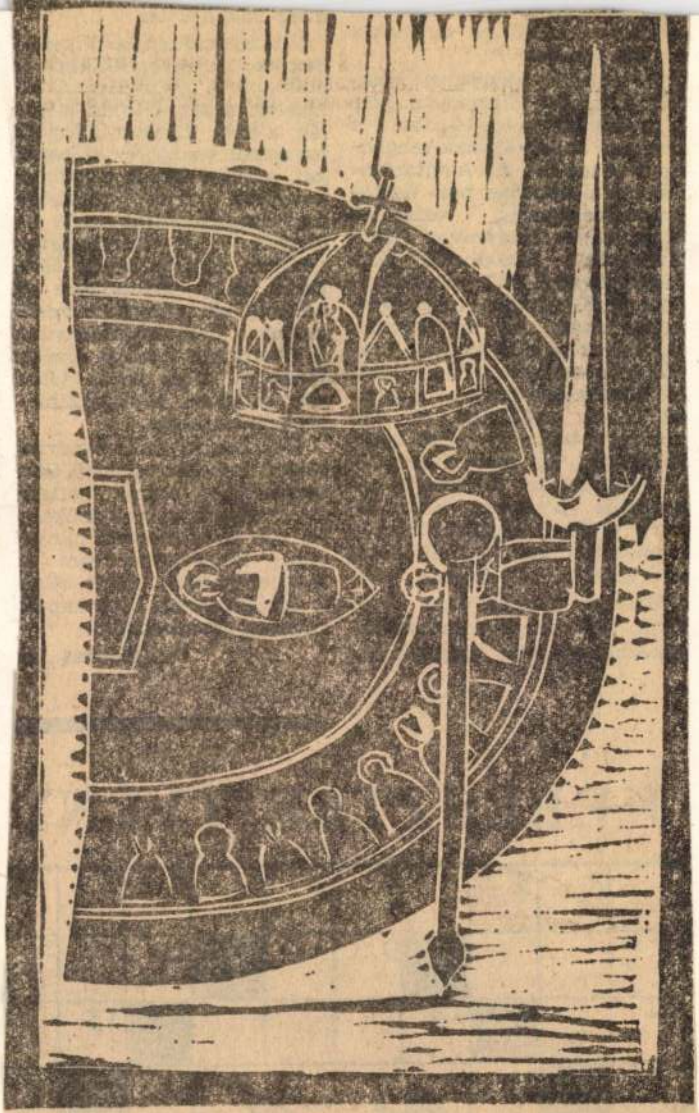

Gerő András: Koronázási ékszerek

Gerő ~~András~~ András

Gerő András metszete

Gerő András

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1981/6/7/

1021

Gerő András **HÁRFÁZÓ**

GERŐ ANDRÁS

módja, amit
dt mechanikus
dallam nem a
agyobb térségbe
as, hogy bizon
junk ki vele kap
tője úgy véli, hogy
ket a dalokat akkor
részük országosan

A gyűjtemény forrá
negyei gyűjtésének j
utóbbinak tudományo
ha nem is pótolja, de
gyar kiadvány (A Ma
dő megjelenéséből sz
viszont, hogy dicséret
helte a kiadványt tu
kel. Hogy az egyes
zognak, milyen a forn
zása az énektanár feladata. Egy szövegmutatót ugyan-
sen látnánk, azonban a következő kiadásban a dalok szöve-
gében az egyes beszédhangok tartamát akkor is jelölni kell,
ha az néha megrövidül a zenei hang tartamához igazodva.
Végül: a lényeget nem érinti, de a helyes ritmus szempont-
jából is a könnyebb olvasást biztosítja, ha a szöveg magán-
hangzóinak jele pontosan a zenei hang jele alatt van.

A gyűjtő iránti tiszteletet most figyelmen kívül hagyva, a szaktudás megbízhatóságának jelét látjuk abban is, hogy a szerkesztő sehol nem cserélte föl az eredeti szöveget valami másra, ami a ‚gyakorlati' dalkiadványokban elő szokott fordulni. Ez azt a további nagy előnyt jelenti, hogy a békési Megyei Művelődési Központ kiadványa a normatív magyar beszédhangzás beidegzésére is alkalmas. Először éppen Kodály állapította meg, hogy „A magyar nyelv csak itt, ezekben a dallamokban éli a maga életét... A romlásnak indult nyelvérzék új erőre kap a velük való foglalkozástól... A dalokban élő sokoldalú nyelvkincs zsenge korban beültetve, s a dallam segítségével egész életre rögzítve: jobb védelem a nyelvromlás ellen, mint az ún. nyelvvédő könyvek vaskos kötetei."

A gyakorlati célú kiadványnak egyetemesebb vonatkozásokban is megvan a maga tudományos néprajzi értéke: Almási István Szilágysági magyar népzene (Bukarest, 1979.) című munkával együtt az utóbbi években megjelent legjelentősebb népzenei tájmonográfiák közé tartozik.

SZABÓ
SZOLGÁLTATÓ
1001 BUDAPEST IX., DÉLI ÚT 51.
Telefon: 337-148, 340-726
NÉPSZAVA
1982 JULI 21

Gerő András

CSENDÉLET

GERŐ ANDRÁS

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1981 MAJ 1

NÉPSZAVA

1021

GERŐ ANDRÁS

Gerő András

VITORLÁS

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1982 MÁJ 15

NÉPSZAVA

NÉPSZAVA 1981. MÁRCIUS 8., VASÁ

1021

Gerő András AJTÓBAN

GERŐ ANDRÁS

NÉPSZAVA
1981 MÁR 8
MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

mit hal

Tévéjáték. 18.30: Meşe. Szórakoztató műsor. 19.30: híradó. 20.25: A „dulak Tévéjáték. 22.00: Sporth 22.15: Opera.

Kossuth rádió

8.26: Orfeusz az alvilágban Részl.
9.05: Az MRT gyermekkóru énekel
9.29: **Kincseket hoztál** Verses összeállítás a nemzetközi nőnapra
10.08: **Szívhiba. Rádiój.**
10.43: Népi zene, népdalok
11.14: **Vasárnapi koktél**
12.00: H. Lapsz. Időj.
12.10: Édes anyanyelvünk
13.01: Rázós úton
13.10: **A nápolyi dal száz esztendeje**
13.37: Rádiólexikon
14.08: **A zeneirodalom remekműveiből**
14.41: Pillantás a nagyvilágba
15.13: **A hegedű virtuózai**
15.54: **Csendes Don. 15.**
17.10: Várakozás
17.20: **Opera-művészlemezek**
18.50: Diákkönyvtár hangszalagon **Toldi estéje, 2.**
19.37: Világjáró zenekarok
20.40: **Töltsön egy órát kedvenceivel!**
21.40: **Vavrinecz Béla-feld.: Magyar képeskönyv**
22.20: Lemezmúzeum
23.14: Dózsa György. Részl.
0.10: Táncdalok

Petőfi rádió

7.00: A református egyház félórája

16.40: **Slágerek mindenkinek**
17.55: Mit üzen a Rádió?
18.33: Nótakedvelőknek
19.20: **Pop-műhely**
20.05: Ének az esőben. Részl.
20.20: A világlíra gyöngyszemei **Georg Trakl versei**
20.38: **Társalgó. Ism.**
22.35: Népi zene, népdalok
23.10: Leonard Bernstein zenés játékaiból

3. műsor

8.11: **Horusitzky Zoltán műveiből** ●
8.37: **Maria Chiara operaáriákat énekel** ●
9.16: Új lemezeinkből ●
10.10: Új zenei újság
11.06: **Kodály: Hét zongoradarab**
11.28: **Bach-művek** ●
13.05: Kamarazene ●
14.04: **Magyar művészek operafelvételeiből** ●
14.57: **A Nemzetközi Rádióegyetem műsorából**
15.27: **Külföldi táncdalok** ●
16.00: **Zenekari muzsika** ●
17.14: A magyar szépprózа századai
17.29: **Sztárok sztereóban** ●
18.15: Hanglemezgyűjtőknek
19.03: **Legszebb stúdió-felvételeinkből** ●

Gerő András

A DUNA GALÉRIÁBAN, Budapesten Gerő András festőművész és Kőhegyi Gyula grafikusművész alkotásaiból nyílt tárlat csütörtökön. A kiállítás január 3-ig tekinthető meg.

Népszabadság, 1987. XI. 13

Gerő András

Zajt

Néprava 1986. III 8.

Gyró András

Veprrare 1986. 1. 25.

Gerő András

Veszprém

1985. III. 23.

Gerő András CSENDÉLET

lint már arról lapunkban hírt adtunk, Kína, korá bbi kedvező tap
sként több száz tehergépkocsit rendelt a Csepel Autógyártól.
rendelés teljesítéséhez

Gerő tudósa

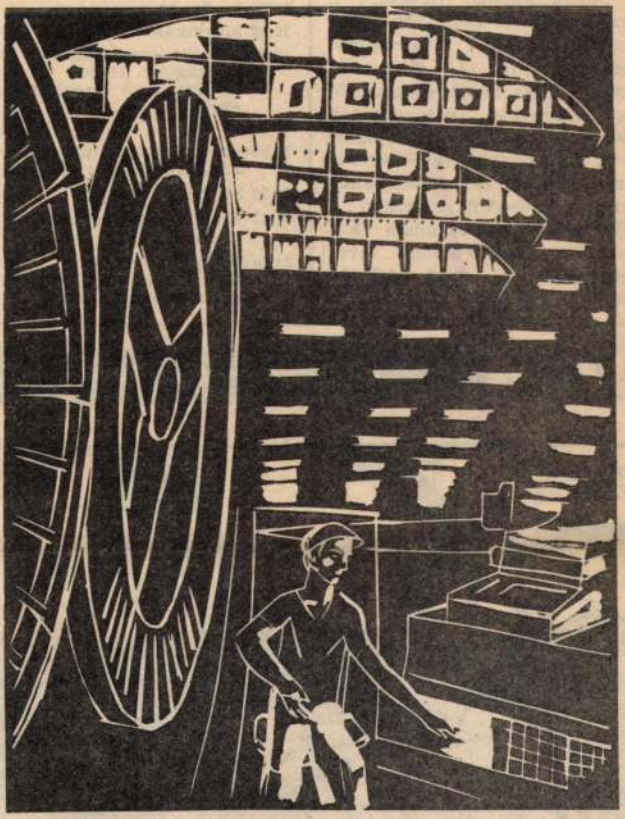

Gerő András SZEGEDI KÁBELMŰVEK

Veszprém
1985. 10. 22.

A GÁZSZŰRŐ BERENDE-
ZÉS FOTÓKÓPIÁJÁT?
MEGGY

Gerő András

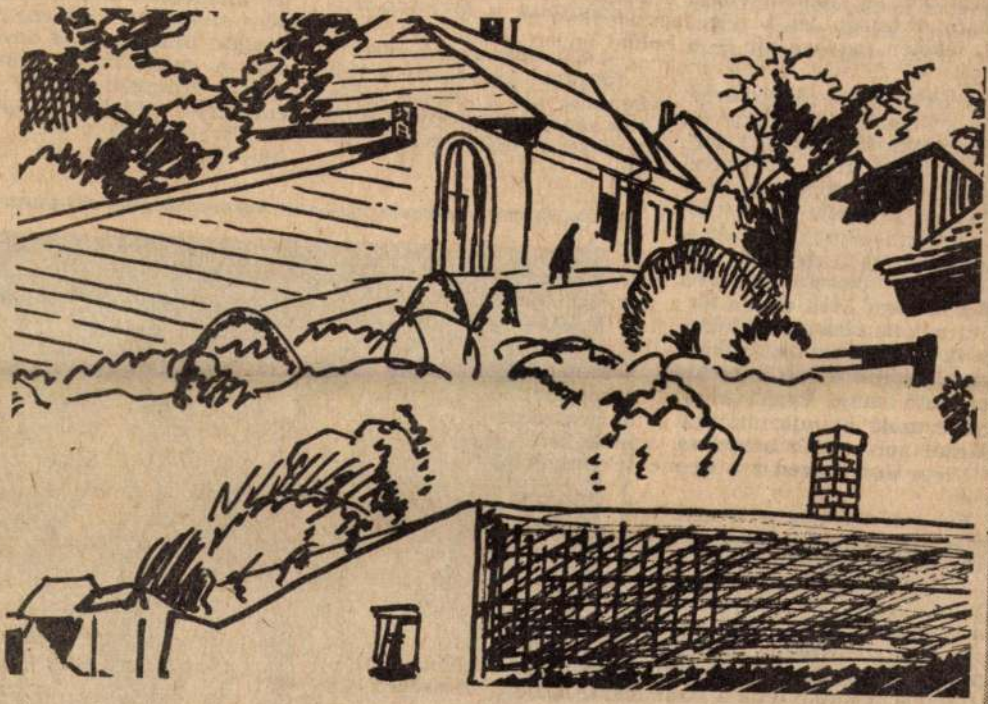

Gerő András

MEREDEK UTCA

látta a házban. Katonasapkaféle volt a férfi fején. Elöl a simlédere gyűrött volt, ahogy rávillant a fény. A simlédere a sapkának viaszosvászon. Csíkján koszos szalag. Ezt is csak a pillanat kapta el. Elindult a férfi a folyosón az ellenkező irányba. Cucogiékhoz. Ott megnyomta a csengő gombját. Benyújtott az ajtórésen egy kis papírlapot. Táskájából

Tóth Imre

PORTRÉ

Gerő András

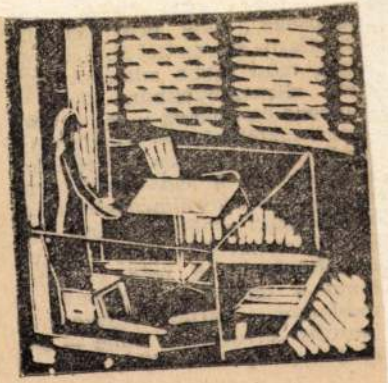

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1981/9/6/9

Gerő András

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1981/3/

Gerő András

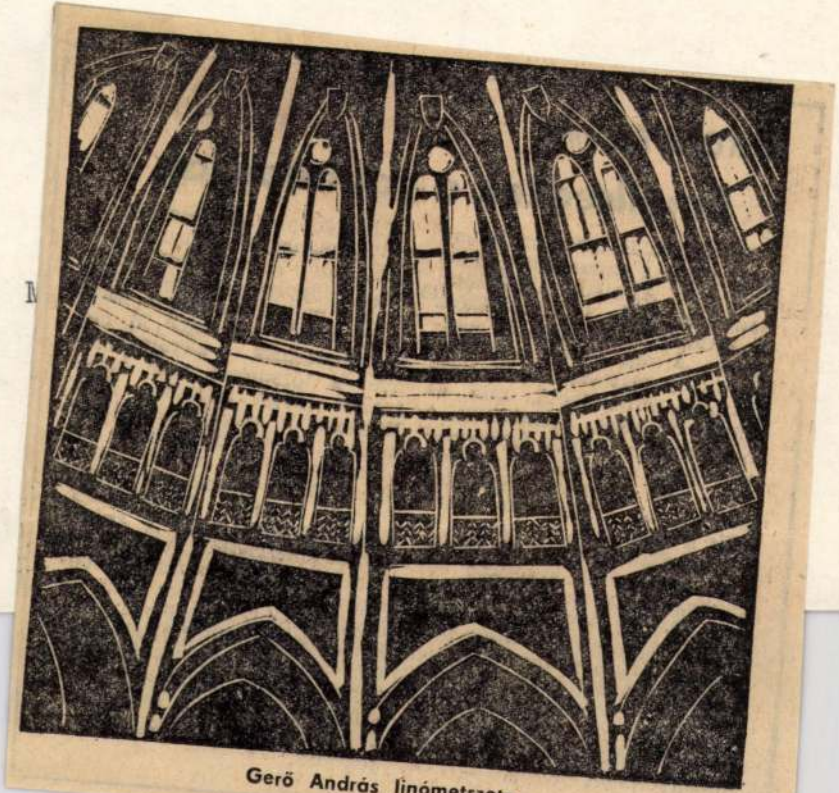

Gerő András linómetszete

4 százalékos árveszteség is. A gyapjúárak is süllyedtek 1—2 százalékkal, a gyapot ellenben 3 százalékkal drágult. Az amerikai ökörbőrárak ismét estek 3 százalékkal, míg a tehénbőré 2 százalékkal magasabb árszínvonalon mozog.

lentős mértékben, 10 szá... kal leestek, 2000 dolláros tonnánkénti ár alá. A rizsárak tartottak. A feketebors ára szintén tartott, a fehérborsé 2 százalékkal magasabban jegyzett.

Gerő András

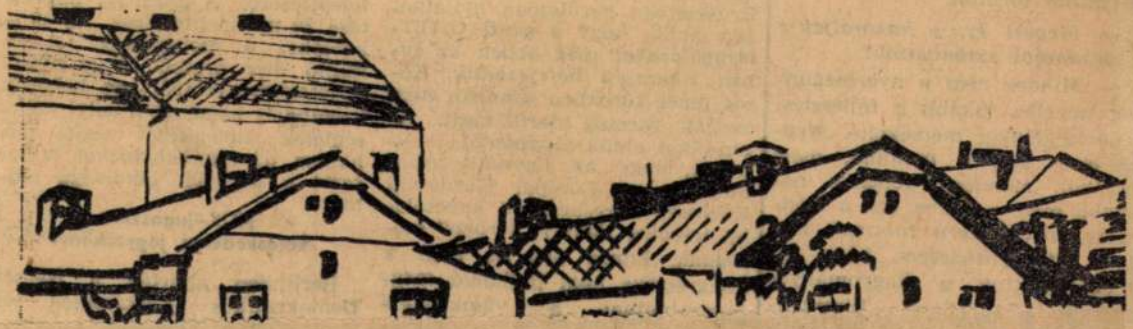

Gerő András

Magyar Hirlap 19

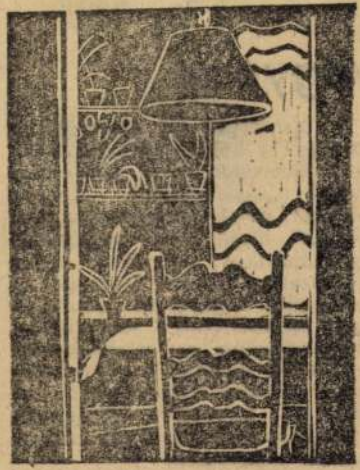

Gerő András rajza

Gerő András

Magyar Hi

Gerő András rajza

Gerő András

Magyar Hírlap 1980/

Gerő András metszete

Gerő András

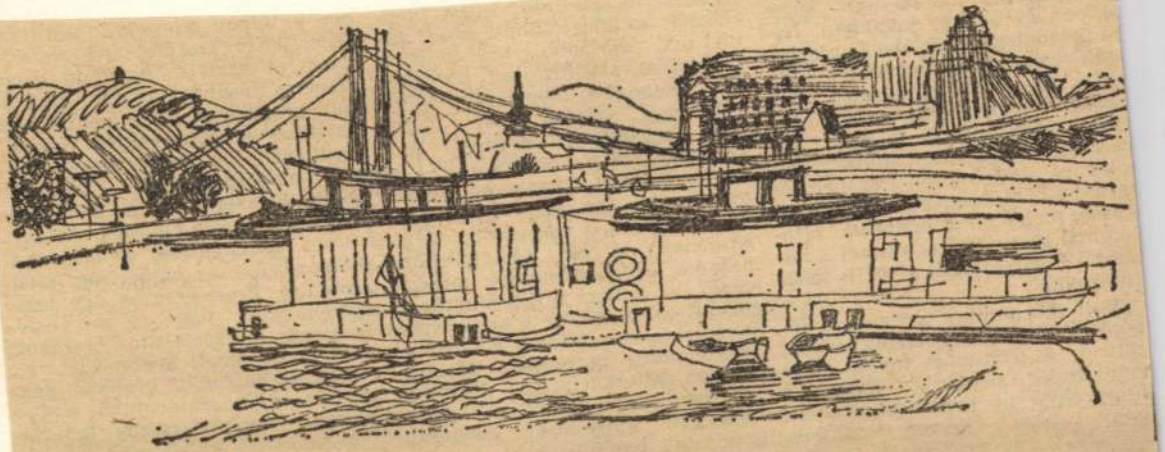

Gerő András rajza

MAGYAR HIRLAP

Gerő András, festő-
művész

1978 DEC 2 4

1021

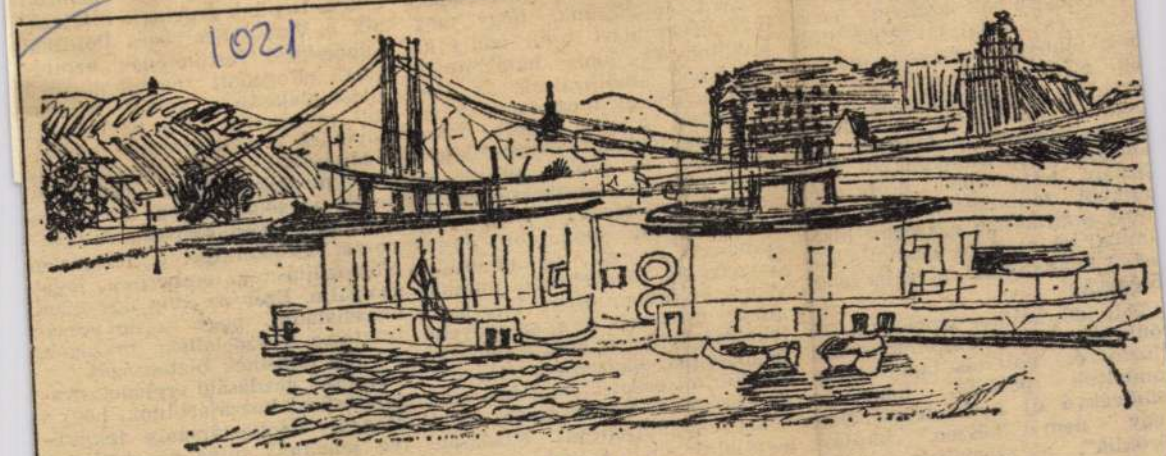

Gerő András rajza

arapodást hozott az országnak, lampolgárainak szellemi értékben és anyagi javakban. Néink többsége értékeli, megbüli elért eredményeinket. Jól dja, hogy boldogulásunk, bénk, biztonságunk társadalmi lőrehaladásunk fő forrása, ganciája közös munkánkból, hétöznapi tetteinkből, erőfeszítéeinkből táplálkozik. Társadalunk politikailag egységes, bizommal tekint előre, számol a növekvő feladatokkal, a reális lehetőségekkel.

Volt idő, amikor szocialista jövőnkről alkotott nézeteinkhez sok illúzió és naivitás tapadt. Úgy gondoltuk például, hogy a felnövekvő új nemzedékek csak úgy nem készen kapják, „öröklik", a szocialista gazdaságot, az intézményrendszert, s az életkörülmé

Arra töreks őrizzük minda vívtunk, és j munkával stab életszínvonalat, vábblépés alaj zott mértékben szerezni — többi között — a jó munka megbecsülésének, annak az elvnek, hogy aki jól dolgozik, magasabb teljesítményt ér el, társadalmilag hasznos és jövedelmező munkát végez, az jobban éljen. Vagyis az anyagi ösztönzés ne a szerényebb lehetőségekhez, hanem a növekvő feladatokhoz igazodjék. Határozottabb differenciálással fokozzuk az egyének és a kollektívák érdekeltségét, aktivitását gazdasági gondjaink enyhítésében.

Erőink megsokszorozódnak, ha feladataink megoldása személyes

szolgálata megfékezéséhez. Törekvéseink, javaslataink a kölcsönös biztonság elvére épülnek. A fegyverzet csökkentése, a leszerelés előmozdítása az emberiség javát szolgálja. Ezen az úton úgy lehet előrehaladni, hogy az ne veszélyeztesse a szocialista országok, a világ népeinek biztonságát.

Hazánk gazdasági erejének gyarapításával hozzájárulunk, hogy a Magyar Népköztársaság tekintélye, szavának súlya növekedjék a világban, hogy karácsony ígézete, a béke tartós állapot, a hétköznapok valósága legyen

Gerő András

Magyar Hirla

Gerő András

Gerő András rajza

Magyar

Gerő András

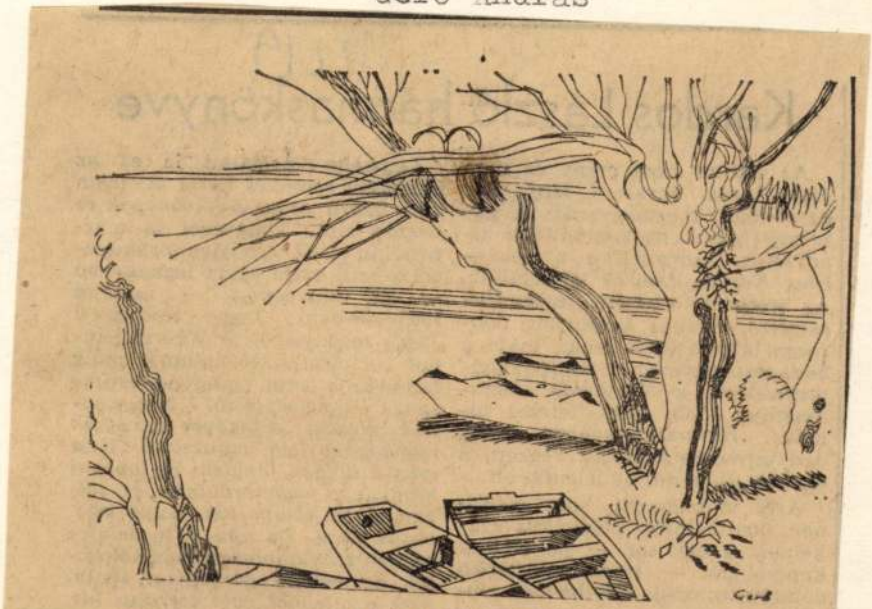

Gerő András rajza

Gerő András

Magyar

Gerő András

Mag

Gerő András

Magyar Hirlap 1979/41/9

Gerő András

Magyar Hirlap 1979/

Gerő András

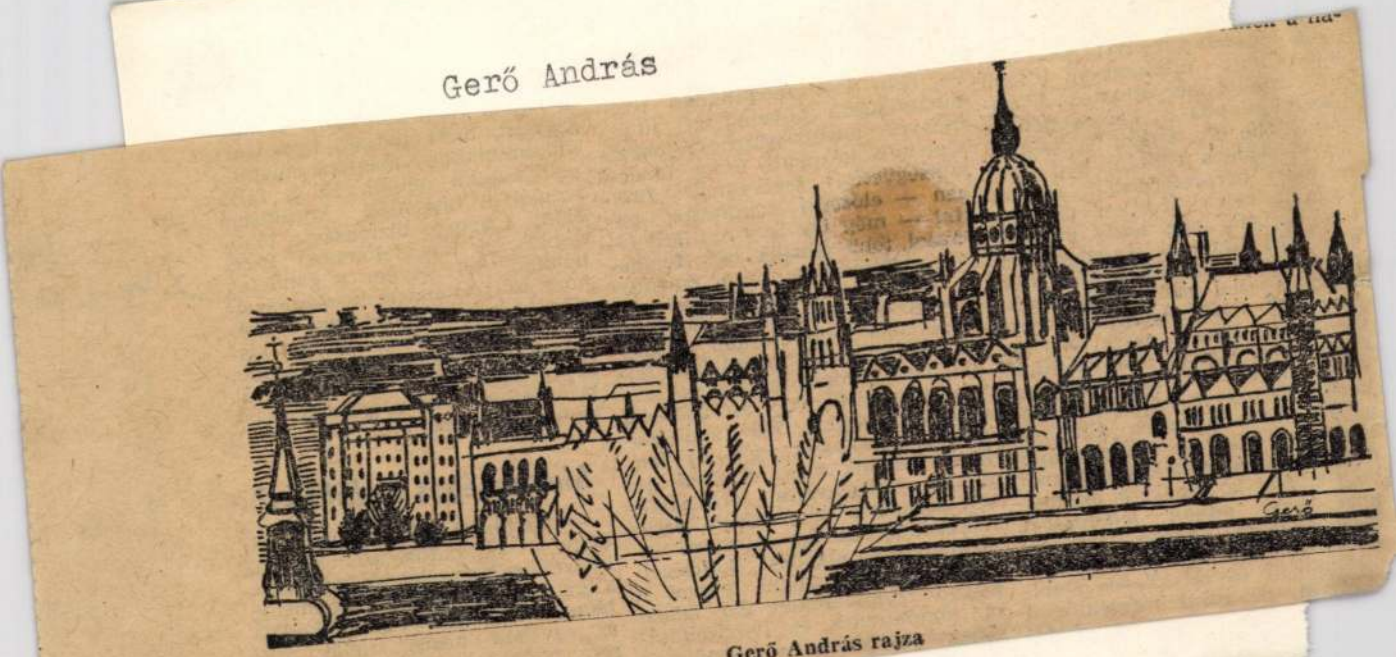

Gerő András rajza

reségadó-k
zatban
amortizác
lesztési a
zetnek b
tésbe; sz
nevezett
vállalat
tást is.
amely az
retei köz
az egysé
normatív
ményeke
árrendsz
A másik
korlatnak
a vállal
biztosíta
dést és
még alk
nyei n
Mesters
remtett
jövedel
másika

Gerő András

Csendélet

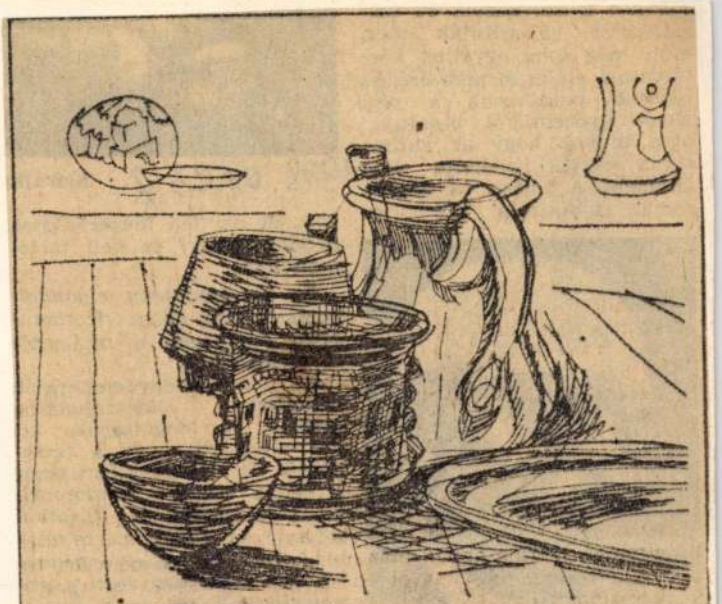

Gerő András: Csendélet

Népszava, 1978. julius 23./8. oldal

Gerő András festő M.D.K.

kiállitása a a Szakszervezetek Egressy Gábor Müvelődési Házában

Napló

Magyar Nemzet 1965. május 4. 4.1.

Gerő András

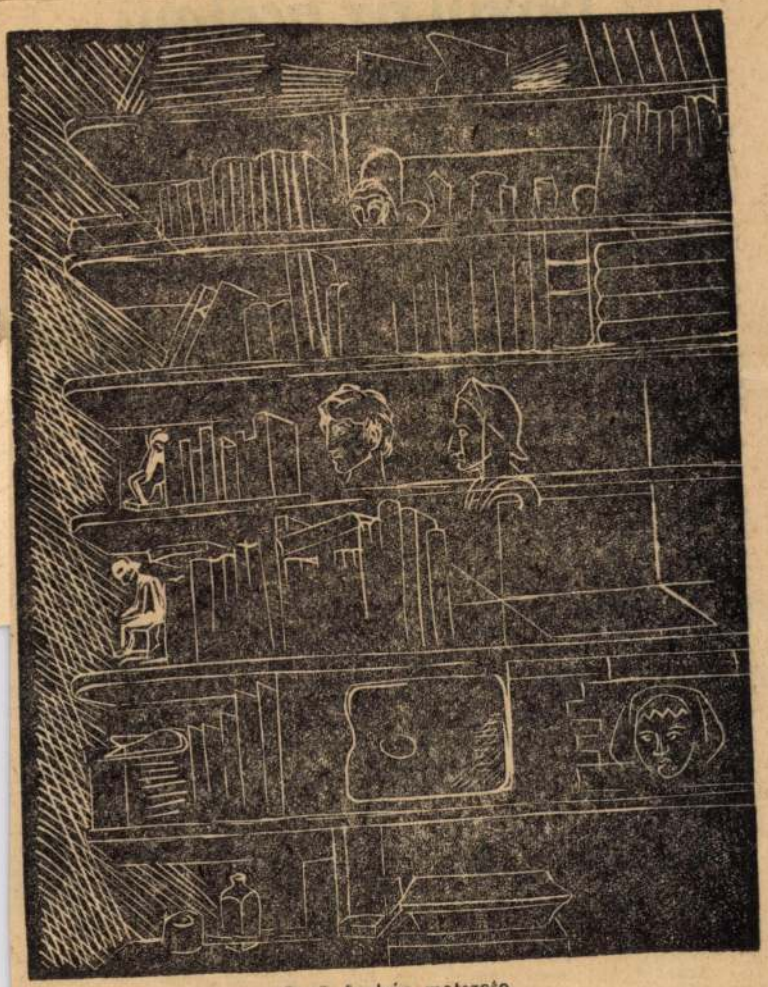

Gerő András metszete

acélcső ára 15—15 százalékkal, a radiátor ára 10 százalékkal nőtt. A mostani árrendezés reálisabb árarányokat teremtett a különböző termékfajták költség- és munkaigényességének megfelelően, s *magasabb nyereséghányadot tartalmaznak* a magasabb feldolgozottsági fokot képviselő termékek.

Bevétel és az adó

— Az áremelés *növelte* a dunaújvárosi kohászati nagyüzem bevételeit. Ugyanakkor átlagosan *13,2 százalékkal emelkedtek az anyagbeszerzési költségek, ezeket, s a belföldi és importár különbö-*

január 11-én ünnepi közösség között szerződést írt alá *Hava Péter*, az Állami Fejlesztési Bank vezérigazgatója és *dr. Szabó Ferenc*, a Dunai Vasmű vezérigazgatója a konverteracélmű finanszírozásáról. A szerződés lényege, hogy a nagyberuházás támogatására 9,4 milliárd forintot ad az állam oly módon, hogy a 9,4 milliárd forint 23 százaléka költségvetési hozzájárulás, 77 százaléka pedig tíz év alatt visszatörlesztendő állami kölcsön, s a törlesztés kezdő éve 1982.

Raabe Imre fejlesztési főmérnök a konverteracélmű létesítésének szükségességét és 1,1 millió tonna acélgyártásra méreté-

Gerő András

Magyar Hirlap 1978-1

Gerő András rajza

Gerő András

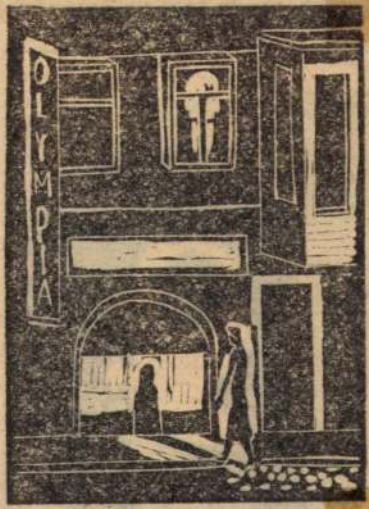

Gerő András metszete

Magyar Hírlap,
1948. ápr. 3.

Gerő András

Magyar Hirlap

Gerő András rajza

Gerő András

Szobabelső

Gerő András: Szobabelső

Népszava,
1978.január 28.
5.oldal.

Gerő András

Sziklás táj – Gerő András metszete

Gerő András

Nyitrava, 1975. máj. 31.

Gerő András: Pegazus

Szalatnyay József: Tanulmány

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 NOV 2

Népszava

Gerő András

ben is hasznosítani.

A Postafiók 250 érdeklődésével várja a tv-nézők leveleit.

Vajk Vera

1021

Gerő András: Csongrád

delme.

Ennek ismeretében, még elképesztőbbnek tűnnek azok a számítások, amelyek szerint a világnak a katonai kiadások

Az út Vlagy

A nukleáris stratégiai fegyverrendszerek kétoldalú korlátozásáról, szovjet javaslatra, még 1969 novemberében megkezdődtek az előzetes szovjet—amerikai megbeszélések.

Gerő András

Római utca – Gerő András rajza

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 MÁR 21

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

MAGYAR HÍRLAP 1021

Gerő András metszete

MAGYAR HIRLAP

Apám, Szindbád

„Krúdynak nem olvasói vannak, hanem cinkosai..." — írta *Németh Andor* 1933-ban az író pokrológiában. *Schöpflin Aladár* szont ekképp látta: *„Aki igazán akarná megirni Krúdy Gyula t, annak a Krúdy Gyula tinjába kellene mártania tollát. lyan magában álló, különös, ánozhatatlan volt embernek és nak egyformán, mint egy Krú-regény alakja."*

Talán azért volt annyira hiles hatású *Huszárik Zoltán* rúdy-filmje, mert nem *egy* renyt írt át filmre, hanem a film elvén teremtette meg azt az moszférát, mely élővé varázsol-Krúdy szavakkal, mondatokl megelevenített világát. Tan éppen ezt hiányoljuk azokl az újabb színpadi és tévétékokból, melyekben arra tetk kísérletet, hogy Krúdy írát fogalmazzák át színpadra lent meg, s ez már akkor is kevésnek bizonyult, a nagyközönséghez aligha jutott belőle. Pedig a film, a tévé, a rádió és a színház hatása nyomán, sok ezer új olvasó szeretne megismerkedni Krúdy Szindbád-sorsának nem mindennapi (noha annak látszó) fordulataival.

Az író leánya, *Krúdy Zsuzsa Apám, Szindbád* című kötetében cikkeket és dokumentumokat — levelezését, szerződéseit, üzeneteket, stb. — állít sorrendbe, lírikus kommentárokkal fűszerezve, hogy édesapja portréjának azokat az oldalait világítsa meg, melyeket eddig jórészt árnyék borított. Noha elkerülhetetlen volt, hogy ne találkozzunk ismét a *Krúdy világa* egyes dokumentumaival, Krúdy Zsuzsának sikerült a maga szemszögéből is hitelesen ábrázolni az apát, az írót, a tehetségekben nem szű-

SAJTÓFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 FEB 8

NÉPSZAVA

Gerő András

egjobban
netjük.

Balla Gyul

1021

Gerő András: Tsz-magtár

— *Országo*
i kapcsolata
ánnyal, s eh
áltat az, h
öbbszöri ny
igyelmen ki
ádtilalmaka
en együtt
zünk — jel
ndulása előt

Cienfuegos
adai minisz
e rendezett barátsági nagygyű-
ésen ugyanerről beszélt *Fidel*
Castro kubai kormányfő is. Em-
ékeztetett arra, hogy a forra-
dalmi Kuba elleni blokád leg-
ehezebb éveiben, amikor a kor-
mányok többsége csatlakozott
a szocialista szigetország elkü-
önítését célzó washingtoni po-
itikához, az amerikai kontinen-
en csupán két ország, *Kanada*
s *Mexikó* tartotta fenn kap-
csolatait Havannával.

Könnyen lehetséges, hogy
Trudeau kubai hivatalos láto-
gatásának időzítése merő vé-
letlen volt, hiszen köztudott,
hogy az ilyen magas szintű ta-

elnöke.

Jóllehet, a világhelyzet vál-
tozásai is növekvő szerepet
játszottak, elsősorban mégis
ennek a belső társadalmi nyo-
másnak a hatására kezdett
hozzá *Pierre Trudeau* bizonyos
újítások megvalósításához. Pél-
dául a külföldi — azaz amerikai
— tőkebefektetések *szigorúbb*
ellenőrzésének bevezetéséhez,
vagy az amerikai tv-állomások
és folyóiratok inváziójának
visszaszorításához, illetve a Ka-
nadában nyomtatott és terjesz-
tett USA-hetilapok *közös tulaj-
donba vételének* elrendeléséhez. Avagy az *önálló kanada
olajpolitika kialakításához*

GERŐ András

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1975/3o1/9

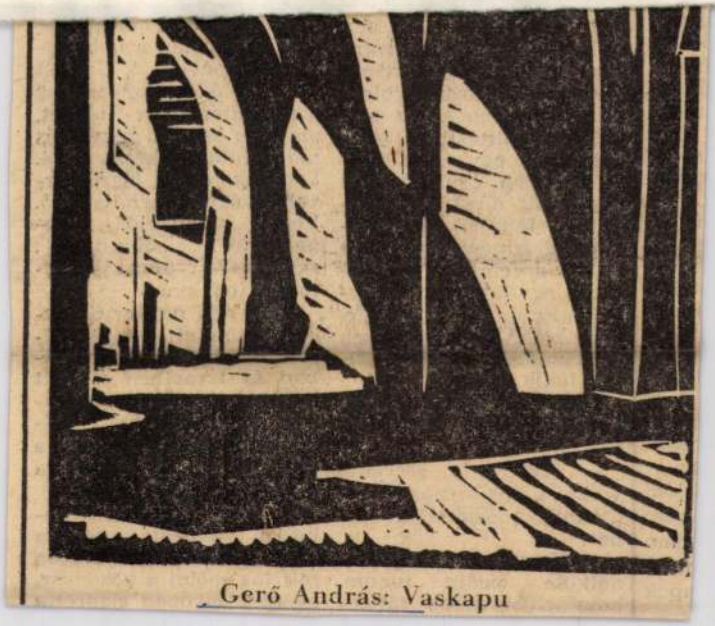

Gerő András: Vaskapu

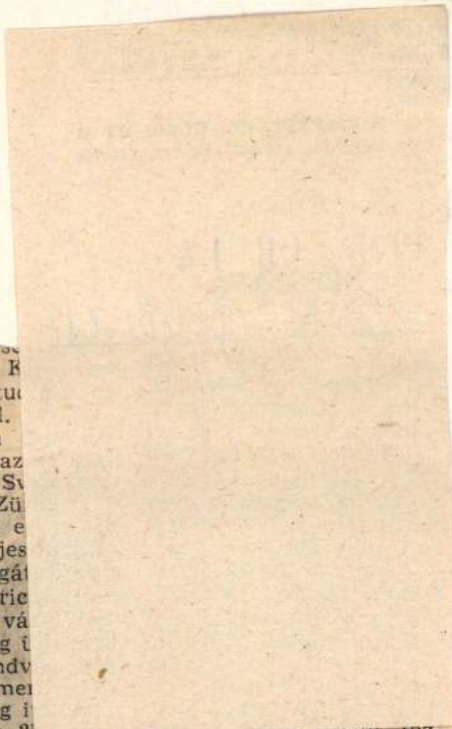

orvos tilalma, s
ge könyörgése. E
te, hogy nem tu
hányzás nélkül.

1974 nyarán
szony előállt az
vágy fogta el S
menjenek el Zü
mintaférj Ode e
badnapján teljes
lesége kívánságá
ültek, és Züric
sem álltak. A vá
rában a feleség
mányhoz, mondv
ő jobban kiismer
hiszen két évig i
A Hohlstrasse 2
ház előtt állt meg, és in-
tett férjének, hogy köves-
se.

A férfi nevetett, hiszen ez úgy kezdődött, mint egy szokványos krimi. Nem csodálkozott volna, ha a lépcsőház egyik fordulóján holttestbe ütköznek. Csak egy szürke kölyökmacska surrant el mellettük, amikor megindultak felfelé. Még mielőtt a színész szólhatott volna, a felesége becsöngetett egy lakásba, amelynek ajtaján tábla jelezte, hogy ott Albert Paliwoda pszichológus és metafizikus lakik.

Erős testalkatú, fekete szakállas férfi lépett elénk.

— Tehát le szeretne szokni a dohányzásról? — mondta a szakállas ember.

— Nem tudok meglenni nélküle, pedig tudom, hogy előbb-utóbb ráfize-

el, ha cigarettára gondolok.

— A módszeremnek öt fázisa van. 1. Megkeresem az agyban a dohányzás központját. 2. Gátlást idézek elő. 3. Átmenetileg megbénítom az ideget, amely a kezet a rágyújtás mozdulatára készteti. 4. Leblokkolom a légzőszervek vágycsatornáját. 5. Végül „meditáció", „Prana-áram", „Manipura", „Chagra"... csupa érthetetlen fogalom.

Paliwoda mester Svájcban született, majd később Egyiptomban, Indiában és Izraelben élt. Itt került kapcsolatba különféle „varázslókkal". Elleste tudományukat, de a dohányzás gyógyítására maga jött rá.

Erik Ode megkönnyebbülve távozott, csupán azon gondolkodott, vajon mit fog szólni a közönség, ha őt a jövőben cigaretta

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 MÁJ 24

Népszava
Gerő András
1024

nyúsegy. A náboru előtt Moszkvában, a mezőgazdasági kiállításon láttam ilyet. Ott állt a bejáratnál egy kőasszony, mint egy emlékmű ... no,

— Minden rendben lesz! Nem csaplak én be se téged, törzsőrmester, se magamat! Efelől légy nyugodt!

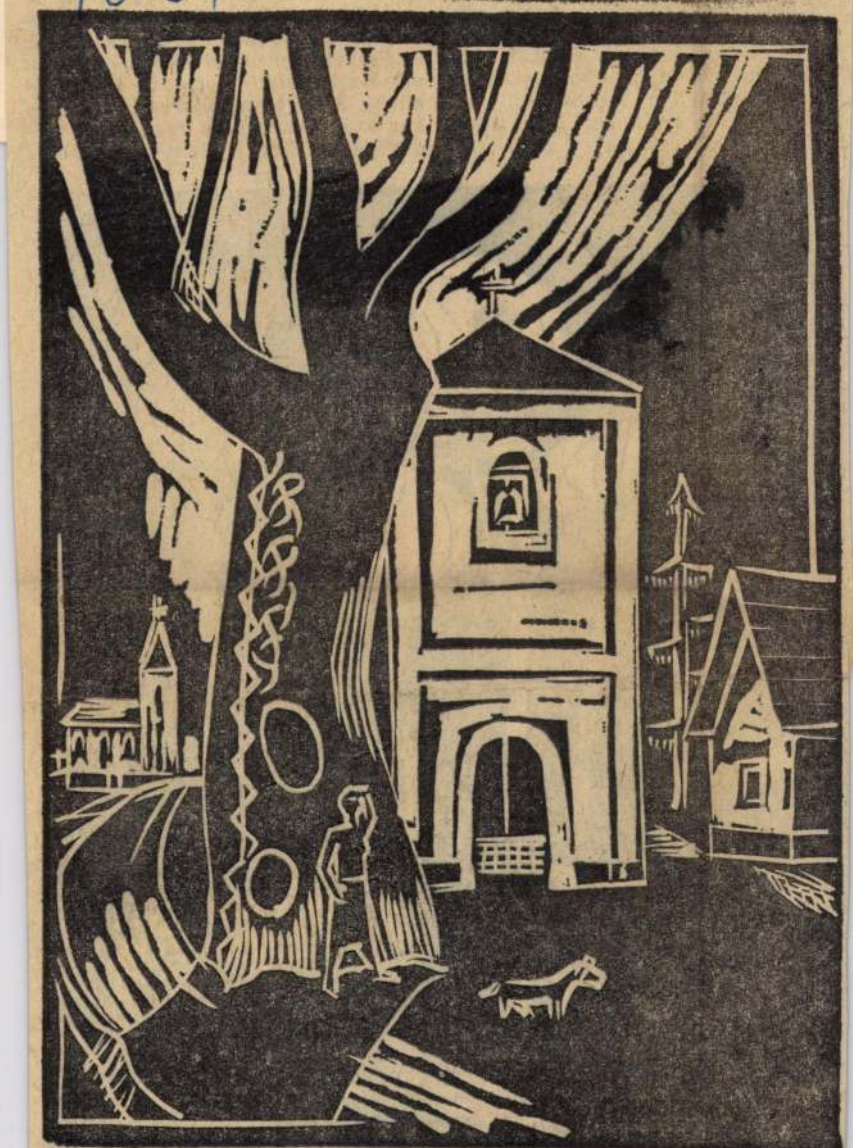

Gerő András: Zsennyei részlet

látszólag szenvtelen, tárgyilagos költészete egy-egy versen belül is a nézőpontok sokaságának létjogosultságát igazolja. Látszólag teret nyit ezzel a relativizálásnak, pedig gazdagon sorjázó könyveinek célzata egyértelműen a tiszta értékek makacs védelme. Még akkor is, ha az idő pillanatnyilag megcsúfolni képes ezeket az értékeket. Még akkor is, ha ezek az eszmények csak „hádig félreállított, jelentéktelen epi-

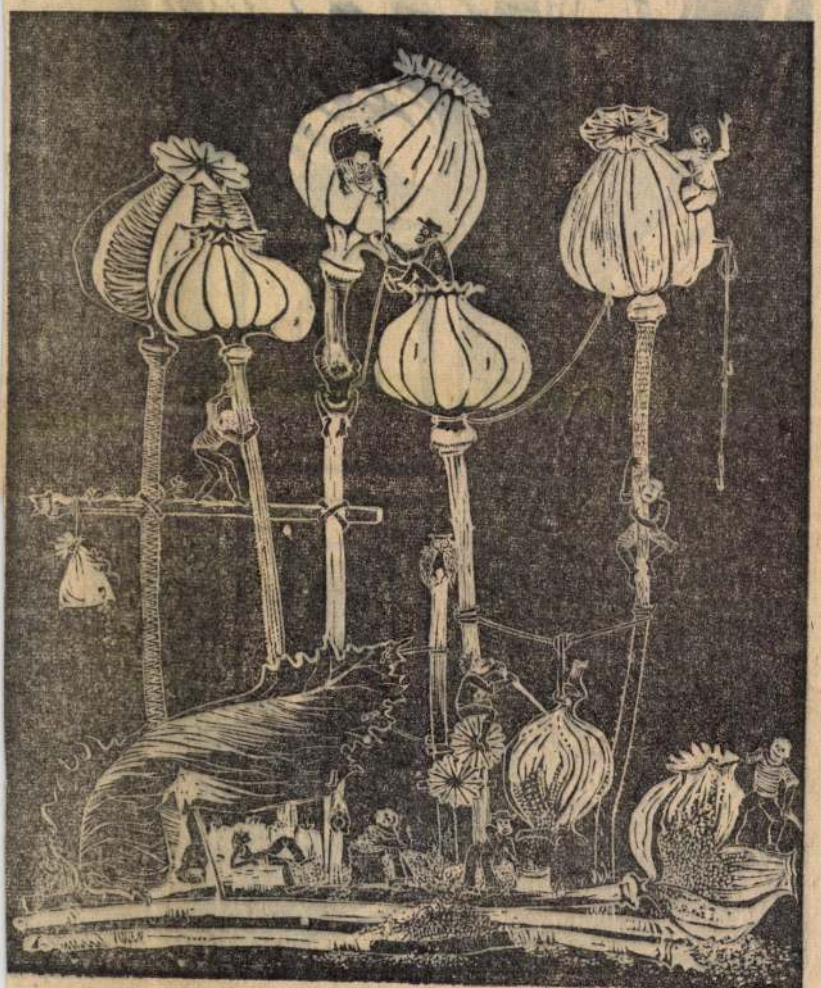

Szilágyi Imre: Mákfejek

1915 JUN 15

Népszava

Gerő András

1921

Gerő András: Halászbástya

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., Üllői út 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

negatívról már olyan levon
tokat készíthet, amelyek
semmi sem árulja el az össz
dolgozás helyét.

Járai Rud

Szívószál a csészéhe

Füles műanyag csésze alj
forró kötőtűvel vagy ollóv
vágjunk apró lyukakat, majd
a csészéket lefelé fordítva, epo-
kittal ragasszuk rá valameny-
nyit a tányérkájára. A kis

ruljon. 2 deci tejbe beleütjük
a 2 tojást, sózzuk, paprikázzuk,
habverővel összekeverjük, és
ráöntjük a lerakott tökre. Nem
túl forró sütőben átsütjük.

Gyümölcstorta

Hozzávalók: *3 tojás, 6 deka porcukor, 8 deka liszt, 4 deka vaj.* A krémhez: *15 deka vaj, 15 deka porcukor, 6 deka liszt, 2,5 deci tej, 2 tojássárga, vanília, 15 deka gyümölcs vagy befőtt, rum.* — A tojásfehérjét a cukorral kemény habbá verjük. Hozzátesszük a sárgákat,
végül beleforgatjuk a lisztet és

Gerő András

Gerő András: Szobabelső

Nem

Gerd Andres

zó tovabbmara-
pán 840 órát engedélyez a szónt — várhatjuk
a szabad szóm- rendelet? *Nem kellene-e szót a termelői-*
rmelési technó- *fontos szakmáknál kitá-* találékonyságán.
ódeséről, egyre *gítani ezt a határt?* Egyén- megoldási módok
gorodik a fiz- tól, vállalati és társadalmi mazásán is múlik
szellemi munka igénytől függően tetszőle- megbirkózunk-e –
önséa, az el- gesse tenni? Hogy legyen *gyan* — a mu-
a fóka szerint kötöttségű mun- hiánnyal.

Sza

Nepmara, 1975. aug. 16. 103. ef. 192x. 6p.

Gerő András

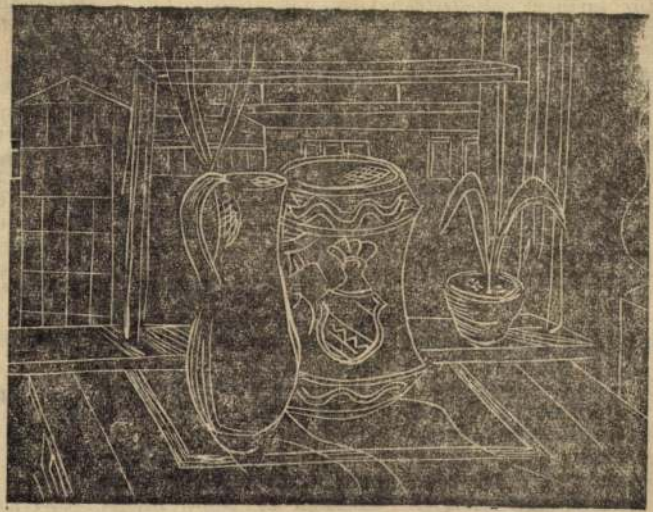

Gerő András: Csendélet

Népsport, 1975. aug. 9. 103. ef. 186 n. Gr.

Csiky Ida: Tanulmány

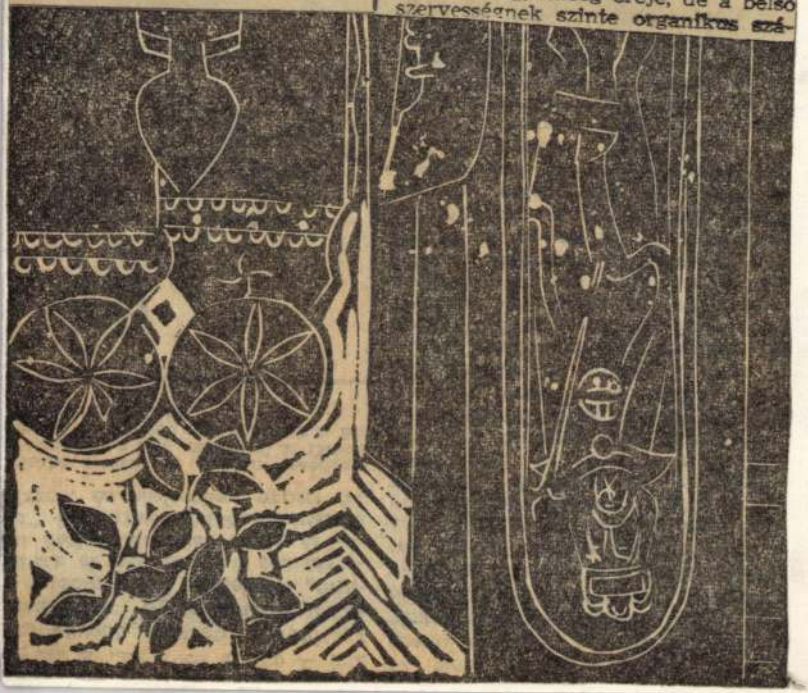

különíthető el. Azokat egyébként nemcsak a kivételes tudású és munkabírású egyéniség ereje, de a belső szervességnek szinte organikus szá-

Gyertő Andrés

Vápnoua, 1975. jún. 7.

103 ef. 132 m.

7 p.

Gerő András

Gerő András: Falusi udvar

Népszava, 1975. aug. 30.

tek az asszonyok. Távolabb új házra ácsoltak tetőt. Az ácsszekerce már visszafelé lendült a szegről, amikor elért a vonatig az ütés hangja. Nem messze gémnyakú markológép szorgoskodott árkot. Igen, ez a tevékenység teszi emberarcúvá a tájat.

Gerő András

Gerő András: Pegazus

Szalatnyay József: Tanulmány

Gerő András

Gerő András: Kertvendéglő

ervezetét, aktivitását és ideológiá-
t. Lényegében véve, nem tekinti
munkásosztályt aktív, történelem-
rmáló erőnek, a szocialista társa-
alom vezető osztályának, hanem
ak munkaerőnek, termelőnek és
gyasztónak. Ebből a felfogásból
yan politikai következtetések
lódnak — ha ezeket nem is min-
g vonják le nyíltan —, amelyek
egkérdőjelezik társadalmunk szo-
alista jellegét; az értelmiség, a
echnokrácia", az „elit" vezető sze-

Az osztálytudat szocialista jellemzői

A munkásosztály tagjainak céltudatos eszmei nevelése — amit az MSZMP XI. kongresszusának határozata első helyen hangsúlyoz — arra irányul, hogy az osztály egyénei, tömegei ismerjék meg, sajátítsák el a gyakorlati magatartásban, törekvéseikben, életmódjukban tanulják meg érvényesíteni, megvalósítani a

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1973 AUG 9

NÉPSZAVA

Gerő András

külön.

— Mindig bevált?

— Általában jó a szimatom.

nek. — Maga sokat élt ember, tudhatja: egyszer mindenkinek beteljesedik a sorsa.

1021

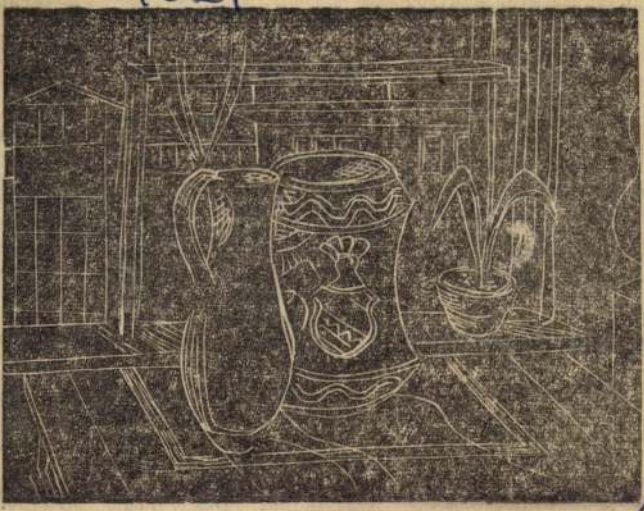

Gerő András: Csendélet

ktívák alkot
ködését.

Minél nagyo
endő objekt
bb, különb
khoz tartozó
sz részt a l
n. Sok tekir
gész munka
tól, mennyir
n működnek
gymással k
ló építőcsopo
vire tartják a szállítási
atáridőket. Hogyan old-
k meg ezt a feladatot a
lág legnagyobb vízi erő-
ű vének építkezésén?

ingrádiak Susenszkojéért

A szaján-susenszkoje-i
zi erőművet a *Krasz-*
jarszk-geszsztroj építő-
ari trösztépíti, míg az
komplexum tervezésé-
n és a berendezések el-
szítésében sok szerve-
dolgozik együtt. A
rvező- és a kutatómun-
több mint 30 százalé-

muszaki-tudományos és termelőmunkát összehangolják, a leningrádiak — valamennyi szerződő részvételével — *koordinációs tanácsot* szerveztek, amely ellenőrzi a tervezők és a kivitelezők munkáját.

A szoros koordináció hamarosan eredményeket is hozott. Az első tervváltozat például a tíz turbina mindegyikének teljesítményét 640 megawattban jelölte meg. A gépek leningrádi tervezői viszont megállapították, **hogy a vízoszlop nyomá-**

zői is csat
munkavers
valamenny
a leningrá
érkezési
felelő, hat
készítése.

Energ
— épí

A sze
krasznojar
csopo t is
Leningrá
első két
blokkja s

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 AUG 30

NÉPSZAVA

Gerő András

1021

Gerő András: Falusi udvar

Gondolom háromra vissza is jöhetünk.

Hosszabb csönd k
Ők tervrajzokról besz
férfi.

— A görbe Szabót

— Hát azzal meg

— Ez igaz. Csak
s érezhető volt, hogy
szél.

— Feri! Ez már sok! Becsületes munkatársunk, aki...

— Aki fölfelé nyal, lefelé rúg! Mindenből gúnyt űz, de csak akkor, ha nem látja a főnök.

— Feri, maga most rágalmaz...

— Hadd fejezzem be! Ez a ... Szabó a múlt héten véletlenül kétszer is látta, hogy amikor kimentem szobámból, visszaléptem és eloltottam a villanyt. Tudja, nappal is kell égetni, mert odaépítették azt a falat... Nos, megjegyezte: „Lám csak, de öntudatosak egyesek! Takarékoskodnak..." Nem tudom szó szerint, de alattomosan gúnyolt. És erre azt mondtam neki. Nézze, én gondolok arra a lapát szénre is, amit így nem pazarolunk el. Tényleg gondolok! Nemcsak ma, máskor is...

— Jaj, már itt is vagyunk. — Szedelőzködtek, a nő gyorsan kiment előre a fülkéből. A férfi felvette a zakóját s talán csak akkor vette észre, hogy én is ott vagyok. Biccentett mielőtt kiment.

A vonat még nem ért be az állomásra. Lassított, aztán meg is állt. Közvetlen a töltés mellett paradicsomot szedtek az asszonyok. Távolabb új házra ácsoltak tetőt. Az ácsszekercе már visszafelé lendült a szegről, amikor elért a vonatig az ütés hangja. Nem messze gémnyakú markológép szorgoskodott árkot. Igen, ez a tevékenység teszi emberarúvá a tájat.

Gerő András

Felszabadítóink emlékműve

NÉPSZAVA, 1976. április 4.
7. oldal.

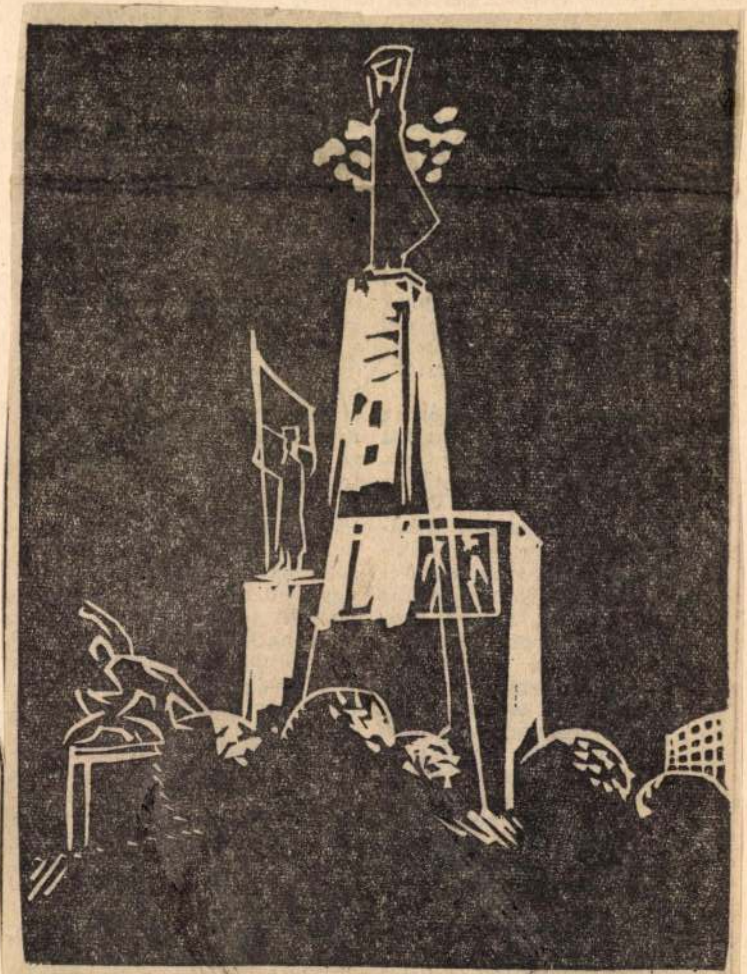

Gerő András: Felszabadítóink emlékműve

Gerő András

Zenészek

Népszava, 1976. május 15.
6. oldal

Gerő András: Zenészek

Gerő András

Tsz. magtár

NÉPSZAVA, 1976. február 8. - 9. oldal.

Gerő András: Tsz-magtár

GERŐ ANDRÁS

Tanulmány

NÉPSZAVA, 1976.f
1976.febr.28-a
6.oldal.

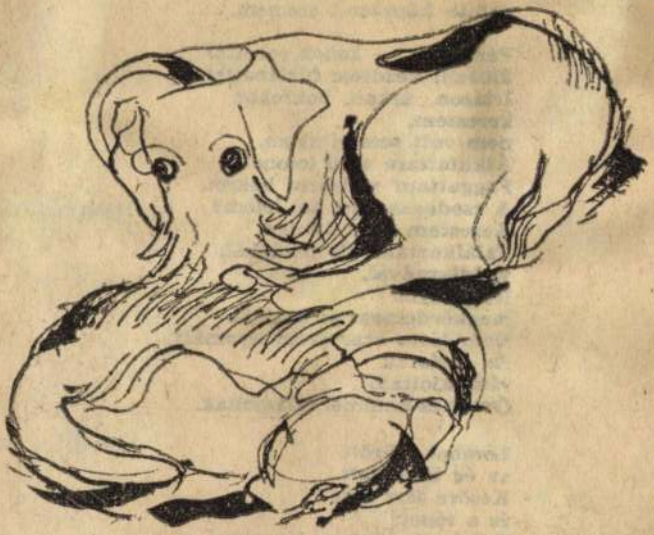

Gerő András: Tanulmány

Gerő András

Zsennyei rézlet (grafika)

Népszava, 1975. máj. 24. 103. cf. 120 sz. 7 p.

Gerő András grafikus

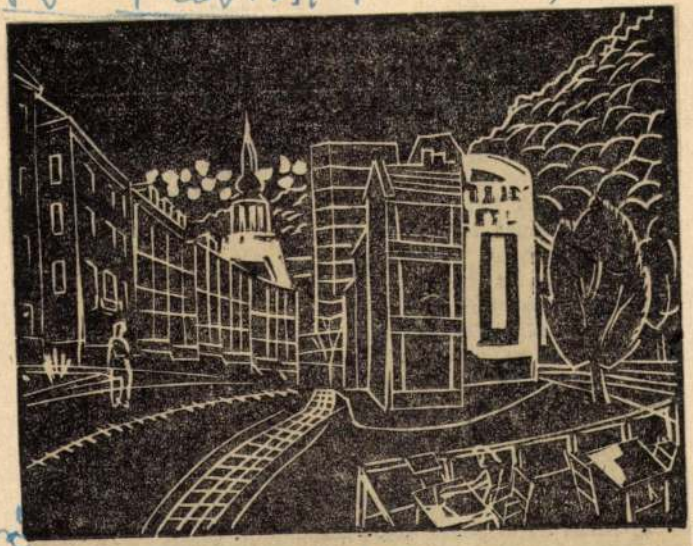

Gerő András: Városkép

7.

Nirszava, Bp. 1975. szept. 20.

Gerő András

Gerő András metszete

Gerő András

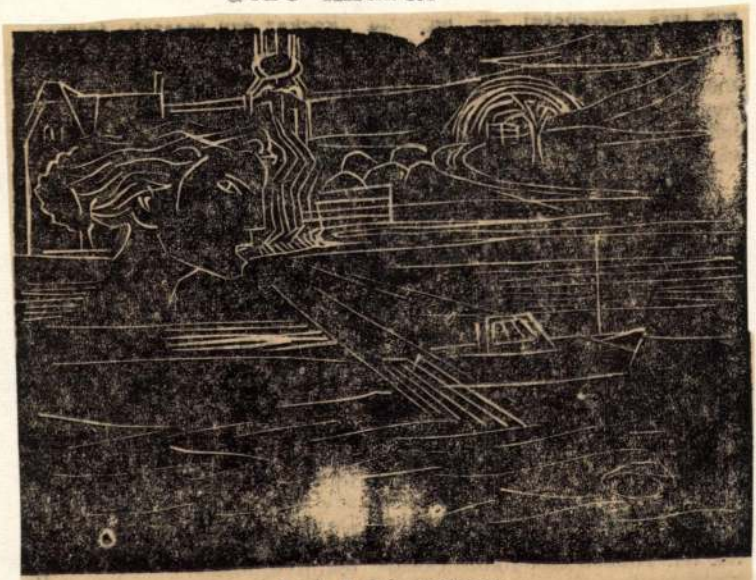

Gerő András metszete

Gerő András

Gerő András metszete: Levelek

Magyar Hirlap 1975/331/9

Gerő András

Gerő András metszete

Magyar Hírlap 1976/15/8

Gerő András

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1976/181/9

Gerő András

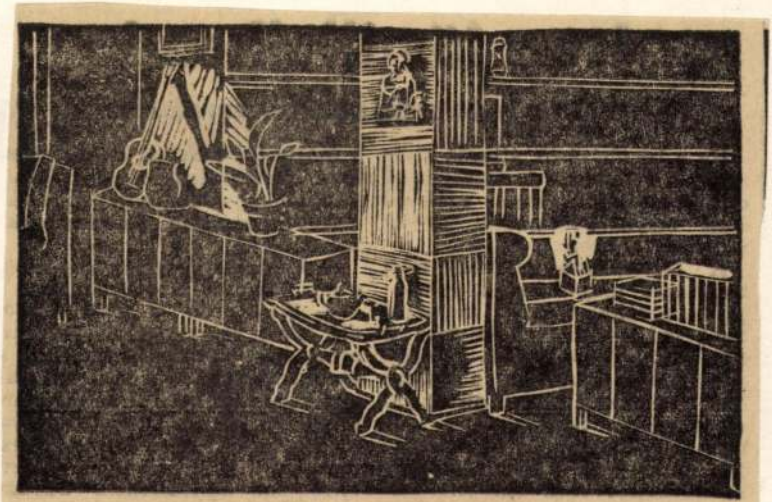

Gerő András metszete

G erő András

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1976/1o9/8

Gerő András: Vaskapu

GERŐ ANDRÁS

Vaskapu

NÉPSZAVA, 1976.február - 14-a, 7.oldal.

Gerő András, grafikus

Gerő András: Erdei sétány

Gerő 4

6.

Népsz

7.

sonlosag. Igy tanit a nemzetiségi folklór az anyanyelv
ápolásával párhuzamosan internacionalizmusra. A le-
nini szellemü nemzetiségi politika lényege testesül meg
ebben, a párt politikája, amely hazánk minden állam-
polgárának biztositja az anyanyelvi müvelődés lehető-
ségét.

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 AUG 18
Gerő András
NÉPSZAVA

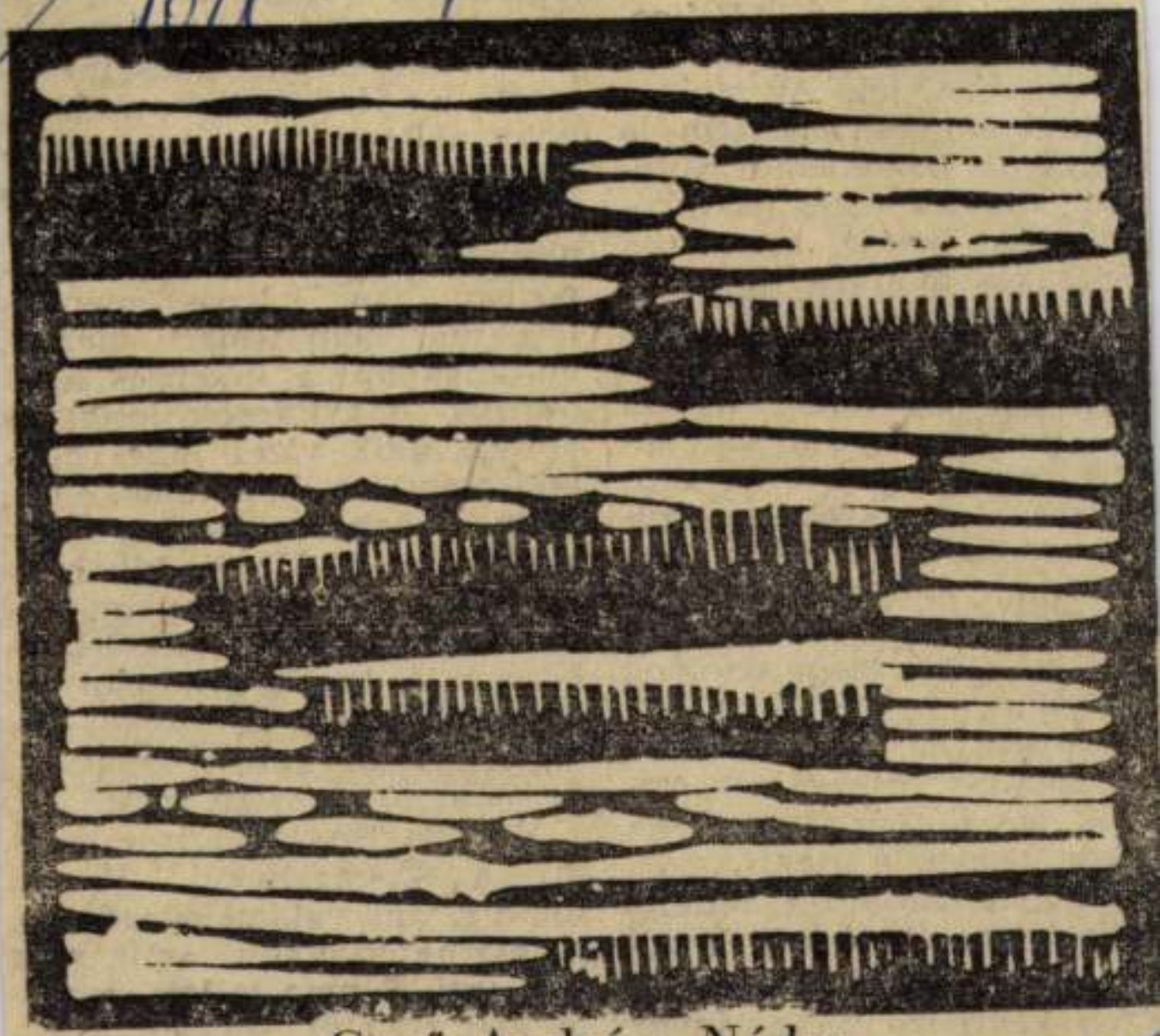

Gerő András: Nádas

Gondolatain
ours" — a
sa riasztott
z mentem
lvárra, az
yam, minth
tt volna
iérsisakos
gtak utat
mböltették
iumphok
ték a kor
kkel feszíte
csi-áradato
s a „motar
nni a motorkerékpárral.
nt ők, nem tudott. Lehet,
gy valahol géppisztolyok
lepelnek, mostanában el-
aporodnak a bankrablások.
gy halálos balesethez vo-
lnak ki. Párizsban rendőr-
tókon járnak a mentők.

Sokáig hallgattam a halkuló
lkölést, melvet végül is el-
elt az utca moraja.

Ez a vészjelző hang, amely
gigborzolta az ember ide-

tek a tudejuket, de nem
relték le őket, ott szédelegtek
lázasan a menetoszlopban, ez
is benne van a batyuban, ne-
kem ez nem muszfeladat, ki
mondja el, ha nem én?...

Már láttam, nem lesz sem-
mi a kisregényből. Hiszen
mindig van valami sürgősebb,
halaszthatatlanabb, amit meg
kell írni. S nem is lett, a zaj-
ló élet tovább sodorta Ved-
rest a témától.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

MAGYAR HÍRLAP

1976 AUG 7

Gerő András

MAGYAR HÍRLAP

1021

Gerő András metszete

ıtár

történelemszemléletre, logikus okfejtésekre építette föl múltba tekintő, de jelen tanulságokat is kereső regénye, *A futár* szerkezetét. Következetessége a főérénye. Hatásának ebben van ereje és titka. Főszereplőjét is jól választotta meg: sorsűzetett Eősi Jánosának hányatott élete és változatos hadi megbízatasai egyaránt alkalmasak arra, hogy mind az elnyomott osztályok képviselőivel, mind a „megalázókkal és megszomorítókkal" közeli, sokszor közvetlen veszedelmekbe sodró kalandokba keveredjék. Ezáltal nemcsak szemlélője, vagy értelmezője, hanem alakítója is lehet a saját (regénybeli) fejlődésének. Azok az emberek ne-

Gerő András: Zenészek

Néprajz, 1976. máj. 15.

ésszerű szűkítésre, átszervezésre. Sajnos, éppen ezekben a hetekben kellett volna foglalkoznunk a témával, ami alapos elmélyedést igényelne. Rendkívül rövid volt a határidő ahhoz képest, hogy véleményem szerint az adatszolgáltatás egyszerűsítése nekünk talán a legfontosabb, legidőszerűbb feladatunk.

Ebben valamennyien egyetértünk. Kezdve az *üzemi adatszolgáltatókkal*, akik azt kifogásolják, junk elegendő időt — és erre ne sajnáljuk a fáradságot — annak elemzésére, *hogyan törhetjük át azt a végső soron gyakran felesleges számok betonjából emelt falat, amely elválasztja, illetve szembeállítja az adatkéröket, adatszolgáltatókat és a statisztikák alanyait*, akik valamennyien — emberek. Nekik kellene uralniuk a számokat ahelyett, hogy hovatovább azok szolgálóivá válnak.

Miklós Dezső

Magyar—szovjet közlekedési és postaügyi tárgyalások

Rödönyi Károly közlekedés- és postaügyi miniszter vezetésével pénteken hazaérkezett Moszkvából az a küldöttség, amely május 10—14. között tárgyalásokat folytatott a szovjet társminisztériumokban.

A küldöttséget fogadta *K. Sz. Szimonov*, az SZKP KB közlekedési és postaügyi osztályának vezetője. Megbeszéléseket folytattak a vasútügyi, a tengeri flottaügyi, a polgári repülési, a repülőgépipari, az autóépítési és üzemeltetési, a gépkocsiipari miniszterekkel, valamint közlekedésépítési, a postaügyi és a közlekedési miniszterek első helyetteseivel. Áttekintették a két ország közötti közlekedési és hírközlési kapcsolatok helyzetét és megállapodtak az együttműködés bővítését és további elmélyítését szolgáló közös intézkedésekben.

GERŐ ANDRÁS festő, grafikus
Budapest, 1936

Kmetty János és Hincz Gyula mellett két évet töltött a Főiskolán, majd a Dési-Huber Körben folytatott tanulmányokat. 1964-ben a Fiatal Művészek Klubjában, 65-ben az Egressy Klubban jelentkezett önálló kiállítással. - Tömörségre, összefogottságra törekvő munkáiban mai életünk aktuális kérdéseire keres művészi választ.

Művészéletrajzok 1975

SAJTOFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 VIII. 31

NÉPSZAVA

Gerő András

1021 NÉPSZAVA

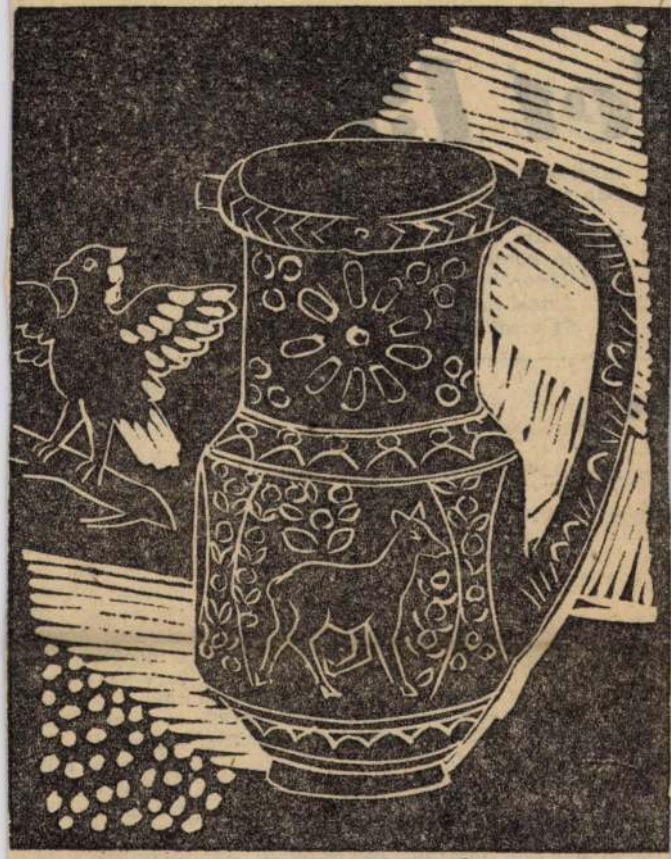

Gerő András: Csendélet

le

megtisz...
ban testet öltve — mindnyájunkért születnek.

S a munka mellé — ők, ötvenezren a megmondhatói nyi vidám, derűs óra. Vetélkedő, sport, mozi, uszoda, vag egy jó könyv, egy szép lemez melódiái. Két hét a nyá építőtáborokban.

Aztán hazatérnek.

És azzal búcsúznak: jövőre ismét eljövünk.

n

...en szőlőmun-
...cskán (ha erre
...két hét, a tur-
...rzik: maguk is
...k...

...*Sándor* tábor-
...civilben" az új-
...ámú Ipari Szak-
...ző Intézet igaz-
...éppen ebben a
...zrevétlen átala-
...*szemléletválto-*
...a az építőtábo-
...értékét.

...ső napok apró-
...djait, a diákból
...ági dolgozóvá
...roblémáit le-

Mert, őszintén szólva, ennek a konzervgyári segédmunkát végző csapatnak, a derekasan dolgozó szombathelyi diákoknak — a *Rudas László Közgazdasági Szakközépiskola* és a *Nagy Lajos Gimnázium* növendékeinek — igen sok táborhoz képest nehezebbek, rosszabbak a körülményei. A tíz-tizenkét éve kiépített, nagy gyakorlattal, szervezettséggel, komoly ráfordításokkal működőkhöz képest az ő táboruk „gyerekcipőben" jár.

Második esztendő. A gyáriak is, és a táborvezetők is most keresgélik, hogyan lenne jobb, kényelmesebb, tökéletesebb?

zöldborsó csom...
is több brigádju...
mazzák.

Vajon kit, mi...
Kecskemétre? A...
emelet hatos s...
majd' mindenki...
hever. A beszél...
hezen indul. A le...
időben jöttem —...
rázza egy fára...
kislány. A gyári...
a bőséges, több...
kú ebéd után, dé...
tőkor, a nagy...
— *kinek van k...*
szélgetni? De a...
megindul a disp...
kíváncsi a másil...
ra. Mert valah...
még nem esett s...
a válaszok lénye...
ló.

Gerő András

Szolnoki
részlet

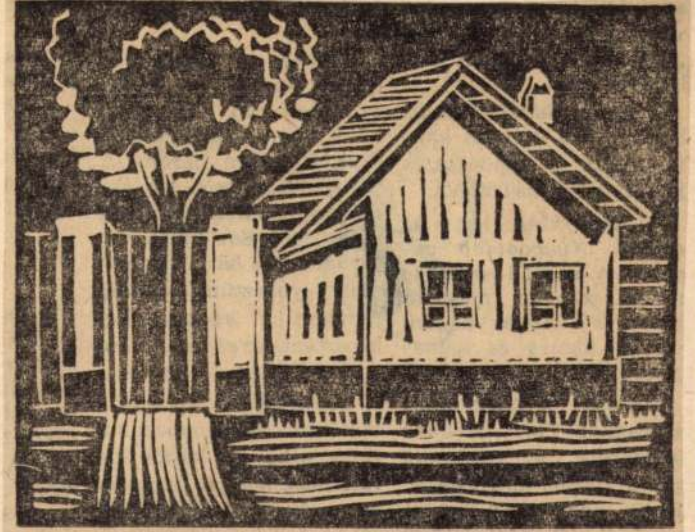

Gerő András: Szolnoki részlet

Népszava, 1976. november 20.

6. oldal

Gerő András

Csendélet

Népszava, 1976. julius 3.
7. oldal

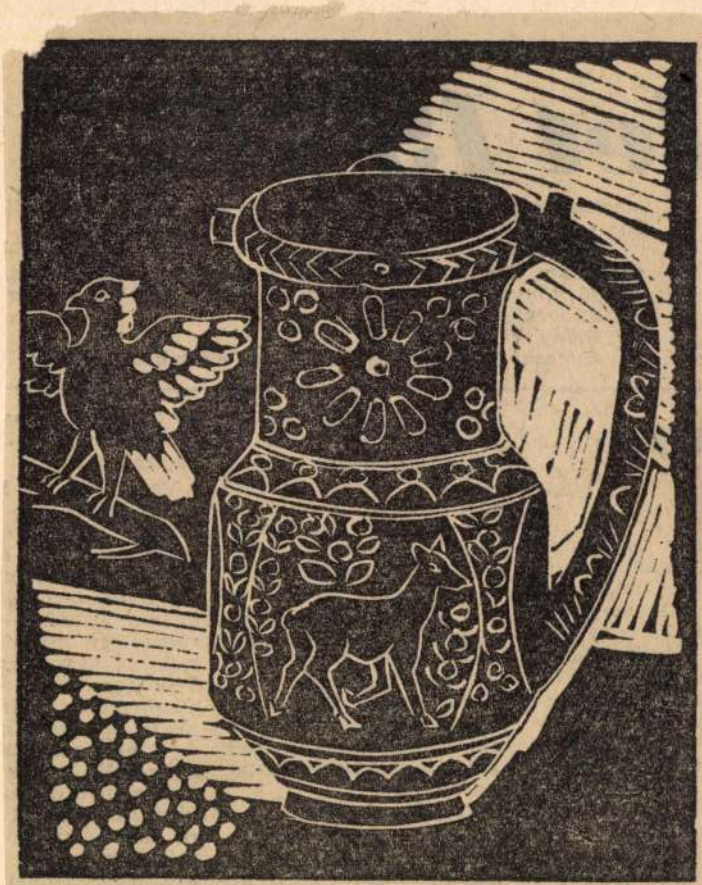

Gerő András: Csendélet

Gerő András

Nádas

Népszava,
1976.augusztus 28.
8.oldal

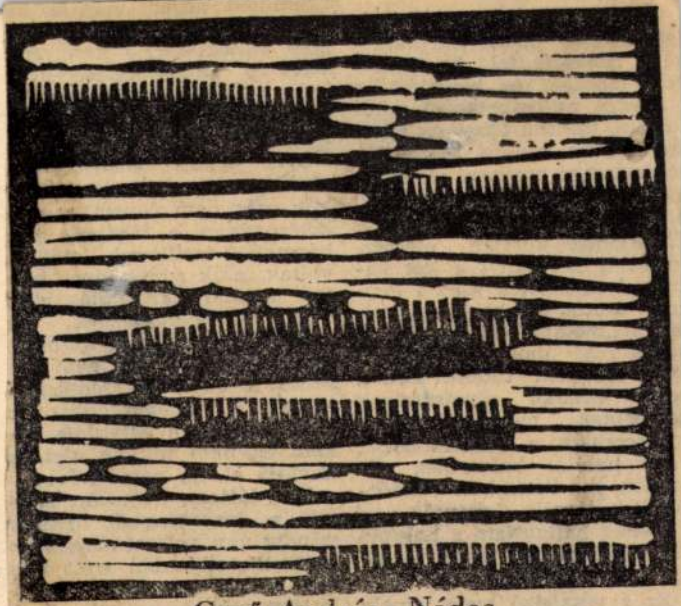

Gerő András: Nádas

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971. OKT 12

Népszava

Gerő András

1021

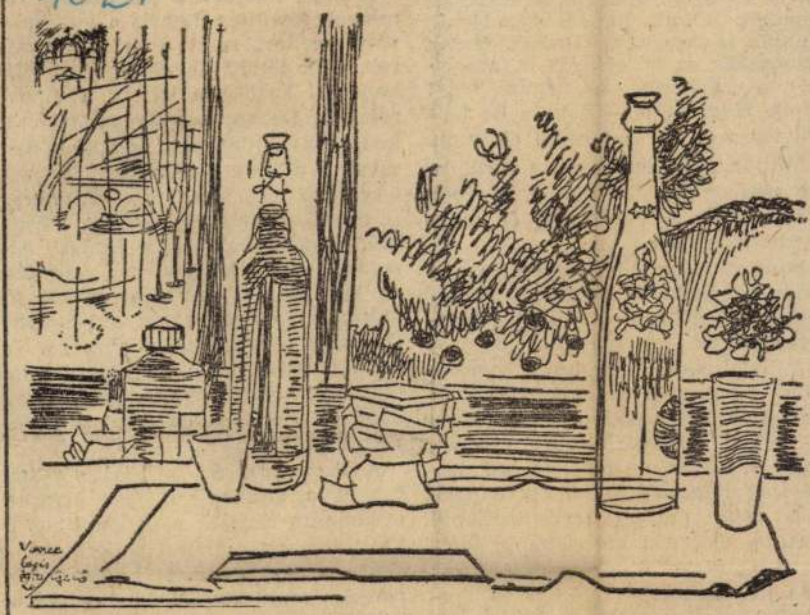

Gerő András: Csendélet

ugyan a nagy háborúban az ellenséges táborba szorult, de — mondotta — a népeket, mint az embereket, nemcsak tetteik, hanem szándékaik alapján is meg kell ítélnünk. Ennek bizonysága ez az előadás is, amelynek a Francia Akadémia helyt adott. Meg aztán — fejezte be lendületesen — mi is tanulni akarunk.

Miután a közönség ezt a fordulatot részben megheherészte, részben megtapsolta, a Professzor úr megkezdte előadását.

Mindenekelőtt körbetisztelte az egész nagyérdemű társaságot. Hangsúlyozta a pillanat jelentőségét számára és az ügy számára, amelyet képviselni van szerencséje. Kapcsolódott egyrészt a Francia Akadémia nagyszerű hagyományaihoz, amelyek különösen abban mutatnak példát, hogy a népek egymás közötti barátságát mindenekfölött, így a politika néha nagyon szerencsétlenül alakuló viszonyai közepette is ápolni kell. Kapcsolódott másrészt az igen tisztelt neves tudóshoz és akadémikushoz, az előtte szóló, szeretve tisztelt barátjához, aki a szívéből

[redacted] Ebben a pillanatban halk koppantás hallatszott, és a diák, benyomva a lemezt, sikeresen lőtte vászonra az első képet, az ősi magyar rovásírás székely emlékeit. A következő koppantás már a *Halotti beszédnek* szólt, amelyet a Professzor úr egy francia szerzetes másolatának tulajdonított, aztán a Névtelen Gesztája jelent meg a vásznon, és itt a Professzor úr színesen kezdte ecsetelni, hogy Anonymus párizsi diák volt, Sorbon atya intézményének a hallgatója...

A Professzor úr „or"-jai, sőt „au fur et a mesure"-jei már egészen otthonosan zengtek a jó akusztikájú kis teremben — mind a kettő kedvenc szavajárásához tartozott, a francia „nos" és a francia „ahhoz képest", gyakran töltötte ki velük a beszéd közben előálló hiátuszokat,

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 JAN 26

Népszava

Gerő András

1021

Gerő András: Csendélet

szorósa az „anyaorsz
gyarmatosító Portugáli
letének. Angola a le
gabb valamennyi portu
tok között — Kabin
tartományát, gazdag ol
miatt „Afrika Kuva
becézi a világsajtó.
van vízi energiának és
kincseknek: a vasérc,
a gyémánt kitermelés
vezett vállalatok még
rális adótörvények alapján is
évente majd félmilliárdot fi-
zettek be a lisszaboni kasszá-
ba. Angola előkelő helyet ví-
vott ki magának a *világ kávé-
termelőinek ranglistáján*, és
bőven teremnek az export cé-
lokra létesített *banánültetvé-
nyek* is.

A nem egészen pontos nép-
számlálási adatok 5,6 *millió
angolai lakosról* tudnak, és
ebben a népességben elég ma-
gas — mintegy tíz százalék —
az Európából bevándoroltak,
illetve a vegyes házasságokból
születettek száma. Az afrikai
őslakosság pillanatnyilag nem

rika den
fajüldöző rezsimekkel!

Nemcsak a portugál és a
gyarmati burzsoázia körében
voltak hívei az ilyesfajta elsza-
kadásnak — biztatást kaptak
ezek a törekvések a *portugál
katonai vezetéstől* is, de még
többet az ásványkincsek zavar-
talan kiaknázásában érdekelt
nemzetközi burzsoáziától.

Ugyanakkor több jel arra
vallott, hogy az addigi nehéz-
ségeket felhasználva, bizonyos
portugál körök sem idegenked-
tek az angolai „kivonulás" ha-
logatásától, esetleg elszabotá-
lásától. Aligha tekinthetjük

Gerő András

1024

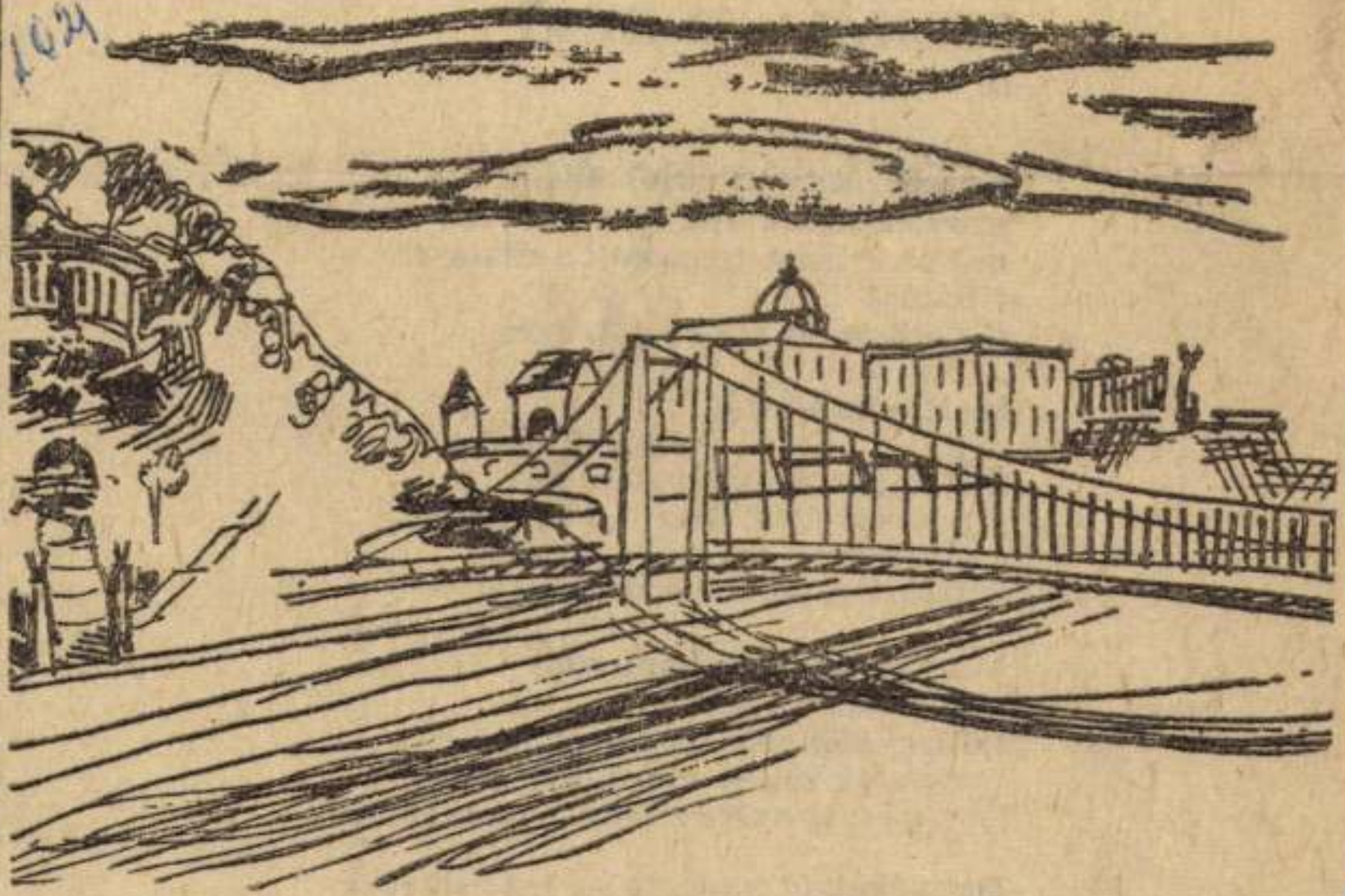

Gerő András: Erzsébet-híd

Népszava, 1974. nov. 12.

Banos János

SZAKÁLLAD KINŐ

H. F. halálára

Kezed rácsa súlyosul fölém
szisszenjen ökölbe ez a kéz: kezem
mit annyiszor learattak a csalások
villámai
törje össze a valóság üvegét

Mert odafutottál
mintha a titko
a pillanat örökkévalóságát:
a letörött ágat kezedbe vehetnéd
s most ágak szuronyai között
átszakított mellkasod tapogatod

Vagyok kóborló karácsony
szülöm havak fiát
csillag-csöngettyűs éjszakába
vagy a fű zöldje csordulok az égre:
temessem mezővé a fény patanyomait

De szakállad kinő: fű és erdő sötétlik
szendergő pupillám fölött
s az árnyak világítanak
ebben a fényességben

Gerő András

Kecskeméti park, temp. 60×80 cm

21. Városhelyi Tárlat, 1974.

Gerő András, grafikus

Gerő András: Csongrád

8.

Gerő András: Csongrád

Nőszava, Bp. 1975. nov. 2.

Gerő András, grafikus

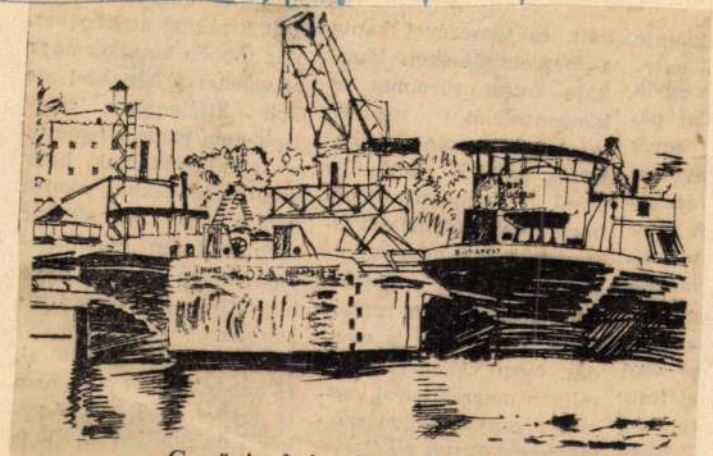

Gerő András: Csepeli kikötő

Gerő András: Csepeli kikötő

Népszava, Bp. 1975. nov. 22.

7.

GERŐ ANDRÁS

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1975/260/8

Gerő András

A régi Tabán

NÉPSZAVA, 1976. junius 13.
9. oldal.

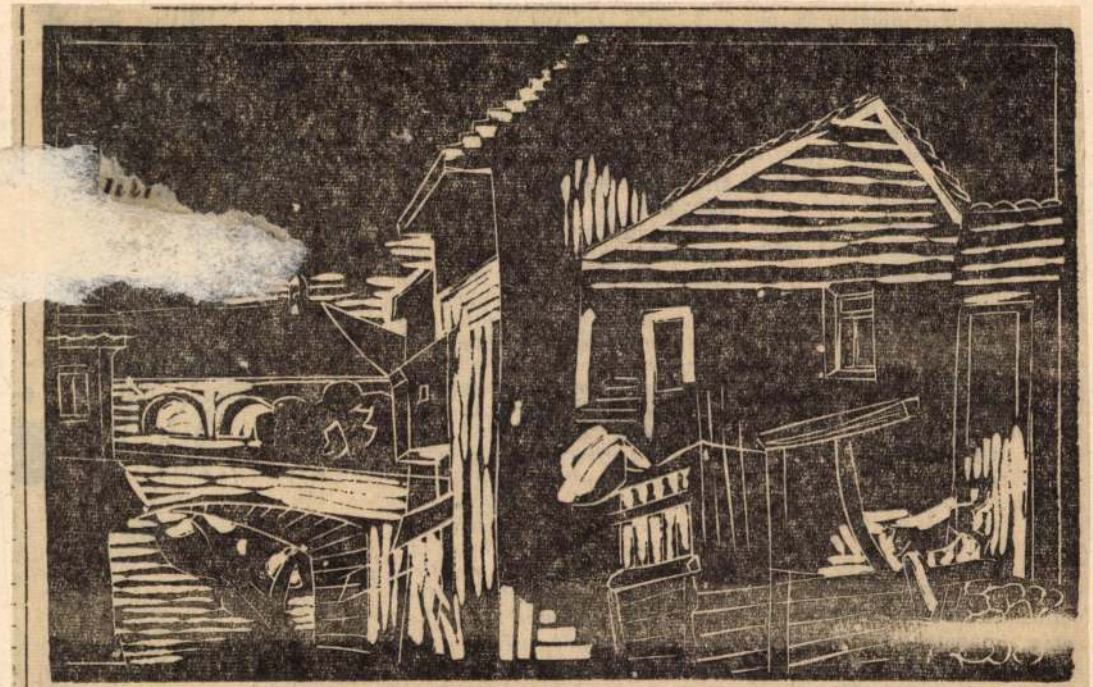

Gerő András: A régi Tabán

Gerő András

Tüzfalak

Népszava,
1976.szept.4.

7.oldal.

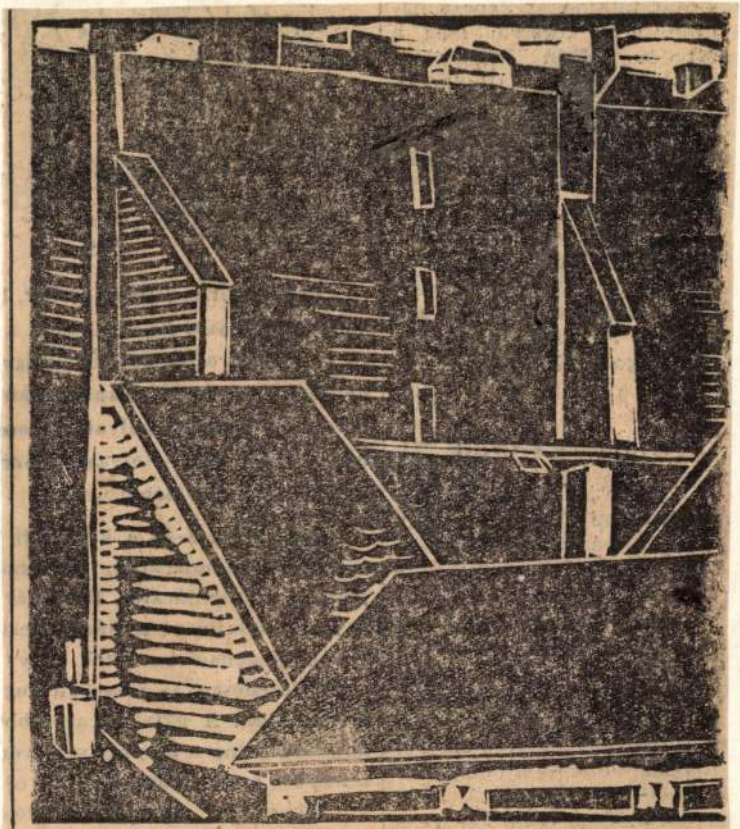

Gerő András: Tűzfalak

Gerő András

Karosszék (grafika)

Népszava, 1974. dec. 7. 102. évf. 286 sz. 5p.

Gerő András

Nizzai öböl (grafika)

Népszava, 1975. febr. 1. 103. evf. 27 sz. 7 p.

Gerő András

Csendélet (grafika)

Népszava, 1975. jan. 26. 103. evf. 22 sz. 8 p.

Gerő András

Csendélet (grafika)

Népszava, 1974. okt. 19. 102. erf. 245 sz. 8 p.

GERŐ ANDRÁS, resto

Gerő András: Folyópart, fekete repr. 100.old

VALÓSÁG, A TIT. folyóirata. 1973. 2.sz. Bp.

Gerő András, grafikus

Mehnet: Reps

Gerő András: mehnete M. 6.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 13.

Gerő András

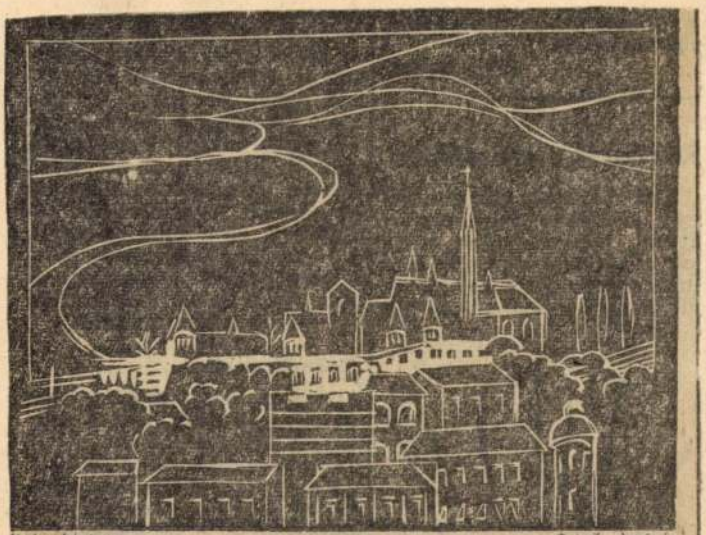

Gerő András: Halászbástya

Népszava, 1975. jún. 15.

103. erf. 139 m

9 p.

Gerő András

Csendélet (grafika)

Népszava, 1974. okt. 12. 102. erf. 239 sz. 5 p.

Gerő András

Népszava, 1974. okt. 19

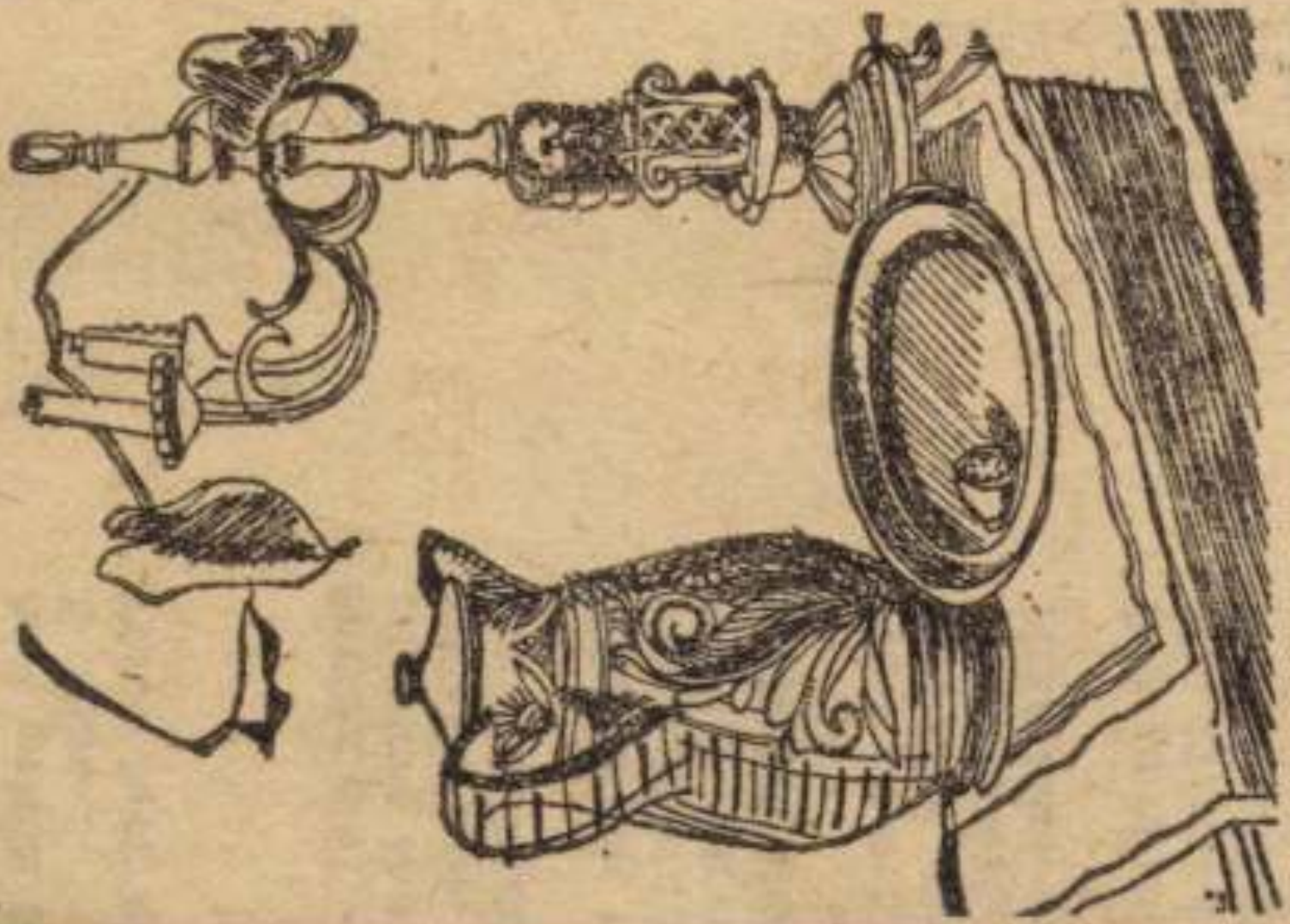

Gerő András: Csendélet

A tó,
reszkető varr
hóhéringét rá
báli ruhák fo
E tájba
volna még vi

Sortűz elé? —
pergetve tom
Fogaim közt
tán azt hiszi,

Zöld szárát r
itatja át min
De hát miféle
őröltetsz enge

Mint én e gy
összezárt szá
Csillogjatok
virág-kínlódá

Oda az embe
Míg gyászba
az éj vastűi,
szorongatom

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 JAN 18

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

1976. JANUAR 18, VASÁRNAP

1021

Gerő András metszete

pulóverig

runk a Szovjetunióból, melyet 200 ezerre egészít ki a választékcsere. Várhatóan így sem marad belőle raktáron.

Kitöltetlen rubrikák

Bútort 19 millió rubel értékben hozunk be, szinte minden szocialista partnerünk szállít, ez jóval több lakberendezési cikket jelent, mint amennyit tavaly importáltunk. Az automata mosógép hazai gyártása *gondokkal küzd*, így importálni akartuk, de *egyetlen rubel elszámolású szocialista ország* sem *gyártja saját* konstrukció

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA

1975 AUG 16

Gerő András

riség megkönnyebbülten felsóhajt, midőn letelik a szabadsága. Minden reményünk és

paradicsomi szigetcsúcs végehosszában. Közép-Európa legszebb táborhelyének vad tapsviharát visszhangozzák az esti

Gerő András: Duna-parton

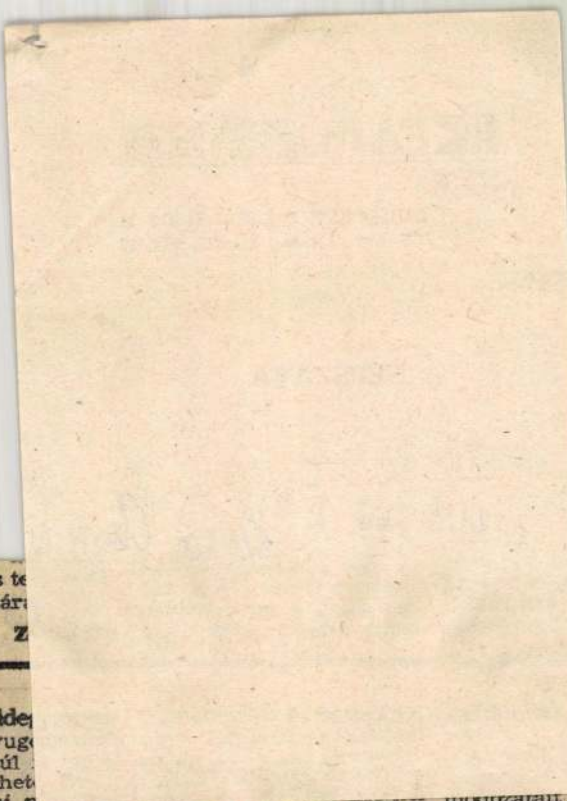

nek és te
egóvásár

Z

sináln
özös

nány ide
ező nyug
éven túl
elvégezhet
szellemi p
jó része kevésbé
dik el, s így na-
rányban is járnak
vállalataikhoz kü-
tevéke

hasonló a helyzet. Csepelen viszont a fizikai állományból elmenők *egyharmada* tudja csak vállalni a további bejárást.

Négy nagyvállalat tanulságai

bb vállalatunk ar-
szerül, hogy akti-
azokat a nyugdíjas
bereket, akikre
e van. Természe-
minden nyugdíjas
dönt afelől, hogy
akarja-e a tovább-
s valamely módját.
fizikai és szelle-
kakörben egyaránt
órás forma a leg-
űbb. Letöltésének
és tagolódását
mindenki szinte
álaszthatja meg.

sbé kedvelt az *ösz-*
nyugdíjpótlékot
nyező továbbmara-
r a szabad szom-
evezetésével, vala-
termelési techno-
fejlődésével, egyre
zsugorodik a fizi-
a szellemi munka
különbség, az el-
ódás foka szerint

sajnos *még ma is lényeges eltérések vannak e két területen dolgozók között.* Márpedig *a megfáradás foka* meghatározóan beleszól a szakmunkások nyugdíj utáni továbbdolgozási kedvébe.

Ismeretes, hogy hazánkban — a nyugati államokhoz képest — alacsony a nyugdíjkorhatár. Nálunk nagyobb realitása van annak is, hogy a hatvanasok továbbdolgozzanak. Több helyen felvetődött ennek kapcsán: jó-e, hogy csupán 840 órát engedélyez a rendelet? *Nem kellene-e a fontos szakmáknál kitágítani ezt a határt?* Egyéntől, vállalati és társadalmi igénytől függően tetszőlegessé tenni? Hogy legyen közbülső forma a 840 órás és a teljes kötöttségű mun-

ehető
asok
módozatait annak
sok számítás, m
előzte meg. Így h
re a 840 órás és
táron túli teljes n
szony igénybev
lehetőségét. *A SZ*
sadalombiztosítási
gatóságának illeté
mondták, hogy e
nyugdíjas-foglalk
alapforma szerint
jó és kielégítő. M
dés, hogy miként
lehetőségekkel. Ny
foglalkoztatásunk
re megnyitja a m
hiány enyhítéséhe
utat, de a megolo
várhatjuk egyedü
szajáró nyugdíjas

Gyáraink, üzem
cionális munkaerő
kodásától, a t
színvonal állandó
sétől és a következ
utánpótlás-nevelé
szont — várhatj
szor a termelőv
találékonyságán,
megoldási módo
mazásán is múl
megbirkózunk-e
gyan — a m
hiánnyal.

Sz

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

Gerő András

1974 APR 13

1021

KÖ

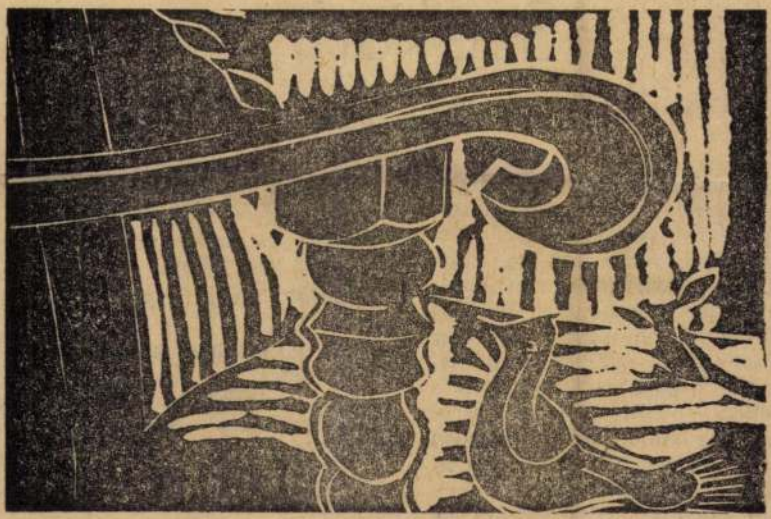

Gerő András: Karosszék

TARDOS PÉTER:

Szekurit

(Irodalmi játék)

Kis művészcsoport kelt útnak Újvidék felé, hogy a Magyar Rádió képviseletében az ottani rádió stúdiójában adjon műsort. Ruttkai Éva és Darvas Iván képviselték a színész-embereket, Rapcsányi László volt hivatott a műsor konferálására, míg jómagam kettős minőségben is szorongtam a gépkocsi ülésén: zongora-kísérőként és humorista minőségben kellett az előadás felforrósodott perceit lehűtenem. Egy szembejövő teherautó felpattintott egy kavicsot gépkocsink szélvédő üve-

Féltékeny asszony: — Behálózta a férjemet az a kis szekurit!

Műdal: Kis szekurit, nagy szekurit nem ugat hiába!

Táncdal: Szekurit, szekurit, te csodás!

Latin közmondás: Securit securim gaudet.

Szláv káromkodás: (középen hangsúlyozandó) Szekúrity ljumáty!

Heves kifakadás: A szekuritytyát neki!

Fizika: „A szekurit köbtartalmát

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1975 APR 2 6

Népszava

Gerő András

1021

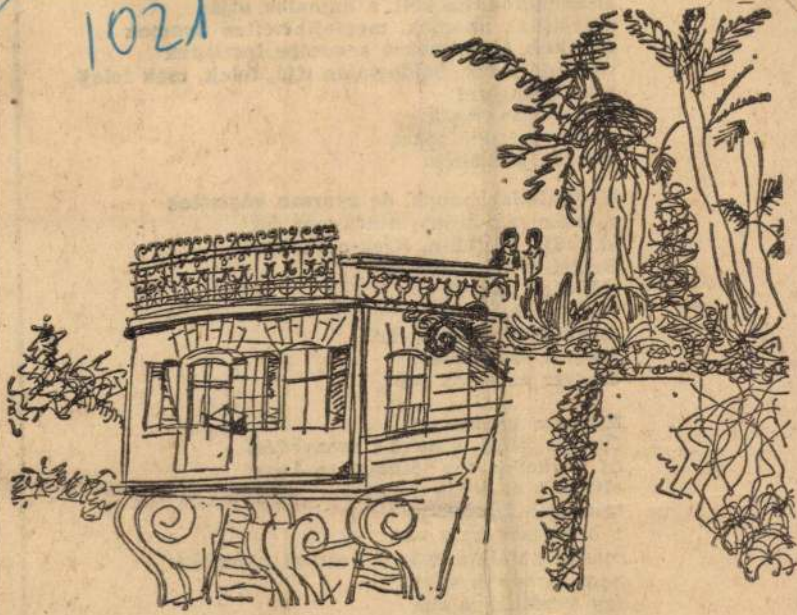

Gerő András: Tengerparti részlet

[illegible]
eltünhetünk, ha k
mögöttünk nyomo
emlékek, fájdalma
vágyódó leány, bo
éjjel sötétséget
reggel józanságát
nem vesztettek sol
mitsem örököltek.

Mozdulatlan napol
nincsen már leány, nincs már fiú
ki tudja, voltak-e, éltek-e valaha?
Beszél róluk nyomuk
elültetett magok
végtelen barázdák
megművelt, mély lelkek
magyar ez a lélek?
magyar ez a sok seb?

Kitárom keblemet
Öleli a földet, s méri a szenvedést
új jeleket ír sok láthatatlan falra
olvassák és fejtik
talán mindig fejtik
a boldogság nem vár
mások kutatják már a vesztett nyomokat
nem fáradnak soha
így kezdtük valaha
így kezdik ők újra.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-725

19?3 NOV 16

MAGYAR HÍRLAP

Gerő András

Rab Zsuzsa fordítása

1021

Gerő András metszete

vet azt bizonyítja, hogy megélt sorsában már eddig is felhalmozódott egy teljes életre elég — sajnos keserű élmény.

Igen. A *Centrum és cella keserű könyv*. Alaphangulata a lemondás és rezignáció; gyakran használt szavai a magány, a törékeny, a fáradtság, a kényszer. Nádasdi Éva a hétköznapok rabjának érzi magát; aki számára az élet kényszerű menetelés. E menetelés végcélja valamiféle misz-

SAJTÖFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG

1974 ULL 4

Gerő András

1021

Gerő András: Velence

tesi arány még ennél is lényegesen alacsonyabb

A következő években ehhez még egy tény elöregedése következtében — egyébként javuló a halálozási arány növekedése várható, így a kitevő természetes fogyás lényegesen megnöve elérheti.

Még kritikusabb a helyzet a munkaképes k 30 000 budapesti lakos éri el a nyugdíjkorhatárt, és csupán 15 000 budapesti lakos lép be a munkaképes korba, 1976-ban 28 000 nyugdíjas korúval 14 000 munkaképes korba lépő áll szemben. Ezekben az években tehát a fiatal korosztály a munkából kilépők létszámának csupán felét fedezi, a munkahelyek változatlan szintű betöltése is — létszámnövekedés nélkül — 14—15 000 főnyi munkaerő bevándorlását tenné szükségessé.

Ez a bevándorlás pedig egyre kevésbé valószínű. Budapest állandó bevándorlási egyenlege tartósan csökken, az 1960-as évek elejének 20—25 000 fős bevándorlási egyenlegével szemben 1972-ben már csupán 5800 fő volt. A szocialista mezőgazdasági nagyüzemek fejlődése, a vidék iparosítása meghozták eredményüket, a vidéki városok és a falvak egyre inkább képesek biztosítani lakosságuk megélhetését.

A fővárosban tehát a természetes szaporulat és a bevándorlás együttesen sem tudja biztosítani a munkaerő utánpótlását. Mindez természetesen nehézségeket támaszt az egyes vállalatoknak, intézményeknek, gazdálkodó egységeknek is. Kezdetben a budapesti munkaerő-hiányt szervezési, gazdasági szabályozási kérdésként kezeltük, amely a „kapun belüli munkanélküliség" felszámolásával, ésszerűbb munkaszervezéssel megoldható. Ez a megközelítés jelentős részben indokolt is volt, és hozzájárult a belső létszámtartalékok feltárásához. Ma azonban világosan látható, hogy a budapesti munkaerő-források „beszűkülése" és csökkenése tartós jelenség lesz, amely a szervezési intézkedéseken túlmenően jelentős strukturális változásokat, egyes tevékenységeknek Budapest és a vidék közötti jelentős átcsoportosítását követeli meg.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1975 SEP 27.
Népszava
Gerő András
1021

— Látogatásunkat egy pol
eszi! Való ez? Hogy veszik borral sem tisztelik meg?

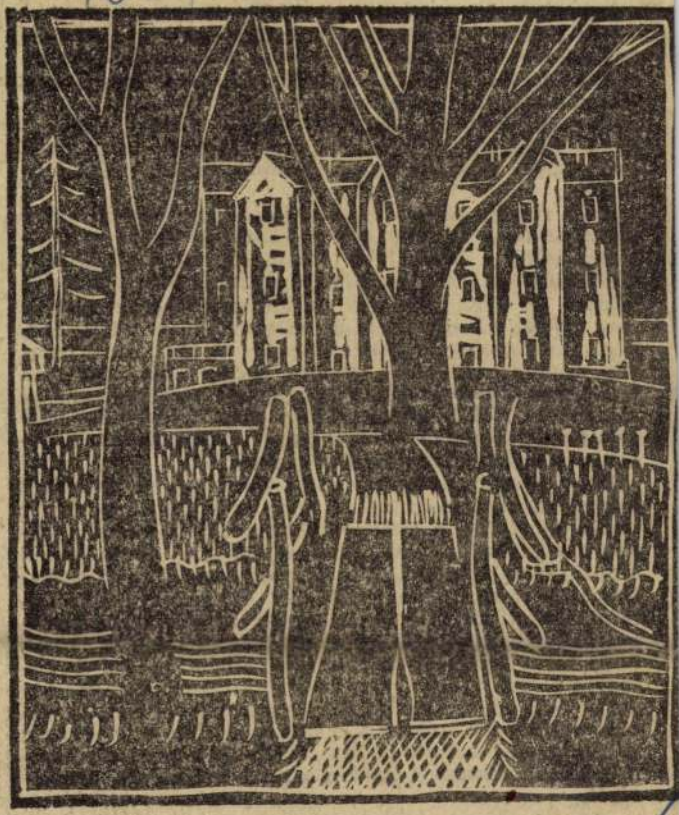

Gerő András: Erdei sétány

német rádióadások
megszervezése. A ne
központi múzeumok
vák és román), M
múzeumügy fejlődés

S e ponton visszat
hoz, amelynek font
gek kulturális életét
jelentőségét, hiszen
nincsenek szűkebb,
kedő irodalmi, tört
ezek helyét tölti be színes, pompás, értékes népi kultúrájuk.

Az a román szólás- és közmondásgyűjtemény, amire hivatkoztunk, egyedülálló teljesítmény mind a magyar, mind a román folklórban. Egyetlen községben, szülőfalujában, Méhkeréken gyűjtötte össze Hocopán Sándor, és eddig még sem román, sem magyar nyelven nem adták ki egy közösség megközelítően teljes, gazdag szólásmondás-tudását. Krúdy Gyula „a magyar nép aranypénzei"-nek nevezte egyik kis írásában a magyar közmondásokat. Ez a költői hasonlat azonban bizonyára ráillik bármely más nép szólás- és közmondáshagyományára, hiszen azt mindenütt az anyanyelv kincsei között tartják számon.

De a folklór nemcsak a különösséget, a másságot hangsúlyozza, hanem azt is, hogy a kultúrák mennyire testvérek. Ebben a gyűjteményben nagy a száma azoknak a közmondásoknak, amelyek románul és magyarul szórul szóra azonosak, kizárólagos nemzeti hovátartozásukat azonban tudománytalan és előfogultság lenne kutatni. Talán közös örökség, amely az emberiség történetének távoli századaiba nyúlik vissza, talán a hosszú ideje tartó egymás mellett élés eredménye ez a hasonlóság. Így tanít a nemzetiségi folklór az anyanyelv ápolásával párhuzamosan internacionalizmusra. A leninI szellemű nemzetiségi politika lényege testesül meg ebben, a párt politikája, amely hazánk minden állampolgárának biztosítja az anyanyelvi művelődés lehetőségét.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
19/5 SEP 28
MAGYAR HÍRLAP
Gerő András
1021

Gerő András metszete

ria és Anglia kiállítói es
szetesen a hazai cégek
kedelmi, valamint vendé
ri gépeket, berendezése
nultatnak fel.

Néhány név a magya
tók hosszú listájáról: a
IPAR, a Jászberényi H
gyár, a MIRKÖZ, a MEI
a Fémfeldolgozó Szövetk
Ganz Villamossági Műve
gyára, az Irodagépipari
nommechanikai Vállal
METRIPOND, a VBKM, a Trans-
elektro és a BSZV. A kereske-
delmet és a vendéglátást több-
bek között a MŰÁRT, a VOSZK,
a Józsefvárosi Közért, a Com-
pack, a Pest-Budai Vendéglátó-
ipari Vállalat képviseli. A ter-
vező intézetek közül a KERTI
és a SZÖVTERV, a szervezők
közül a KERINFORG és a
SZÖVORG szerepel.

lekedés szektorában vonultatják fel termékeiket a kiállítók.

A terület egyharmadán a külföldi, kétharmadán a hazai vállalatok, szövetkezetek mutatják be termékeiket. A legnagyobb külföldi kiállítók közé tartozik a *Szovjetunió*, *Jugoszlávia*, az *NDK*, *Lengyelország*, *Anglia*, *Ausztria*, *Finnország* és az *NSZK*. A vásár kilenc napon át lesz nyitva.

1021

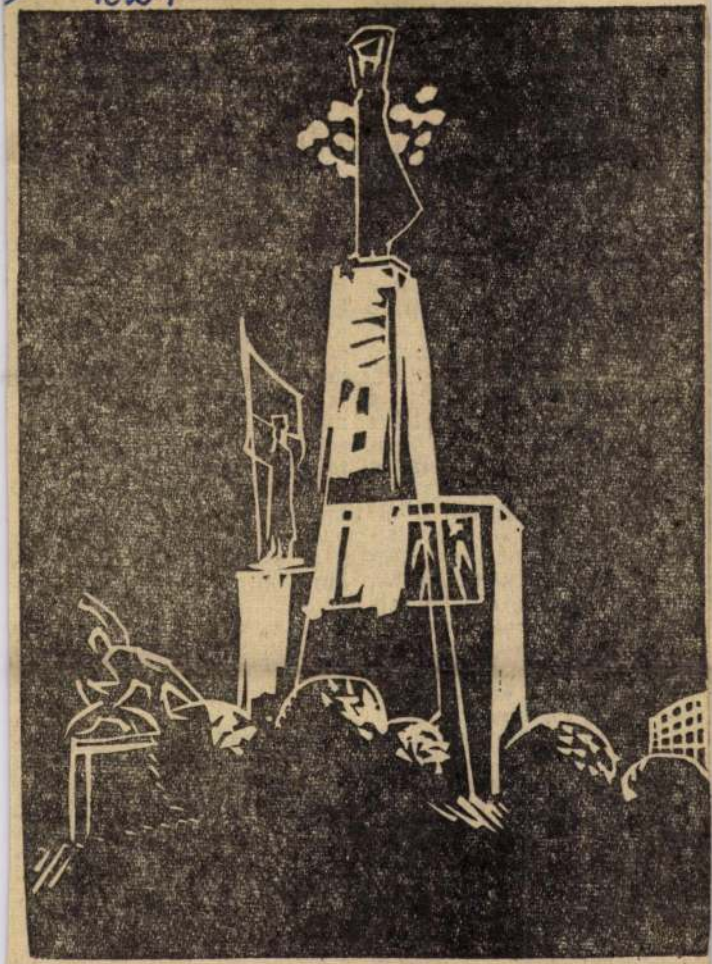

Gerő András: Felszabadítóink emlékműve

Gyergyótölgyesen és további
három táborban kívánták át-
nevelni az ifjúságot. Budapes-
ten a Békepá
szellemű instru
szerveződni kez
temisták legjob
tömörítő két ell
vezet. Ezek közi
párttal állandó
tartó Nemzeti El
mozgalma, a másik pedig a
kommunista párttal kapcso-
latban nem levő, de Hitler-
ellenes gondolkodású fiatalo-
kat magába foglaló Szabad
Élet Diákmozgalom. (Muharay
Elemér színjátszói összekötő
szerepet vállaltak a munkatá-
borokba küldött egyetemisták-
kal.)

A két szervezet mögött a
megalakuló Magyar Front két
legjelentősebb politikai cso-
portosulása; a kommunisták és
a Hitler-ellenes harcot vállá-
ló baloldali kisgazdák állot-
tak. A mozgalom szellemiségét
a népfrontpolitikát valló és
értő magyar kommunisták
és szövetségesük, a népi írók
eszmeisége határozta meg.

1944 nyarának derekán a
népfrontos koncepció a fiatal
haladó magyar értelmiségiek
soraiban is véglegesen győzött.
A háború előtti budapesti
kommunista vezetésű Értelmi-
ségi Kör, a kommunisták és a
népi írók által befolyásolt
Györffy-kollégisták, a debre-
ceni kommunisták és a népi
írók által létrehozott Márciu-
si Front, Szent-Györgyi Albert
volt szegedi egyetemistái, s a
Horthyék által végső soron si-
kertelenül manipulálni kívánt,
a népi írók befolyása alatt ál-
ló, a legális ifjúságpolitikai

táborába sorolta
dulás után ez a fiatal értel-
miség képezte a demo
i-
n-
l-
t-
a
erdemel külön említést.

A Nemzeti Ellenállás Diák-
mozgalom törzsét, az 1944. áp-
rilisában a Sztójay-kormány
által végső soron feloszlatott
Györffy / Kollégium adta,
melynek ebben az időszakban
közel 80 fős tagsága volt. Ezek
a fiatalok 1945 elejéig állan-
dó kapcsolatban állottak egy-
mással. Egy részük Budapes-
ten szervezte az ellenállást,
más részük az ország különbö-
ző pontjain várta a híradást, a
további utasításokat.

Erkölcsi tartásukra jellemző:
az állandó, szó- és levélbeli
kapcsolattartás folyamán
nem akadt köztük egyetlen-
egy sem, aki árulóvá lett vol-
na, aki társait feladta volna.
Ez vonatkozik a több mint 300
főt számláló Parasztfőiskolások
Közösségére is, amelynek szin-
tén Györffy-kollégisták voltak
a vezetői.

A Szabad Élet Diákmozga-
lom is országos szervezetnek
számított. A jól szervezett bu-
dapesti központ majd minden
egyetemi város Hitler-ellenes,
magyar nemzeti függetlensé-
get követelő csoportjával kap-
csolatban állott. Voltak „lera-
katai" többek között Szegeden,
Pécsett és Debrecenben.

Eddig csupán a szervezési
kérdésekkel foglalkoztunk. Is-
merve a magyarországi Hit-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 APR 13
NÉPSZABADSÁG

Gerő András
1021

GERŐ ANDRÁS METSZETE

Lukács Gy

KILENCVE

Lukács György születésének kilencvenedik évfordulóját ünnepeljük — de azt a problematikát, a filozófiai, esztétikai és politikai-világnézeti kérdéseknek azt az összetett és lelkesítő halmazát, amelyet Lukács György neve jelent, nem az évforduló vagy az ünneplés szándéka tűzi napirendre. Az folyamatosan napirenden van, ürügytől s alkalomtól függetlenül, mert azt a történelmi-társadalmi fejlődés kényszeríti ránk, s tán nem túlzás azt állítani, hogy szocializmust építő társadalmunk intellektuális életét jellemzi és minősíti, hogy egy olyan méretű és mélységű gondolkodó, mint Lukács György hagyatékával hogyan gazdál-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Népszava
1973 MÁJ 17

Gerő András

1971

Gerő András: Kertvendéglő

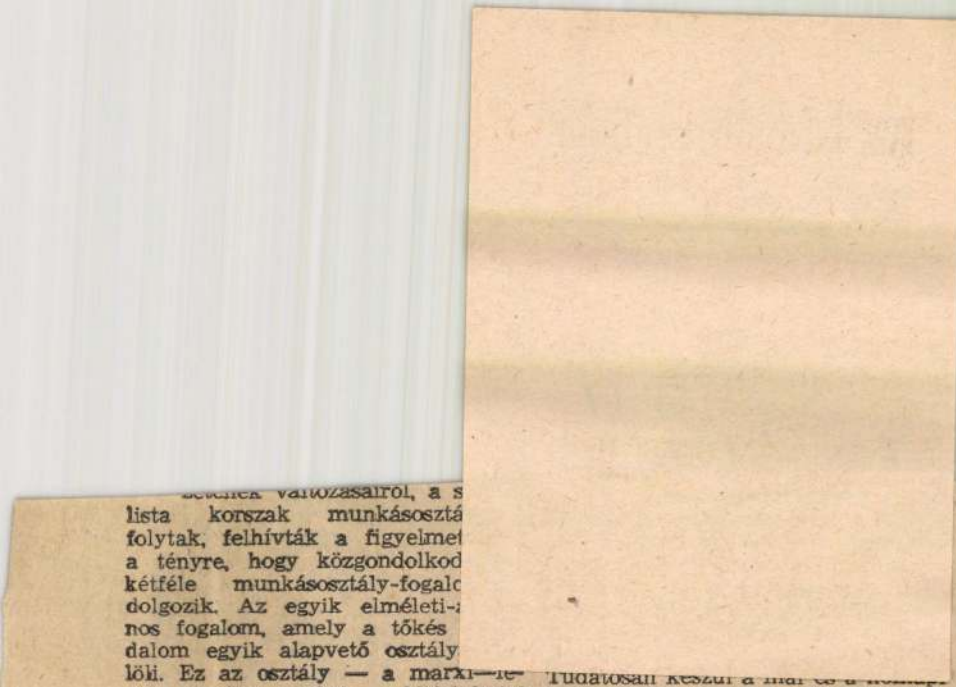

...ének változásáról, a s...
lista korszak munkásosztá...
folytak, felhívták a figyelmet...
a tényre, hogy közgondolkod...
kétféle munkásosztály-fogalo...
dolgozik. Az egyik elméleti-...
nos fogalom, amely a tőkés ...
dalom egyik alapvető osztály...
löli. Ez az osztály — a marxi—le-
nini elmélet szerint — létfeltételei
következtében, szükségszerűen sír-
ásójává válik a tőkés társadalmi
rendnek. Forradalmi módon meg-
dönti a kapitalizmust, megszervezi
saját osztályhatalmát, a proletárdik-
tatúrát, s ezt arra használja fel,
hogy megszüntesse az osztályellen-
tételeket és osztálykülönbségeket, fel-
építse az osztály nélküli, kommu-
nista társadalmat.

A másik, az úgynevezett empiri-
kus — „konkrét" munkásosztály-fo-
galom, nem ezt, vagy nem egészen
ezt a társadalmi erőt jelöli, hanem
egy itt és most tapasztalható „mun-
kásságot", a nem mezőgazdasági fi-
zikai dolgozók számszerű összessé-
gét, amely minden iparosodott tár-
sadalom alapvető termelőereje. Ez a
megközelítés figyelmen kívül hagy-
ja ennek az osztálynak a múltját és
jövőjét, szervezettségét és osztály-
szervezetét, aktivitását és ideológiá-
ját. Lényegében véve, nem tekinti
a munkásosztályt aktív, történelem-
formáló erőnek, a szocialista társa-
dalom vezető osztályának, hanem
csak munkaerőnek, termelőnek és
fogyasztónak. Ebből a felfogásból
olyan politikai következtetések
adódnak — ha ezeket nem is min-
dig vonják le nyíltan —, amelyek
megkérdőjelezik társadalmunk szo-
cialista jellegét; az értelmiség, a
„technokrácia", az „elit" vezető sze-
repét állítják a munkásosztály és
pártja vezető szerepe helyébe. E...

Tudatosan készül a mai és a holnapi
szakmai és társadalmi-közéleti fel-
adatokra, az ehhez szükséges isme-
retek megszerzésére. Ebben a fo-
lyamatban az egyén személyes jogai
és kötelességei egybeesnek, azaz
távlatilag egyre kevésbé kötődnek a
mai munkásosztályhoz, az egyénnek
szüleitől örökölt társadalmi helyze-
téhez. Számára személyesen elérhe-
tő maximális műveltség és képzett-
ség válik lehetségessé és szükséges-
sé, amihez a társadalom szervezet-
ten biztosítja a külső feltételeket.

Így az ismeretek mellett nagyobb
hangsúlyt kapnak a tapasztalatok,
a véleménynyilvánítás, nyílt állás-
foglalás készsége és magának a vé-
leménynek a minősége. Nő a mű-
veltség szocialista világnézeti és er-
kölcsi, politikai és ideológiai össze-
tevőinek jelentősége.

Az osztálytudat szocialista jellemzői

A munkásosztály tagjainak céltu-
datos eszmei nevelése — amit az
MSZMP XI. kongresszusának hatá-
rozata első helyen hangsúlyoz — ar-
ra irányul, hogy az osztály egyénei,
tömegei ismerjék meg, sajátítsák el
a gyakorlati magatartásban, törek-
véseikben, életmódjukban tanulják
meg érvényesíteni, megvalósítani a
szocialista eszméket, alapelveket és

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Népszava
Gerő András

1975 SEP 20

1021

Gerő András: Városkép

hathatós segítsé
neléket a padlás
udvarból egyarán
ták.

Hatásos ell

Hompó Lajos (Nagykanizsa, Eötvös tér 27.) olvasónk levelében a környék két vendéglőjének tisztaságát és a vendégekkel szembeni magatartását kifogásolta. A bejelentés alapján a városi tanács gazdasági és ellátásfelügyeleti osztályának vizsgálatát kérjük. Az ellenőrök is tapasztalták a panaszos által bejelentett hiányosságokat. Mindkét vendéglátó egység vezetőjét figyelmeztették a hatályos rendelkezések szigorú betartására és záros határidővel utasítást adtak a nagytakarítás elvégzésére.

mélységű betonaknában helyezték el, melynek tetejét egy 80×80 centiméteres, 2—3 milliméter vastagságú, keretre erősített vaslemez borítja.

A közelmúlt napokban egy két év körüli fiúcska játék közben rásétált a vaslapra, az megbillent alatta, s a gyermek az aknába esett. Sírása nem hallatszott, mert a vas-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 JUN 71
Népszava
Gerő András.

a te bajod, közöttem a bennem hallgató ügyetlen fickóval, túl sokat

hogy könyvet kapjon az Egyetemi Könyvtárban.

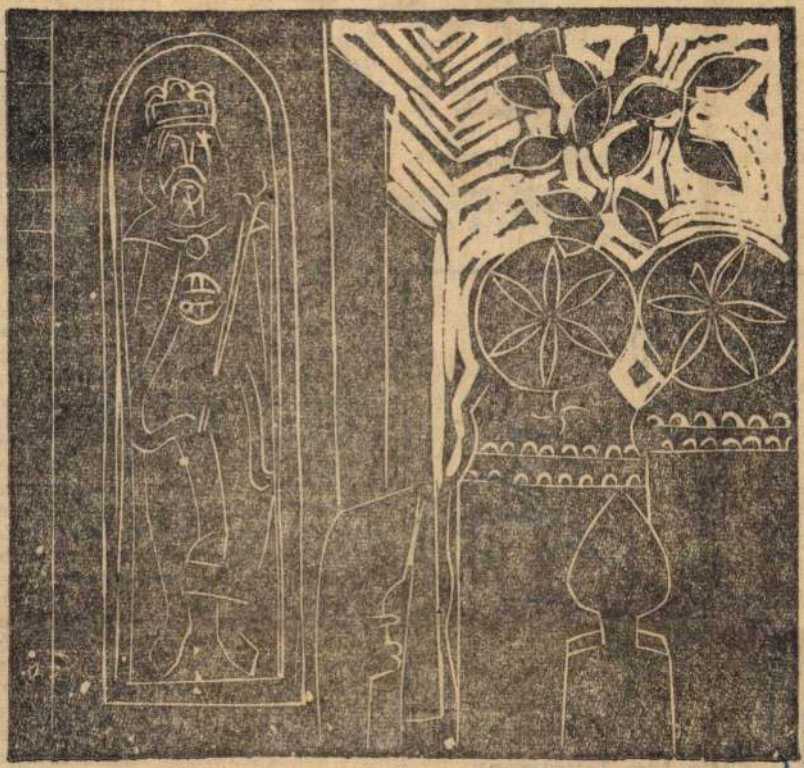

Gerő András: Erdélyi részlet

szokatlan „földosztó" me
Könyvét külön cikkben
te az akkor már „balra nyi
fü Gyula is. *„Ez a kis köny*
— *legnagyobb nemzeti je*
kérdésünknek" olyan *„mél*
neti feldolgozása", amelye
denkinek el kell olvasni, a
dalmi átalakulásunkat várj
ványa". S könyvét valóban
mindazok, és elsősorban é

• Szabó István: A magyar
daság története a XIV. századtól az 1530-as
évekig. Agrártörténeti tanulmányok 2. Bp.
1975. Akadémiai Kiadó.

Csiky Ida: Tanulmány

könyvében. Az etnikumok hullámzásaiban ő ugyanis a társadalmit, a társadalmiban pedig a történelmit, ezeknek formáló és alakító tényezőit kereste és emelte ki mindig.

Az életmű harmadik vonulata-ága szülőföldjéhez s szűkebb hazájához: Debrecenhez és az Alföldhöz kapcsolható. Számos tanulmánya foglalkozik Debrecen múltjával, a hajdúkkal s az alföldi tanyarendszer történetével. A történetírói életmű kevésbé számottevő ága volt ez, eredményeit azonban mégsem szabad alábecsülni. Nemcsak érzelmi okokból; hogy sokfelé ágazó tudományos tevékenysége mellett is tudott áldozni ősei emlékének s felmutatni múltjukból valamit. Miként egész életműve, a szűkebb haza múltjára utaló munkássága is folytonos tágulást és mélyülést mutat.

Az ágakra-vonulatokra tagolható életmű azonban csupán tematikailag különíthető el. Azokat egyébként nemcsak a kivételes tudású és munkabírású egyéniség ereje, de a belső szervességnek szinte organikus szá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

NÉPSZAVA
1975 SEP 6

Gerő András
1021

NÉPSZAVA

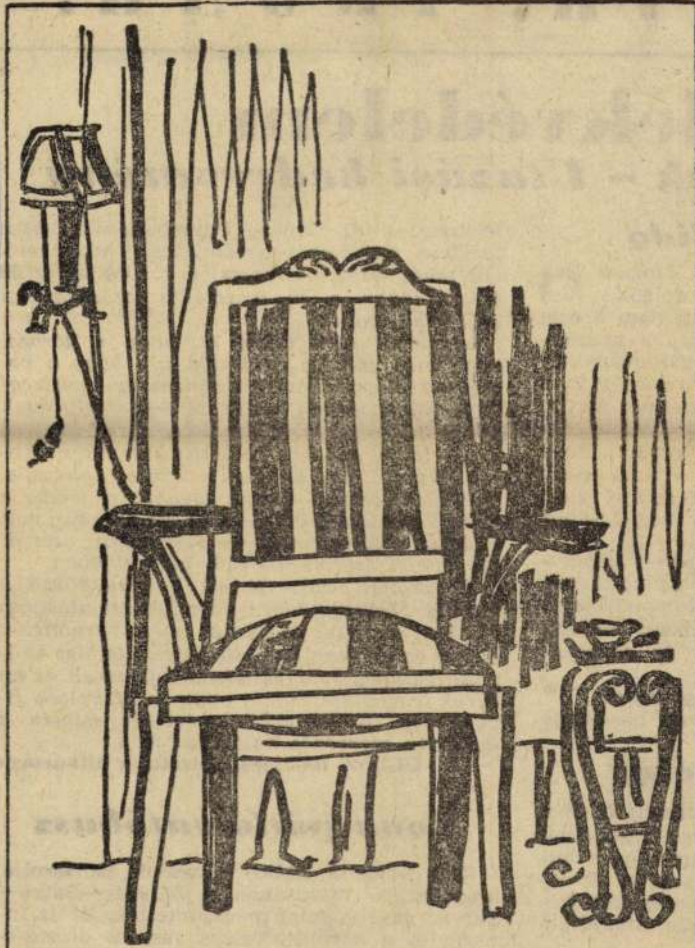

Gerő András: Szobabelső

TI

dekvédelem

...ek – Utazási kedvezmény

...didő

...V., Morzsa utca
...nál dolgozik, fűtő
...alatt napi 8 óra,
...4 óra a munka-
...etegállományban
...helyettesítette, s
...elmesnek tartja,
...bért május óta
...atkozással, hogy
...ár, s nem veszik
...betegsége alatt
...idő megadásához

...zünettel kapcso-
...Megállapítottuk,
...helytelenül, nem
...l. Ezért munka-
...zik az elmaradt

...ndor titkár,
...lapesti bizottsága

...gély

...ysámson) 72 éves
...vére ingatlannal
...hogy nővére mi-
...is segélyt. Tudo-
...alála esetére fel-
...értéke átváltható

...mmel és létfenn-
...nem rendelkező

tóriuma is. Az Újpesti Városi Kórház egész területe egészségre ártalmasnak tekinthető. Ön tehát napi munkaidejének több mint 50 százalékában a 30 százalékos veszélyességi pótlékra jogosult.

Leveléből nem derül ki, hogy a kórház, vagy más vállalat dolgozója-e, s hogy a veszélyességi pótlék megállapítása az Egészségügyi Minisztérium utasítása — amely csak az egészségügyi intézetek dolgozóira vonatkozik —, vagy vállalati kollektív szerződés alapján történik. Amennyiben a kórház dolgozója, úgy veszélyességi pótlék igényét terjessze a kórház gazdasági vezetéséhez, ha azonban más vállalat alkalmazottja — a kollektív szerződés tételei szerint részesül bérpótlékban.

A vállalati dolgozóknak a munkáltató a Munka Törvénykönyve végrehajtási utasítása 65. §-a alapján állapíthat meg bérpótlékot abban az esetben, ha különleges, illetőleg kedvezőtlen körülmények között dolgoznak és ezt bérük megállapításánál eddig nem vették figyelembe. A bérpótlék mértékét szintén a kollektív szerződés határozza meg.

OEDSZ budapesti bizottság titkársága

Vonatpótló autóbusz

Kiss Lajosné (Káld) olvasónk panaszolja, hogy ez év májusában a Zalabér—Batyk—Sárvár vasútvonalat megszüntették. Ez az intézkedés a környék összes vasutas dolgozóinak és családtagjainak is jelentős többletköltséget okoz.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 14

Népszava

Gerő András

1021

Gerő András: Ipari táj

terelmtes, a szocialista er
bontakoztatásának azokban
függéseiben, amelyeket felso

Csakhogy — véleményem
— hangsúlyaiban téves
zeti egység, ezen belül
„népi" vonal felzárkózásána
megítélése, amely nem szán
lőképpen az internacionaliz
történetileg pedig ugyancsa
szerű és sokban újszerű köv
nyeivel. A szocialista integrá
a testvéri szocialista országok közti
ideológiai együttműködésnek azzal a
kiszélesedésével és elmélyülésével,
ami nem egyszerűen kísérője, hanem
szerves tényezője a szocialista nem-
zet fejlődésének. Az 1959-es, *„A bur-
zsoá nacionalizmusról és a szocialis-
ta hazafiságról"* szóló pártdokumen-
tum és az 1974-es *„A szocialista ha-
zafiság és a proletár internacionaliz-
mus időszerű kérdései"* című doku-
mentum közt nemcsak a polemikus
és az egységteremtő hangsúlyok kü-
lönbsége áll fenn, hanem ezen belül
a szocialista nemzet és nemzetek
szocialista internacionalizmusának
történeti előtérbe kerülése is.

Ezért nem a „másik" oldal for-
mális reklamálása, nem az „egy-
részt"-tel szemben a „másrészt"
okoskodása, ha ennek a *történetileg
indokolt* ha: egúlynak a mellőzési

sen belül, nagyrészt a szociali
hazafiság és internacionalizmus e
ségének új történeti állomása vált
ta ki.

Az aggodalmas szemlélet sem
het olyan alaptalan, vagy ar
nyira csak „elvontan iga
ámennyire Király István a Pán
idézetet kommentálva állítja. Ha
lóban csak „egyes elszigetelt részl
jelenségek" felnagyításáról vol
szó, akkor neki sem kellett vol
cikke első részében olyan verb
lis gazdagsággal ostoroznia a „plet
kavitát", az ártó, ostoba közö
ségességet, a rágalmazást, a lej
ratás ferdült lélekre való eszköze
a gyűlölködést, a gyanakvás
szűklátókörűség fülbe suttogó mó
szereit, a kicsinyes, szennyező mé

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1975 NOV 22
NÉPSZAVA
Gerő András
1021

Gerő András: Csepeli kikötő

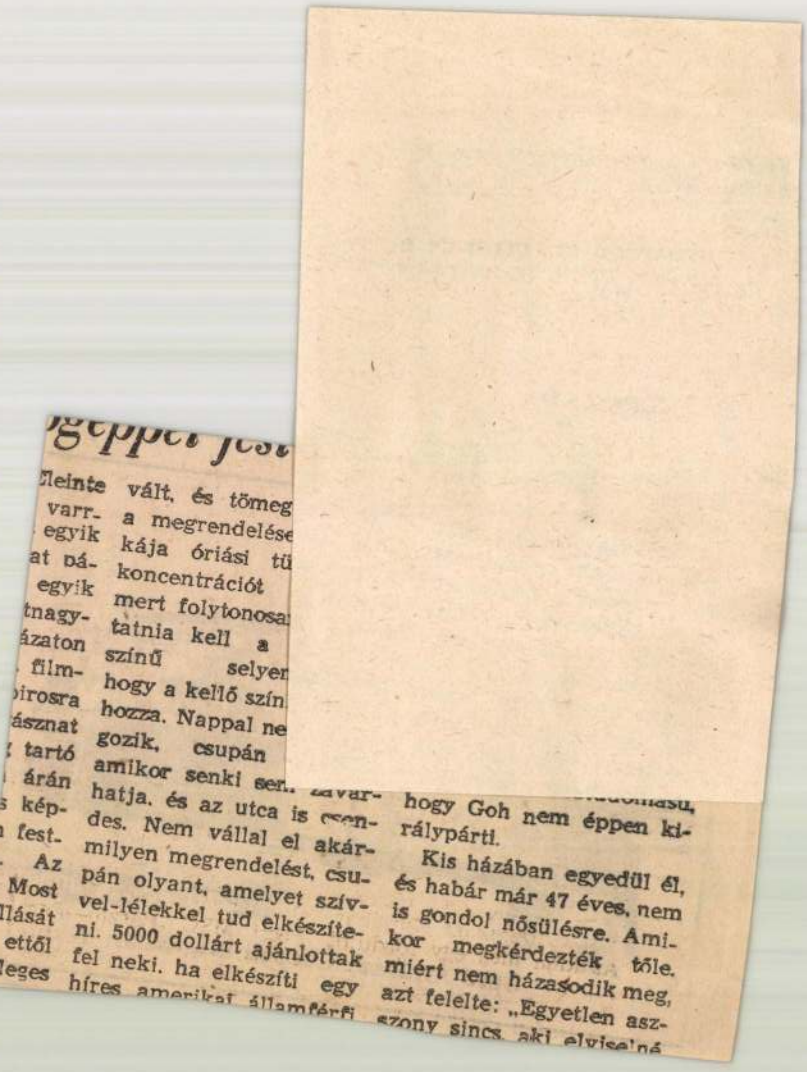

...leinte vált, és tömeg
...varr- a megrendelése
...egyik kája óriási tü
...at pá- koncentrációt
...egyik mert folytonosa
...tnagy- tatnia kell a
...ázaton színű selyer
...film- hogy a kellő szín
...birosra hozza. Nappal ne
...ásznat gozik, csupán
...tartó amikor senki ser... zavar-
...árán hatja, és az utca is csen-
...kép- des. Nem vállal el akár-
...fest- milyen megrendelést, csu-
...Az pán olyant, amelyet szív-
...Most vel-lélekkel tud elkészíte-
...llását ni. 5000 dollárt ajánlottak
...ettől fel neki, ha elkészíti egy
...leges híres amerikai államférfi

...hogy Goh nem éppen ki-
...rálypárti.

Kis házában egyedül él,
és habár már 47 éves, nem
is gondol nősülésre. Ami-
kor megkérdezték tőle,
miért nem házasodik meg,
azt felelte: „Egyetlen asz-
szony sincs, aki elviselné

Gerő András

Erzsébet-kód (grafika)

Népszava, 1974. nov. 2. 102. evf. 257 sz. 5 p.

Gerő András

Tengerparti részlet (grafika)

Népszava, 1975. dpr. 26. 103. ef. 97 sz. 6 p.

Gerő András

Ipari tdj (grafika)

Népszava, 1974. dec. 14. 102. evf. 292 sz. 6p.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1975 FEB. 1

Népszava

Gerő András

1021

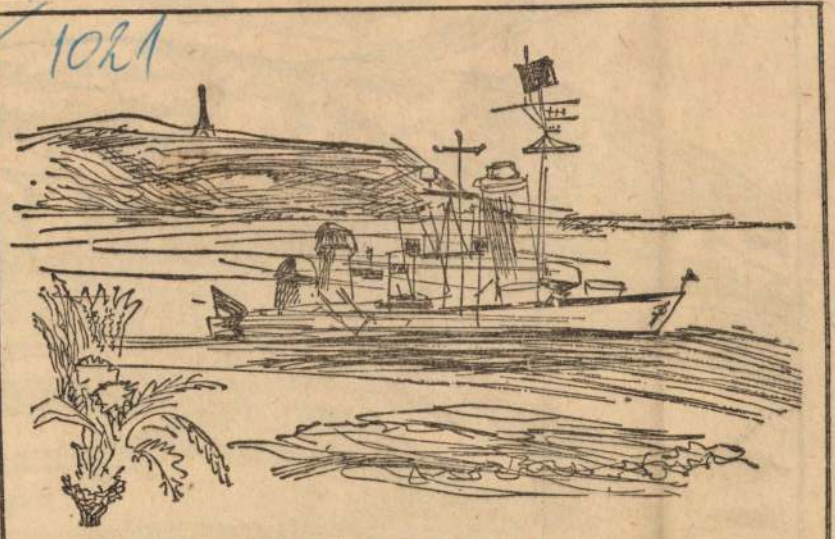

Gerő András: Nizzai öböl

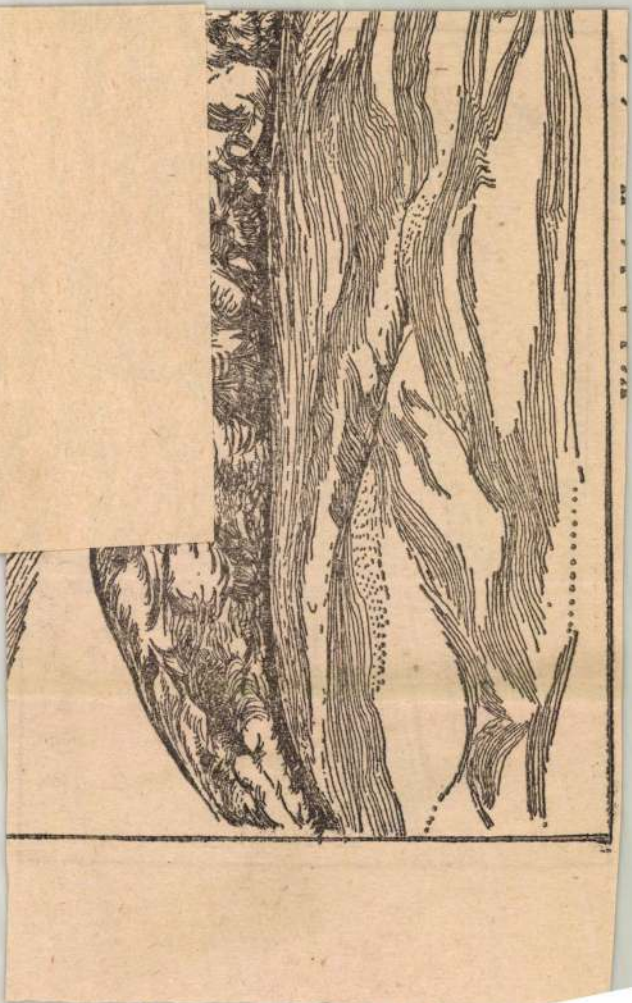

Gerő András

"Utca Vence-ban" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973 juni. 23.
XVII. évf. 25. sz. 5. lap.

GERŐ ANDRAS, festo

A Székesfehérvári István Király Muz. Képzőművészeti Gyüjteménye Gerő András ajándéka révén két olajpasztillel gyarapodott. 169.old

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmegyei Muzeumok 1968-69. évi tevékenységéről.-Képzőmüv. Gyüjt. 169.old

ALBA REGIA, Az István Király Muzeum Evkönyve. XI. 1970. Székesfehérvár, 1971

Gerő András

Házakat, fákat ábrázoló metszetét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. febr. 24.
XVII. évf. 8. sz. 4. lap.

Gerő
András

Gadányi
variáció

Népszava,
1977.jan.23
8.oldal.

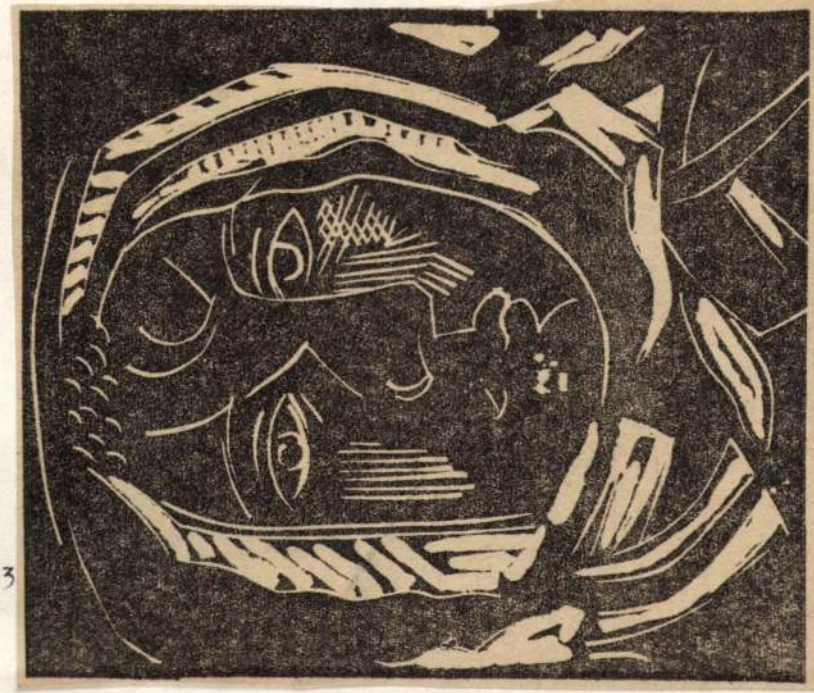

Gerő András: Gadányi-variáció

zóval közreadott eredeti hi-

Gerő András

Ölelkező fák

Népszava, 1977. február 5.
7. oldal.

Gerő András: Ölelkező fák

Gerő András

Öreg fa.

Népszava, 1977. február 19.
12. oldal.

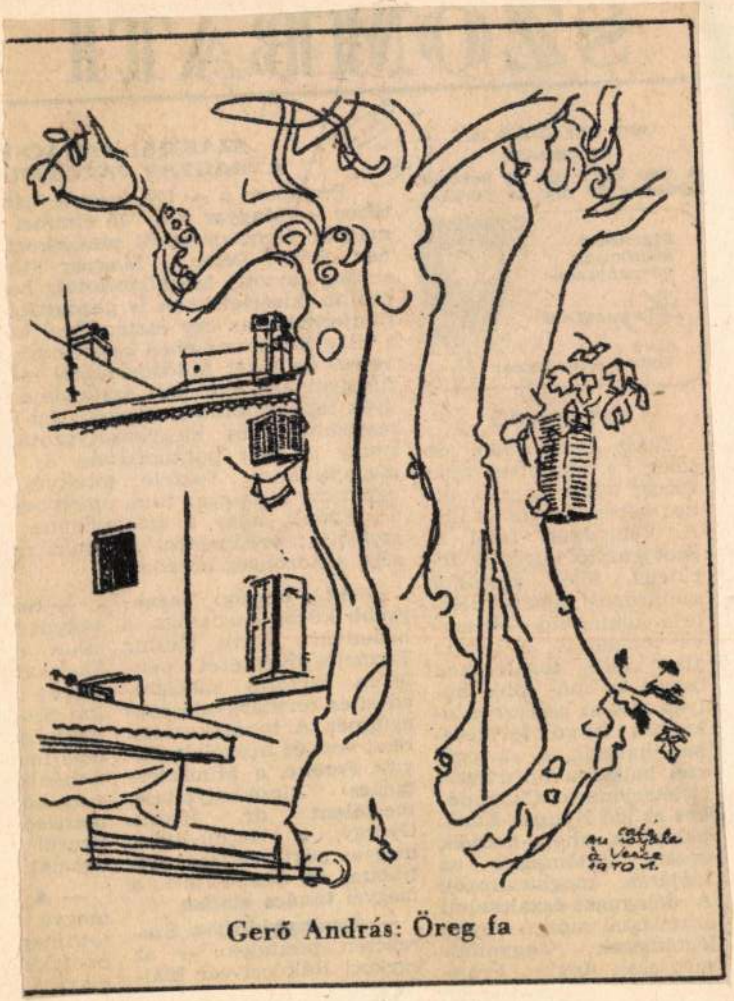

Gerő András: Öreg fa

Gerő András

Budapesti látkép

Népszava, 1977. febrzár 27.
7. oldal

Gerő András: Budapesti látkép

Gerő András

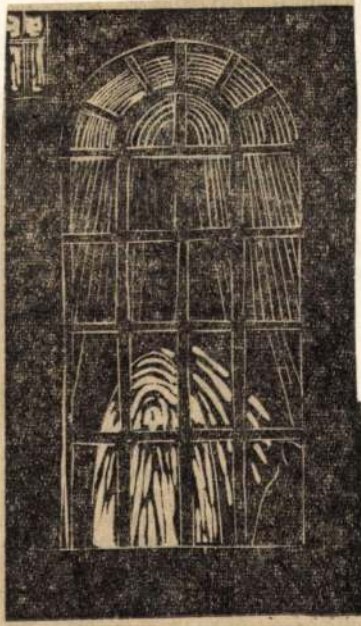

Gerő András metszete

Magyar Hirlap 1976/240/10

Gerő András

Viztornyokat ábrázoló metszetét hozza a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 24.
XVII. évf. 12. sz. 6. lap.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 DEC 7

Népszava

Gerő András

1021

Gerő András: Karosszék

äinö látta, hogy a gyógyszerész-
mindjárt megkérdezi tőle vagy
uritól, hogy nicsak, a sofőr nem
:? Väinö az izzadós, sovány fic-
l tartott, cipelni kezdtek egy
rényt lefelé. A lépcsőn kellett
erolni végig. A másik ment elöl,
lt a magasabb, így aztán a szek-
függőleges helyzetben maradt.
kor mindig Väinö volt elöl, már
lemi iskolában is a többiek lába
guggoltatták fényképezéskor.
Elő kéne venni a hevedereket
ondta Väinö.
Elmegy ez így is.
z első emeleten a liftajtó előtt le-
ák.
Hátha jön valaki.
Ide nem jönnek liften.
Sose lehet tudni — mondta az
lós.
kocsi oldaldeszkái le voltak
va. A pilóta fent állt a rakodón,
gta a szekrényt.
Hogy miféle nevek vannak! Is-
em egy lányt, annak meg Vihto-
volt a neve.

ért a háború, utcabált rendeztek a Rautatietorin. Liisi el akart menni oda. Väinö elvitte a Csillag moziba. Akasztásokat mutattak. Vagy hatvan méter széles akasztófa alatt, kötéllel a nyakukban teherautókon álltak a kivégzendők. A teherautók egyszerre indultak, akárha versenyeztek volna, a halálraítéltek pedig, amint a kocsipadló kicsusszant a lábuk alól, himbálózni-lengeni kezdtek a köteleken — más és más ritmusban —, akár az órás kirakatában a különböző faliórák ingái. Liisi szorosan belékarolt. Pedig még csak a film elején tartottak.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

VALÓSÁG
Budapest

Gerő András

1024

Gerő András: Folyópart

tál minden ellenséges vagy tőlünk idegen nézettel,
a frisseséggel, időszerűséggel, amit korunk lázas iram
megkíván. Ezzel az aktív harccal biztosítható ugyani
növekedése és a különböző társadalomtudományok f

Megvallom, igényeimet maga a lap alakította ki,
éppen abból fakadnak, hogy nem mindig elég köve
a kritériumainak. Szerkesztésében érezhető az a bizo
szólásra felszólító levél is tanúskodik — az a szeszélye
lap összeállításában elkerülhetetlen hangsúlykialakítá
problémák kezelésében megnyilvánul, és arról tanúsko
böző, sőt szemben álló álláspontok érvényesülnek el
nyugodt öntudattal vállalhatja az esztétika, a művészetelmeletek világnézeti problémáinak napirenden tartását mint feladatkörének, hivatásának szerves és kihagyhatatlan részét, elemét. Azzal az igyekezettel természetesen, hogy a magyar marxista szellemi élet, tudományosság egészét tükrözze, helyt adjon vitáinak, irányzatainak, de ne váljon egyiknek sem kizárólagos fórumává.

Hogy mégis szóljak valamit az arányokról is — hiszen ezt elméletben könnyű általános szempontokkal megoldani, a gyakorlatban viszont oldalak elosztásáról is dönteni kell —, azt hiszem, ezt a kérdést sem lehet a priori elvek alapján meghatározni. Ezek az arányok is állandó mozgásban kell hogy legyenek, aszerint, hogy maga az élet — a társadalmi problémák felvetődése, a szellemi, a tudományos alkotómunka teljesítményei, eseményei, a belső és a külső ideológiai helyzet alakulása — hogyan határozza meg a problémák fontossági sorrendjét.

S hogy végül egy konkrétabb észrevételt is tegyek: vannak a lap tájékozódásának erős oldalai és vannak gyengébbek. Figyelme erőteljesen irányul a szovjet és az angolszász szellemi életre, de már hézagosabban követi néhány más szocialista ország vagy a francia, a német stb. szellemi élet, társadalomtudomány alakulását. Lehet ezt magyarázni mind a szerkesztőség belső adottságaival, mind magával a világpolitikai

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1973 FEB 24

1021 Gerő András

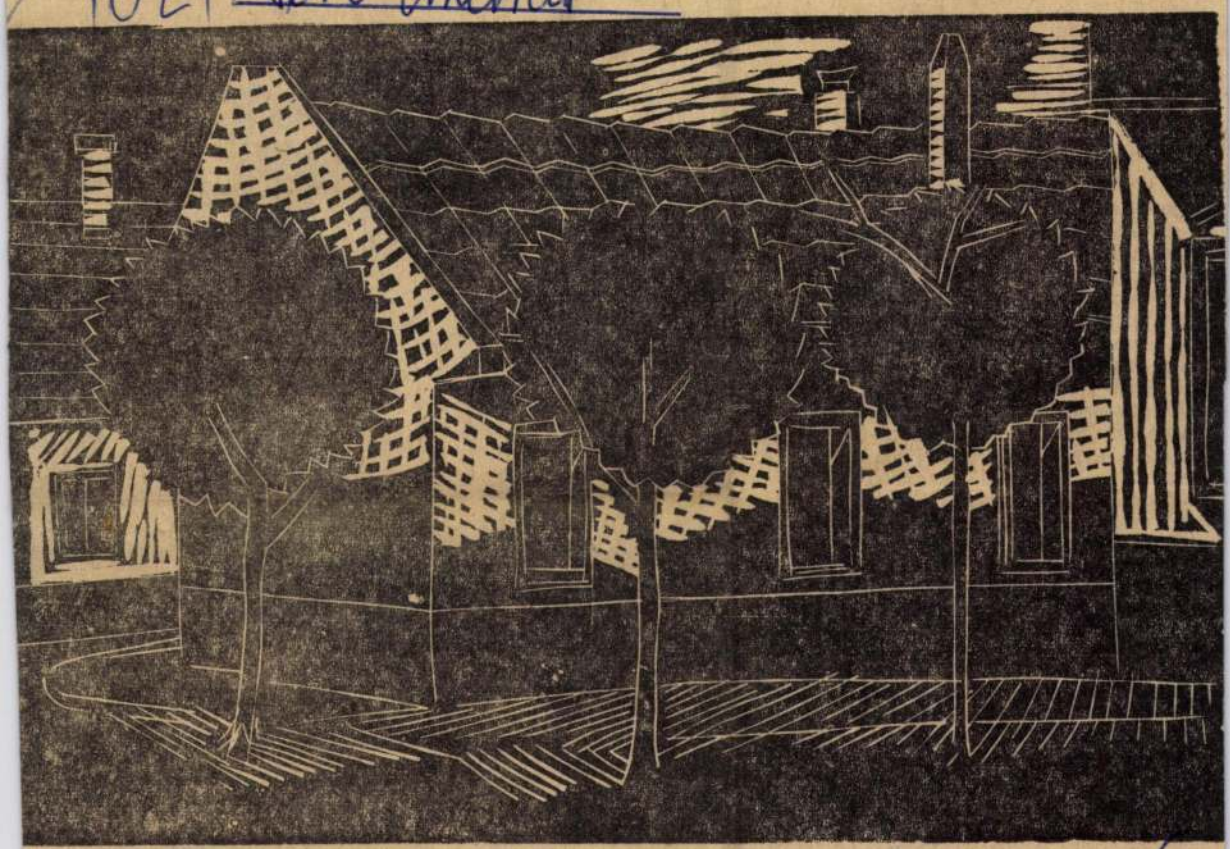

Gerő András metszete

AZ EMBER?

an ma múzeumi tárgyakként nutogatják Fučik egykori cellájának berendezését, a kis asztalt is, nelyen riportját írta. Sőt a Pankác guillotine-ját is megnézhetük. A múzeumi kalauz elmondja: szörnyű szerszám bárdja oly rővel sújtott le, hogy a cellák negremegtek tőle. A foglyok, akik le kerültek, tudták, hogy élve em szabadulnak. Naponta halották; érzékelték is: az „akasztóa" tövében élnek, amíg élnek. učik riportja hihetetlenül pontos írása ennek a testi és lelki állaotnak. Elsősorban azért, mert lyan végső helyzetben tudja kiülállóként szemlélni és faggatni magát, amikor ez emberi szálítás szerint majdnem lehetetlen. e legalábbis nagyon bölcsnek és rősnek kell lenni hozzá. Fučik zoban meggyőz: ez az egyetlen hetőség a kínzások és a halálos nyegetettség elviselésére. Riortjának talán ez a legegyetemebb üzenete: az írónak írnia kell, z utolsó pillanatig.

Julius Fučik, a szerkesztő, a agyhatású riporter, az esszé- és nulmányíró, mindössze negyven vet élt. 1903. február 23-án, hetven éve született, és 1943. szepember 8-án végezték ki Bernben.

Sz-y

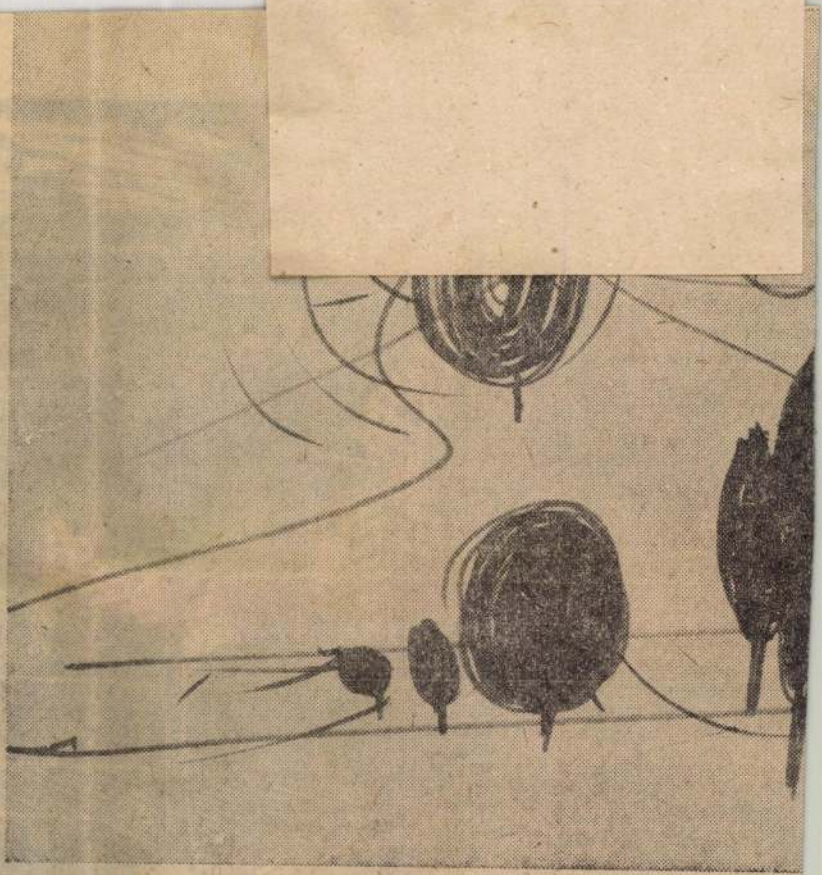

Erdélyi János: Táj

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

1974 JAN 5.

Gerő András

KÖN

1021

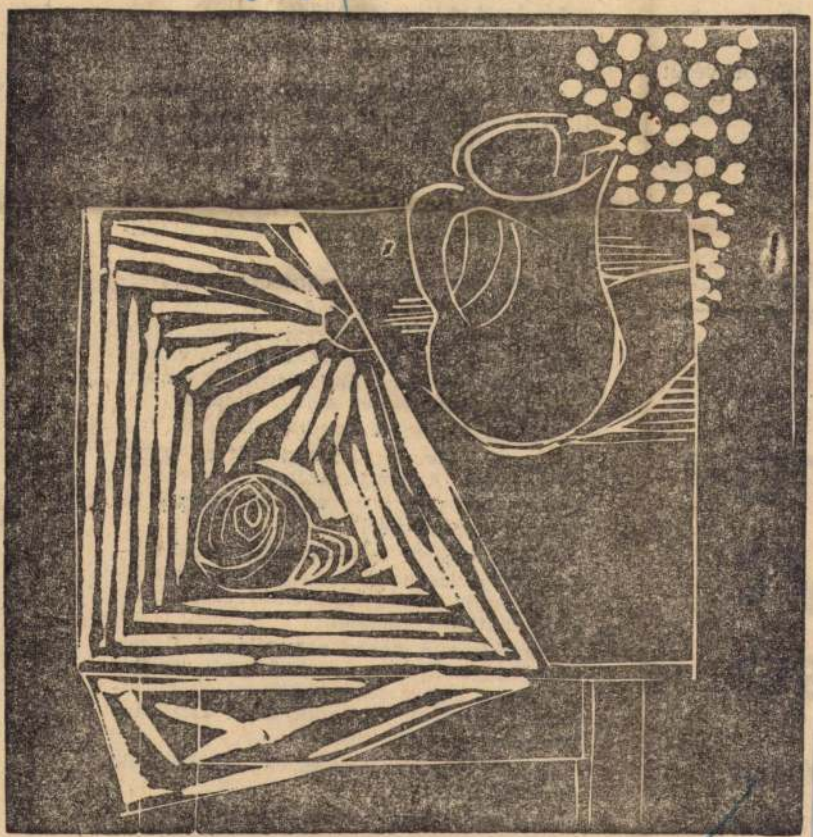

Gerő András metszete

A vá
Csorl
megsze
vább, nem vesz részt ebben a goromba mókában: sürgősen kigyógyítja barátunkat a versírásból — még ha egy inyenc élvezettől foszt is meg bennünket.

●

A társaság később átvonult a kocsmába. Itt a község vacsorát adott a tiszteletünkre. Mindenki kapott egy tányér marhapörköltet, s fél liter bort hozzá. A többit a saját zsebünkből kellett fedeznünk.

Vacsora után a Gumiarcú odahúzta a széket Csorbához. Versét az asztalra terítette.

— És most beszélj, pajtikám! De őszintén. Őszintén mondd el a véleményedet.

Kiváló elnökünk úgy érezte, fontos küldetést teljesít. Egy tévelygő kisiparost visszaad derék iparának. Egy jóravaló embert megment reménytelen szenvedélyétől.

A feladat könnyűnek tűnt fel.

Hiszen a Gumiarcú maga volt az igyekvő odaadás. A magyarázatra szomjazó figyelem. Látszott, hogy valóban érdekli, mi is a baj költészetével?

— Hát először is — mondta Csorba. — Kezdjük a végén: „S hogy boldog lesz a jövő — Tudja minden csecsemő!..." Ezt nem gondolhattad komolyan.

Barátaimmal nehéz rosszallással figyeltünk. Megőrült ez a Csorba? Eszét vesztette? Épp a legpazarabb baklövést akarja kiirtani? A költői csattanót, amit éjszakánként ragyogva citáltunk?

Csorba azonban egy türelmes házitanító modorában folytatta:

— Gondolkozz, kérlek. Ki tudja, hogy boldog lesz-e a jövő? Egy csecsemő, kérlek? Egy csecsemő???

A Gumiarcú ezen valóban elgondolkozott. Még bólogatott is. Láttuk, hogy az

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 OKT 9

NÉPSZAVA

Gerő András

1021

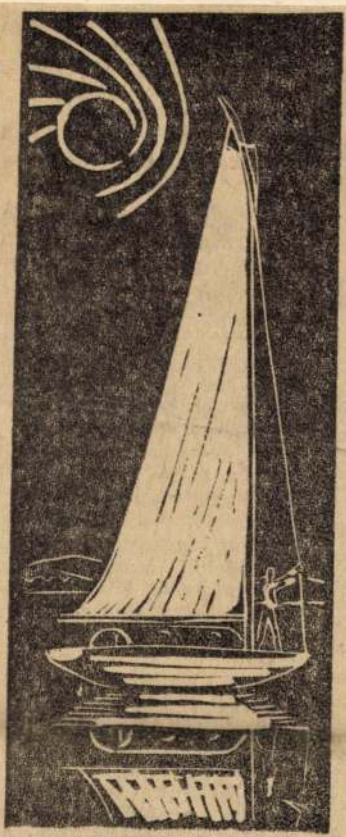

Gerő András:
Balatoni vitorlás

rendőrségen-vezetőket, a pedagógusokat is. Már 560 szövetkezetben van szakszervezeti alapszerv vagy csoport. Negyvenezer alkalmazott vált szakszervezeti taggá eddig, és azt hiszem, sokan gondolkodnak, hogy belépjenek vagy felújítsák régi, üzemben szerzett tagságukat. Érdekvédelmi munkánkban mindenképpen jó kölcsönhatással lesz egymásra a szakszervezet és a szövetkezet.

— A kongresszuson e kérdésekről és sok más, az egész társadalmat érintő feladatról lesz szó. Bizonyos azonban, hogy a nemzedékváltás, az előrehaladás problémái nemcsupán a termelőszövetkezetekre, hanem az egész országra tartoznak.

Lendvai Vera

SAJTÓFIGYELŐ
AGYAR
IDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 I CB 28

NÉPSZAVA

Gerő András

1021

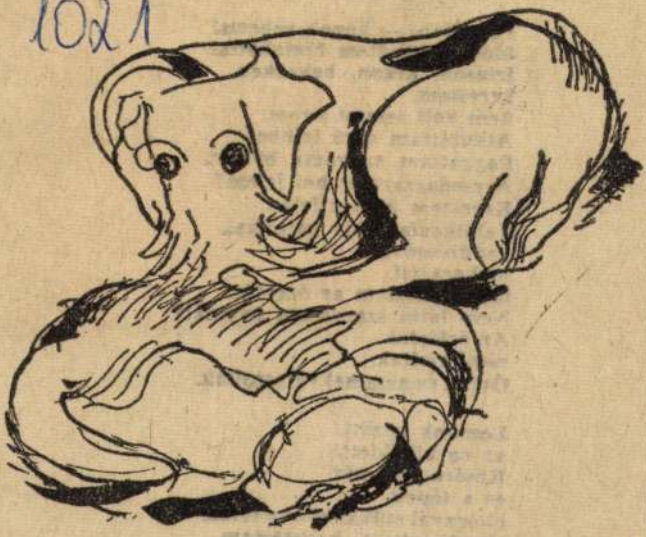

Gerő András: Tanulmány

eltűnt hírt
Szinte káp

Fáradtan,
üldözni ke
Irtáson, á
kerestem,
nem volt
Átkutattar
Faggattam
A csodasz
Kerestem
Találkozta
vaddisznó
lepkerajja
megkérde
Nem látta
Az óriásfák
rámhajoltak.
Óvtak és nemmel válaszoltak.

Lombok között
az ég kikéklett.
Későre járt már
és a tépett
ökörnyál szökkent át a réten.
Megfáradtam, hazatértem.
Azóta őrzöm, — mint csodát.
A gyermekkor káprázatát.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Gerő András 1984, JUN 2, 3

NÉPSZAVA Szabó és

grafikus ...

/1021

Gerő András SZOBABELSŐ

0

„Dísz

zentmih

Megmon

ihályi Szabó Péter ötödik
rseskönyve. Jellemzően
krözi ez is az előző kötetek
rekvéseit. A költőt jobban
dekli a gondolat, mint a
rs, „az igazság jobban,
nt a szépség". Ez az érdek-
lés alapvetően meghatá-
zza versalakító, valóság-
fogó módszerét, stílusát,
ngját. Innen erénye, de
yatékossága is: a prózai-
, a költőiség csökkentett
ka, színtelenség.

A kötet java köznapi, kö-
ségi gondokról szól: „las-
szemérmes rothadásról",
yról, jégkorról, háborús
vegetésről, az összefüg-

rult a magánélet kereté
zé. E verscsoportba tart
a kötet két legerősebb
rabja *(Idill, csakazértis,*
ammal a kertben). Belü
kisvilág, a család, az ott
védettségében hajt ki a
ke, a munka, az öröm s a
vő ígérete. De ez csak
pillanat. Pillanat, a fenye
tettségben, amelyet meg
lít, állóképként kivetít a v
Mert ami „jó jön, jő i
bentről". A bent: az „emb
léptű világ". Ezzel szemb
áll a kint, a „kétes örö
ség". Innen a versek go
dolati világossága, egyszer
sége is. A kintből a képzel

Gerő András
MAHIR
Sajtófigyelő
NÉPSZAVA
1983 DEC 3 11

1021

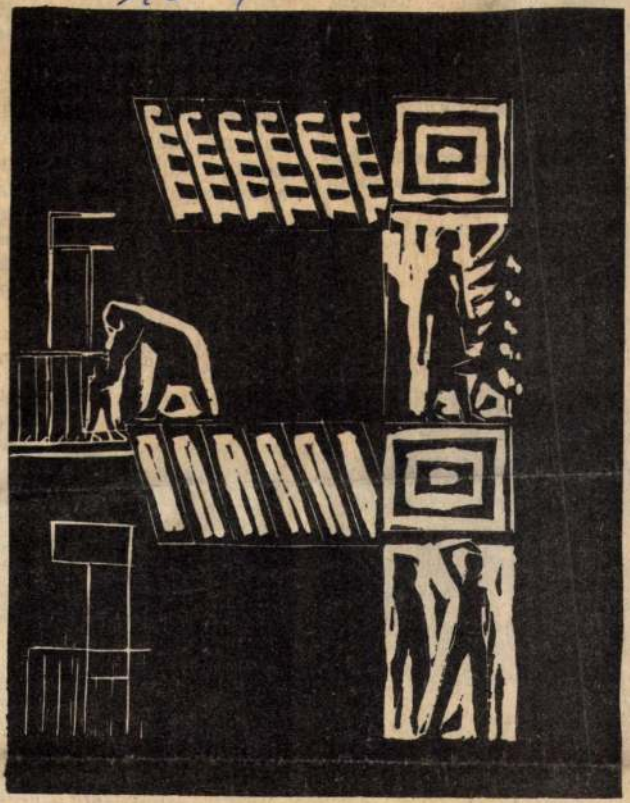

Gerő András

LÉPCSŐHÁZ

abból minden
nem.

Talán egy
mire megmoz
maga alá húz
emelte valam

Vártuk, hog
ni kezd.

Ehelyett eg
állt, nehézke

FENYVES

mint én!

Azzal kezdhette, mikor föl ébredt, hogy a lába körmé vel kikaparta szemhéjából varratot. Ha fájt neki, h nem. S utána már úgy „ren dezkedett", ahogy neki tet szett.

S nagy mérgesen megra gadta anyám az ablakba kinyitotta az ajtót, s kivágt az udvarra, mint a huszor egyet.

Bár ezután már nem ke lett féltékenykedniük rá, tyúkoknak nem udvaro többé.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

1972 AUG 26

Gerő András 1021

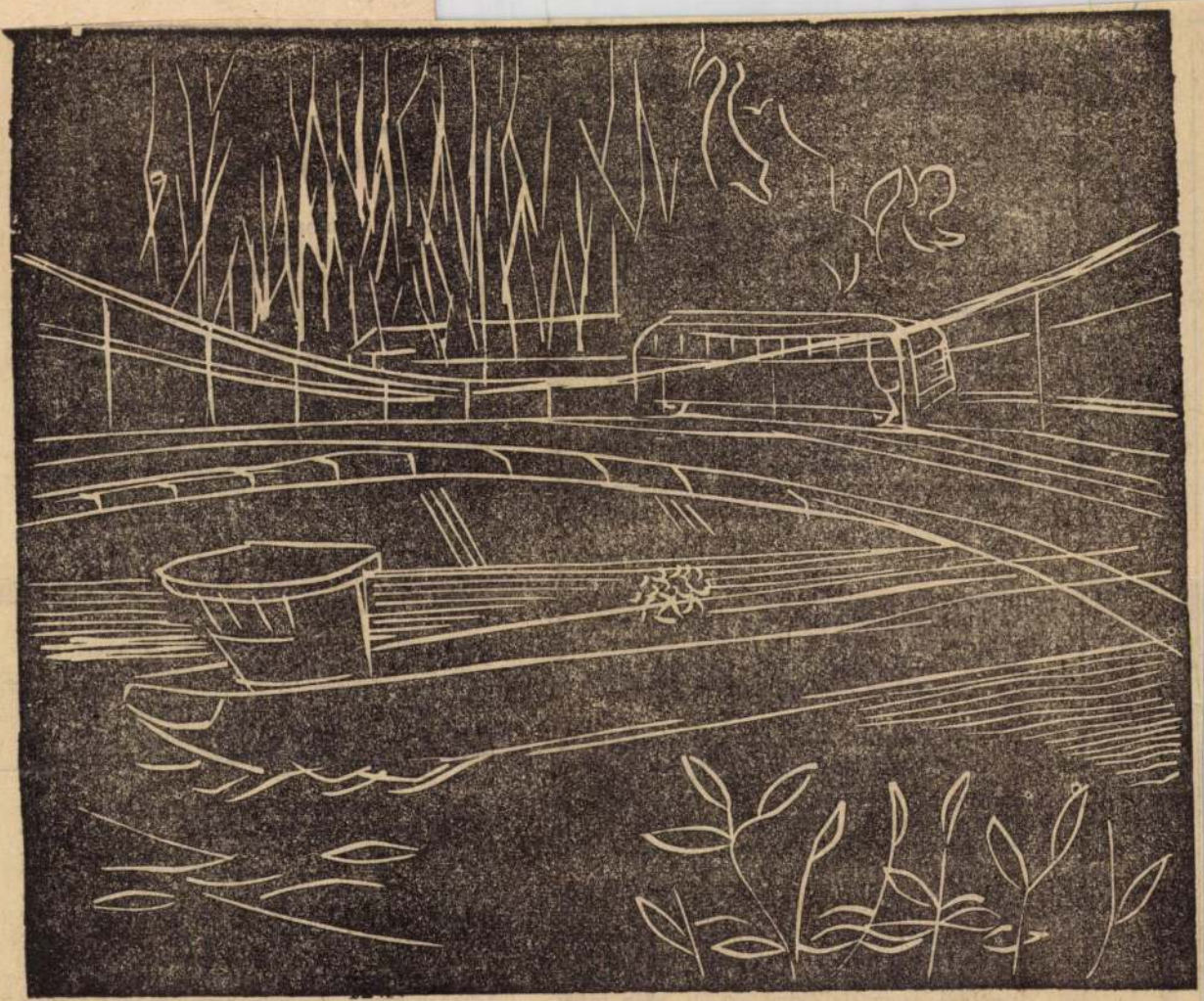

Gerő András: Híd

1972. AUGUSZTUS 26.

BALÁZS SÁNDOR ELBESZÉLÉSE:

VADOR

Szép nagy fekete felhők úsztak az égen. A hold csak ritkán búját ki közöttük, aztán megint eltűnt. A faluban teljes volt a csend, csak egy vékony gyereksírás hallatszott valahonnan.

Kolonics János egész nap kint szántott a mezőn, aztán este bekapta a kedvére való vacsorát, tejfeles túrót húspogácsával, utána pipára gyújtott és kiment a tornácra nézelődni. Főleg az eget nézte, a felhőket, majd a tornácról a három kőlépcsőn lement az udvarra, ott ismét megállt az eget nézni. Innen aztán gyorsan, szinte futva átszaladt a szomszéd kerítéshez: az időt alkalmasnak látta a vadászásra.

A kerítésnél nagyot, éleset füttyentett. A falu csendje megszakadt egy pillanatra, hogy utána még nagyobb legyen. A füttyszóra a zsuppos házból kijött egy se nem öreg, se nem fiatal ember, Rájkolt Gyula bácsi, örökös mosollyal nagy barna bajusza alatt.

— No, mi az, János? Kimegyünk? — kérdezte.

— Ki. Készülj. Kilenckor a kőhídnál.

Többet nem is mondott Kolonics, sietett vissza a házba. Elővette a szekrényből a bőrnadrágot, fülessapkát és csizmát, ilyenkor tavasszal hideg az erdő, jól fel kell öltözni. A lefűrészelt csövű puskát csak utoljára vette elő a szekrény aljából, a rongyok alól.

Rozi, a felesége, eközben a tarisznyába tette az ennivalót, szalvétába kötve a kenyeret, szalonnát. Nem feledte el a cigarettát és gyufát sem. Oldalt, papirosba takarva, tíz patron. Mindezt szó nélkül. Mikor összekerültek, vagy tíz évvel ezelőtt, szép piros, beszédes asszony volt és persze tudakolta, hogy miért és hogyan, de János leintette, hogy erről nem beszélünk. De hogy Rozi a köve
jajis
ják,
A k
a faluban csak Pösze Julinak hívták. Idővel emellett a szűkszavú ember mellett Rozi is kevésbeszédű lett, inkább kerülte, mint kereste az embereket. Mindig tartott a házban egy kis parasztgyereket, azt küldözgette, ha kellett, boltba, postára. Omaga ritkán mozdult ki a házból, évenként, ha egyszer-kétszer, amikor sárga fejkendőjét a szemére húzva átment a szomszéd Ládonyba Lidi néhihez, mert János nem akart gyereket.

János csak egyet akart: vadászni. Az első világháborúban szokta meg a lengyel mocsarakban, ahol több mint egy évig éltek szinte elfeledve és mást se csináltak, mint vadludakra, kacsákra, gémekre vadásztak. Ott szokta meg a kevés beszédet is, mert nem volt kivel beszélni. Mikor aztán nagynehezen haza vergődött, két puskát is hozott a rüsztungjában és a katonaládája tele volt patronnal. Itthon folytatta volna a vadászást, de a szécsényi szolgabíró nem adott neki engedélyt.

— A paraszt ne vadásszon, az az urak dolga — mondta és Kolonics Jánosnak dühösen, leszegett fejjel kellett kilépni a hivatalból. A méreg majd szétvetette, ahogy az erdőn keresztül hazafelé ment és elirámodni látott egy őzet, csörtetni hallott egy vaddisznót — hát ha nincs engedély, akkor engedély nélkül! Ő nem marad vadászás nélkül! Megszokta ő ezt, mint más az italt. És az a két puska nem rozsdásodhat ingyen a szekrényaljában és a sok jó patron nem rohadhat el a ládában. Vadászni fog, az apjuk istenit! Majd éjjel, titokban!

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-968, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM
1973 MÁR 24

1021

ÉKOZÓDÁS-

Gerő András metszete

A:

első napja

odakoccan. de azt is
nálom, hogy élesen
embe, hirtelen fölhan-
vért fizettünk ezért...
iangja a bámuló, sür-
a roncsszörny közelé-
otta meg? Mindenki?

ártyám, mintha hirte-
géppel nagy magas-
em. Ott állok. Látom
B 52-es roncsánál,
jén vékonycsontú ka-
akár a népmesék hő-
t fenevad tetemén...
ell — hallom a Csen-
gásában a hátam mö-
aiphongba, de csupán
eretnék itt. Nézni a
ölfogni a magnetikus
uygalmat, akár a hal-
a vigasztalást min-
Kitéve üres parton:
il... Ott áll és mégis
a hullámokon, úgy,
n, majd meredeken,
hol jár. Merre *van*,
iosódik az *itt* meg az
magamat a Csendes-
. Látom a vizen. Lá-
imzó hegyek közt...

z

trópus — mondom
ézem a szitáló ködöt,
őzete alól a hegyen,
ősorra látok le: a fa-

alatt. Növekszik, akárcsak ez a nép. Hiszen itt, ilyen éghajlaton élni önmagában is hőstett.

Tenger és idő zúgása ismét pagodában, ősi szobrok közt, félhomályban. Itt ülnek a szobrok, a „hosszú-fülűek", a sokat-tudók, akiknek ősmodelljei elmentek valaha minden végletek felé, hogy egy pontba visszatérve mondhassák: kimerítettük az élvezetek forrásait, de az utolsó cseppjük méregkeserű. És lehajóztunk a testi jólét minden folyóin, melyek deltája mégis a Hiábavalóság. Ki tudtunk minden raffinériát, de a halálnál nincs agyafurtabb ellenség. Ott feszül élveteg mosolyunk alatt. Nem vált meg semmi aszkézis — sugallják a mélytűzű tekintetek a kultikus-soványség borda-templomaiból. Istent hiába véltük meglátni: vele nem beszélhettünk. Hiába szóltunk: nincs válasz a mennyország kapujában. Megcsap a szellem világossága a szobrok közt, hegytetőn, romok, bombatölcsérek, lelőtt repülőgéproncsok és örök hullámok fölött: a szobrok ülnek és várnak. S most jut eszembe — ismét a földön járva — az alsó fülcimpák szembeötlő hosszúságáról, hogy itt Ázsiában a legpiszébb európai is hosszú orrúnak számít. Európaias arcú vietnamit láttam már — „nagyorrút" soha. Nézem a kísérőimet, kiknek arcvonásait viszont láttam a szobrokon. Azoknak ég mását.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1977 JAN 2 3

Népszava

Gerő András

1021

Gerő András: Gadányi-variáció

képviselő, a nemzetgyű-
külügyi bizottságának ex-
öke, a Becsületrend Lovag-
ám homályos pénzügyi ma-
verei, családrd nemzetközi
nkügyletei miatt az utóbbi
évben a belpolitikai szín-
ről valósággal kitiltott *de*
oglie halálát kiszámítottan
ott kézlegyintéssel próbálja
ntézni. Sőt, olyan burkolt
zások is napvilágot láttak,
elyek szerint *„alapos oka"*
et a Giscard-kormányzat-
k az ügy e különös kezelésé-
ami akarva-akaratlanul az
erikai *Watergate-botrányra*
lékeztető „politikai elken-
zés" gyanúját ébreszti.

A belügyminiszter elnökleté-
megtartott ama bizonyos
ember végi sajtóértekezlet
egymást érik az újabb és
bb szenzációs leleplezések
n de Broglie herceg viselt
gairól. És az „elzüllött" rend-
őrfelügyelő *igen magasan tró-*
ó pártfogóiról. Meg arról,
y a rendőrség — pontosab-
az alvilággal szoros kap-
latot tartó úgynevezett
rhuzamos rendőrség" — *elő-*
udott a gyilkossági tervek-
sőt, lebonyolításukat a
ízínen nézte végig tétlenül.
„banális gyilkosság" cím-
al közreadott eredeti hi-

A gyilkosság színhelye a holttest elszállítása után — csak a „furcsa herceg" krétakontúrjai maradtak az aszfalton

dás szerint fizetni az adóssá-
got, mint eddig. Ezek szerint
nem állt érdekükben a herceg
meggyilkolása. *De kinek állt*
érdekében a herceg halála?

A vád képviselőinek nem
lesz könnyű dolguk a bizonyí-
tási eljárások során. Különösen
nehéz lesz azt a talányt meg-
fejteni, vajon Ribemont és
Varga miért éppen a Rue des
Dardanelles 2. — *a saját irodá-*
juknak otthont adó magán-
palota — előtt gyilkoltatták
volna meg a herceget.

Az ügy, gúnyos fintornak is
beillő, legfrissebb fejleménye:
a közös piaci kilencek Európa
Parlamentje napirendre tűzte
Jean de Broglie herceg tanul-
mányát, amelynek témája —
a családrd nemzetközi pénzügyi
manőverek elleni küzdelem
szükségessége és módozatai.

Köves Judit

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 NOV 20

NÉPSZAVA

Gerő András

de fekszem azóta ...
fejszékkel ágyazik az éj

1021

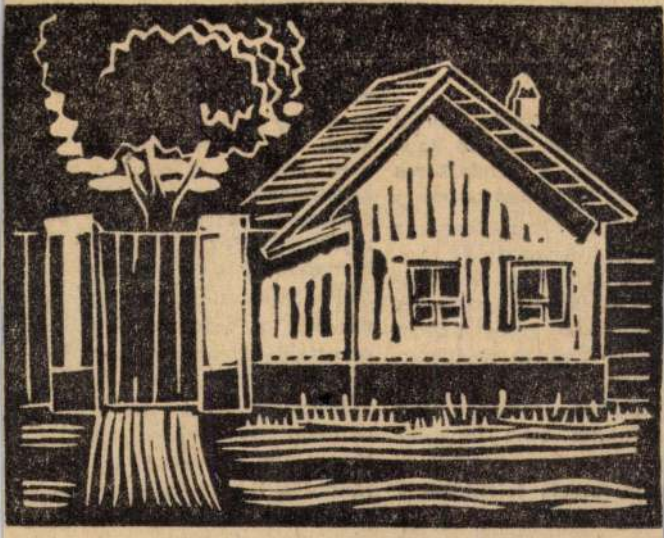

Gerő András: Szolnoki részlet

ezve —,
iatal *nők*
ogadták n
z intézked
asárnapot
pótlék" se
yettesíteni.

A Szent
oltban 110
a vissza a
óvoltából a

— Könnyebb lett az
letem. *Nyugodtabb va-
yok.* A szabad szomba-
okkal minden második
éten két teljes napom
an a fiamra és önma-
amra.

Ezekkel a megfontolt
zavakkal *Túri Istvánné*
ellemezte a vasárnapi
árva tartás jelentőségét.
edig neki még így se
önnyű. Ceglédbercelről
onatozik be mindennap
munkahelyére tizennégy

kereskedelemben 18 éve
dolgozom. Megéltem sok
nehéz időt. Sok külön va-
sárnapot. És bár a férjem-
mel igyekeztünk mindig
mindent a legokosabban
beosztani, elrendezni, nem
volt az igazi, hogy ő a
fodrászüzletben, én meg a
boltban vasárnapoztam.
Hogy soha egy közös ki-
rándulás, hogy a talpalást
az ember vasárnap esti
főzéssel, mosással tetézze.
Nagyon örülök, hogy vég-
re vannak igazi családi

jön, h
belefel

A C
mi Vá
Szőllős
vezető
várnal
déstől

— A
most
lunk i
bad s
leg sz
vagy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ÉLET ÉS IRODALOM

Gerő András
1921

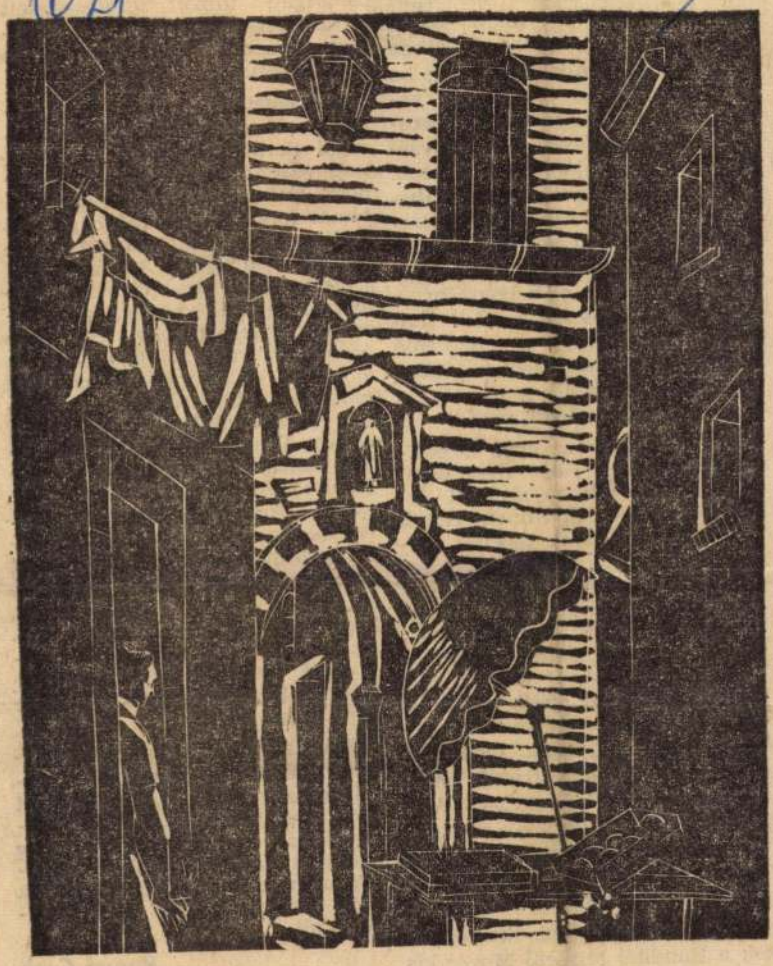

Gerő András: Utca Vence-ban

1973. JÚNIUS 23.

eltorzult alak; Boris, az ünnepelt, az elhülyült, a falásba, testiségbe visszasüllyedő — végül belehaló — férj; a nyomorékotthon születésnapi ünneplői pedig a gyűlölettel saját világukba vonuló, néha tömegőrületbe heccelődő nyomoréktársadalom. Egységes, átgondolt, jól megírt darab. Csak képtelenek vagyunk szabadulni Beckett hatásától. *A játszma végé*-től, nyomorék-prózatöredékeinek újra és újra felidéződő részleteitől, s helyenként a *Marat/Sade*-átcsengésektől. Fokozza az élményt a főszereplő *Judith Holzmeister* remek játéka, s a kitűnő lengyel rendező, *Ervin Axer* hibátlan munkája.

F. Ch. Zauner az apró Experimenttheaterben *Kobe Beef* című darabjának ősbemutatójával járult hozzá a Bécsi Ünnepi Hetek rendezvényeihez. A morbid történet: titokzatos baleset után, begipszelt lábbal tér magához egy fiatalember a rendkívül rokonszenves családnál: etetik, itatják, különös, túlzott gonddal ápolják, hízlalják és masszírozzák, s mikor megfelelőnek ítélik a kondícióját, eléggé porhanyósnak vélik a húsát, megeszik. Csakhogy nem ér a poén, ha a tizedik perctől tudjuk, mi következik. Alig képes segíteni a darabon az amatőr rendező és az amatőr színészek jó szándékú munkája. Meg is bukott azóta a darab.

Látszat-újdonsággal kecsegtettek a Handkét rendező Meyer kis lis férfi épp egy nyolcadik társuk születésnapját ünnepli, mikor betoppan egyikük volt évfolyamtársa, egy családapa. Az eltussolás és a nyílt vágy, a szégyen és az agresszió, a normális nemiség mögé búvó kíváncsiság és a félelem ijesztő váltásaiból áll össze a darab. A nemiség másik végletének botrányköve a színtén májusban lefutott *Sennentuntschi*, a svájci *Hansjörg Schneider* műve. Három, az Alpesekben élő férfi az őrülethez közeledik, mert sohasem jutnak nőhöz a sziklák és legelők között. Elhatározzák, hogy nőt eszkábálnak maguknak. Aztán életre kel a vágyból megformált nemiség, s még pusztítóbb mohósággal emészt el mindent maga körül.

Számtalan határtéma, a kísérletezés igényével, váltakozó sikerrel. A nagy széria csúcsa, Beckett után most bizonytalanabbak, szorongóbbak ezek a kísérletek. De ahogy a korábbi válsághangulatok után, a színházak ambíciója talán most is kivezet a hullámvölgyből.

Kurucz Gyula

SAJTOFIGYELO

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 FEB 2 7

Népszava

Gerő András

1021

és minden ágon ...

• Hatvan éve született Devecseri Gábor.

Gerő András: Budapesti látkép

ni fizetést húzó törzsfőnökök
épviselnék azt a megoldási
ehetőséget, a „közös kor-
nányzás létrehozásával",
mely — *Smith* szerint — a
nemzetközi lehetőségek kime-
ülése után elképzelhető".

Ezenkívül még egy adut
gyekszik kijátszani *Ian Smith:*
árgyalásokat kezdeményez
Abel Muzoreva püspökkel, a
Zimbabwei Afrikai Nemzeti
Tanács külső szárnyának veze-
őjével. A mérsékelten nacio-
nalistának mondott afrikai
soport előtérbe kerüléséről a
ondoni *Financial Times* meg-
állapítja, hogy *„Muzoreva*
püspöknek semmi befolyása
nincs a rhodesiai felszabadító
erőkre". Joshua Nkomo, a nem-
eti tanács belső szárnyának
vezetője pedig azzal vádolta —
vonal Del-Afrikái
resztül, arra ösztö
kormányt, hogy
„belső megoldássa
a nagyobb katon
pást, ha az egyálta
hető. Ez az elképz
nemcsak a felszal
galmak céljával ellenkezik, de
szembekerül a brit kompro-
misszumos javaslatokkal is —
hasonlóképpen az amerikai
tervekkel. Jellemző például,
hogy az *Ivor Richard* angol
megbízott által előterjesztett
javaslatokat Ian Smith *„kao-*
tikus marxista uralmi diktá-
tumnak" nevezte.

Nyilvánvaló, hogy a fajül-
döző Rhodesia vezetői
már *kezdetben* sem vet-
ték komolyan a hatalom átadá-
sának lehetőségét az afrikai
többségnek, és később *Genf-*
ugyet, *„akkor a fegyveres fe*
szabadítási akciónak kell k
mondaniuk az utolsó szót." E
támasztja alá *William Etek*
Mbouaua, az Afrikai Egysé
szervezet főtitkárának nyila
kozata is, aki felszólította
kontinens országait, hogy t
mogassák Zimbabwe népén
felszabadító harcát. Ugyana
kor *Joshua Nkomo* — ho
semlegesítse a manővereket -
a genfi konferencia azonn
újabb összehívását javasolta.

Jankovszky Já

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

19/3 SEP 29

ÉLET ÉS IRODALOM

Gerő András

1021

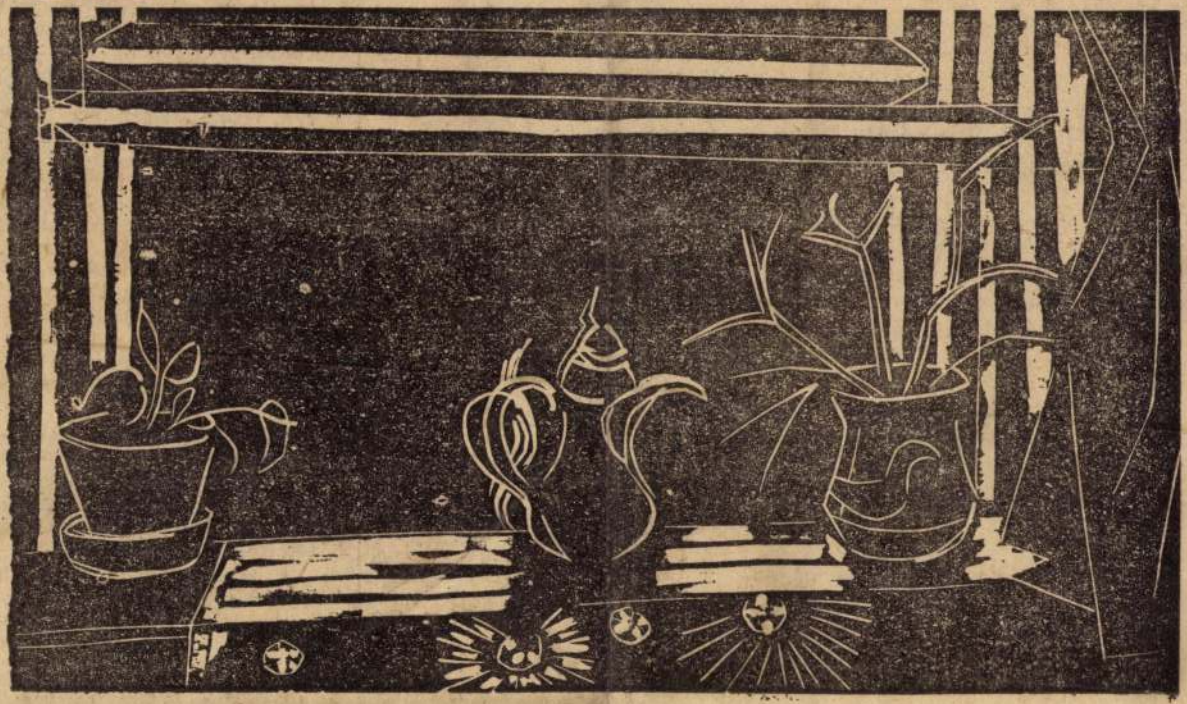

Gerő András: Csendélet

1973. SZEPTEMBER 29.

Eltáncol, visszatáncol,
aprózza parázson,
lépteti lángon —
jőve a búsulásból,
jegek liliomától,
a sátán a lánnyal tűzkertet táncol.

Dehogy hamvasztja, dehogy is oltja —
érkezve iszonyatából,
űzetve dühödt isten-kutyáktól,
hogy ne halljon semmit a csaholásból,
a lánnyal a sátán
tűz-sáncot táncol.

Mintha nem tudna semmit a hóhazákról,
a világ alatti, világ feletti havazásról,
mintha nem fagyott volna oda a szárnyával százszor,
a sátán a lánnyal
lázas, sugaras szárnyakat táncol.

Eltáncol, visszatáncol.
Mintha nem hullt volna ki soha a lángból,
a fekete szomorú sátán a lánynak
gyönyörű parázs-fiakat táncol.

Bajor Gizi nyelvbotlása százszor értékesebb az operettszínész olajozott fecsegésénél. Radnóti Miklós tollhibája százszor értékesebb a bestseller hibátlanul összeszerkesztett jelentéktelenségénél.

A tárgyi tökélyt hagyjuk tárgyainkra. A tökély valódi értelme: botlásokkal teljes tökéletlenség, mely mégis felülmúlja a csak-tárgyi tökélyt.

A tökély valódi értelme: emberség.

Gerő András

"Csendélet" c. képét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 29.
XVII. évf. 39. sz. 14. lap.

Gerő András rajza

Kortárs, 197o./1. 26.o.

Gerő András

"Karosszék" c. rajzát bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. ápr. 13.
XVIII. évf. 15. sz. 11. lap.

Gerő András

Csendéletszerű metszetének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 5.
XVIII. évf. 1. sz. 10. lap.

Gerő András

„Furcsa játékos" c. metszetének
reprója a 9. oldalon

Népsava 1972 augusztus 12

Gerő András

„Hangszerek" c. rajta
az 5. oldalon

Nápszava 1972 november 18

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

1972 NOV 18
Népszava
Gerő András

1021

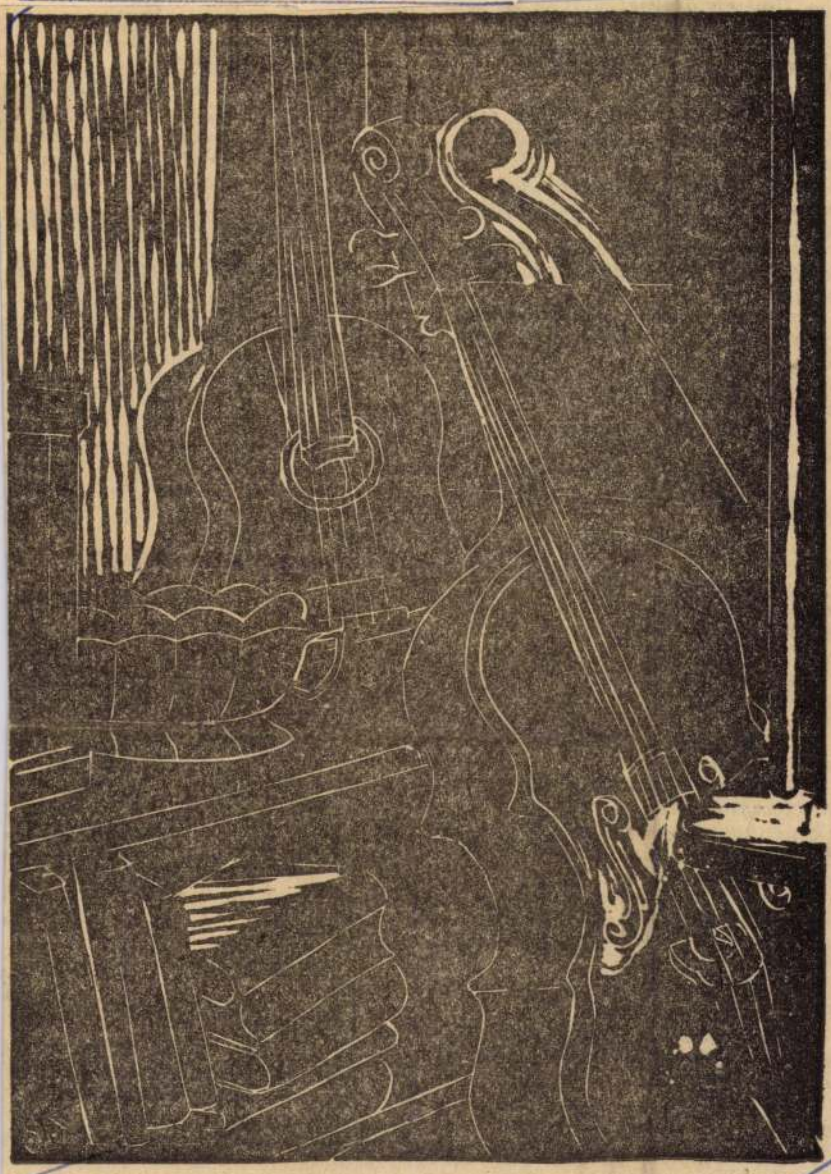

Gerő András: Hangszerek

— Ugyanis a vonal nagyon [illegible] terhelve, és már kérvényezték a postánál, mert egyszerűen ke[illegible]nek kapcsolni a hívásokat, és lehet, hogy a Jenő bácsi...

— Értsd meg, nekem nem fontos! — ez már nagyon ingerülten hangzott.

Anya félénken otthagyta a dattorzót a levegőben. Aztán [illegible] belőle:

— Miért kiabálsz? Mi? Hogyan beszélsz az anyáddal? Te szégyentelen!

Most velem veszekszik, mert nem jelentkezik a Jenő bácsija — gondolta Mária.

— Ezt érdemlem én! Aki felneveltelek!

Csupa ismerős, visszatérő mondatok.

Ezek a hosszú, fel-fellángoló monológok már hozzátartoztak az életükhöz.

Az anyja aztán elhallgatott. Egyszerűen lejárt.

— Na, megyek angolt tanulni! — mondta Mária. Ennek a kijelentésnek nem túl sok értelme volt, hiszen nem ment sehová, csak elővette a könyvet. Hátul, az anglicizmusoknál nyitotta ki. A füzetét az asztalra tette.

Az anyja újra odaült mellé. Lóbázta a lábát.

A Markó utcába járt, csoportos tanfolyamra. Az angoltanárnő — szigorú, kontyba fésült pedagógus —, amikor egyszer megnézte Mária irkáját, felhorkant:

— Miket tanul maga? To make very light of an evil — böngészte az apró, egybefolyó betűket. — Tudja, mit jelent?

— Félvállról venni a bajt — mondta Mária.

— Stimmel. De ez egy ritkán használt kifejezés, nem is volt feladva, ha nem tévedek!

Mária biztosította, hogy nem téved.

— Hát akkor? — szúrós, kérdő szemek.

Vállat vont.

Ezúttal az anyja bírta rövidebb ideig:

— Miért vagy ilyen ideges?

— Én? Egyáltalán nem vagyok.

— Volt benn valami?

— Mi lett volna?

Várakozó csend. Aztán az anyja:

— Összeveszteték Gáborral?

— Nem.

— Hát?

— Mit hát? Miért faggatsz? Mondd meg!

Mária kiment a konyhába. Nem akarta bevágni az ajtót, mégis akkorát szólt, mint egy ágyú.

Néhány perc múlva az anyja utánament.

— Gábor feljön ma? — kérdezte közömbösnek álcázott hangon.

— Nem.

Az őszülő hajú asszony, akár egy horpadt kérdőjel. Aztán teát tett fel, és közben, csak úgy mellesleg:

— Férjhez kellene menned.

— Anyukám!!! — úgy hangzott, mint egy életveszélyes fenyegetés. — Ne kezdd már megint!

— Jól van, na. Csak úgy mondom.

Mindent csak úgy mond — gondolta Mária. — És én is.

— Bekapcsoljam a tévét? — kérdezte az anyja.

— Kapcsold.

— Valami film lesz. Akarod nézni?

— Nem.

— Akkor miért mondod, hogy kapcsoljam be?

— Jó, hát akkor ne kapcsold! — Mária ingerült lett. Nézte magát a falitükörben. (Milyen öreg vagyok! Saját magam anyja lehetnék.)

— Miért veszekszel velem? — az anyja szája széle megremegett. — Mikor én csak jót akartam! — és már sírt.

Gerő András

Országház

Népszava, 1977.
szept. 27.
7. oldal

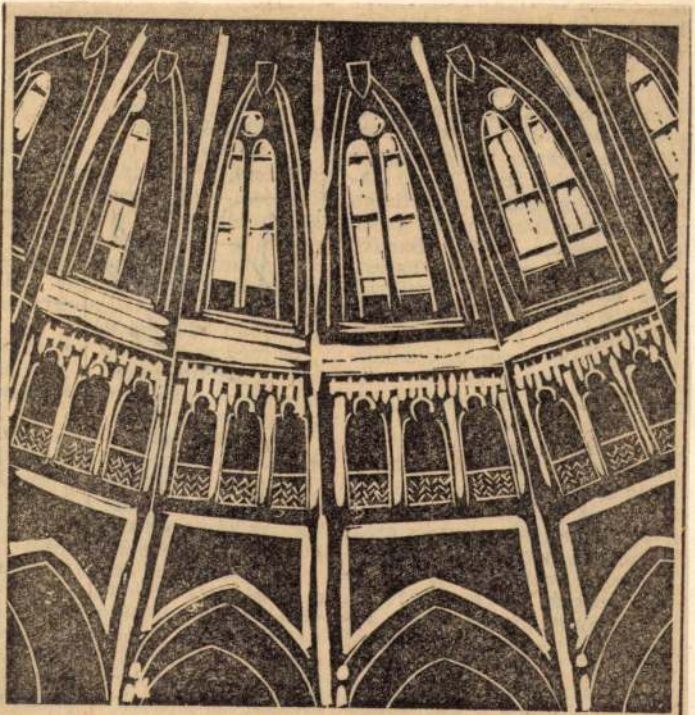

Gerő András: Országház

Gerő András

Csónak
holdfénynél

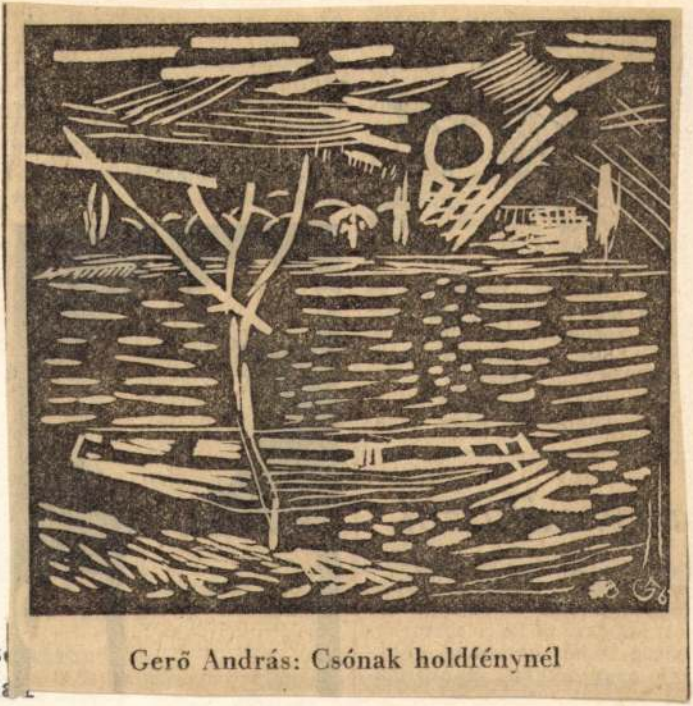

Gerő András: Csónak holdfénynél

Népszava, 1977. szept[illegible]
25. 9. old[illegible]

Gerő András

Magtár

Népszava, 1977. június 26.

8. oldal.

lelemkeltés, amikor a pártok lelkiállapotára. A milánói lel- közötti együttes tárgyalások kiállapot túl „modern" ahhoz,

illetően, hanem az európai nemzetközi enyhülés tové

Gerő András: Magtár

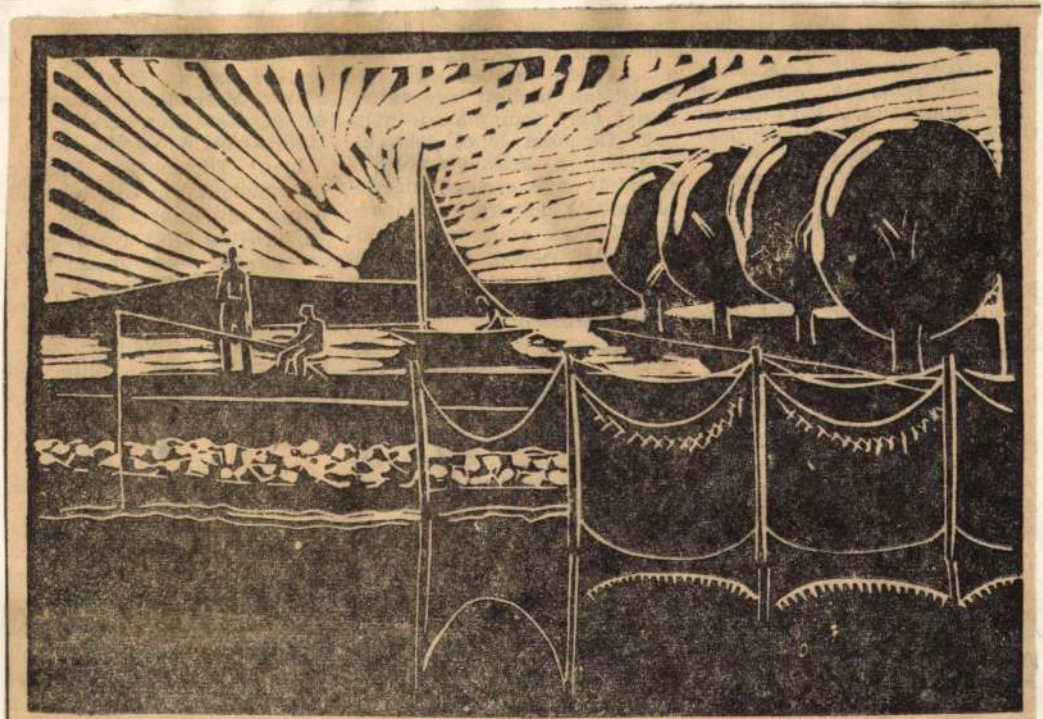

Gerő András: Balatoni reggel

Gerő András

Balatoni reggel

NÉPSZAVA, 1977.xx julius 30.
5.oldal

Gerő András, grafikus

MDK

Két rajza. Repr.

Gerő László: Ybl Miklós 8.

NÉPSZABADSÁG, Bu. 1964. aug. 2.

NDK

Gerő András

Párizsi részletek, toll

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Gerő András

Festőművész. Kiállítása jan 10-ig
a Fiatal Művészek Klubjában.

Cultivé.

Népszava, 1964 dec. 30. 4. l.

Gerő András festő M.D.K.

A Fiatal Müvészek Klubjában állitotta ki képeit

N apló

Magyar Nemzet 1964. december 29. 4..l.

Gerő Andrés testő M.D.K.

A Pátzai Művészeek Pusztában állítottja ki

képeit

N apló

Pátzai Nyaras 1926. December 29. A...I.

MDK.

Gerő András

Interieur-jének reprója

Müvészet 1965 7.lap -

MDK.

Gerő András

Kiállitásának hirdetése

Müvészet 1965 7.lap -

MDK

Gerő András

Utca Almádiban olajtempera 42x53

Fiatal Képzőművészek Studiója IV.Kiállitása.
Ernst Múzeum 1963.Június Kat.16.1.

M.M.K.

Gerő András

Rajzok Ybl alkotásairól , repr.

Ybl Ervin: Ybl Miklós születésének 150. évfordulójára
Műemlékvédelem, 1964. 2. sz. 88-91. l.

BDK

Gerő András

Gótikus torony helyreállitása, vf.

Felszabadult Bp. művészete. N.Szai. 1960.

MDK

Gerő András

Párisi részletek, toll

Fiatalok Studiója 1966. Ernst Muz.

Gerő András

Raja (repró)

Kortárs 1967 XII. 1888 dd.

MDK

Gerő András

Kiállitási kritika

Dunaujváros 1968 aug.27.

Gerő András

Balaton figurával, temp.

4. Balatoni nyári tárlat. Keszthely.
Balatoni Múz. 1968.

MDK

Gerő András

Kiállitási krítika

Dunaujváros 1968 aug.27.

Gerő András

(1936)

Gótikus torony helyreállítása, 1960,
papír, aqu. 40 x 28 cm

A felszabadult Budapest művészete.
Budapest, 1960. kiállítás,
katalógus. 35 l.

M.D.K.

Gerő András
grafikus

„Ablak"

Élet és Irodalom, 1968. márc. 16 - 5lap

M.D.K.

Gerő András

"Táj" c. müvét /metszet/ a cimlapon hozza a lap. Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. január 11.
XIII. évf. 2. sz.

M.D.K.

Gerő András

"Ház" c. rajzának repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. márc. 15.
XIII. évf. 11. sz. 7. lap

GERŐ ANDRÁS

„Hollókő" c. rajza

Művelődés 1969. 4. szám, 193. l.

CERŐ ANDRÁS

„A hollókői vár" c. rajza

Műemlékvédelem 1969. 4. száma, 194. l.

Gerő András
festő

„Budai harak"
(repro)

Vidos Zoltán: A Fiatal Képzőművészek Stúdiójának.
Művészet, 1969. Október – 22 kap.

M.D.K.

Gerő András

"Kisváros" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. aug. 9.
XIII. évf. 32. sz. 4. lap

Gerő András

"Illusztráció" c. müvének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 4.
XIV. évf. 27. sz. lo. lap

Gerő András

Kiállítása nyílik

Kiállítás
Endrenagyarország, Miskolc
1970. júl. 16.

Gerő András festő

Lamara Ziállítása

nyílt a mistolci líbrenszében

Érsekmagyarosszy/1970 november 6

7. old.

Gerő András

Metszetének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. május 15.
XV. évf. 2o. sz. 4. lap.

Gerő András

Fekvő, olvasó alakot ábrázoló metszetét bemutatja a lap.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. aug. 28.
XV. évf. 35. sz. 13. lap

Gerő András

"Templom" c. képének repr.-ját bemutatja a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1970. márc. 7.
XIV. évf. 10. sz. 12. lap

Gerő András

Marosi udvar olaj 63×53 cm

Stúdió '70. Ernst Múzeum Bp. 1970. Kiáll. kat.
Ism.: Bereczky Lóránd

Gerő András
festő-

„Marosi udvar" - át mutatta
be a tárlaton.

Vidos Zoltán: A "Studio 70" -
Müvészet, 1970.november - 34.lap

Gerő András

"Várlépcső" cimmel hozza a lap a müvész metszetének repr.-ját.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. nov. 14.
XIV. évf. 46. sz. 12. lap

Gerő András
festő

M.Dk

"Esti fények" vágyakkal és
érzelmekkel gondolatokkal
teli vonulását mutatja.

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőművészek..
Művészet, 1969 okt. 19 lap

Gerő András
festő

M.D.

„Budai kaiak"
(repro)

Vidos Zoltán, A Fiatal Képzőmüvészek..
Müvészet 1969 okt. 19 lap

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Gerő András

metszete

Magyar Hirlap 1978-79-17

Gerő András

1021

Gerő András metszete

1971 MÁJ 1 5
ÉLET ÉS IRODALOM
Budapest

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

SZABÓ GYÖRGY:

A SZ

Öröm arra gondol
Béke-világtanács nál
dezendő közgyűlése
pest és az ország ism
ség figyelmének közép
rül, mégpedig ezúttal is jó ügy kapcsán; s öröm hallani, hogy ezen a közgyűlésen a szellemi élet milyen kiválóságai lesznek jelen. Az írók, gondolkodók, alkotóművészek, tudósok eszerint most sem hiányoznak majd annak a nagy tekintélyű szervezetnek a munkájából, melynek már létrejöttében oly nagy szerepük volt, és ezáltal is hűek maradnak az 1948-as wroclawi kongresszuson először megfogalmazott eszményekhez.

●

Mondani sem kell talán, hogy ez a tény, az alkotó értelmiség változatlan, nem lanyhuló érdeklődése, sőt elkötelezettsége, egyaránt bizonyít a béke-mozgalom folytonossága, életereje, s a szellem emberének kiteljesedett, aktív modellje mellett. De azt érdemes volna megvizsgálni egyszer, milyen szerepe volt éppen ennek a mozgalomnak e modell kialakításában; mivel és hogyan járult hozzá ahhoz, hogy a közfelfogásban élő kép ilyen előnyösen változzék meg, mihelyt a valóban korszerű, a közösségért dolgozó entellektüelre gondolunk. Murger regényének alakjai, megszületésükkor, a leginkább tipikus elképzeléseket testesítették meg a századvégen, keserű „bohémek"

jünk hát, hogy nemcsak a felület különféle jelenségeit veszik észre, hanem azt is, ami társadalmi rendünk *alapjaiból* következik, s ami a maga legtermészetesebb módján rímel e nemzetközi mozgalom szellemére is. Hogy észreveszik és felfedezik, mennyire társadalmunk jellegéből, társadalmunk *egészéből* következik a békevágy; hogy mennyire azonos ez rendszerünk szerkezetének *minden* pontján, közösségi és egyéni gondolkodásmódunk *minden* metszetében; hogy mennyire elválaszthatatlan attól, minden ízében, sejtjében és mozzanatában, amit szocializmusnak hívunk. Mint minden józanul és becsülettel gondolkodó embernek, nyilván nekik is kifejezetten komikus mindaz, amit ellenségeink terjesztenek a szocialista országok közösségében élő Magyarországról, de most, a személyes ismeretség, a személyes tapasztalat-szerzés és élménygyűjtés alkalmával nyilván lehetőségük lesz arra is, hogy megbizonyosodjanak róla: népköztársaságunk nemhogy nem fenyeget senkit, nemhogy az agresszió minden

M.D.K

Gerő András
Grafikus

„Vitorlás"

Élet és Irodalom, 1967. jul. 29 - 1 lap

MDK

Gerő András

Atca Almádiban, o.temp.

Fiatal képzőművészek szemléje, Ernst Muz.

1963. jun.

M.D.K.

Gerő András festő
Kiállitása a Fiatal Müvészek Klubjában és a Fehérvári uti SZOT Müvelődési Házban.
Otthon,
Régi tárgyak 1957 k.
Veszprémi hid,
Almádi lány,
Sitkei emlékek / olaj-tempera/ 1962. repr.

Császár László_ Egy korábbi kiállitás margójára

Magyar Épitőművészet 1966/1. 53.1.

M.D.K

Gerő András
festő

A IX. kerületi Kultúrházban
tartott tárlatot. „Tabán", a
„Nagymarosi halászok" c. képeit
is bemutatta. — „Interieur" (repro)

Lengyel Géza: (Gerő András) Kiállítások krónikája
Művészet, 1965. július – 43 kép.

Gerő Balázs

II. díjat kapott az alábbi pályázaton

N.N.: Estékelték Sopron Eszak-nyugati városszérének rendezési terv pályázatát.

Magyar Nemzet 1969 XII. 30

M. D. U.

GERŐ Balázs építész

Középmagas Terepályázat

III-Épületkategória (Megvétel)

Tarstervező: Bubics József

Terepályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

Gerő Balázs építész

Tervezőcsoportjának terve

Költségtérítést kapott az alábbi

pályázatok

Kovács Ferenc: A tabáni Rácz

gyógyfürdő tervpályázata, 1969

Magyar Építőművészet 1970/4 2 old.

MDK

Gerő Balázs, [építén]

II. díjat nyert.

–: Elbírálták Esztergom városközpontjának terv pályázatát 9.

Népszabadság, Bp. 1970. nov. 14.

Gerő Balázs

Le Corbusier: A jövő nagy városai c. könyvét Gerő Balázs fordította; bevezető: Pogány Frigyes. - Bp, 1968.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt.1971.2.sz.149-182.l.

1818 l.

Gerő Balázs

az alábbi tervpályázaton kiemelt megvételt nyert egyik terv egyik szerzője

Dr.Reischl Antal: A budapesti Népliget rendezésének tervpályázata.1970. - Magyar Ép.műv.1971.4.sz.2-4.l.

Gerő Balázs

az alábbi tervpályázat on megvételt nyert 2. számú terv egyik szerzője.

Kricsat György: Nosonmegyaróvár régi városkőupontjának tervpályázat a, 1971.
Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.14-16.1.

Gerő Balázs, építész

L. Tarlasdy 2.

–: követségi kérek

Magyar

Építőművészet Pr. 1983

6

83/3

Gerő Balázs, építén

L. Eltér Ishán

Szövetségi hírek

10-12.

Magyar

Építőművészet Bp. 1983

83/4

Gerő Balázs

az alábbi tervpályázaton 2. dijban részesült 10 számú terv egyik szerzője.

B.Kállai Ilona - Kiss Dénes: Esz tergom városközpontjának új megformálása, tervpályázat, 197o. - Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.8-13.l.

Gyors Balázs

az alábbi tervpályázaton 2. díjban részesült 10 szá-
mú terv egyik szerzője.

B.Kállai Ilona - Kiss Dénes: Ez tergom városközpont-
jának új megformálása, tervpályázat, 1970. -
Magyar Építőművészet, 1972.2.sz.8-13.1.

Gerő Balázs

terve megvételben részült.

Magyar Televizió Székház tervpályázata 1967.

Magyar Építőművészet 1968. 6.sz. 2.l.

Gerő Balázs épitész

M.D.K.

Bp. II. Aranyhegy és környéke r ndezési tervpályázaton dijazva.

Társtervező: Megyeri Gusztáv, Máté András, Biczó László

Magyar Epitőművészet 1967/6. 3.1.

M.D.K.

Gerő Balázs épitészhallgató

emeletes családi ház terve
/ diplomamunka/

Weichinger Károly növendékei

G. J. : Kórháztervek, mozi-tipusterv, emeletes családi-házak tervei a diplomamunkák között

Magyar Nemzet 1961. október 20. 5.1 .

Gerő Balázs M.D.K.

Résztvett a budapesti Orvostudományi Egyetem elméleti tömb tervpályázatán.

Társtervező: Pomsár János, Kiss Albert, Horváth László

Magyar Építőművészet 1963/2. 6-7.l.

Gerő Balázs

K/öves/ E/mil/: Pécs városközpont I/a ütem és egyes létesitményei. A Megyei Tanács Székháza és vendéglátó kombinát. /Köves Emil, Gerő Balázs, Tillay Ernő építészek./ - Müszaki Tervezés, 1967. 12.sz. 18-19. l.

Az 1967. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l./

76. l.

Gerő Balázs építész M.D.K.

/BUVÁTI/

és munkatársai pálymunká át fogadta el a biráló bizottság Tiszaszederkény-Ujváros tervezésének alapjául.

Elbiráltaák a Tiszaszederkény-Ujváros r ndezésére kiirt pályázatot

Magyar Nemzet 1963. szeptember 18. 3.l.

DUNA GALÉRIA

A Magyar
Népköztársaság
Művészeti Alapja
meghívja Önt
1987. november 12-én
17.00 órára
a Duna
Galériába

GERŐ ANDRÁS
festőművész
és
KŐHEGYI GYULA
festő-grafikusművész

kiállításának
megnyitására

Megnyitja:
Gulyás Dénes
festőművész

Megtekinthető:
1988. január 3-ig
hétfő kivételével
naponta 10–18 óráig

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Gerő András

1965 MÁJ 4

MAGYAR NEMZET

Május 4

Gerő András festőművész kiállítását hétfőn délután nyitotta meg Vilt Tibor szobrászművész a Szakszervezetek Egressy Gábor Művelődési Házában.

1024

az *MTI moszkvai* tudósítója
y az újabb amerikai beavat-
a amerikai kontinentális bel-

Gerő András

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1964 DEC 29

GERŐ ANDRÁS FESTŐMŰVÉSZ gyűjteményes kiállítása megtekinthető a fiatal művészek klubjában január 10-ig. (Népköztársaság útja 112.) Délután 15-től 23 óráig.

Kiemelt megvételben részesített — rangsorolás nélkül — 51. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Gerő Balázs
Rimanóczy Gyula
Vadász György
Statikus:
Dr. Ligeti Rezső
Épületgépész:
Csanád Bálint
Elektromos berendezés:
Tornallyay Miklós
Művészettörténész:
H. Takács Marianna

„A földszint legnagyobb részének lábakra állítása régészeti szempontból kedvező, de az innen induló két lépcső ellenőrizhetetlen feljutást biztosít az első emeleti szintre.

Az első emelet közönségtereinek szervezése és az Iseummal való vizuális kapcsolata jó.

A második emeleten a terv a kiállító tereket egyetlen összefogott térbe szervezi és az ezekből kialakítható térrészeknek külön-külön megközelítését lépcsőkkel biztosítja.

Az épület tömegalakításában jó arányú és egységesen kezelt üvegfelületekkel attraktív megjelenésű.

Nagy fesztávú szerkezeti rendszere, a konstrukció helyesen dimenzionált elemei reális javaslatok."

Szombathelyi Kaptár - 1977 tervpályázat

GERŐ BALÁZS

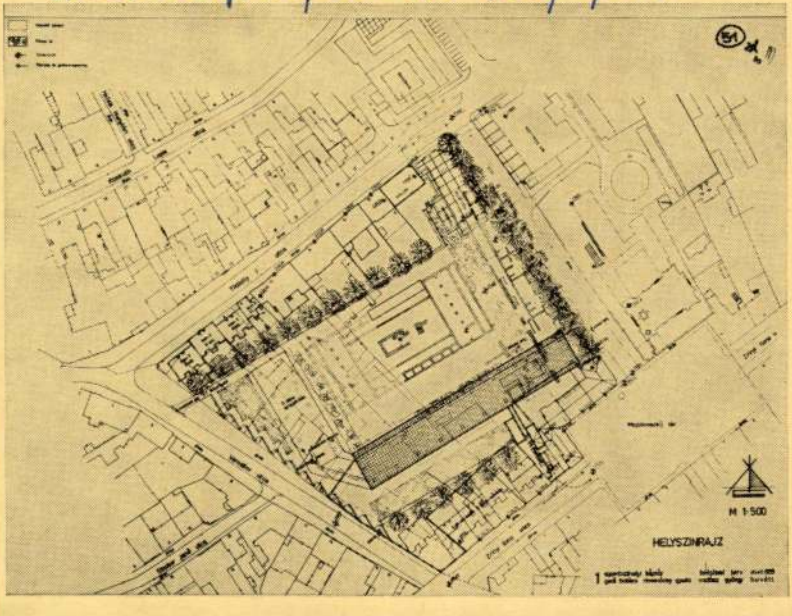

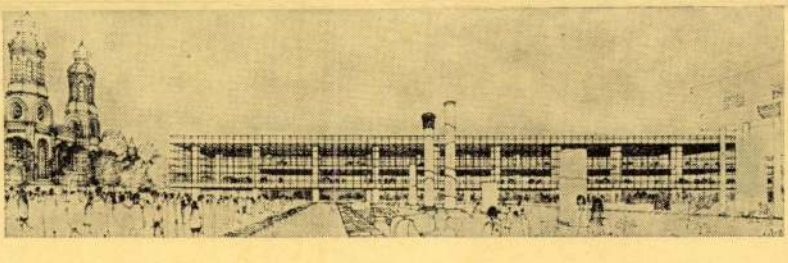

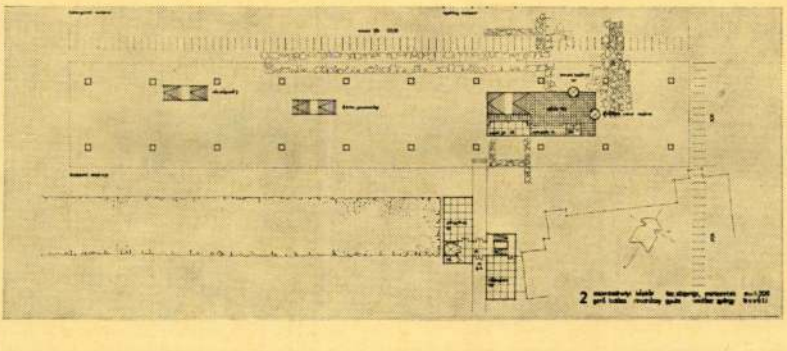

Magyar Építőművészet
1978/2

Kiemelt megvételben részesített — rangsorolás nélkül — 18. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Pomsár János
Vermes Zoltán
Munkatárs:
Horváth Ágnes
Statikus:
Nemestóthy Éva
Gépészek:
Horváth László
Sillye Sándor

„Az épület funkcionális kialakítása az Iseumra néző hosszirányban vezetett földszinti folyosóra szerveződik. A földszinten ezt a feltárást egy párhuzamosan vezetett és a gazdasági helyiségeket kiszolgáló folyosó egészíti ki, a látogatóforgalom zavarása elkerülése érdekében. A fő folyosóról egykarú lépcsőkön át érik el a látogatók a két emeleti kiállítási szintet, melyek tere nem osztott. Az emeleti kiállítási szintek az Iseum együtteséhez egy — az egész épület magasságán átmenő — légtéren keresztül vizuálisan kapcsolódnak, melynek lehatárolása egy ferde üvegfallal történik.

Mindezek a nagyvonalú, kulturált és számos építészeti gondolatot felvető javaslatok sem fedhetik el azonban azt a tényt, hogy a kiállítási falfelületek nem elégségesek, hogy a kiállító terek kiképzésére a terv javaslatot nem tartalmaz."

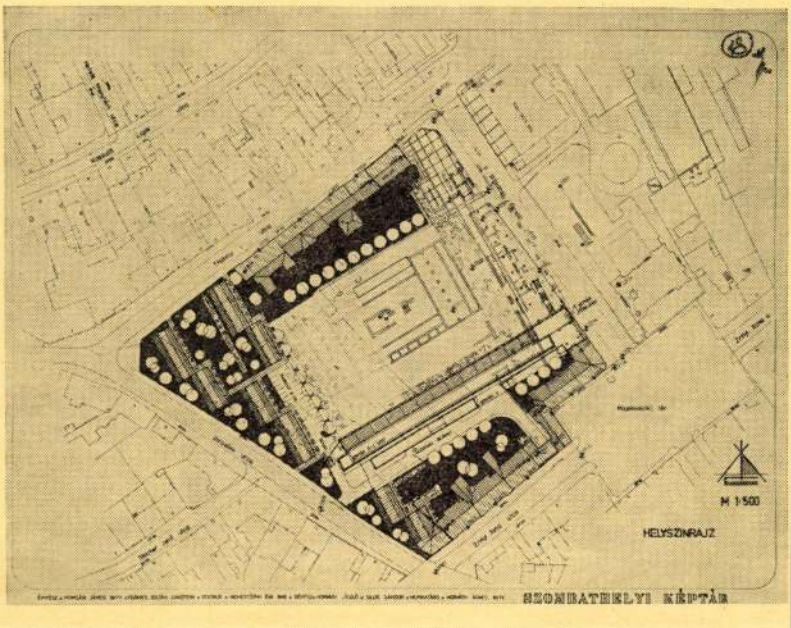

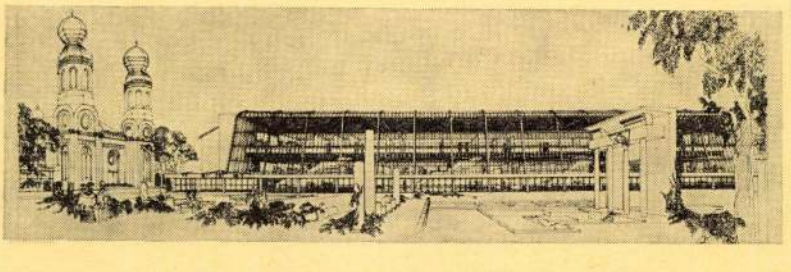

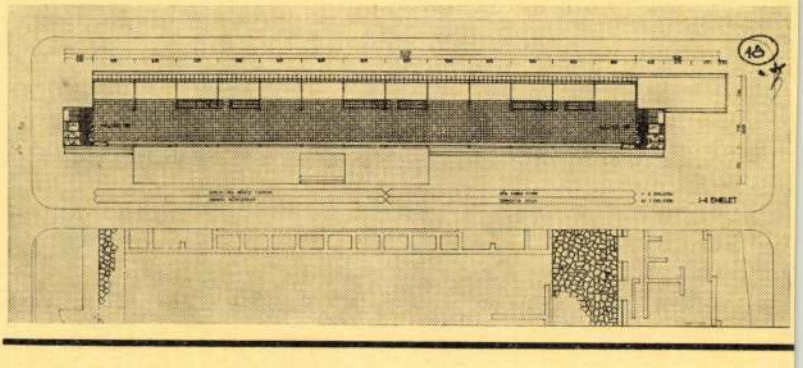

Gerő Balázs

Önálló zeneiskolán a tervpályázat 1979.

I. díjat nyert a 25-ös bírálati sorszámú terv.

Tervezők: Gerő Balázs
Gauder Péter
Balázsovits Árpád
Kotschy András

Szakértő: Lovas György

Magyar Építőművészet

1979/4.

I. díjat nyert

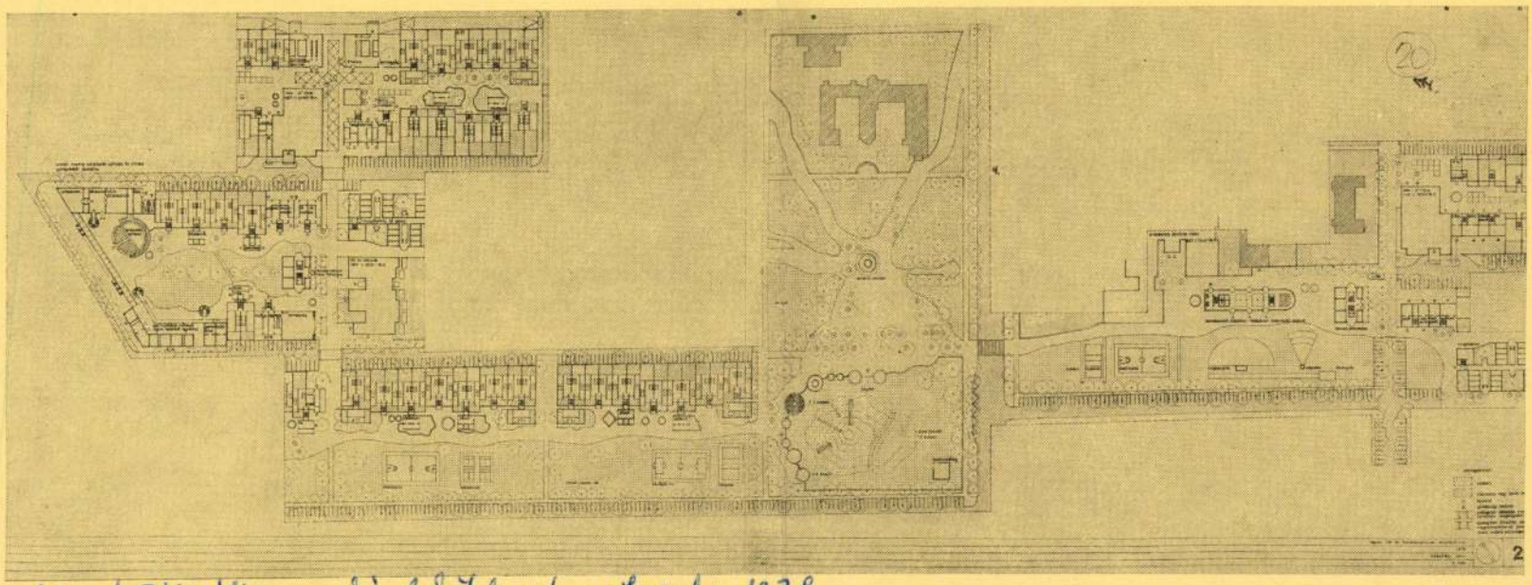

Újpest, Fóti út munkáslakótelep tervpályázata, 1978

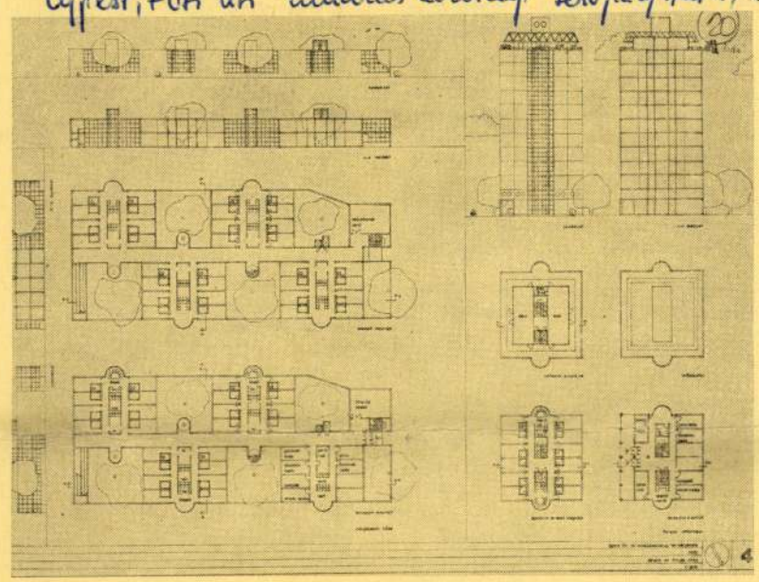

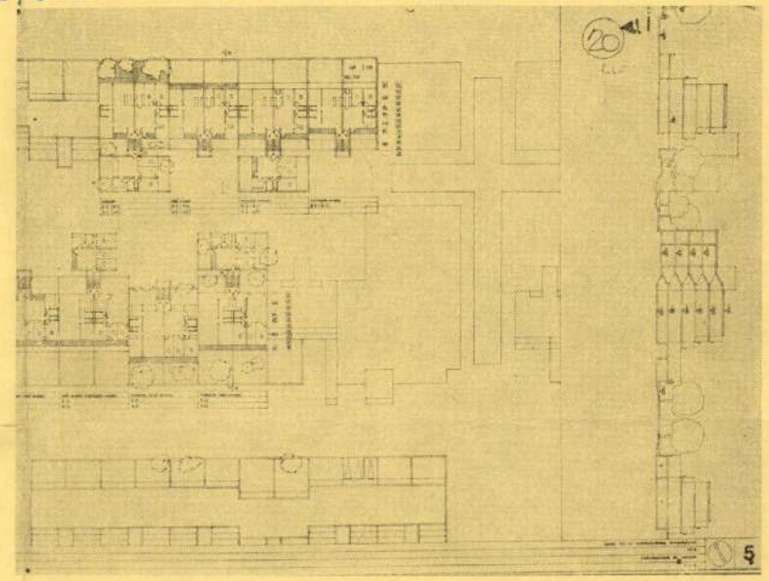

II. díjat nyert 20. sorszámú pályamű
Szerzői: Gerő Balázs
Nagy Tamás
Varga Sándor
tanácsadó

„A pályamű területfelhasználási rendszere tiszta, racionális, azonban az iskolaudvar Megyeri útra történő nyitása hibás. A meglevő utcahálózat — mint feltáró rendszer — felhasználása és a jelenlegi tömbök akár folyamatos átépítése értékes gondolat. Vitatható azonban a területnek különálló két egységként való kezelése, a Megyeri útnak — mint központszervező tengelynek — figyelmen kívül hagyása. A terv tudatosan — de nem kellően indokoltan — kerüli a „központ" kialakítását. Javasolt telepítésszerkezete jó, a Fóti útról nyitott két főgyalogtengely, valamint az ebbe csatlakozó lakóudvarok kellemes és áttekinthető rendszert eredményeznek. Lakóépületeinek kialakítása több komoly problémát vet fel (pl. a lakóelőtér kizárólagos használata, benapozási problémák, átlátások, csak fogatolt épületek stb.). Otthonépületeinek kialakítása kulturált, bár kis lakóterületű. Zöldfelületi rendszere jól szervezett, logikus, a meglevő növényzetet maximális mértékben tiszteletben tartja. Közművekkel jól kiszolgálható. A lakóudvarok belső oldalára való koncentráció eredményeként utcaképei helyenként esetlegesek (Váci út, Fóti út csatlakozása, Baross utca stb.). A csak 3—4 szintes beépítést hangsúlyképző középmagas elemekkel ritkán bontja meg. A kötelezően megtartandó épületeken kívül megtartásra további épületeket is javasolnak a tervezők és ezeket indokoltan és kulturáltan használják fel az új környezet kialakítása során. A fiatalok és öregek elhelyezését szolgáló épületeket jól telepítik. Az építési technológiákra tett javaslat elfogadható, jól szervezhető, kivitelezés szempontjából problémamentes megoldás."

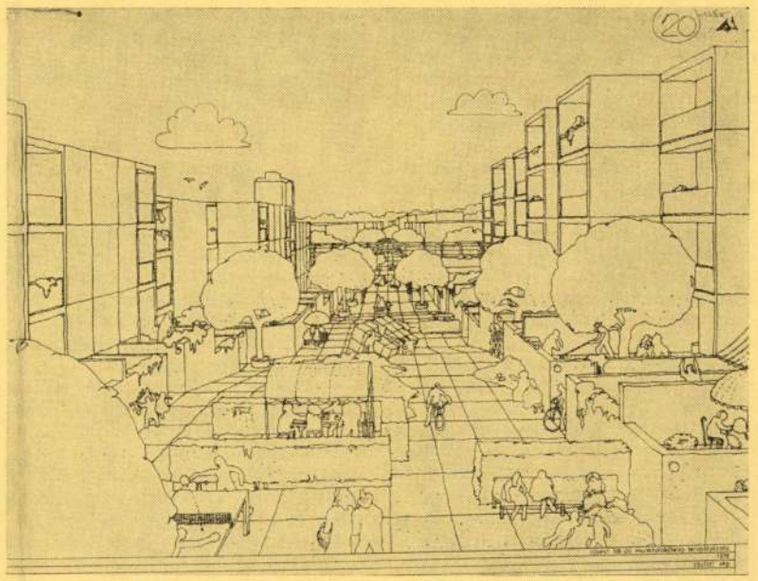

BALÁZS GERŐ

Magyar Építőművészet 1979/5

is megőrizzék, a gépjármű-közlekedési rendszerrel ne tördeljék fel, a lakótelep központját funkcionálisan úgy építsék ki, hogy az a nagyobb társadalmi egység, tehát a lakótelep teljes lakosságának integrálását segítse.

Mindezen keresztül a pályaművek — különböző színvonalon megoldva — és eltérő technikai, illetve gazdasági következményekkel — az elképzelhető változatok széles skáláját képviselik. Ennek keretében részben közelítettek a „munkáslakótelep" hagyományosan kialakult eszmevilágához és tartalmához, részben viszont a nagyvárosi miliőben általában elképzelhető korszerű lakóterületi egységek lényegét igyekeztek kidolgozni és térben megformálni.

A tervpályázati kiírás 1800—2000 lakás (lakóegység) programba iktatását tartalmazta. A pályaművek nagyobb része ennél kevesebb lakást javasolt. A bíráló bizottság az eltérést a gazdaságos megvalósítás függvényében értékelte és a viszonylag kisebb eltéréseket önmagában nem tekintette kizáró oknak. A lakásösszetételre és a szintszám szerinti megoszlásra vonatkozó kiírást a pályaművek általában teljesítették. Az átlagos lakásalapterület igen nagy szórást mutat. Van olyan pályamű, mely 50 m² alatti javaslatot ad, van olyan, amely 69—70 m² átlagot dolgoz ki, a többség azonban 53—57 m² körüli értéket szerepeltet.

Az 1—2 személyes háztartások elhelyezését szolgáló otthonjellegű házakat, azok programját és térbeli elhelyezését a pályaművek számottevő része megfelelően oldotta meg. Hátrányosnak minősült viszont az, ha az öregek elhelyezését szolgáló építményt indokolatlanul magas, 4—5 szintes épületként alakították ki.

A központ kialakításával kapcsolatban előnyösnek minősült, ha a pályamű a központképző elemek széles körét figyelembe véve, azok térbeli elrendezésével attraktív és az egész lakótelep szempontjából integráló hatású városias jelleget nyújtott. A közintézmények térbeli funkcionális rendjének kialakításánál előnyösnek minősült, ha a lakóterület városszerkezeti elhelyezkedését, a lakóegységek népességi súlypontját, a terület domborzati viszonyait és a funkcionális kapcsolatokat messzemenően figyelembe vették.

A megvalósítás és a finanszírozás szempontjait tekintve, szerepet kapott a lakótelep térbeli elrendezésének és az építés ütemezésének átgondolt kapcsolata.

A pályázati kiírásban a munkáslakás-építési akciók célja és fő gazdasági feltételei között első helyen szereplő lakáspolitikai alapelv volt, hogy minden állampolgár anyagi teherviselő képességének arányában vállaljon részt a lakás-építésben, -fenntartásban.

A bírálat során az a kép alakult ki, hogy ezt a lényeges lakáspolitikai alapelvet a pályázók többsége figyelmen kívül hagyta és nem mérlegelte kellő súllyal a megvalósítandó épület gazdasági, valamint fenntartási költségkihatásait.

A bírálat alkalmával lényeges szempontként kellett figyelembe venni, hogy a felépítendő lakások költségét — a vissza nem térítendő kedvezmények kivételével — teljes egészében a lakás tulajdonosává váló munkáscsaládnak kell viselnie. Ez számottevő mértékben gátat szab a túlzott lakás-alapterület és épülettömeg kialakításnak. Ehhez kapcsolódó lényeges szempont, hogy a megvalósulás után valamennyi fenntartási költség a lakástulajdonosokat terheli, ami ugyancsak nagy jelentőséggel bír.

A pályázat elbírálása során ezért a bíráló bizottság előnyben részesítette azon pályaműveket, amelyeken érződött, hogy szerzőjük az építészeti szempontokon túlmenően a lakáspolitikai célkitűzéseket is átgondolta és terveiben ez tükröződött.

Építési technika

Az egyes tervek bírálata során a tervpályázati kiírásnak megfelelően a bíráló bizottság a területen elhelyezhető lakások számát, összetételét, a lakássűrűséget, a pályázó által választott alkalmazandó technológiákat és a pályázati kiírásban megadott kivitelezési szempontok betartását vizsgálta.

A pályázók általában helyesen választották meg az alkalmazandó technológiát, figyelemmel voltak a különböző technológiák kivitelezése során szükségszerűen közreműködő kivitelező szervezetekre, az egyes technológiák megvalósítási helyeit térben elkülönítették. A helyes megvalósítás mellett azonban több pályamű olyan részletmegoldásokat irányzott elő, amelyek az adott technológiával nem lehetségesek, például: esztétikai okokból a tartófalban nagyméretű üregképzések.

A pályázók általában helyesen választották meg a kiírásban megadott három technológia alkalmazásának arányát. A legértékesebb gondolatot e téren azok a pályaművek tartalmazzák, melyek — alternatív módon — lehetőséget adtak a javasolt épületek bármely technológiával való felépítésére.

A bíráló bizottság pozitívan értékelte azokat a pályaműveket, melyeknél két technológia került megfogalmazásra, olymódon, hogy azok ütemben és a kivitelezésben elkülöníthetők voltak.

A benyújtott pályaművek számottevő része alakított ki teraszház-konstrukciót és kellően alátámasztva bizonyították, hogy mindhárom javasolt technológia alkalmas erre a célra.

A pályaművek jelentős része figyelmen kívül hagyta a pályázati kiírás kivitelezési szempontjainak kikötését: a lakások építménnyé szervezésének és kivitelezésének biztosítását. Ez azt eredményezte, hogy pályaművük kivitelezésszervezés szempontjából gazdaságtalan, sőt egyes esetekben csak több ütemben szerelhető megoldást adott, ami a javasolt épület megvalósítása esetén olyan mértékű többletköltséget jelent, mely a pályázat célkitűzését jelentő munkáslakásépítéssel nem hangolható össze.

A pályázók nagy része a gazdaságosság szem előtt tartásával helyesen oldotta meg az új épületek telepítését oly módon, hogy a területen levő jó állapotú meglevő épületek megmaradhassanak és az új épületekkel együtt szerves egységet alkossanak.

A kommunális létesítmények szerkezetének megválasztása terén a pályázók többnyire a megadott korszerű, iparilag előregyártott szerkezetegységeket alkalmazták (Vázpanel, Clasp, fejlesztett UNIVÁZ stb.).

A tervpályázat eredményeinek Újpest, Fóti úti lakóterületén történő hasznosításán túlmenően az általánosítható tulajdonságok levonását is napirendre kell tűzni. Ezeknek az általánosan hasznosítható javaslatoknak elterjesztése érdekében célszerű egyrészt a sajátos életmódhoz, humánus környezethez vezető megközelítési módok további vizsgálata, esetleg kísérleti megvalósítása, másrészt a tervpályázat értékelhető anyagának a szokásosnál szélesebb körű és mélyebb elemzést nyújtó publikációja (jellemző tervlapok, leírások, vázlatok), közreadása, vitája.

A bíráló bizottság a részletes bírálat, valamint az összefoglaló értékelés alapján az alábbi döntést hozta:

II. díjban részesítette a 20. sorszámú pályamű szerzőit:

Gerő Balázs
Nagy Tamás
Varga Sándor tanácsadó

II. díjban részesítette a 12. sorszámú pályamű szerzőit:

Bodonyi Csaba
Ferencz István
Gergely Katalin
Horváth Zoltán
munkatársak
Koncz János
Gonda Antal
Domb Teodóra
Tóth Márta

III. díjban részesítette a 11. sorszámú pályamű szerzőit:

P. Ürmössy Teréz
Barsy Istvánné
Mészáros Ferenc

III. díjban részesítette a 16. sorszámú pályamű szerzőit:

ifj. Sári István
Klein György
Tóth Pál
Bunyovszky Attila
Dombóvári László
Oszkó Mária

Kiemelt megvételben részesítette a 10. sorszámú pályamű szerzőit:

Golda János
Noll Tamás
Thoma Ágnes
munkatársak
Szőke László
Horváth Zoltán

Kiemelt megvételben részesítette a 22. sorszámú pályamű szerzőit:

Gere Mihály
Dózsa Gyula
Varga Nándor

Megvételben részesítette a 21. sorszámú pályamű szerzőit:

Gajdos István
Gács Mária
Moran Marcell
Szlávik Veronika
Ambrus Kálmán

Megvételben részesítette a 6. sorszámú pályamű szerzőit:

Vinkovits István
Szerényi Győző
Dános Pál
Lisztes Gábor
Balázs Fruzsina
Takács Etelka

Megvételben részesítette a 3. sorszámú pályamű szerzőit:

Biczó László
Kistelegdi István
munkatársak
Füredi Gizella
Hermesz Ilona
Tukora Györgyné

Gerő Balázs

Középfokú Művelődési Központ tervpályázata, 1976

III. díjat nyert rangsorolás nélkül a 11. sorszámú pályamű
Szerzője: **Gerő Balázs**
Munkatársai: **Reichardt Ágnes**
Balázsovics Árpád
Buliczka Lászlóné

„Az épület telepíthetősége kielégíti a pályázati kiírás feltételeit, bár a megrajzolt beépítési javaslat nem ábrázolja a környezettel való kapcsolatot. Az olvasótereket kedvező módon zöld felületre nyitja meg.

A terv alaprajzi elrendezése a mélyen hátrahúzott ellenőrzési pontról biztosítja a közönségforgalmi terek áttekinthetőségét és így szükség esetén az egyszemélyes üzemeltetést is. Az olvasás, mint főfunkció érdekében jól kihasználja a homlokzati természetes bevilágítás lehetőségét. A zenei részleg jó vizuális kapcsolatban van az olvasóhelyek nagy részével, és az ellenőrző ponttal, de sajnos elszakad az előadóteremtől. A könyvtár hivatali helyiségeit a tervező a raktár mögötti gazdasági folyosón telepíti, ami hátrányos. A kétirányú bővítés külön-külön is végrehajtható, ami esetenként előnyös lehet, de egyidejű bővítés során jelentős homlokzati hosszakat érint, ezért a használatot erre az időre kétségessé teszi.

Az alkalmazott alaprajzi raszter és a javasolt UNIVÁZ szerkezet kielégíti a pályázat feltételeit. A 6 m×6 m-es alaprajzi modul esetleg más szerkezet alkalmazását is lehetővé teszi.

Az épület homlokzatai szolidan, szervesen illeszkednek a megjelölt zöldövezeti környezetbe. A tervezett felülvilágító kupolák a szépen megoldott, de erősen horizontális jellegű megjelenést feloldják és az épületet az esti utcaképbe is jellegzetesen bekapcsolják.

A bővítés megoldása gazdaságosnak mondható. Ez főként a jól választott kiselemes rendszernek és a kibontott anyagok újbóli felhasználásának köszönhető."

1. I. ütem alaprajza
2. A végleges állapot alaprajza
3. I. ütem távlati képe

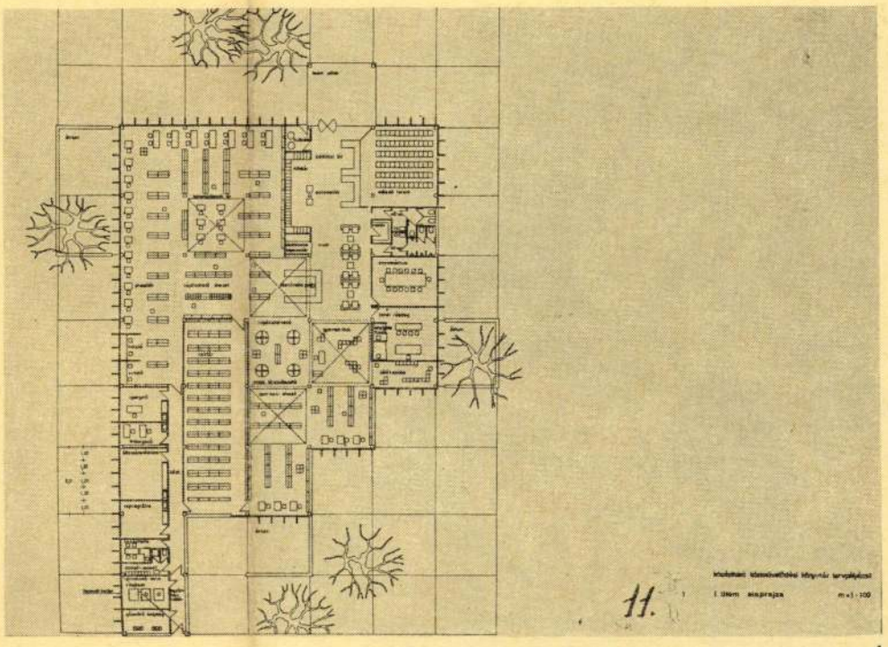

1

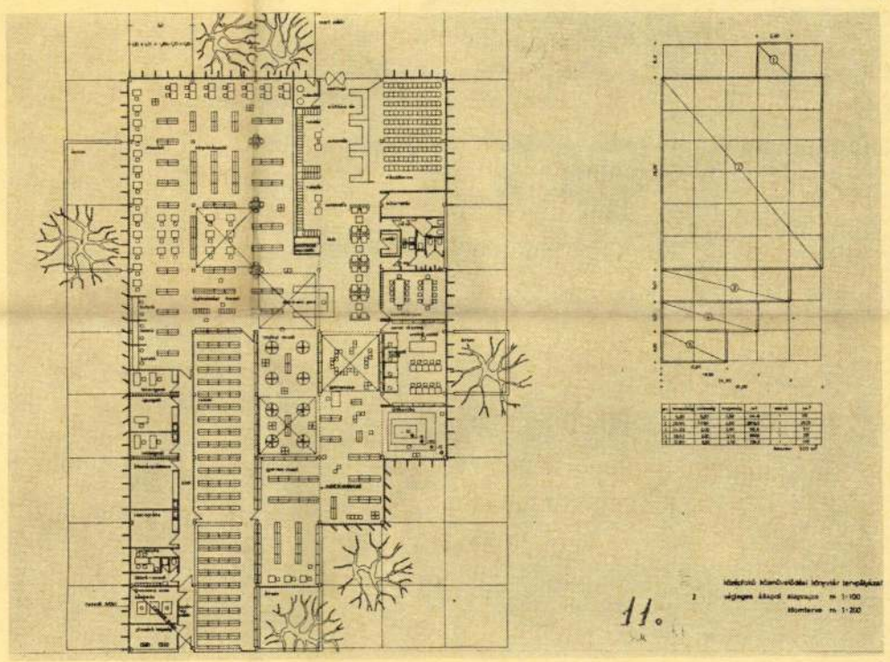

3 2

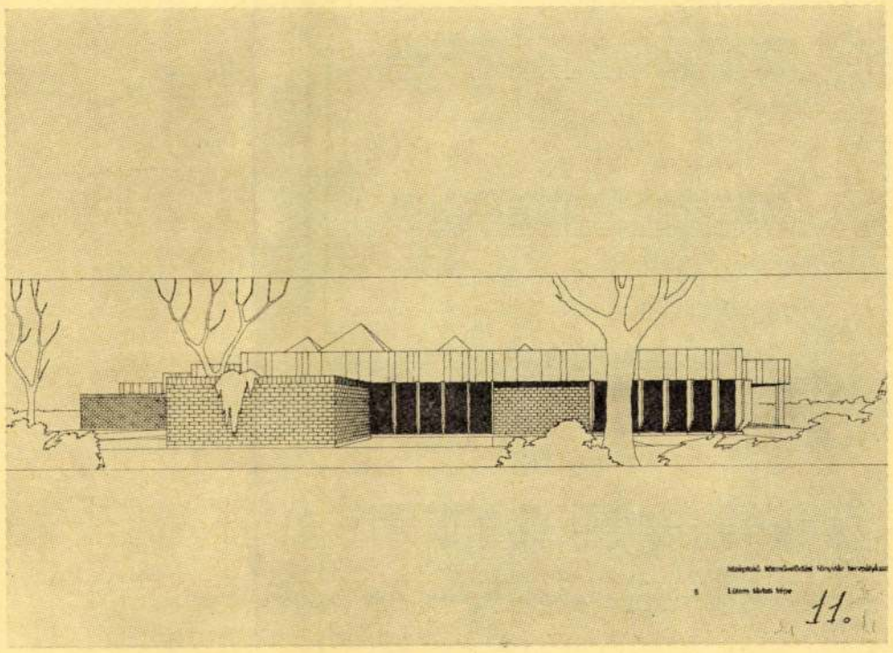

Magyar Építőművészet 1977/1

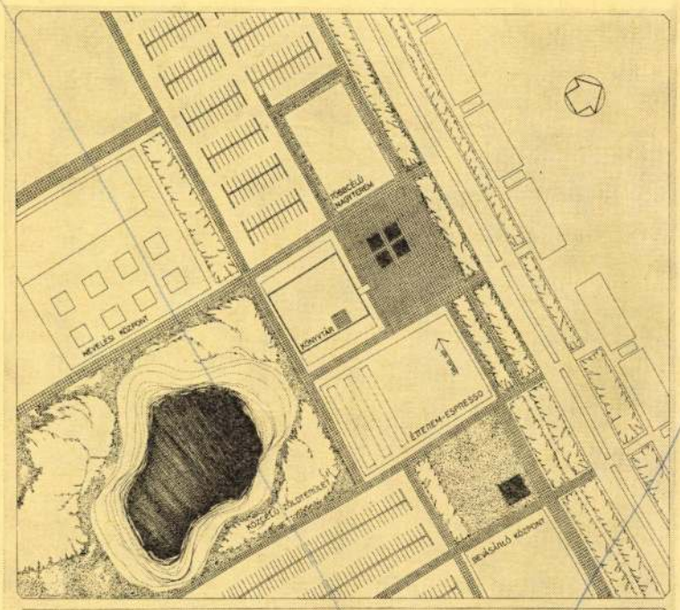

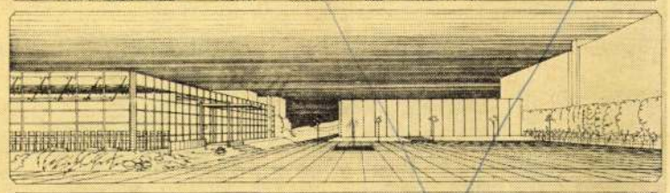

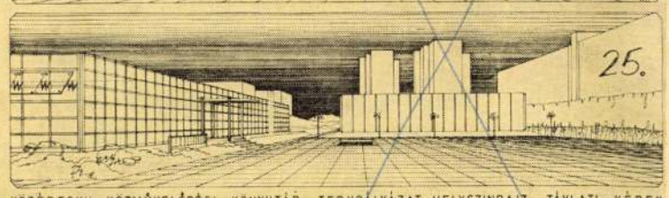

KÖZÉPFOKÚ KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁR TERVPÁLYÁZAT HELYSZÍNRAJZ TÁVLATI KÉPEK

4 3

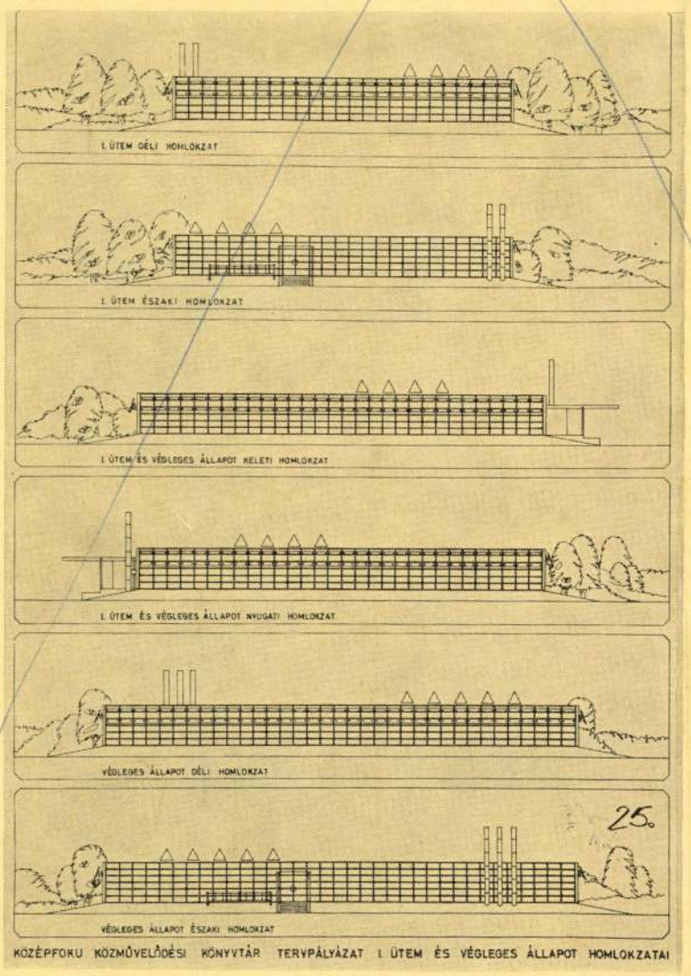

KÖZÉPFOKÚ KÖZMŰVELŐDÉSI KÖNYVTÁR TERVPÁLYÁZAT I. ÜTEM ÉS VÉGLEGES ÁLLAPOT HOMLOKZATAI

1976 Gerő Balázs

Komplex oktatási, sport-, közművelődési épületek tervpályázat

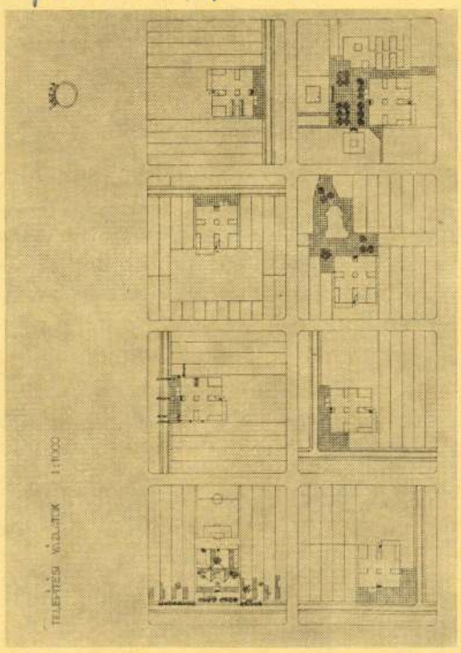

1

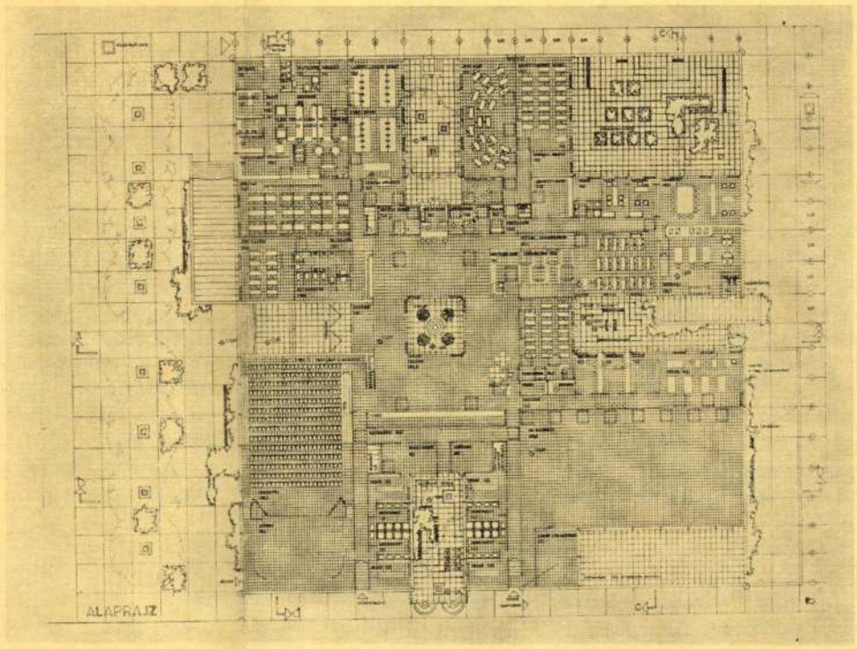

2

Magyar Építőművészet 1977/2

II. díjban részesült a 10. számú pályamű

Szerző: Gerő Balázs
Munkatársak: Csizmadia Nándor (szerkez.)
Horváth László (gépészet)
Buliczka Lászlóné (rajz)
Nemes Zoltán (kertészet)

„Udvaros tömbösített szerkesztési terv, mely a falusi-vidéki környezetbe illeszkedésnek rendeli alá az építészeti megoldást. Alaprajzán érezni a terek, a helyiségcsoportok adaptábilis szervezését. A belső terek köré szerveződő alaprajzzal egyszerre két célt ér el: minden főfunkciójú helyiségnek közvetlen szellőzést — világítást biztosít, ugyanakkor kellemes hangulatot is teremt. Belső tércsoportjainak kapcsolásán is érződik a feszült térkapcsolat hangulati igénye. A nagyterem-tornaterem közötti öltözőcsoport között jó funkcionális kapcsolatot biztosít. A tornatermi funkció és más funkcionális helyiségekhez jól kapcsolódik. A tornaterem és a kiszolgáló öltöző-zuhanyozó egységek kapcsolata a feldolgozott javaslat szerint nem optimális, a folyosói lépcső balesetveszélyes. Az öltöző-zuhanyozó egységek belső elrendezése szerencsés. A tornaterem és a szertár kapcsolata jól megoldott. A tornatermi alternatíva választása a pályamű elvéhez jól igazodik, a külső pályákkal bemutatott kapcsolat jó.

A terv emberi léptékű, változatos tér- és tömegformálást tesz lehetővé. Elméletileg helyesen kiválasztott szerkezetének (DVSZ mezőgazdasági váz) teherbíróképessége kicsi. A terv fő érdeme, hogy tömör megfogalmazásával lehetővé teszi a pályázat célkitűzéseinek a komplex művelődési-oktatási létesítménynek funkcionálisan előnyös és gazdaságos kialakítását."

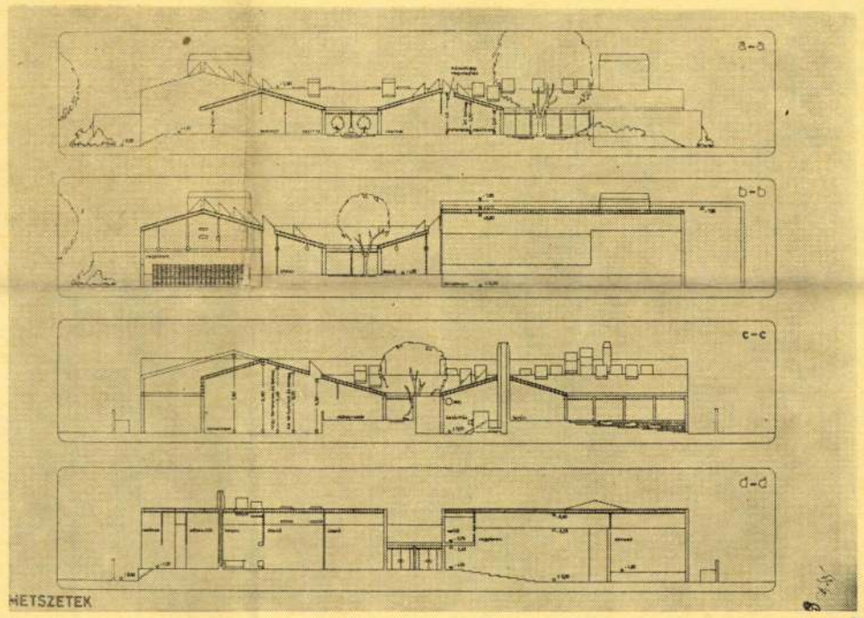

4

3

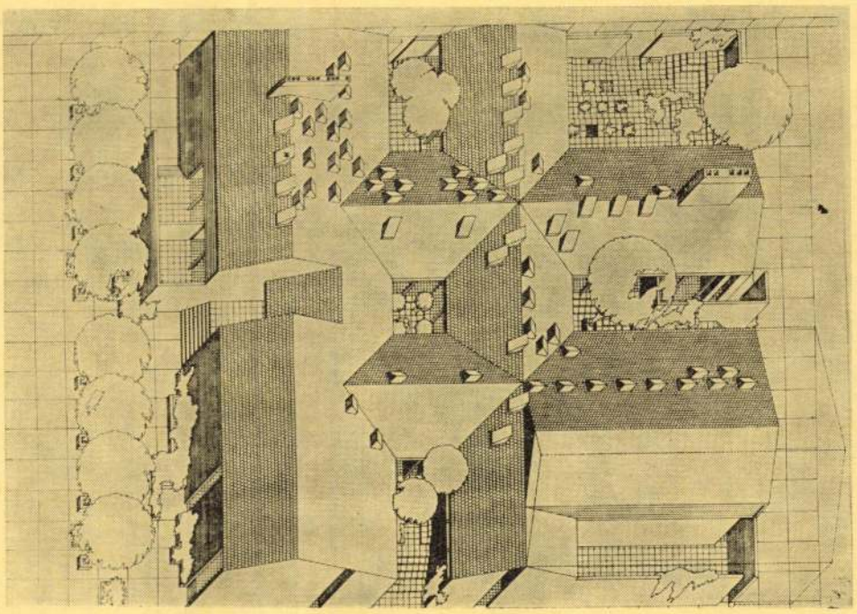

1. Telepítési vázlatok
2. Földszinti alaprajz
3. Metszetek
4. Távlati kép

„Igen gazdaságos közlekedőterű koordinátás szervezésű alaprajz. A „közlekedés"-mentes rendszer lehetővé teszi minden tér multifunkcionális használatát. A csarnoktér szervezi egységbe a jól elválasztott funkciókat. A csarnok kihasználtsága a lehető legnagyobb. A funkcionális egységek részleteikben igen ötletesen megoldottak: nagyterem vízszintes része és színpadja a csarnok terével összevonható, a nagyterem és a tornaterem közötti öltözőcsoportok az optimális kapcsolatot biztosítják. A tornatermi funkció más főfunkciókhoz szervezhetően kapcsolódik, ugyanez tapasztalható a szabadtéri pályákkal bemutatott kapcsolatnál is. A folyosói lépcső balesetveszélyes. Az öltöző-zuhanyozó egység elrendezése ugyanakkor átgondolt. A tornaterem többcélú és többcsoportos használatára adott javaslat dicséretes. Az épület minden helyisége közvetlenül világítható, szellőztethető. A terek magasságai változatosak, igen jó hangulatúak. Az épület szerkezeti felépítése egyszerű, erről a műszaki leírás kellő tájékoztatást nyújt. Az épületet alaprajzához méltóan igen igényesen formálták meg a tervezők. A metszeti felépítésből levezetett forma jól kifejezi az épület tartalmi felépítését és tereihez hasonlóan barátságos-kellemes megjelenést biztosít."

1. Beépítési vázlatok
2. Földszinti alaprajz
3. Emeleti alaprajz
4. Távlati kép
5. Homlokzat és metszetek

4

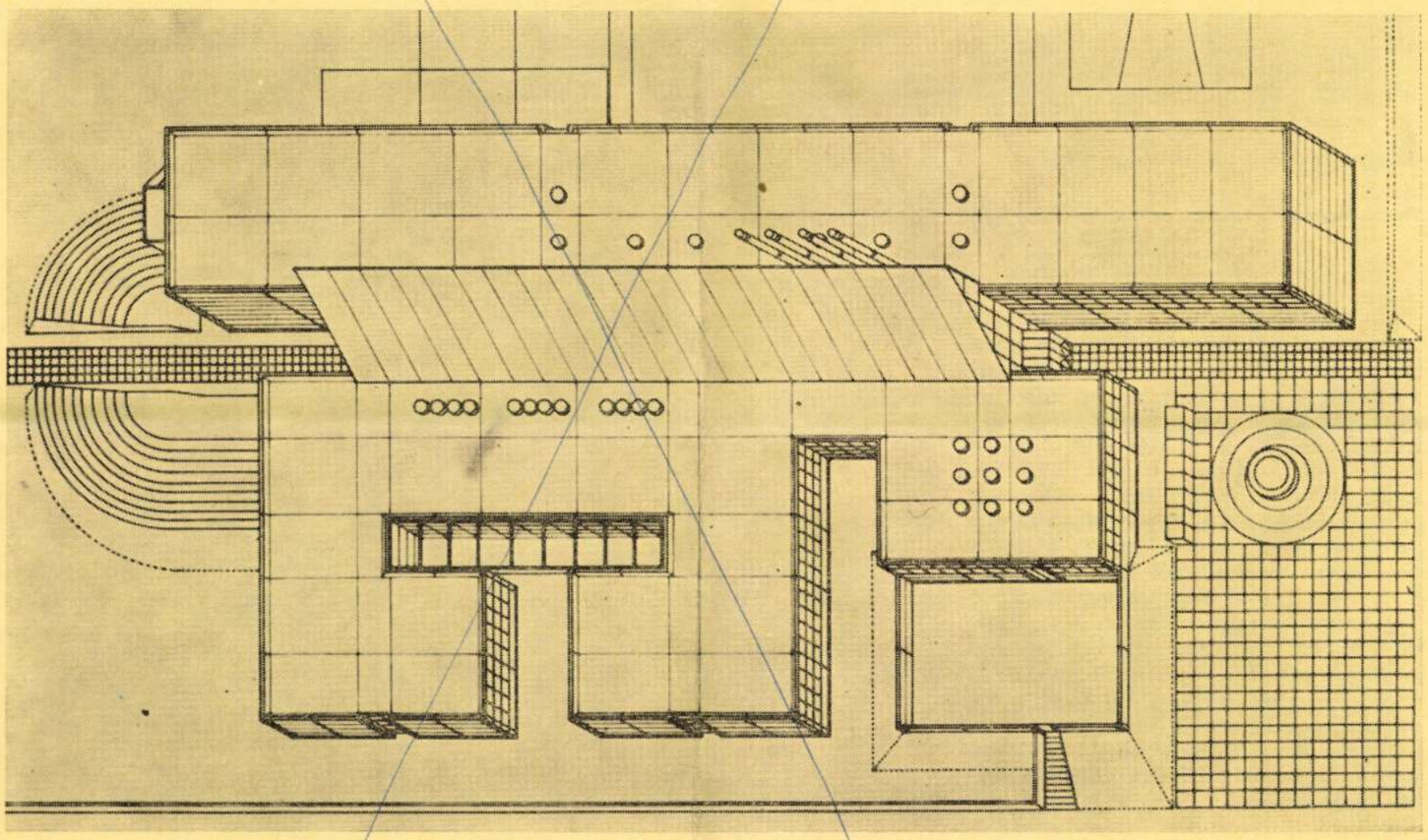

5

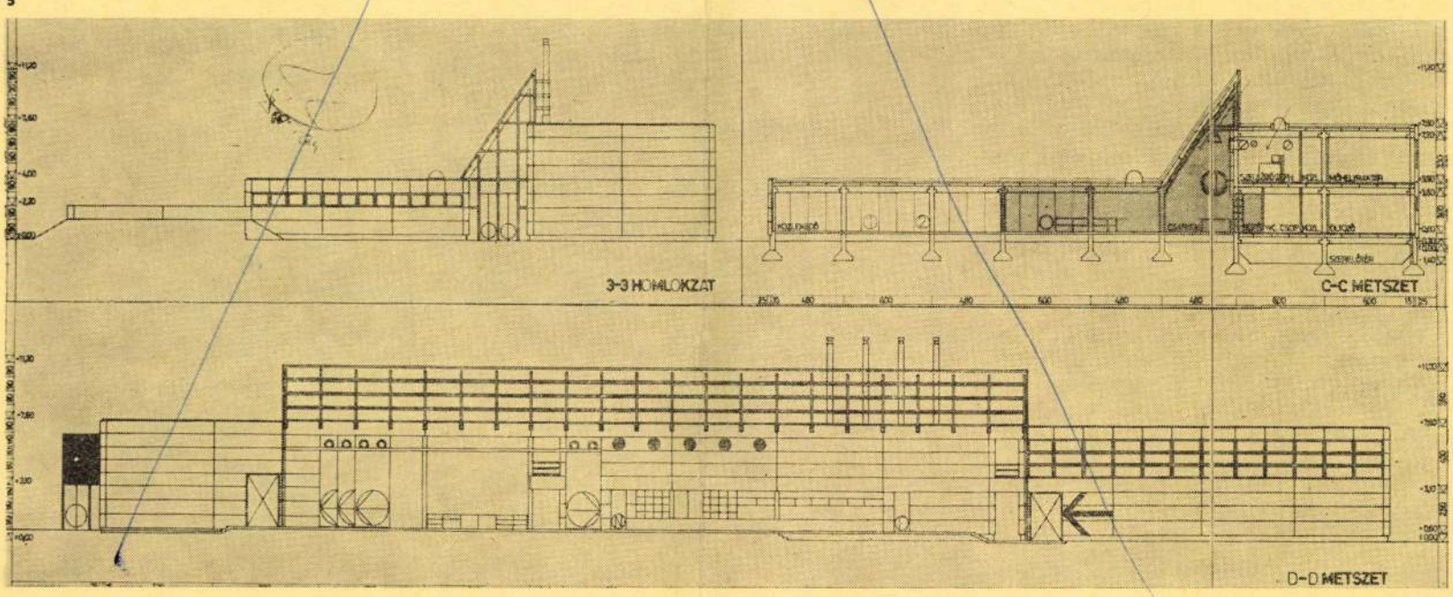

Gerő Balázs

Helyesbítés. A Magy.Ép.müv. 1972.2.számában a 10.és 11. oldalon a képaláírásokat elcserélték. Helyesen: a 10. oldalon közölt II.dijas terv szerzői Schwarczuk Ágnes, Szenczi Ottó, Cs,Ládonyi Judit; a 11.oldalon közölt tervé Gerő Balázs, Kriszt György és P.Pataky Etelka.

Magy.Ép.müv. 1972.6.sz. 64.1.

Gerő Balázs, építész

A MÉSZ Mesteriskola előadásai.

V. ciklus 1978-80.

Gerő Balázs: Mai városépítészeti kérdések.

Magyar Építőművészet, 1979, 1-2 szám, 4-old.

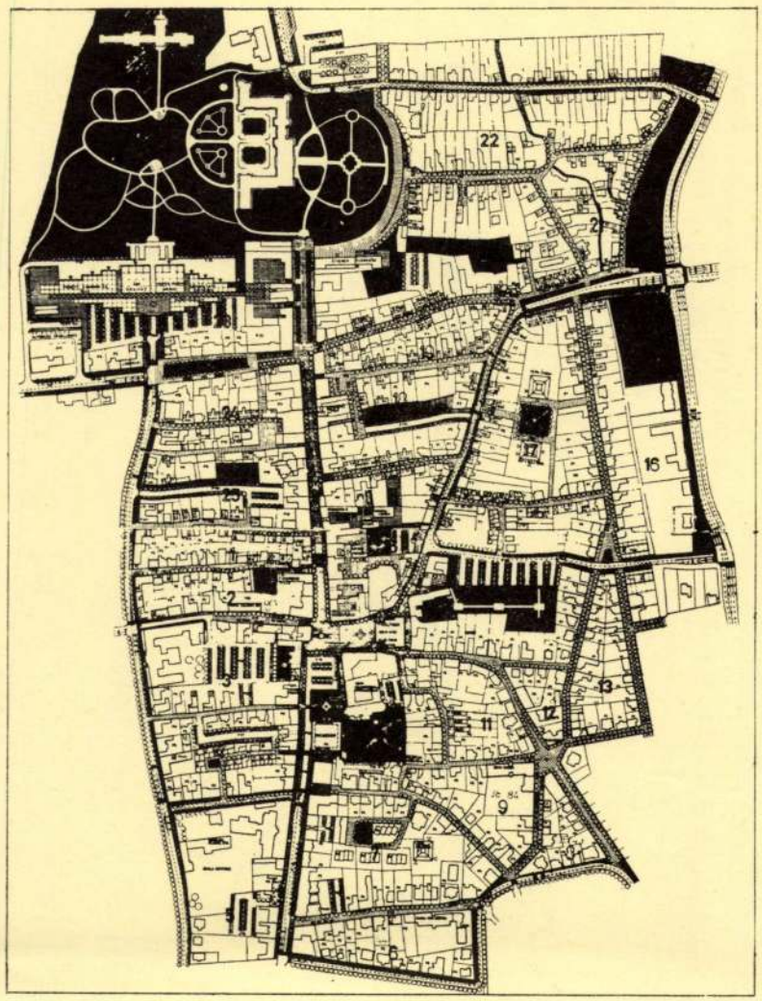

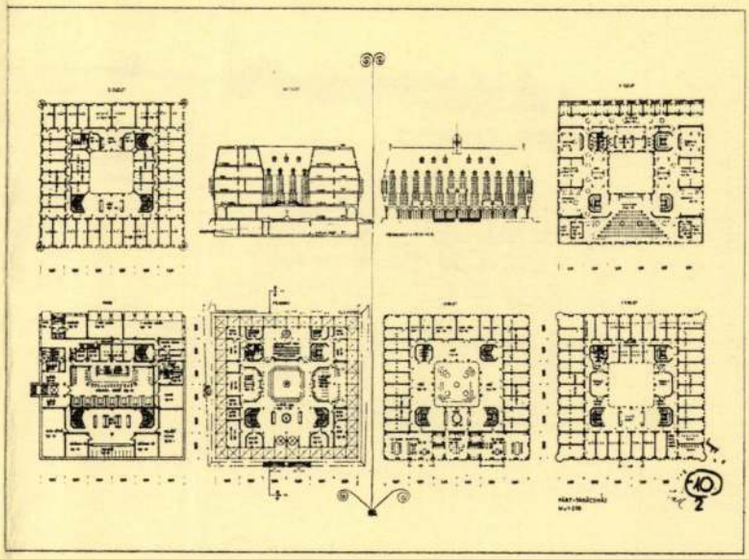

GERŐ BALÁZS

Rangsorolás nélkül III. díjban részesített 10. bírálati sorszámú pályamű szerzői:

Építész: **Gerő Balázs**
Kévés György
Vadász György

Közlekedés tervező: **Varga Sándor**

Munkatársak: **Földvári Éva**
Tájnel Zsuzsanna
Bartók Lászlóné

A városszerkezet megtartásával a város történelmi adottságainak, látnivalóinak maximális bemutatására, kiaknázására törekvő terv. Helyes az a gondolata, hogy újabb teresedéseket hozzon létre. Ebből a koncepcióból adódik, hogy az önkiszolgáló étterem előtt közös épületben helyezi el a párt- és tanácsházat és ezzel a mai, esetleges térzárás helyett új térfalat képez, és jelentősen javítja a tervarányokat is. Ez a Fő tér végleges megformálását jelenti.

A Szentháromság szobor előrehelyezésével, az utcatorkolatokban javasolt új épület elhelyezésével jó arányú „piazettát" hoz létre. A Fő tér rendezésére tett újszerű gondolatok a terv fő értékei. Az új igazgatási épület belső zárt udvar köré szervezett pince+fszt. +4 emeletes épülettömege kissé túlméretezett.

A tanácsház homlokzati kialakítása ünnepélyes jellegű, de archaizáló architektúrája műemléki és építészeti szempontból egyaránt vitatható, erősen idegen hatásokat tükröz.

Kulturális és igazgatási intézményegyüttesei szervesen illeszkednek a településszerkezetbe. Ennek ellenkezője mondható el a kereskedelmi központra.

Kompozíciós elrendezése közlekedési tengelyhez igazodik. A gazdasági kiszolgálás környezetvédelmi okokból nem felel meg a kastély támasztotta követelményeknek.

Az egyes kereskedelmi egységek funkciója kiérlelt, helyiségkapcsolatai kedvezőek. Helyes javaslatot tesz a gépkocsiparkolóval való kapcsolat kialakítására is.

Az idegenforgalom szempontjából előnyösek a kastélypark környékén telepített vendéglátó egységek (vad-hal vendéglő, sörkert stb.). Az Amazon együttest, mint vendéglátó egységet nem fejleszti tovább. Jó megoldás azonban, hogy az új gyalogosforgalmi területet üzlethálózattal előnyösen ellátja.

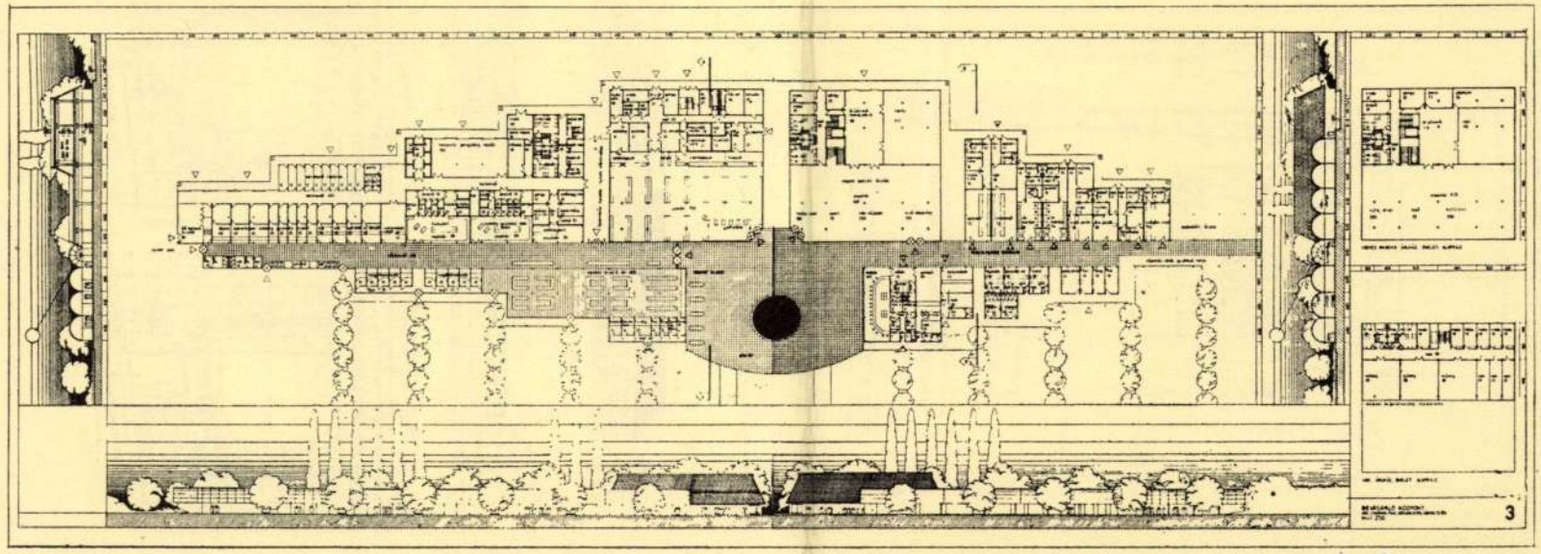

Magyar Építőművészet 1982/3

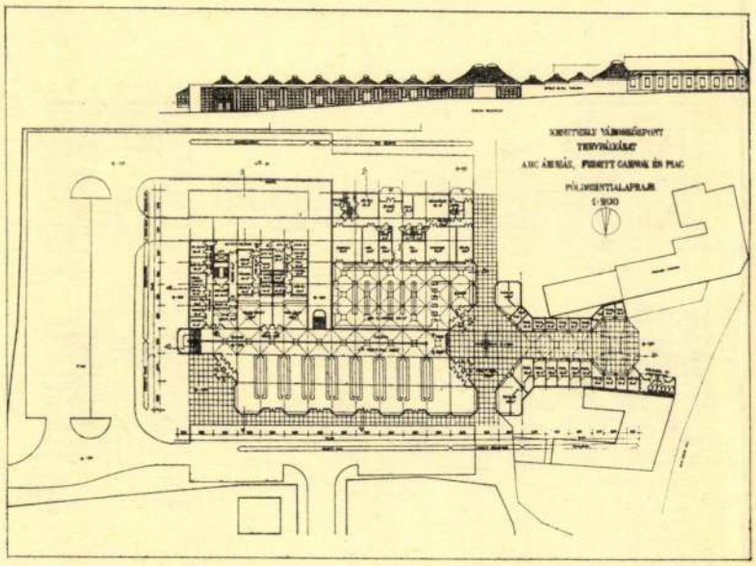

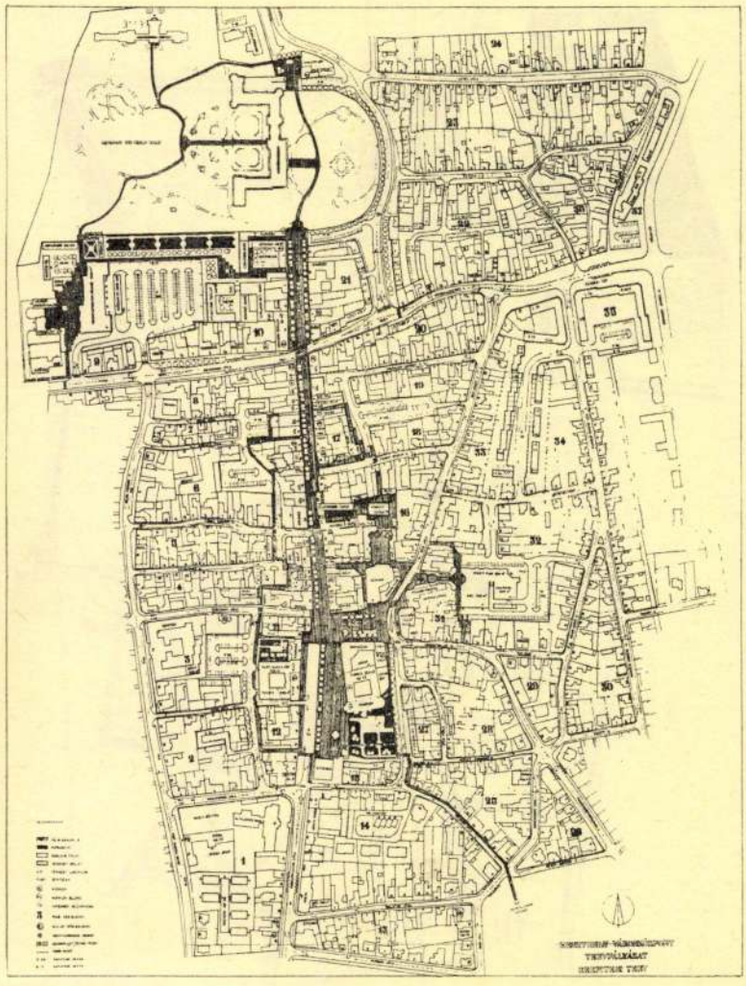

Rangsorolás nélkül IV. díjban részesített 1. bírálati sorszámú pályamű

Szerzője: Bocskai János

A jelenlegi városszerkezetet túlnyomórészt megtartva a várkert mögötti átkötéssel és a kastélykör Vörös-hadsereg utcából történő megközelítésével bővíti a lehetőségeket.

Gyalogos zónáit a Kossuth Lajos utcából a K-i tömbbelső felé bővíti, belső terek, passzázsok kiképzésével. Jól megfogalmazott — az urbanizációt elősegítő — kereskedelmi, kulturális funkciófejlesztési lehetőségeket biztosít.

A művelődési központ és színház között a belső udvarok összeépítésével teremt kapcsolatot.

A kialakult belső teresedésekre megfelelő kereskedelmi funkciókat szervez. Ez helyes törekvés.

Az Amazon szálló bővítése a tervezett módon nem szerencsés. Az ifjúsági szálló e tömbbe történő telepítése vitatható. A lovarda átalakítását jól oldotta meg.

A párt- és tanácsház elhelyezése, alaprajzi és tömegi megfogalmazása megfelelő. A Kossuth u. 45. bekomponálásával tervezett irodaház tömege alkalmazkodó, homlokzatának hangsúlyos, függőleges raszterrendszere túl markáns.

Kereskedelmi létesítményeit részben a Georgikon kertben, részben a Fő tértől keletre eső tömbbelsőkben helyezi el. Piac, ABC áruház a mai piac területére kerül. A piac esetében a tervezett lejtős padozat üzemeltetési okokból elfogadhatatlan. A liftek száma kevés.

Az iparcikk-áruház tervezett módon való elhelyezése a Georgikon kertészetben nem szerencsés, bár a tervezett épület kulturált építészeti megoldás.

A Fő térre tervezett mozi elhelyezése figyelemre méltó javaslat. A Kossuth utcai foghíjbeépítés nem jó megoldás.

Az egyes nagyobb intézménycsoportok tehergépjármű-kiszolgálása kívánnivalókat hagy maga után. Intézménycsoportjai általában a városszerkezet szerves elemei, megvalósításuk elfogadhatóan ütemezhető.

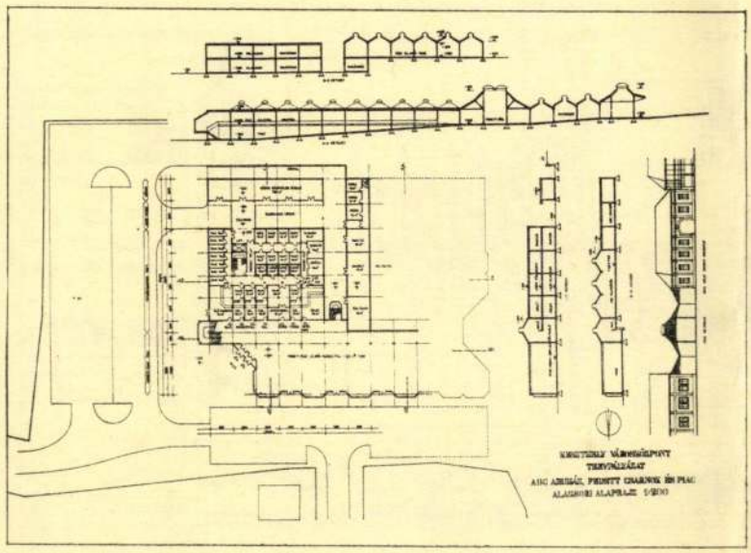

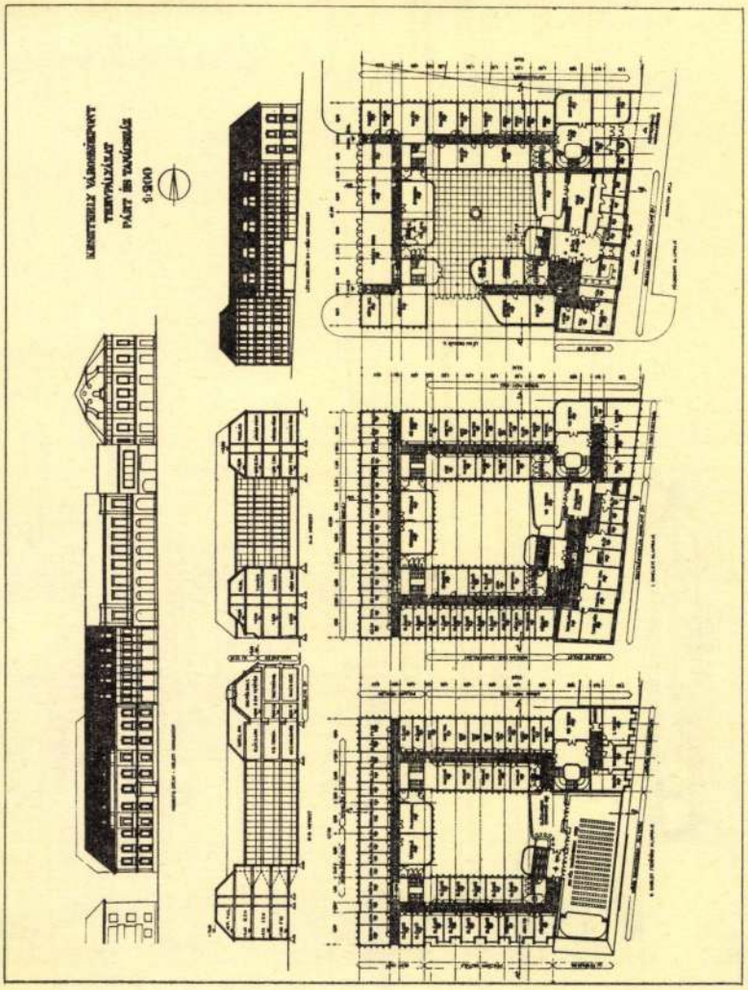

Gerő Éva, iparművész

- KOLLEKTÍV TÁRLAT. Bencze Lilla, Gerő Éva, Kiss Roóz Ilona, Sasy Vera, Sor Júlia, Tóth Erna iparművészek közös kiállítása nyílt meg csütörtökön a Kaesz Gyula Faipari Szakmunkásképző Intézetben (XIV., Egressy út 36.). A kiállítás május 28-ig lesz nyitva.

—. Hí

Népszabadság. Bp. 1981. máj. 15.

Gerő Balázs: építész

A Belváros déli részének rendezése. Tervpályázat, 1985.

a pályaművek díjazása:

a Bizottság 100–100.000 Ft.-os (IV) díjban részesítette a 10. bírálati sorszámú pályaművet; szerzői: Gerő Balázs, Bor András, Váradi Tamás, Sali Emil, Miklós Zoltán, Ebers Antalné, Váradi Tamásné és Piklet Katalin.

2. IV. díjas terv /repr./

Magyar Építőművészet, 1986.3., 18-old.

GERŐ Balárs építén

Expó '95 Bp.

1. sz. pályamű résztvevője

ld. M.Ép. 1991 5/6. 98. p. és ill

állnák a helyüket. Megkü-
ett figyelmet érdemel Fried-
enc krómacél oszlopa: az
forma, a technikai megoldás
, párosulva az oszloptetőbe
talányosságával, emlékeze-
avatja (Civilizáció, 1988).
éza Ferenc állatcsontvázat,
t, egzotikus világot idéző,
arr hatású műve ugyancsak
vonja a látogató figyelmét
ongoui éjszaka, 1989).
mények közül El Kazovszkij
ra érett, az expresszionizmus
alizmus elemeit sejtelmes és
tív egységbe olvasztó,
ga, vörös, sötétkék színekre
lajképe igazi meglepetés.
vésbé az Kóka Ferenc hosz-
mlélődésre késztető, rendkí-
cizitással festett és rajzolt
melyet Pilinszky János em-
észített (Terek II., 1982).
ben és térben tágabb határok
ozgó művek mellett vannak
melyek kizárólag itt és most,
jaink történései között szü-
. Például Patay László Me-

re vonatkozik ez. Különböző tendenciát, de egyformán magas színvonalat képvisel a „hagyományos" Savaria gobelin (Kecskés Ágnes) és az „avantgard" Marospart (Kubinyi Anna).

A biztató példákat tovább sorolhatnánk, de éppen a művek, köztük a jó művek hatalmas mennyisége ezt lehetetlenné teszi. Összefoglalóan tehát hadd hangsúlyozzuk: a tehetség jelen van! De a nagy kérdés éppen ebből adódik: mi lesz ezzel a sok tehetséggel? Mi lesz ezzel a sok jó művel?

„Letűntek a Maecenasok, akiknek a palotája hosszú nemzedékeken át a remekművek csarnoka volt, s akiknek családjában műalkotások helyettesítették a nemesi kutyabőrt" – írta mintegy másfélszáz esztendeje Delacroix. Megváltoztatva a megváltoztatandókat: a helyzet most valahogy hasonló. Most az állam mecénási szerepe van megszűnőben. S még azt sem mondhatjuk – amit ugyancsak a nagy romantikus festő fogalmazott meg –, hogy „ezek a mi nyomorúságos képeink nyomorúságos lakásaink falaira készülnek". Sajnos nem. Nekünk arra nem telik.

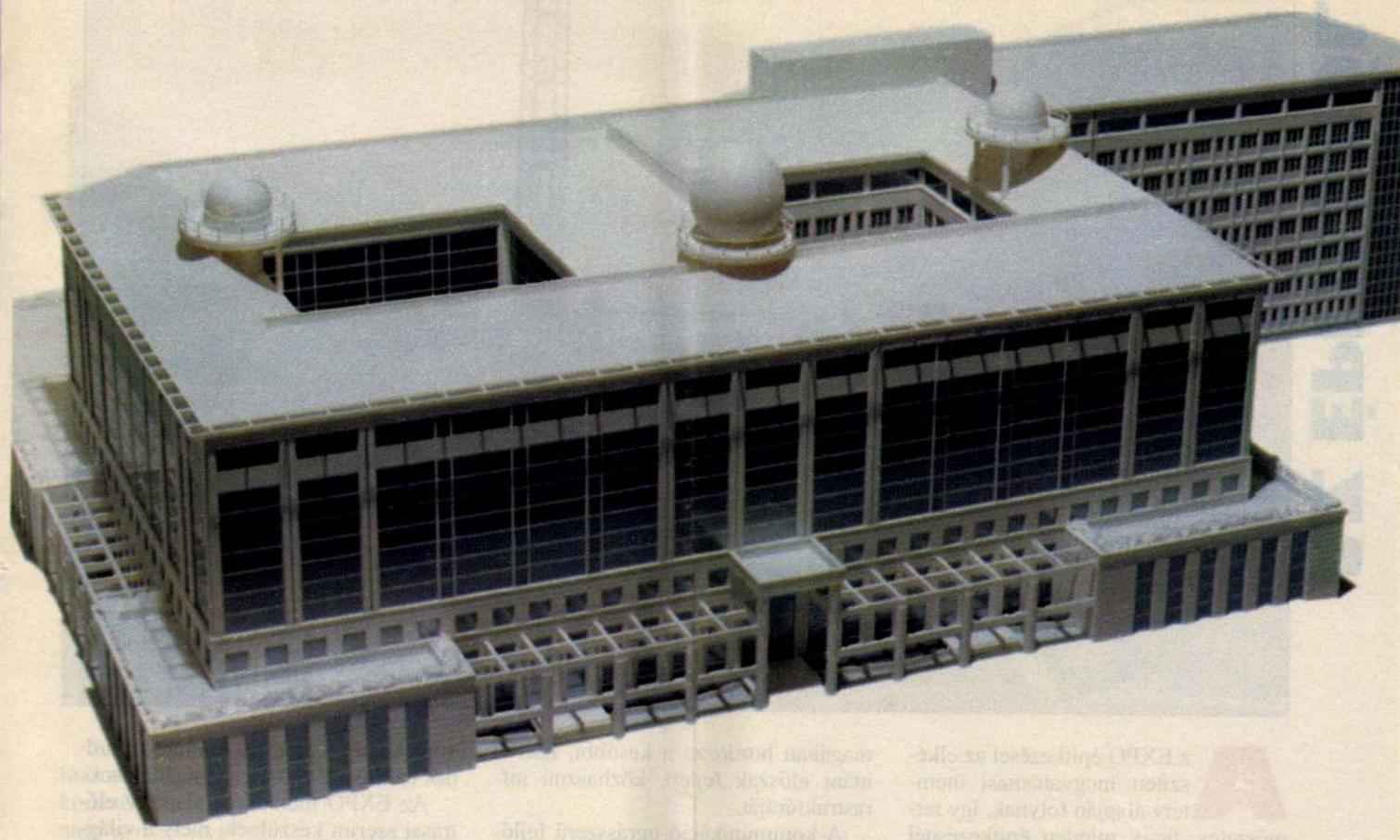

Ilyen lesz az 52 ezer négyzetméter alapterületű épület, amelyben a világkiállítás irodái, sajtó és információs centrum lesz. A világkiállítás után az ELTE Természettudományi Tanszékének kémiai és fizikai fakultásának helye lesz. Az épületet Mányi István, Gerő Balázs, Szabó Márton vezette, Középülettervező Rt., illetőleg az Ipari Épülettervező Rt. munkacsoportja tervezte.

Az EXPO és az egyetemek

Az 1996-os budapesti világkiállítás tervezésben, hasznosításban, utóhasznosításban és talán finanszírozásban is legizgalmasabb projektje az egyetemi létesítmények együttese. Nagyon egyszerűen fogalmazva, ezekbe az épületekbe befektetett minden forintot kétszer használnak fel, hiszen amikor ezek az épületek világkiállítási funkciójukat betöltötték, új életet kezdenek, és megkezdődik évtizedekre, vagy akár évszázadokra szóló hivatásuk teljesítése.

Talán kevesen emlékeznek rá, hogy valamikor a lágymányosi területet kiállítási területnek, majd egy újabb döntés eredményeképpen évtizedek óta az egyetemi fejlesztések tartalék területének szánták.

Amikor a lágymányosi területre esett a választás, nem is nagyon lehetett más utóhasznosításra gondolni, mint az egyetemire. Ami az építkezéseket illeti, természetesen az ésszerű gazdálkodás azt kívánja, hogy egyes épületek teljes egészében megépüljenek az EXPO-ra, mások pedig csak a szükséges mértékig készüljenek el a világkiállítás megnyitásáig. Az Eötvös Lóránd Tudományegyetem északi és déli tömbje közül az északi tömb készül el az EXPO-ig, a déli tömböt pedig az EXPO után kell befejezni. A Világkiállítási Iroda a hasznosításra és ebből adódóan a megvalósításra vonatkozó valamennyi döntését, a Budapesti Műszaki Egyetemmel és az Eötvös Lóránd Tudományegyetemmel jól együttműködve, közösen hozta meg. Az építési költségek a felsőoktatás fejlesztését szolgáló Universitas kötvény kibocsátása nyomán hosszú távon biztosítottak. A déli egyetemi tömbben, amelynek csupán földalatti része készül el 1996-ra négyszáz férőhelyes garázst helyeznek el, míg az úgynevezett északi tömb az EXPO idején a szervezőknek, a VIP irodáknak, az informatikának, a sajtónak a központja lesz, s itt kapnak helyet a megyék bemutatótermei is.

Az egyetemi építkezés kapcsán arról is be kell számolnunk, hogy a magyar pavilon, az 1,2 milliárd forintos osztrák pavilon, melyet Ausztria az expó után a magyar egyetemeknek ajándékoz, illetőleg a Vatikán állam bemutatkozását szolgáló épületegyüttes, valamint a világkiállítás idején rendezvény és konferencia központként, kulturális centrumként, illetőleg téma pavilonként müködő épületek – véglegesek. Ezeket nem bontják le, sőt új oktatási funkciójuknak megfelelően – megközelítően 140 ezer négyzetméter alapterülettel – szervesen beépülnek az utóhasznosítási blokkba, akár, mint egyetemi előadók, akár, mint az egyetemi campus temploma, akár mint sport és kulturális centrumok. Ezek építése csakúgy, mint az északi és déli tömbbé már megindult, az ütemezésnek megfelelő átadásuk 1995 végén, illetve 1996 tavaszán várható.

Gerő Balázs

pél-
egész
sítésre, s
kaptak a pá-
pályázatokkal
onböző építésze-
ott meg. Az előmi-
ozások juthattak to-
egyzésük van/
ztek, nem volt
növelték azzal,
álló – pénzügyi
jtására jött létre,
ágból álló – biztо-
versenyeztették a
fogadhassák el.

Ered mény hírdetés
92.01.19.
92.12.21.
93.05.03.
90.07.01.
93.07.01.
93.04.29.
93.04.09.
93.03.22.
93.05.14.
93.04.02.
93.07.08.
93.07.27.
3.07.26.
09.03.
9.15.
10.14.
.10.

Az EXPO építkezései az elkészített megvalósítási ütemterv alapján folynak, így természetes, hogy minden építkezésnél meghatározó és kiindulási alap az infrastruktúra, a közművek készültségi állapota. Az expó közművei – az úgynevezett gerinchálózatok – elkészültek. A fentiek vonatkoznak a vízre, a szennyvízre, távfűtésre és a gázra, tehát elmondható, hogy a terület teljesen közművesített. Ezeknek a közműrendszereknek a megvalósítása olyan közösségi feladat volt, amely már most magában hordozza a későbbi, EXPO utáni időszak fejlett, közhasznú infrastruktúráját.

A kommunikáció ugrásszerű fejlődésének korában és a kommunikációval fémjelzett világkiállításon a távközlési rendszerrel más a helyzet. Nemcsak a finanszírozás, hanem a korszerűség okán is az infrastruktúrának ezt a részét a világon mindenütt többnyire vállalkozással oldják meg. A Világkiállítási Iroda az EXPO távközlési rendszerére rendszertervet írt ki, amely optikai és mobil hálózatokra vonatkozik, s amelyekre
nak épülni a távközlési s

Az EXPO munkái a
írásai szerint készülnek,
kiállítás megrendezésén
adatokra lebontott, üte
ramja. Az alapterv – egyfaj
alkotmánya" a kivitelezés
sítményjegyzékben szere
mennyi objektum megva
szükséges idő- és pénzmenny
letve minden egyéb mun
anyagszükségletet nyilvánta
rű számítógépes rendszerében

Gerő Gusztáv

táj- képfestő Losoncon. Szül. Jánoshegyen Selmecbánya mellett 1889. nov. 12. A budapesti képzőművészeti főiskolán tanult. 1915-ben hadifogságba került s Vladivosztokban tanulta az orosz és japán festészetet. Hazatérve 1922-ben Prágában a két művészet kiállításán képeit először.

Toman 156. l.

Gerő Gusztáv

festő Losonc

laid

Szépművészet

1941. 178. l.

hacsempéknek, shasmála-
eszközöknek mégcsak felsoro-
lása is.

Mindent összevetve, az
esztergomi ásatások a kirá-
lyi palota építésének és
dinitésének három fő kor-
szakára világított rá. Az
első kor, amelyről addig csak
homályos sejtelmeink vannak
Géza fejedelem és Szent István
korának római kori maradv-

Gerő Gusztáv

festő és grafikus
szül 1890-ben János-
legen. A bécsi (?)
akadémián tanult.
Egy művét kiállítva az
alábbi gyűjteményben.

Kat. Bratislavy
288. l.

Sbierky 37. l.

Gerő Gusztáv

MAGYAR MUVESZET
1928. 317

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Gerő Gyula

festő

szül. 1889.

Losoncon működik,

naturalista.

Nemeshán 46. l

Fig. 11. Querschnitt *E*—*F*.

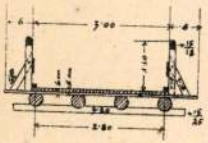

im Kilometer 0·4 bis 0·

Nothbrücke beim U

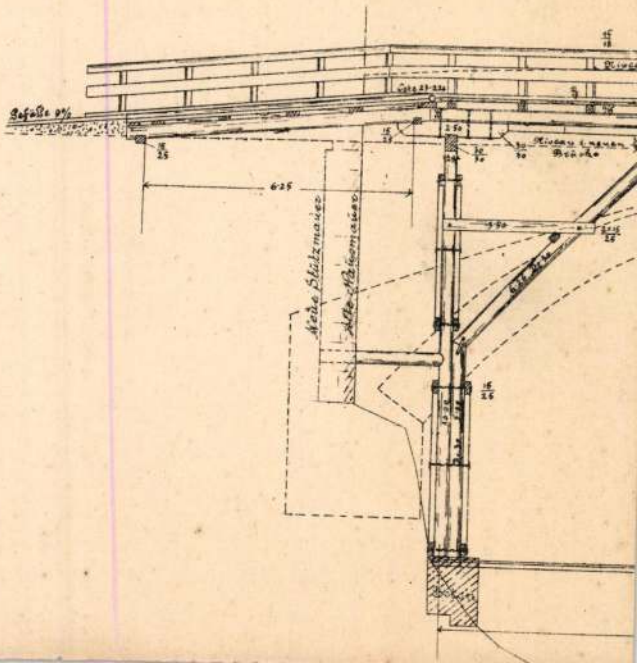

Gerő Gusztáv

Jestő Losonc

l.

Könyvbarátok Lapja

1927-28. 94. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Gerő Gusztáv

l.

Forum

1935. 178. l.

Zala m.

Gerő Gusztáv

1912/13 - 1914/15 I., 1920/21 II.

Ferképzomfoiskèvk

85 l.

Gerő Gusztáv

festő

Ci. Forum

1935. 136 l.

Feigler Ferenc VII. 152.

Gerő Gusztáv

l.

Forum

1934. 326 l.

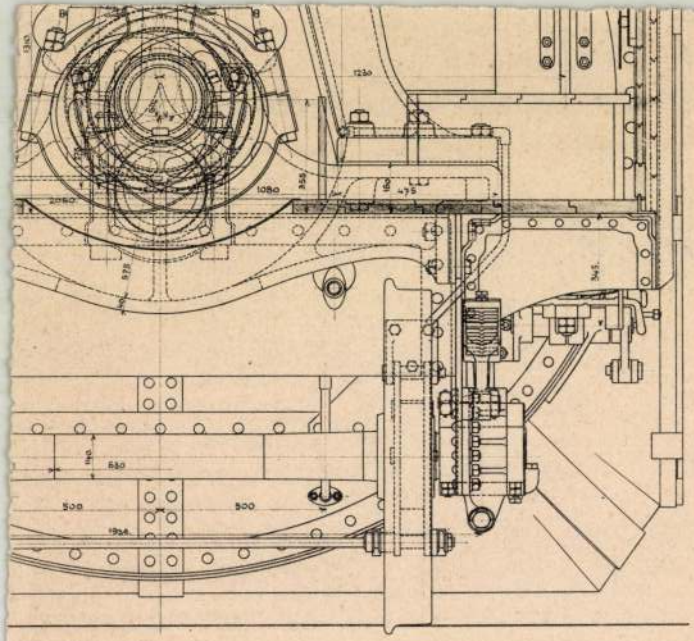

Budapest 1894 július hó 27 napján

B' B'

Gerő Gusztáv

festő Losonc

l.

Forum 1931. 309. l

321. l.

Falusenlet c. Eepe

repr.

321. l

GERŐ *Gusztáv*, festő, grafikus s iparművész, * Hegybánya 1889. A bpesti képzőm. főiskolán képezte magát, azután Losoncon volt rajztanár. 1926. Pozsonyban volt gyüjt. kiállítása. Naturalista, illusztrációiban expresszionista.

K. G. I. 377 l

bra. Balról elválasztott hajat fimá-
y s szakála rövid. Nyakkendője cso-
ának eleje szétáll.

k nagysága 8 cm.

152/93 № 10

Gerő Gusztáv festő

59

- 1889-ben született Hegybányán
- A budapesti főiskolán: Szinyei-Merse Pál, Rudnay Gyula, Aba-Novák Vilmos, Révész Imre
- tanári pályája, az oktatás és nevelés ember és élethözelsége ma is komoly alapja aktív művészeti tényredésének
- a Jókai-napok időszakára a komáromi Dunamenti Múzeumban nyitják meg a tárlatát (1976 ban),

Szuchy M. Emil: Gerő Gusztáv művészetéről

Irodalmi Szemle 1976/8 765. old.

MDK

Gerő Gusztáv, Pestszenterzsébet

Uj tagnak felvették

Rajzoktatás 1942. okt. 15. lo.sz. 88.l.

MDK

Gerő Gusztáv, festőm.

A szlovenszkói magy.képzőművészek kiáll. rendeztek Losoncon. Szinházi Élet, 1925. 4.sz. 45-4 l.

H. Gerő" Gusztáv
Jestő"

Rémi vers a komáromi Jókai-Egyesület téli tárlatán

M. 1924. XII. 14. (Magyarság)

Gerő Gusztáv

Falusi tájkép

c. művé képe.

Csákó 4. l.

11

Gerő Gusztáv

festő

Bud. 1889. Hegybánya

Életrajzi lásd:

Csáky II. l.

vagy Forum 1934-35

Gerő Gusztáv

festő

Losoncon 1942
körül, odavaló
tőrsgyökeres. Már
azelőtt is régen
Losoncon élt

Csomor Ernő
szentsimoni plébá-
nos szíves közlése

1948. jul. 23

Petőfi Sándor 1848 ez. versének fogalmazványa és levele VI. 145.

(Gengory Antalhoz)

Gerő Gusztáv

Született 1889 (vrv. 12.) Hegybányán, Középiskoláit Selmecbányán, főiskolai tanulmányait (1912-15, 1920-21) a pesti képzőművészeti főiskolán végezte megszakítással, mert hadbavonult és oroszfogságba esett (1915-20 [illegible]), egy évig rajztanár Losoncon. 1922-től szabad művészi pályán él. Résztvett a Szlovenszkói művészek prágai kiállításán 1926. Pozsonyban kollektív kiállítást rendezett. Festő, grafikus és iparművész (Batik). Naturalista, illusztrációban szakszerűen az expresszionizmusba csap át.

Brogyányi Kálmán: Festőművészet Szlovenszkón. Kassa, 1931. 105. l.

TURÓCZI SÁNDOR KÖNYVTÁRA

HELYSZÁM: 399 / II. 4.

SZAK: Vegyes.

SZERZŐ NEVE:

FORDITÓ NEVE:

KÖNYV CIME:

KÖTÉS NEME: ALAK:

KIADÓ: ÉV:

MDK

Gerő Gusztáv, Losonc

Magyar Művészet 1928. 317.l.

MDK

Gerő Gusztáv

A csók, rajz

M.Akv. és Paszt.festők Egyes. 8. kiáll. N.Szal.
1921. ápr. 9 l.

Gerő Gusztáv, festő

L. Szabó Gyula

Sándor László: Képtár Losoncon 7.

Népszabadság, Bp. 1981. okt. 14

Zenő Gusztáv

1932/33

Ferképzomfoiskàvk

85. l.

Gerő Gusztáv

„Partizánok kivégzése" (1959 vázlat)

„Ötözés a szövethezetben", 1960

„Menekülők" – (olaj)

„Bort iszogatva" (1950 olaj.)

Ilodalmi Szemle 1976/5

GERŐ Gunkár festő

Bárka 1994/1-2. 103.

Γ 2

Gerő Gusztáv

Pestszentcsébet

Belépett a Rajztanárok Egyesületébe

Rajzoktatás

1942. III. évf. 10 sz

88 l.

Francesco Gioli. — *Maria bionda.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1976 8
IRODALMI SZEMLE

Gerő Gusztáv festő

1021

Gerő Gusztáv művészetéről

Immár hagyományossá vált, hogy a Jókai-napok időszakára valamely hazai magyar képzőművészünk tárlatát nyitják meg a komáromi Dunamenti Múzeumban. Ez idén a Losoncon élő, hegybányai születésű (1889. XII. 11.) Gerő Gusztáv festményeit, akvarelljeit láthatta a közönség. Életművének keresztmetszetét, mindazt, amit a budapesti főiskolán mestereire, Szinyei-Merse Pálra, Rudnay Gyulára, Aba-Novák Vilmosra, Révész Imrére figyelve elsajátított, és — később — a maga képére formált. A gondosan megválogatott anyag méltón képviselte több évtizedes munkásságát. Kiállított képei módot adtak arra, hogy végigkísérjük alkotói fejlődésének állomásait, felhívták figyelmünket kedvelt témáinak, kifejező eszközeinek egyes változataira, letisztult realizmusára, s az utóbbi években festett képeinek drámaiságára. Vallomások ezek a képek alkotói felfogásáról, életművének tartalmi-formai változásairól.

Gerő Gusztáv mindig a valóságot éli meg és fogalmazza át. Túllép a látvány természetelvű rögzítésén, s arra törekszik, főleg sötét tónusúra hangolt színeivel, hogy némi töprengésre indítsa szemlélőjét. Meditációra való hajlama művészi munkásságának már korábbi szakaszaiban kibontakozott. Gondosan megkomponált, kis méretű tájképein vagy városképein beszámol a látvány nyújtotta érzelmi hatásokról is. Festményeivel nem a részletek aprólékos kidolgozására törekszik, hanem színárnyalataival — a zöldek és a kékek sokaságával, a szürkék és a barnás árnyalatok komorságával — a külső megjelenítés hangulatát fokozza. Nem a jelenség vagy az esemény puszta ábrázolását tekinti tehát feladatának, hanem a hozzájuk fűződő reflexiók grafikai kifejezését tekinti elsőrendűnek. A tavaszi vagy az őszi erdőségek, a hatalmas tölgyek és cserfák, a fehérlő nyírfák és mezőségek, a füleki és a losonci utcarészletek Gerő Gusztáv munkásságának csúcsait jelzik. Retrospektív kiállítása újabb alkalmat adott arra, hogy eddigi munkásságának egészéről, jelenkori képzőművészetünkben betöltött helyéről érdemlegesen elgondolkozzunk.

Gerő Gusztáv
Szuchy M. E. felvételén,
1976 áprilisában

Gerő Gusztáv tanári pályája, az oktatás és nevelés ember- és életközelsége, ma is komoly alapja aktív művészeti tényekedésének. Küzdelmes ifjúsága és igazságszeretete józanságra nevelte őt. Művei olykor líraian sugároznak, máskor meg a l'art dramatiquae légkörét árasztják. Képein a tények, az ideák, az élethelyzetek képszerű egyensúlyba rendeződnek: ábrázolnak, dokumentálnak, s ez igen fontos tényezője munkásságának. Számára a művészi valóság nem a puszta „megoldást", a műtermi „kitalálást" jelenti, hanem alkotó tevékenységének indoklását, szellemi és tárgyi feltételeinek megteremtését, harmonikus kiegyensúlyozottságát igazolja. Egyszerű és őszinte az ő művészete. Impresszionizmusa, amely munkásságának legalapvetőbb jellemzője, önmaga festői lényéből fakad. Nem stílus, de nem is formanyelv. Magatartás inkább, a világ megismerésének számára egyedüli lehetséges módja. Azt tudja csak képpé, festménnyé fogalmazni, amihez érzelmileg is közel áll, amit valóban fontosnak és hasznosnak tart. Korszerű-e ez a festői magatartása, hozzánk szól-e? — voltaképpen nem is lényeges s talán eldönthetetlen is. Lényege, hogy mélyen és átgondoltan emberi. Ezért mai, ezért értékes is egyben ez a művészet.

Szuchy M. Emil

holmi

A *Napjaink* 1976. augusztusi száma Gál Sándor versét közli.

Az *Élet és Irodalom* 1976. augusztus 14-i száma Gyurcsó István versét közli.

A *Napjaink* 1976. szeptemberi száma közli Beke Sándor Tamási Áron-tanulmányának első részét. Ugyancsak ebben a számban ismerteti Gál Sándor a szlovák Babits-kötetet, amely Vojtech Kondrót fordításában jelent meg a közelmúltban.

A *Forrás* 1976. szeptemberi száma Bárth János tanulmányát közli *A szomszéd országokban élő magyarság népköltészetének új hírhozói* alcímmel, amelyben többek között Ág Tibor *Édesanyám rózsaja* című népdalgyűjteményéről, s a CSEMADOK néprajzi gyűjtőmunkájáról is ír. A szerző ugyanekkor kiemeli lapunk ez irányban végzett tevékenységét is: *„A folyóirat szerkesztői 1975-ben több táji-tematikus számot állítottak össze. Volt mátyusföldi, barsi, komáromi, csallóközi szám. Ezek mindegyikébe került néprajzi írás. Remélhetőleg ez a hagyomány folytatódik, mivel sok és régi hiányt pótol."*

A *Tiszatáj* 1976. szeptemberi számában Görömbei András Gál Sándor *Tisztább havakra* című új verseskötetéről, valamint Rácz Olivér *Álom Tivadar hadparancsa* című novellaskötetéről ír.

Az *Új Tükör* 1976. szeptember 7-i számában Tasi József ír Gyüre Lajos *Üveghang* című verseskötetéről.

A *Magyar Televízió* 1976. augusztus 31-én Ján Solovič *Meridián* című drámáját közvetítette a komáromi Magyar Területi Színház előadásában. Az előadás szünetében a szerző és Krivosík István a MATESZ igazgatója nyilatkozott a Magyar Televíziónak.

1976. szeptember 21-én a dunaszerdahelyi könyvesbolt Varga Imre költővel tartott dedikációs délutánt.

A Korunk 1976 szeptemberi számában Cseke Péter ír Duba Gyula Vajúdó parasztvilág és Angyal vagy madárijesztő című könyvéről.

A budapesti Századok nemrégen megjelent, 1975/5—6. száma Fogarassy László recenzióját közli Anton Lehar Erinnerungen Gegenrevolution uns Restaurationsversuche in Ungarn című könyvéről. Ugyanott Püspöki Nagy Péter Rozsnyó város címere című könyvét ismerteti Fügedi Erik.

— kulcs —

Dr. Gerő Győző
tudományos főmunkatárs.

- A török kor emlékei természetesen nem hiányozhatnak a Budapest 2000 évét bemutató kiállitásról. Aki ezt a korszakot legjobban ismeri, Dr.Gerő Győző, tudományos főmunkatárs.A mai ember számára mi az, ami itt a legfontosabb? Látok itt például rézkarcot. Mit ábrázol?
- Talán kevesen tudják azt, hogy a mai pesti Városháza helyén egykor a törökök idejében dzsámi állott. Ezt a dzsámit örökitette meg Fischer von Einbach, a barokkor egyik kiváló épitésze, rajzzal, amelynek a metszete jelenleg itt látható.
- Megmaradt valami az épületből is?
- Sajnos, az épület a visszafoglalás harcait túlélve, a későbbi századok folyamán teljesen elpusztult. Valószinüleg a Városháza épitése során. A törökkor müvészetéből kiállitottunk elsősorban a használati tárgyakból idekerült emlékanyagot, többek között kerámiát, a rézmüvesség emlékeit, ötvös
- Meg tudjuk részletesebben mutatni,
- A kerámia talán a leggazdagabb anyag, egyrészt a helyi készitésü emlékanyagot mutattuk be, ugyanakkor a hires török fayens mühelyeknek ide importált emlékanyagát,korsókat

1980. II. 12. Televizió 21.50 /Z./
Művészeti Magazin

és tálakat, valamint a legtávolabbról, Kinából hozott porcellánjaikat is láthatjuk. Hasonlóképpen a balkáni eredetü importárukkal együtt.

- Rézmüvesség?

- A rézmüvesség egyik jellemző iparága volt a törököknek, ennek számos, gazdag formaváltozatú emlékanyagát láthatjuk, részben tálakat, tálcákat, illetve ibriket, korsókat, részben pedig talpas tálat, és gyertyatartót.

- És természetesen a török szokásokhoz tartozó imaszőnyeg,

- Az imaszőnyeg a XVII. századi ugynevezett ladik /fon/ amely a igyekszik utánozni, ezen imádkoztak a mohamedánok a napi ötszöri ima során.

- Az akkori Buda területén nemcsak törökök és magyarok éltek. Milyen volt a népesség.

- A török uralom másfél százada alatt meglehetősen nagy változás történik a lakosság összetételében is. Ennek az etnikum változásnak a tulajdonképpeni jellemzésére mutatnánk be azt a három sirkövet, azegyik egy török turbános sirkő, a másik egy 1678-ból származó szerb feliratos sirkő, a harmadik pedig egy ugyancsak XVII. századi zsidó sirkő.

MDK

Gerö Edit, fotóm.

müvészi értékü fotográfiákkal szerepel.

Rosner Károly: Reklámgrafika - Magy. Iparmüvészet. 1934. 94-96.l.

Az Iparmüv. Társ. kiállitása.

GERŐ György

15 című dadaista lap neve. 1925. III-IV. sz.
Publikált a Dokumentumban

György - Passuth 1990 9, 15, 16

Rákóczi talán Tőrös leveleiből értesülve erről, július 28-án Munkácsról – Ecsedre, Patakra és Tokajba készülőben – még bizakodóan válaszolt: „Az eő Felsége Fundaloiának alá érkezése most szintén iokor esnék, miis itt kwn levén, szemünk előtt fundálhatná el az jámbor."[16] Bizakodva írja még augusztus 12-én is Ecsedről: „Az Fundalo ha addig erkeznek migh itkin mulatunk, ki nemis halad touab ez holnapnal, akarnok".[17] De augusztus 30-án Tokajból távozóban már így ír: „Nagy reménysegwnk wala kegy(elme)d irasahoz kepest, hogy az eő Felséghe Fundaloia itt kwn érien, es ottan bár czak azt az helyet fundáltathattyuk vala el vélle, kinek igen veszendeő Bastyáia vagyon mégh az Tisza feleől; miuel Istennek aldasabol Munkaczot, Patakot, –s– Eczedet már úgy vittwk végben, akar ki tekincze meghis, de megh nem foghia pökni iövendeőben; mivel azért Isten kegyelméből im bé indultunk Orszagunkban, akarok kegy(elme)dnek ertesere adni, légyen azon kegy(elme)d immár az epittésnek ideieis el kezduén ezennel múlni, bár az iambor ne faradgyon alá, kirwl magais irt vala."[18] Szeptember 6-án Váradról megismétli az előbbieket, de ugyanakkor nyugtázza Luchese rajzainak vételét: „Az delineatiokat el vettük, migh Isten az epitésnek idején el hozza, elmélkedhetünk addigh arrolis, mellyik szerint kezdessük az épitést."[19] Eszerint ekkor még csak Tokaj várá-

 m. S. K.

Gerő Gusztáv, festő, 1889.

a budapesti főiskola elvégzése utan bevonult katonának, évekel töltött orosz fogságban. Figurális és tájképi rajzokon és akvarelekben örökiti meg Orosz-országi emlékeit. Kelet Szikériaban meg ösmerkedik a Japan művészettel aszi tagadhatatlan hatással van alkotásaira. Kulturált egyéniség, előszeretettel használja képeiri a világítási kon-

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945.
1960. 80. old.

 m. S. K.

Gerő Gusztáv, festő, 1889.
trasztokat. Festett, portrékat, tájké pokat és csendéleteket. Batikolással és dekorativ művek festésével is foglalkozott. — „Tüzhely mellett", olaj, 1940. „Csendélet hagymákkal", olaj. 81. old.

Marian Váross: Slovenské výtvarné umenie 1918–1945. 80. old.
1960

Gerő Gusztáv

– olyan esoportos kiállitáson vesz részt amelyen Gyurkovits Ferenc is szerepel

Emlitve: Balló Ede, Szabó Gyula, Ficher Ernő, Chriszt Vilmos, Reiner István, Gandl László, Flaché Gyula, Skutezky Dóme, Angyal Géza, Gerő Gusztáv, Csek Lajos

Sz. Haltenberger Zinga: Az ismert ismeretlen.

Irodalmi Szemle 1976/6 517 old

Geró Gusztáv

„A füleki vár" -/1954 - olaj/

Irodalmi Szemle 1978/5

Gerő Gusztáv

Gyurkovits Ferenc a 20-as években csoportos kiállításokon vesz részt: Flaché Gyula, Skutszky Dömé, Anggal Géza, Gerő Gusztáv, Csek Lajos és mások mellett.

Sz. Haltenberger Kinga: Gyurkovits Ferenc (1876–1968)

Irodalmi Szemle, 1976. 6. 518. old.

GERÖ Gusztáv festő (Piarzom, 1889 - Losonc, 1979)

Limes 1999/2. 83-84. : ill

A csillagászati adatok harmincegy so
az elrendezést követi a darab hanganyag
perceknek egy–egy három illetve négyhango
megszorítások mellet, tetszőleges összeállítás
egy ponton túl érdektelenné válik, ahogy
kompozíció esetében is a forrásként használ
olvasó személy előtt rejtve marad. Nem kiv
sem. A kódolás a zeneszerzői módszer része
hatáskörébe tartozik, műként való elfogadá
kódolás utján létrejött darab nem felel
kritériumoknak a mű nem jön létre. Ahogy
mindig a fül mondja ki. A kód funkciója,
anyagok, melyek valamennyire a szerzőtől fü
anyagon elvégzett munka. (Az *Orfeusz*...
munkában.) Egy történetileg kialakult hia
műalkotásaiban megmunkálásra kerülő "tár
egyszerű adottságok voltak, melyek leg
származtak. A XX. századra ezek az adotts
közötti kapcsolatok kialakítására létezik egy
már nem lehet érvényesen megszólalni, akk
másikat kell állítani. Ezt teszi Jeney is. Ne
objektíven megragadható, valóságosan létező

Egy nem ismert kód, mint az *Orfeus*
A kód ismerete nélkül nem tudhatjuk, h

Gévó György, amatőr fafaragó

a Vasas Művelődési Központ amatőr fórumának legújabb kiállítása tegnap nyílt meg és márc. 28.-ig tekinthető meg. —

Gévó György Kecskeméttől hozta el Miskolcra fafaragásait. /említve/.

Sz. Gy.: Élet régi kalauza.

Déli Hírlap, 1982. márc. 5.

M.D.K.

Gerő Győrő, régész

végezte a budai Várban a Tárnok utca 18 ci az Anna utca 1. sz. sarokház műcmléki helyreállítását, mely az 1686. évi ostrom idején elpusztult. Levéltári kutatások alapján kiderült, hogy a későbbi barokk felújítás után ebben a kárban hosszú időn át patika volt. Mai javaslat, hogy itt patikatörténeti múzeum létesüljön.

BUDAPEST, Bp.1966. IV.évf. 6. sz. 36-38. old.

7 ábrával

Gerő Gusztáv

A csehszlovákiai Komáromban levő Duna menti Múzeumban megnyilt a posonci Gerő Gusztáv festőművész kiállítása. Gerő a budapesti Képzőművészeti Főiskolán végzett, Szinyei-Merse és Rudnay Gyula tanítványa volt.

Magyar Nemzet 1976. május 21.

D Gerő Dezső

író és grafikus

Szeged

Szerkesztője és kiadója

a Szegedi Szemle

c. városfejlesztési

lap 1 – 3. évfolyamának – 1931-ben

Olaszországi tanulmány uton volt.

Szegedi Szemle

1931. 3. 4. (Gerő Dezső olaszországi tudósításai)

9. 14. l.

Paris
E. Thunot et Cie.
1866.

Gerő Gusztáv /Selmecbánya, Hegybánya 1889.dec.11.-/: festő.

1910 Művészi tanulmányait a budapesti Képzőművészeti Akadémián, Aba Novák Vilmossal kezdi. Tanára Révész Imre volt.

1914 Az első világháború kirobbanása megszakítja tanulmányait, kénytelen katonai szolgálatba lépni. Fogságba esik.

1917 A szibériai Berezovkai lágerben élt. Itt kapcsolatba került a láger-színházzal, ahol díszletet tervezett.

1918 rajzot tanít Leningrádban. Ebben az évben a háború alatt készített műveiből Vlagyivosztokban kiállítást rendeznek. V.I.Leninről elkészíti az első sokszorosítható plakátot /litográfia/.

1921 -ben megkapja diplomáját, s a losonci Gimnáziumban rajz- és deszkriptíva tanári állást vállal.

1921-27 között Cseh Lajossal együtt a losonci ipari festőiskola batikló műhelyét vezeti. A műhely kiállításai: 1924. Losonc, 1925,Losonc, 1926, Pozsony, 1927 Karlove Vary.

1940 -ben Pesterzsébetre kénytelen költözni.

1945 -től Losoncon él.

Művészetében a Nagybányai Iskola festészetéhez kötődik. Olajképein jellemzőek a barna és a sötét tónusok. Pasztelljein viszont világos színharmóniákat alkalmaz. Kedvelt ábrázolási témája a nógrádi táj. Olajképein a második világháború időszaka alatt átélt eseményeket visszaemlékezésként jeleníti meg. Foglalkozott portréfestéssel is. Önálló kiállításai: 1973 Selmecbánya, 1974 Losonc, 1975 Komárom. Gyűjteményes kiállításokon 1921-től Szlovákiában és a Prágában megrendezett összlovákiai tárlatokon szerepelnek művei.

Irodalom: Brogyányi K.: Festészet Szlovenszkón Kassa, 1931.
105.old.

Dr.Prokop Toman: Novy slovník čsl.vytvarných umelcov.
Nak.R.Ryzany Praha, 1947..

Váross M. a kol.: Slovník súčasného slov. umenia SFVU.
Bratislava, 1967.

Sz.Haltenberger Kinga: Kiállítási katalógus, 1974.Losonc

1021

1975. aug. 17 Televizió 19.3o /4o/ M.

A HÉT.

- A vár kifejezést, legalábbis mi budapestiek eléggé összeszokásszerüen használjuk. Jelöljük vele a gyönyörü budai hegyet, ahol számtalan müemlék van és szép a kilátás. De gyakran azt a hatalmas épület-komplexumot értjük rajta, amely szép lassan megtelik előbb kiállitásokkal, kulturális intézményekkel, későbbiekben aztán látogatókkal. Mire majd a Várbeli palotára kiteszik a megtelt táblát, addigra talán a név is megváltozik és a kultúra vára lesz. Ez pedig odébb van, de hogy közben mi történik mindennek érdekében erről szól Poór Klára Pethő Sándor és Márton József tudósitása.

- Budáról, a korabeli Budáról Mátyás udvari történetírója Bonfini olasz humanista igy ir: a budai várban Zsigmond nagyszerü épitkezésein kivül nem volt semmi látnivaló. Mátyás disziteni kezdte, pompásan felékesitette a belső palotát. Olyan palotákat emelt, amelyek nem maradnak a rómaiak pompája mögött. Ajtaját alig őrizték, nagy asztalt tartott és étkezés alatt ajtaja nyitva állt. A kérelmezőket, a koldúsokat beengedték, étellel itallal kinálták és alamizsnával bocsájtották el. Mindenkit könnyen meghallgattak, kenyeret osztottak. Minden bajbajutottnak szabad bejárása volt.

- Várat épiteni a XX. század végén, milyen munka ez?

- Csak azt tudom erre válaszolni, hogy nagyon szép, nagyon érdekes, sok mindenre nagyon oda kell figyelni tervezőnek, beruházónak, kivitelezőnek egyaránt.

- Hadd mutassam be Bozsik Józsefet, a Budai Vár beruházásaival foglalkozó vállalat igazgatóját. Az előbb azt emlitette, hogy nagyon oda kell figyelni, talán ez az oka annak, hogy most már ide-s tova 3o esztendő óta tart a Vár újjáépitése?

- Azt hiszem, hogy igen. Tekintettel arra, hogy nem olyan gyakori a vár épitése Magyarországon és ennek a várnak pedig olyan történelmi múltja van, hogy azt a történelmi múltat fel kell tárni, be kell mutatni. Ehhez pedig idő kell. Másodsorban pedig az idő mellett a pénz is probléma és a pénzügyi vetülete is az egész vári rekonstrukciónak,- számitásba veendő.

- Bozsik et. hol tart most a megvalósitás, ha loo %-nak vesszük azt amikor majd készen lesz a vár és minden épület megnyilik a túristák, az érdeklődök számára, akkor -most hol tartunk?

- Hát az igazság az, hogy a vár végeredményben már látható, a túristák, az érdeklődők felkereshetik. Az épületek többsége ill. az egész rekonstrukció 7o %-os készültségi fokban van. Ez azt jelenti, hogy a Nemzeti Galéria épületei,- három épületrészről van szó,- elkészült, hiánypótlási feladatok megoldása vár rá, amit szeretnénk augusztus 2o-a körüli időpontban befejezni. Elkészült a magyar munkásmozgalmi múzeum ugyancsak a látogatók ezt már láthatják. Elkészült korábban a történeti múzeum, a hátralévő épületek közül egyet emelnék ki, ez az u.n. Széchenyi Könyvtár épülete, amire a kormányzati szervek elképzelései szerint oda kell figyelnünk és oda koncentrálunk most.

- Mi lesz a vár-szinházzal? amelyet a hires, neves titokzatos Kempelen Farkas tervezett.

- Hát a vár-szinháznak érdekes sorsa van, már ami a rekonstrukciós sorsot illeti. Többször cserélt gazdát. Először a Nemzeti Szinháznak adták oda illetékes szervek, majd jelenleg a 25. Szinház lenne az üzemeltető, ezt követték különböző igények, az igényeket nem tudtuk mi a beruházással követni, azért előreláthatólag csak a következő években fog elkészülni, egyébként elkészitjük.

- Mekkora beruházás ez a vári rekonstrukció?

- Hát a vári beruházás az közel 2 milliárdos. 1.6 milliárddal inditottuk egy átfogó program alapján, majd azt követő ez ezévben az Állami Tervbizottság közel 2 milliárdos programot hagyott jóvá, valószinü ez is bizonyos mértékig túlteljesitve lesz, tehát 2- 2.2 milliárd forintra teljesitjük.

- Ez az épület itt mögöttünk a régi karmelita kolostor és ahol állunk itt a föld alatt mi van?

- A jelenlegi kert alatt húzódik a középkorban épült Verbőczy palota és részben annak felhasználásával az 1541-es török foglalás után épült budai pasák palotája.

- Gerő Győző régész, a Budapesti Történeti Múzeum tudományos főmunkatársa nagyon sok feltárást végzett itt a Budai Várban. Az Ön véleménye szerint miért van szükség olyan munkára, amelyet a látogató, a laikus nem láthat, a régészek mégis elvégzik és utána visszatemetik.

- A régészeti kutatómunkának elsődleges feladata, hogy a magyar történeti múltat megismertesse, illetőleg annak emlékeit kutassa. A bemutatás másodlagos kérdés e tekintetben.

- A látható emlékek közül a Vár különböző korszakaiból az Ön véleménye szerint mik azok a legérdekesebb és legfontosabb épületek, létesitmények amelyeket most már a laikusok is láthatnak?

- Az egykori középkori királyi palota föltárása során számos olyan történeti emlék, ill. müemlék került elő, amelynek helyreállitására lehetőség nyilt. Nem értékelhetjük egymáshoz viszonyitva az egyes korok emlékeit, azokat saját korszakunkon belül kell bizonyos mértékig sorolni. Itt emliteném még azt, hogy az Anjou-kori palotának a maradványai közül a legjelentősebb az István-torony, a Zsigmond kori palotából ma összefüggő részletek ismertek amennyiben a lovagterem, illetve a gótikus kápolna ugyancsak ebből az időből való, valamint a Vár erődítményeinek is jó része ennek a kornak az emlékét őrzi.

- Az Ön véleménye szerint régészeti szempontból a Vár most már feldolgozottnak tekinthető?

- Egy régész soha sem mondhatja azt, hogy egy ásatás be van fejezve, legfeljebb csak abbahagyva a jövő számára, vagy saját korában esetleg még folytathatja. A feldolgozás sokkal hosszabb időt igényel, tekintettel a restaurálásra, illetve a belső múzeumi kutatásra, ezt folyamatosan tudjuk csak végezni. Egy része fel van dolgozva az anyagnak Szegedi László könyve megjelent a Budai Vár feltárása cimmel, amely lényegében a középkori palota ásatásainak eredményeit summázza. Természetesen az azóta eltelt több év alatt folytatott részben leletmentő ásatások, részben szisztematikus feltárása a palotának a továbbiakban is jelentős ujabb eredményekkel szolgál.

- A II. Világháború előtt volt-e valamilyen feltárás itt a várban?

- Tulajdonképpen nem mondhatjuk azt, hogy feltárás volt, inkább kerültek elő középkori maradványok részben eredeti helyen, részben számos töredék a betöltésből, akkor amikor Hausmann-Ybl féle palota épitése folyt. Ennek az emlékei részben megmaradtak, egy részük a Nemzeti Múzeumba került, egy részüket elajándékozták különböző főúri családoknak, illetve elbontották az új palota-komplexum kialakitása során.

- Akkor tulajdonképpen szerencsén az a szerencsétlenségben amit a II. Világháború jelentett, hogy csak azután került sor a szisztematikus feltárásra, mert hiszen nagyon sok müemlékkel megtették azt a csúfot, hogy széthordták, elajándékozták, ellopták.

- Ami eddig nem került feltárásra, tehát értem ez alatt a II. Világháború adta lehetőséget, azt szerencsésnek kell venni, tekintettel arra, hogy a szisztematikus, illetve az új régészeti kutató módszerekkel történő föltárás, a statigráfiának, a rétegeknek a figyelembevétele sok olyan

új eredményt tudott megállapítani, amelyre a korábbi idézőjelbe téve "kincskereső ásatások" során nem lett volna lehetőség.

- Mit jelent ez a Vár a magyar történeti múlt szempontjából?

- Tulajdonképpen egy nemzet múltját zárja magába azok az évszázados falak, amelyeket föltártunk és amelyek helyreállítva ma a nagyközönség számára is hozzáférhetők, érzékeltetve a magyar történeti múlt emlékeit.

M. D. L.

GERŐ győző

A Király-fürdő 1954-59-es helyreállítoisánál közreműködött

A restaurálás tervezője és vezetője: Pfannl Egon

Budapest müemlékei II. p. 1962. 198. l.

1976. V. 28. TV.
21.30 VGné
Mozlévneti
Magazin

dr. Gerő Győző régész

- A Dzsámi régészeti kutató munka irányitója dr. Gerő Győző, a Budapesti Történeti Muzeumnak a főmunkatársa, régész. Hogyan, milyen módon került elő ez a ritka értékes épület?

- Amint Adrian Cselevito török utazó is emliti, a pécsi városfalon kivül, a szigeti kapu közelében Jacubánk Hassán Dzsánija és egykori merleni kolostora. Az összefoglalást követő időbena kolostor és a hozzátartozó épületek teljes egészében megsemmisülnek. Feltételezhetően, akkor, amikor 1514-ben az első kórházat épitik ezek a területen. Maga a Dzsámi épülete azonban előcsarnokát elvesztve, megmaradt tovább is, átépitve keresztény templomként, egészen a századunk derekáig. A Dzsámi a XVI. század második felében épült, alapitója Jacobáni Hassán, akinek személyéről meglehetősen keveset tudunk. NEve elárulja azt, hogy a mai Jugoszlávia területén levő Jacubóból az egykori török köri Jacobából származott. A Dzsámi épülete, amely a magyarországi török épitészet egyik legépebben megmaradt alkotása, ugyanis olyan Dzsámink, amelynek nemcsak imatere, hanem a hozzácsatlakozó és vele szervesen összetartozó minaréja is megmaradt, majdnem teljes magasságban, egyediként emlit-

hető ez az épület. Ez a dzsámi kivételes helyet képet a magyarországiak között, miután ugyan ez zábie, vagy rendidzsámi volt. A meglevő rend, amely a dzsámiknak az épitetője, illetőleg használója volt, különösen a müvészetekben járt elő a XVI. XVII. század folyamán. Elsősorban a festészetben van jelentős szerepük, talán erre enged következtetni, vagy talán ennek az emlékét őrzi az a szép falfestés, amelynek töredékei a feltárás során előkerültek, és amely módot adott arra, hogy a meglévő töredékek alapján a belső architektura teljes festési rekonstrukcióját eltudjuk végezni.

- Igen ám, de itt berendezési tárgyak is vannak! És nem is akármilyenek!

- A berendezési tárgyak a XVI. századi dzsámiban nem maradtak meg, ahhoz, hogy azt az atmoszférát tudjuk kelteni és mint egy funkciójában is, hát bemutassuk a dzsámi belsőterét, ahhoz a Török Köztársaság kormányának a segitsége kellett, és az ő nagyvonaluságuk révén kaptuk meg a dzsámnak minden ritirgikus berendezését. Ebben még külön személyes ajándékként is itt láthatjuk például ezen a szedázsén, vagy imaszőnyegen, amely egyébkéntformájában az imafülkét utánozza, Lifki Dánismannak, a Török Köztársaság kultuszminiszterének személyes ajándékát is.

- Itt az előcsarnokban egy rendkivül értékes kiállitás található. Milyen tárgyakat állitottak ki, és milyen célzattal?

- A dzsámihoz csatlakozó részben, amelyben a kiállitás van, ott elsősorban a célunk az volt, hogy a magyarországi török kuturának,a magyarországi török müvészetnek egy keresztmetszetét adjuk. Nemcsak a tárgyakon keresztül, tehát amit mondjuk a leletanyag, hát amit megenged, hanem igyekeztünk szines diapozitivekkel a török életnek és a török hétköznapoknak is a bemutatására. Az ottani helyiségben, amely egykor a kórházhoz csatlakozott, tártuk fel az elpusztult nabradi derviskolostornak a falmaradványait és a kerengőjének egy részletét. Ezt felhasználva mutattuk aztán be azokat a török épitészeti töredékeket, amelyek az elpusztult dzsámik fürdőépületeiből kerültek a Janus Pannonius Müzeum gyüjteményébe. Ezzel részben az volt a célunk, hogy a kerengőnek az oszloprendjét is érzékeltessük, tehát mintegy modern épitészeti rekonstrukciót - időzőjelben mondva - adjuk, részben pedig eredeti funkciójukban mutassuk be azokat a töredékeket, amelyeket itt kivántuk kiállitani.

Gerő Győző

Planul Egon és Borsos Béla tervei alapján állították helyre a II. Főutcai Király fürdő épületét

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

5571

GERŐ ~~Győrő~~ régen

M. műemlékvédelemért Bizottelés

1994. ápr. 18

megelőzése érdekében tevékenykedik. A Califor
megbizhatóbb termékeit. A termékek minőségileg
rópiai és a hazi piacon. A termékek a világ legsi
ben jutnak el a fogyasztókhoz, amely rendszerb
megélhetéshez is jut.

A teljes társadalmi és anyagi elismeréshez Önn

1. Pontosan határozza meg céljait, tehát azt hog
re a megfelelő célkitűzések hiánya.

2. Dolgozza ki és irja le a céljai eléréséhez szük
gye figyelembe rövid-, közép- és hosszútávú

3. Vizualizáció. Minden siekres üzletember vagy
zött céljait elérhesse, ki kell fejlesztenie azt a
matosan megvalósítja. Nincs sikeres ember

4. Vegye kezébe élete irányítását. Ne hagyja, h

5. Keresse pozitív gondolkodású és sikeres em
rek nemhogy segítenének, hanem még hátrá
get nyújtanak erre a csoportja vagy a cég ál

6. Soha ne adja fel. Higgyen önmagában és a
meg tudja oldani.

Ha megfogadja és gondosan követi ezeket a ta

Gerő Gyula szobrász

Szerepel a Műcsarnok tél.

Sárla Tán

Pesti Napló 1938 II. 6

MDK

Gerö Gyula, szobrász

Thália.

MNTárc. Téli tárl. 1938.febr.-márc.Gyüjt.kiáll.
Dp.Műcsarnok. Kat. 14.1.

Gerő Gyula

MDK

Thália

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Gerő Gyula, szobrászm. MDK

Női feje előnyösen válik ki a fiatalok anyagából.

Tamás Galéria.
Modern magyar kisplasztika. 1938.
Pesti Napló 1938. jan. 9.

GERŐ Gyula szobrász

ZÓRÁD Ernő: Egy vándorfestő ifjuságai 1911-1951. Bp., 1991 145-146.p. skk.

pográfiai kutatások és kiadó
igényét és ezzel együtt azt
ebben a Müvészettörténeti Ku
laljon.

A topográfia, a müfaj e
va/1407:Brunelleschi és Dona
a felmérését/ szorosan össze
a müemlékvédelemmel, tárgykö
galmával. A müemlékvédelem i
sával indultak meg a 19. szá
francia és német állami kezd

MDK

Gerő Gyula

Anya, agyag
Női fej, gipsz
Női akt, "

Tamás-Galéria 92. kiáll. 1938.

MDK

Gerő Gyula szobrász

p.8: Modern magy.kisplasztika 1938. Az Est, 1938. jan. 9.

M.D.K.

Gerő Gyula nobránműén

A lap három nobor repr. – jét mu-
tatja be a műsén kiállításáról:

Karinthy Frigyes, Simon Zsuzsa, Gáth Sán-
dor portréit.

Szinkári Élet. Bps. 1937. ápr. 11-17
XXVII. évf. 16. u. 74. lap.

Gerő Gyula

Hobrász

cród

Korunk Szava

1937. máj. 15. (Tamás Galéria: Három kiállító)

Gerő Gyula N.U. 1937. IV. 4.

IV. 4

— **Gerő Gyula és Kühner Ilse kiállítása.** A szokástól eltérőleg beszámolónkat ezuttal nem a festészeti, hanem a szobrászati anyaggal kezdjük. A Tamás Galériának most megnyíló kiállításán elsősorban a fiatal szobrásznak, *Gerő* Gyulának munkái keltik fel a figyelmet, amelyeknek legnagyobb része portré. Főleg a színész-világ kedvelt alakjait örökítette meg egyéni felfogásu és technikáju szobraiban. *Góth* Sándornak, *Muráti* Lilinek, *Békássy* Istvánnak, *Simon* Zuzsának arcképei azok a darabok, amelyek a szakembereken kivül a közönség érdeklődését is felkeltik. A jól ismert arcok hasonlatossága élénk bizonyitéka annak, hogy a fiatal művészben megvan a karakter visszaadásának készsége. Ennek ellenére azonban, mégis bizonyos idegesség árad a portrékról. Az idegenszerüség érzetét a szobrász felfogása és kifejezési készsége eredményezi, amely nem retten vissza a hasonlatosság tökéletes elérése céljából az ábrázolt arcok grotteszk vonásainak kihangsulyozásától. A szobrokban nemcsak művészi forma-meglátás nyilvánul meg, hanem a karikatura jellemvonása is. Az emberi formáknak átlelkesitése természetesebben hat figurális kompozicióiban. A kiállitás másik résztvevője *Kühner* Ilse, olajképeiben nem annyira a szépséget, mint inkább a jellemzőt keresi. Komor hangulatu kompozicióri kiforratlanságuk ellenére is nem nélkülözik a festői készséget. A mértéktartás helyett a hangulati formákat és a lelki-jellemvonásokat erősen kihangsulyozza. Egyénisége a legőszintébben keresetlen tájképeiben nyilatkozik meg, amelyek minden részletezés nélkül a természet nagyvonaluságát és gazdag színharmóniáit érzékeltetik. *(B. P. L.)*

Szinház, művészet

BERLINBE ÉRKEZTEK A MAGYAR FILHARMÓNIKUSOK, DOHNÁNYI ERNŐ VEZETÉSÉVEL

Gerő Gyula

isobrait

Koll. Kiáll. a Tamás

Galeriába

1937. ápr. –

Pesti Napló

1937. ápr. 4

Magyarország

1937. ápr. 4.

Gerő Gyula- rajzai

Kiállítása nyílt a Tamás Galériában. Aktok, női és férfi portrék szerepelnek.

Nyugat 1937 IV. 4

Gerő Gyula szobrász

Kiállítása nyílt a Tamás

Galériában főleg pedszkrájból.

Nagy adatmobra emlitve

Magyar Hirlap 1937 IV. 4

Garó Gyula

Kiállít
1937 ápr. 4–14 ig

a Tanács Galéria archívája

Gerő Gyula

62-63. Portrait, gipsz

MUT kiáll. N.Szal. 1937. ápr.

Gerő Gyula

Kiállít

B. H. 1937. IV. 4.

Gerő Gyula

Kiállít

Pesti Napló 1937. IV. 4.

Gerő Gyula MDK

Portrait, gipsz

Portrait, "

KUT 1937. ápr. N.Szal.

Gerő Gyula szobrász

kerejnel a KUT kiállításán a

Nemzeti Szalonban

Pesti Napló 1937 IV. 4.

gerő gyula szobrász

kerepel a KUT kiállításána

Nemzeti szalonban

Nemzeti Ujság 1937 IV. 4.

Gerő Gyula

Kiállít

Ujság 1935. I. 22.

Gerô Gula

Kiáhít

Nysóp 1938. T. 9.

GERÖ Gyula szobrai

(Lengyel): A párizsi magyar kiállításról.
= Irodalmi Újság, 1966. jan. 15. 2.

tojásokkal, csokoládébábukkal, csokoládé cserebogarakkal, és mint „csattanó" egy ehető puska. — Miután a gyerekek hallózása közben minden előkerült a rejtekhelyekről, következett a kiosztás jegyekkel. A vendégeket is bevontuk. Ebéd után Lalló visszautazott Bécsbe, és a vendégek is vele. —

Délután Sipost mentem megvizsgálni. — Viehmann sajnos rosszabbul van! egy kis láz! a tályog nagyobb, a fájdalmak is! —

Ancserlünk is újabb gondokat okoz nekem, úgy látszik, mintha bélszűkülete lenne, és a vakbél sincs rendben. — Misllel egy sétán elhatároztuk, hogy elhívjuk Pirquet professzort, a gyermekgyógyászt, holnap sürgönyzök neki. Mami sokat beszélt egy beuroni bencés női apátság alapításáról is! —

Április 12.

45 beteg az ambulancián. Holnap állítólag jön Dr. Ajtay mint asszisztensnőm. 3 éve működik mint szemész.

Dr. Posey Campell, egy philadelphiai szemorvos megható levelet írt nekem. Súlyos recehártyagyulladást kapott, abba kellett hagynia az orvosi gyakorlatot, de addig nem tud búcsút venni az élettől, míg meg nem látogatta barátait (minket) Magyarországon. —

Ancsi délelőtt jobban volt, de délután és főleg este fájdalmakról panaszkodott baloldalon a gyomor alatt és hányingerről. Sürgönyöztem Pirquet professzornak, hogy jöjjön! — Este jött Lilike és Zsigus.

GERŐ Gyula szobrán

MÉrt. 1994/1-2. 182, 183. és ill

M.D.V.

Gerő Gyula
szobrász

Argentinában telepedett le a magyar szobrász. Megmintázta „Picassot, Légert, San Martin szobra, valamint a „Béke és Bőség" alkotása híresek.

— : Hírek
Művészet, 1963. julius – 44 lap

M.D.K.

Gerő Gyula

"Portré" c. művének repr.-ját közli a lap Körmendi-Frimm Jenő megjegyzésével. A művet a lap "Tehetségavatás" c. felhívására küldte be.

Szinházi Élet. Bp. 1933. juli 2-8. XXIII. évf. 28. sz. 73. lap.

Gerő Gyula.

szobrász

MIEFHOE.művésztársaság kiállitása - OMIKE palotájá ban - szoborral szerepel. Erőteljes férfiaremást és jó plakettekat látunk. -

Magyar Hirlap
1933.I.25.

Gerő Gyula

szobrász

MIEFHOE. művésztársasága gyüjteményes kiállitása - OMIKE kulturotthonának helyiségében - szoborral szerepel.

Magyar Hirlap
1933.I.29

M.D.K.

Gerő Gyula szobrászművész

Öt szinművészről készült szoborportréját bemutatja a lap: Góth Sándor, Balla Zsuzsi, Muráti Lili, Simon Zsuzsi és Békássy István szobrai.
Repr.-ók.

Szinházi Élet. Bp. 1935. okt. 6-12. XXV. évf. 41. sz. 41. lap.

Budapest, 1933. január 23.

A MIEFHOE Művésztársasága az OMIKE Kulturotthonának védnöksége alatt, **f. hó 29-én, vasárnap déli 12 órakor** nyitja meg az OMIKE helyiségeiben (IX., Üllői-út 11—13.)

~~Adler Ernő~~	Gerő Gyula
~~Anna Margit~~	Izsák Márton
Kun Sándor	Strasser István
Péter Imre	szobrászok
Stark Ernő	~~Barna János~~
Tauber Vilmos	Spitzer Elemér
~~Ungár Imre~~	Schorr Tibor
festők	iparművészek

műveiből rendezendő

kiállitását,

melyre Méltóságodat / Nagyságodat és nb. Családját tisztelettel meghivjuk.

Dr. HEVESI SIMON főrabbi, egyházi elnök. Dr. BUDAY-GOLDBERGER LEÓ elnök.

Dr. WEILLER ERNŐ ügyv. társelnök. Dr. DEUTSCH ERNŐ a Kulturotthon elnöke.

Dr. FRIEDMANN GYULA főtitkár.

JÁSZ IMRE a MIEFHOE elnöke. UNGÁR IMRE a Művésztársaság elnöke.

A müvek megtekintését azok művészi méltatása és a kitüzött dijak kiosztása előzi meg.

A kiállitás egy héten át megtekinthető naponta 12—2 óra között.

OMIKE

IX., ÜLLŐI-UT 11—13.

TELEFON: 86-7-12.

NYOMTATVÁNY.

Méltóságos
Nagyságos

Elek Artúr *ur*
urnő

az „Ujság" szerkesztője

BUDAPEST

MDK

Gerő Gyula

A képzőművészet 1937-ben. Ujság 1938. jan. 1.

Gerő Gyula

X. Tavaszi Szalon
1935

GERŐ GYULA
52 Leányfej
gipsz 200.— pengő

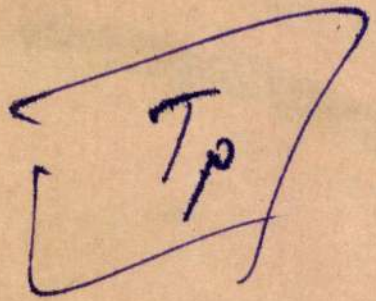
T p

MDK

Gerő Gyula

Négerfej. Gipsz.

III. Nemzeti Képzőművészeti Kiáll. 1935.
Márc.24-Máj.15. Műcsarnok. Kat. 17.1.

Gerő Gyula MDK

Négerfej, gipsz

Mücsarnok 1935 III.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

Gerő Gyula MDK

Megyefel. Elnök

Miskolcon 1955 III. Nemzeti Képzőművészeti Hétfő.

Gerő Gyula

festőművész

Szinyei Társaság Tavaszi Szalon kiállítása - Nemzeti Szalonban - [illegible] szerepel. Arctanulmánya jó munka.

Pesti Hirlap
1935.V.9.

MDK

Gerő Gyula, szobrász.

Leányfej, gipsz

Neuv. Gral. Mův. E. - Szinyei Társ. X. tav. kiáll. - 1935 V. 8-19.

Kat.

MDK

Gerő Gyula

Két kiállitás. Mai kisplasztika és szoborportré.
Pesti Napló 1935. jan. 20. 13.1.

Gerő Gyula

Csoportkiállításon szerepelt a Tamás Galériában.

dlo 1935. I. 20.

Gerő Gyula

Csoportkiállításon szerepelt a Tamás Galériában.

PH 1935. I. 20.

Gerő Gyula

51 Tanulmány I.

Uj Szalon, Őszi Kiállitása, 1934. szeptember
Budapest, katalogusa

Gerő Gyula

Szinyei M. Társaság tavaszi kiállításán a Nemzeti Szalonban Karinthy szobrával szerepelt.

PH.934.IV.A

Kaposvár (?)
Dunántuli
Téli
Tárlat
1934. I

GERŐ GYULA

67 Karinthy portrait, gipsz 350.—

Nemzeti Szalon

Tavaszi Szalon

1934

Priami, J. III. 209

M.D.K.

Gerő Gyula

"Karinthy Frigyes portréja" cimmel repr. "Fiatal Müvészek Kiállitása a Mücsarnokban" c. közl. keretében.

Szinházi Élet. Bp. 1933. szept. 24-3o.
XXIII. évf. 4o. sz. 48. lap.

.B.K.

Gerő Gyula

rajza

Vécsey Leó portréja.

Reprodukálva

Nemzeti Magyarság

1933. jún. 25.

U. 2393

gömböcske, mely a célzásnál a fegyver irányítását szabályozza.

Celluloid. Nk., Vas m., L. 5528 M. Fontos vasúti csomópont, pályaudvarral.

Celluloid-patron. L. *Patron.*

Celsius (csélsiusz), *Anders* (1700—72). Firenzei szobrász és olvasómívész. Kevés hiteles művészi munkája közül a pecsi múzeum Szent Iván emlékmű-je. Szobrászati munkát, a pitrei Perseust, Cosimo Medici arcképét az ornamentika s a bronzkezelés ismeretében kitűnő. Orvostanával nemcsak mint dokumentum jelentékeny, hanem nagy arról készségről tanúskodó olvasmány is.

Celtis. L. *Csehy.*

Celluloid. Nem robbanó nitrocellulóza; egyvelkeit tablásban kerül forgalomba. A kollodiumgyapotból különleges oldószerek használatával és az ismét kiszárított anyag összenyomásával és az ismét kiszárított anyag összenyomásával készül. Alkohol-éteres oldatát a normális kollodium helyett alkalmazzák készítmények pergyazására, a fotográfiában fényérző rétegek készítésére használják. L. *Celluloidmunka.*

Celluloidpapir. Fotográfiai másolópapir. Celluloidrétegében finom eloszlású ezüstsó van, mely a fénytől megbarnul, megfeketedik.

Cellulóz. A nitrocellulóze (kollodiumgyapot) és kámfor elmelegített keverékéből összeszövunt, igen gyúlékony anyag. Melegen préselhető, alakítható. A tiszta C. szinte nem ázik az ivet s ólmanyagnak alkalmas. A festék-

Chaise-longue (fr. séz-long), nyugágy, diván.

Chalcedon. Tömött kvarcféleség, némely fajtája ásványkő.

Chaldea. Bibl., majd (800 Kr. e.) egész Babylonia neve. *Chaldaeusok* (bibliai) annak babylonok ősi sémi (?) lakói.

Chalkidike. Salonikitől K.-re kiugró és 3 földnyelvben végződő félsziget, mint az ókori görögök többnyire az európai Chalkis gyarmatai. Érdekjegyei vannak.

Chalkis. A görög Euboea-sziget fővárosa, az antik *Ch.* romjaival. 11.000 l.

Chalkokondylas, Laonikus (? —1450?). Bizánci történetíró. Műve a tör.-magy. harcok történetére nézve becses kútforrás.

Chalkopyrit = CuFeS$_2$. Négyzetes krist. rendszerű gyakori ásvány. Fontos rézérc.

Challenger-expedíció (1872—76), a systematikus oceanográfiai kutatás kezdete.

Chalmers *Tamás* (1780—1847). Glasgowi ref. lelkész, kitűnő egyházi szónok. A nagyvárosi proletariátusban az egyházi szeretetmunkának nagy szervezője. A skót ref.-ok közül ő tartott szabadegyház vezetésével.

Chalons-sur-Marne (salon szür marn). Város a Champagneban. Chalonstól D.-re, a katalaunumi mezőkön küzdött meg Aetius Attilával. 21.000 l.

Chamberlain (csémberlin). L. *Sir Joseph Austen* (1863). A vil.-bab. után mint pénzügyi kancellár súlyos adókkal igyeko-

forradalmi
kivált, ezért
kísérlete. V
lát, Ironige
Chamisso
menekült
botanikus.
Chamoni
dalnoky
Champag
platóval K.
tárok. Ny.-
(Ch.), forrás
lepcsőzés h
tás van. K
kumide (me
Champag
hab-bab (
1915 febr.
Champag
ban gomba
compiègnei)
Champag
a porcelánt
bárcos. Ma
Champol
1822). Párc
rogni arat
Chance (
rencse.
Chang Ch
nok 12 kr.

MDK

Gerő Gyula

Arcmás, gipsz

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

17 l.

MDK

Gerő Gyula

Tanulmányfej, gipsz

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept. 17 l.

Gerő Gyula MDK

Arcmás, gipsz

Mücsarnok 1933 Fiatal müvészek kiáll.

Gerő Gyula

Árcmása, Elpes

Gerő Gyula MDK

Arcmás, gipsz

Műcsarnok 1933 Fiatal művészek kiállitása

Gerd Gyula

Arcmás, Gipsz

Gerő Gyula MDK

Tanulmányfej, gipsz

Mücsarnok 1933 Fiatal művészek kiállitása

MDK

Gerő Gyula

Arcmás, gipsz

Fiatal művészek kiáll. Műcs. 1933. szept.

8 l.

Gerő Gyula szobrász

Arcmás

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Műcsarnok

Gerő Gyula szobrász

Arcmás

Fiatal Művészek Kiállitásn katalógusa 1933.
Műcsarnok.

Gerő Gyula szobrász

Tanulmányfej

Fiatal Művészek Kiállitása katalógusa 1933.
Műcsarnok

Gerő Gyula szobrász

a.a.: Fiatalok. Ujság, 1933. jan.29.

M.D.K.

Gerő Gyula

"Megértés" c. müvét küldte be a lap "Tehetségavatás" c. felhivására Körmendy-Frim Jenő ajánlásával, mely szerint a mü„nagy reményekre jogosit." Repr.

Szinházi Élet. Bp. 1932. aug. 14-2o. XXII. évf. ~~33.-sz.~~ 34. sz. 98. lap.

Gerő Gyula.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat

M.D.K.

Gerő Gyula

Fényképét közli a lap munka közben Góth Sándor szinmüvészről készült szobrával és a müvészmodelljével együtt.

Szinházi Élet. Bp. 1934. márc. 25-31. XXIV. évf. 14. sz. 25. lap.

M. D. K.

GERŐ Gyula szobrász

Ligeti Pál fej szobra

A M. N. Galéria állagjegyzéke I./a. r.

Bp. 1959. 137. l.

meg, hol húzódik az országhatár a Drávaközben, a Muraköznél és Ny-on! Melyek a kifelé vezető vasútvonalak határállomásai?

Állapítsd meg a vasúti menetrend szerint, hány óra kell ahhoz, hogy Pécsről Sopronba utazzunk! Merre közelebb, és merre hamarabb? Merre olcsóbb? Szombathelyre hány vonalon utazhatunk Budapestről? Hogyan utaznál Balatonfüredről Körmendre? Melyik a nagyobb fáradság, az előbbi út, avagy Veszprémből Pécsre utazni?

Gerő Gyula
nohár
1930-32

Iparm. Is'r Évk.
1930-34. 45. l.

a: Mária mennybevitele.

NYOMTATVÁNY

Gerő Gyula
nyomtatvány
Ant. 1910. Arad.
l.
Ki-Kinoda?
257. l.

úrnak

Budapest

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI
ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
és
A MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja

L. VAN PUYVELDE

a belga művészeti múzeumok igazgatójának,
liègei egyetemi tanárnak

folyó hó 28-án (csütörtökön) délután ½6 órakor
a Magyar Tudományos Akadémia előadótermében

Rubens et l'influence italienne

címmel tartandó előadására.

(Vetített képekkel)

GEREVICH TIBOR
az Orsz. Magy. Régészeti és
Művészettört. Társulat elnöke

FABINYI TIHAMÉR
a Magyar-Olasz Társaság
elnöke

Gerő Gyula

Magyarság Elpés mell

1939. ápr. 9.

M.D.K.

Gerő

Fényképfelvétel Karinthy Frigyes szobráról, amelyet a művész készitett. A szobor mellett a művész és modellje, Karinthy Frigyes szerepel a képen.

Szinházi Élet. Bp. 1933. ápr. 23-29. XXIII. évf. 18. sz. 22. lap.

MDK

Sziwó Pál tervezö,

Gerö és Györy kivitelezök.

1. Sorportál. Foto XXXXXXXXXX Repr.

2. Stühmer. Portál Foto. Repr.

B.J.: A korszerü portál.
Müvészet 1936 3-4. sz. 78.1.

Gerő

Est, 933.IX.10.
Függetlenség, 933.IX.10.
M.933.IX.10.
P.H.933.IX.10.

Est Vasárnap, 1933. szeptember 10.

— A fiatalok a Műcsarnokban. Negyvenéves korhatár mellett a fiataloknak szentelte őszi kiállítását a Műcsarnok. Ez is korunk specialitása: azelőtt a negyvenéveseket érett, önmagukért felelős, vezető mestereknek tekintették. Ma jó nekik: ők a fiatalok, még ha családi állapotukat illetőleg kétszeres nagyapák is és tizenöt vagy huszéves becsületes művészi multra tekinthetnek is vissza. Egyébként megnyugtathatjuk azokat, akik a nagy kibékülés után új szellem behatolásától féltették a Műcsarnokot: csak a jólnevelt engedelmes fiatalság jutott szóhoz ezen a kiállításon. Idegborzongató lélekvándorlási tünet a negyvenéven aluli Glatz-imitátor és Radnay-imitátor mellett ott látni Nyilassy és Rottmann Mozart reinkarnációját is. Csók István egy külsőséges utánzójának, aki vezérszerepet játszik az első teremben — és akitől többet vártunk eddigi szereplése alapján — még hozzá az a szerencséje is megvan, hogy neve is csak egy betűben különbözik a mester nevétől. Nem tételezhetjük fel, hogy a zsüri nem látja ennek a »fiatal« gárdának a szellemét: azt kell hinnünk, hogy direkt ezt kívánja és hogy a kiállítás célja nem is más, mint a fiatalság jóhiszeműségét dokumentálni. A kiállítás értékei közül ki kell emelnünk néhány arcképszobrászt: Gerő, Mikus, Csuss Ferenc, Guhrauer neveit, a festők közül pedig Szendy Aristidot, Farkasházy Miklóst, Mihéltz Czene, Péter Mária, Nádasdy-Sárközi, Neogrády, Radnay Miklós és Molnár J. A. neveit. (G.)

Vas

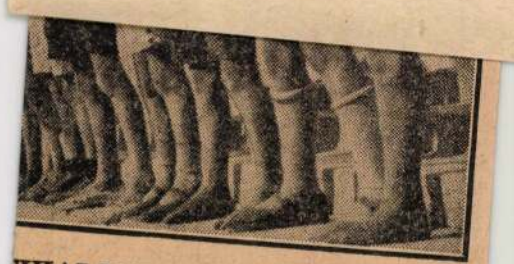

IKAI MÉRKŐZÉS POTYANÉZŐI

Gerő Gyula

M. Jules Gerő. Le portrait de M. Karinthy est l'ouvrage d'un artiste doué d'un rare sens psychologique. Ce portrait simplifié reflète fidèlement l'état d'âme de l'écrivain.

Gerő Gyula „Karinthy portréja" a nagy karakterérzékkel megáldott művész alkotása. A leegyszerüsitett portré hiven adja vissza az iró lelkivilágat.

Julius Gerő's portrait of Karinthy is the work of an artist gifted with a great ability for portraying character. The work is severe in its simple effects and faithfully portrays the soul of the writer.

Magyarország (Hongrie — Hungary.) II–III. n

27 f.

SZÉPMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSOK MAGYAR MESTEREK MŰVEIBŐL

CSÓK ISTVÁN, GLATZ OSZKÁR, FÉNYES A PÉCSI PILCH DEZSŐ, SZÓNYI ISTV

A fentnevezett magya
egybetömörülve szépm
külföldön s eréven fej
vészet egy kétségtele
megvalósitása érdekéb
kézi szinezésü, sorszá
kőrajz gyüjtemény köz
papiron van nyomva s
mappák kereskedelmi f
ára 9 műlappal együtt
Midőn eme nem csekél
Nagyságod nagybecsü

In point of execution both are comparab'e with the best of the Dutch masters. Lew's *Szlányi* and *Deák-Ébner* paint the landscapes and the people

Kinyerma?

KŐRÖSI ZOLTÁN

Mondjuk, van egy tizenötmilliós nép Európa peremén. De úgy van ott, hogy ebből a tizenötből vagy egyharmada idegen országokba kényszerült. Talált magának megélhetést, a gyomornak és a szellemnek is, melyiknek mit.

Tehát kétharmad otthonmaradt. S figyeli a kintlevőket. Örül, ha ajándékot kap. Jól jön a pénz is, tanács és tanítás nem feltétlenül szükséges. Utánvét. nyugt. Ha *azok* hazajönnek, megtapogatja, megölelgeti őket (zsebtájon). Furcsa egy csoda. Alig változtak, mégis egészen mások. Emigránsok.

Azok meg, ha hazatérnek, összefacsarodik a szívük. Ezért aztán hazatérnek. Végleg. A jó külföldi pénzből meg óriási, fehér falú házakat építenek. Barnák az ablakok, pirosak a tetők, ordít róluk a pénz. Nem emlékeztetnek az alacsony mennyezetű szobákra és a többszörösen fölszedett macskakövekre. Az ilyen emlékezgetésből elég volt odakint.

Nos, kétharmad itt, egyharmad – máshol. Az ország mégis csak ittmarad! S következik a kérdés: melyik is ez az ország?

No lám. Kár volt oly nagyon sietni. A megfejtés: Portugália. Szomorú vagyok. Sajnos, kedves versenyző, az ajándék grillsütő most még nálunk marad.

De föl a fejjel! Így a fény is előnyösebben esik ránk. S máris itt a második kérdés!

Egy bizonyos búval-bajjal bélelt, magába zárkózott nép él Európa vége felé. Egy olyan furcsa nép, amelynek nem elég az önsajnálat, s nem a finom belterjesség. Pedig milyen szép az, ha ismerjük a recenzor feleségét – is. De ezeknek ez kevés. Pite. Fogták magukat, és beleszerelmesedtek egy sokkalta számosabb nemzet kultúrájába. Most meg tessék, belegabalyodtak, s azóta is csak azzal birkóznak. Csodálgatják, tanulgatják a nyelvét, s jobb híján beállnak hozzá takarítani. (Olyan ez, mint a rózsabokor és a csúnya leány esete: szépnek szép, de a rózsa csak nem akar visszaszagolni.)

Szóval, ennek a szóban (is) forgó népnek még emellé van egy zaklatott közelmúltja. Állítólag olyan közeli, hogy még nem is múlt el teljesen. S van hozzá minden, ami ezzel jár. (Ti. a baj – csőszöstül.) Örökös emlékezés, a hajdani dicső múlt felemlegetése, az ezeréves államalapítás... miegymás. S akkor most ez a kultúra fogja magát, és pajzsként maga elé vonja a nyelvét. Merthogy ezt a nyelvet Európában senki sem akarja megtanulni. Jóllehet köztudomású, hogy nincs nála zengzetesebb nyelv, melyen megnyílhat a lélek. S köztudomású az is, hogy ilyen lélek sincsen még egy.

Lássuk hát a kérdést: mely lélekről, s mely nyelvről beszélünk? Ó, jaj! Újra ez a sietős magabiztosság! A pompás grillsütő, sajnos, újra nálunk marad. Igen, igen, ez a nép a portugál!

Sebaj! De most már élezzük elménket!

Mert van ám egy kis ország Európa vége felé. Nagyjából kilencvenezer négyzetkilométer. S ebben az országban azt mondják, csak a fővárosban érdemes élni. Igaz, azt is hozzáteszik, hogy tán ez a legszebb város, amerre csak szem ellát. Szereti is az egész ország, kivéve, akik nem itt élnek. Tehát erről az országról szól a kérdés.

Tudvalevő, hogy a szóbanforgó ország gazdaságát, s – fájdalom – még szellemi életét is megbénították. Egy gonosz egyeduralmi rend tette ezt. Vagy négy évtizeden át basáskodott. Határok lezárvák, könyvek bezúzvák. Már amelyik egyáltalán megíródott. Egyesek azt mondták, hogy nagy részük még a fiókokban alszik. S lám, amikor a vész múltával kihúzták a fiókokat: hát, uramfia, sehol semmi!

De ez a szegény ország legalább feltápászkodik. Hogy miből? Hát, hosszan tartó ájulatából. Aki akar, utazhat. Sőt, még pénzt is válthat, ha van neki mire. S főként: beszélhet, ki mit akar. Ezért most mindenki beszél. Főleg azt beszélik, hogy itt az idő, utol kell érni Európát!

Igen, igen... Mintha jót hallottam volna...?! Nem! Sajnálom, kedves versenyzőnk, az ajándék grillsütőt mégsem adhatom oda... Vagy mégis ... igen, kinézek rendező kollégámra. Igen, most látom, hogy int. Vigaszdíj gyanánt a grillsütő mégis kedves játékosunké maradhat. Gratulálok. Tessék csak nyugodtan megfogni, és tartani. Már csak egy kérdés, versenyen kívül: felismeri-e, milyen gyártmány ez a kis konyhai remek?

Hogyan? Portugál? Nem, nem. Azt kell mondjam, hogy kedves játékosunk ezúttal téved. Igen, az ott csakugyan egy „P" betű. Nem, nem, nem, nem! Előtte a három „C" nem a készülék űrtartalmát jelöli. A grillsütő így is az öné! Használja egészséggel!

19. Frank László: *Café Atlantis*. Gondolat, Budapest, 1963.
20. Fényes Samu (1863–1937) író, filozófus, szociológus, szerkesztő. A *Diogenes* – 1923–1927 között – szerkesztőjeként a bécsi magyar emigráció egyik nagy hatású, köztiszteletnek és szeretetnek örvendő tagja.
21. Pl. Fehér Ferenc. In: Balázs Béla: *Az álmok köntöse. Mesék és játékok*. Vál. és szerk.: Fehér Ferenc és Radnóti Sándor. Bevezető: Fehér Ferenc. Magyar Helikon–Szépirodalmi, Budapest, 1973. valamint uő. in: *Halálos fiatalság. Drámák és tanulmányok*. Vál. és szerk.: Fehér Ferenc és Radnóti Sándor. Bevezető: Fehér Ferenc. Magyar Helikon–Szépirodalmi, Budapest, 1974. Balázs túlértékelése nyilván visszamegy Lukács György nézeteire is. Lukács György: *Balázs Béla és akiknek nem kell*. Gyoma 1918. (*Összegyűjtött tanulmányok.*)
22. Lásd az *Irodalom-Szocializmus* sorozat egyes köteteit, függetlenül attól, hogy azokban esetenként kiváló egyéni teljesítmények is találhatók. *Tanulmányok a magyar szocialista irodalom történetéből*. 1. kötet (azonos címmel) Akadémia, Budapest 1962. Valamint: *Jöjj el szabadság...* 1967., *Meghallói a törvénynek*, 1973., *Vár egy új világ*, 1975., *Az újnak tenni hitet*, 1977., *Az időt mi hoztuk magunkkal*, 1985., Szerk.: Szabolcsi Miklós és Illés László.
23. Tamás Aladár: *A 100 %*, Akadémia, Budapest, 1964., *A 100 % története*, Magvető, Budapest, 1973., *A 100 % a KMP folyóirata*, Akadémia, Budapest, 1977.
24. *Bécsi Magyar Újság*: 1919. okt. 31–1923. dec. 16. között. 1920 februártól Lázár Jenő szerkesztésében az emigráció fontos napilapja, munkatársai közé tartozik egy ideig Gábor Andor, majd az oktobristák legjava, illetve az emigráció intellektuális elitje. A *BMU* szerepe gyakorlatilag túlbecsülhetetlen, forrásértéke elsőrendű.
25. *Tűz*. Szerkesztette Gömöri Jenő. 1921 nov.–1923 ápr. között. 1921–1922. 3. sz. között Pozsonyban, utána Bécsben jelent meg.
26. *Testvér*. Szerkesztette Sinkó Ervin. 1924–1925.
27. *Jövő*. 1921. febr. 23–1923. május 3. között. Szerkesztette Garami Ernő és Lovászy Márton.
28. *Az Ember*. 1918–1930. Szerkesztette Göndör Ferenc.
29. A *BMU*-t 1920 nyarán próbálták meg Horthyék amerikai közvetítőkön keresztül megvásárolni. A manipuláció nyilvánosságra hozatalában Göndörnek volt szerepe. *Az Ember* 1920. júl. 28., júl. 25., aug. 29., valamint lásd a *Világosság* 1920. szept. 22. és szept. 29-i számát. Továbbá Frank László id. mű 60.
30. Déry Tibor: *Dadaizmus. Nyugat*. 1921. I. 552–556. Bortnyik Sándor: *Két levél az új festészetről*. 1921. II. 1286–87. Hevesy Iván: *Két levél az új festészetről (válasz)* 1921. II. 1287–1288., uő.: *A művészet agóniája*. 1921. II. 1513–1520., *Katakombáktól a dadáig*. 1921. II. 1730–1740., Barta Sándor: *Tisztelt hullaház*. 1922. I. 147–148. Szabó Lőrinc: *Kassák Lajos: Máglyák énekelnek*. 1921. I. 551–552.
31. Kassák Lajos Hevesy Ivánnak: 1921. VII. 17., ill. 1922. I. 2. MTA Kézirattár (Ms. 4512) 101–102.
32. Hatvany pl. 1921. júl. 24-én kedves közvetlenséggel így fordul Németh Andorhoz: „Állj elő, te kis kubista-riporter, tedd le a francia dadaisták verseskönyvét: amelyből arcod verítékében a dadogást tanulod." (7. old., júl. 31.) Németh *Das Verwundete Ludwig* címmel válaszol ugyancsak követve a hangvételt: „Győzd meg hiúságodat... meg fogod látni, mint a nagy keresztény dadaista, ama patmoszi, fel fogod falni könyvedet, hogy kellően megemésztve változzon új formára. Goromba vagy te nagyon. Ej ... Tudod mit pucikám? Ha már kivégeztelek, megcsinálom sírfeliratodat is és ideszúrom:... Hier ruht L. Hatvany verwundet und zerfetzt von einer dadaistischen hyäne..." (9-11.)
33. *Az Ember*: 1921. júl. 31. *DAD-Oda (Kritikusaimhoz.)* 15. o. „Mormolok, dohogok, berregek, remegek, / De most nincs világszemléleti formám. / És mert a műformámmal is bajok vannak, / És mert általában fehércukor nem csokoládé / Hát én eztán / Nem verselek. / De prózát, azt merek / Vigyázz gyerek.
34. *Az Ember* 1921. júl. 31. 11.
35. *BMU* 1921. szept. 23–okt. 7. *Három bécsi magyar kalandjai*.
36. *Tűz: Ankét a magyar irodalomról*. 1921. 1–2. sz. ill. 1922; 1. (4). sz. A *MA* törekvéseire vonatkozóan: Mácza János, Mihály Ödön, Lengyel József, Balázs Béla, Lesznai Anna, Kolnai Aurél. *Diogenes*: Kassák Lajos: *A konstruktivizmusról*. 1923. 2. sz. 13–16. o. Fényes Samu: *A konstruktivizmusról. Észrevételek Kassák cikkére*. 1923. 7. sz. 3–6., 9. sz. 12–16.
37. Kassák Lajos: *Az új művészet él. Testvér*. 1925. II. év. 10. sz., Sinkó E.: *„Az új művészet él" és ami ebből Kassáknak és ami ebből másoknak következik*, II. évf. 11. sz., Gáspár Endre: *Hozzászólások az új művészetről szóló vitához*. II. évf. 12. sz.
38. *IT*. 1925. 235. Figyelő. *Líránk fejlődése*.
39. *IT*. 1926. 192. Figyelő. *A futurista líra*.
40. *IT*. 1923. 56. Figyelő. György Lajos: *Az erdélyi magyar irodalom*.
41. Makkai János: *Proletárirodalom, proletárművészet. Napkelet*, 1929. 415–422.
42. Keresztury Dezső: *Irodalmi életünk feszültségei. Magyar Szemle*, 1930. ápr. és uő.: *Irodalmi életünk és társadalmunk. Magyar Szemle*, 1930. jún.
43. Mályusz Elemér: *A vörös emigráció. Napkelet* 1–12. sz.
44. Id. mű. 1931. jan. 11. o.
45. Vö.: Palasovszky Ödön: *A lényegretörő színház*. Szépirodalmi, Budapest, 1980.
46. *MA*. 1925. jún. 15. Horizont.
47. A *100* % Kassák-ellenes írásainak adatait lásd Tamás Aladár: *A 100 %*, Akadémia, Budapest 1964. 466. Érdemes megemlíteni, hogy a *100* % szerkesztősége minden valószínűség szerint valóban hamisított egy Kassák, illetve a *Munka* szerkesztősége által a *Linkskurve* szerkesztőségnek írt levelet. Kassák és a *Munka* szerkesztőinek válasza: *Le a munkásmozgalom kútmérgezőivel* ill. *A levélhamisítók a denunciánsok ellen*. PIM Any. 77. 164.
48. MSZMP PI 653. f. 3/T. 1925/5. f. 996. valamint 614. f.
49. Vö.: György Péter: *Küzdelem a realizmusért. Kassák Lajos emlékkönyv*. 58–66. Eötvös könyvek 1988.
50. Vö.: György Péter: *Az elsikkasztott forradalom. Valóság* 1986/8. A „Független művészek"előadóestjeinek, illetve az *Együtt* jelentőségének feldolgozása még hátra van.
51. Vö.: Hegyi Lóránd: *A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége. Ars Hungarica* 1983/2. 283–297.
52. Ember Ervin (1902–197?) (Enders Ervin) vonatkozó kötetei: *Tömegek az új vashidakon*, Bp. é.n. (1928) Márkus Nyomda, és *Ember Ervin verseiből*. Építők könyvtára (szerk.: Gereblyés László), Budapest, 1930. Emberről a *Nyugat*ban Fenyő László írt – negatív – kritikát. 1930. II. 426–427.
53. Kristóf Károly (1903) *Mestercsapás*, a *Dokumentum* kiadása, Budapest, 1927.
54. Babits Mihály: *Baloldal és Nyugatosság* (1930). In: *Babits Mihály művei*. Szépirodalmi, Budapest, 1978. 280–285.
55. „Kérd számon a Nyugat-ot, reklamáld a nyugatosságot, olvasó." Id. mű. 281.
56. Halász Gábor: *A líra halála* (1929) és *Továbbjutni* (1944), in: *Válogatott írásai*. Magvető, Budapest, 1977. 413–426., ill. 507–514.
57. Márai Sándor: *Egy polgár vallomásai II*. Révai, Budapest, é.n. 316–317.
58. Szerb Antal: *Könyvek és ifjúság elégiája* (1938). In.: *Gondolatok a könyvtárban*, Révai, Budapest, 1946. 375–595.
59. Genthon István: *Az új magyar festőművészet története. Magyar Szemle*, Budapest, 1935. „Az absztrakt irányok Magyarországon igen szórványosan jelentkeztek. Művészeink közül szívvel-lélekkel senki sem vetette magát hullámai közé, csak átmenetileg érintették s hamarosan kiábrándultak belőle. Csak a külföldön élő fiataljaink kötöttek közelebbi kapcsolatot vele, jelentékeny művet azonban ezek sem alkottak, mint ahogy a szélsőségesen absztrakt művészet inkább elveket teremett, s azok illusztrációit, mint műveket." 246.
60. Kállai Ernő: *Művészet veszélyes csillagzat alatt*. Corvina, Budapest, 1981. *Vajda Lajos műterem-kiállítása* (1940), *Ámos Imre és Anna Margit* (1942), *Lossonczy Tamás* (1943), *Új romantika* (1944) stb.
61. Hamvas Béla: *A kubizmus. Esztétikai Szemle*, 1943/9. 15–26.

A CIKK VÉGÉT KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN KÖZÖLJÜK

JEGYZETEK

1. Érdemes egyetlen példával érzékeltetni ennek módszerét, illetve a veszteség mértékét. László Károly, a Galerie Delta, illetve az Edition Panderma tulajdonosa és kiadójaként 1962. okt. 14-én kelt levelében így fordul Kassákhoz: „Igen tisztelt Kassák úr! Vásárhelyi és Pán Imre ajánlására fordulok Önhöz. Én egy avantgard folyóirat kiadója vagyok, és megalapítója egy magyar privát avantgard múzeumnak, mely a húszas évek magyar művészetét gyűjti össze. Lenne még számomra valamije a húszas évekből? Gouache vagy collage, rajz stb.? Szeretném megvásárolni, kérem ne csináljon magas árat."Kassák mai szemmel döbbenetes naivitására mutat a válasz. „... Utazásunk alkalmával viszek magammal némi képanyagot, Ön ezt megnézheti és kiválaszthatja ami tetszik..."(1962 XI. 8-án.) A találkozás létrejött, ennek eredményeként László Károly milliomos lett, Kassák pedig halála előtt, 1967-ben a Fényes Adolf-teremben rendezett kiállításán már nagyrészt csak élete utolsó éveiben festett munkáit tudta bemutatni. A kérdést részletesebben lásd *Kassák*. MNG és PIM Emlékkiállítása Bp. 1987. G.M. Gy.P. P.G.: *Megjegyzések Kassák Lajos korai műveinek sorsához*. 139–145.

2. Külön vita és elemzés kérdése, hogy tulajdonképp hány nemzedékről is beszélünk. Erre vonatkozóan lásd Hegyi Lóránd: *Új avantgard nemzedék, Magyar Műhely* (Párizs) 18. sz. 1979. júl. 15. ill. Hajdú István: *Műlábban verőér, Magyar Műhely* (Párizs) 59. sz. 1979. dec. 15.

3. Kahána Mózes (1889–1974) költő, író, újságíró. A bécsi emigráció után Erdélyben, majd a Szovjetunióban (Moldáviában) élt. Halála előtt még épp hogy bekapcsolódhatott az irodalmi életbe. Vonatkozó kötetei: *Univerzum*, a *MA* kiadása, Budapest, 1919. *Én te ő*, a *MA* kiadása, Wien, 1921. *Túl a politikán*, a szerző kiadása, Wien, 1921. Avantgard korszaka feldolgozatlan, utólagos visszaemlékezéseit, cikkeit közli: *Nagy időknek kis embere*. Kossuth, Budapest, 1977.

4. Nádass József (1897–1975), költő, író, újságíró. Bécsben a *MA* munkatársa, 1926-ben itthon a *Dokumentum* szerzője és szerkesztője. Vonatkozó kötetei: *Szakadj ki szó*, a szerző kiadása, (versek 1920–22) Wien, *Megy körben az arc*, a *Dokumentum* kiadása, Budapest, 1927.; *Te és Ti*, a *Munka* kiadása, Budapest, 1931. (Utóbbi példány pl. az OSZK-ban 1989 szeptemberében felvágatlan.) Nádass lírája mindenképpen bonyolultabb annál, mintsem hogy a Kassák-epigonizmussal minősíthessük. Érdemes talán idézni egy részt a *Szakadj ki szó* egyik fontos „hosszúverséből":

Ülök itt és gondolkozom és hallom, amint forog a föld, üt
a vér az ereimben, járják az utat és hajam alá, homlokom
mögé vonul, megy végnélküli menet...
Én másokat akartam megváltani és most magamat váltom,
mert ime nincs senki más, mint én, csak én, s
hogyha volna is, lehetne különb, csodálatosabb,
mint én?
(*Líra*)

Nádass költészetére itthon a *Nyugat*ban Fenyő László figyelt fel. (*Megy körben az arc*. *Nyugat* 1927. I. 998–999. ill. *Te és Ti*. *Nyugat* 1931. II. 241–242.

5. Kudlák Lajos (1890–1960) költő, festő. A bécsi emigrációban Kassák egyik legfontosabb munkatársa. *Gitár és konflisló* c. kötete mutatja, milyen távolság volt Kassák és Kudlák újta között (a *MA* kiadása, Wien 1921). Kudlák festészetéről a *MA* kiadásában megjelent 12 litográfián kívül keveset tudunk. Párizsban, Pán Imre hagyatékában lévő egykorú, K. L. aláírású fotókról Szabó Júlia valószínűsíti, hogy ugyancsak Kudlák munkái.

6. Erg Ágoston (Berg Gusztáv, 1905–1939) költő, orvos, Bécsben és Pesten is távolságot tart, illetve szemben áll Kassákkal. Budapesten Tamás Aladár barátjaként a *100* % munkatársa. Alakját Vajda Sándor *Napló*ja idézi fel. (4–5. kötet. Kézirat, Wien, 1970-es évek.) Szerkesztette a *Fiatalok könyvét*, amely kifejezetten az avantgard ihletettségű, de Kassák által nem közöltek csoportjának volt a fóruma. (J. Fischer Verlag, Wien, 1924.) Az antológia Vajda Miklós, Szántó Pál, Heves Ferenc, Győr Ferenc, Erg Ágoston verseit tartalmazza, borítóját Vajda Sándor készítette. Az antológia írói közül Győr Ferencről (eredeti nevén Glück Ferenc) idézett visszaemlékezésében Vajda Sándor így ír. „Feri ... Bécsbe került orvosnövendéknek. Letette minden vizsgáját és őrülten koplalt, mert nem volt egy krajcár jövedelme se. Egyszer összeesett az egyetemen és meghalt. Felboncolták. Úgy mondták, hogy szinte aszaltak voltak a belei az állandó éhezéstől..."(104.)

7. Heves Ferenc (1903–) A bécsi emigráció után Erdélyben, a háború után Romániában él. Alakját Balogh Edgár idézi fel: *Heves Ferenc*. Heves René, Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1975. c. kötet előszavában. Heves Erg Ágostonnal közös kötete: *Groteszk plakát*. *Fundamentum*, Wien, 1926.

8. Kovács Kálmán (?–?) Bécsben Kassák körének tagja. Mihály Ödönhöz írott levelei (PIM. V./2293/97) fontos adalékai a bécsi MA-kör életének, belső válságainak.

9. Reiter Róbert (1900) költő, író, dramaturg. A *MA* költője, az emigráció után Temesvárott élt, utóbb a Német Színház dramaturgja.

10. Vajda Miklós (?–?) Vajda Sándor öccse. Közelebbi adatai ismeretlenek.

11. Vajda Sándor (1903–1979) költő, kritikus, textilszakember. 1931-ig Bécsben, utána Moszkvában, a világháború után ismét Ausztriában élt. A 6. jegyzetben idézett emlékirata a magyar avantgard és a moszkvai emigráció történetének különösen fontos, kiadásra váró dokumentuma.

12. Mihályi Ödön (1899–1929) író, költő. Kassán élve Kassák szlovenszkói kapcsolataiban nagy szerepet játszott. Kassákkal való levelezése fontos forrás. (PIM V. 2293/101–118.)

13. Gerő György (1905–?) író, filmesztéta, forgatókönyvíró, kritikus, rendező (?). Írásait közölte a *MA*, *Dokumentum*, *Korunk*, *Együtt*, *Tűz* stb. Alakját Németh Andor is felidézi. Később Gerő fontos szerepet játszott az IS történetében is. Vö.: *A szélén behajtva*, Magvető, Budapest, 1973. Gerő György 1928-as perére vonatkozó adatokat lásd MSZMP PI 614 f. 1928–1926. Itt – is – tartozom megköszönni Standeisky Éva segítségét.

14. Babits Mihály: *Ma, holnap és irodalom*. A *Tett* körül csoportosult írókról. *Nyugat* 1916. II. 328–340., Kassák Lajos: *A rettenetes nagy hamu alól Babits Mihálynak*. (*A Tettről*) *Nyugat* 1916. II. 420–424. valamint Babits viszontválasza: *Felelet Kassák Lajosnak*. *Nyugat* 1916. II. 424–425

15. A *Tett* 16. internacionális számát 1916 októberében tiltották be. Egy hónappal később, 1916 novemberében indult a *MA*.

16. Kivéve Litván György: *Irányzatok és viták a bécsi magyar emigrációban*. In: *Vélemények/viták a két világháború közti Magyarországról*. Kossuth, Budapest, 1984. 183–226. Litván áttekintő tanulmányán kívül értelemszerűen használható a Károlyi, Polányi, Kun Béla-kutatás is. Ugyancsak fontos Csaplár Ferenc: *Kassák körei*. Szépirodalmi, Budapest, 1987. Az irodalomtörténeti kutatások magyar nyelven gyakorlatilag alig kezdődtek el, vö.: *Jelzés a világban. A magyar irodalmi avantgard válogatott dokumentumai*. Vál. és szerk. Béládi Miklós és Pomogáts Béla. Magvető, Budapest, 1988. Kiemelkedik még Kálmán C. György utószava Újvári Erzsi kötetéhez: *Csikorognak a kövek*. Szépirodalmi, Budapest, 1986.

17. Elsősorban Szabó Júlia: *A magyar aktivizmus története*. Corvina, Budapest, 1986. A monográfia alapos bibliográfiát is ad. Igen fontosak még Körner Éva Kassákra, Passuth Krisztina a korszak avantgard festészetére vonatkozó tanulmányai, írásai.

18. A teljesség igénye nélkül érdemes talán pár nevet megemlíteni a politikai irányzatok legfontosabb képviselői közül. A szociáldemokraták közül Bécsbe érkezett Garami, Peidl, Buchinger. Utóbb Lovászyval, Hatvanyval együtt ők alkották az emigráció jobboldalát. Az általuk 1921–23 között megjelentett *Jövő* a *Bécsi Magyar Újság* mellett, vagy inkább annak árnyékában, az emigráció jelentős napilapja volt. Az oktobristák közül emigrált: Jászi, Polányi, Szende, Dániel Arnold, Lorsy Ernő, Madzsar, Fényes László, Kéri Pál stb. és végül értelemszerűen maga Károlyi. A szociáldemokraták baloldalához (Világosság-csoport) tartozott Kunfi, Rónai, Garbai. S a kommunisták – Kun, Landler, Révai, Lukács stb. – mellett nagyszámú intellektuel, tartozzanak a legkülönbözőbb pártokhoz, vagy épp a Vasárnap-társasághoz. Hauser Arnold, Tolnai Károly, Balázs Béla, Lesznai Anna, Sinkó Ervin, Fényes Sámu, Gábor Andor, Bródy Ernő, Roboz Imre, Dévény Jenő, Andor Leon, Göndör Ferenc, Diószeghy Tibor, Németh Andor, Lengyel József, Déry Tibor, Bernáth Aurél, Halmi József.

S ha 1925-ben Kállai Ernő az *Új Magyar Piktúrá*ban részletesen elemezve még adekvát képét adta az avantgard irányzatokból épp elmozduló festészetnek, 1935-ben az *Új magyar festőművészet történeté*ben Genthon István már csak igen tömören emlékezett meg arról, hogy a magyar világban valaha is jelen volt az absztrakt festészet.[59]

Mind az irodalmi nyilvánosság, mind a képzőművészeti élet keretei között a harmincas években az avantgard teljesen eltűnt, a baloldali alternatívák e lehetséges útjait vad bozót lepte el. Szempontunkból különösen fontos, hogy mindössze a Vajda körül összegyűlt szentendrei festők köre volt az, amely a teljes ismeretlenségben, a társadalmi lét peremén dolgozva, de megőrzött valamit az univerzális művészet, az avantgard csoport igényéből, világképéből. Vajda, Szabó Lajos, Bálint Endre, Fekete Nagy Béla, Barta Éva, Szántó Piroska tevékenységére talán egyedül Kállai Ernő[60] figyelt fel, s rajta kívül az absztrakt művészet iránt talán csak a mindenre figyelő Hamvas Béla[61] mutatott bizonyos érdeklődést. És mégis, bármilyen szerény is e szál, s bármilyen kevesen is voltak e fiatal szentendrei festők, mégis e tradíció mentén lehetett megszervezni és létrehozni 1945-ben az Európai Iskolát. A harmincas években megszakadt tradíció, tehát a kortárs európai áramlatokkal való lépéstartás igényét a háború alatt kialakuló absztrakcióban és az Európai Iskolában láthatjuk folytatódni. Feltétlen magyarázatot követel viszont az a tény, hogy a festők, írók, filozófusok, művészettörténészek együttműködését ideális modon, ideális időben megvalósító közösség miért is maradt viszonylag hatástalan.

Hiszen amikor az 1945 és 1948 közötti korszak veszteségeit, a kommunista kultúrpolitika által tönkretett lehetőségeit, kezdeményezéseit vesszük számba, akkor a *Válasz, Újhold, Magyarok, Kortárs, Alkotás* – Művészeti Tanács – mellett csak mellékesen szokás említeni a máig alig ismert Európai Iskolát.

A válasz *erre* a felejtésre is, úgy hiszem, a harmincas években lezárult avantgard sorsában keresendő, túl azon az általában igaznak vélhető megállapításon, hogy a magyar kultúrtörténet a historizáló nemzettudatnak megfelelően mindig a politikai mitológiát és ideológiát kiszolgáló és teremtő irodalomtörténetet helyezi a centrumba. A képzőművészet már pusztán emiatt is folyamatosan a háttérbe szorul – nyilvánvalóan a mai napig. Mindez konkrétan annyit jelent, hogy az avantgard egésze, és az ahhoz kötődő festészet e köre is csak nehezen értelmezhető a historikus nemzettudat paradigmájában, tehát „automatikusan" lényegtelenné válik. Így tehát az Európai Iskolából kivált Galéria a 4 Világtájhoz sem értelmezhető másként, mint az absztrakt festők elkülönüléseként, és ennek a jelentése politikatörténeti, ideológiai kategóriák mentén értelmezhetetlen, lefordíthatatlan. Az irodalmi életben talán szokatlan, hogy egyes művészcsoportok nem politikai, nem ideológiai, hanem valóban esztétikai megfontolások nyomán válnak szét, ám a művészettörténetben mégis van erre példa.

Így ami politikailag, ideológiailag lefordíthatatlan, az végső soron elhanyagolhatóvá lesz. Az Európai Iskola felszámolásának és utóéletének eseményei pontosan ezt mutatják. Hiába tevékenykedett annak „falai" közt együtt festő, író: Füst Milán, Weöres, Szentkuthy, Hamvas, Kemény Katalin, illetve Bálint Endre, Anna Margit, Szántó Piroska, Jakovits József, Vajda Júlia, hiába vélték hasznos célnak, hogy a kortárs európai áramlatokról itthon számot adjanak. Az irodalmi élet szerkezete csak mintegy harminc évvel később került abba az állapotba, ahol ismét különösen fontossá vált a kortárs európai szellem új mozgalmairól szóló híradás. Épp ezért az Európai Iskola fennállása alatt sem volt képes betörni a nyilvánosság „első vonalába", holott épp annak a feladatnak látott neki, amit 1930–1944 között a fent idézettek: Babits, Halász Gábor, Szerb Antal, Márai Sándor kerestek, hiányoltak, követeltek.

Második változat

Kedves Höllős Korvin elvtárs!

Behoztam versét a szerkesztőségbe. *Az elvtársak általában* őszintén *megörültek a költeménynek, az első jelentős költeménynek tartják, amely valóban segíti a kibontakozást, mélyen átérzett, őszinte – de nem enged abból az elvi*ségből, amelyet az írók többsége most cserbenhagyott. *Nehéz, nem egyszer keservesen nehéz munkánkban nagy öröm volt, hogy ez egyszer segítő kezet nyújt a magyar költészet, amelyért nagy aggodalom él mindnyájunkban. Feltétlenül le akarjá*k közölni a verset. *Aggályok csak azzal* a néhány sorral *kapcsolatban merültek fel*, amely a harcok rémségeit festi /a második szakasz ötödik sorától kezdődő 12 sorról van szó./ *Természetesen mindenki megértette*, hogy Ön november 5-én, az események *közvetlen hatása* alatt *úgy látta a dolgokat, ahogyan azokat megírta. De a lapnak ebben a pillanatban nehéz lenne ezeket a sorokat közölni. Úgy tűnhetne, hogy a szovjet fegyveres akció elleni tiltakozást rejtettünk a versbe, ami sem Önnek, sem nekünk nem célunk.*

Nem lehetne az említett sorok*at valamennyire módosítani, esetleg kihagyni belőlük a félreérthető részeket?* Hisz a vers nem megírása napján, hanem most, *nyilvánosságra hozása napján hat.*

Tervünk az, hogy a vers a holnapi, *vasárnapi* számban jelenjék meg. A korrektúrával a módosítás után egy órával már jelentkezni tudunk.

Válaszát várom

meleg üdvözlettel:

Sebestyén Tibor

fiatal festők számára válik normateremtő személlyé. Az irodalmi avantgard ekkorra már végetérni látszik, a nyomás túl erős volt ahhoz, hogy fennmaradhasson. Az új nemzedék egyetlen kísérlete a képzőművészeti lehetőségek megragadása volt. Hiszen olyan, még az első nemzedékhez tartozó alkotók, mint Ember Ervin[52] vagy Nádass József sem jutnak nyilvánossághoz, szinte tudomásul sem vétetnek. Kristóf Károly a *Mestercsapás*[53] megjelenése után nem sokkal hírlapíró lesz, ugyanúgy feladja avantgard aspirációit, mint Pán Imre, aki a *Sztár* című lap szerkesztésével kezd el foglalkozni. S azokat, akik nem a polgári életforma felé fordulnak, mint pl. Justus, csak a munkásmozgalom fogadhatja be. A Babits szavával élve „fülledten" magába zárult[54] ország irodalmi ellenkultúrája a legjobb esetben a *Nyugat* lehetett, ami ezen túl volt, arra egyszerűen nem jutott hely.

Az Új Progresszív Művészek, Vajda, Korniss, Schubert, Trauner, Kepes, Hegedűs Béla csoportját a Kassákkal való összetalálkozás ugyan bizonyos időre egységessé olvaszthatta össze, és jogos önbizalommal ruházhatta fel, de a Főiskoláról való eltávolítástól már nem óvhatta meg őket senki. Vajda pl. soha többé nem érintkezik a hivatalos Magyarországgal, nem vállal közösséget annak semmiféle intézményével. Ennek a magatartásnak sugárzó morális ereje éppoly erősnek és hatásosnak bizonyult, mint festészete, az Európai Iskola nagyrészt ezért is meríthetett majd erőt 1941-ben elhunyt elődje alakjából.

Az Új Progresszív Művészek rövid epizódja 1928 és 30 között azért is különösen figyelemreméltó, mert a konstruktivizmust és szürrealizmust érdeklődése homlokterében tartó csoport felszámolásával egészen a második világháború végéig az Európai Iskola megalapításáig megszűnt annak a lehetősége és igénye, hogy egy magyar művészekből álló *szubkultúra* a kortárs európai áramlatokkal lépést tartson, azokról tudjon és tudósítson, elképzeléseit a kortárs európai tudat egészének figyelembevételével alakítsa.

Holott amikor az avantgard első két nemzedékének története 1930 körül véget ért, illetve elkezdődött a rejtőzködés, a tradíciók megtörése és a felejtés, egyre többen érzékelik az avantgard hiányát. Babits 1930-ban a *Baloldal és Nyugatosság*ban a *Nyugat*ra való odafigyelést követeli meg olvasójától,[55] Halász Gábor *A líra halálá*ban már pontosan érzékelte egy korszak végét, más kérdés, hogy tragikus módon csak tizennégy évvel később, 1944-ben fogalmazta meg: „A fiatalok egy része túlságosan komolyan vette, hogy lejárt a kísérletezések kora." [56] De hiányzott a kortárs nyugati szellem Márainak is, aki az *Egy polgár vallomásai*ban így rögzítette szorongásait: „Minden héten megvásároltam a körúti újságárusnál a francia hetilapokat, a könyvkereskedő minden hónapban elküldte a külföldi folyóiratokat, – s néha már szívdobogva hajoltam ez üzenetek fölé, mint aki elmaradt valahol messze, messze, távol a nagy, meleg áramoktól, melyek az emberiség szellemét táplálják és virágoztatják, már nem is érti egészen pontosan az utalásokat, már csak sejteget és kóstolgat, ilyen árumintákból következtet az új termés ízére..."[57] Szerb Antal a *Könyvek és ifjúság* elégiájában pedig így fogalmaz: „Kedves barátom, ha nem írsz nekem rövidesen valami nagyszerű, avantgarde mozgalomról, új nyugtalanságról, ami erjedni kezd odakint, – mit tudom én, megtanulok perzsául, hogy még egyszer élvezhessem a félig értett dolgok egyetlen szépségű igézetét."[58] Ennek az írásnak a legkülönösebb vonatkozása talán az, hogy mikor az esszéista leltárba veszi az átélt és elmúlt divatok sorát, akkor épp nem az avantgard, hanem a szellemtörténeti tradíciók sorát elemzi, s lám, végül mégis egy „új kezdés" hiányával fejezi be búcsúját az ifjúságtól.

Első változat

Kedves Hollós Korvin elvtárs!

Behoztam versét a szerkesztőségbe és a szerkesztőség vezetői a vers elolvasása után őszinte örömüket fejezték ki a kettős állásfoglaláson, azon, hogy egy kiváló magyar író pusztán kéziratának átadásával mellé áll az ügynek, amelyet lapunk képvisel /amelyet, sajnos, az írók többsége most cserbenhagyott/, és azon, ami a versből kiderül: van kibontakozás az ország mai nehéz helyzetéből. Osztatlan tetszést keltettek a versnek azon sorai, amelyekben a kibontakozás távlatai villannak meg és amelyekből világos: előre szervezett ellenséges megmozdulás kezdődött nálunk októberben.

De éppen ezért – úgy véli itt nálunk néhány elvtárs – kirí a versből az a néhány sor, amely a harcok rémségeit kissé elvont objektivitással festi. /a második szakasz 5-ik sorától kezdődő 12 sorról van szó./ Mélységesen érthető, hogy november 5-én, az események friss-meleg benyomásai alatt a kort őskornak, a tankokat pusztán halálthozóknak és a megtévesztett felkelőket Szent Johannáknak láttuk. Az éremnek azonban másik oldala is van amelyet ma Ön ugyanolyan jól lát, akárcsak mi, és ez derül ki versének egészéből is. A szerkesztőség vezetői szerint nem lenne indokolt, ha pusztán a dátum közlésével próbálnánk az említett sorok igen plasztikus, de mégis kissé hűvös leírását érthetővé és félreérthetetlenné tenni. Hisz a vers nem megírása napján hatott, hanem most kell hatnia – egyértelműen.

Arra kérem, gondolkozzék újra a szóban forgó sorokon és néhány módosítással enyhítse "objektivitásukat", vagy – ha erre nincs idő – esetleg hagyja el őket. Igazán nem akarom sürgetni, hisz szombat este van, de tervünk az, hogy a vers – a holnapi számban jelenjék meg. A korrektúrával a módosítás után egy órával már jelentkezni tudunk.

Válaszát várom

meleg üdvözlettel:

Sebestyén Tibor

gyarországgal, de mégis annak keretei között kellett valamiféle befogadó közeget találniuk. Másrészt viszonyuk nem a legszerencsésebben alakult a bécsiekkel sem. Kassák féltékeny is volt, s kissé le is nézte a pestieket, fenntartásainak hangot is adott.[46] E vita, mely még a Bécsben megjelenő *MÁ*-ban kezdődött, utóbb a *100 %* és a *Munka*[47] hasábjain folyt, talán azért is oly szorongató, mivel a vitában résztvevő felek egymás kölcsönös lekommunistázása révén végsősoron feljelentették egymást.

A húszas évek közepére a Bécsben immár egyre tarthatatlanabb helyzetbe kerülő Kassák végül rászánja magát, hogy hazatérjen. A magyar hatóságok a különböző bürokratikus nehézségek ellenére végül engedélyezik a hazatérését, igaz, azonnal perbe fogják, az 1924-ben megjelent *Álláspont* c. röpirat némely kitételei miatt.[48] A hazatérés után nem sokkal Kassáknak rá kell döbbennie, hogy Raith, Palasovszky vagy Bortnyik nem minden ok nélkül voltak olyan „lágyak" vagy épp „eklektikusak".

A hazatérés után Kassák létrehozta talán élete legdemokratikusabban szerkesztett és legszínvonalasabb folyóiratát, a *Dokumentum*ot, amelyben már nem elsősorban névtelen epigonjai írtak. Ám fél év alatt kiderült, hogy ugyanúgy, ahogy a *Punalua* is értetlen közönybe fulladt, ahogyan a botrányon túl semmit sem ért el az *IS*, ugyanúgy e folyóirat sem kell a szélesebb közönségnek. Az avantgardot, s ez talán Kassák életének legkeservesebb és legjóvátehetetlenebb fordulata, fel kellett adni. Hiszen az 1928-ban a Mentor könyvesboltban rendezett kiállítás közönybe és értetlenségbe fulladt, Kassákot mint festőt Pesten egyáltalán nem ismerték el. A *Nyugat* leginkább az *Egy ember életé*nek realista regényíróját látja benne, a polgári baloldal számára pedig ő lesz a munkásíró, akinek folytonos megdicsérésével le lehet tudni a szociális lelkiismeret jó néhány kérdését. Kassák maga is kénytelen ezt az igényt figyelembe venni, hazatérése után szorgalmasan kezdi termelni a mozgalmi irányregényeket.[49]

Ugyanakkor azok a fiatalok, akik a húszas évek Magyarországán nőttek fel, s akik nagy várakozással tekintettek a hazatérő Kassákra, gyakran radikálisabbak voltak politikailag, mint mesterük, s nem egy pusztán művészeti, hanem inkább társadalmi mozgalom élén kívánták látni. Több rövidebb epizód[50] után így és ezért jött létre a Munkakör, amely Kassák számára nem pusztán pályamódosítást, de bizonyos fokú visszalépést is jelentett, hiszen azokhoz a mozgalmi formákhoz volt kénytelen közeledni, amelyektől egyébként Bécsben bizonyos távolságot tartott. A fiatalok számára azonban ez volt a maximum, s ez volt az az új nemzedék, amelyből kikerült a magyar avantgard új csoportja is.

S itt, mielőtt rátérhetnénk az Új Progresszív Művészek[51] csoportjának rövid történetére, azaz a következő nemzedék által megjelenített kardinális jelentőségű problémákra, egy módszertanilag is következményekkel járó, műfaji vonatkozásra kell felhívnunk a figyelmet.

Az avantgard eredendően, „természeténél fogva" hajlamos átlépni a műfajok és műnemek határait. Schwitters ugyanúgy ír, mint fest, jelentős Malevics írásos hagyatéka, Duchamp ugyanolyan fontos gondolkodó, mint festő, a Gesammtkunstwerk tehát soha nem állt távol az „alapító atyáktól", ahogyan magától Kassáktól sem. Ám a húszas évek közepén Magyarországon erre a magatartásra már nincs lehetőség. Megmarad ugyan a kollektív életformát élő mozgalom, ám ennek tagjai ekkor a festészetben lépnek fel, s nem az irodalomban. A különös az, hogy az Új Progresszív Művészek csoportjának jelentkezésekor az egyébként mindenki által íróként komolyan vett Kassák

---

s nem értve már, miért is lelkesedj.
De hogy mit gyászolj, elég e tudat
ahhoz, hogy ne kösd fel a batyudat.
S ha túléled, küzdj, hogy eltűnjenek
minden bűnösök, bűnök s bűnjelek;
ha van még dolgod, ez a dolgod itt!
S az elégtételt, mely nem boldogít,
hanem gyötör, temesd a föld alá,
hiszen már régen nem vagy büszke rá,
hogy mindezt elvakultak és vakok
közt egymagad láttad előre sok
egyébbel is, mi ezután jöhet még.

Ó, védj meg minket, Legújabb Szövetség!

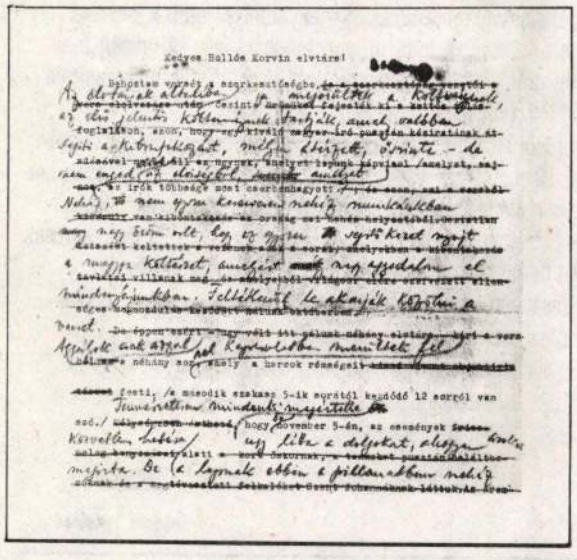

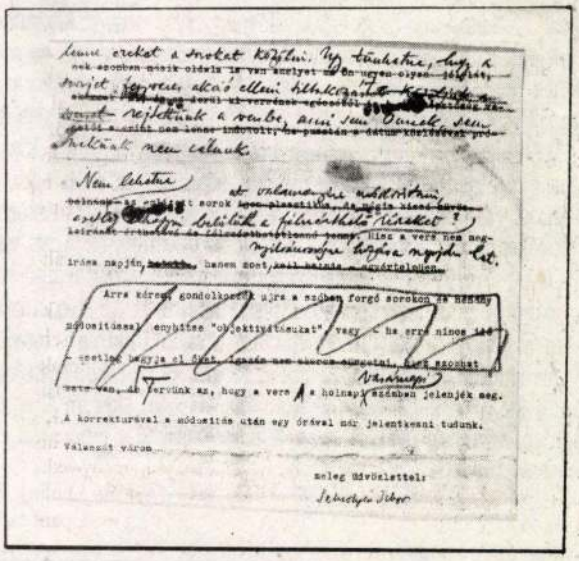

felett aratott erdélyi és magyar kulturális győzelemként köszönti a kolozsvári *Napkelet* megszűnését.[40] Az autenticitás érvének felbukkanásáig nem kell a harmincas évekig várnunk. Máskor, a Tormay Cecile szerkesztette *Napkeletben* Makkai János[41] – a később a hitlerizmushoz csapódó, majd abból kiábrándult és a németek által elhurcolt, 1945 után emigrációba kényszerült közíró – fejti ki, hogy az új izmusok egész egyszerűen a kommunizmus eszméinek terjesztésével függnek össze. Reméli, hogy a munkásosztály harcának egyetemes veresége után végre elkövetkezik majd a faji irodalom korszaka. Makkai egyébként felsorol néhány alkotót, akik szerinte a „proletariátus előretörésének" tényét mutatják, így pl. Boccionit, Russolót, Carrát, Chagallt, Picassót, Braque-ot, Léger-t vagy Meunier-t és Barlachot illetve Archipenkót. Mintha a perspektíva ún. széli torzulásának lennénk a tanúi: abból a szinte abszurd nézőpontból, ahonnan Pesten figyelik az eseményeket, ezek az egymástól egyébként jelentős mértékben eltérő alkotók végül már ugyanolyannak látszanak. Keresztury Dezső a *Magyar Szemle* hasábjain Makkai írására is utalva már világosabban lát,[42] s felismeri, hogy az avantgard kultúra léte vagy nemléte nem pusztán irodalomtörténeti kérdés. Joggal állapítja meg, hogy ilyen irányzatok „szervezeti és anyagi okokból" nincsenek jelen az irodalmi közéletben. Más kérdés, hogy ő maga is hajlamos az emigráció egészét súlyosan kompromittálódottnak tekinteni, annak irodalmát „periféria-irodalomnak" nevezi, mely szerinte a határon túlra visszahúzódva „énekel és vádol".

A hivatalos Magyarország emigrációról alkotott nézeteit a legegyértelműbben 1931-ben a *Napkelet*ben Mályusz Elemér foglalja össze.[43] A történettudományos igényességgel megírt, ám mégis súlyos előítéletekkel terhes mivolta miatt végül mégiscsak a pamflet műfajába sorolható írás a Horthy-rendszer kultúrpolitikájának alapvető dokumentuma. Magyarul ugyan csak folyóiratban látott napvilágot, de fontosságát jelzi, hogy kötetben azonnal kiadták angolul és németül is. Mályusz már egész egyszerűen az emigráció egészétől vonja meg a magyarsághoz való jogot: „Az emigránsoknak, amikor menekülés közben átlépték a magyar határt, nem szorult el a szívük. Nem éreztek fájdalmat, amely elfog mindenkit szeretteitől való elválásakor. Nekik senkitől sem kellett elválniuk, ők nem a hazát hagyták el. Azt már rég megtagadták, kigúnyolták, sárba taposták. Már régen elszakították azokat a láthatatlan szálakat, amelyek mindenkit hozzáfűznek a fajhoz, amelyből származott... Magyarország csak a vadászterületet jelentette számukra..."[44]

Ezzel a hivatalos kultúrképpel szemben kellett a magyarországi viszonyok között is fennmaradnia annak a kevés avantgard jellegű mozgalomnak, amelyről a húszas évek első feléből számot adhatunk. Raith Tivadar *Magyar Írás*a például, amelyet Bécsben kevésnek, Pesten már soknak tekintettek, pontosan illusztrálja ezt a helyzetet, amelyre főként a tájékozódás iránti igény szorongató kielégíthetetlensége a jellemző. Raith egész pályafutása igen szomorúan alakult, hiszen az itthoni avantgard vezére, a „tanár úr" végül üzemgazdasági szakértőként fejezte be pályafutását. A legkülönösebb, hogy racionalizálási programok szakírójaként kellett belátnia, hogy még ez a közgazdasági elv is sok a korszak Magyarországa számára.

Palasovszky, Hevesy fellépése, majd a Bortnyikkal közös munkásságuk, a Zöld szamár színház, az Új Föld-esték[45] is ugyancsak az expresszionizmuson való túllépés és a konstruktivizmus felé fordulás igényét fejezik ki. Ám az itthoni avantgard helyzete két oknál fogva is igen kényes volt. Egyrészt szembe kellett szállniuk a konzervatív Ma-

---

Hollós Korvin Lajos:

MAGYAR JEREMIÁDA

(1956. november 5.)

Van húr ma, bár csak feljajdulni bátor,
mely nem pirul szentségtelen-magától?
Fegyverek közt amíg nem fegyveres
maga a múzsa is, mondd, mit keres?
És mégis *k e l l* dalolni most, akárcsak
a holtrasebzett énekesmadárnak,
ki zeng zokogva is. Ekként e dal
legyen, mint lángbaborult ravatal,
kettős mulandóság példája, gyász
a gyászolóért is, ha nem vigyáz;
zokogjon, mint a tébolyult, aki
rögeszmék rácsain zokogna ki
az értelem világába, ha volna
oly tiszta földrész valahol, ahol ma
hazára lel az üzött értelem még
s szava nemcsak homályos emlék.
Dörren, süvölt, csattanva csap az akna
a reszkető, tántorgó házfalakra,
fortélyos fegyvergépek kalapálnak:
dühöngő kovácsai a halálnak.
Az őskor támadt fel, hüllői: tankok
állnak a terek deltáin falanxot
vadul hörögve, fel-felcsaholó
gépágyúikkal. Lenn lávafolyó
a kedves város. Fenn, a hamuszürke
ég pusztaságán lökhajtásos, fürge
kuvikmadarak vijjogva cikáznak,
szónál sebesebb hírmondói gyásznak.
Az utcákon százezrek hangja zeng át.
Füst száll a légben s szétfoszló legendák.
Tízezer szűz, megannyi Szent Johanna
toppan elő, hogy meghalni rohanna.
Fegyverre kelnek ifjak s gyermekek.
Tüzes golyókkal zúg e fergeteg.
S igaz hősök közt a csatorna ázott
patkányai, vérszomjas fejvadászok
lapulnak: tiszta búza közt a konkoly.
Győzz! – buzdít ez, – az arra uszít:
rombolj!
Szabadságot kiált ez, – az halált,
emez halált is szabadságra vált,
amaz a szón csak új rabságot ért,
s van, aki azt sem tudja, hogy miért
ontja a vért, csak ontja, ontja, ontja.
Erény és bűn bábeli nyelvű frontja
gomolyog körül, szörny-álom, lidérc,
utánad fut, ha útjából kitérsz,
e had, mely tiéd és mégsem tiéd,
megáld ma s holnap átkot szór feléd.
Honnét e roppant szervezet?
S ki szó mögötte terveket?
Hány kéz vetett itt? S hányféle magot?
Ki arat majd le ennyi haragot?
Ki az, kinek egy kockatétet ér
csupán, mi néked lélek és kenyér?
A csapravert vér nem folyik hiába?
Az újszülött a sok boszorka bába
között nem vész el? Mi e szenvedés?
Haláltusa? Vagy fájdalmas szülés?
Kérdezhetsz már az égő ház alól,
csak géppisztoly és ágyú válaszol.

S ha meg nem őrülsz és ha meg se halsz,
mi marad rád, hogy véget ér e harc?
Csak ugyanannyi, mint mindenkoron,
csak üszök és rom, csak füst és korom,
a halottak s a véralvadt sebek
emléke, mely tán sohasem heged.
S mégsem mégy el, mint szodomai Lóth,
itthagyva sorsára a pusztulót!
Ki idegenben víg szívvel barangol,
dédelgessék bár, csak koldus kalandor,
nem népét, enmagát leplezte le,
a magyar Isten nem ment el vele!

Te itt maradsz, mert itt maradt a föld,
mely lélekkel és kenyérrel betölt,
légy bár magad, tömegek közt te egy,

ideológiai és kulturális érdekek és meggyőződések következtében jöttek létre, s ezeket a változásokat az emigráció érteni és követni is tudta, de mindez Budapesten már feldolgozhatatlannak, túl távolinak bizonyult. Jól szemlélteti ezt pl. Kassák és Hevesy Iván levélváltása, amelyből nyomon követhetjük, hogy mint távolodik el egymástól a bécsi emigrációban élő mester s a Pesten maradt kortárs szemlélete.[31] A magyar avantgardot Bécsben lehetett folytatni, kiszakadva a magyar kultúrából, annak peremére szorulva, mégis a magyar kultúra ideáljait vállalva. Bécsben pl. az *Ember* hasábjain Hatvany és Németh Andor gúnyos vitát folytathattak az avantgard mibenlétéről,[32] vitájukat Hatvany dadaista pamflettel[33] zárhatta le, sőt, még az az abszurd helyzet is bekövetkezhetett, hogy a feleket az a Göndör[34] csitítgatta, aki a Tanácsköztársaság alatt mindent elkövetett, hogy Kassák és a *MA* betiltassék. Németh Andor végső válaszként folytatásos regényt közölt a *Bécsi Magyar Újság* hasábjain.[35] Ebben a valóságban végbemenet eseményt, Göndör Ébredő Magyarok általi elrablási kísérletének történetét fordítja ki, s a pamfletben Hatvanyt rabolják el a dadaisták, kik utóbb bosszú gyanánt dadaista verset íratnak a *Jövő* főszerkesztőjével napokon át. Ugyancsak jellemző, hogy Göndör Bécsben csendesen megbékél Kassákkal, s ha nem is érti, hogy mi történik a *MA* hasábjain, de odafigyel rá, s ami még fontosabb, igyekszik nyomon követni a dadaizmus és konstruktivizmus alakuló történetét. Mindez Pesten elképzelhetetlen lett volna. S általában az emigráció majd minden fóruma tisztességgel helyt adott az avantgard vitáinak. A Gömöri Jenő szerkesztette *Tűz* ugyanúgy, mint Fényes Samu *Diogenése*[36] vagy épp a neokrisztiánus korszakát élő Sinkó Ervin *Testvére*, ahol békésen folyhatott a vita az új költészetről.[37]

Ehelyütt természetesen nincs mód arra, hogy akár részleteiben is áttekintsük az olyan alig ismert költők, mint Nádass József, Erg Ágoston, Kudlák Lajos, Kahána Mózes ekkori munkásságát. S ha általában igaz is lehet, hogy e költők alkotásai nem érik el a magyar irodalom első vonalának szintjét, mégis be kell látnunk, hogy tarthatatlan az a szemlélet, mely nem ismeri fel, hogy ez az avantgard teljesítmény csak a kultúra egészének részeként magyarázható értelmesen.

Miért is kellett 1926 után Kassáknak engednie az avantgard álláspontjából, feladnia a Dokumentumot, miért is kellett 1928-ban a Képzőművészeti Főiskoláról eltanácsolt Új Progresszív Művészek csoportjához tartozó festők nagy részének évekre emigrációba húzódnia? A második nemzedék történetének alakulására ugyancsak az első sorsában rejlik a válasz.

A Bethlen-féle konszolidáció cseppet sem liberális, hanem roppant hatékony kultúrpolitikája gyakorlatilag kiradírozta a köztudatból az avantgard és az emigráció létét. E kultúrpolitika egyszerre tüntetett nagyfokú tájékozatlansággal, illetve a politikai előítéletekből származó tudatlanság és informálatlanság büszke vállalásával, s e beszűkült, fülledt világban szinte sokkszerűen hatott, ami időnként idehallatszott a bécsi világban zajló eseményekből, az avantgard történeteiből. A baloldali, az avantgard, a kommunista egymás szinonimáivá és nagyrészt szitokszavakká lettek. A Pintér Jenő szerkesztette *Irodalomtörténet* Figyelő rovatában időnként pl. kitért a „futurista lírára", hogy azt „borzalmas példányként"[38] tárja az olvasó elé, máskor Kassákot idéznek, hogy aztán a félreértésükön illetve értetlenségükön mint szellemességen ironizáljanak.[39] Az *Irodalomtörténet* egyébként az idegen szellem

---

kell végrehajtaniok, véleményükre, aggályaikra senki sem kíváncsi. A lap új főszerkesztője Friss István, majd Nemes Dezső lett.

A szellemi irányítás azonban mindinkább Rényi Péter kezébe került. Ez a helyzet tulajdonképpen egészen Kádár bukásáig megmaradt: főszerkesztők Friss Istvántól Berecz Jánosig és Borbély Gáborig jöttek és mentek, de Rényi mindvégig a szürke, vagy nem is olyan szürke eminenciás szerepét játszotta.

A nagyközönséget 56 késő őszén és telén persze mindez nem érdekelte. A lapot utálták mint a bűnt. A Népszabadság elégetése általános népi szokásnak számított. Rényi becsvágya az volt, hogy megszerettesse, vagy legalábbis elfogadtassa a lapot. Az erre irányuló stratégia nagy tettének szánta az 1956-os karácsonyi számot. Szerette volna, ha 1956 karácsonyán a Népszabadság a magyar szellemi élet, a magyar írók fórumaként mutatkozhat be.

Az írók azonban nem álltak szóba vele. Azokat a szerzőket, akik végül is kötélnek álltak, csak a legnagyobb nehézségek árán sikerült megnyerni. Ezért Rényi számára kapóra jött, hogy a lap egyik fiatal munkatársa, Sebestyén Tibor ismeri Hollós Korvin Lajost.*

Rényi Sebestyén közvetítésével felkérte a költőt, hogy írjon verset a karácsonyi számba. Hollós Korvin – amint a vers is mutatja – nem minden belső vívódás nélkül fogadta el az ajánlatot. A verset azonban Rényi közölhetetlennek találta: a forradalomban harcoló lányokat Jeanne d'Arc-hoz hasonlítani nyilvánvaló blaszfémia.

Ami ezután következett, az a Népszabadság szerkesztési módszerei szempontjából meglehetősen jellemző procedúra. Rényi utasítására Sebestyén levelet írt Hollós Korvinnak, amelyben felkéri, hogy hajtsa végre a közléshez szükséges változtatásokat. Főleg azt a részt kifogásolták, amelyet Rényi az eredeti kéziraton megjelölt. A levélfogalmazvány nem elégítette ki Rényi Péter ízlését; amint a fakszimilén látható, saját kezűleg átszerkesztette. Szükségesnek tartotta kiemelni: a vers, illetve az inkriminált részletek „az elvtársak" tetszését nem nyerték meg.

A költőt azonban nem lehetett rábeszélni arra, hogy az elvtársak követelményeinek megfelelően átdolgozza művét. A vers nem jelent meg a Népszabadság 1956-os karácsonyi számában, és azóta sem. Hollós Korvin Lajos költeménye, amely eddig Sebestyén Tibor írósztalának fiókjában szunnyadt, most kerül első ízben nyilvánosságra.

* Sebestyént csakhamar kizárták az Újságíró Szövetségből, és elbocsátották a laptól a forradalom alatti tevékenysége miatt.

szempontjából valóban igen problematikus. A Kun- és Landler-frakció bécsi harca a sötét lapokban amúgy is bővelkedő párttörténetnek egyik legszomorúbb és -gyalázatosabb fejezetét alkotják, s talán a legfontosabbat. Épp ezért a párttörténeti indíttatású kutatás mindvégig mélységes ambivalenciákkal, tabukkal és tiltásokkal volt áthatva, s eredményei gyakorlatilag használhatatlannak bizonyultak egy, a társadalmi nyilvánosság egésze előtt végbemenő kulturált rehabilitációhoz.

Ugyanígy az ezzel szorosan összefüggő „szocialista magyar irodalomtörténet" paradigmája is alkalmatlannak bizonyult az áttörésre, hiszen kutatásának tárgyát újra és újra a szentesített kérdésekre korlátozta; az avantgard léte vagy épp milyensége a látómező legszélére szorult.[22] (Összevetésként: míg a bécsi emigrációban történt események nagyrészt feldolgozatlanok, az ezeknek következményeként és sehogy máshogy nem értelmezhető *100 %* [illegible] szinte a redundanciáig ismert.[23] Ám hiába a [illegible] alapos feldolgozás, mégsem rajzolhatók [illegible] folyóirat igazából ugyanis nem [illegible] legitimációjá- [illegible] kább a [illegible] utóé- [illegible] túlérté- [illegible] kíván- [illegible] nossága az [illegible] megfelelően [illegible] eleji Magyar- [illegible] tájékozottság [illegible] ciót, amelynek [illegible] országban szinte [illegible] kitiltották Ma-

gyarországról, de a száműzetés a baloldali és liberális kultúrával együtt történt, s ez az anyanyelvű közeg az avantgardra egyébként kifejezetten érzéketlen Bécsben is megteremtette a Kassákék számára döntő jelentőségű feltételeket. A *Bécsi Magyar Újság*,[24] a *Tűz*,[25] a *Testvér*,[26] de még részben a *Jövő*,[27] vagy esetenként az *Ember*[28] is pozitív érdeklődéssel fordult Kassák és a *MA* felé. A *Bécsi Magyar Újság*, melyet az első hónapok kommunista orientációja, majd a Horthy-féle csődbe ment felvásárlási kísérlet után[29] nagyrészt Károlyi és Jászi irányvonala jellemzett, toleráns és fontos fóruma lett Kassáknak és részben a *MA* minden szerzőjének. Németh Andor, Komlós Aladár, Dénes Zsófia értő kritikusok és interpretátorok voltak, amikor a *MA* a *Bécsi Magyar Újság*ban adott hírt magáról, akkor a korszak sajtójának egyik legnagyszerűbb vállalkozásában kapott helyet.

A politikai csoportokra szakadt, tehát az oktobrista, szociáldemokrata és kommunista frakciókból álló emigráción belül a *MA* és az abból kiváló *Akasztott Ember* volt az a fórum, amelynek voltak ugyan politikai elkötelezettségei, de amelyet mégis elsősorban művészetként tartottak számon és ítéltek meg. Kassák és a *MA* nem *gyakorlat*ban politizáltak; s ezt ugyanúgy tudták a Horthy-rendőrség ügynökei, mint a többi bécsi emigráns. Kassák nem a kommunista frakció szervezkedésében vett részt, hanem beszámolt a berlini, moszkvai, párizsi avantgard világáról az egyébként kissé álmos, és a Monarchia kultúrájának romjain élő város magyarjainak számára. Ha Budapesten legfeljebb a *Nyugat*ban[30] s talán a *Magyar Írás*ban figyeltek megértéssel az avantgardra, akkor Bécsben másként állt a helyzet. Az emigráció belvilágában értelme volt mindannak, ami Pestről már alig volt követhető. A *MA*, az *Ék*, az *Akasztott Ember*, az *Egység* pontosan tagolt

válaszcikkének néhány fordulatát, stílusát helytelenítik. Semmi akadálya sincs, hogy a lap megfelelő hangnemben válaszoljon a Pravdának, csak arra van szükség, hogy a szöveget előzőleg az intézőbizottság (amelynek Fehér tagja volt), vagyis az akkori pártvezetőség jóváhagyja.

Fehér ekkor Rényi Péternek adott megbízást a cikk megírására. Kádár elfogadhatatlannak találta Rényi szövegét. Ezután a Kádárral folytatott, naponta ismétlődő tárgyalások eredményeképpen Rényinek négyszer vagy ötször kellett átírni a cikket. Az utolsó változat már olyan homályos volt, hogy tulajdonképpen senki sem érthette meg, miről van szó. Ennek ellenére Kádár megelégelte a játékot. Azzal zárta le az ügyet, hogy a Népszabadság semmiféle formában sem polemizálhat a Pravdával.

Erre a Népszabadság munkatársai sztrájkba léptek. Ez volt az első és egyetlen sztrájk a kommunista sajtó történetében. Fehér Lajos maga nem csatlakozott a sztrájkhoz, de áldását adta rá ezzel a formulával: mindenki cselekedjék lelkiismerete szerint.

A sztrájk körülbelül egy hétig tartott. A szerkesztőség végül feltétel nélkül kapitulált. A munkatársak megkapták a szokásos pártbüntetéseket, és tudomásul vették: ezután is parancsokat

Igyekszem rámutatni arra, hogy a magyar avantgard egyik sajátossága épp e folyamatos küzdelem az informálatlansággal, szűk látókörű patriotizmussal, amely újra és újra idegennek, tehát elutasítandónak tekinti azt, ami más. A kívülről jött idegenség visszautasítása ugyanúgy elemi érve volt a húszas évektől bontakozó jobboldali nemzettudatnak, mint a szocialista pártállam bezárkózó szorongásának. Saját hagyományuk megteremtésére tehát a magyar avantgardban fellépő nemzedékeknek nem nagyon volt lehetőségük. A tapasztalatok átadása, a különböző szubkultúrák közötti kommunikáció mindig csak késve, s szinte a föld alatt történhetett meg, 1920 óta a különböző csoportok alkotóival legalább annyit foglalkozott a fennálló rendszerek rendőrsége és államigazgatása, mint az irodalom- és művészetbarátok.

A magyar avantgard első, s azóta csak nagyon kis részben klasszikussá, elfogadottá, csekély részben ismertté vált, ám döntő többségében félhomályban maradt nemzedéke nem sokkal jelentkezése, első publikációi és folyóirat-alapításai után a két forradalom bukásával szinte automatikusan kívül került az irodalmi élet keretein. Nem pusztán a hivatalosság határain jutottak túl, de magának a társadalmi nyilvánosság intézményeinek is peremére szorultak. Legtöbbjük arra kényszerült, hogy elhagyja az országot, s évekig, évtizedekig vagy élete fogytáig emigrációban éljen. Kassákkal együtt Bécsbe emigrált szinte egy egész nemzedék, hogy aztán kinek-kinek másként forduljon a sorsa, aszerint, hogy hazatért-e a húszas évek közepén, vagy ott maradt-e valamely utódállamban, eljutott-e Nyugatra, vagy megjárta a „nagy kört", s így az oroszországi emigrációban végezte. E nemzedék tagjait még máig is aszerint ismeri a közvélemény, s részben az irodalomtörténet is, hogy melyikük milyen távolságra került Kassáktól. Azokra, akik közeli viszonyban maradtak a *MA* nagyhatalmú szerkesztőjével, több fény vetült, de minél jobban nőtt a távolság, annál inkább csökkent a fény és a figyelem is. Barta Sándor, Bortnyik, Uitz, Újvári Erzsi, Mácza János, Gáspár Endre, Németh Andor, Lengyel József, Komját Aladár, talán György Mátyás és értelemszerűen Révai József tevékenysége többé-kevésbé feltárt, illetve a szélesebb közvélemény előtt is ismert. De pl. Kahána Mózes,[3] Nádass József,[4] Kudlák Lajos,[5] Erg Ágoston,[6] Heves Ferenc,[7] Kovács Kálmán,[8] Reiter Róbert,[9] Vajda Miklós,[10] Vajda Sándor,[11] Mihályi Ödön,[12] vagy az emigrációban és itthon egyaránt tevékenykedő Gerő György[13] munkássága gyakorlatilag ismeretlen, vagy nélkülözi az elfogulatlan és tárgyilagos elemzést.

Mindenesetre akármi is történt később, ez volt a magyar avantgard első és egyben utolsó nemzedéke, amely pályáját nem a társadalmi nyilvánosság intézményrendszerén kívül, néma vagy ellenséges közönyben, hanem ha viták kereszttüzében, vagy esetleg a betiltást is kockáztatva, ám mégis a legitim kultúra fogalomkörén és intézményrendszerén belül kezdte meg. Hiszen ha háborús is lett a világ, a Monarchia liberális tradícióiban létrejövő avantgard eredetileg nem kitagadott gyermek, hanem vitapartner volt. A hivatalos és a „második" Magyarország véleménye nem esett egybe, s ha kis helyen is, de elfért ott a harmadik is. Azaz létezhetett egy, a *Nyugat*tól „balra" álló csoport, amelyet Babits feltétel nélkül kritikára és válaszra méltatott,[14] s ha az internacionális szám megjelenése után be is tiltották a *Tett*et,[15] abban nem akadályozták Kassákot, hogy új folyóiratot alapítson. A *Tett* és a *MA* elkülönülése, azaz Kassák és az aktivisták kivonulása önkéntes volt, mert semmiféle közösséget nem kívánt vállalni a hivatalos világ értékrendjével. (Megemlítendő persze, hogy az avantgard harcos, militáris fellépése egyébként épp a pacifizmus érdekében is történt.)

Mikor a forradalmak bukása után e fiatal nemzedék legtöbb alkotója távozásra kényszerült, egyszerre kívülszorult a magyar kultúra határán. Érthető, hogy a húszas években a hivatalos kultúra mintegy letagadta az emigráció egészét; ugyanúgy az emigráció is, a kialakult kisnemzeti tudat következményeképp a maga belső vitáitól függetlenül tagadta a fehérterrorral született új társadalom jogosultságát. Horthyt és az új kurzust ugyanúgy gyűlölték Bécsben, mint ahogy a hivatalos kultúrpolitika köreiben és lapjaiban – *Magyar Szemle*, *Irodalomtörténet*, *Napkelet* – is undorral emlegették az emigrációt és művészetét. Ám az emigráció kultúrájáról nemcsak a Horthy-rendszer hivatalos kultúrpolitikája feledkezett el, hanem, ha eltérő okokból is, ugyancsak elfelejtkezett a háború utáni évek kultúrpolitikája, s kulturális közélete is.[16] Kevésbé áll mindez a művészettörténetre,[17] amely már a hetvenes évek közepén nekilátott az avantgard rehabilitációjának, s így nemegyszer az a helyzet állott elő, hogy művészettörténészek végezték el az irodalomtörténet számára részben feltáratlan terület átvilágítását. Ennek az emigrációnak az „elfelejtése" döntő probléma az avantgard történetének értelmezésekor, hiszen a fent említett avantgard nemzedék nem egyedül, önmagában emigrált, hanem egy hatalmas, baloldali intellektuelekből álló hullámmal együtt.[18] Ez az emigráció, melynek tagjai közt a bécsi Café Atlantis[19] világában élte életét a magyar kultúra sok jelentős alakja, elsüllyedt Atlantiszként húzódik a mélyben. Persze nem tagadható, hogy a filozófia-, a szociológia-, sajtó-, munkásmozgalom- és művészettörténet szempontjából átütő jelentőségű bécsi magyar emigrációs kultúra leggyengébb pontja az autonóm irodalom volt. A *Nyugat* írói döntő többségükben itthon maradtak, s így bármennyire is szerették volna az ellenkezőjét hinni a Bécsben élő alkotók (az avantgard művészek mellett elsősorban Balázs Béla, Lesznai Anna, Barta Lajos, Fényes Samu,[20] Németh Andor, Dénes Zsófia stb.), az emigrációs irodalom súlya nem éri el az itthoniét. Ma is nyilvánvaló azonban, hogy ha Lesznai vagy Balázs Béla[21] művészetéről kerül szó, akkor még ma sem egy-egy író „értékelésével", hanem az emigrációban uralkodó liberális és baloldali tradíció őrzésének jelentkezésével találkozunk. Ám ezzel szemben is úgy vélem, hogy irodalomtörténeti túlértékelések vagy ideológiai átértelmezések helyett e kultúra egészét kellene rehabilitálni, és önálló, sajátos értékvilággal, intézményrendszerrel, szokásokkal rendelkező egészként bebocsátani a magyar kultúra világába.

S utalnunk kell röviden a párttörténeti vonatkozásra is. A kommunista frakciók harcától áthatott emigráció ugyanis a pártirodalom és pártkultúra legitimitásának

Gerő

Est Vasárnap, 1933. szeptember 10.

— A fiatalok a Műcsarnokban. —
A Műcsarnok mellett a fiatalok korhatár nélküli kiállítását a Műcsarnok őszi specialitása: Negyvenéves korhatár, ön-
talóknak szentelte érett, ön-
Műcsarnok. Ez is korunk speciális tünete. Ezt a negyvenéveseket mestereknek
azelőtt a negyvenéves, vezető fiata-
magukért felelős, nekik: ők a iller-
tekintették. Ma jó családi állapotnak
még ha családi állapotnak is és tizenöt
Egyébk

szempontjából valóban igen problematikus. A Kun- és Landler-frakció bécsi harca a sötét lapokban amúgy is bővelkedő párttörténetnek egyik legszomorúbb és -gyalázatosabb fejezetét alkotják, s talán a legfontosabbat. Épp ezért a párttörténeti indíttatású kutatás mindvégig mélységes ambivalenciákkal, tabukkal és tiltásokkal volt áthatva, s eredményei gyakorlatilag használhatatlannak bizonyultak egy, a társadalmi nyilvánosság egésze előtt végbemenő kulturált rehabilitációhoz.

Ugyanígy az ezzel szorosan összefüggő „szocialista magyar irodalomtörténet" paradigmája is alkalmatlannak bizonyult az áttörésre, hiszen kutatásának tárgyát újra és újra a szentesített kérdésekre korlátozta; az avantgard léte vagy épp milyensége a látómező legszélére szorult.[22] (Összevetésként: míg a bécsi emigrációban történt események nagyrészt feldolgozatlanok, az ezeknek következményeként és sehogy máshogy nem értelmezhető *100 %* története szinte a redundanciáig ismert.[23] Ám hiába a *100%*-ra vonatkozó alapos feldolgozás, mégsem rajzolhatók fel annak reális arányai. E folyóirat igazából ugyanis nem pusztán a párttörténet utólagosan szentesítő legitimációjának egyik alfejezeteként lenne érdekes, hanem inkább a bécsi emigrációban kibontakozott avantgard itthoni utóéletének egyik dokumentumaként.)

A bécsi magyar emigrációnak a jelentősége tehát túlértékelhetetlen, ha a magyar avantgard szempontjából kívánjuk megítélni. Az emigráció társadalmi nyilvánossága az itthoninál persze jóval szűkebb lett, ám ennek megfelelően sokkal intenzívebb és toleránsabb is. A századeleji Magyarország modora, etosza, valamint a baloldali tájékozottság és igényesség világa jellemezte ezt az emigrációt, amelynek értékrendje a Trianon sokkjától sújtott országban szinte elképzelhetetlen lett volna. A *MÁ*-t ugyan kitiltották Magyarországról, de a száműzetés a baloldali és liberális kultúrával együtt történt, s ez az anyanyelvű közeg az avantgardra egyébként kifejezetten érzéketlen Bécsben is megteremtette a Kassákék számára döntő jelentőségű feltételeket. A *Bécsi Magyar Újság*,[24] a *Tűz*,[25] a *Testvér*,[26] de még részben a *Jövő*,[27] vagy esetenként az *Ember*[28] is pozitív érdeklődéssel fordult Kassák és a *MA* felé. A *Bécsi Magyar Újság*, melyet az első hónapok kommunista orientációja, majd a Horthy-féle csődbe ment felvásárlási kísérlet után[29] nagyrészt Károlyi és Jászi irányvonala jellemzett, toleráns és fontos fóruma lett Kassáknak és részben a *MA* minden szerzőjének. Németh Andor, Komlós Aladár, Dénes Zsófia értő kritikusok és interpretátorok voltak, amikor a *MA* a *Bécsi Magyar Újság*ban adott hírt magáról, akkor a korszak sajtójának egyik legnagyszerűbb vállalkozásában kapott helyet.

A politikai csoportokra szakadt, tehát az oktobrista, szociáldemokrata és kommunista frakciókból álló emigráción belül a *MA* és az abból kiváló *Akasztott Ember* volt az a fórum, amelynek voltak ugyan politikai elkötelezettségei, de amelyet mégis elsősorban művészetként tartottak számon és ítéltek meg. Kassák és a *MA* nem *gyakorlat*ban politizáltak; s ezt ugyanúgy tudták a Horthy-rendőrség ügynökei, mint a többi bécsi emigráns. Kassák nem a kommunista frakció szervezkedésében vett részt, hanem beszámolt a berlini, moszkvai, párizsi avantgard világáról az egyébként kissé álmos, és a Monarchia kultúrájának romjain élő város magyarjainak számára. Ha Budapesten legfeljebb a *Nyugat*ban[30] s talán a *Magyar Írás*ban figyeltek megértéssel az avantgardra, akkor Bécsben másként állt a helyzet. Az emigráció belvilágában értelme volt mindannak, ami Pestről már alig volt követhető. A *MA*, az *Ék*, az *Akasztott Ember*, az *Egység* pontosan tagolt

ÖV ALATT

Kis magyar sajtótörténet

BORBÍRÓ JUDIT

1956. november 4. után Fehér Lajost nevezték ki az alig néhány napos Népszabadság főszerkesztőjévé. Fehér – legalábbis akkor még – Nagy Imre hívének tartotta magát. Amikor Tito híres pulai beszédében kifejtette nézeteit a magyar forradalomról, a főszerkesztő kijelentette: ez a mi platformunk; akinek más a véleménye, vegye a kalapját és távozzék a szerkesztőségből.

Csakhogy a pulai beszédet a moszkvai Pravda azonnal elítélte. A szerkesztőség munkatársai állásfoglalást követeltek. Kis híján meg is jelent egy élesen polemikus cikk, de az utolsó pillanatban, Kádár közvetlen beavatkozására, a szedést kivették a betördelt oldalból. Kádár titkárai – Erdélyi és Ribánszki – személyesen ellenőrizték a műveletet.

A szerkesztőség munkatársai azonban továbbra is követelték, hogy a lap ne hagyja szó nélkül a Pravda cikkét. Fehér Lajosnak ez nem volt túlságosan ínyére, de nem tagadhatta meg nyíltan tegnapelőtti harcias kiállását. Kijelentette: „az elvtársaknak" nincs elvi kifogásuk, csupán a Népszabadság válaszcikkének néhány fordulatát, stílusát helytelenítik. Semmi akadálya sincs, hogy a lap megfelelő hangnemben válaszoljon a Pravdának, csak arra van szükség, hogy a szöveget előzőleg az intézőbizottság (amelynek Fehér tagja volt), vagyis az akkori pártvezetőség jóváhagyja.

Fehér ekkor Rényi Péternek adott megbízást a cikk megírására. Kádár elfogadhatatlannak találta Rényi szövegét. Ezután a Kádárral folytatott, naponta ismétlődő tárgyalások eredményeképpen Rényinek négyszer vagy ötször kellett átírni a cikket. Az utolsó változat már olyan homályos volt, hogy tulajdonképpen senki sem érthette meg, miről van szó. Ennek ellenére Kádár megelégelte a játékot. Azzal zárta le az ügyet, hogy a Népszabadság semmiféle formában sem polemizálhat a Pravdával.

Erre a Népszabadság munkatársai sztrájkba léptek. Ez volt az első és egyetlen sztrájk a kommunista sajtó történetében. Fehér Lajos maga nem csatlakozott a sztrájkhoz, de áldását adta rá ezzel a formulával: mindenki cselekedjék lelkiismerete szerint.

A sztrájk körülbelül egy hétig tartott. A szerkesztőség végül feltétel nélkül kapitulált. A munkatársak megkapták a szokásos pártbüntetéseket, és tudomásul vették: ezután is parancsokat

Igyekszem rámutatni arra, hogy a magyar avantgard egyik sajátossága épp e folyamatos küzdelem az informálatlansággal, szűk látókörű patriotizmussal, amely újra és újra idegennek, tehát elutasítandónak tekinti azt, ami más. A kívülről jött idegenség visszautasítása ugyanúgy elemi érve volt a húszas évektől bontakozó jobboldali nemzettudatnak, mint a szocialista pártállam bezárkózó szorongásának. Saját hagyományuk megteremtésére tehát a magyar avantgardban fellépő nemzedékeknek nem nagyon volt lehetőségük. A tapasztalatok átadása, a különböző szubkultúrák közötti kommunikáció mindig csak késve, s szinte a föld alatt történhetett meg, 1920 óta a különböző csoportok alkotóival legalább annyit foglalkozott a fennálló rendszerek rendőrsége és államigazgatása, mint az irodalom- és művészetbarátok.

A magyar avantgard első, s azóta csak nagyon kis részben klasszikussá, elfogadottá, csekély részben ismertté vált, ám döntő többségében félhomályban maradt nemzedéke nem sokkal jelentkezése, első publikációi és folyóirat-alapításai után a két forradalom bukásával szinte automatikusan kívül került az irodalmi élet keretein. Nem pusztán a hivatalosság határain jutottak túl, de magának a társadalmi nyilvánosság intézményeinek is peremére szorultak. Legtöbbjük arra kényszerült, hogy elhagyja az országot, s évekig, évtizedekig vagy élete fogytáig emigrációban éljen. Kassákkal együtt Bécsbe emigrált szinte egy egész nemzedék, hogy aztán kinek-kinek másként forduljon a sorsa, aszerint, hogy hazatért-e a húszas évek közepén, vagy ott maradt-e valamely utódállamban, eljutott-e Nyugatra, vagy megjárta a „nagy kört", s így az oroszországi emigrációban végezte. E nemzedék tagjait még máig is aszerint ismeri a közvélemény, s részben az irodalomtörténet is, hogy melyikük milyen távolságra került Kassáktól. Azokra, akik közeli viszonyban maradtak a *MA* nagyhatalmú szerkesztőjével, több fény vetült, de minél jobban nőtt a távolság, annál inkább csökkent a fény és a figyelem is. Barta Sándor, Bortnyik, Uitz, Újvári Erzsi, Mácza János, Gáspár Endre, Németh Andor, Lengyel József, Komját Aladár, talán György Mátyás és értelemszerűen Révai József tevékenysége többé-kevésbé feltárt, illetve a szélesebb közvélemény előtt is ismert. De pl. Kahána Mózes,[3] Nádass József,[4] Kudlák Lajos,[5] Erg Ágoston,[6] Heves Ferenc,[7] Kovács Kálmán,[8] Reiter Róbert,[9] Vajda Miklós,[10] Vajda Sándor,[11] Mihályi Ödön,[12] vagy az emigrációban és itthon egyaránt tevékenykedő Gerő György[13] munkássága gyakorlatilag ismeretlen, vagy nélkülözi az elfogulatlan és tárgyilagos elemzést.

Mindenesetre akármi is történt később, ez volt a magyar avantgard első és egyben utolsó nemzedéke, amely pályáját nem a társadalmi nyilvánosság intézményrendszerén kívül, néma vagy ellenséges közönyben, hanem ha viták kereszttüzében, vagy esetleg a betiltást is kockáztatva, ám mégis a legitim kultúra fogalomkörén és intézményrendszerén belül kezdte meg. Hiszen ha háborús is lett a világ, a Monarchia liberális tradícióiban létrejövő avantgard eredetileg nem kitagadott gyermek, hanem vitapartner volt. A hivatalos és a „második" Magyarország véleménye nem esett egybe, s ha kis helyen is, de elfért ott a harmadik is. Azaz létezhetett egy, a *Nyugat*tól „balra" álló csoport, amelyet Babits feltétel nélkül kritikára és válaszra méltatott,[14] s ha az internacionális szám megjelenése után be is tiltották a *Tett*et,[15] abban nem akadályozták Kassákot, hogy új folyóiratot alapítson. A *Tett* és a *MA* elkülönülése, azaz Kassák és az aktivisták kivonulása önkéntes volt, mert semmiféle közösséget nem kívánt vállalni a hivatalos világ értékrendjével. (Megemlítendő persze, hogy az avantgard harcos, militáris fellépése egyébként épp a pacifizmus érdekében is történt.)

Mikor a forradalmak bukása után e fiatal nemzedék legtöbb alkotója távozásra kényszerült, egyszerre kívülszorult a magyar kultúra határán. Érthető, hogy a húszas években a hivatalos kultúra mintegy letagadta az emigráció egészét; ugyanúgy az emigráció is, a kialakult kisnemzeti tudat következményeképp a maga belső vitáitól függetlenül tagadta a fehérterrorral született új társadalom jogosultságát. Horthyt és az új kurzust ugyanúgy gyűlölték Bécsben, mint ahogy a hivatalos kultúrpolitika köreiben és lapjaiban – *Magyar Szemle*, *Irodalomtörténet*, *Napkelet* – is undorral emlegették az emigrációt és művészetét. Ám az emigráció kultúrájáról nemcsak a Horthy-rendszer hivatalos kultúrpolitikája feledkezett el, hanem, ha eltérő okokból is, ugyancsak elfelejtkezett a háború utáni évek kultúrpolitikája, s kulturális közélete is.[16] Kevésbé áll mindez a művészettörténetre,[17] amely már a hetvenes évek közepén nekilátott az avantgard rehabilitációjának, s így nemegyszer az a helyzet állott elő, hogy művészettörténészek végezték el az irodalomtörténet számára részben feltáratlan terület átvilágítását. Ennek az emigrációnak az „elfelejtése" döntő probléma az avantgard történetének értelmezésekor, hiszen a fent említett avantgard nemzedék nem egyedül, önmagában emigrált, hanem egy hatalmas, baloldali intellektuelekből álló hullámmal együtt.[18] Ez az emigráció, melynek tagjai közt a bécsi Café Atlantis[19] világában élte életét a magyar kultúra sok jelentős alakja, elsüllyedt Atlantiszként húzódik a mélyben. Persze nem tagadható, hogy a filozófia-, a szociológia-, sajtó-, munkásmozgalom- és művészettörténet szempontjából átütő jelentőségű bécsi magyar emigrációs kultúra leggyengébb pontja az autonóm irodalom volt. A *Nyugat* írói döntő többségükben itthon maradtak, s így bármennyire is szerették volna az ellenkezőjét hinni a Bécsben élő alkotók (az avantgard művészek mellett elsősorban Balázs Béla, Lesznai Anna, Barta Lajos, Fényes Samu,[20] Németh Andor, Dénes Zsófia stb.), az emigrációs irodalom súlya nem éri el az itthoniét. Ma is nyilvánvaló azonban, hogy ha Lesznai vagy Balázs Béla[21] művészetéről kerül szó, akkor még ma sem egy-egy író „értékelésével", hanem az emigrációban uralkodó liberális és baloldali tradíció őrzésének jelentkezésével találkozunk. Ám ezzel szemben is úgy vélem, hogy irodalomtörténeti túlértékelések vagy ideológiai átértelmezések helyett e kultúra egészét kellene rehabilitálni, és önálló, sajátos értékvilággal, intézményrendszerrel, szokásokkal rendelkező egészként bebocsátani a magyar kultúra világába.

S utalnunk kell röviden a párttörténeti vonatkozásra is. A kommunista frakciók harcától áthatott emigráció ugyanis a pártirodalom és pártkultúra legitimitásának

Kinyerma?

KŐRÖSI ZOLTÁN

Mondjuk, van egy tizenötmilliós nép Európa peremén. De úgy van ott, hogy ebből a tizenötből vagy egyharmada idegen országokba kényszerült. Talált magának megélhetést, a gyomornak és a szellemnek is, melyiknek mit.

Tehát kétharmad otthonmaradt. S figyeli a kintlevőket. Örül, ha ajándékot kap. Jól jön a pénz is, tanács és tanítás nem feltétlenül szükséges. Utánvét. nyugt. Ha *azok* hazajönnek, megtapogatja, megölelgeti őket (zsebtájon). Furcsa egy csoda. Alig változtak, mégis egészen mások. Emigránsok.

Azok meg, ha hazatérnek, összefacsarodik a szívük. Ezért aztán hazatérnek. Végleg. A jó külföldi pénzből meg óriási, fehér falú házakat építenek. Barnák az ablakok, pirosak a tetők, ordít róluk a pénz. Nem emlékeztetnek az alacsony mennyezetű szobákra és a többszörösen fölszedett macskakövekre. Az ilyen emlékezgetésből elég volt odakint.

Nos, kétharmad itt, egyharmad – máshol. Az ország mégis csak ittmarad! S következik a kérdés: melyik is ez az ország?

No lám. Kár volt oly nagyon sietni. A megfejtés: Portugália. Szomorú vagyok. Sajnos, kedves versenyző, az ajándék grillsütő most még nálunk marad.

De föl a fejjel! Így a fény is előnyösebben esik ránk. S máris itt a második kérdés!

Egy bizonyos búval-bajjal bélelt, magába zárkózott nép él Európa vége felé. Egy olyan furcsa nép, amelynek nem elég az önsajnálat, s nem a finom belterjesség. Pedig milyen szép az, ha ismerjük a recenzor feleségét – is. De ezeknek ez kevés. Pite. Fogták magukat, és beleszerelmesedtek egy sokkalta számosabb nemzet kultúrájába. Most meg tessék, belegabalyodtak, s azóta is csak azzal birkóznak. Csodálgatják, tanulgatják a nyelvét, s jobb híján beállnak hozzá takarítani. (Olyan ez, mint a rózsabokor és a csúnya leány esete: szépnek szép, de a rózsa csak nem akar visszaszagolni.)

Szóval, ennek a szóban (is) forgó népnek még emellé van egy zaklatott közelmúltja. Állítólag olyan közeli, hogy még nem is múlt el teljesen. S van hozzá minden, ami ezzel jár. (Ti. a baj – csőszöstül.) Örökös emlékezés, a hajdani dicső múlt felemlegetése, az ezeréves államalapítás... miegymás. S akkor most ez a kultúra fogja magát, és pajzsként maga elé vonja a nyelvét. Merthogy ezt a nyelvet Európában senki sem akarja megtanulni. Jóllehet köztudomású, hogy nincs nála zengzetesebb nyelv, melyen megnyílhat a lélek. S köztudomású az is, hogy ilyen lélek sincsen még egy.

Lássuk hát a kérdést: mely lélekről, s mely nyelvről beszélünk? Ó, jaj! Újra ez a sietős magabiztosság! A pompás grillsütő, sajnos, újra nálunk marad. Igen, igen, ez a nép a portugál!

Sebaj! De most már élezzük elménket!

Mert van ám egy kis ország Európa vége felé. Nagyjából kilencvenezer négyzetkilométer. S ebben az országban azt mondják, csak a fővárosban érdemes élni. Igaz, azt is hozzáteszik, hogy tán ez a legszebb város, amerre csak szem ellát. Szereti is az egész ország, kivéve, akik nem itt élnek. Tehát erről az országról szól a kérdés.

Tudvalevő, hogy a szóbanforgó ország gazdaságát, s – fájdalom – még szellemi életét is megbénították. Egy gonosz egyeduralmi rend tette ezt. Vagy négy évtizeden át basáskodott. Határok lezárvák, könyvek bezúzvák. Már amelyik egyáltalán megíródott. Egyesek azt mondták, hogy nagy részük még a fiókokban alszik. S lám, amikor a vész múltával kihúzták a fiókokat: hát, uramfia, sehol semmi!

De ez a szegény ország legalább feltápászkodik. Hogy miből? Hát, hosszan tartó ájulatából. Aki akar, utazhat. Sőt, még pénzt is válthat, ha van neki mire. S főként: beszélhet, ki mit akar. Ezért most mindenki beszél. Főleg azt beszélik, hogy itt az idő, utol kell érni Európát!

Igen, igen... Mintha jót hallottam volna...?! Nem! Sajnálom, kedves versenyzőnk, az ajándék grillsütőt mégsem adhatom oda... Vagy mégis ... igen, kinézek rendező kollégámra. Igen, most látom, hogy int. Vigaszdíj gyanánt a grillsütő mégis kedves játékosunké maradhat. Gratulálok. Tessék csak nyugodtan megfogni, és tartani. Már csak egy kérdés, versenyen kívül: felismeri-e, milyen gyártmány ez a kis konyhai remek?

Hogyan? Portugál? Nem, nem. Azt kell mondjam, hogy kedves játékosunk ezúttal téved. Igen, az ott csakugyan egy „P" betű. Nem, nem, nem, nem! Előtte a három „C" nem a készülék űrtartalmát jelöli. A grillsütő így is az öné! Használja egészséggel!

19. Frank László: *Café Atlantis*. Gondolat, Budapest, 1963.
20. Fényes Samu (1863–1937) író, filozófus, szociológus, szerkesztő. A *Diogenes* – 1923–1927 között – szerkesztőjeként a bécsi magyar emigráció egyik nagy hatású, köztiszteletnek és szeretetnek örvendő tagja.
21. Pl. Fehér Ferenc. In: Balázs Béla: *Az álmok köntöse. Mesék és játékok*. Vál és szerk.: Fehér Ferenc és Radnóti Sándor. Bevezető: Fehér Ferenc. Magyar Helikon–Szépirodalmi, Budapest, 1973. valamint uő. in: *Halálos fiatalság. Drámák és tanulmányok*. Vál. és szerk.: Fehér Ferenc és Radnóti Sándor. Bevezető: Fehér Ferenc. Magyar Helikon–Szépirodalmi, Budapest, 1974. Balázs túlértékelése nyilván visszamegy Lukács György nézeteire is. Lukács György: *Balázs Béla és akiknek nem kell*. Gyoma 1918. (*Összegyűjtött tanulmányok*.)
22. Lásd az *Irodalom-Szocializmus* sorozat egyes köteteit, függetlenül attól, hogy azokban esetenként kiváló egyéni teljesítmények is találhatók. *Tanulmányok a magyar szocialista irodalom történetéből*. 1. kötet (azonos címmel) Akadémia, Budapest 1962. Valamint: *Jöjj el szabadság...* 1967., *Meghallói a törvénynek*, 1973., *Vár egy új világ*, 1975., *Az újnak tenni hitet*, 1977., *Az időt mi hoztuk magunkkal*, 1985., Szerk.: Szabolcsi Miklós és Illés László.
23. Tamás Aladár: *A 100 %*, Akadémia, Budapest, 1964., *A 100 % története*, Magvető, Budapest, 1973., *A 100 % a KMP folyóirata*, Akadémia, Budapest, 1977.
24. *Bécsi Magyar Újság*: 1919. okt. 31–1923. dec. 16. között. 1920 februártól Lázár Jenő szerkesztésében az emigráció fontos napilapja, munkatársai közé tartozik egy ideig Gábor Andor, majd az oktobristák legjava, illetve az emigráció intellektuális elitje. A *BMU* szerepe gyakorlatilag túlbecsülhetetlen, forrásértéke elsőrendű.
25. *Tűz*. Szerkesztette Gömöri Jenő. 1921 nov.–1923 ápr. között. 1921–1922. 3. sz. között Pozsonyban, utána Bécsben jelent meg.
26. *Testvér*. Szerkesztette Sinkó Ervin. 1924–1925.
27. *Jövő*. 1921. febr. 23–1923. május 3. között. Szerkesztette Garami Ernő és Lovászy Márton.
28. *Az Ember*. 1918–1930. Szerkesztette Göndör Ferenc.
29. A *BMU*-t 1920 nyarán próbálták meg Horthyék amerikai közvetítőkön keresztül megvásárolni. A manipuláció nyilvánosságra hozatalában Göndörnek volt szerepe. *Az Ember* 1920. júl. 28., júl. 25., aug. 29., valamint lásd a *Világosság* 1920. szept. 22. és szept. 29-i számát. Továbbá Frank László id. mű 60.
30. Déry Tibor: *Dadaizmus. Nyugat*. 1921. I. 552–556. Bortnyik Sándor: *Két levél az új festészetről*. 1921. II. 1286–87. Hevesy Iván: *Két levél az új festészetről (válasz)* 1921. II. 1287–1288., uő.: *A művészet agóniája*. 1921. II. 1513–1520., *Katakombáktól a dadáig*. 1921. II. 1730–1740., Barta Sándor: *Tisztelt hullaház*. 1922. I. 147–148. Szabó Lőrinc: *Kassák Lajos: Máglyák énekelnek*. 1921. I. 551–552.
31. Kassák Lajos Hevesy Ivánnak: 1921. VII. 17., ill. 1922. I. 2. MTA Kézirattár (Ms. 4512) 101–102.
32. Hatvany pl. 1921. júl. 24-én kedves közvetlenséggel így fordul Németh Andorhoz: „Állj elő, te kis kubista-riporter, tedd le a francia dadaisták verseskönyvét: amelyből arcod verítékében a dadogást tanulod." (7. old., júl. 31.) Németh *Das Verwundete Ludwig* címmel válaszol ugyancsak követve a hangvételt: „Győzd meg hiúságodat... meg fogod látni, mint a nagy keresztény dadaista, ama patmoszi, fel fogod falni könyvedet, hogy kellően megemésztve változzon új formára. Goromba vagy te nagyon. Ej ... Tudod mit pucikám? Ha már kivégeztelek, megcsinálom sírfeliratodat is és ideszúrom:... Hier ruht L. Hatvany verwundet und zerfetzt von einer dadaistischen hyäne..." (9-11.)
33. *Az Ember*: 1921. júl. 31. *DAD-Oda (Kritikusaimhoz.)* 15. o. „Mormolok, dohogok, berregek, remegek, / De most nincs világszemléleti formám. / És mert a műformámmal is bajok vannak, / És mert általában fehércukor nem csokoládé / Hát én eztán / Nem verselek. / De prózát, azt merek / Vigyázz gyerek.
34. *Az Ember* 1921. júl. 31. 11.
35. *BMU* 1921. szept. 23–okt. 7. *Három bécsi magyar kalandjai*.
36. *Tűz: Ankét a magyar irodalomról*. 1921. 1–2. sz. ill. 1922; 1. (4). sz. A *MA* törekvéseire vonatkozóan: Mácza János, Mihály Ödön, Lengyel József, Balázs Béla, Lesznai Anna, Kolnai Aurél. *Diogenes*: Kassák Lajos: *A konstruktivizmusról*. 1923. 2. sz. 13–16. o. Fényes Samu: *A konstruktivizmusról. Észrevételek Kassák cikkére*. 1923. 7. sz. 3–6., 9. sz. 12–16.
37. Kassák Lajos: *Az új művészet él. Testvér*. 1925. II. év. 10. sz., Sinkó E.: *„Az új művészet él" és ami ebből Kassáknak és ami ebből másoknak következik*, II. évf. 11. sz., Gáspár Endre: *Hozzászólások az új művészetről szóló vitához*. II. évf. 12. sz.
38. *IT*. 1925. 235. Figyelő. *Líránk fejlődése*.
39. *IT*. 1926. 192. Figyelő. *A futurista líra*.
40. *IT*. 1923. 56. Figyelő. György Lajos: *Az erdélyi magyar irodalom*.
41. Makkai János: *Proletárirodalom, proletárművészet. Napkelet*, 1929. 415–422.
42. Keresztury Dezső: *Irodalmi életünk feszültségei. Magyar Szemle*, 1930. ápr. és uő.: *Irodalmi életünk és társadalmunk. Magyar Szemle*, 1930. jún.
43. Mályusz Elemér: *A vörös emigráció. Napkelet* 1–12. sz.
44. Id. mű. 1931. jan. 11. o.
45. Vö.: Palasovszky Ödön: *A lényegretörő színház*. Szépirodalmi, Budapest, 1980.
46. *MA*. 1925. jún. 15. Horizont.
47. A *100* % Kassák-ellenes írásainak adatait lásd Tamás Aladár: *A 100 %*, Akadémia, Budapest 1964. 466. Érdemes megemlíteni, hogy a *100* % szerkesztősége minden valószínűség szerint valóban hamisított egy Kassák, illetve a *Munka* szerkesztősége által a *Linkskurve* szerkesztőségnek írt levelet. Kassák és a *Munka* szerkesztőinek válasza: *Le a munkásmozgalom kútmérgezőivel* ill. *A levélhamisítók a denunciánsok ellen*. PIM Any. 77. 164.
48. MSZMP PI 653. f. 3/T. 1925/5. f. 996. valamint 614. f.
49. Vö.: György Péter: *Küzdelem a realizmusért. Kassák Lajos emlékkönyv*. 58–66. Eötvös könyvek 1988.
50. Vö.: György Péter: *Az elsikkasztott forradalom. Valóság* 1986/8. A „Független művészek"előadóestjeinek, illetve az *Együtt* jelentőségének feldolgozása még hátra van.
51. Vö.: Hegyi Lóránd: *A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége. Ars Hungarica* 1983/2. 283–297.
52. Ember Ervin (1902–197?) (Enders Ervin) vonatkozó kötetei: *Tömegek az új vashidakon*, Bp. é.n. (1928) Márkus Nyomda, és *Ember Ervin verseiből*. Építők könyvtára (szerk.: Gereblyés László), Budapest, 1930. Emberről a *Nyugat*ban Fenyő László írt – negatív – kritikát. 1930. II. 426–427.
53. Kristóf Károly (1903) *Mestercsapás*, a *Dokumentum* kiadása, Budapest, 1927.
54. Babits Mihály: *Baloldal és Nyugatosság* (1930). In: *Babits Mihály művei*. Szépirodalmi, Budapest, 1978. 280–285.
55. „Kérd számon a Nyugat-ot, reklamáld a nyugatosságot, olvasó." Id. mű. 281.
56. Halász Gábor: *A líra halála* (1929) és *Továbbjutni* (1944), in: *Válogatott írásai*. Magvető, Budapest, 1977. 413–426., ill. 507–514.
57. Márai Sándor: *Egy polgár vallomásai II*. Révai, Budapest, é.n. 316–317.
58. Szerb Antal: *Könyvek és ifjúság elégiája* (1938). In.: *Gondolatok a könyvtárban*, Révai, Budapest, 1946. 375–595.
59. Genthon István: *Az új magyar festőművészet története. Magyar Szemle*, Budapest, 1935. „Az absztrakt irányok Magyarországon igen szórványosan jelentkeztek. Művészeink közül szívvel-lélekkel senki sem vetette magát hullámai közé, csak átmenetileg érintették s hamarosan kiábrándultak belőle. Csak a külföldön élő fiataljaink kötöttek közelebbi kapcsolatot vele, jelentékeny művet azonban ezek sem alkottak, mint ahogy a szélsőségesen absztrakt művészet inkább elveket teremett, s azok illusztrációit, mint műveket." 246.
60. Kállai Ernő: *Művészet veszélyes csillagzat alatt*. Corvina, Budapest, 1981. *Vajda Lajos műterem-kiállítása* (1940), *Ámos Imre és Anna Margit* (1942), *Lossonczy Tamás* (1943), *Új romantika* (1944) stb.
61. Hamvas Béla: *A kubizmus. Esztétikai Szemle*, 1943/9. 15–26.

A CIKK VÉGÉT KÖVETKEZŐ SZÁMUNKBAN KÖZÖLJÜK

JEGYZETEK

1. Érdemes egyetlen példával érzékeltetni ennek módszerét, illetve a veszteség mértékét. László Károly, a Galerie Delta, illetve az Edition Panderma tulajdonosa és kiadójaként 1962. okt. 14-én kelt levelében így fordul Kassákhoz: „Igen tisztelt Kassák úr! Vásárhelyi és Pán Imre ajánlására fordulok Önhöz. Én egy avantgard folyóirat kiadója vagyok, és megalapítója egy magyar privát avantgard múzeumnak, mely a húszas évek magyar művészetét gyűjti össze. Lenne még számomra valamije a húszas évekből? Gouache vagy collage, rajz stb.? Szeretném megvásárolni, kérem ne csináljon magas árat."Kassák mai szemmel döbbenetes naivitására mutat a válasz. „... Utazásunk alkalmával viszek magammal némi képanyagot, Ön ezt megnézheti és kiválaszthatja ami tetszik..."(1962 XI. 8-án.) A találkozás létrejött, ennek eredményeként László Károly milliomos lett, Kassák pedig halála előtt, 1967-ben a Fényes Adolf-teremben rendezett kiállításán már nagyrészt csak élete utolsó éveiben festett munkáit tudta bemutatni. A kérdést részletesebben lásd *Kassák*. MNG és PIM Emlékkiállítása Bp. 1987. G.M. Gy.P. P.G.: *Megjegyzések Kassák Lajos korai műveinek sorsához*. 139–145.

2. Külön vita és elemzés kérdése, hogy tulajdonképp hány nemzedékről is beszélünk. Erre vonatkozóan lásd Hegyi Lóránd: *Új avantgard nemzedék, Magyar Műhely* (Párizs) 18. sz. 1979. júl. 15. ill. Hajdú István: *Műlábban verőér, Magyar Műhely* (Párizs) 59. sz. 1979. dec. 15.

3. Kahána Mózes (1889–1974) költő, író, újságíró. A bécsi emigráció után Erdélyben, majd a Szovjetunióban (Moldáviában) élt. Halála előtt még épp hogy bekapcsolódhatott az irodalmi életbe. Vonatkozó kötetei: *Univerzum*, a *MA* kiadása, Budapest, 1919. *Én te ő*, a *MA* kiadása, Wien, 1921. *Túl a politikán*, a szerző kiadása, Wien, 1921. Avantgard korszaka feldolgozatlan, utólagos visszaemlékezéseit, cikkeit közli: *Nagy időknek kis embere*. Kossuth, Budapest, 1977.

4. Nádass József (1897–1975), költő, író, újságíró. Bécsben a *MA* munkatársa, 1926-ben itthon a *Dokumentum* szerzője és szerkesztője. Vonatkozó kötetei: *Szakadj ki szó*, a szerző kiadása, (versek 1920–22) Wien, *Megy körben az arc*, a *Dokumentum* kiadása, Budapest, 1927.; *Te és Ti*, a *Munka* kiadása, Budapest, 1931. (Utóbbi példány pl. az OSZK-ban 1989 szeptemberében felvágatlan.) Nádass lírája mindenképpen bonyolultabb annál, mintsem hogy a Kassák-epigonizmussal minősíthessük. Érdemes talán idézni egy részt a *Szakadj ki szó* egyik fontos „hosszúverséből":

Ülök itt és gondolkozom és hallom, amint forog a föld, üt
a vér az ereimben, járják az utat és hajam alá, homlokom
mögé vonul, megy végnélküli menet...
Én másokat akartam megváltani és most magamat váltom,
mert ime nincs senki más, mint én, csak én, s
hogyha volna is, lehetne különb, csodálatosabb,
mint én?
(*Líra*)

Nádass költészetére itthon a *Nyugat*ban Fenyő László figyelt fel. (*Megy körben az arc*. *Nyugat* 1927. I. 998–999. ill. *Te és Ti*. *Nyugat* 1931. II. 241–242.

5. Kudlák Lajos (1890–1960) költő, festő. A bécsi emigrációban Kassák egyik legfontosabb munkatársa. *Gitár és konflisló* c. kötete mutatja, milyen távolság volt Kassák és Kudlák újta között (a *MA* kiadása, Wien 1921). Kudlák festészetéről a *MA* kiadásában megjelent 12 litográfián kívül keveset tudunk. Párizsban, Pán Imre hagyatékában lévő egykorú, K. L. aláírású fotókról Szabó Júlia valószínűsíti, hogy ugyancsak Kudlák munkái.

6. Erg Ágoston (Berg Gusztáv, 1905–1939) költő, orvos, Bécsben és Pesten is távolságot tart, illetve szemben áll Kassákkal. Budapesten Tamás Aladár barátjaként a *100* % munkatársa. Alakját Vajda Sándor *Naplója* idézi fel. (4–5. kötet. Kézirat, Wien, 1970-es évek.) Szerkesztette a *Fiatalok könyvét*, amely kifejezetten az avantgard ihletettségű, de Kassák által nem közöltek csoportjának volt a fóruma. (J. Fischer Verlag, Wien, 1924.) Az antológia Vajda Miklós, Szántó Pál, Heves Ferenc, Győr Ferenc, Erg Ágoston verseit tartalmazza, borítóját Vajda Sándor készítette. Az antológia írói közül Győr Ferencről (eredeti nevén Glück Ferenc) idézett visszaemlékezésében Vajda Sándor így ír. „Feri ... Bécsbe került orvosnövendéknek. Letette minden vizsgáját és őrülten koplalt, mert nem volt egy krajcár jövedelme se. Egyszer összeesett az egyetemen és meghalt. Felboncolták. Úgy mondták, hogy szinte aszaltak voltak a belei az állandó éhezéstől..."(104.)

7. Heves Ferenc (1903–) A bécsi emigráció után Erdélyben, a háború után Romániában él. Alakját Balogh Edgár idézi fel: *Heves Ferenc*. Heves René, Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1975. c. kötet előszavában. Heves Erg Ágostonnal közös kötete: *Groteszk plakát. Fundamentum*, Wien, 1926.

8. Kovács Kálmán (?–?) Bécsben Kassák körének tagja. Mihály Ödönhöz írott levelei (PIM. V./2293/97) fontos adalékai a bécsi MA-kör életének, belső válságainak.

9. Reiter Róbert (1900) költő, író, dramaturg. A *MA* költője, az emigráció után Temesvárott élt, utóbb a Német Színház dramaturgja.

10. Vajda Miklós (?–?) Vajda Sándor öccse. Közelebbi adatai ismeretlenek.

11. Vajda Sándor (1903–1979) költő, kritikus, textilszakember. 1931-ig Bécsben, utána Moszkvában, a világháború után ismét Ausztriában élt. A 6. jegyzetben idézett emlékirata a magyar avantgard és a moszkvai emigráció történetének különösen fontos, kiadásra váró dokumentuma.

12. Mihályi Ödön (1899–1929) író, költő. Kassán élve Kassák szlovenszkói kapcsolataiban nagy szerepet játszott. Kassákkal való levelezése fontos forrás. (PIM V. 2293/101–118.)

13. Gerő György (1905–?) író, filmesztéta, forgatókönyvíró, kritikus, rendező (?). Írásait közölte a *MA*, *Dokumentum*, *Korunk*, *Együtt*, *Tűz* stb. Alakját Németh Andor is felidézi. Később Gerő fontos szerepet játszott az IS történetében is. Vö.: *A szélén behajtva*, Magvető, Budapest, 1973. Gerő György 1928-as perére vonatkozó adatokat lásd MSZMP PI 614 f. 1928–1926. Itt – is – tartozom megköszönni Standeisky Éva segítségét.

14. Babits Mihály: *Ma, holnap és irodalom*. A *Tett* körül csoportosult írókról. *Nyugat* 1916. II. 328–340., Kassák Lajos: *A rettenetes nagy hamu alól Babits Mihálynak*. (*A Tettről*) *Nyugat* 1916. II. 420–424. valamint Babits viszontválasza: *Felelet Kassák Lajosnak*. *Nyugat* 1916. II. 424–425

15. A *Tett* 16. internacionális számát 1916 októberében tiltották be. Egy hónappal később, 1916 novemberében indult a *MA*.

16. Kivéve Litván György: *Irányzatok és viták a bécsi magyar emigrációban*. In: *Vélemények/viták a két világháború közti Magyarországról*. Kossuth, Budapest, 1984. 183–226. Litván áttekintő tanulmányán kívül értelemszerűen használható a Károlyi, Polányi, Kun Béla-kutatás is. Ugyancsak fontos Csaplár Ferenc: *Kassák körei*. Szépirodalmi, Budapest, 1987. Az irodalomtörténeti kutatások magyar nyelven gyakorlatilag alig kezdődtek el, vö.: *Jelzés a világban. A magyar irodalmi avantgard válogatott dokumentumai*. Vál. és szerk. Béládi Miklós és Pomogáts Béla. Magvető, Budapest, 1988. Kiemelkedik még Kálmán C. György utószava Újvári Erzsi kötetéhez: *Csikorognak a kövek*. Szépirodalmi, Budapest, 1986.

17. Elsősorban Szabó Júlia: *A magyar aktivizmus története*. Corvina, Budapest, 1986. A monográfia alapos bibliográfiát is ad. Igen fontosak még Körner Éva Kassákra, Passuth Krisztina a korszak avantgard festészetére vonatkozó tanulmányai, írásai.

18. A teljesség igénye nélkül érdemes talán pár nevet megemlíteni a politikai irányzatok legfontosabb képviselői közül. A szociáldemokraták közül Bécsbe érkezett Garami, Peidl, Buchinger. Utóbb Lovászyval, Hatvanyval együtt ők alkották az emigráció jobboldalát. Az általuk 1921–23 között megjelentett *Jövő* a *Bécsi Magyar Újság* mellett, vagy inkább annak árnyékában, az emigráció jelentős napilapja volt. Az oktobristák közül emigrált: Jászi, Polányi, Szende, Dániel Arnold, Lorsy Ernő, Madzsar, Fényes László, Kéri Pál stb. és végül értelemszerűen maga Károlyi. A szociáldemokraták baloldalához (Világosság-csoport) tartozott Kunfi, Rónai, Garbai. S a kommunisták – Kun, Landler, Révai, Lukács stb. – mellett nagyszámú intellektuel, tartozzanak a legkülönbözőbb pártokhoz, vagy épp a Vasárnap-társasághoz. Hauser Arnold, Tolnai Károly, Balázs Béla, Lesznai Anna, Sinkó Ervin, Fényes Sámu, Gábor Andor, Bródy Ernő, Roboz Imre, Dévény Jenő, Andor Leon, Göndör Ferenc, Diószeghy Tibor, Németh Andor, Lengyel József, Déry Tibor, Bernáth Aurél, Halmi József.

S ha 1925-ben Kállai Ernő az *Új Magyar Piktúrá*ban részletesen elemezve még adekvát képét adta az avantgard irányzatokból épp elmozduló festészetnek, 1935-ben az *Új magyar festőművészet történeté*ben Genthon István már csak igen tömören emlékezett meg arról, hogy a magyar világban valaha is jelen volt az absztrakt festészet.[59]

Mind az irodalmi nyilvánosság, mind a képzőművészeti élet keretei között a harmincas években az avantgard teljesen eltűnt, a baloldali alternatívák e lehetséges útjait vad bozót lepte el. Szempontunkból különösen fontos, hogy mindössze a Vajda körül összegyűlt szentendrei festők köre volt az, amely a teljes ismeretlenségben, a társadalmi lét peremén dolgozva, de megőrzött valamit az univerzális művészet, az avantgard csoport igényéből, világképéből. Vajda, Szabó Lajos, Bálint Endre, Fekete Nagy Béla, Barta Éva, Szántó Piroska tevékenységére talán egyedül Kállai Ernő[60] figyelt fel, s rajta kívül az absztrakt művészet iránt talán csak a mindenre figyelő Hamvas Béla[61] mutatott bizonyos érdeklődést. És mégis, bármilyen szerény is e szál, s bármilyen kevesen is voltak e fiatal szentendrei festők, mégis e tradíció mentén lehetett megszervezni és létrehozni 1945-ben az Európai Iskolát. A harmincas években megszakadt tradíció, tehát a kortárs európai áramlatokkal való lépéstartás igényét a háború alatt kialakuló absztrakcióban és az Európai Iskolában láthatjuk folytatódni. Feltétlen magyarázatot követel viszont az a tény, hogy a festők, írók, filozófusok, művészettörténészek együttműködését ideális modon, ideális időben megvalósító közösség miért is maradt viszonylag hatástalan.

Hiszen amikor az 1945 és 1948 közötti korszak veszteségeit, a kommunista kultúrpolitika által tönkretett lehetőségeit, kezdeményezéseit vesszük számba, akkor a *Válasz, Újhold, Magyarok, Kortárs, Alkotás* – Művészeti Tanács – mellett csak mellékesen szokás említeni a máig alig ismert Európai Iskolát.

A válasz *erre* a felejtésre is, úgy hiszem, a harmincas években lezárult avantgard sorsában keresendő, túl azon az általában igaznak vélhető megállapításon, hogy a magyar kultúrtörténet a historizáló nemzettudatnak megfelelően mindig a politikai mitológiát és ideológiát kiszolgáló és teremtő irodalomtörténetet helyezi a centrumba. A képzőművészet már pusztán emiatt is folyamatosan a háttérbe szorul – nyilvánvalóan a mai napig. Mindez konkrétan annyit jelent, hogy az avantgard egésze, és az ahhoz kötődő festészet e köre is csak nehezen értelmezhető a historikus nemzettudat paradigmájában, tehát „automatikusan" lényegtelenné válik. Így tehát az Európai Iskolából kivált Galéria a 4 Világtájhoz sem értelmezhető másként, mint az absztrakt festők elkülönüléseként, és ennek a jelentése politikatörténeti, ideológiai kategóriák mentén értelmezhetetlen, lefordíthatatlan. Az irodalmi életben talán szokatlan, hogy egyes művészcsoportok nem politikai, nem ideológiai, hanem valóban esztétikai megfontolások nyomán válnak szét, ám a művészettörténetben mégis van erre példa.

Így ami politikailag, ideológiailag lefordíthatatlan, az végső soron elhanyagolhatóvá lesz. Az Európai Iskola felszámolásának és utóéletének eseményei pontosan ezt mutatják. Hiába tevékenykedett annak „falai" közt együtt festő, író: Füst Milán, Weöres, Szentkuthy, Hamvas, Kemény Katalin, illetve Bálint Endre, Anna Margit, Szántó Piroska, Jakovits József, Vajda Júlia, hiába vélték hasznos célnak, hogy a kortárs európai áramlatokról itthon számot adjanak. Az irodalmi élet szerkezete csak mintegy harminc évvel később került abba az állapotba, ahol ismét különösen fontossá vált a kortárs európai szellem új mozgalmairól szóló híradás. Épp ezért az Európai Iskola fennállása alatt sem volt képes betörni a nyilvánosság „első vonalába", holott épp annak a feladatnak látott neki, amit 1930–1944 között a fent idézettek: Babits, Halász Gábor, Szerb Antal, Márai Sándor kerestek, hiányoltak, követeltek.

Második változat

Kedves Hollós Korvin elvtárs!

Behoztam versét a szerkesztőségbe. Az elvtársak általában őszintén megörültek a költeménynek, az első jelentős költeménynek tartják, amely valóban segíti a kibontakozást, mélyen átérzett, őszinte – de nem enged abból az elviségből, amelyet az írók többsége most cserbenhagyott. Nehéz, nem egyszer keservesen nehéz munkánkban nagy öröm volt, hogy ez egyszer segítő kezet nyújt a magyar költészet, amelyért nagy aggodalom él mindnyájunkban. Feltétlenül le akarják közölni a verset. Aggályok csak azzal a néhány sorral kapcsolatban merültek fel, amely a harcok rémségeit festi /a második szakasz ötödik sorától kezdődő 12 sorról van szó./ Természetesen mindenki megértette, hogy Ön november 5-én, az események közvetlen hatása alatt úgy látta a dolgokat, ahogyan azokat megírta. De a lapnak ebben a pillanatban nehéz lenne ezeket a sorokat közölni. Úgy tűnhetne, hogy a szovjet fegyveres akció elleni tiltakozást rejtettünk a versbe, ami sem Önnek, sem nekünk nem célunk.

Nem lehetne az említett sorokat valamennyire módosítani, esetleg kihagyni belőlük a félreérthető részeket? Hisz a vers nem megírása napján, hanem most, nyilvánosságra hozása napján hat.

Tervünk az, hogy a vers a holnapi, vasárnapi számban jelenjék meg. A korrektúrával a módosítás után egy órával már jelentkezni tudunk.

Válaszát várom

meleg üdvözlettel:

Sebestyén Tibor

fiatal festők számára válik normateremtő személlyé. Az irodalmi avantgard ekkorra már végetérni látszik, a nyomás túl erős volt ahhoz, hogy fennmaradhasson. Az új nemzedék egyetlen kísérlete a képzőművészeti lehetőségek megragadása volt. Hiszen olyan, még az első nemzedékhez tartozó alkotók, mint Ember Ervin[52] vagy Nádass József sem jutnak nyilvánossághoz, szinte tudomásul sem vétetnek. Kristóf Károly a *Mestercsapás*[53] megjelenése után nem sokkal hírlapíró lesz, ugyanúgy feladja avantgard aspirációit, mint Pán Imre, aki a *Sztár* című lap szerkesztésével kezd el foglalkozni. S azokat, akik nem a polgári életforma felé fordulnak, mint pl. Justus, csak a munkásmozgalom fogadhatja be. A Babits szavával élve „fülledten" magába zárult[54] ország irodalmi ellenkultúrája a legjobb esetben a *Nyugat* lehetett, ami ezen túl volt, arra egyszerűen nem jutott hely.

Az Új Progresszív Művészek, Vajda, Korniss, Schubert, Trauner, Kepes, Hegedűs Béla csoportját a Kassákkal való összetalálkozás ugyan bizonyos időre egységessé olvaszthatta össze, és jogos önbizalommal ruházhatta fel, de a Főiskoláról való eltávolítástól már nem óvhatta meg őket senki. Vajda pl. soha többé nem érintkezik a hivatalos Magyarországgal, nem vállal közösséget annak semmiféle intézményével. Ennek a magatartásnak sugárzó morális ereje éppoly erősnek és hatásosnak bizonyult, mint festészete, az Európai Iskola nagyrészt ezért is meríthetett majd erőt 1941-ben elhunyt elődje alakjából.

Az Új Progresszív Művészek rövid epizódja 1928 és 30 között azért is különösen figyelemreméltó, mert a konstruktivizmust és szürrealizmust érdeklődése homlokterében tartó csoport felszámolásával egészen a második világháború végéig az Európai Iskola megalapításáig megszűnt annak a lehetősége és igénye, hogy egy magyar művészekből álló *szubkultúra* a kortárs európai áramlatokkal lépést tartson, azokról tudjon és tudósítson, elképzeléseit a kortárs európai tudat egészének figyelembevételével alakítsa.

Holott amikor az avantgard első két nemzedékének története 1930 körül véget ért, illetve elkezdődött a rejtőzködés, a tradíciók megtörése és a felejtés, egyre többen érzékelik az avantgard hiányát. Babits 1930-ban a *Baloldal és Nyugatosság*ban a *Nyugat*ra való odafigyelést követeli meg olvasójától,[55] Halász Gábor *A líra halálá*ban már pontosan érzékelte egy korszak végét, más kérdés, hogy tragikus módon csak tizennégy évvel később, 1944-ben fogalmazta meg: „A fiatalok egy része túlságosan komolyan vette, hogy lejárt a kísérletezések kora." [56] De hiányzott a kortárs nyugati szellem Márainak is, aki az *Egy polgár vallomásai*ban így rögzítette szorongásait: „Minden héten megvásároltam a körúti újságárusnál a francia hetilapokat, a könyvkereskedő minden hónapban elküldte a külföldi folyóiratokat, – s néha már szívdobogva hajoltam ez üzenetek fölé, mint aki elmaradt valahol messze, messze, távol a nagy, meleg áramoktól, melyek az emberiség szellemét táplálják és virágoztatják, már nem is érti egészen pontosan az utalásokat, már csak sejteget és kóstolgat, ilyen árumintákból következtet az új termés ízére..."[57] Szerb Antal a *Könyvek és ifjúság* elégiájában pedig így fogalmaz: „Kedves barátom, ha nem írsz nekem rövidesen valami nagyszerű, avantgarde mozgalomról, új nyugtalanságról, ami erjedni kezd odakint, – mit tudom én, megtanulok perzsául, hogy még egyszer élvezhessem a félig értett dolgok egyetlen szépségű igézetét."[58] Ennek az írásnak a legkülönösebb vonatkozása talán az, hogy mikor az esszéista leltárba veszi az átélt és elmúlt divatok sorát, akkor épp nem az avantgard, hanem a szellemtörténeti tradíciók sorát elemzi, s lám, végül mégis egy „új kezdés" hiányával fejezi be búcsúját az ifjúságtól.

Első változat

Kedves Hollós Korvin elvtárs!

Behoztam versét a szerkesztőségbe és a szerkesztőség vezetői a vers elolvasása után őszinte örömüket fejezték ki a kettős állásfoglaláson, azon, hogy egy kiváló magyar író pusztán kéziratának átadásával mellé áll az ügynek, amelyet lapunk képvisel /amelyet, sajnos, az írók többsége most cserbenhagyott/, és azon, ami a versből kiderül: van kibontakozás az ország mai nehéz helyzetéből. Osztatlan tetszést keltettek a versnek azon sorai, amelyekben a kibontakozás távlatai villannak meg és amelyekből világos: előre szervezett ellenséges megmozdulás kezdődött nálunk októberben.

De éppen ezért – úgy véli itt nálunk néhány elvtárs – kirí a versből az a néhány sor, amely a harcok rémségeit kissé elvont objektivitással festi. /a második szakasz 5-ik sorától kezdődő 12 sorról van szó./ Mélységesen érthető, hogy november 5-én, az események friss-meleg benyomásai alatt a kort őskornak, a tankokat pusztán halálthozóknak és a megtévesztett felkelőket Szent Johannáknak láttuk. Az éremnek azonban másik oldala is van amelyet ma Ön ugyanolyan jól lát, akárcsak mi, és ez derül ki versének egészéből is. A szerkesztőség vezetői szerint nem lenne indokolt, ha pusztán a dátum közlésével próbálnánk az említett sorok igen plasztikus, de mégis kissé hűvös leírását érthetővé és félreérthetetlenné tenni. Hisz a vers nem megírása napján hatott, hanem most kell hatnia – egyértelműen.

Arra kérem, gondolkozzék újra a szóban forgó sorokon és néhány módosítással enyhítse "objektivitásukat", vagy – ha erre nincs idő – esetleg hagyja el őket. Igazán nem akarom sürgetni, hisz szombat este van, de tervünk az, hogy a vers – a holnapi számban jelenjék meg. A korrektúrával a módosítás után egy órával már jelentkezni tudunk.

Válaszát várom

meleg üdvözlettel:

Sebestyén Tibor

gyarországgal, de mégis annak keretei között kellett valamiféle befogadó közeget találniuk. Másrészt viszonyuk nem a legszerencsésebben alakult a bécsiekkel sem. Kassák féltékeny is volt, s kissé le is nézte a pestieket, fenntartásainak hangot is adott.[46] E vita, mely még a Bécsben megjelenő *MÁ*-ban kezdődött, utóbb a *100 %* és a *Munka*[47] hasábjain folyt, talán azért is oly szorongató, mivel a vitában résztvevő felek egymás kölcsönös lekommunistázása révén végsősoron feljelentették egymást.

A húszas évek közepére a Bécsben immár egyre tarthatatlanabb helyzetbe kerülő Kassák végül rászánja magát, hogy hazatérjen. A magyar hatóságok a különböző bürokratikus nehézségek ellenére végül engedélyezik a hazatérését, igaz, azonnal perbe fogják, az 1924-ben megjelent *Álláspont* c. röpirat némely kitételei miatt.[48] A hazatérés után nem sokkal Kassáknak rá kell döbbennie, hogy Raith, Palasovszky vagy Bortnyik nem minden ok nélkül voltak olyan „lágyak" vagy épp „eklektikusak".

A hazatérés után Kassák létrehozta talán élete legdemokratikusabban szerkesztett és legszínvonalasabb folyóiratát, a *Dokumentum*ot, amelyben már nem elsősorban névtelen epigonjai írtak. Ám fél év alatt kiderült, hogy ugyanúgy, ahogy a *Punalua* is értetlen közönybe fulladt, ahogyan a botrányon túl semmit sem ért el az *IS*, ugyanúgy e folyóirat sem kell a szélesebb közönségnek. Az avantgardot, s ez talán Kassák életének legkeservesebb és legjóvátehetetlenebb fordulata, fel kellett adni. Hiszen az 1928-ban a Mentor könyvesboltban rendezett kiállítás közönybe és értetlenségbe fulladt, Kassákot mint festőt Pesten egyáltalán nem ismerték el. A *Nyugat* leginkább az *Egy ember életé*nek realista regényíróját látja benne, a polgári baloldal számára pedig ő lesz a munkásíró, akinek folytonos megdicsérésével le lehet tudni a szociális lelkiismeret jó néhány kérdését. Kassák maga is kénytelen ezt az igényt figyelembe venni, hazatérése után szorgalmasan kezdi termelni a mozgalmi irányregényeket.[49]

Ugyanakkor azok a fiatalok, akik a húszas évek Magyarországán nőttek fel, s akik nagy várakozással tekintettek a hazatérő Kassákra, gyakran radikálisabbak voltak politikailag, mint mesterük, s nem egy pusztán művészeti, hanem inkább társadalmi mozgalom élén kívánták látni. Több rövidebb epizód[50] után így és ezért jött létre a Munkakör, amely Kassák számára nem pusztán pályamódosítást, de bizonyos fokú visszalépést is jelentett, hiszen azokhoz a mozgalmi formákhoz volt kénytelen közeledni, amelyektől egyébként Bécsben bizonyos távolságot tartott. A fiatalok számára azonban ez volt a maximum, s ez volt az az új nemzedék, amelyből kikerült a magyar avantgard új csoportja is.

S itt, mielőtt rátérhetnénk az Új Progresszív Művészek[51] csoportjának rövid történetére, azaz a következő nemzedék által megjelenített kardinális jelentőségű problémákra, egy módszertanilag is következményekkel járó, műfaji vonatkozásra kell felhívnunk a figyelmet.

Az avantgard eredendően, „természeténél fogva" hajlamos átlépni a műfajok és műnemek határait. Schwitters ugyanúgy ír, mint fest, jelentős Malevics írásos hagyatéka, Duchamp ugyanolyan fontos gondolkodó, mint festő, a Gesammtkunstwerk tehát soha nem állt távol az „alapító atyáktól", ahogyan magától Kassáktól sem. Ám a húszas évek közepén Magyarországon erre a magatartásra már nincs lehetőség. Megmarad ugyan a kollektív életformát élő mozgalom, ám ennek tagjai ekkor a festészetben lépnek fel, s nem az irodalomban. A különös az, hogy az Új Progresszív Művészek csoportjának jelentkezésekor az egyébként mindenki által íróként komolyan vett Kassák

s nem értve már, miért is lelkesedj.
De hogy mit gyászolj, elég e tudat
ahhoz, hogy ne kösd fel a batyudat.
S ha túléled, küzdj, hogy eltűnjenek
minden bűnösök, bűnök s bűnjelek;

ha van még dolgod, ez a dolgod itt!
S az elégtételt, mely nem boldogít,
hanem gyötör, temesd a föld alá,
hiszen már régen nem vagy büszke rá,
hogy mindezt elvakultak és vakok

közt egymagad láttad előre sok
egyébbel is, mi ezután jöhet még.

Ó, védj meg minket, Legújabb Szövetség!

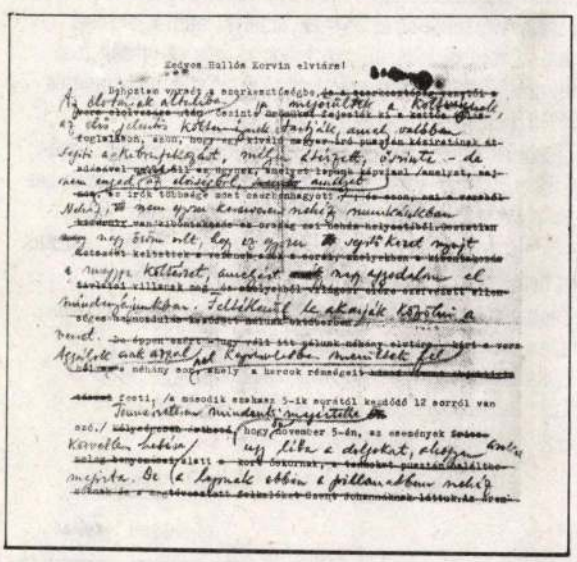

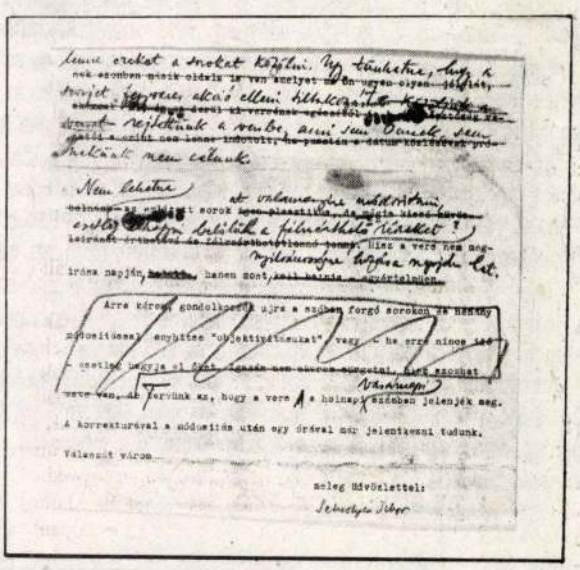

felett aratott erdélyi és magyar kulturális győzelemként köszönti a kolozsvári *Napkelet* megszűnését.[40] Az autenticitás érvének felbukkanásáig nem kell a harmincas évekig várnunk. Máskor, a Tormay Cecile szerkesztette *Napkeletben* Makkai János[41] – a később a hitlerizmushoz csapódó, majd abból kiábrándult és a németek által elhurcolt, 1945 után emigrációba kényszerült közíró – fejti ki, hogy az új izmusok egész egyszerűen a kommunizmus eszméinek terjesztésével függnek össze. Reméli, hogy a munkásosztály harcának egyetemes veresége után végre elkövetkezik majd a faji irodalom korszaka. Makkai egyébként felsorol néhány alkotót, akik szerinte a „proletariátus előretörésének" tényét mutatják, így pl. Boccionit, Russolót, Carrát, Chagallt, Picassót, Braque-ot, Léger-t vagy Meunier-t és Barlachot illetve Archipenkót. Mintha a perspektíva ún. széli torzulásának lennénk a tanúi: abból a szinte abszurd nézőpontból, ahonnan Pesten figyelik az eseményeket, ezek az egymástól egyébként jelentős mértékben eltérő alkotók végül már ugyanolyannak látszanak. Keresztury Dezső a *Magyar Szemle* hasábjain Makkai írására is utalva már világosabban lát,[42] s felismeri, hogy az avantgard kultúra léte vagy nemléte nem pusztán irodalomtörténeti kérdés. Joggal állapítja meg, hogy ilyen irányzatok „szervezeti és anyagi okokból" nincsenek jelen az irodalmi közéletben. Más kérdés, hogy ő maga is hajlamos az emigráció egészét súlyosan kompromittálódottnak tekinteni, annak irodalmát „periféria-irodalomnak" nevezi, mely szerinte a határon túlra visszahúzódva „énekel és vádol".

A hivatalos Magyarország emigrációról alkotott nézeteit a legegyértelműbben 1931-ben a *Napkelet*ben Mályusz Elemér foglalja össze.[43] A történettudományos igényességgel megírt, ám mégis súlyos előítéletekkel terhes mivolta miatt végül mégiscsak a pamflet műfajába sorolható írás a Horthy-rendszer kultúrpolitikájának alapvető dokumentuma. Magyarul ugyan csak folyóiratban látott napvilágot, de fontosságát jelzi, hogy kötetben azonnal kiadták angolul és németül is. Mályusz már egész egyszerűen az emigráció egészétől vonja meg a magyarsághoz való jogot: „Az emigránsoknak, amikor menekülés közben átlépték a magyar határt, nem szorult el a szívük. Nem éreztek fájdalmat, amely elfog mindenkit szeretteitől való elválásakor. Nekik senkitől sem kellett elválniuk, ők nem a hazát hagyták el. Azt már rég megtagadták, kigúnyolták, sárba taposták. Már régen elszakították azokat a láthatatlan szálakat, amelyek mindenkit hozzáfűznek a fajhoz, amelyből származott... Magyarország csak a vadászterületet jelentette számukra..."[44]

Ezzel a hivatalos kultúrképpel szemben kellett a magyarországi viszonyok között is fennmaradnia annak a kevés avantgard jellegű mozgalomnak, amelyről a húszas évek első feléből számot adhatunk. Raith Tivadar *Magyar Írás*a például, amelyet Bécsben kevésnek, Pesten már soknak tekintettek, pontosan illusztrálja ezt a helyzetet, amelyre főként a tájékozódás iránti igény szorongató kielégíthetetlensége a jellemző. Raith egész pályafutása igen szomorúan alakult, hiszen az itthoni avantgard vezére, a „tanár úr" végül üzemgazdasági szakértőként fejezte be pályafutását. A legkülönösebb, hogy racionalizálási programok szakírójaként kellett belátnia, hogy még ez a közgazdasági elv is sok a korszak Magyarországa számára.

Palasovszky, Hevesy fellépése, majd a Bortnyikkal közös munkásságuk, a Zöld szamár színház, az Új Föld-esték[45] is ugyancsak az expresszionizmuson való túllépés és a konstruktivizmus felé fordulás igényét fejezik ki. Ám az itthoni avantgard helyzete két oknál fogva is igen kényes volt. Egyrészt szembe kellett szállniuk a konzervatív Ma-

---

Hollós Korvin Lajos:

MAGYAR JEREMIÁDA

(1956. november 5.)

Van húr ma, bár csak feljajdulni bátor,
mely nem pirul szentségtelen-magától?
Fegyverek közt amíg nem fegyveres
maga a múzsa is, mondd, mit keres?
És mégis *k e l l* dalolni most, akárcsak
a holtrasebzett énekesmadárnak,
ki zeng zokogva is. Ekként e dal
legyen, mint lángbaborult ravatal,
kettős mulandóság példája, gyász
a gyászolóért is, ha nem vigyáz;
zokogjon, mint a tébolyult, aki
rögeszmék rácsain zokogna ki
az értelem világába, ha volna
oly tiszta földrész valahol, ahol ma
hazára lel az űzött értelem még
s szava nemcsak homályos emlék.
Dörren, süvölt, csattanva csap az akna
a reszkető, tántorgó házfalakra,
fortélyos fegyvergépek kalapálnak:
dühöngő kovácsai a halálnak.
Az őskor támadt fel, hüllői: tankok
állnak a terek deltáin falanxot
vadul hörögve, fel-felcsaholó
gépágyúikkal. Lenn lávafolyó
a kedves város. Fenn, a hamuszürke
ég pusztaságán lökhajtásos, fürge
kuvikmadarak vijjogva cikáznak,
szónál sebesebb hírmondói gyásznak.
Az utcákon százezrek hangja zeng át.
Füst száll a légben s szétfoszló legendák.
Tízezer szűz, megannyi Szent Johanna
toppan elő, hogy meghalni rohanna.
Fegyverre kelnek ifjak s gyermekek.
Tüzes golyókkal zúg e fergeteg.
S igaz hősök közt a csatorna ázott
patkányai, vérszomjas fejvadászok
lapulnak: tiszta búza közt a konkoly.
Győzz! – buzdít ez, – az arra uszít:
rombolj!
Szabadságot kiált ez, – az halált,
emez halált is szabadságra vált,
amaz a szón csak új rabságot ért,
s van, aki azt sem tudja, hogy miért
ontja a vért, csak ontja, ontja, ontja.
Erény és bűn bábeli nyelvű frontja
gomolyog körül, szörny-álom, lidérc,
utánad fut, ha útjából kitérsz,
e had, mely tiéd és mégsem tiéd,
megáld ma s holnap átkot szór feléd.
Honnét e roppant szervezet?
S ki szó mögötte terveket?
Hány kéz vetett itt? S hányféle magot?
Ki arat majd le ennyi haragot?
Ki az, kinek egy kockatétet ér
csupán, mi néked lélek és kenyér?
A csapravert vér nem folyik hiába?
Az újszülött a sok boszorka bába
között nem vész el? Mi e szenvedés?
Haláltusa? Vagy fájdalmas szülés?
Kérdezhetsz már az égő ház alól,
csak géppisztoly és ágyú válaszol.

S ha meg nem őrülsz és ha meg se halsz,
mi marad rád, hogy véget ér e harc?
Csak ugyanannyi, mint mindenkoron,
csak üszök és rom, csak füst és korom,
a halottak s a véralvadt sebek
emléke, mely tán sohasem heged.
S mégsem mégy el, mint szodomai Lóth,
itthagyva sorsára a pusztulót!
Ki idegenben víg szívvel barangol,
dédelgessék bár, csak koldus kalandor,
nem népét, enmagát leplezte le,
a magyar Isten nem ment el vele!

Te itt maradsz, mert itt maradt a föld,
mely lélekkel és kenyérrel betölt,
légy bár magad, tömegek közt te egy,

ideológiai és kulturális érdekek és meggyőződések következtében jöttek létre, s ezeket a változásokat az emigráció érteni és követni is tudta, de mindez Budapesten már feldolgozhatatlannak, túl távolinak bizonyult. Jól szemlélteti ezt pl. Kassák és Hevesy Iván levélváltása, amelyből nyomon követhetjük, hogy mint távolodik el egymástól a bécsi emigrációban élő mester s a Pesten maradt kortárs szemlélete.[31] A magyar avantgardot Bécsben lehetett folytatni, kiszakadva a magyar kultúrából, annak peremére szorulva, mégis a magyar kultúra ideáljait vállalva. Bécsben pl. az *Ember* hasábjain Hatvany és Németh Andor gúnyos vitát folytathattak az avantgard mibenlétéről,[32] vitájukat Hatvany dadaista pamflettel[33] zárhatta le, sőt, még az az abszurd helyzet is bekövetkezhetett, hogy a feleket az a Göndör[34] csitítgatta, aki a Tanácsköztársaság alatt mindent elkövetett, hogy Kassák és a *MA* betiltassék. Németh Andor végső válaszként folytatásos regényt közölt a *Bécsi Magyar Újság* hasábjain.[35] Ebben a valóságban végbemenet eseményt, Göndör Ébredő Magyarok általi elrablási kísérletének történetét fordítja ki, s a pamfletben Hatvanyt rabolják el a dadaisták, kik utóbb bosszú gyanánt dadaista verset íratnak a *Jövő* főszerkesztőjével napokon át. Ugyancsak jellemző, hogy Göndör Bécsben csendesen megbékél Kassákkal, s ha nem is érti, hogy mi történik a *MA* hasábjain, de odafigyel rá, s ami még fontosabb, igyekszik nyomon követni a dadaizmus és konstruktivizmus alakuló történetét. Mindez Pesten elképzelhetetlen lett volna. S általában az emigráció majd minden fóruma tisztességgel helyt adott az avantgard vitáinak. A Gömöri Jenő szerkesztette *Tűz* ugyanúgy, mint Fényes Samu *Diogenése*[36] vagy épp a neokrisztiánus korszakát élő Sinkó Ervin *Testvére*, ahol békésen folyhatott a vita az új költészetről.[37]

Ehelyütt természetesen nincs mód arra, hogy akár részleteiben is áttekintsük az olyan alig ismert költők, mint Nádass József, Erg Ágoston, Kudlák Lajos, Kahána Mózes ekkori munkásságát. S ha általában igaz is lehet, hogy e költők alkotásai nem érik el a magyar irodalom első vonalának szintjét, mégis be kell látnunk, hogy tarthatatlan az a szemlélet, mely nem ismeri fel, hogy ez az avantgard teljesítmény csak a kultúra egészének részeként magyarázható értelmesen.

Miért is kellett 1926 után Kassáknak engednie az avantgard álláspontjából, feladnia a Dokumentumot, miért is kellett 1928-ban a Képzőművészeti Főiskoláról eltanácsolt Új Progresszív Művészek csoportjához tartozó festők nagy részének évekre emigrációba húzódnia? A második nemzedék történetének alakulására ugyancsak az első sorsában rejlik a válasz.

A Bethlen-féle konszolidáció cseppet sem liberális, hanem roppant hatékony kultúrpolitikája gyakorlatilag kiradírozta a köztudatból az avantgard és az emigráció létét. E kultúrpolitika egyszerre tüntetett nagyfokú tájékozatlansággal, illetve a politikai előítéletekből származó tudatlanság és informálatlanság büszke vállalásával, s e beszűkült, fülledt világban szinte sokkszerűen hatott, ami időnként idehallatszott a bécsi világban zajló eseményekből, az avantgard történeteiből. A baloldali, az avantgard, a kommunista egymás szinonimáivá és nagyrészt szitokszavakká lettek. A Pintér Jenő szerkesztette *Irodalomtörténet* Figyelő rovatában időnként pl. kitért a „futurista lírára", hogy azt „borzalmas példányként"[38] tárja az olvasó elé, máskor Kassákot idéznek, hogy aztán a félreértésükön illetve értetlenségükön mint szellemességen ironizáljanak.[39] Az *Irodalomtörténet* egyébként az idegen szellem

---

kell végrehajtaniok, véleményükre, aggályaikra senki sem kíváncsi. A lap új főszerkesztője Friss István, majd Nemes Dezső lett.

A szellemi irányítás azonban mindinkább Rényi Péter kezébe került. Ez a helyzet tulajdonképpen egészen Kádár bukásáig megmaradt: főszerkesztők Friss Istvántól Berecz Jánosig és Borbély Gáborig jöttek és mentek, de Rényi mindvégig a szürke, vagy nem is olyan szürke eminenciás szerepét játszotta.

A nagyközönséget 56 késő őszén és telén persze mindez nem érdekelte. A lapot utálták mint a bűnt. A Népszabadság elégetése általános népi szokásnak számított. Rényi becsvágya az volt, hogy megszerettesse, vagy legalábbis elfogadtassa a lapot. Az erre irányuló stratégia nagy tettének szánta az 1956-os karácsonyi számot. Szerette volna, ha 1956 karácsonyán a Népszabadság a magyar szellemi élet, a magyar írók fórumaként mutatkozhat be.

Az írók azonban nem álltak szóba vele. Azokat a szerzőket, akik végül is kötélnek álltak, csak a legnagyobb nehézségek árán sikerült megnyerni. Ezért Rényi számára kapóra jött, hogy a lap egyik fiatal munkatársa, Sebestyén Tibor ismeri Hollós Korvin Lajost.*

Rényi Sebestyén közvetítésével felkérte a költőt, hogy írjon verset a karácsonyi számba. Hollós Korvin – amint a vers is mutatja – nem minden belső vívódás nélkül fogadta el az ajánlatot. A verset azonban Rényi közölhetetlennek találta: a forradalomban harcoló lányokat Jeanne d'Arc-hoz hasonlítani nyilvánvaló blaszfémia.

Ami ezután következett, az a Népszabadság szerkesztési módszerei szempontjából meglehetősen jellemző procedúra. Rényi utasítására Sebestyén levelet írt Hollós Korvinnak, amelyben felkéri, hogy hajtsa végre a közléshez szükséges változtatásokat. Főleg azt a részt kifogásolták, amelyet Rényi az eredeti kéziraton megjelölt. A levélfogalmazvány nem elégítette ki Rényi Péter ízlését; amint a fakszimilén látható, saját kezűleg átszerkesztette. Szükségesnek tartotta kiemelni: a vers, illetve az inkriminált részletek „az elvtársak" tetszését nem nyerték meg.

A költőt azonban nem lehetett rábeszélni arra, hogy az elvtársak követelményeinek megfelelően átdolgozza művét. A vers nem jelent meg a Népszabadság 1956-os karácsonyi számában, és azóta sem. Hollós Korvin Lajos költeménye, amely eddig Sebestyén Tibor írósztalának fiókjában szunnyadt, most kerül első ízben nyilvánosságra.

* Sebestyént csakhamar kizárták az Újságíró Szövetségből, és elbocsátották a laptól a forradalom alatti tevékenysége miatt.

Az elsüllyedt sziget (1)

GYÖRGY PÉTER

A magyar avantgard akkor került a kutatás fő irányvonalába, amikorra története gyakorlatilag már lezárult. A reális értékelés, azaz a rehabilitáció, évtizedeket késett, s ez különösen a húszas-harmincas évek eseménytörténetének kutatásakor vezetett szinte jóvátehetetlen veszteségekhez. E korszak perdöntő fontosságú tanúi szinte teljes ismeretlenségben éltek majd hunytak el, gyakran anélkül, hogy alkalmuk lett volna megvárniuk-megérniük a paradigmaváltást, melynek eredményeként már ők is beleférnek az irodalom- és kultúrtörténetbe. Tevékeny életek egész sora halványult el, valaha volt csoportok és mozgalmak tűntek el, süllyedtek alá az időben. Utóbb a hagyatékok eltűnése, eladása következett, képek, grafikák, kéziratok keltek vándorútra Nyugat felé. Kádár Béla, Scheiber Hugó, Kassák Lajos, Vajda Lajos (stb.) alkotásaira a hatvanas években közömbösen ütötte rá a Hivatal a kiviteli engedély pecsétjét: értéktelen papírnak tekintvén e művészek képeit. Valóban, e festők képei ekkortájt itthon még semmit sem értek, ám a párizsi vagy bázeli galériák tulajdonosai szinte elképzelhetetlen összeget fizettek értük; ma már persze tudjuk, hogy e képek eltűnése a magyar nemzeti kultúra jóvátehetetlen vesztesége. Kassák Lajost például, amire megértette, hogy mi is történik vele, gyakorlatilag kifosztotta pár galériás.[1] Az évtizedes elzártság következményeinek története szinte példaértékű. A magyar avantgard hajdani vezére 1926 és 1960 között szinte teljesen kikopott a világból, Nyugaton nem járt, 1960-ban szinte képtelen volt elhinni, hogy amit annak idején alkotott, az valóban értékes, s az európai kultúra immanens része.

Ebben az írásban kísérletet teszek az avantgard és a neoavantgard nemzedékei közti kapcsolatok nyomonkövetésére, annak az összefüggésrendszernek a felvázolására, amely még a hatvanas évek végén fellépő nemzedék pályáját is nagy mértékben befolyásolta.[2] Éppen ezért ehelyütt nem a művek esztétikai elemzésére vagy minősítésére vállalkozom, sokkal inkább azt tekintettem feladatomnak, hogy a különböző áramlatokat és az azokban résztvevő alkotókat elhelyezzem a magyar kultúrtörténet atlaszában.

Ha önellentmondásnak vagy paradoxnak tűnik is, a szentesített hagyományokkal újra és újra szakítani akaró avantgard létének is alapvető szükséglete, hogy esetenként töretlenül folytathassa saját tradícióját. Tehát az avantgard számára is döntő kérdés, hogy szabadon alakíthassa ki csoportjait, hozhassa létre iskoláit. A hagyomány felmondásának, a folyton új értelmezési keretet követelő, új műfajokat kereső és teremtő, az adott műfajhierarchiát mindig radikálisan átrendező avantgardnak folytonossága „büntetlenül" nem törhető meg.

Az avantgard szubkultúra önazonosságának megteremtése értelemszerűen önelhatárolást jelent, s ez nyilván bizonyos agresszióval jár együtt, ami esetenként a csoportok közös tevékenységének, stílusteremtő munkájának is mintegy a fedezete. Az avantgard legitimitása tehát legalább annyira táplálkozik az ellenségképpel történő szembesülésből, és az egymáshoz nagyon közeli ideológiai álláspontok közti csekély különbségek igen érzékeny hangsúlyozásából, mint egy független esztétikai nézetrendszerből. Az is természetes persze, hogy e kettő egymástól soha nem választható el. Kassák vagy Barta Sándor, Tamás Aladár illetve Hevesy Iván nem az örökkévalóság igézetében határozták meg, jelölték ki az egyedül üdvözítőnek vélt aktuális utat, hanem egymással szemben, tehát a folyamatos elhatárolódás vagy épp kiátkozás révén mutathattak rá a félreismerhetetlenül helyes, egyedül igaz módszerre.

Amennyire fontos az avantgard önazonosságának megteremtéséhez az agresszív elhatárolódás, és a szekták közti kizárólagos tudások érvényesítéséért folytatott konkurenciaharc, *ugyanolyan* fontos az is, hogy a nagy kulturális intézményektől történő elkülönülés, mint a század elején is történt, szigorúan önkéntes legyen. A szembenállás ugyanis ekkor még a kultúra keretein belül zajlik, tehát a művészet- és irodalomtörténet kategóriarendszerén belül, szemben a harmincas évek Németországának, Szovjetuniójának, a Horthy-rendszernek ekkori gyakorlatával, és különösképp az 1948 után itthon történtekkel; e „vita" és ellenállás már a politika és büntetőjog kategóriái között történik. Abban az esetben tehát, amikor megszűnik az avantgard elkülönültségének önkéntessége, s elkezdődik a szó szoros értelmében vett földalatti élete, megszakad a kulturális problémaérzékenység és hagyomány kontinuitása. Az utóbb, újonnan jelentkező nemzedékek és csoportok légüres térbe kerülnek, körülöttük, minthogy elnémították, néma az értelmezői munkát elvégző befogadói közeg. A vad viták, az ellentétek, a heves veszekedések helyett a tudomásul nem vétel sanda csendje, a gyanakvás, a félreértés és az idegenség ingerült elhárítása kezdődik el. Ez történt a magyar avantgard esetében is, ezzel kellett 1920 után minden e szubkultúrához tartozó alkotónak szembenéznie, egyre kevésbé remélhetvén, hogy liberális toleranciával vagy becsületes, óvatos konzervativizmussal találkozhat.

Grotowski ebben az évben dolgozott utoljára Irvine-ban. Az új helye Centro di Lavoro Pontederában, egy kis toszkánai faluban van, harminc-negyven mérföldre Firenzétől. Ott még kocsma sincs, tanítványai, lehetnek vagy húszan, maguk készítik ételeiket. Három évig maradnak Grotowskival. Mikor az új iskola megkezdte működését, Brook meglátogatta Grotowskit abban a távoli kis faluban. Megint fapadon ültek, a vándor hátizsákja ezúttal Brookhoz tartozott. Brook Gordon Craigről beszélt. Egyik legnagyobb közös mesterüknek nevezte, mert hatása és legendája végigvonul az egész évszázadon, és a színház minden területét felöleli. Craig legendája azoktól eredt, akik néhány munkája közül legalább egyet ismertek. Híre tanítványokról tanítványokra szállt. A legendában, amely Craig után maradt, benne van az abszolút színház látomása. Ez az abszolút színház – de ezt már nem tette hozzá Brook – lehetetlen színház, mert a lényege nem a szó, nem a színész, nem a díszlet és nem is a zene. Csak a mozgás és a fény lehet.

Nem tudom, Brook hasonlította-e először Grotowskit Craighez. De úgy gondolom, ez a hasonlat felfedezés értékű. Mindkettejükről sok mindent elárul.

Ezen a találkozáson Georges Banu is ott volt. Azt írta nekem: Láttam Grotowskit. Hogy behatárolta tevékenységét! De micsoda erő van ebben! Először pillantottam meg a színház határát. Ezt a határt két évvel ezelőtt, Irvine-ban ismertem meg. A Grotowski jurtájáig terjedő sivatagban napkeltekor sziszegtek a csörgőkígyók és remegett a levegő. Ilyen remegő levegőt azelőtt csak egyszer láttam: a Negev-sivatagban, a Salamon rózsaszín oszlopai mellett.

Santa Monica, 1989. január

FORDÍTOTTA PÁLFALVI LAJOS

Lem és a krakkói tevék

1946 márciusában történt. Vagy talán májusban. De az is lehet, hogy még februárban. Mindenesetre nem sokkal a háború után. Łódźban laktam, de hacsak valami közlekedési eszközhöz jutottam, rohantam Krakkóba, hogy a feleségemet láthassam. Krakkóban még rosszabb volt az ellátás, mint Łódźban. Mindenki mindenféle fejadagokból élt, főként, ha állása sem volt. Enni főként az üzemi konyhán ettek az emberek.

A kofák hoztak fel tojást, néha vajat, ványadt csirkét. Csakhogy nem pénzért. Az új złotyt nem fogadták el. Mindenki várta már a pénzcserét. A tojásért, szalonnáért kizárólag lepedőt, párnahuzatot kértek. Legfőképpen azonban pulóvert. Lehetett viseltes is. Gyapjúpulóver. A tél kemény volt és sokáig tartott. A pulóver volt a legkelendőbb áru.

Mozi még nem működött. Alighanem színház is csak egy nyitott ki, és talán egy kávéház. Már nem emlékszem, igazi kávét adtak, vagy pótkávét. A legfrissebb látványosságot az éppen megnyílt állatkert jelentette. Egy vasárnap ebéd előtt elindultunk a feleségemmel, hogy felkeressük. Nem hogy vad, de háziállat is alig volt. Volt egy darab, a megszállást túlélő medve, egy pár csont és bőr farkas, néhány sorsába beletörődő őz, sok madár és az állatkert büszkesége: két teve.

A tevék ott ácsorogtak egy kerítésen vagy valami mellvéden túl. Előttük egy kiránduló iskolai osztály – és Lem a feleségével. Mindkettőjüknél – rögtön felfigyeltem rá – hatalmas tarisznya. Egymást váltva léptek a mellvédhez, répát és petrezselymet adtak a tevéknek, és nagy fésűkkel szántottak végig a nyakukon, hátukon, mintha birkákkal bíbelődtek volna. Aztán – a tevék nyilván akkor vedlettek – a teveszőrt a tarisznyába rakták. Már egészen nagy csomók gyűltek össze. „Mit csinál itt, Stanisław úr?" – kérdeztem kissé csodálkozva. „Mit csinálnék? – felelte Lem. – Nem látja? Pulóvert."

Átvillant az agyamon, hogy ez a fiatalember – Lem nem volt több huszonöt évesnél – fényes jövő előtt áll. Nagy fantázia kellett ahhoz, hogy valaki pár hónappal a háború után felkerekedjen az állatkertbe teveszőrért. De azt azért nem gondoltam, hogy ebből a kezdő íróból hamarosan a legragyogóbb sci-fi szerző válik. Pedig ki is találhattam volna. A teveszőr is a legjobb a világon.

Santa Monica, 1987. február

Néhány hónappal e tárca megjelenése után levelet kaptam, amelyet közreadok, hogy ne felejtsem el soha többé:

Kedves Janko,
ami a tevéket illeti, kicsit megcsalt az emlékezeted. A kérdéses időben feleségem a bytomi gimnázium növendéke volt, és még nem is ismertem. A krakkói állatkertben nem voltak tevék, voltak viszont bölények. Szőrüket nem én szaggattam, hanem akkori barátom, Romek Hussarski és a menyasszonya, Halina Burtan kisasszony (most már mindketten nagyszülők). S a bölényszőrből pulóvert Hussarski mamája gyártott (30 éve a sírban). A többi stimmel. Nyilván a zakopanei Astoriában mesélhettem Neked valamit. Én nem látok az egészben semmi kivetnivalót, feleségem azonban nem volt elragadtatva attól az ötletedtől, hogy már mint kislány az oldalbordám lett volna, s ráadásul mindenféle pulóvereket kötögetett.

Szívélyes üdvözlettel
Truly yours
St

Krakkó, 1989. május 28.

FORDÍTOTTA BOJTÁR ENDRE

MAGYAR HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1975 DEC 21

Gerő István

[illegible] messzi dalnoon
csattog zeng a világ
röppennek a paripák 1021

Gerő András metszete: Levelek

marxisták számára jelentős
zá. A polgárháborúnak ezek a sajátosságai a hadseregszervezést is a marxisták feladatává teszik."

A polgárháború befejezése után Tuhacsevszkij minden erejét a szovjet fegyveres erők újjászervezésére, a katonai reform kidolgozására és megvalósítására fordította. A katonai akadémia parancsnoka a munkás-paraszt

Gerő és György

neve szerepel a Lakatos Ipartestület azon mű-
lakatos tagjai között, akik iparművészeti tárgyak
készitésével folglalkoznak.

Pereházy Károly: A szecesszió vasművességének formái
és mesterei a fővárosban

Művészettörténeti Értesitő 1977/1 11.old.

Gerő Imre

grafikus

1927

Éimisk

1930. 83. l.

INA

ELLA SOCIETÀ UNGHERESE-ITALIANA

ORVINO

EST, I., Horthy Miklós-út 49
. L. ZAMBRA.)

Ø Gerő István

Gerő István okl. építészmérnök,
építőmester, a biztosítóintézetek
szakértője, VII. Dohány-u. 47.
422-008

Bptávb 1940 szept.

Javítás: 81 9

den

Gerő István

okl. építész és építőmester

Rákos Pál tervei szerint építette az alábbi bérsaházat.

Lőrd

MÉ. 1941. 57–59. l.
(Az Uj Majestic, XII. Melinda-ut 24/26. sz. alatti szállodabérsaház ismertetése, képekkel és alapvajzzal.)

vegyes

C 74

1 köt. 8°

Lóczy

Lajos

A barathegyi barlang

és a benne talált őskori tárgyak leírása.

Két közlemény.

Jeső Károly

Méltatás

Bárkányi Attila : Minta-családok.
Művészet, 1977. augusztus - 14. oldal.

Gerő Kázmér, festő

A Somogyi Képtárban rendezték a somogyi képzőművészek őszi tárlatát, melyen szerepelnek a művész munkái.
„Rókarántó" c. (említve) Balatont sejtető festménye.

Horányi Barna: Somogyi őszi tárlat.
Somogyi Néplap, 1977. okt. 9.

Gesö Kázmér

„Szár erdendő"

— Somogy megye képzőművészet
Művészet, 1975. október - 2 oldal

Gerő Kázmér kaposvári festő. MDK

Neve megemlítve.

„A déldunántúli képzőművészek nagyrabázi kiállítása".

Dunántúli Napló. 1950. VII évf. júl. 25-4 l.

Gerő Kázmér festő

Szövery említi részvételét
a Dél-dunántúli képzőművészek
Kiállításán, Nagykanizsán

Somogy Megyei Néplap 1966. ápr. 22

M.D.K.

Gerő Kázmér
pestő

Resit vete a tárlatot

Kovács Gyula: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat
Művészet, 1967. július - 40 lap.

MDK.

Geró Kázmér

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1966 ápr.14. lap 3.

Gerő Kármán

Kaposport c. műve (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

Tüskés Tibor: Kaposvári tárlat

Művészet 1969 XII. sz. 47 old

Gerő Kázmér

Téli Zselic olaj 65 x 100

Dél-dunántúli Képzőművészek
Kiállítása 1968 1969

Gerő Kármán

Kapospart c. műve (eml.)

szerepel az alábbi tárlaton

Mendól Zsuzsanna: A II. kaposvár...
havasi tárlat

Felenkor 1969 8 sz. 72-fold.

Gerő Kármér

Tizenhárom sarnogi képzőművész címen izléses kiállítási műhefantológiát adott ki a Somogy megyei Tanács. A könyvecskéhez Takács Gula költő írt előszót, ezt követi 13 művész – Bagó Bertalan, Boss István, Csisnár Elek, Gerő Kármér, Honty Márta, Ruisz György, Szabados János, Szekeres Emil, Szikra János, Ungvári Károly, Weeber Klára, Völgyi Dezső és Zágon Bertalan – fotó-portréja és néhány művének reprodukciója, majd a művészekről és alkotásaikról szóló lexikális összeállítás.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 414. l.

MDK

Gerő Kázmér

Kiállitási kritika

Dunántuli napló 1968 ápr.14.

MDSZ

Gerő Kázmér

Zselic, o.

A Képzőművészek Szöv. Dunántúli Szervezetének kiáll. Osijek 1966.

Gerő Kázmér

MDK

Kaposvári belváros repr.

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1964-1965

Gerő Kázmér

MDK

Leányarckép 1963. olf. 4ox6o cm

Kaposvári belváros olf. 6ox8o cm.

Dunántuli Képzőművészek Kiállitása 1964-1965

MIK.

Gerő Kázmér

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1966 ápr.14.lap 3.

Gerő Tibor festő

Írásban említett mű: Kaposi táj

Dél-dunántúli művének
kiállítása Pécsett

Perneczky Géza.

1966. ápr. 13. Magyar Nemzet

54

M Dk

Gerő Kázmér festő

Birálja szocialista - realista mibenlétét.

„A Kaposvári festők pécsi kiállítása"

Dunántúli Napló. 1951. VIII évf. márc. 17. 4. l.

MDK

Gerő Kázmér, Kaposvár

Augusztusi délután, of.

Vidéken élő képzőmüv.kiáll. Ernst Muz. 1954. nov.

16. 1.

Gerő Kázmér

Képei Szekszárdon, a Déldunántúli Képzőművészek Tárlatán.

említve.

Jelenkor, 1965 2. szám, 154. l.

Gerő Kázmér (sz. 1920 - Büssü (Somogy)
festő.
1940-44 alkalmazott grafikár
tanult az Iparmův. Főiskolán.
1950 óta a Kaposvári Kőrömův.
tanítás, ifj. csoportját vezeti
A dunántuli kiállításokon
évek óta rendszeresen szerepel.
Kaposvári belváros, 1965, olaj, 60x80cm
(szépkő)
Leányarckép, 1963, olaj, 40x60cm
(emlékvo)
Sarkadiné: Déldunántuli Kőrö
művének kiállításai, 1964-65, 20 old.

[illegible]

Gerő Kázmér

olaj:

Rómahegy

Somogy megyei képzőművészek 2e.kiáll.
Rippl Rónai Mus. 1968. ápr.

Gerő Kázmér festő

Réntvevője a kerekantalbenélyetésnek. Szerinte nincs „balatoni festészet" noha ő maga is sok képet festi a tóról. Szerinte a nagy balatoni festők: Mészöly Géza, Egry József, Bernáth Aurél. A többi „csak a Balaton mellett dolgozik", mint Mikus Sándor, Vaverdy Erzsébet, Szikra János és Csiszár Elek.

Van-e ugyjainkban balatoni festészet? kerekantal-benélyetés
Somogyi, 1987. 4. G. 75. l.

Jerf Kázmér

Salamon Nándor: Jegyzetek az V.
Dunántuli Tárlatról

Uj forrás, 1985. 4. szám

Gerő Kázmér, festőművész

Megnyílt Boglárlellen, a Tóparti Galériában a dél-balatoni képzőművészek tárlata. – Szerepelnek Gerő Kázmér festményei, tájképei (említve).

Terszty ánszky Krisztina: Színek és formák. Somogyi Néplap, 1984. júl. 8. 5.-old.

Gerő Kázmér festőm.

említés

→ Dienes Gábor †

MŰVÉSZET 1985/11,12

/92

Gerő Kázmér festő

Garantia 2 hónapot töltő a Balaton mellett, de nem annyira a vizet festi, mert fél, hogy nem egyszer lenne – hanem a balatoni életet. Munkájához 37 éven át a fonyódi általános iskola biztosított termet. Hálából az iskolának elkészített mednetel alapján egy pannót Magyar Bálintról. Ma már annyagikag nem bírja a nyári Balatont, és inkább nem összel meg oda. A beépítésekkel megmint a Balaton szépsége.

Van-e ugyjainkban balatoni festéket?
Kerelaatal-benélgetés.
Somogy, 1987. 4. sz. 76. l.

M.D.Y

Gerő Kalmár

festő-

„Latinka Sander és társai"
cimú műveivel szerepel a
tárlaton.

-di-: A somogyi képzőművészek kiállítása
Dunaújvárosi Napló, 1957. szept. 17 - 3 lap

Gerő Károly

1920-ban Büssüben született Gerő Károly. 1947 óta kiállító művész. 1970-ben Kaposvár város Művészeti Díját nyerte el.

----: Somogy megye képzőművészei. Művészet, 1975. október - 2. oldal.

Gerő Kázmér

Kaposváron a Balázs János
képzőművészeti-szakkör egyik
szervezője és tanára Gerő Kázmér.

----:Somogy megye képzőművészei.
Művészet,1975.október - 2.oldal.

Gerő Kármán, [ ]

Lásd: Bors István

Türkés Tibor: Képzőművészek.... 612-620.

JELENKOR, Pécs, 1975. július XVIII/7

M.D.K

Gerő Kármán
festő

A kaposvári Művelődési Házban jálli-
tottak ki műveit. „Hajnali halászat"
a „Szechenyi lés tele", „Szánhózó szácok",
„Kaposvári kulváros" c. képei is szerepelnek
a tárlaton.

K. Gy.: Három kaposvári festő kiállítása
Művészet, 1963. szeptember – 4-6 lap

Gerő Kármer

festő, sz. 1920. Büssü (Somogy megye) 1940-44-ig alkalmazott grafizát tanult az Iparm. Főisk. 1950 óta a kaposvári Balázs János képz. Szakrsz. ifj. csoportjának vezetője.

26. Leányarckép 1963, olaj, 40×60
27. Kaposvári belváros, " " 60×80

Dunántúli képzőművének kiállítása, szekszárd. Kat. ö. meáll. Szakadiné Hárs Éva, Kaposvár 1965.

20

Gerő Kármér

Perneczky Géza: I. Kaposvári Tavaszi Tárlat

(lírai hangvétel)

Magyar Nemzet, 1967. IV. 25

Gerő Kázmér

Szerepelt a dél-dunántúli képzőművészek
nemzetközi kiállításán.

Somogy megyei Néplap 1964. dec. 4.

mdk

Gerő Kázmér somogyi festőm.

művének Kiállítása a Kaposvári Latinka Sándor Művelődési Házban

Mozaik: Képző művészeti Kiállítás
Népszava 91. évf 94. sz 1963 ápr 24. u.l

GERŐ KÁZMÉR

Alkonyatkor. Passt.
Kettős arck. "
Ablak előtt. "

1948.dec.kiáll.Kaposvár. Katalógus

Gerő Kázmér.

„Kérzül a falnijság" c. kép a pécsi vá-
rosi múzeumban kiállításra került.

Somogyi Néplap, 1957, ápr. 15.

Gerő Kázmér M.D.K.

Somogyi művész

Művei a kiállitáson

Három megye képzőművészeinek tárlata

Megnyitották a Rippl-Rónai Muzeum uj kiállitását

Somogy megyei Néplap 1965. febr. 16.

Gerő Kázmér
festő

M.D.K

A dunántuliak Pécsett
rendezett tárlatáról részt
vett.

Kocsogh Áthos: Dél-dunántuliak Pécsett
Műnézet, 1966. augusztus – 42. lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Gyerő Kázmér

SOMOGY MEGYEI NÉPLAP

1966 MÁJ 11

— Kaposvári képzőművészek alkotásai Eszéken. Jugoszláviai meghívásra a Magyar Képzőművészek Országos Szövetségének Dél-dunántúli Csoportja kiállítást rendezett a 67 000 lakosú Dráva-parti városban, Eszéken. A tárlaton több somogyi művész — Gerő Kázmér, Ruisz György, Ungváry Károly egy-egy festménye; Weeber Klára tusrajza; Szabados János és Szekeres Dezső két-két műve valamint Márta két gobelinterve és Kompozíció című alkotása — is szerepel.

viszontagságaitól védő fülké-
vel. (MTI)

Jó szamócater

(Tudósítónktól.)

Gerő Kázmér festő

Szörag műret nem emlit.

Csányi László!
Szabnódi tudósítás

Dunántúli Napló 1964. dec. 13.

Gerő Kázmér

Tájképekkel szerepel a
déldunántuli képzőművészek pécsi
tiállításán

Felenkor 1966 V.n. 460 old.

MDK

Gerő Kázmér

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1967 ápr.27.

Gerő Kázmér

M.D.K.

Művei a kiállításon

Leányfej

Láncz Sándor: A Dél.Dunántuli képzőművészek kiállításáról

Somogy megyei Néplap 1965. febr. 28.

M.D.K.

Gerő Kázmér

Müve a kiállitáson
Leányfej

Láncz Sándor: A Dél-dunántuli képzőművészek kiállitásáról
Somogy megyei Néplap 1965. febr. 28.

Gerő Kázmér
testő

„Latinka Sándor és tarsai" ennek
„adta a kiállításon szereplő képé-
nek

-di-: A romogyi képzőművészek kiállítása
Dunantúli Napló, 1957 szeptember 17 - 3 lap.

MDK.

Gerő Kázmér

Kiállitási kritika

Magyar "emzet 1967 ápr.25.

Gerő Kázmér MDK

Szerepelt a kiállitáson

"Latinka Sándor és társai"

-di- : Hasznos kezdeményezés. A somogyi képzőművészek kiállitása.

DUNÁNTULI NAPLO, Pécs. 1957. szept. 17.

Gerő Kázmér

MDK

Ruisz György és Gerő Kázmér festőművészek irányitása alatt működő szabadiskola tanulóinak kiállitása Kaposvárott.

--: A "Balázs János" képzőművészeti szabadiskola.

SOMOGYORSZÁG, 1957. dec. 18.

izsi-udvar)

golt oromzatokkal koronázott,
zdag kerámiadísszel ékített lakó- és
zatán üzletportálokkal. A városképileg
ui frontja három homlokzati szakaszra
lletve a Petőfi Sándor u. fele néző
ának lemetszésével egy igen
tagolással kiemelt homlokzati szakasz

ndhárom homlokzaton hasonló,
gymással tompaszöget bezáró
1, illetve a keleti 1+3+3 tengelyes
zott, enyhe kiülésű, többszörösen
különíthető szakaszokra osztják. Az
ezárású, többségében karéjos nyílások
, áttört kőrácsos, konzolokkal
att a rizalitok tengelyében

GERŐ Kázmér, festő

Lejtan

+ 1988. dec. 6. [Kaposvár]

= Somogyi Hírmondó Hírado 20. 1989. 1. 68

SOMOGYMEGYEI TANÁCS
VÉGREHAJTÓBIZOTTSÁGA
KAPOSVÁR, TANÁCSHÁZ
POSTAFIÓK: 122. TELEFON: 340.

Dr Szentiványi Gyula

Budapest

Lágymányosi út 16. I. em.

Hivatalból díjátalányozva.

Gerő Kázmér

MEGHÍVÓ

A SOMOGYMEGYEI MÚZEUM KÉPTÁRÁBAN RENDEZETT

SOMOGYMEGYEI KÉPZŐMŰVÉSZEK KÉPKIÁLLÍTÁSÁRA.

A KIÁLLÍTÁST 1950. ÉVI NOVEMBER HÓ 26-ÁN D. E. 11 ÓRAKOR

POGÁNY Ö. GÁBOR

A MÚZEUMOK ÉS MŰEMLÉKEK ORSZ. KÖZPONTJÁNAK H. ELNÖKE NYITJA MEG.

KIÁLLÍTÓK:

GÁBRIEL FERENC, GERŐ KÁZMÉR, KUNFFY LAJOS, LOVRITS KÁLMÁN, LOVRITS KÁLMÁNNÉ, PAZSICZKY SÁNDOR, RUISZ GYÖRGY, Z. SOÓS ISTVÁN, SOLTRA ELEMÉR, SZIKRA JÁNOS, TOMORY ALADÁR.

A KIÁLLÍTÁS NYITVA 1950 DECEMBER 31-IG. BELÉPŐDÍJ NINCS.

Fk dr Takáts Gyula — Új-Somogy Nyomda, Kaposvár 678. — 4.1 MNOSz 4604 — Nyf. Melles Rezső

NYOMTATVÁNY

Dr. Szentiványi Gyula

szerkesztő

Budapest

XI., Lágymányosi-utca 16/c.

Pécsi Szikra Nyomda NV 1985

MEGHÍVÓ

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK ÉS IPARMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGE 1950 augusztusában, Budapesten rendezendő kiállítására készített MUNKÁIKAT A PÉCSI VÁROSI MÚZEUMBAN BEMUTATJÁK

★

PÉCSRŐL:

Békefi István, Bezzegh Zoltán, Bizse János, Bolvári Alajos, Csoh László, Erdi Győző, Exner Lajos, Gádor Emil, Gebauer Ernő, Horváth J. Károly, Johan Hugó, Kálmándi Pap László, Kelle Sándor, Király János, Klug György, Krassó Dénes, Martyn Ferenc, Mertlich László, Miklósi Gyula, Nikelszky Géza, Őry József, Somlyó Géza, Szepesi Freund Lajos, Tury Nagy Sándor festők, Palkovics Lajos, Sinkó András szobrászok.

KAPOSVÁRRÓL:

Gerő Kázmér, Kunffy Lajos, Ruisz György, Soltra Elemér, Soós István és Tomori festők.

MOHÁCSRÓL:

Kolbe Mihály festő.

NAGYKANIZSÁRÓL:

Nagy Márton festő, Vörös János szobrász.

BONYHÁDRÓL:

Horváth Olivér festő.

PÉCSVÁRADRÓL:

Platthy György festő.

TOLNÁRÓL:

Martinek József festő.

A kiállítást (LXVII), mely július 23-án nyilik meg és csak néhány napig látogatható, MARTYN FERENC rendezte.

2. oldalra!

KÉPEK

TŐ, XIX. század
ssal, Cranach modorában
41 cm. (42. szoba.)
y II., 339. szám.

ISIDOR (1780—1847)
ís arcképe
obbra: Isidor Neugass pinxit Ao.

119×103 cm. (Folyosó.)
y II., 470. szám.

ESTŐ, XVIII. század
nádása
, 17×12 cm. (43. szoba.)
y II., 359. szám.

ESTŐ, XVIII. század
vértanú megkövezése
×32 cm. (41. szoba.)
y II., 528. szám.

ESTŐ, XVIII. század
ímerrel
68×53 cm. (Folyosó.)
y II., 425. szám.

ESTŐ, XVIII. század vége

gen oldalt megfelelően riskitani

Gerő Kázmér

festő

Kaposvár

1948. dec. hó áll

Kaposvárd

Gerő Kázmér:

34.	Alkonyatkor paszt.	500 Frt.
35.	Kettős arck paszt.	mgt.
36.	Ablak előtt paszt.	mgt.

Gerő Károly

festő

Szabad Művészet

1957. 33. l.

Gerő Károly

kaposvári festő

Latinka Sándor vá.-
tanúhalálára fest
képet

MN. 1956 okt 15
(Napló)

Gerő Károly

Szár extendő, olaj 70×100

Dél-dunántúli képzőművészeti kiállítás
1970-71.

Gerő Kármán, [ ]

Kaposvár művészeti díjat kapta.

– : A Jelenkor krónikája 191.

JELENKOR, Pécs, 1971. február XIV/2

~~[illegible]~~ Gerő Kajnács MDK

Szerepelt a kiállitáson.

--: Somogyi festőművészek kiállitása Fonyódon.

Somogy Megyei Néplap. 1964. aug. 23.

MIK

Gerő Kázmér

szerepelt a müvésztelep kiállitásán.

"Augusztusi délután"
"Buja Mező"

S.Nagy: Kiállitás Fonyódon.
Somogy Megyei Néplap. 1964. aug. 30.

Gerő Károly

Szőr esztendő, olaj, 70×100
(repr.)

Dél-dunántúli képzőművészek kiállítása
Szekszárd — Kaposvár — Zalaegerszeg

Gerő Kázmér festőművész

Kaposvár város művészeti

díjat kapta.

Népszava 1970 december 3
2. old.

Gerő Kázmér

Emlétre

Horányi Barna: Képzőművészeti szakkör — ünnepőben

Somogyi Néplap, 1970. nov. 10. 5. l.

Gerő Kármán

Szász esztendő, olaj – repr.

Dél-dunántúli képzőművészet kiállítása
1970-71

Szépanyáink öröksége

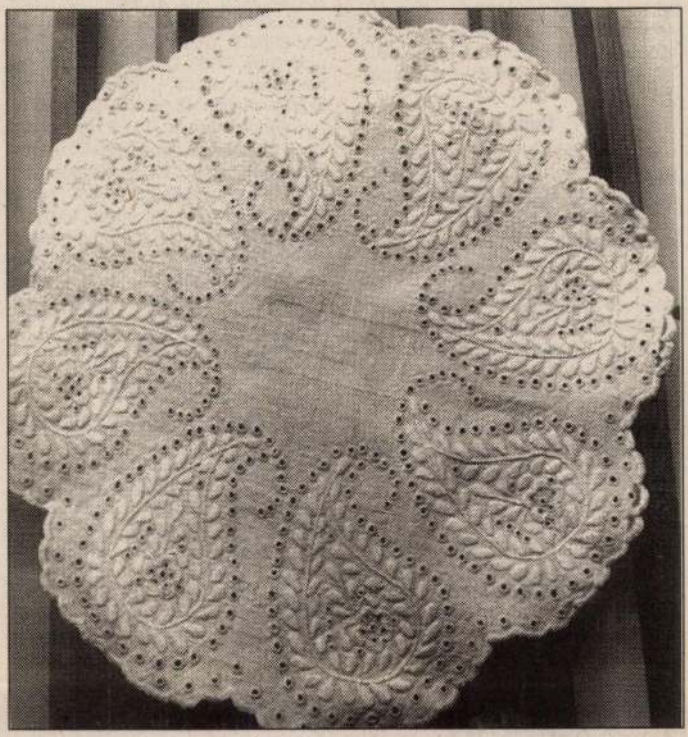

Részlet a kiállításból *Fotó: Kovács Tibor*

Gerő Kázmérné népi hímzéseiből nyílt kiállítás tegnap délután a kaposvári Megyei és Városi Könyvtár nagytermében. A Kaposi Őszi Napok keretében bemutatkozó alkotó tárlata azt bizonyítja: magas szinten űzi a hímzés mesterségét. Kisírásos, ómatyó, karádi és ókalocsi terítők, párnák, futók, falvédők kerültek falra. S ahogy szemügyre vesszük a míves munkákat, nyomban megérezzük, mi az, ami *Gerő Kázmérnét* a hímzéshez vonzza. Az egyszerű motívumok, amelyek már a varrás közben is esztétikai élményt adnak. Légyen szó lapos- vagy lyukhímzésről. És a természetes alapanyag, a vászon szintén nagy vonzerő. Gerőné a tiszta, népi motívumkincset keresi, és azt olyan színvilággal és hímzéstechnikával készíti, mint ahogy ükanyáink szépanyáink tették egykoron. Maradjunk Somogyban, a csodás karádi fehérhímzéseknél, menjünk Mezőkövesdre és környékére, ahol az ómatyó kézimunkákat még egy színnel varrták, vagy Székelyföldre, ahol még ma is az írásos párnák, terítők a legszebbek. Alkotójuk az egyszerűséget, nemességet keresi a népművészet gazdag tárházában. Azt vallva: az eredeti, népi kézimunkával nem vetekedhet a „fantáziadús", a hagyományos formakincset elutasító, vagy a maival ötvöző kézimunka.

A szeptember 30-ig tartó kiállítást Károly Irma, a megyei művelődési központ igazgatója ajánlotta az érdeklődők figyelmébe. **(Lőrincz)**

Budapest 2

15.40: Képújság. 15.50: A kölcsönkapott Föld. 16.10: Amigo és barátai. 17.25: Csízió. 17.30: Tudomány alapfokon. 18.00: Kojak. 20.00: Jó estét, Európa! 20.35: A múlt tanúi. 20.50: Jazz-café Amszterdam. 21.00: Harc a vízért és a víz ellen. 21.40: Múzsa. 22.00: Objektív. 22.35: Felkínálom. 23.25: Európa hallgat.

Duna Tv

8.00: Képes krónika. 14.00: Lapozó. 14.15: Mesteremberek. 14.30: Helyszíni közvetítés az ÁV Rt sajtótájékoztatójáról. 15.30: „Amely engem erre a világosságra hozott...". 16.15: Semmelweis. 17.30: Pumukli kalandjai. 18.00: Híradó. 18.15: Az állam én vagyok. 19.45: Könyvről könyvre. 20.00: Váltó. 20.45: Esti kérdés. 21.00: Híradó. 21.15: A bádogváros. 22.45: Weöres Sándor: Majomország.

HBO

17.00: Tapsi Hapsi és vendégei. 17.30: János vitéz. 19.00: A linguini incidens. 20.45: Tűzróka. 23.00: Vad orchideák. 0.50: Emmanuelle 12.

Osztrák Tv1

16.10: A delfinek titka. 16.55: Konfetti. 17.00: Hírek. 17.10: Wurlitzer. 18.00: Hírek. 18.05: Rólunk van szó. 18.30: Bülowbogeni rendelő. 19.30: Híradó/Sport. 20.15: Ketten Ausztriában. 21.10: Oldalpillantások. 21.20: MacGyver. 22.10: Belső ügyek. 22.40: Hírek. 23.45: Atlantic City.

Osztrák Tv2

15.00: A Schimek család. 17.00: Törzsi tapasztalatok és a modern világ. 18.00: Rendőrségi ügyelet. 18.30: Gaudimax-show. 19.00: Tartományi stúdió. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális magazin. 20.15: ORF. 21.10: Annak idején. 22.00: Hírek. 22.40: A nagyváros pásztorai. 0.25: Kobra. 1.15: Művészek a világért.

MŰHOLDPROGRAMOK

PRO 7

15.00: Dinasztia. 16.00: A mi kis farmunk. 17.00: Dennis. 17.30: Tapsi Hapsi. 17.55: Flintstone család. 18.25: Hangos otthon. 18.55: Más világ. 19.25: Szuper, Mr. Cooper! 20.00: Hírek. 20.15: Vad bosszú. 22.10: Hulk Hogen. 23.55: Hírek. 0.05: Liquid Television. 0.35: Sztárportré. 1.05: A Palm Beach-i duó. 2.10: Riporterek. 2.55: Arabella Kiesbauer talkshow-ja. 3.55: Scarecrow és Mrs. King.

SAT 1

15.05: Bonanza. 16.00: 9-es számú őrállomás. 17.00: Trükkös vetélkedő. 18.00: Mindent vagy semmit. 19.00: Hírek. 19.19: Sporthírek. 19.30: Szerencsekerék. 20.15: Wolff körzete. 21.15: Kettős gyilkosság. 0.30: 9-es számú őrállomás.

Krónika. 22.00: Ut...

titka?

Petőfi rádió

4.32: Hajnali kalendárium. 6.03: Reggeli csúcs. 7.40: Sportreggel. 8.03: Útközben. 8.10: A 60-as évek nagy slágerei. 8.50: Helykereső. 9.03: Zöld telefon: 138-8082. 9.10: Zene-szó. 10.55: Öt perc tudomány. 11.03: Útközben. 11.05: Tea hármasban. 12.00: „Tele van a város akácfavirággal!" 13.00: Hírpercek. 13.10: A tízforintos kutya. 13.19: Kvízpróba. 14.00: Kabarécsütörtök. 15.00: Hírek. 16.58: Útközben. 17.03: Közvetítés a római úszó-világbajnokságról. 18.00: Észkerék. 18.30: Helykereső. 19.05: Öt perc tudomány. 19.10: Fülön fogva. 19.30: Táncházban. 19.50: Petőfi Sándor verseiből. 20.00: Ragtime-zene. 20.30: Lemezbemutató. 21.00: Hírpercek. 21.10: Daráló. 21.40: Jazz. 22.00: Filmzene. 23.03: Sporthíradó. 23.10: Máról holnapra. 0.15-4.20. Éjfél után.

Bartók rádió

6.00: Muzsikáló reggel. 9.05: Pódium. 10.05: Rádiószínház. 10.49: Meslaen: Egzotikus madarak. 11.05: Purcell: Dido és Aeneas. 12.05: Hangverseny délidőben. 14.05: Auf deutsch gesagt. 14.20: Házilakodalmak - házimurik. 15.00. Zenekari muzsika. 16.05: Bartókművek. 17.00: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. 17.50: Népzenekutatók műhelyében. 18.l00: Hírek. 19.20: Vonós hangszerszólók. 19.35: Világhírű karmesterek lemezeiből. 20.05: Fehér Ferenc versei. 21.16: Operarészletek. 22.05: A zene üzenete. 22.20: Napjaink zenéje. 23.30: Katedra. 0.05: Éjszakai jazzklub. 2.00: Hírek.

Pécsi rádió

5.55: Hajnaltól reggelig. 12.00: Szerb nemzetiségi műsor. 13.30: Horvát nemzetiségi műsor. 15.00: Déldunántúli hírmagazin. 16.00: Pannónia rádió. 18.00: Regionális német anyanyelvű műsor. 19.30. In der Mutterscprache. 20.00: Na materinjem jeziku. 20.30: Na maternjem jeziku.

Juventus rádió

A Juventus rádió zenés, információs, szórakoztató műsorát hallhatják 6 órától 24 óráig. Közben: Horváth Rozi receptajánlata - Fornax gazdasági hírek - BMG újdonságok - Pasport chat - Juve Zsaru.

Somogy rádió

14.00: Somogyi krónika. 14.30: Önkormányzati percek. 14.45: Állásbörze. 15.00: Hírek. 15.10: Üzenet - vallási műsor. 16.00: Hírek. 16.10: Art - művészeti magazin. 17.00: Hírek. 17.10: Ötórai csevegés. 17.45: Az orvos válaszol. 18.00: Hírek. 18.10: Nem csak nőknek. 19.00: Somogyi krónika. 19.30: Soma mesék. 19.45: Sporttükör. 20.00: Hírek. 20.10: Hihetetlen játékok. 22.00: Hírek. 22.10: Miegymás... 23.00: Hírek. 23.10: Hangfal. 24.00: Jó éjszakát a Somogy Rádióval. 1.30: Kalendárium.

SOMOGYI HÍRLAP 1994. 03. 08

GOLDO KÁRMÉDIE

GERŐ Kázmér

HORVÁTH János: Gerő Kázmér életmü-kiállitás.
= Somogy, XVIII. évf. 5. sz. 1990 85 - 86.p.

Kaposvár, Somogyi Képtár

Úpadok cechovníctva a napokon jeho z. (krajinským zákonom roku 1872) rozleptalo s dovtedajšej práce remeselníkov a umelco Slovensku a zmenilo aj ich postavenie v r mestského organizmu. Prechodom k tzv. slo živností sa odbúrali zastarané konvencie a jec livé dielne — najmä v Bratislave — nadol rýchlo podnikateľský charakter. Sprievod znakom tohto vývinu bol istý druh nivelizácie demických titulov a súčasne zníženie kvalitatí úrovne. Titul akademického sochára, maliara a grafika, ktorý pôvodne vyjadroval absolvov odborného školstva, si totiž z propagačných d dov začali prisvojovať i prostí remeselníci.

Niekdajšie daňové knihy remeselníkov a pr sionálov v meste sa, pochopiteľne, prestali v Na ich miesto nastúpili materiálie týkajúce novozriadených priemyselných živnostenst spolkov. Pre ich neprehľadnosť poslúžia nám informatívne vodidlo o stave bratislavských u cov a remeselníkov v druhej polovici 19. stor skôr kalendáre. ktoré vychádzali v nemeck jazyku od roku 1840 každoročne pod názvom *Pr burger Wegweiser, gemeinnüssiger Geschäfts-Ka der*. Okrem údajov rýdzo „kalendárneho" cha teru obsahoval každý zväzok akýsi adresár, in mujúci o miestnych úradoch, školstve, spolk

M.D.K

Gerő Kármér
festő

A Rippl Rónai Muzeum kiállitásán Balatoni tájképeit állitotta ki.

Láncz Sándor: Tárlatokról
Művészet, 1963. március – 38 kep

Gerő Kázmár

Szakszervezetek Somogy megyei

Tanácsa és a KISZ Somogy megyei

bizottsága díja

Magyar Nemzet 1984. IX. 30.

MDK

Gerő Kázmér, Kaposvár, Somogy m.

Augusztusi délután olaj

A vidéken élő képzőművészek kiállítása.
1954.nov.20. - dec.4-ig.Ernst Múzeum. 16.1.

TAVASZI FESZTIVÁL

Kaposvár

SOMOGYI TAVASZ

szín - folt

GALÉRIA

és

Művész Klub

Kaposvár, Fő u. 12.
Tel.: 82/314-765
Nyitva:
Hétfő–Péntek: 10–20 óráig
Szombat: 10–13 óráig

Szolgáltatásaink:

SZÍN-FOLT SHOP
Fő u. 12.

Képző- és iparművészeti
alkotások árusítása

KIMMEL 1941 KÉPKERETEZÉS
Teleki u. 12.

Modern és stíl képkeretek
Keretrestaurálás
Üvegezés
Tükörkészítés

A galériában kulturált presszó áll
vendégeink rendelkezésére

MEGHÍVÓ

Köszönetet mondunk a székesfehérvári
Szent István Király Múzeum és a
Somogy Megyei Múzeumok Igazgatósága
munkatársainak munkánk segítéséért.

szín - folt

GALÉRIA

és

Művész Klub

Szeretettel meghívjuk Önt

1997. március 17-én 17 órára

GERŐ KÁZMÉR TANÍTVÁNYAI

tárlatának megnyitójára.

A kiállítást

DR. SÜMEGI GYÖRGY

művészettörténész,
minisztériumi főtanácsos

ajánlja az érdeklődők figyelmébe.

Az emlékplaketteket

VÁRHELYI GYÖRGY

szobrászművész készítette.

Közreműködik a

Liszt Ferenc Zeneiskola

fúvós kamaraegyüttese

Bogáthy József vezetésével.

A kiállítás megtekinthető április 12-ig.

1021

Gerő Kázmér

1970.XII.2./Sné

Déli krónika.

Kaposváron ünnepi ülést tanács tartottak a város felszabadulásának 26.évfordulója alkalmából.

Első ízben adták át a Városi Tanács által alapitott művészeti díjakat.

I.díjjal jutalmazták Takács Gyula József Attila -díjas költőt, dr.Kanna Józsefet a 30 nemzeték vallomása Somogyról cimü könyv szerzőjét,valamint Gerő Kázmér, és Grüz György képzőművészeket.

-

1021

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

GERŐ KÁZMÉR

1920–1988

A somogyi festészet egyik számottevő egyénisége hunyt el december elején. Főiskolai tanulmányait a háború szakította meg. A hadifogság évei után térképész-rajzolóként dolgozott. Később hívta meg Z. Soós István a Balázs János Körbe. A Somogyi Képzőművészeti Csoport tagjaként jelentkezett közös tárlatokon. Művészetét a somogyi táj és népélet ábrázolása jellemezte. Merített a plein air és a konstruktív látásmódból. Jelentős művészetpedagógiai munkásságot végzett, tehetséges tanítványok sorát bocsátotta útra. Munkásságának hatását ők viszik tovább.

A szerkesztőbizottság: TAKÁTS GYULA (főmunkatárs), FODOR ANDRÁS (Irodalom, művészet), PAPP ÁRPÁD (Égtájak), KANYAR JÓZSEF (Szülőföldünk), F. KOMÁROMI GABRIELLA (Figyelő), SIPOS CSABA (Krónika), ROSTÁS KÁROLY (olvasószerkesztő), FARKAS BÉLA (technikai szerkesztő).

SOMOGY

GERŐ Kázmér festő

HORVÁTH János: Gerő Kázmér
életmű-kiállítása. = Somogy. XVIII. évf.
5. sz. 1990. 85-86. p

Kaposvár, Somogyi Kiptár

Bacsrány Béla festő

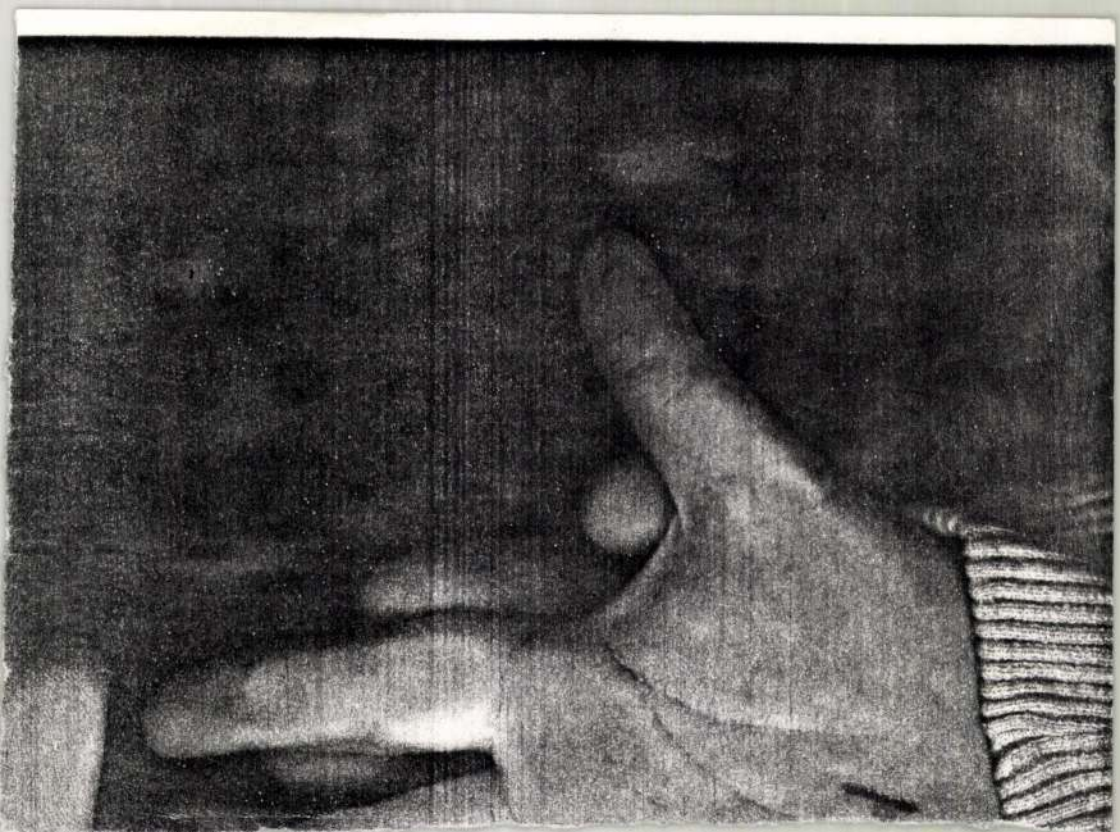

Gerő Kázmér, festő

Kiállít. (Április c. műve.)

Sz. A.: Dunántúli festők tárlata Kaposvárott

7.

Népszabadság, Bp. 1973. dec. 4.

Gerő Kázmér

Tizennégy somogyi művész tárlata nyílt meg a bjelovari városi múzeumban, melyen művei szerepeltek.

Sábadi Károly: Somogyi képzőművészek.
Magyar Szó, 1974. febr. 21.

GERŐ KÁZMÉR festő
Büs, 1920

Kaposvárott művész-pedagógus, a dunántuli és somogyi tárlatok rendszeres résztvevője. - Alkotásait a Dunántul jellegzetes tájii környezete és népélete inspirálja, stilusában egyként merit a plein air, és a konstruktivista festészet eredményeiből.

Művészéletrajzok 1975

Gerő Kázmér
festő

Kapospart c. hipét allitotta
ki.

Tüskés Tibor: Kaposvári tárlat
Művészet, 1969 december - 47 kap

MDK

Gerő Lajos, gróf.

Bálban. /"Farsangi alakok"/ Rajz.
Repr. 56.l.

Vas.Ujs. 1900. 47.évf. 4.sz. 56.l.

MDK

Gerő Lajos, grafikus

Szilveszter estéje. Rajz. Repr.

Vasárnapi Ujság. 1903. 50.évf. 1.sz. 8.l.

MDK

Gerö Lajos, graf. illusztr.

Fáklyások a szobornál az ünnepély végen. Rajz. Illusztr.

Vörösmarty Mihály szobrának leleplezésekor.

Vasárnapi Ujság. 1900. 47.évf. 49.sz. 816.l.

GERŐ László építő m.

Várépítészet c. könyvének fényképfelvételei

NN: Gerő László ...

Irodalmi Ujság, 1955 VI. évf. 2. sz. jan. 8. 8. l.

dr Gerő László restaurátor-építész M.D.K.

1950-ben restaurálja a Központi Városháza épületét.

dr Karácsony György: A magyar barokk és zopf építészet rövid összefoglalása 1952. Műszaki Továbbképző Intézet előadás-sorozatából M.19. 13.l.

MDK

Gerő László

b.i: Magyar hét a római Coll.Hung.-ban. Pesti Napló
1936. máj.24. 16 l.

Gerő László, építész

Történelmi városmagok és monográfiája mellett hét más építészeti művet ismertet a recenzens.

Bodri Ferenc: Műemléki könyvnapok 739-746

Jelenkor, Pécs, 1979. júl.-aug. XXII/7-8.

Gerő László

A csipkelődésre hajlamos pestiek erre azt mondták: jókor! A tájékozottabb, ám rosszabb májú polgárok pedig azt emlegették, hogy Feszlnek mintha kevesebb idő kellett volna a munkához! Valóban, de... Először is a látvány — az elvarázsolt kastélyhoz hasonló, bedeszkázott épület — ezúttal valóban csal. Az *átadás határideje* ugyanis igen közeli: *a jövő esztendő*. Másodszor: az egykori építészt több mint 100 évvel ezelőtt nem „szorították" olyan *szigorú műemlékvédelmi előírások*, mint a maiakat: tervezőket és kivitelezőket, a Középületépítő Vállalat dolgozóit egyaránt. A műemléki konzulens, *Gerő László* professzor tevékenységére ennek ellenére nem a kérlelhetetlen szigorúság, hanem a *nagy tudású, hozzáértő segítség* a jellemző. És erre a korabeli dokumentumok felhasználásával készült igényes tudományos terv mellett is, szükség van.

Magyar Hirlap 1976/23

Borbás: A Vigadó sorsa

Gerő László, építész

Új műszaki könyvek

Ritka szép példányokkal lepte meg az olvasókat a *Műszaki Könyvkiadó.*

A Herendi Porcelángyár alapításának 150. évfordulójára látott napvilágot a *Herend porcelánművészete, Sikota Győző* szövegével és *Németh József* színes, illetve fekete-fehér fotóival. Több mint másfél száz művészi igényű fénykép és mintegy 40 rajz illusztrálja a *Régi házak Pest-Budán* című albumot, *Pereházy Károly* igényes munkáját. Középkori világi építészetünk legmonumentálisabb emlékeiről, a várakról szól — népes szerzői kollektíva összefogásának eredményeként — a *Várépítészetünk* című, sok érdekes képet, rajzot is tartalmazó album; főszerkesztője *Gerő László.* Ugyancsak gazdag illusztrációs anyag egészíti ki az *Utak* című művet, amelyet *dr. Ábrahám Kálmán* írt.

— Új műszaki könyvek 7

Népszabadság, Bp. 1976. jún. 9.

Gerő László, építész

műve: Sikerkönyv.

L.M: Kaúdy, Moldovo_, Sütő

2

Esti Hirlap, Bp. 1978 szept. 15.

PERŐ LÁSZLÓ

ajánlására kapta
KALMÁR MIKLÓS az
ausztriai élményeit

Kalmár Miklós: Történelmi városközpontok
Ausztriában
Müemlékvédelem, 1976. 3. sz. 181-187. l.

GERŐ LÁSZLÓ

Néhány megjegyzés Budapest esztétikájáról

Müemlékvédelem, 1975. 4. sz. 203. l.

GERŐ LÁSZLÓ

K. Michalowski: Piramisok és masztabák, Kósa Zoltán: Modern amerikai épitészet c. könyveiről, ill. Klaniczay Tibor: Gondolatok a nemzeti hagyományról /Kortárs, 1974. 5.sz./ c. cikkéről irt ismertetése

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 124-128. l.

GERŐ LÁSZLÓ

Entz Géza: A gótikus építészet
Magyarországon c. könyvéről
irt könyvismertetése

Müemlékvédelem, 1974. ~~3.~~ 4 sz. 213. l.

GERŐ LÁSZLÓ

Történelmi városmagok szerepe és rangja korunkban c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 4. sz. 1-12. l.

GERŐ LÁSZLÓ

Muzeumi kiállitások müemlékekben?
c. cikke

Müemlékvédelem, 5. 1. 197~~4~~. 4. sz. 57-58. l.

PERŐ LÁSZLÓ

Pest-Buda építészete az egyesitéskor
c. könyvéről irt Rados Jenő ismertetést

Müemlékvédelem, 1974. 1. sz. 54-55. l.

Gerő László

"Major Máté 70 éves" c. cikke

Müemlékvédelem, 1974. 2. sz. 109-110. l.

GERŐ LÁSZLÓ

Borsos László /1903-1975/, megemlékezés

Müemlékvédelem, 1975. 2. sz. 120. l.

Gerő László

Gerő László: Major Máté hetven éves.

109-110.l.

Műemlékvédelem, 1974.2.sz.

Gerő László

felvételeit illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1975. 2. számát

Gerő László

Rados Jenő: Gerő László: Pest-Buda építészete az egyesitéskor. /Könyvismertetés/

Irodalomtörténet, 1974. 1. sz. 54-55.1.

Gerő László, építész

● *MŰVÉSZETRŐL MINDENKINEK. A Corvina Kiadó gondozásában megjelent Gerő László kötete: A Budai Várnegyed, Dobos Lajos felvételeivel. Az építészet világa sorozatban Zádor Mihály Bulgária építészetét ismerteti. M. Kiss Pál munkája, a Művészetről mindenkinek 402 oldalon röviden összefoglalva, áttekinthetően mutatja be az őskortól napjainkig a művészet nagy korszakait, stílusait és technikáit.*

8

-: O Művészetről mindenkinek

Esti Hírlap, Bp. 1979. ápr. 23.

Gerő László, épület

MIT REJT MOST SI

FAKANÁLEK

László kel-
tette életre az elpusztult
középkori várpalotát. Gere-
vich László, aki harminc
évvel ezelőtt kezdte meg a
kutatásokat. Gerő László,
aki elkészítette a helyreállí-
tási tervet. S Zolnay László,
az újabb ásatások irányító-
ja, aki megrajzolta az el-
süllyedt főváros életét.

Acél Kovách Tamás: Mit rejtél a mesék kútja? 5.

Esti Hírlap, Bp. 1978. dec. 23.

dr Gerő László, építész

l: dr Winkler Gábor

Cs. Benlő Judit: Önök a pápai utcák. 2.

Esti Hírlap, Bp. 1979. jan. 6.

dr. Gerő László, [építész]

A munka érdemrend arany fokozatát kapta.

– : A Magyar Építőművének hövetségének jubileumi ülése 4.

Népszabadság, Bp. 1976. dec. 8.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726
1974 MÁJ – 4
Daily News
László Gerő

1021

Herder-Preis für ungarischen Architekten

Wien, 3. Mai (APA) — Die Gottfried von Herder-Preise 1974 der Stiftung f.V.S. zu Hamburg wurden Freitag im Rahmen eines Festaktes in der Akademie der Wissenschaften in Wien an sieben Persönlichkeiten (Geisteswissenschaftler und Künstler) aus Polen, Bulgarien, Jugoslawien, Ungarn, Griechenland, der CSSR und Rumänien überreicht.

Der ungarische Preisträger ist der Architekt und Denkmalpfleger László Gerő, der in der Restaurierung des Burgschlosses von Buda seine Haupt- und Lebensaufgabe fand. Im Zuge der Arbeiten gelang es ihm Elemente aus der Glanzzeit des Hofes unter Matthias Corvinus freizulegen. Seine Erfahrungen fanden auch in die „Charta von Venedig" Eingang, in der internationale Prinzipien des Denkmalschutzes formuliert wurden.

te, gesiegt hatte. D
Kampf, als das Hau
seinen Versprechung
ungarischen Volkes
abhängigkeit mit de
gebieten begann.

Zum entscheidende
Wiener Hof aus, al
Windischgrätz mit al
Niederschlagung der
und Ungarn ausstattete. Am 5. Januar
1849 zog Windischgrätz mit den kaiser-
lichen Truppen in Pesth ein. Wenige
Tage zuvor hatte das ungarische Parla-
ment beschlossen, seinen Sitz von Ofen-
Pesth nach Debrecen zu verlegen.

Von vorübergehenden Erfolgen ermutigt,
verkündete Kaiser Franz Joseph am 4.
März 1849 die „Verfassung von Olmütz",
die Ungarn in den Rang einer „Provinz"
degradierte. Die Antwort war eindeutig:
Am 14. April beschloß das in Debrecen
tagende ungarische Parlament die De-
thronisierung des Hauses Habsburg und

in Wien

schädigt. Die
rosliget unter
Feuer und Kano

Von Norden
den ungarische
sche in die R
schlagen. Von
lich 15 Stunde
erfüllt. Im M
holten die ung
scheidenden Sc
stunden wehte
ungarische Fah

Doch trotz de
zug, trotz der

Gerő László
OMF

a sárospataki Rákóczi Vár
építéséről emlékezve

Magyar építészet 1945-70
252. old.

Gerő László
OMF

a visegrádi királyi palota
helyreállításának építészetének emlékre

Magyar építészet 1945-70
254 oldal

Gerő László
OMF

a siklósi Vár építésszeként
említve

Magyar építészet 1945-70
253. old.

Gerő László

cikkei a várépítészet néhány nakki fejezéséről
Századok, 1969. 1.sz. 82-88.l.

Az 1969.évi magyar művészettörténei irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1972.4.sz. 295-328.l.

298.l.

Gerő László

könyve, Gondolat kiadó. Corvina, Bp. 1969.

Az 1969.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1972.4.sz.295-328.l.

298.l.

Gerő László építész
KÖZTI, OMF

a budavári palota középső
vár- és palota részének építésze - emlékez

Magyar építészet 1945-70
245. old.

Gerő László

az MTA Építészetelméleti és Történeti Bizottságának tagja, s ezen belül a műemlékvédelmi Albizottságnak ~~tagja~~ titkára.

Kubinszky Mihály: Az MTA Építészetelméleti és Történet Bizottságának tevékenysége 1967-1969. években.
Éptud, 197o /II/ 3-4.sz. 445-448.l.

Gyeő László

„Történelmi városrészek" c. könyvét ismerteti M. Szeőke Klára.

Budapest, 1972. 8. sz.

4 f. l.

Gerő László

állami díjas építész

Herder díjat kapott, ma

vesz át Bécsben

május 3

9 óra

Gerő László

tervei alapján 1945 után az V. Rosenberg

házaspár u. 4. sz. épületet kötötték össze a

Magyar Nemzeti Bankkal.

Berza László, Bernát György, Erdei

Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Bp.

1973. 13351

9681

Gerő László

állitotta helyre az V. Münnich Ferenc u.

32. sz. lakóhófat

Benza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

8101

Petro "Lónlo"

(1946-48), Bottos Lónlo (1950-60) és Lá-
dos Miklós (1968-70) állítottak helyre az I.
Szentháromság téri Nagyboldogasszony templo-
mot.

Petro Lónlo, Bernát György, Erdei Fe-

renc stb.: Budapest lexikon, Budapest 1973.

1335 p

819 p

Gerő Lajos és Ferenczy Károly

a siklósi vár műemléki helyreállítás-

ának tervezői

Vendégváró régi házak, Müszaki kiadó Bp. 1979. 186. o.

Gerő László építész

Az Iparművészeti Múzeumból jelentkezik Rapcsányi László, akit Miklós Pállal a mai házigazdával és Gerő László építésszel beszélget.

Művészeti Magazin 45/10.

1975. X. 24. 21.10 Televízió – Vmé –

Gerő László, [építén]

Linke

↓

dr. Gerő László: Műemlékek között

M.S.

IÉPSZABADSÁG, Bp. 1975 febr. 9 -

1974 május 3. Kossuth 19,00 /11/ KGyné

Esti krónika

- Herbert - dijat kapott a Budai Vár helyreállitásának tervezője, Gerő László YBL-dijas épitész. A Bécsi Egyetem által alapitott kitüntetést minden évben közép- és kelet-európai tudósok, kutatók és irodalmárok kapják.

Szathmári Ilona most következő tudósitása tulajdonképpen megcáfolja azt a régi hiedelmet, hogy Gül Baba, akit legtöbbször a Rózsák Atyja-ként emlegetnek rózsát termesztett volna a törökkori Buda hegyoldalán. Amelyet azóta talán éppen ezért hivnak Rózsa-dombnak..

Gül-Baba ugyanis dervis volt és a szekta tagjai , akikhez ő is tartozott olyan sapkát viseltek, amelynek tetején rózsaformájú dekoráció volt.Gül-Babáról, persze a rózsáktól függetlenül még ma is megemlékeznek, pontosabban ma éppen azzal, hogy ismét megnyitották a nyilvánosság előtt sirhelyét,türbéjét.

A Rózsa-domb lakás oldalában álló 8-szögletü, kupolás, törökfélholdas türbe belső berendezése a Török Köztársaság Kormányának gazdag ajándéka révén, most még látványosabb.

A szent-életü dervis jelképes koporsóját gyönyörü zöldtakaró boritja.Amelyre arany és ezüst-szálakkal Korán idézeteket himeztek. A falakra is üvegre festett arab-betüs Korán-idézetek kerültek.

1974 május 3. Kossuth 19.00 /11/ KGyné

Esti krónika

- Herbert - díjat kapott a Budai Vár helyreállításának tervezője, Gerő László XIII-díjas építész. A Décsi Egyetem által alapított kitüntetést minden évben közép- és kelet-európai tudósok, kutatók és irodalmárok kapják.

Szathmári Ilona most következő tudósítása tulajdonképpen megcáfolja azt a régi hiedelmet, hogy Gül Baba, akit legtöbbször a Rózsák Atyja-ként emlegetnek rózsát termesztett volna a török-kori Buda hegyoldalán. Amelyet azóta talán éppen ezért hívnak Rózsa-dombnak..

Gül-Baba ugyanis dervis volt és a szekta tagjai , akikhez ő is tartozott olyan sapkát viseltek, amelynek tetején rózsa-formájú dekoráció volt.Gül-Babáról, persze a rózsáktól függetlenül még ma is megemlékeznek, pontosabban ma éppen azzal, hogy ismét megnyitották a nyilvánosság előtt sírhelyét,türbéjét.

A Rózsa-domb lankás oldalában álló 3-szögletű, kupolás, török-félholdas türbe belső berendezése a Török Köztársaság Kormányának gazdag ajándéka révén, most még látványosabb.

A szent-életű dervis jelképes koporsóját gyönyörű zöldtakaró borítja.Amelyre arany és ezüst-szálakkal Korán idézeteket hímeztek. A falakra is üvegre festett arab-betűs Korán-idézetek kerültek.

Gül-Baba, aki 1541-ben a Budára bevonuló török-haddal II.Szulejmán Szultánnal érkezett és aki szeptember 2-án az Órák alatt Nagy-Dzsamivá átalakitott Nagy Boldogasszony Templomban a győzelmet ünneplő hálaadó ima közben ért a halál, az Iszlám egyik fonatikus szerzetes-rendjének, a Besztasi ? rendnek volt tagja. Sirkápolnájában most a rend alapitójának kegyképe is látható. És megismerkedhetünk az egykori besztasi szerzetesek viseleti tárgyaival. A jelképes koporsó körül a vörös márványpadlót nagyon szép és nagyon régi keleti imaszőnyegek diszitik.

A sirkápolnát szépen gondozott pázsitos park és kis rózsakert veszi körül.

A kialakitott terraszról pedig remek kilátás nyilik a Dunára és a Margit-szigetre.

Gerő László, építész

Megemlékezve.

Katona Jenő: A magyar műemlékvédelem
301–303

KÖNYVTÁRUNK, Bp. 1970. március

XX
5.

Gerő László, építész

Magyar várak címszó alatt:

összefoglaló művei, és: egyes vizsgáról

↓

– : Kis bibliográfiák

343 - 346.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1970. június

XX/6.

Gerő László, építész

Többek közt három könyvének ismertetése

↓

könyvekről

Csomor Tibor: Magyar vások

360-362

KÖNYVTÁROS, Bp. 1979. június

XX/6.

Gerő Lánló, építész

Pest-Buda építészete c. műve megemlítve.

Gomor Tibor. Könyvek Budapest centenáriumára 751-754.

KÖNYVTÁROS, Bp. 1942. dec. XXII/12.

Gerő Hanló
épitér

Meltatás

Balog János: Buda vára,
Tükör, 1975. ápr. 15-16 oldal

Dr. Gerő László, [építész!]

Pollack Mihály sírját
koszorúzta meg.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973 aug. 31.

dr. Gerő László, állami-díjas építész, és
Ybl-díjas építész
Az Országos Műemlékfelügyelőség
sajtókonferenciáján részt vett.

Sajtókonferencia az OMF-en.

1973. szept. 3. Kossuth 17.55 KGyné.

Gerő László

egyetemi tanár, Ybl-dijas épitész Herder dijjal tüntették ki.

Magyar Hirlpp 1974/65/8

dr. Gerő László, építész

A Állami Díj III.-I.-t kapta.

— : Állami díjak 6.

Népszabadság, Bp. 1973. ápr. 3.

Gerő László, építész

Nyilatkozata munkásságáról, terveiről.

(Gerő L. az Orsz. Műemléki Felügyelőség tud. munkatársa.)

Szécsy Péter: Életre keltette Mátyás palotáját 3.

ESTI HIRLAP, Br 1973. ápr. 2.

Gerő Lázaló építész egyetemi tanár

1021

1973. V. 12. Tv. 17.50 /11/ T.

Képes Krónika

- Egy ország kultwrális életében a hagyományok ápolását leginkább a müemlékvédelem állapotán keresztül lehet mérni s, hogy ez mennyire megbecsült munka nálunk azt éppen az

bizonyitja, hogy Gerő László egyetemi tanár épitész ez évben kapott ezért a munkáért állami dijat. Kedves Gerő elvtárs a sok évtizedes munka tapasztalatáról szeretnék kérdezni.

- Hát igen a modern város helyreállitásában mostmár a fiatal épitészek veszik át tőlem a stafétabotot. Az utóbbi évek ben egy nem egy-egy müemlék helyreállitása volt az én problémám inkább fordultam a város együttesek a városmagok egészének a megóvására a fenntartására. Olyan feladatok mivel Európa szerte egész konferenciák nagy konferencia foglalkozott , az egyiken én is résztvettem és próbáltam ismertetni ott magyar tevékenységek mi teszünk mi a városainknak a megóvására a városok megörzésére. Ez a környezetvédelemhez is kapcsolódik , hiszen a környezet az álitektanikus környezet elsősorban tul azon, hogy zajos , hangos esetleg nem jó levegőjü, de hát mi alkotja egy ilyen településnek városnak a sajátos jellegét mitől Veszprém, Buda vagy Sopron vagy Eger az a város amiinek ismerjük. Mennyi tényezője van egy ilyen városképnek, amelyek annak az emberi létképét adják vagy érzést, hogy itt kellems lakni. Nem utolsó sorban fontos ez tul minden müvészetnn és egyebeken itt kellemes jó dálgozni, legyen az egy addig a város burjánzó növekedésétől eltakart várossal vagy régen elfelejtett középkori részlet utca bezárt kis köz Pécsett Kőszegen vagy lépcső vagy egy átjárónak a hangulatos eleme vagy egy folyópart aelyik addig kibontatlanul éppen csakhogy ott folyt a városban mint például Egerben ahol egyuj szinnel gazdagitja az a kibontás a várost. A várfalnak a viznek szerephez juttatása

mindenhol hálás feladat, de lehet az egy fa vagy egy facsoport is vagy egy kiásott rom bemutatása mint Székesfehérváron. A várpsra visszatérve annak a jellegzetességét eddigi atmoszféráját tehát adhatják ezek az apró kis elemekről amik egy-egy lámpa egy utburkálat sarokházak erkélyei mint pl. Győrnek olyan karaktert ad annak az egész városnak, lehetne sokkal egyszerübb elemek is mint amilyenek maguk a burkolatk az utcának a megtervezett berendezése mintzpl. a Tóth Árpád Bástya sétánynak a rendezése. Ez tzlajdonképen ma mind együtt a müemlékvédelem sőt annak is talán egyik legizgalmasabb része. ez.

- Kedves nézőink és most szeretnék közelebbről bemutatni a müemléki munkát. Ezért megkértük Szirimn Jánost Ybll dijas épitész, hogy mutassunk be egy más befejezett és egy most kezdődőben lévő helyreállitási munkát.

- Két éve fejeződött be a Győri Székesegyház külső helyreállitása olyan munkához kapcsolódott a déli oldalon álló Édervári kápolnának restaurrálása. Gyakorlatunknak megfelelően a kápolna, a helyreállitás első munkafázisa kutatások régészeti és falkutatás. Ezt követte a tzvezés. A kitett lapokon helyreállitási tervek jelentkeznek a fő probléma kivülről a Székesegyház hatalmas tömege előtti kápolnának ismerése volt e célból a korábban laposan fedett épületet egy magas tetővel láttuk el. 50 évvel ezelőtt Csányi állitotta helyre a kápolnát külsőleg akkor készült ez a laposabb fődése és most ismét a középkori állapotnak megfelelően magasabb tetővel láttuk el. A természet másik problémája az volt, hogy több lefaragott csonk jelentkezett az épület külső homlokzatán

amexxxlyeknek profilját sőr nem ismertük. Mai elvknek megfelelő en az ismeretlen már nem rekonstruált részleteket csak jelezni szoktuk ha tudjuk. Ilyen alapon fellültek a homlokzat ra ezek a mükőelemek amelyek árnyékhatásukkal utalnak arra a megoldásra amelyik már elpusztult. Belsőkben a probléma egyik része az volt, hogy a középkori eredetüséget minél jobban kiemeljük, ennek megfelelően a fal terülstekről az ujkori vakolatot eltávolitottuk nyersen bemutattuk a területeket a hely reállitás másik témája pedig az volt, hogy a Székesegyházzal összefüggés minél jobban jelezzük. Ezért egy vasrácsot helyeztünk be a kibontott nagy ablakon.
/zene/
Uj szempont volt a Szent László szobrának jobb és kedvezőbb bemutatása ez egy néogótikus oltár tetején állt helyreállitás előtt, most pedig emberi közelbe hoztuk. Egy fkete márvány posztamensre került a herma és igy közelről jól szemlélhető körüljárható.
- És a sopronizsinagóga helyreállitása milyen stádiumban van ?
- Az épület rendkivül rossz állapotban van menet közben kutatás közben már folyik annak ideiglenes helyreállitása alátámasztása alágalazása. A most megtalált 22-24számu középkori zsinagóga x egy tipikus elrendezést mutat az épület az egykor térnagyságu telep közepén helyezkedik el maga a zsinagóga kőtömege ehhez oldalról egy folyosó csatlakozik hátul a a női imaház és az egész együttest udvarok veszik körül. A zsinagóga belső tere a kettő a háromhoz arányig

alaprajzi méretében a keleti oldalában az szórafülke és a középen kellene lennei, hanem nyilván fából volt és igy elpusztult, a felolvasó asztal. A női imaházba betekintő abxlakokkal csatlakozik a két egymáshoz . A középkori zsinagógás miután 1526-ban a zsidók elhagyták Sopront vagy el kellett
iu
hagynxtk Sopront lakóházakkal telepitették be ide lakóépületekkel éá igy számtalan átalakitásonment át. A mostani kutatás az azonban mégis kihámozta a legjellegzetesebb alaprazi elrendezést és ezek után noha a kutatás még teljesen nem fejeződött be mégis megindult már a helyreállitás. A mellékelt tervek már az első javaslatot mutatják ennek értelmében szeretnénk a zsinagógát az uj utca képében is láthatóvá tenni A perspektib rajzon mutatkozik az a kép amely egy kis bontással a hátul lévő középkori tömeget a látogató számára jelzi, hogy szinte hivogatja. A zsinagóga tömegére egy meglehetősen magas hajlásszögü tetőt helyeznénk s ezáltal visszaállithatnánk azt a szituációt, hogy a zsinagóga épület az utcasorba a mindig is a legmagasabb épületnek kellett lennie.

Gerő László

a budapesti Lőrejtési Irányi vár

helyreállításával építése

Magyar Műemlékvédelem 1969-70

Bp. Akad. Kiadó 1972

213. old.

Gerő László, építész

1021

1978. XII. 5. 21.lo D. Tv.

Müvészeti Magazin.

- Aligha vitatható, hogy a főváros Budapest egyik legmozgalmasabb tere a Vörösmarty tér. Ezért nem véletlen, hogy mai helyszínünk itt a Vörösmarty téren van, a modern, többemeletes irodaházban, a müvészetek házában. Nagyon sokan megfordulnak itt napm int nap ügyesbajos dolgaikat intézik, s akik a belvárosba jönnek szivesen ülnek be a Zserbóba, a régi Zserbóba, a mai Vörösmarty cukrászdába, hogy elmondhassák, a belváros szivében voltak. Vajon mennyire gazdag ez a környék müemlékekben, hogy nézett ki ez a környék régebben. Ezt kérdezem Gerő László professzortól, akinek a belváros mai arculatának kialakitásához nagyon sok munkája füződik.
- A müemlékekben talán nem olyan gazdag ez a tér, bár nyilván a reform korban a mult század első felében a klasszicizmus idejében klasszicista épületek vették körül amilyen most is a Harminced utca, sarkán álló háza, amilyen a Zserbó ház volt valamikor a mai Vörösmarty dukrászda épülete, a szecessziós átalakitása előtt, de tulajdonképpen sokféle arculat keveredik az egészbek a homlokzataiban, nem egységes a tér, hiszen a szecessziót képviseli a cukrászdának a berendezése például, különösen értékes, és érdekes módon, azután a Luxus Áruháznak az épületén, hogyha a fölső emeleteket nézzük, annak a kiképzése is szecessziós, ugyanakoor más épületek eklektikusak, például az az épülete is, amelyik annak a mostani centrumnak, müvészeti központnak a helyén állt, a valamikori Linzbauer féle ház palota, de ezt megelőzően az annak a helyén leégett régi német szinház az viszont klasszicista épület volt. Na mostan a két világháboru között épült a sarokház, klasszicista sarokház mellett egy ilyen ugynevezett modern ház, amelyiknek már vizszintesen feküsznek az ablaki, szóval mindegyik kor a század fordulótól erősen befolyásolva, adta már az egészhez hozzá a magáét, mig ez a mai tér ki nem alakult.
- A neve is változott, éppen talán az itt levő annak az épületnek a helyén levő német szinházról
- Igen.
- Nevezték el Szinház térnek.
- Szinház tér volt.
- Aztán később Gizella tér
- Gizella tér, igen, aztán lett Vörösmarty tér. Még a Szinház tér korából és Gizella tér korából is tulajdonképpen innen vezetett ki a városerdőhöz, a mai városligethez az akkori Király utcán a mai Majakovszkij uton egy kocsiut, amelyiken az omnibusz, a biákkerek, a kocsikorzó ment ki az itt gyülekező, a téren gyülekezőkkel egészen ki a városerdőbe ünnepnapokon, ilyenkor, szóval ez egy ilyen gyüjtőpont volt valahogy a, én ugy jellemeztem egyik helyen, hogy, hogy a belváros egy hosszu alipszis alaku terület, amelyiknek két gyujtópontja közül ez az egyik. A másik

a Felszabadulás tér. És ez az uj ház, ez is mai amelyiknek a termében ülünk, ez is a mai életnek a reprezentánsa, a Tallós és Hübner féle épitészeknek a középület tervező intézet épitészeinek az alkotása, amelyiknek a homlokfalában egész különös módon visszatükröződik az épület, a térnek a másik három fala, ezekben a tükröző üvegfalakban ugy, hogy ovval talán egy kicsit rokonitja az épület a saját uj testét, ezekhez a meglévő környézeti régebbi épülettestekhez.
- Igen, szó volt arról, hogy itt a közelben, a mai Engels téren fel fogják épiteni a parlamentet, tehát hogy ott fog felépülni.
- Igen, egy volt egy terv pályázat, illetve a Feszl, Feszl gondolt arra, hogy ide helyezi a parlamentet, nagyon érdekes tervet készitett erre, azonban az akkori időkben ez a polgári forradalmat közvetlen követő időknek a nyugtalanságaival volt terhes, és ezért ezekből a dolgokból, mint ahogy a Feszl féle akadémia pályázatából sem lett semmi, aztán kvázi egy kicsit talán vigasztalásképpen kapta meg a fővárostól a Pollák-féle gyönyörü Vigadó épületet, amelyiket 48-ba Henzi ágyuitól tönkrement, leégett, annak annak a helyére épült uj vigardát, vagy redut épületének a terveit.
- Kevés térről mondhatjuk el Budapesten, hogy annak a müvésznek a szobra áll a téren, akiről elnevezték a teret. 7o éve körülbelül, hogy idekerült Vörösmarty szobra.
- Igen. 19o8-ban Tallós, Kallós Edo és és Teisch készitették ezt a Vörösmarty szobrát, a sok gyermekkel körülötte, valóban ez is egy jellegzetessége a szecesszió kezdetének, illetve már talán a lo-es éveinek, de az egész térrel együtt a földalatti villamosnak az akkor még pavilonszerüen kiépitett lefedett kis félkörivü tetővel lefedett vasszerkezetü házikóival, amit sajnos elbontottak az öntöttvas lámpáival, ami körül ma is vita van, hogy hogy nem elég modernek, hogy hogy mai időknek inkább megfelelő világitó testeket kéne a térre tenni, én hive volnék inkább annak, hogy itt-ott azért ha az élet tovább is megy, és hoz uj utcavilágitásokat, világitó testeket, egy pár helyen hangulati elemenként ezeket a tereket minden berendezésükkel együtt tartsuk meg, mert ezek együtt alkotják a mi Vörösmarty terünket.
- Tulajdonképpen itt régen egy ilyen galéria rendszer is volt itt a belvárosban, ugye?
- Müvészeti galériákra gondol,
- Igen.
- Akkor igen, igen. A Károlyi palotától, hogy az előbb visszatérjünk a város tengelyre, a Károlyi palota, amelyik ezen volt a Kecskeméti, ma Károlyi utcában, attól jövet ez monduk az egyik oldalán, a másik oldalán itt volt a Vágó-féle Nemzeti Szalon, a az Engels téren, és az elipszisnek a külső peremén pedig itt vol-

tak a Tamás galéria, a Fränkl galéria, a váci utcába illetve az Aőáczai Csere János utcákban, amelyek mondjuk betekintést engedtek szélesebben egy akkor éppen aktuális müvészeti életbe, abben, ezekben változó kiállitások, aukciók, egyebek voltak, és ezeknek kvázi egy kicsit utódja is ez a székház, ahol ma vagyunk, a mai müvészeti életünk olyan bőséges természü, hogy hogy több kiállitási terem jobb volna még, még ez a belváros kibirna egy párat.

dr. Gerő László, Ybl-díjas építész

Kiss Károly: Újlak is élni akar.

Az ostrom után, épen a háborús sérülések következtében bukkantak elő a budai Várnegyedben a sokszor átépített lakóházak és paloták eredeti falai. A hazai gótika és reneszánsz jeles építészeti maradványai. A magyar műemlékvédelem immár világszerte elismert érdeme, hogy évtizedekig tartó folyamatos munkával sikerült föltárni és restaurálni a Várnegyed építészeti arculatát. Az eseménysorozat drámai fordulatairól a minap lebbentette föl a fátylat Gerő László „Műemlékvédelemről mindenkinek" c. könyve.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 17-old.

Gerő László, építész

1021

m²

1980. VI. 14. 18.25 Kossuth - Vné -ú

Mai könyvajánlatunk

- A könyvkiadók és könyvterjesztők tájékoztatója.

Gerő László: A helyreállitott budai vár. Gerő László könyve építészeti szempontból értékeli a helyreállitott budai palo[illegible] együttest. Ismerteti a helyreállitás irányelveit és a muzeumi felhasználás, a váriskép alakitása és a müemlék megóvás szempontjit is figyelembe veszi. Mondani valóját számos müvészi [illegible]tó, közérthető müszaki rajz illusztrálja. A helyreállitott [illegible]la vár cimü kötetet a Müszaki Kiadó jelentette meg.

dr. Gerő László, Ybl-díjas építész
1976. jan. 30. péntek d. u. 5 órakor.

„Csontváry az irodalomban"

Rednai Gábor diavetítéssel és versillusztrációkkal kísért előadása.

Elnökül: dr. Gerő László építész.

MÉSZ Program.

1976. január.

~~Gerő László~~ GERŐ LÁSZLÓ

Gerő László építész (1909 - 1995)

Hackenast János: Meghatott vitrinmelléken

Vasi Gaude 1997 (Cl.) 1-a. 74-78

Szigetvári Krisztina: Arany János és a mesék vi

Tóth Ákos: A spekulativ gondolkodás

Tooth Gábor Andor: A reklámoktól mentes és a
függő megrendelők kiadványai

Zala Gábor: A vámpir mitosz egy variációja

Dankó Mária: A férfi és a nő a művészetben

Flamm Rita: Angyalok és/vagy ördögök

1996/97.

Építész

Félegyházi András: Hegyvidéki turistaházak, üd
a két világháború közötti Magyarországon

Geiger Diána: A herendi porcelánmanufaktúra f
mintakincsének kialakulása

Kaszta Zsuzsanna: "Lovakrul"

Kéry Balázs: Az antik csillagászat története és é

Tomay Dávid: Lakás és életmód a belső Józsefv
1960.

Tóta József: "A politúr a látható simaság"

Formatervező

Bádonyi Kinga: A Merchandise lehetőségei az i
tárgyak eladásában

Gerő László

állitotta helyre a IX. Bakáts téri plébánia templomot. (1949).

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 13351

3271

Gerő László

1948-ban restaurálta a belvárosi templomot.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 1335 l

1091

Gerő László

tervei szerint (1969-70) valósították meg a belvárosi templom főhajójának festését.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

110 l

Gerő László, építész

A bécsi egyetem Herder-díjjal tüntette ki.

— : Hír 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. máj. 4.

dr. Gerő László építészmérnök

a „Magyar műemlékvédelemért" pla-
kettet kapta.

Veszprémvarsány, 1972. ápr. 12.

dr. Gerő László

helyszínrajza a turistvándi vízimalom-ról. 186. sz. reprodukció.

Deresényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

1461

dr. Gerő László

1963-tól vezette a sárospataki vár helyre-állítási munkálatokat.

Dercsényi Dezső, Entz Géza stb.: Magyar műemlékvédelem 1963-66. Budapest 1969.

231 /

Gerő hánló, építén

Máj. 3-án vesz át Bécsben

↓

—: Dr. Gerő hánló Herder-díja 8.

Népszabadság, Bp. 1974. márc. 7.

Gerő László,

a modern műemlékvédelmünk elméleti és gyakorlati szakembere nemcsak a megsérült belvárosi templom épületét hozta helyre a háborús károk után, de helyrehozta a korábbi restaurálások tévedéseiből is.

A műemlékvédelem művészete.

1973. jan. 7. Pátkai 21.20/11/H.

MDK

Gerő L.építész

Bpesti belvárosi templom gótikus csarnoktere helyreállitása
Királyi vár középkori erődítményeinek helyreállitása

Major Máté:Építészetünk helyzetéről Csillag,X.évf. 1956.október 793.l.

M. D. K.

GERŐ László

Bp. ferencvárosi plébánia t. renová-
lásánál tervei az háború után

Ybl Ervin: Ybl Miklós 55.,

Gerő MDK

építész

Repr;o

" Példa müemlékileg védett terület város-
-rendezési terveire./Budavár lakó negyed,
Meczner-Gerő, 1948./

Gerő: ÉpMüe 256.o.

Gerő Károly
életéből

restaurálta az egyetemi és a belvá-
rosi plébániatemplomot (Bp.)

Radó: Magyar épületrestaurátorok. Műszaki K. 1971. 407.

Gyes Kárló
ejuhén

restaurálta az egyetemi és a belvi.

rd. plébániatemplomot (Bp.)

Kelt: Magyar ejuhéretőt.
Kisalmi K. 1974.

404.

Gerő László
életéről

~ restaurálta Sárospatak várát.

Radós: Magyar építészettől. 407.
Művelt K. 1971.

Gyerő Lázár
ajánlása

a restaurálta Sárospatak vár't

Kaolo: Magyar építésztört. 404
Másolni K. 1944

340

Gerő László
építészete

A budai Vár belső és erődítési
részletei

Radics: Magyar építészettörténet. 406.
Műszaki K. 1971.

Gerő László
építész

A budai Vár helső és erődítési
rendszer

Kaszás Magyar építészettört. 406.
Szőnyi K. 1974.

Gerő László
építész

~ a Budavári Palota helyreállítá-
sán

Radis: Magyar építészettőrt. 410.
Műszaki kiad. 1971.

Dear Mrs.
Smith

I am Sincerely Yours
Jane

Room
Hospital
Mrs. Mary Smith

Gerő László

az újonnan alakitott ICOMOS magyar nemzet i bizottság tagja.

Beszámoló a bizottság 1971.III.13-i ülésérél.
Müemlékvédelem, 1971.3.sz.172-173. l.

Gerő László

véleményét - nézeteit idézi, értékeli - bírálja a kétvállított a budavári palota kertjeivel kapcsolatban

Czagány István könyvislertetése /Gombos Zoltán: Budavári kertek/, Müvtört.Ért.197o.4.sz.298-3o2. l.

3o2. l.

téka

A főváros irodalmából ajánljuk

GERŐ LÁSZLÓ

Műemlékről mindenkinek

Az utóbbi évtizedben örvendetes módon megszaporodtak a műemlékkel kapcsolatos kiadványok. Ez a tény jelzi az épületek, műtárgyak iránti érdeklődés erősödését, s azt is, hogy maga a műemléki helyreállító, állagmegóvó munka, a csekély pénzügyi lehetőségek ellenére, egyre szebb eredményeket tudhat magáénak. A könyvek egy-egy műemlékről, emlékcsoportról szólva erről is beszélnek, több munka pedig éppenséggel áttekinti magát a műemlékvédelmi tevékenységet. 1980-ban jelent meg a közelmúltban elhunyt *Dercsényi Dezső* professzor *Mai magyar műemlékvédelem* című könyve. A Gyorsuló idő című sorozatban látott napvilágot, terjedelme miatt éppen csak felvázolhatta a legfontosabb kérdéseket: ennek ellenére segítségével száz év munkája és számos műemléktípus került közel az olvasóhoz. 1983-ban a Képzőművészeti zsebkönyvtár sorozatban szerzői kollektíva jelentette meg *A műemlékvédelem Magyarországon* című kötetet, amelynek egyik erénye, hogy az egyes fejezeteket az adott területek szakemberei írták, a másik, hogy a szöveget viszonylag gazdag, részben színes képanyag egészíti ki, a harmadik pedig az, hogy a könyv végén bibliográfia segíti a további tájékozódást.

E könyvjegyzék egyik legtöbbet szereplő szerzője Gerő László, akinek Műemlékről mindenkinek című könyvét a közelmúltban jelentette meg a Műszaki Könyvkiadó. A könyv külső formájával is figyelemfelhívó: az egész oldalas színes képen a sümegi püspöki nyaralót látjuk (kár, hogy a vékony papírkötés csak azoknál marad sokáig ép, akik ritkán veszik kézbe a könyvet), s egyébként is igen gazdag képanyag — benne jó néhány egész oldalas színes felvétel — kíséri a szöveget. Gerő László a gyakorlati műemlékvédelmi munka egyik legnagyobb tudású képviselője, könyve tehát egyszerre elméleti-történeti áttekintés és szubjektív vallomás. Jelzi ezt a tartalomjegyzék, illetve az első fejezet is: a Bevezetés életrajzzal című fejezetben egyszerre kapunk áttekintést fél évszázad magyar műemlékvédelmének néhány fontos eseményéről s azokról a mozzanatokról, amelyek Gerő Lászlót ezzel a művészetként, tudományként, mérnöki munkaként egyaránt számon tartható szép tevékenységgel eljegyezték.

A kötet a műemlékvédelem szinte valamennyi területét átfogja. Felvillantja az európai műemlékvédelem kezdeteit, szól a magyar műemlékvédelem önállósodásáról, a védelem határairól. A munka jellege, az emlékek típusa szerint tagolva az anyagot beszél a népi, az ipari műemlékekről, a védett városrészekről, várakról, kastélyokról, kertekről, a műemlékekhez kapcsolódó képzőművészeti művekről, a romokról s azok védelméről, az egyházi műemlékekről, a lakóházakról s a tudományos munka dokumentációjáról.

Az egyik legérdekesebb fejezet az Ami a helyreállított budai Vár című könyvből kimaradt címet viseli. Gerő László is őriz néhány emléket az ötvenes évek elejéről: felvillantásuk újabb tragikomikus adalékokkal gazdagítja az akkori művelődéspolitikára vonatkozó ismereteinket. Persze nemcsak a budai Vár „megőrzése", hanem például az egri vár „visszavétele" is sok nehézséggel járt. Egyáltalán: minél inkább örül az olvasó a műemlékvédelem sikereinek, annál szomorúbb, látva, milyen nagy ellenállást kell e sikerek érdekében legyőzni. Mintha bizonyos hivatalok számára az a kevés sem lenne fontos, ami megmaradt — ellentétben azokkal az országokkal, ahol a sok műemléket védik igen gondosan. Nos, a közvélemény formálásában az olyan személyes hitellel megírt művek, mint amilyen Gerő Lászlóé, sokat segíthetnek. Kár, hogy a megírást nem követte gondos korrektori munka, így igen sok — esetenként durva — sajtóhiba maradt a szövegben, s kár, hogy a kötet árát sem sikerült csökkenteni. *(Műszaki Könyvkiadó)*

P. SZABÓ ERNŐ

Vitákból épített monográfia

Ha valaki meg akarja ismerni századunk első felének magyar irodalmát, vitáival, mozgalmaival, problémáival együtt, tekintse át a Babitscsal és Kassákkal foglalkozó irodalmat. A kettő kiegészíti egymást. A Babits-recepciót még nem írta meg senki. Kassák fogadtatását most *Ferenczi László* gyűjtötte egybe a Móra Kiadó Kozmosz Könyvek sorozatában, *Én Kassák Lajos vagyok* címen megjelent könyvében. Úttörő vállalkozás, amely kitűnő teljesítmény is. Nagyszerű esszé, s egyben a század első felének irodalomtörténete, hazai és világirodalmi kitekintés. Példája ez a könyv annak, hogyan lehet egy irodalomtörténeti munka filológiailag megbízható, pontos, ugyanakkor olvasmányos. Adatok vibrálnak szemünk előtt, szinkronban olvasunk az egész európai irodalomról, sőt, művészetről, mégis bárki megértheti: magyarázatai és a melléjük idézett szemelvények azok számára is eligazítóak, akik alig-alig olvasnak irodalomtörténetet, de megelégedett figyelemmel követheti a szakember is, hiszen eddigi ismeretei más megvilágításba kerülnek, és, bizony, sok új ismerettel gazdagodhat. Persze ez az információáradat nem felesleges adathalmozás, hanem szükséges összefüggés-rendezés. Bevallom: ismertem a könyvet kéziratban, láttam korrektúráját, mégis valódi gyönyörűséggel olvasom. Azzal az örömmel, amellyel Babits meg Szerb Antal irodalomtörténetéből diákkorromban tájékozódtam.

Az utóbbi évek meggyőzhettek már, hogy van színvonalas és értékes magyar esszé az újabb nemzedékek termésében is, Ferenczi könyve arról győz meg, hogy újjászületett az *esszémonográfia* is — legalábbis azon a szinten, ahol pár évtizeddel ezelőtt abbamaradt Sőtér Jókai-könyve után.

Ferenczi könyvében kialakított magának egy formát, amelyet a Móra Kozmosz Kiadó évek óta alakítgat. Formája: egy-egy író portréját a róla életében írott kritikák montázsából összeállítani. Ha szigorúan vesszük, Ferenczi könyve a Kassákról szóló kritikák breviáriuma. Idéz és magyaráz. Csakhogy hozzávesz egy újabb momentumot: nemcsak a másoktól származó kritikákat szólaltatja meg, hanem Kassák önértelmezéseit is. És ezzel megelevenedik az egész kötet: a viszonyítások olyan rendszerét tudja megteremteni ezáltal, hogy végül is élő alakjában jelenik meg az író. Előttünk alakítja pályáját és emberi alakját. Mert Kassák nemcsak nagy író, művész, költő és még ki tudja, mi, hanem a világ egyik legnagyobb taktikusa is.

Az irodalom mindig is az eltalált pillanatok által határozódik meg: a korszakokat meghatározó művek mindig valamilyen anekdotikus történetet is rögzítenek a tudatban, történetük van. Az izmusok vezéregyéniségei ezeket a jeleneteket permanenssé tudták tenni. Életükben nemcsak egy nagyjelenetük van, hanem állandóan megújulva a legjobbkor tudnak ismét és ismét megszólalni. Vagy elhallgatni. Így Kassák is. Például: amikor indul, a teljes irodalmi-társadalmi élet várja a negyedik rend, a munkásság képviseletét az irodalomban is — ő ezt tehetséggel, hatásosan képviseli. Majd: a Nyugat is szinte felkészül az avantgárd befogadására, „kémei" már elindultak Párizsba, de a kitörő világháború fogságba zárja őket. Kassák sokféleképpen előadott nyugati útján olyan helyekre, környezetekre láthatott rá, amellyel a Nyugat kijáró írói-költői nem is találkozhattak. Ő gyűlölt-szeretett társa, Szittya Emil hazalátogatásának hatására megelőzi a Nyugatot a háború kezdetén: pártot üt, tábort szervez, mozgalmat — és a leghangosabban a Nyugattal száll szembe. Mire megkapja az ellentámadást, épp Babitstól: másra sem volt szüksége, ezzel a Nyugat biztosítja a propagandát neki. Folytassam? Olvassuk Ferenczi krimijét. Mert az irodalom iránt érdeklődők számára van olyan izgalmas ez a könyv!

Azt mondtam: filológiailag pontos. Mégis sokan megsértődhetnek, akik nem szerepelnek benne. Mert nem teljességre törekszik a neveket illetően, de teljességre a tendenciákat tekintve. Minden típusú kritikákból a legjellegzetesebbet, a legmarkánsabbat választotta ki. Ennél jobban legfeljebb azok sértődhetnek meg, akiket idéz. Mert, bizony, Kassák mindig is vihart kavart, a nehezen értők mindig többen voltak, és a megértők is sokszor mennyire melléértők lehettek. Ki szereti visszahallani idővel érvénytelenné váló, mégis kordokumentum-értékű szavait? Ugyanakkor igazságot is szolgáltat Ferenczi. Ki emlékszik még Kunszery Gyula nevére? Legfeljebb a következetes budapesti antifasiszta emléke él. Idézi őt, mert „rövid könyvismertetése tömörsége és gondolatgazdagsága miatt nemcsak a Kassák-irodalom, hanem általában a recenzió műfajának kiemelkedő teljesítménye".

KABDEBÓ LÓRÁNT

téka

CSENGEY DÉNES

Gyertyafénykeringő

Az írói szóra mindig figyelni kell. Hullámvölgyek, társadalmat borzoló bizonytalanságok idején annyi más fontos dolog vonja magára az érdeklődést, annyi szirénhang csábít másfelé, de európai-magyar hagyományaink intenek, nagy baj van, ha éppen az író felelős szava elől dugjuk be fülünket a közöny viaszával. Ráadásul itt most egy közösségben gondolkodó, kiváló esszéistáról, fiatal íróról van szó, kinek ez az első — szorosan vett szépirodalmi — elbeszéléskötete.

A fiatalság, persze, önmagában nem erény, nem mindent beborító, jótékony lepel. Bár megfigyelhetők bizonyos általános korosztályi jelek, az 1953-ban született, törekvéseiben határozott és céltudatos Csengey Dénes sem vehető egy kalap alá társaival (ahogy azok sem vele), kik közt sok a divatokat utánzó, a türelmetlen ellenzéki és álellenzéki, olyan, aki elvárja (és többnyire meg is kapja) az ösztöndíjat, a segélyt, a lakást, az állást (bár erre nem mindig tart igényt), s két irányba tartott tenyérrel balanszíroz a karrier felé, ahogy ezt némely elődtől elsajátította. Tudjuk mindezt. De azt is, hogy sok, nagy tehetségű művészt adott már eddig is ez a generáció, mely koránál fogva más szemmel nézi és rögzíti a tapasztalatokat, és ezek a fiatalok nemcsak „...az édes haza albérlői", hanem reménységei is. A kibontakozást, kiteljesedést segítő szándékkal, csak kényszerű rövidséggel tudok néhány szót szólni a kötetről.

Feltűnő Csengey Dénes vonzódása a múlthoz, szülei, nagyszülei korához. (Az írások többsége a háborúról és az azt követő évek embernyomorító időszakáról szól.) Fölfoghatjuk ezt a rokonszenves írói magatartást belégzésnek (a későbbi dallamhoz), a jelen magyarázatához vezető útnak, ugrás előtti nekifutásnak (mert még nem ugrás). De lehet-e tapasztalatok nélkül, át nem élt évekről hitelesen írni? Hochhuth szerint nem. Még egy rövid párbeszédet sem. De a légkört azért — Csengey Dénes novellái igazolják — vissza lehet adni.

Csakhogy... A feszítő mondanivaló, a mindent elmondani igénye és indulata sokszor aránytalanná, zsúfolttá teszi a művet. Áll ez a címadó elbeszélésre is. A tudatos sűrítés megnehezíti a szöveget, a csináltság érzetét kelti az olvasóban, aki emlékei közt őrzi Szabó István paraszti tárgyú novelláit, Sarkadi Imre szörnyetegrajzait. Különösen az első — öreg, elesett, megkeseredett parasztokról szóló — novellák stílusa, mondatszerkesztése keresett. Kísért az irodalmiasság, a leírásokban ismerősök bukkannak föl: Ady, Móricz, József Attila — ha csak villanásnyi asszociációként is. (Persze kérdés, illik-e Bálint Tibor Zokogó Majma után Majomzokogónak nevezni egy kocsmát? Nem lényeges, de azért izgatja az embert, miért nem lépett be senki a nagyapa halála után tíz évig a présházba, mikor éltek a hozzátartozók...) Pedig Csengey Dénes röviden, akár impresszionista eszközökkel is kitűnő rajzát és hátterét tudja adni alakjainak, ahogy Bence és Magda esetében elénk varázsolja a két fiatalt. *(Vízszintesen sodort esőszálak)*

A kötet meglendül a hangulatilag beillő hangjátéktól (*Színes riport*), igazi értékét pedig *Az öreg sofőr történetei* mutatják fel. A kiszolgáltatottság és a gyűlölet közt vergődő hősök borzongató sorsát vetítik elénk a fűzért alkotó novellák. (Egyébként az egész köteten áthúzódik a táj — a szülőváros: Szekszárd és környéke — meg az alakok összefogó egysége.) Ugyanakkor — sajnos — az író mintha kedvét lelné a legszélsőségesebb naturalizmusban is. A kötetben háromszor csöpög a vér a baltáról, fejszéről, egyszer konyhakéssel metszi el az egyik asszony a másiknak a gégéjét, hogy a „hagyományos", lőfegyverrel történő gyilkosságokról, a megerőszakolásokról ne is beszéljünk. Túl sok pálinka folyik, túl sok az elvetélt ember: művész, újságíró, a delíriumban cselekvő, az önkívületben saját magát, másokat tragédiába taszító. Talán ezért érzem a kötet kimagasló jelenetének azt a részt, amikor az egyik munkás megemeli a targoncát a sofőr lába fölött. Hiszen apró, de nagy erőt adó emberségek mentették meg ezt a népet, mentettek meg minket a legsötétebb esztendőkben. Az óhaj: „...hogy ne ütemezzük a tébolyt" — már kevés. Szüntessük meg. És ez nemcsak az idő szava, hanem bensőnkből vezérlő parancs. *(Szépirodalmi Könyvkiadó)*

JÁVOR OTTÓ

Budapesti falfirkák

Néhány könyvesbolt legalsó polcán található a Műcsarnok és az Országos Közművelődési Központ közös kiállításának remek katalógusa. *Kovács Ákosnak*, aki a Fényes Adolf Teremben tartott kiállítást szervezte-rendezte, illetve a tanulmánykötet-katalógust szerkesztette, sok türelemre és ötletre, kollegiális segítségre volt szüksége ahhoz, hogy ezt a nálunk még meg nem honosodott műfajt, kifejezési formát: falfirka, falfelirat — szakszerű néven *graffiti* — elfogadtassa. Hogy az olvasó, aki nem látta a kiállítást, helyt adjon álláspontunknak, netán ellenvéleményt nyilvánítson, olvassa el a Világirodalmi Lexikon olasz nyelvű szakkifejezésének jelentését, mely az etimológia szerint görög eredetű amerikai feliratokat jelent. A lexikon értelmezése azonban tágabb: Falra és egyéb nyilvános helyekre felfirkált rövid szövegek, jelszavak, rigmusok. Egyaránt található köztük politikai, erotikus, csúfoló tematika, próza és vers, rögtönzés és sztereotipitás. A vártnál nemzetközibb jellegűek, különösen politikai válságok (például 1968 Európában) idején népszerűek. A szöveget rendszerint egyszerű rajzok kísérik. Ide tartoznak a hivatalos plakátok is. Sajátos, közvetlen költőiségüket újabban a hivatalos irodalom és film is gyakran felhasználja. A falfirkák, falfeliratok ma már hozzátartoznak mindennapi vizuális környezetünkhöz csakúgy, mint a köztéri szobrok, emlékművek az utcai hirdetőoszlopok plakátjai — igaz, kissé más a szerepük. „Éppen a reklám egyik régi-új formája, a plakát fogadta be, használta fel. Azzal, hogy felkerült a hatalmas hirdetőoszlopokra vagy a lányok-fiúk trikójára, nem vesztette el eredeti funkcióját — az utcait, vagy ahogy Hernádi Miklós találóan fogalmaz tanulmánya címében: a »házfalak kommunikációját«".

Magyarországon a falfeliratok a hatvanas évek végétől kezdtek elterjedni viszonylag elég gyorsan, és jelenlétük elég intenzívvé vált Budapesten. *Kiss Mihály* és *Bakos Zoltán* megjelenésük óta fotózta a falakon látható jeleket, mely fotógyűjtemény morzsányi része volt látható a tárlaton és a legjellemzőbbek a katalógusban is szerepelnek.

A két fotós tevékenységében egy szociográfus és egy etnográfus buzgalma sűrűsödött össze, helyenként talán ötvöződött is. Munkamódszereikről így ír a szerkesztő: „Kiss Mihály kizárólag azokat a kővel, szöggel, körzővel, faággal vésett és karcolt; szerves és szervetlen anyagokkal festett és csurgatott — olykor megejtően lírai, máskor hallatlanul expresszív — *rajzokat* fotózta öt éven át, melyek egészen különleges helyet foglalnak el a hazai és nemzetközi graffiti gyűjtemények sorában. Bakos Zoltán 1976-ban kezdte el a ceruzával, meszelővel, ecsettel, tollal és napjainkban már sprayvel felírt *szövegeket* fotózni, s kettőezer-ötszáz darabból álló kollekciója páratlan gazdagságú."

A mai falfirkák, falfeliratok éppoly aktuálisan reagálnak a társadalmi élet legkülönfélébb rezdüléseire, a hazai politikai, gazdasági élet, valamint a világpolitika eseményeire, mint a korábbiak. Egyik tanulmányban, például, azt olvashatjuk: „Ha az esti hírekben egy szélső bal-, vagy egy szélső jobboldali terrorakcióról hallunk, vagy a TV Híradóból arról értesülünk, hogy éppen azon a napon hány ezer csecsemő halt éhen Afrikában, biztosak lehetünk benne, hogy erre másnap reggel Budapest utcáin új feliratok jelennek meg. Többszörös áttétel útján, de végül is erről szól az a felirat is, amit a Dózsa György út és a Lehel út sarkán figyelt meg egy pedagógus, aki a buszmegállóban várakozókkal együtt naponta találkozott a méteres betűkkel felírt rémes jóslattal: NO FUTURE..." Reméljük, Szombathy Bálint e kötetben közölt írásának befejező sorai nem válnak valóra.

A budapesti falfeliratok osztályozásának szempontjai közül csak néhány igazán jellemzőt tudunk kiragadni. Ennek oka, hogy egyrészt urbanizált környezetben a *legkülönfélébb* szövegek, képek ötlenek léptennyomon a szemünkbe. Másrészt elemzésük számos hipotetikus elemet tartalmaz, mert nem ismerjük a graffiti írók-rajzolók társadalmi hovatartozását, valamint korát és nemét. Kiemelendő a politikai jellegű föliratok nagy száma, mely meghaladja a többi föliratét. Megfigyelhetők közöttük kritikai megjegyzések, politikai szimbólumok, az intézményességet támogató hivatalos és fennálló rendet támadó föliratok egyaránt. Igen terjedelmes csoportot alkotnak a személyes reflexiók, melyek lehetnek különféle interperszonális kapcsolatokról vagy kapcsolatokról alkotott vélemények, valamilyen szűkebb közösségi eseményre vonatkozó denunciáló kommentár vagy egy-egy reklámszöveg eltorzítása, kigúnyolása. Bakos Zoltán szerint ez a csoport adja „a föliratoknak a hétköznapokkal foglalkozó *folklorisztikus* vonulatát." Külön színfoltot jelent a legprimitívebb régió: a trágárságoké. Mióta a köznyelvben megerősödött és kiszélesedett a szerepük, nemcsak tartják magukat a falakon, hanem szókincsük is gazdagodott. A vallásos feliratok körét azért emeljük ki, mert az összes többi feliratnál nagyobb védettséget élveznek. Ez alól, persze, kivétel a párt- és állami vagy tömegszervezetek nevének szervezett vagy spontán kiírása. Ezeket a feliratokat — mondanom sem kell — kevés házmester meri eltüntetni. Ugyanakkor egy vallásos jel vagy föliratnem élvez védettséget, mégsem mer hozzányúlni senki.

GERŐ LÁSZLÓ építész
Budapest XXVI. évf. 1. sz. 1988

dr. Gerő László, Ybl-díjas építész, Pro Urbe
a MÉSZ Mesteriskola Előadásai.

IV. ciklus 1976-78

Gerő László: A mai műemlékvédelem szempontjainak kialakulása Európában, ezen belül a magyarországi védelem, különös tekintettel a műemlékek környezetére és a történelmi együttesekre.

Magyar Építőművészet, 1979, 1-2 szám, 4 old.

Hivatása: műemlékvédelem

Kevés embernek jut osztályrészül, hogy egy életen át azt csinálhassa, ami érdekli, amit szeret, amivel már ifjúkorában elkötelezte magát, munkája a szenvedélye, a hobbija, az éltetője és a pihentetője. *Dr. Gerő László* életébe így férhetett bele — a kutatás és tervezés munkája mellett — a könyvespolcán glédában álló könyvsor, amelynek lapjain munkásságának eredményeit és több száz tanulmányát adta közre. Az igazi műemléki munka megszállottságot, elkötelezettséget, fáradhatatlanságot követel művelőitől; közöttük szép számmal vannak olyanok, akik mesterüknek vallják Gerő tanár urat.

Könyvekkel, képekkel, jó ízlésre valló bútorokkal otthonossá tett lakásában kerestük fel a derűs, fiatalos mozgású tudóst, akinek *Műemlékről mindenkinek* című, széles körű ismeretterjesztésre, a műemlékek iránti érdeklődés felkeltésére igen alkalmas könyve nemrégiben jelent meg.

— Művészet, tudomány vagy mesterség a műemlékvédelem?

— Mindhárom egyszerre. Művészet, tudomány és mesterség ötvözete, amihez szoros kutatómunkának kell párosulnia — kezdi a beszélgetést Gerő László. — Az épületek anyagaival, szervezeteivel, ezek állékonyságának biztosításával mérve építőmesterség. A meglévő épületmaradványok, az egykori mesterek, oklevelek, metszetek felkutatása és értékelése szerint a műemlékvédelem feltáró és dokumentáló tudomány. Valamennyi szempont helyes mérlegelésén és alkalmazásán múlik a restaurálás mértéke, anyaga, szerkezete. A helyi atmoszféra megmentése mély beleérzést, egyéni érzéket igényel és így elsősorban művészetnek tartom.

A műemlékvédő poétikusan fogalmaz, de reálisan gondolkodik. Ezt bizonyítják következő mondatai.

— Valakitől egyszer azt hallottam: a városrendezés az utcasepréssel kezdődik. Milyen igaza volt! Amíg önfeledten szemetelünk az utcán, letapossuk a gyepet, rongáljuk (rongálják!) a kerti padokat, amíg a rendezett, tiszta környezet iránti igény legalább a városlakók többségében nem éled fel — nem valósulhat meg az igazi műemlékvédelem. Az új lakótelepek a funkcionalizmus jegyében épültek, a lakók többsége nehezen illeszkedik bele a sivár környezetbe. Újra becsülete lett a réginek, a kézműiparosok kis remekeinek, a régi kilincseknek, öntöttvas lámpáknak, erkélyeknek, kapuknak. Ezek oldják a környezetet, egyénivé teszik, emberléptékűvé, barátságossá a házakat, ahova kerülnek.

— Mi különbözteti meg a magyar műemlékvédelmet más nemzetekétől?

— Úgy vélem, élen járunk az egyedi műemlék-helyreállítások egyéni módon való alkalmazásában; történt erre nálunk néhány figyelemre méltó, bátor kísérlet. Napjainkban kezdjük a lemaradást behozni a történelmi városmagok helyreállításában, a gyalogos városrészek, sétálóutcák kialakításában. Örömmel fedezzük fel újra meg újra, a hazánkba látogató turistákkal együtt, Óbudát, Budát, a Várnegyedet és a pesti Belvárost, ahol már érvényesül a városmagok építészeti együtteseinek kialakítása. Sopron, Pécs, Kőszeg és Győr ilyen irányú koncepciójának is mutatkozik néhány eredménye. Négy évtizede ez a törekvés kísérte végig munkámat: Meczner Lajos építésszel közösen pontosan most negyven éve, hogy hozzáfogtunk a Várnegyed részletes helyreállításának tervezéséhez. Az egyedi műemlékek helyett világszerte egyre inkább áttolódott a szemlélet a műemlékegyüttesek, történelmi városmagok irányába. Mi is ezt az utat követtük: 1946-tól 1966-ig társszerzőként működtünk közre a budai várpalota és vármaradványok helyreállításának munkálataiban, majd 1948-ban tagja voltam a várbizottságnak is. A magyar műemlékek egyre inkább ismertek lettek határainkon kívül is: ékes bizonyítéka ennek, hogy a Várnegyed és az egyedülálló hollókői együttes két évtizeddel később helyet kapott az UNESCO Világörökséglistáján.

A korábbi szépségükben megújult műemlék kastélyok nem egy esetben jól jövedelmeznek. A helyreállított seregélyesi volt Hadik-kastély évi hétmillió forint nyereséget hozott, pedig nyaranként három teljes hónapig nem adják bérbe, hanem a Taurus-vállalat dolgozóinak üdülési programját segíti. A bozsoki Sibrik, sziráki Degenfeld, a hédervári Khuen-Héderváry-kastély, a siklósi, sárvári és szerencsi vár helyreállítása mellett egyre több jeles műemlék talál új gazdára, őrizve nemzeti múltunk emlékét, megmentve azokat az enyészettől. Örvendetes tényként könyvelheti el a műemlékvédelem, hogy a Fővárosi Tanács segítségével elkezdődött a Szent István Bazilika helyreállítása: ez nemcsak az idegenforgalomnak tett jószolgálat, hanem a magyar hívők szívügye is.

— Folyamatosan nő az érdeklődés Magyarország iránt, egyre többen látogatnak hazánkba. Van ebben szerepe a műemlékek iránti érdeklődésnek?

— Van. Egyre több embert érdekel a meglátogatott ország jelene mellett annak múltja. Köztudott, hogy a nemzetek békés együttélésének, megismerésének egyik alapja a kulturált turizmus. A műemlékek feltárása és idegenforgalmi hasznosítása elősegíti a folklór, a kézművesség fennmaradását, illetve felújítását és olyan népi érdekességek bemutatására ad lehetőséget, amelyek sajátos színükkel enyhítik az idegenforgalom uniformizálásának egyre általánosabbá váló folyamatát. Ehhez kapcsolódik az az észrevételem, hogy hibaként tartom számon az aquincumi romrnező megkezdett helyreállításának leállását, ami pedig nemzetközileg is páratlan, érdekes téma. Sajnos, több jelentős műemlékkel kapcsolatban számolhatnánk be hasonló, nem megfelelően kihasznált lehetőségről.

— Milyen téren tapasztalható előrelépés?

— Véleményem szerint igen fontos szerep jut a műemlék épületek hasznosításában a körülöttük, esetleg bennük létesített szállásoknak, turistaállomásoknak, fogadóknak. Hogy csupán néhányat említsek, ilyen ,,hatósugara'' van Sárospataknak, Siklósnak, Büknek, Noszvajnak, Szigetvárnak, Boldogkő várnak, Várgesztesnek. Ezek számát folyamatosan kell szaporítani, növelni a szálláshelyek számát. Budapest — ezt elfogultság nélkül mondhatom — a világ egyik legszebb fekvésű városa. Boldog és büszke vagyok arra, hogy mai arculatának kialakításában nekem is részem van, hogy a magyar múltból sikerült átmentenünk értékeinket és egy részük ma már közkinccse ennek a kis országnak.

A magyar műemlékvédelem fejlődését, alakulását az utolsó három évtizedben egy képes folyóirat kíséri végig, amely a *Műemlékvédelem* címet viseli. Főszerkesztője megalakulása óta Gerő László, aki rangos szerkesztőbizottság segítségével végzi munkáját. Fáradhatatlan, ha a műemlékek védelméről, a velük kapcsolatos tennivalókról van szó: a lapot, szakmai körökben egyébként ,,Gerő-lapként'' emlegetik.

A fiatalos mozgású és szellemű Gerő László nevét határainkon túl is ismerik, becsülik, a Herder-díj tulajdonosa, a hollandiai Roosedaalban székelő nemzetközi várintézet (IBI) tudományos tanácsának alelnöke, a bécsi műszaki egyetem tiszteletbeli doktora. Hazánkban is sok elismerésben részesült. Állami díjas, a Főváros munkásságáért Pro Urbe-díjjal jutalmazta, az építészettudományok doktora. És Budapestnek, a magyar műemlék ügyének örök szerelmese. Senki sem kérdezhet tőle olyan műemléki eseményt, dátumot, amire ,,kapásból'' nem tudna válaszolni. Személyiség, aki kongresszusokon, konferenciákon, műemléki szimpóziumokon öregbíti hírünket a világban, s híveket szerez a magyar műemlékvédelem ügyének.

FEHÉR RÓZSA

Vízgazdálkodás a budapesti agglomerációban

Vízellátás

A főváros és részben az agglomeráció vízellátásának bázisa — mint ez idáig — a jövőben is a Duna lesz, amelynek homokos, kavicsos partjai kilométerenként átlagosan 15-25 ezer köbméter (nagy területen még minden kezelés nélküli) jó minőségű ivóvíz kitermelésére adnak lehetőséget.

A termelőtelepek javarészt három területen helyezkednek el. A jó minőségű vizet adó északi-parti telepek a Szentendrei-sziget mindkét oldalán, valamint a Duna bal partján, Újpest és Dunakeszi között már kiépültek. Káposztásmegyertől északra működő felszíni vízmű átfogó rekonstrukciója és bővítése folyamatban van. A közép-parti telepek a Margitszigeten, az Árpád fejedelem útján, a Kossuth Lajos téren, a déli-partiak pedig a budafoki Duna-parton, Csepel-szigeten, főleg a nagy Duna-ág mellett helyezkednek el. A parti szűrésű kutak vízminőségét egyrészt a szűrőréteg összetétele és állapota, másrészt a háttér felől érkező víz és a Duna vízminősége befolyásolja. A Budapest alatti Dunaszakasz szennyezettebb, ezért szükség van a Csepel-szigeti parti szűrésű kutakból termelt víz vas- és mangántalanítására. A felszíni vízművet — gyengébb vízminősége és magas üzemköltsége miatt — csak csúcsidőben vagy alacsony vízállás esetén helyezik üzembe.

Az ivóvíztermelés és -fogyasztás évről évre — a fővárosban és az agglomerációban egyaránt — emelkedik, bár az agglomerációban felhasznált mennyiség csupán töredéke az összfelhasználásnak. Az ivóvíztermelés 1985-ben 353,6 millió köbméter volt, ebből az értékesítés 311,4 millió köbméter, amiből az agglomerációra 9,2 millió köbméter jutott. Emelkedett a háztartási vízigény is, 1985-ben személyenként és naponta 233 litert tett ki.

Az övezet településeinek vízellátása többféle módon kapcsolódik a főváros vízellátásához. A Fővárosi Vízművek alacsony nyomású vezetékére vannak kötve északon: Pócsmegyer, Surány, Szigetmonostor, Horány, Kisoroszi; délen: Szigetújfalu, Tököl és Szigetszentmárton. A fővárosi hálózathoz közvetlenül kapcsolódik Szigetszentmiklós, Halásztelek, Dunaharaszti, Budaörs, Budakeszi, Nagykovácsi, Üröm, Ecser és a Kerepestarcsai Kórház. A fővárosi vízbázisról közvetlenül kap — napi 25 ezer köbméter — pótlást Vác is.

A fővárosban 42 telephelyen 67 ivóvíztároló (medence és víztorony) állandósítja a nyomást, kiegyenlíti a fogyasztási csúcsokat, növeli az ellátás biztonságát, így eszköze a szabályozásnak is. Ezek tároló térfogatát az ezredfordulóig 441 456 köbméterre tervezik. Az ipariviz-ellátást négy ipari vízmű biztosítja külön csőhálózattal és medencékkel. A dél-budai és a dél-pesti térség ipari vízellátását össze kell kapcsolni majd az új lágymányosi hídra kerülő gerincvezetékkel.

A főváros jelenleg beépült területeinek ivóvízellátása napjainkban — a XVII. kerület kivételével — még megfelelőnek mondható. A napi 200 ezer köbméter kapacitású felszíni vízmű termelését 1991-re 50 ezer, az ezredfordulóig pedig újabb 50 ezer köbméterrel kell bővíteni, és szükség van egy újabb 100 ezer köbméter napi kapacitású, a jelenlegitől északra fekvő új felszíni vízmű létesítésére is.

Amennyiben a bővítés és az új felszíni vízmű építése elmarad, az ezredforduló idején vízhiánnyal kell számolnunk. Végső megoldásként sor kerülhet újabb vízbázisok feltárására és bekapcsolására a Tas és Géderlak közötti homokos-kavics réteg feltárásával. E vízbázis kiépítése azonban jelentős időt igényel, ezért elengedhetetlen az említett új felszíni vízmű létesítése. A várható napi vízfogyasztás: 1990 ben 1,38 millió köbméter, 2000-ben 1,62 millió köbméter lesz.

A jelenlegi állapotokhoz viszonyítva lényeges változás, hogy a Csepel-szigeti telepek részesedési aránya a termelésben számottevő mértékben növekszik, továbbá szükség lesz a parti szűrésű víz egy részének tisztítására is.

Csatornázás

Budapest és részben az övezeti települések szenny- és csapadékvizeinek befogadója, a terep és vízrajzi adottságok miatt a Duna. A főváros beépített területének csupán 64 százaléka csatornázott; a lakások 84,6, az agglomerációs övezet településeiben pedig a lakások 14,8 százaléka van a közcsatornába kötve.

A Dunának a főváros fölötti szakasza erősen szennyezett, amit tovább ront a budapesti szennyvíz. A fajlagos vízfelhasználás és csatornázottság arányának növekedése miatt a Duna vízminősége fokozatosan romlik; ezért környezetvédelmi, vízellátás-fejlesztési okok miatt halaszthatatlan a szennyvíztisztítás megoldása az agglomerációs teljes térségben.

A főváros csatornahálózatának rendszere és kiépítettségi foka az egyes kerületekben eltérő. A város belső részei csatornázottak, mégpedig egyesített rendszer szerint, tehát a hálózat a főváros túlnyomó részéről a csapadékvizeket is maradéktalanul elvezeti. A peremkerületek csatornázottsági foka alacsony, a hálózat nagy része elválasztott rendszerű. A fejlesztés végcélja az, hogy a főváros beépítésre kerülő területéről a szennyvizeket zárt csatornahálózat gyűjtse össze. Ez alól kivétel lehet a laza beépítésű (családi házas, kertes) terület, ahol a szennyvizek elszikkasztása nem károsíthatja a felszín alatti ivóvízkészleteket. Kiemelt feladat még a szennyvíz- és csapadékvíz elvezetése a lefolyástalan (mély) területekről.

A főváros csatornahálózatának hossza 1985-ben 3033 kilométer, az elvezetett szenny- és csapadékvíz napi 1,0-1,2 millió köbméterre becsülhető. Ez a mennyiség az ezredfordulóig várhatóan 1,7 millió köbméterre emelkedik (az övezet szennyvizét beleértve). El kell érni tehát, hogy 1990-re a főváros beépített területének 70 százaléka csatornázott legyen, a csatornahálózatba kapcsolt lakások aránya a jelenlegi 85 százalékról 90-92 százalékra emelkedjen, továbbá, hogy az övezet lakásainak a csatornázottsága elérje a 65-85 százalékot. Az ezredfordulóig három település — Csomád, Maglód, Csobánka — kivételével valamennyi helységben várható a közcsatornás szennyvízelvezetés.

Az elvezetett szennyvizek 49 százaléka lakossági, 45 százaléka ipari, 6 százaléka pedig közintézményi eredetű. Az ipari szennyvíz 30-40 százaléka egyaránt káros a csatornahálózatra, az üzemeltetésre, a biológiai szennyvíztisztításra és a befogadóra. A területrendezési elképzelésektől függően jelentős főgyűjtőket, gyűjtőket és szivattyútelepeket kell építeni, amelyek feltételei is a további lakásépítésnek. A tisztítótelepek kiépítésével egyidejűleg jelentős feladat az évi 7 millió köbméter 97 százalék víztartalmú szennyvíziszap elhelyezése. Meg kell szüntetni a szennyvizek bevezetését a Ráckevei Duna-ágba, amely kiemelt üdülőterület.

A szennyvíztisztítást három tisztítótelep létrehozásával koncentráltan kell megoldani, az alábbi kapacitásokkal: észak-

Szerő László

könyvismertetése: Frank Lloyd Wright: The future of architecture. New York, 1953. - Ép. és Közl. Tud. Közl., 1966. 10. köt. 2. sz. 361-364. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

282. l.

Dr. Gerő László

(KÖZTI

A budai Várpalota középkori épületeinek helyreállítása.

Magyar Építőművészet 1968. 6. sz. 9. l.

Gerő László

tervei alapján restaurálták a tihanyi, egykori bencés apátsági templom Árpád-kori oltemplomát.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László stb: Magyar Műemlékvédelem I. (1949-1959) Budapest, 1960. 107 l.

Gerő László

tervei alapján állították helyre a vise-
grádi palota egyes részeit.

Dercsényi Dezső, Entz Géza, Gerő László
stb. Magyar Műemlékvédelem, I. (1949-
1959) Budapest, 1960. 218 l.

Gerő László

ismerteti Sullivan, Louis: The autobiography of an idea c. könyvét. - Építés- és Közlekedéstudományi Közlemények, 1967.11.köt.2.sz.386-387.l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört.Ért. 1970.1.sz.68-107.l./

104. l.

Gerő László

ismerteti Dekoro, A.: Mittelalterliche Burgen an der Donau c. könyvét. - Építés- és Közlekedéstudományi Közlemények, 1967.11.köt.3-4.sz.639-642.l.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970.l.sz. 68-107. l./

102. l.

Gerő László

Gerő László: Felfedező úton épületeink között c. könyvét is,erteti Borsos László. - Magyar Építőművészet, 1967.16.évf.5.sz.61.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970.1.sz.68-107.l./

103. l.

Gerő László

ismerteti Giulio Carlo Argan: Gropius und das Bauhaus c. könyvét /Építés- és Közlekedéstudományi Közlemények, 1967.11.köt.2.sz.383-386.l./

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7.l./

1o2. l.

Gerő László

ismerteti Ivan Zdravkovic: Le choix des materiaux pour l'étude des monuments de l'architecture islamique en Yougoslavie c.könyvét. - Müemlékvédelem, 1967.11.évf.4.sz. hátulsó boritólapon.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 197o.1.sz.68-1o7.l./

1o4. l.

Gerő László

Könyvismertetési:

Robson-Scott, W.D.: Literary Background of the Gothic Revival in Germany. - Oxford, 1965. - Ép. és Közl. Tud. Közl. 1966. 10. köt. 4. n. 631-638. l.

Ruskin, John: The Stones of Venice. - London, 1960. - Műemléhvédelem, 1966. 10. évf. 4. n. 256. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

281. l.

Gerő László építész

a Középkori Királyi palota és vár
maradványainak bemutatására célzó terve
– emlékbe

Gombos Zoltán: Budavári Zarándok
Bp Natura 1969
167. old

ifj. Gerö László

a domonkos rendi egyhajós tpl. (XIII. n) feltárását és az építészeti maradványok helyreállítását végezte.

Lócsy Erzsébet A budavári Hess András tér Képzőm. Alap. Bp. 1961 9. old.

Gerő László

„Magyar várak" (Bp. 1968.) c. könyvét ismerteti Csorba Csaba.

Művtört. Ért. 1970. 1. sz. 64-65. l.

Gerő László

cikkei: Buda középkori királyi palota és vármaradványairól. – Képművelés, 1967. 14. évf. 9. sz. 12-13. l.

Magyar városaink történelmi magjairól. – Műemlékvédelem. 1967. 11. évf. 3. sz. 134-145. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 197o. 1.sz. 68-1o7. l./

77. l.

Gerő László

Magyarországi várépítészet (Bp. 1955) és A budai vár építészeti leírása (Horler Miklós nevre: Bp. műemlékei, I., Bp. 1955) c. művet

idézi irodalomjegyzékében

Zolnay László: Városépités, város-szépités Budán.
Müvtört. Ért. 197o. 1. sz. 2-23. 1.

23. 1.

Gerő László

cikke:
Palota vára és a törökkori népvárak. - Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei, 6. Veszprém, 1967. 279-282. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája / Művtört. Írt. 1970. 1.sz. 68-107. l./ 72. l.

Geöd István

ismerteti Lewis Mumford két könyvét: From the Ground up., New York, 1963. és Stick and Stones, New York, 1924 (1. kiad) 1955. (2. kiad.) — Épí'tés és Közl. Tud. Közl. 1966. 10. kötet 2. m. 356-361. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

280. l.

Gerő László

Merényi Ferenc: 1867-1965, cento anni architettura ugherese. /Száz év magyar építészete/, Róma, 1965. Accademia d'Ungheria in Roma. - Ism.: Gerő László, Müemlékvédelem, 1966. 10.évf. 1sz. 54-55. l. - Kubinszky Mihály, Magyar Építőművészet, 1966. 15.évf. 3.sz. 67.l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ert. 1969.3.sz. 243-284.l./

280.l.

Gerő László

1948-ban kezdte a bp.-i Belvárosi templomot restaurálni.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

531

Gerő László

cikke: Budai Művészeti Műhely.

Budapest, 1969. 5.sz. 30-31. l.

Gerő László

cikkét a Magyar Műemlékvédelem IV. /1963-1966./ kötetében említi Vargha László recenziója.

Magyar Építőművészet, 1970.5.sz. 64. l.

MDK

Gerő hánló, [építén!]

A Vár egyik újjáépítője.

György István: A Budai Vár 8.

[4.]

Népszabadság, Bp. 1971. ápr. 8.

Gerő Sándó

Sárospatakkal kapcsolatos cikkeire~~xxxxxxxxxxxx~~ több
ször hivatkozik

Gömöri János: A Pálócziak szerednyei és sárospataki
lakótornya. Mlékvédelem, 1971. 3.sz.
162-168. l.

Gerő László

1961-ben hangsúlyozta, hogy a műemlékekkel együtt környezetüket is helyre kell állítani.

Örsi Károly: Az elmúlt 10 év kertépitési eredményei a müemlékvédelemben.
Müemlékvédelem, 1971.3.sz. 129-135. l.

129. l.

Gerő László

kompozíciójáról:

Műemlékvédelem, 1971.2.sz. 105-112.l.

Gerő László

műemlékvédelmi témájú 1969-es
cikkeit emliti. ill. felsorolja

Faller László: A műemlékvédelem hazai irodalma 1969-ben. - Műemlékvédelem, 1971.2.sz.113-116. l.

114. l.

Gerő László

cikkeit említi

Faller László: Komárom megye műemlékeinek irodalma /válogatás/ - Műemlékvédelem, 1971.2.sz.122-128.l.

123-124. l.

Gerő László

koncepciója szerint készült az aquincumi katonai amfiteatrum helyreállítása

·Póczy Klára: Római kori müemlékek védelme Magyarországon

Müemlékvédelem, 1970. 1.sz. 11-22. **1.**

12.l.

Gerő László

cikke:

Gerő László: A magyar várak he lyreállitásának mértékéről és módjáról.

Műemlékvédelem, 1970. 1.sz. 23-38. **1.**

Gerő László

Tájékoztatója a nemzetközi Vásintézet (IBI) Tudományos Tanácsa IX. üléséről.

Monlékvédelem, 1970. 1.sz. 54-55. l.

Gerő László

cikkét a budavári palota gotikus maradványairól/megjelent a "Magyar Műemlékvédelem 1963-1966"b.kötetben/ recenzeálja Borsos László

Műemlékvédelem, 197o.1.sz.56-57.l.

Gerő László

Könyvismertetései:

Műemlékvédelem, 1970. 4.sz. 59-62. l.

Gerő László

recenziói különböző könyvekről

Műemlékvédelem, 1970. 2. sz.

125-128. l.

Gerő László

cikkét a budai várpalotáról
/megjelent a Magyar Műemlékvédelem 1967-1968. e. kötetben/ recenzéálja Komárik Dénes

Műemlékvédelem, 197o.4.sz. 254-255.1.

Gerő László

vezetésével ólomlemezzel nigetelték a falazatot 1948-ban, ezért a belvárosi templom mentélyében az ülőfülkék freskói nem szenvedtek nedvesség-károsodást.

A.Czétényi Piroska: Középkori falképek helyreállitása a pesti belvárosi templomban. - Müemlékvédelem, 1970.4.sz 239-245. l.

241. l.

Gerő László

Recenziói

Műemlékvédelem, 1970. 3. sz. 177-189. l.

Gerő László

A budai Várpalota helyreállitása /Hidasi Lajos, Kékesi László, Gerő László, Kiss György épitészek, Németh István belsőépitész./ - Magyar Építőipar, 1968.1.sz. 22-23.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt.1971.2.sz.149-182.l. 157.l.

Gerő László

Sedlmayr János: A budai Várpalota középkori épületeinek helyreállításáról /Gerő László, Szabó László, Lux Kálmán, Várnai Dezső, Mendele Ferencné, Nordon József, Kiss György építészek, Ormos Imre, Kiss Gusztáv kertterve-zők./ - Magyar Építőművészet, 1968.6.sz. 9-15. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz.189-192.l. 157.l.

Gerő László

Sedlmayr János: Budavári ~~Kodik~~ Palota, Történeti Múzeum déli rész helyreállitása és felhasználása. /Kékesi László, Gerő László épitészek, Németh István, Domokos Géza belsőépitészek./ - Müszaki Tervezés, 1968. 5.sz.1-6.l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.l.

157.l.

Gerő László

recenziói:

Műemlékvédelem, 1971. 3. sz. 183–187, 191–192.

Gyó László

cikke: Nagyvárad - Kinizsi vár. - Élet és Tudomány, 1968. 3.sz. 117-122.l.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Írt. 1971.2.sz. 149-182. l.

152.l.

Gerő László

könyve:
Magyar várak. – Bp. 1968.

Az 1968. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz. 149-182. l.

152.l.

Gerő László

cikke: A budavári Mátyás-Rex nállada.
Élet és Irodalom, 1968. 12. n. 6. l.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Irt. 1971.2.sz. 149-182. l./

152.l

Mapa Jaeckh

Gerő László

periodizációs javaslatát az eklektika kis nakaszára vonatkozóleg említi

Kubinszky Mihály: A XIX. és XX. század magyar é pitésze tének periodizációja. - Épités- Épitészettudomúny, 1969.1-2.sz.119-13o.l.

124.l.

Gyö László

ismerteti Percy Johnson-Marshall: Rebuilding Cities. (Edinburgh, 1966.) c. könyvét.

Lö: A.E. Weddle (work:): Techniques of landscape architecture, London, 1967, 1968.)

Építés- Építészettudomány. 1969.3-4.sz.

441-450.l.

Czére László

közöismertetései:

Thomas Sharp: Town and townscape.
London, 1962.

Conservation and development in historic towns and cities. Newcastle, 1968.

Építés- Építészettudomány, 1969.3-4.sz.

ÉÉA 451-466

Gerő László

ismerteti Lewis Mumford: The city in history, New York, é.n. (1962) c. munkáját

Építés-Építészettudomány, 1969.1-2.sz.

221-234.

Gerő László

Timon Kálmán ismerteti Gerő László: Ostromverte várak c. könyvét. Méltatja és értékeli a kötet fényképanyagát is, melynek készitői: Balla Demeter, Gink Károly, Lőrinczy György és Schopper Tibor.

Magyar Ép.műv. 1971.3.sz.63.l.

Gerő László

állította helyre a bp-i királyi palota középkori erődrendszerét. 293 sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet 1867-1967. Budapest 1970.

1151

dr. Gerő László

építész az Országos Műemléki Felügyelőség
öntevékenységi vetítettképes előadást tartott
Firenzében, a Palazzo Pittiben és április 18-án
a római Magyar Akadémián a Budai Vár
újjáépítéséről.

A nap hírei.

Magyar Hírlap, 1969. április 23. 8. l.

Gerő László

állította helyre a második világháború után az Invalidusok palotáját.

Tóth Endréné: Budapest Enciklopédia, Budapest, 1970. 463 l

107 l

Gerő László

és Genthon István közösen készített munkái-
nak felsorolása:

Kovács Éva: Genthon István megjelent műveinek
jegyzéke. - Művtört.Ért. 1970.4.sz.253-258. l.

256. l.

Gerő László

rekonstrukciós munkáját emliti a Várgalaszta Zsigmond-kori épületeivel kapcsolatba

Zolnay László: Búbsú a középkor budájától.

Budapest, 1971. 1. sz. 37-39. l.

Gerő László
építén

v réntrett a budai királyi várpalota

restaurálásában.

Rados Jenő: Magyar építénettörténet
Műszaki Könyvkiadó 1971. 157, 158. kép.
130. okl.

Gerő László

~ restaurálta bupapesti Belvárosi Plébániatemplomot.

Rados Jenő: Magyar építészettörténet 102. old.
Műszaki Könyvkiadó 1971.

Gerő László

volt a siklósi vár helyreállitásának (egyik) épitész-tervezője.

Gerő László: Váraink müemléki védelméről. Magyar Épitőmüvészet, 1972.2.sz. 34-43.1.

Gerő László

vár helyreállí-

volt a

tásának épitőmegtervezője.

(a gyik)

Gerő László: Váraink műemléki védelméről. Magyar Épitőművészet, 1972.2.sz. 34-43.l.

Gerő László

Lux Kálmán és Szakál Ernő tervei alapján állítottak helyre a soproni „Kápitalon termet."

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972

2911

Gerő László

készítette a budai várpalota lovagtermének helyreállítási tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem 1969-70. Budapest 1972

2110

Gerő László

tervei alapján állították helyre a Diós-
győri Új-massa-i, 1765-ben épült kohót.
/: 1952 :/

Merényi F.: L'ultimo quatro di Secolo
della Tutela dei Monumenti in Ungheria.
Acta Historiae Artium, Bp. 1972. 1-2 sz. 651

Gerő László

Détshy Mihály, Borsos László-val állitotta helyre a sárospataki Rákóczi kastélyt.

Merényi F.: L'ultimo quarto di Secolo della Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 1-2 p.

401

Gerő László
építész

Síklós vára helyreállítása
Gerő László nevéhez fűződik.

Perehárykároly: Tolnaban - Baranyaban
Művészet, 1972 április - 5 oldal

Gerő László

/:1966-ban:/ tervei alapján állították helyre a budai Várpalota gótikus kápolnáját.

Merényi F.: L'ultimo quarto di Secolo della Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta Historiae Artium. Budapest, 1972. 1-2 p.

3/1

Gerő László

a budai Várpalota helyreállítási munkálatok tervezője

Merényi F.: L'ultimo quarto di Secolo della Tutela dei Monumenti in Ungheria. Acta Historiae Artium, Budapest, 1972. 1-2/12

301

Gerő László
építész

A „Magyar műemlékvédelemért" plakettet kapta.

------.....------

Művészet, 1972.május - 30.oldal

Gerő László Mv 2005/5

as párizsi világkiállításon is szerepeltek. A fiumei tengerpart nem volt alkalmas kikötő építésére, ezért a munkálatok a partszakasz nagyarányú feltöltésével kezdődtek meg. Ezt követően megépültek a hullámtörő gátak, kiépült a vasútvonal, felépült a pályaudvar és a kikötő működéséhez elengedhetetlenül szükséges raktárépületek sora. A tervező osztrák, magyar, olasz és később horvát mérnökök tervei alapján mintegy 36 többemeletes épület készült el az elkövetkezendő hatvan év alatt. A raktárak a gátakon tömbökben, a parton hosszú sorban helyezkedtek el. Így ezeknek a monumentális épületeknek az összességéből – párhuzamosan a történelmi városmaggal – közvetlenül a partvonalon egy „előváros" alakult ki. Ez, a szinte városfalként magasodó épületsor ma is elválasztja Fiumét a tengertől, mert a kikötői rendszer zártsága miatt a partszakasz nem látogatható.

A kikötői épületek jelentős része – az óváros házaival egyetemben – a második világháború alatt megsemmisült, más részüket a kikötő fejlesztése, területi igényei miatt bontották le. A történelmi épületek közül összesen kilenc raktár maradt fenn. Ezek közül a legkorábbiak a „Budapest móló" elnevezésű partszakaszon állnak. A 12. és 13. számú raktárak Burgstaller Luigi Lajos és Vjenceslao Celligoi tervei alapján épültek 1893–1894 és 1897–1898 között. Az egymással összekötött, ötszintes, téglaarchitektúrás homlokzatú épületek különlegességét belső szerkezetük adja: az öntöttvas oszlopokon az akkori idők legújabb építészeti technológiájával készült vasbeton födém nyugszik. Az itt látható szerkezet az ún. Monier-rendszerű födém egyik legkorábbi megvalósulása.

A „Visin mólón" található 17. számú raktár a kikötő épületei közül a legmasszívabb és legnagyobb. 1906–1907 között épült Pfaff Ferenc, a MÁV főmérnökének tervei alapján. Az épület különlegességét szintén a vasbeton alkalmazása adja: a raktár mint kísérleti épület teljes egészében vasbetonból épült.

A kikötő legnyugatibb részén, a „Prágai mólón" helyezkedik el az 1909–1914 között Wehler, Rolberitz, Berényi Ignác, Enyedi Béla, Baranyai Aladár, Otto Prister, Vjenceslao Celligoi és Theodor Träxler tervei alapján az öt épületből (18–22. számú raktárokból) álló épületkomplexum, az ún. „Metropolis". A két, 300 méternél is hosszabb raktársor a tengerrel párhuzamosan húzódik. A főként hatszintes, kimagasló, oromzatos lépcsőtornyokkal tagolt, téglaarchitektúrával díszített homlokzattal rendelkező épületsorokat 1914-ben teljesen modern, egyedi megoldással, zárt hidakkal – passzázsokkal – kötötték össze. A különleges külső képet nyújtó épületek belső terei szintén lenyűgözőek vasbeton és acélszerkezetükkel. Az épületegyüttes négyzetméterenkénti teherbíró képessége 1500–2000 kg között mozog. Kiépítése a legnagyobb befektetés volt nemcsak a kikötő, de Fiume területén is.

Az óváros lerombolása után a kikötő jelenleg Rijeka városának utolsó megmaradt magja, amely még őrzi a régi városképet és a település egykori identitását. Az épületek alapvetően jó állapotban vannak, lerombolásukkal nemcsak jelentős ipartörténeti örökséget veszítenénk el, hanem a város fejlesztésének lehetőségét is. A raktárak Rijeka legjelentősebb területét, a „waterfrontot" foglalják el, így újrahasznosításuk, a közösségi életbe való bevonásuk indokolt – és hosszú távon megtérülő lenne.

Bízunk abban, hogy nemzetközi összefogással az épületek még megmenthetők, s eljön az az idő, amikor a város lakói és az odalátogatók az új funkciót nyert egykori raktárépületek között sétálgathatnak a rijekai tengerparton.

Várallyay Réka

EMLÉKEZÜNK

10 ÉVE HALT MEG GERŐ LÁSZLÓ, ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐNK

Gerő László építész neve egybefonódott a műemlékvédelemmel. Munkában eltöltött gazdag életútjának maradandó emlékei olyan, igen jelentős műemlékek, amelyeknek helyreállítási terveit ő készítette. Tudományos munkássága természetszerűen kapcsolódott építészeti és műemlékvédelmi tevékenységéhez, és imponálóan nagyszámú szakkönyvet, tanulmányt hagyott ránk. Mintegy a szakma nagyköveteként kezdettől fogva részt vett a különböző magyar és külföldi szakmai szervezetek munkájában.

Nagy jelentőségű felismerése volt, hogy a műemlékvédelem egyre szélesedő és önálló szakterületté váló tevékenysége nem nélkülözhet egy olyan szakfolyóiratot, amelyben megvalósulhat egyrészt az új eredmények ismertetése, a különböző szakemberek véleménycseréje, másrészt a széles közvélemény tájékoztatása a műemlékvédelem problémáiról, a közízlés jó irányú befolyásolása, és a külföldi szakterület eseményeinek, eredményeinek közvetítése. Ez a terve akkor valósulhatott meg, amikor 1957-ben a hivatalos műemlékvédelem megújításaként létrejött az Országos Műemléki Felügyelőség. Ekkor indította személyes kezdeményezéssel és erőfeszítéssel a „Műemlékvédelem" című folyóiratot, amely az 1957-ben meginduló első számától kezdve az 1995 tavaszán bekövetkezett haláláig az ő főszerkesztésével működött. Ilyen módon 38 évfolyamot ért meg, és ez önmagában is ritkaságszámba menő teljesítmény a folyóiratok történetében. Ahogyan Horler Miklós írta a Gerő László 85. születésnapjára 1994-ben megjelent tanulmánykötet köszöntőjében: „Ez a folyóirat egyben kicsit az Ő személyes fóruma és katedrája is lett, ahonnan – a műemlékvédelem teljes horizontjára kitekintve – adta közre időről időre tanítását, véleményeit, javaslatait, kritikáit és útmutató megjegyzéseit cikkek, glosszák, recenziók vagy szerkesztői jegyzetek formájában, ezzel egyfajta állandó szellemi felügyeletet és irányítást gyakorolva a szakma felett."

Most, amikor a Műemlékvédelem lassan az 50. évfolyam megjelentetéséhez közeledik, a folyóirat mai szerkesztőbizottsága, amelynek élén 2002 ősze óta szerény személyem áll, szeretné hinni, hogy legendás alapító főszerkesztőnk nyomdokaiban jár, és a lap ma is betölti az alapítónk által meghatározott feladatát. Őrizzük Gerő László hagyatékát, és úgy gondolom, legméltóbban úgy tiszteleghetünk emléke és az általa szerkesztett Műemlékvédelem előtt, ha újra olvasóink figyelmébe ajánljuk Sőtér István író, irodalomtörténész professzor sorait, amely a Műemlékvédelem 25. évfordulójának tiszteletére jelent meg a folyóirat 1981/1. számában. Sőtér István sorai ma is aktuálisak és megszívlelendők.

Valter Ilona

EGY FOLYÓIRAT MARGÓIRA
(A Műemlékvédelem 25 éve)

Egy társadalom műveltségi szintjét bizonyára nagymértékben megmutatja, hogy mennyire védi, becsüli és használja műemlékeit. Lakóházak, templomok, paloták, melyek reánk maradtak a múltból, némileg árván és kiszolgáltatottan szorulnak ránk, és szívet fájdító, ha régi épületek úgy állnak fönn mai környezetünkben, mintha véletlenül és tanácstalanul odatévedtek volna. Művelődésünkön múlik, hogy helyesen éljünk együtt műemlékeinkkel, de még élni is tudjunk velük, sőt bennük is. Néha úgy érzem, hogy vannak, akiknek szenvedélyé vált műemlékek lebontása vagy öreg fák kivágása. Hamis történelemszemlélet gyökeresedett meg köztudatunk egy részében: minden, ami a múlthoz tartozik, valamiképp bűnös is. Pedig a múlt kultúránk múltja is, vagyis mindazé, ami a haladást, a fejlődést lehetővé tette.

Mégsem fognám mindenestől valamiféle hazai barbárságra a műemlékpusztító szenvedélyt. Nálunk gazdagabb és régibb művelődésű népek is bontottak műemlékeket

– igaz, de ők nemcsak gazdagabbak nálunk, hanem műemlékekben is gazdagabbak. Köztük és köztünk a különbséget a műemlékek iránti szeretetben, majdhogynem gyengédségben látom. Például abban, ahogyan a svájci Fribourgban a villamos két sínpárja és a nagy autóforgalom körülményesen és óvatosan megkerül egy öreg fát, amilyennél öregebbet nálunk akár csekélyebb okkal is kivágtak volna. Hány történetet hallottunk munkagépekkel feldúlt történelmi értékű lelőhelyekről, melyeket kényelmetlen lett volna a múzeumi hatóságnak bejelenteni. Középszerű építészek mai becsvágyának hány olyan épületünk esett áldozatul, melyet náluk sokkalta különb, régi mesterek alkottak. Valamikor a kapitalista mohóság számlájára írták egy olyan harmonikus építészeti együttes megbontását, amilyen a pesti Duna-part volt, s melyet Európa egyik legszebb építészeti látványaként emlegettek a korai reformkor utazói. A mi korunknak ugyan van-e joga ahhoz, hogy ezt a szemrehányást az előző korszakkal szemben megismételje?

Tudatlanság, műveletlenség ellen mivel hadakozhatunk? Műveléssel, felvilágosítással és jó példával. Az olyan példákkal, melyeket a magyar műemlékvédelem mutathat fel nemcsak mesterien helyreállított, megújított épületekkel és városrészekkel, hanem azzal a gonddal és figyelemmel is, mellyel az iparművészeti értéknek számító kastélykertekig, a faluszéli szélmalomtól a pannóniai hadi utakig műemlékeink szétszóródó maradványait számon tartja.

Ám a legszebb példa is hatástalan marad, ha nem hívják fel rá a figyelmet, mert ha műemlékvédelmünk teljesítményei maguktól beszélnek is, e beszéd értelmét még mindig nem elegen fogják föl. Szükség van tehát tanításra, nevelésre, figyelmeztetésre, a figyelem felhívására. Ezt a feladatot látja el a Műemlékvédelem című folyóirat, mely a magyar közművelődés egyik legfontosabb folyóirata kellene, hogy legyen, a legjobban támogatottak és terjesztettek egyike. Szeretném remélni, hogy az is, vagy ha mégsem, úgy mielőbb azzá válik.

Kíváncsi olvasója vagyok a Műemlékvédelemnek, és amikor évfolyamait magam körül szétterítettem, mintha egy nagy művelődéstörténeti képeskönyvben lapozhatnék, és ez a képeskönyv annál közelebb áll szívemhez, mivel a mi magyar művelődésünket mutatja be, s ennek a művelődésnek olyan emlékeit, melyekkel napi járás-keléseimben, vagy csak az ablakon kitekintve találkozhatom.

Kiváló szakemberek írják ezt a folyóiratot, és minél szakszerűbben írják, annál inkább igényt tarthatnak a legszélesebb körű érdeklődésre. Van olyan tudományos népszerűsítés, mely csak a minél szakszerűbb, minél hitelesebb közlésmóddal vihető végbe. Ez a módszer jellemzi a Műemlékvédelem írásait. Akár az óbudai leletek megóvásáról, akár Mikes Kelemen mihamar meg sem található törökországi sírjáról, akár a soproni zsinagóga helyreállításáról, vagy a győri Hédervári-kápolnáról, a soproni postaépületről, a megmentendő régi orgonákról, az eltűnt pesti London Szállodáról, a bécsi és a pesti körútrendszer összehasonlító vizsgálatáról olvashatunk, vagy arról az építő, majd lebontó és ismét újraépítő munkálatokról, melyekből a budai vár környékének a mai képe kialakult: mindezek a közlések levéltári és egyéb forrásokon, mérnöki méréseken, helytörténeti kutatásokon, régészeti feltárásokon alapulnak. A Műemlékvédelem cikkei nyomán új értelmet nyer környezetünk, a régi épületeken átdereng a történelem, és emlékezetünk még azt is felidézheti, ami eltűnt már. Monumenta Deperdita: veszi kölcsön Dercsényi Dezső a nagy bécsi művészettörténész rovatcímét, mégpedig sajnos, a bécsinél nagyobb indokoltsággal.

A folyóirat egyik legérdekesebb, szabályosan ismétlődő témája a népi építészet, melynek alkotásait ma már ugyanolyan veszély fenyegeti, mint a kastélyokat és az udvarházakat, miközben történelmi és hangulati értékben amazokkal fölérnek. Egy ország minőségét a területén található épületek esztétikai és építészeti minősége is megszabja. Még oly megragadó modern építészete ellenére, az Egyesült Államok műemlékileg Európával semmiképp nem versenyezhet. Mégis a kevés amerikai műemlék gondosabb kezelésben részesül, mint földrészünk sokkal értékesebb műemlékei.

Mi is, amikor szép falusi házakat veszni hagyunk, nemzeti értékeink egy-egy darabját hagyjuk veszni. Ezzel azonban nemcsak épületet vesztünk, hanem az ízlés és a tudat formálódásának példatárát is szegényítjük. A történelem mindennapjai válnak érzékletesekké, ha az építkezés olyan módjáról értesülünk, amilyet Magyaróvárral kapcsolatban mutat be a folyóirat: a két házat kiszolgáló

közös kapu, a keskeny és hosszú udvar nemcsak azt a törvényt értetik meg velünk, hogy minél gazdagabb egy város, annál szűkebbek (mert drágábbak) a telkei, hanem az ilyen építkezés városiasabb utcai homlokzatot is eredményez, híven a homlokzat védte életmód polgárosult voltához. Az alaprajzok puszta összehasonlítása is sokat elárulhat: nagy szobával és viszonylag kis kamrával épül a magyar ház, a német házban pedig a kamra kétszerese a szobának. Kétféle gazdasági helyzet és szemlélet az, amiről ezek az alaprajzok vallanak. A Műemlékvédelemnek akár a történeti vagy a technikai, akár a leíró, vagy még a hivatali beszámolónak szánt írásai is csaknem mindig a művelődéstörténet irányába mutatnak. A majdan megírandó magyar művelődéstörténeti szintézis számára szolgálhatnak majd forrásul e folyóirat évfolyamai.

Bizonyos, hogy a legtöbb örömet a folyóirat mégis a megmentett, az új életre keltett műemlékek és műemléki környezetek bemutatásával nyújtja. A műemlékek pusztulását szemléltető képek nagyon is hozzájárulnak a megmentéshez, de az ilyen egymásra halmozódó látványuk végül is kultúránk lassú megsemmisülésének érzetét ébreszti bennünk. Ezt az érzetet csak a tudással és szeretettel megújított műemlékek oszlathatják el, különösen ha a sikeresen megvédett épületet ismét befogadja az élet, illetve az épület is újból életet fogad magába. A magyar műemlékvédelem eredményei nemzetközileg elismertek, és bárcsak minél elismertebbek lennének hazailag is. Művészettörténész-műemlékszakértő barátom jóvoltából az ötvenes évek elején találkozhattam a lengyel műemlékvédelem bámulatos teljesítményeivel: romjaikból feltámasztott palotákkal, várakkal, városrészekkel. Szinte nyugtalanítónak érezhetné valaki azt a nagylelkű, bőkezű áldozatosságot, mellyel ez a nép, melynek otthona is alig volt még, történelme tanújeleit újjáteremtette. Mert ez volt a fontos a lengyel műemlékvédelemben: a történelem megmentése. Egy nép, melyet megfosztottak történelmétől, ösztönösen is tudja, hogy a múlt eltörlését a népnek, a nemzetnek eltörlése követi. Az újjáépítés hazánkban gyakran párosult a múlt értékes emlékeinek lebontásával. A lengyeleknél azonban a jelen újjáépítése a történelem újjáépítésével járt együtt. Amit ők tettek, azt minálunk a műemlékvédők értették meg elsősorban, s ezt a megértést tartja ma is érvényben folyóiratuk.

Az irodalomtörténész sajátos rokonságot érez a műemlékvédelemmel. Mindkét szaka olyasmit véd és őriz, ami védelemre és őrzésre rászolgál. A múlt építészeti alkotásai éppúgy, mint az irodalmi alkotások, igénylik, hogy figyelmet fordítsanak rájuk. A múlt művei némán, magatehetetlenül ragaszkodnak fennmaradásukhoz, jelen akarnak maradni minden jelenben, és ehhez van szükségük a mi segítségünkre. A műemlékvédelem pusztulástól, elbontástól védi meg az épületeket, az irodalomtörténet pedig a feledéstől – néha a szokásos elfeledtetéstől – az irodalmi alkotásokat. Néha ugyanazzal a közönnyel vagy értetlenséggel kell mindkettőjüknek szembefordulniuk. Csaknem azonos időben a műemlékvédőnek a vízivárosi Szent Annatemplomot, az irodalomtörténésznek pedig Az ember tragédiáját kellett más-másfajta elbontástól megóvnia.

Amikor a Műemlékvédelem évfolyamait forgatom, mégsem csupán a szerepek valamiféle rokonsága miatt érzem szakmámhoz is közelinek ezt a folyóiratot, hanem azért is, mert akár az építészeti, akár a költői alkotások a maguk korát és annak emberét fejezik ki. Tehát azt, amit tudományunk segítségével is megérteni kívánunk. Jobban értem egy kor költészetét, ha megtudom, hogy az miféle városokban, miféle utcák szövevényében keletkezett és talált visszhangra. Van azonban még valami, ami összekapcsol ezzel a folyóirattal, mégpedig a legegyszerűbb kapcsolat: olvasó és olvasmány kapcsolata. Olyan olvasmányé, mely mindig olyasvalamit is nyújt, ami többet enged megtudnunk az országról, amelyben élünk és kultúránkról, mely annyiszor ment tönkre, s mégis mindannyiszor újrakezdődött, folytatódott, épp az olyan emberek jóvoltából, akik a műemlékvédelem ügyében közreműködnek.

Sőtér István

Gerő László

Kékesi László és Gerő László tervezték a budavári palota helyreállitását, ill. a palotában a Bp.Történeti múzeum kialakitását.

/rövid képes ismertetés/

Magyar Épitőművészet, 1972.3.sz.
/épitész et és szabadidő/

56-57.l.

Gerő László

Gerő László

cikke

Gerő László: Városink műemléki védelméről. Magyar Építőművészet, 1972.2.sz. 34-43.l.

Gerő László

ismerteti:

Pahl, Jürgen: Die Stadt im Aufbruch der perspektivischen Welt. Berlin - Frankfurt/M - Wien, 1963. - Építés és Közl. Tud. Közl. 1966 10-köt. 2.sz. 364-368.l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ert. 1969.3.sz. 243-284.l./

281.l.

Gerő László

ismerteti Benevolo, Leonardo kö-pét. Una introduzione all'architettura, Bari, 1962. — Müemlékvédelem, 1966. 10. évf. 1. n. 64-65. l.

Az 1966. évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 1969.3.sz. 243-284.l./

278. l.

Gerő László

ismertetői: Major Jenő: A városalaprajz mint a korai magyar városépítéstörténet forrása, Ép.- és Közl. Tud. Közl. 1965. 1. sz. — Műemlékvédelem, 1966. 10. évf. 4. sz. 255-256. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Lrt. 1969.3.sz. 243-284.l./

28o. l.

Gerő László

ismerteti Major Máté: Az építészet új világa" c. tanulmánykötetét.

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 251-252.

Gerő László

„Építészeti műemlékek feltárása, helyreállítása és védelme", Bp. 1958. – c. műve ródítve

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 240.

Gerő László

ismerteti Alison Smithson (ed.): Team 10 primer
c. könyvét

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz., p. 252-255.

Gerő László

felszólalása a MTA Építéselméleti és Történeti Bizottsága Műemléki Albizottságának hallókéői ülésén

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz, p. 243.

Gerő László

Pápa c. könyvéből idézi dr. Rutkay Ilona cikke (Gondolatok a pápai Fő utca rendezése körül)

Műemlékvédelem, 1969. 4. sz. p. 242.

Gerő László

Gerő László: Felfedező úton épületeink között. - Bp. 1966. Gondolat; Athenaeum nyomda.

——"——. Art Nouveau in Hungarian Architecture. - The New Hungarian Quarterly, 1966. 7. köt. 24. sz. 187-193. l. - Képekkel.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283.l./ 248. l.

Gerő László

cikke: A balatoni régió műemléki helyreállítása
– Építés és Közlekedéstudományi Közlemények, 1966. 10. köt. 1. sz. 45-55. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1969. 3.sz. 243-283. l./ 251. l.

Gerő László dr.

MDK

A várfal déli részének rekonstrukcióját végezte.

202.o.

Repr: A déli nagy rondella és a buzogánytorony
/ 203.o. 194. kép.
A rondellának kaputornya, előtérben a nyugati Zsigmondkori kapu.

203.o. 195. kép.

Borsos - Sódor - Zádor: Budapest. Bp. 1959.

MDK

Gerő László, építész

a siklósi, a budai és a diósgyőri vár műemleki helyreállítási mundiaiért valamint szakirodalmi mundiasságáért az I fokozatú Ybl. Miklós díjat és a velejáró 10.000 Ft.-t kapta.

MTI - Kiosztották az 1959. évi műveszeti díjakat. - Népszava. - 1959 IV. 4. - 10. l.

Gerő László, [építész 1] MDh

1953-ban Gerő László tervei és irányítása szerint megépültek a várfalak, az ú.n. Buzogány-torony, a fehérvári nagy rondella, a déli nagy rondella, a Zsigmond-kaputorony és a várkapu.

Kocsis Sándor: Meggyorsult a Vár helyreállítása

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 24. 9. l

dr. Gerő László, [építész?] Dk

Az Ép. Min. konzultatív vázlizottsága megvizsgálta a dr. Gerő László készítette terveket is, amelyek a [Vár]palota melletti, középkori műemlékek helyreállítására vonatkoznak.
(Zsigmond kozabeli déli nagyterem, Mátyás-kori kettős várkápolna, Nagy Lajos-kori István-torony stb)

– Elfogadták a Vár központi épületszárnyának helyreállítási terveit 6. l

Népszabadság, Bp. 1960. szept. 20.

M.D.K

GERŐ László építész

1959. évi Ybl-díj I. fokozat

a sibiui, a budai és a diósgyőri

várak műemléki helyreállítási mun-

káiért, valamint szakirodalmi mun-

kásságáért

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 137. l.

M. D. K

Gerő László építész

A középkori erőd modellje 1949.

" " " 1950.

(Repr.)

Gerő László: A budai vár helyreállítása Bp. 1951. 166. l. 169. l.

K. D. K.

GERŐ László évíteri

A fehérvári rondella helyreállitoisa (Repr.)

Gerő László. A budai vár helyreállitoisa Bn. 1951. 90. l.

MDK

GERŐ LÁSZLÓ

Egri müemlékvédelmi vizsgálatok.

Gerő László:Eger. Budapest 1954.p.35.

Képzőművészeti Alap kiadása.

MDK.

Gerő László, dr. (?)

Az ő tervei alapján állítják helyre a palota (Budapest) melletti középkori műemlékeket.

(v. a.): Ilyen lesz az újjáépített Vár.
Ország-Világ, Bp. 1961. 1. sz. (19. l.)

Gerő László és Szakál Ernő

Tervezték a visegrádi ~~kere~~ folyosó helyreállítását

Horler Miklós: Rancak műemlékvédelmének problémái

Műemlékvédelem 1964 1a 20.l

Kér

Név: . . . . . .

Születési év: . . . . . Hely: . . . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . . . .

Önálló kiállításai: . . . . . .

Mely kiállításokon vett részt: . . . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Gerő László

Terverte a Rév fülöpön lévő templom-
rom helyreállítását

Gloser Miklós: Romok műemlékvédelmének módszerei
Műemlékvédelem 1964 1a. 7.l

dőiv

ok művészetéről

Milyen pályázatokon vett részt: . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

Gerő László

Építész, a Fortuna u. 15 n. házat
építette ugyan

Szirmai Józsefné: Levél a szerkesztőséghez
a vári építkezésből
Műemlékvédelem 962 1 n. 27. l.

dőiv

sok művészetéről:

Milyen pályázatokon vett részt: . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Milyen megbizásai voltak (vannak): . .

. . . . . .

. . . . . .

. . . . . .

Jelentősebb müvei:. . . . . .

. . . . . .

M.D.K.

Gerő László, építész

és Párvándi István
voltak Farkas István
munkatársai a Vár újjá-
építési terveinél

Balczer Elemér: Mi legyen a Várral ?-

Esti Budapest, 1956, jun. 28.

dr. Gerő László, [építész W] MDK

Az „arany ulma" palotá
helyreállítási terveit készítette.

Aczél Korách Tamás: Feltámadt romjaiból
Mátyás budai palotája 3.

ESTI HIRLAP, bp. 1965. ápr. 8.

M.D.K.

Dr. Gerő László, építész

rekonstruálta az újjászülető Budavár emeleti nagyterm-ét, melynek képét körli

Dr. Radnai Lóránt: Az újjászülető Budavár

ÉLET és TUDOMÁNY, Bp.1965. XX évf. dec. 2. sz.

2423. old.

N.D.R.

Gerő László
építész

A Kolozsvári Mátyás Király-tér építé-
szeti kialakítására hirdetett pályá-
zaton, harmadik helyen, 1500 pengő-
vel jutalmazott első díjat nyert.

Új Magy. 1942. V. 9.

Gerő László épitész M.D.K.

Révfülöp, templomrom támasztó hozzáfalazása

repr.

Horler Milós: Romok müemlékvédelmének módszerei.
Müemlékvédelem, 1964. 1. sz. ~~2.1.~~ 7.1.

Gerő László

A Budavári Miklós-torony restaurálása 1942-43.

Műemlékvédelem I 67/2. 99. l.

Gerő László M.D.K.

A siklósi vár müemléki tervezésén dolgozott.

Ferenczy Károly
Müemlékvédelem 1966/2. 84. 1.

Gerő László

A sárospataki vár helyreállitási munkáin dolgozott.
1950.

Détshy Mihály: A sárospataki vár helyreállitása

Magyar mü emlékvédelem 1961-1962. Bpé 1966. 85.1.

M.D.K.

dr. Gerő Károly, építész

tervez a három egyenlő 1500 p-ös díjak egyikét harmadik helyen nyerte el a Kolozsvári Mátyás Király-tér átalakítására kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1942. LXIII. évf.

máj. 13 sz. 5. old.

Gerő László, építész

MDK

Megnyitó beszédet mondott ápr. 4-én az Ybl-emlékkiállításon.

– : Ybl Miklós emlékünnepségek Székesfehérvárott 10.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. ápr. 7. [Vidéki]

MDK

Gerő László dr.

A kolozsvári Mátyás király-tér átalakitására kiirt tervp.-on a harmadik 1500 pengős dijat Gerő László dr. pályaműve kapta.

Pesti Hirlap, 1942.máj.9.

Gerő László [életkép]

MDA

A megemlékezést írta.

Gerő László: Ybl Miklós 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1964. aug. 2.

MDK

Gerő László

A kolozsvári Mátyás király-tér épitészeti kialakitásának tervére hirdetett nyilvános tervp.-on az 1500 pengővel jutalmazott dijat, hammadik helyen Gerő Lászlónak itélték oda.

Uj Magyarság, 1942.máj.9. 8.lap

M.D.K.

Szerb László, építész

Terve 300 pengős pályázatban részesült a városszéli telepítés – és a munkás lakóházak tipustervei-nek pályázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1932. LIII. évf.
Szept. 5. sz. 3. old.

Mdk.

Gerő László Ybl díjas

A Bükk-hegységben fekvő-öskohó ipari műemlekké való helyreállításának Tervezője

ifj Horváth Béla. Miskolc

1962, 110., 265., l

60 jegyzet

mdk.

Gerő Laszló

Magyarországi Várepítéseet 1955, 220. oldal."

"Erzsébet utca Vár. Miskolc Diósgyőr (III. ker) Műemlék.

Szabályos négyzetes alaprajzú belsőtornyos síkföldi vár maradványa.

Alaprajzok 171, 172.
Kepek 173. 174. 175. 176. 177.

ifj Horváth Béla Miskolc 1962

236, 37-38-39-40-241 ig.
108, 109, 110. 111. jegyzetek.

MDK

dr. Gerő László

tervei alapján restaurálják a 9oo éves
tpl-ot

Helyreállitják a belv.i főplébánia templomot.
Hirlap, 1948. aug. 13.

Gerő László

Gerő László és Ormos Imre tervezték a budai Várpalota belső kertjét.

/rövid képes ismertetés/

Magyar Építőművészet, 1972.3.sz. /építészet és szabadidő/ 25.1.

Gerő László

dr. Gerő Károly, építész

Plakettet kapott.

— : A műemlékvédelem centenáriumi ünnepsége az Akadémián 7.

Népszabadság, Bp. 1972. ápr. 12

GERŐ László

SEDLMAYR János: Gerő László köszöntése. -
Magyar Müemlékvédelem, IX (1984) 449 - 451.p.

gére támaszkodott. szintén politikai k miatt Teleki is ők" közé tartozott, nazták *Pethő* Sándor 1940 nyarán. Teleki zenete valahogy úgy ító főszerkesztőt meg jobb időkre. Szöve- tehát, s nagypolitikai *Magyar Nemzet* és a zötti kapcsolat.

lőre kellett bocsátani pontosabban érzékel- tékelhessük: miért is a fél évszázaddal ez- *ar Nemzet* olyan ki- ki Pál halálával. Ami ban következik: jel- lvények öt évtized tá-

k a szemelvények ab- ől beszélnek, s abban

jelent meg az elhunyt miniszterelnökről.

E megemlékezés szerzőjét a lap nem tünteti fel, szerkesztőségi állásfoglalásnak tekinti a nekrológot, ám egy kilenc nappal későbbi cikkből — amelyből ugyancsak idézünk majd néhány passzust —, egyértelműsíthető, hogy a nekrológot *Parragi* György, a lap főmunkatársa írta.

magyarok életét követeli áldozatul a Gondviselés, hogy ovább élhessen. Eszmék, gondolatok bajvívóit a harc he- össze, hogy eszméik számára időtlen életet biztosítson. nemzetet fenntartó Gondviselés látszólag kegyetlenséget emzettel, igazságtalanságot az áldozatul elragadott egyén, voltaképpen a nemzetet és a tragikusan elsodort egyént ja fel, elveszi múló napjait, hogy örökkévalóságot biztosít- etnek és a megsemmisíthetetlen nemzet szívében az áldo- egyénnek

agi, s a „tragikus hir- halál esszébe juttatja snak a *Széchenyi* ha- *„halhatatlan sorait"*, mint motívum majd rdossy László búcsúz- be is: *„És mennyi har- nmagával? Hány iz-*

gatott álmatlan éjjelen?"

Már ebben az első, a halál döbbenetekor megfogalmazódó emlékezésben megjelenik a *mítosz*, pontosabban az *egyik* mítosz, az, amelyik azt sugallja, hogy Teleki, de inkább olvassuk a pontos idézetet:

DR. GERŐ LÁSZLÓ HERDER-DÍJAS

DIE UNIVERSITÄT WIEN VERLEIHT AUF BESCHLUSS
DES KURATORIUMS DEN

GOTTFRIED-VON-HERDER-PREIS

DER VON DER STIFTUNG F.V.S. ZU HAMBURG
FÜR VERDIENSTVOLLES WIRKEN IM SINNE EINER
FRIEDLICHEN VERSTÄNDIGUNG UNTER DEN VÖLKERN
ZUR VERFÜGUNG GESTELLT WURDE, FÜR DAS JAHR 1974

UNIVERSITÄTSPROFESSOR ARCHITEKT
Dr. LÁSZLÓ GERÖ
BUDAPEST

Azzal, hogy Johann v. Gottfried Herder (1744—1803) a XVIII. század végén felfedezte a népköltészet elvi jelentőségét, rámutatott arra, hogy a kis népeknek is van mondanivalójuk Európa és a nagyvilág számára. Herder nemcsak érdeklődött más országok költészete iránt, hanem közvetítője is volt a különböző kulturális áramlatoknak és mindig a humánum filozófiáját hirdette. Munkásságának emlékére a nemzetek humánus szellemben való kulturális együttműködése érdekében alapították 1964-ben a Herder-díjat, amellyel minden évben azokat az európai tudósokat, művészeket és építészeket tüntetik ki, akik életművükkel az európai kultúra megőrzésén és továbbfejlesztésén munkálkodtak és ezzel elősegítették a nemzetek egymás iránti tiszteletét és barátságát. A magyarok közül ez évben dr. Gerő László építészt tüntették ki e díjjal a magyar építészeti emlékek védelmében kifejtett munkásságáért és a magyar történelmi építészet Európa kultúrájában betöltött szerepének tudományos és népszerűsítő ismeretterjesztéséért.

Dr. Gerő László 1909-ben született Szombathelyen. Építész, címzetes egyetemi tanár, az Országos Műemléki Felügyelőség egyik legrégibb vezető munkatársa, a Magyar Építőművészek Szövetségének alapító és vezetőségi tagja, ICOMOS-tag, a Nemzetközi Várintézet (Internationales Burgeninstitut) Tudományos Tanácsának alelnöke, a MŰEMLÉKVÉDELEM c. szakfolyóirat főszerkesztője, a Műszaki Könyvkiadó Építőművészeti Szerkesztőségi Tanácsának elnöke és egyben kiadónk egyik legrégibb szerzője. 1957-ben a Szocialista Munkáért Érdeméremmel, 1958-ban Ybl-díjjal, 1969-ben a Munka Érdemrend ezüst fokozatával, 1973-ban Állami díjjal tüntették ki. Gerő László azok közé a kevés számú aktív építészek közé tartozik, akik mint építészeti szakírók is termékenyek. Több mint 300 szakcikket írt és 20 könyve közül (csak a magyar nyelvű kiadványokat számítva) 7 a Műszaki Könyvkiadónál jelent meg. Építészeti munkái közül a legjelentősebb és egyben élemű műve a budai várpalota középkori maradványainak helyreállítása. Ezt a velen-

...zaló szakemberek számára nyújtanak konkrét segítséget a mindennapi munkában.

A Műszaki Könyvkiadó kislexikon-sorozata sok vonatkozásban a kézikönyvekhez hasonló műveket tartalmaz, nevezetesen itt is egy-egy iparág lehetőség szerinti teljes ismeretanyagának összefoglalásáról van szó, ezekben értelemszerűen a feldolgozás nem *logikai*, hanem *lexikális*, az anyagrészek nem didaktikusan kapcsolódnak egymáshoz, hanem ABC-rendszerben követik egymást, s ha már a párhuzamnál tartunk, bizonyos hasonlóságot állapíthatunk meg a zsebkönyvek és a minilexikonok között. Ez utóbbiak ugyanis szintén csak egy iparágon elhatárolt szűkebb terület ismeretanyagát adják ugyancsak nem logikai, hanem lexikális sorrendben.

Az összefoglaló művek kiadásával kapcsolatos jó tapasztalatok arra ösztönzik a kiadót, hogy a megkezdett úton továbbhaladva, tovább növelje ennek a kiadási ágazatnak a súlyát és újabb összefoglaló művekkel gazdagítsa a mennyiségileg és témaválasztásban egyaránt gyorsan fejlődő s műfajilag erőteljesen differenciálódó magyar műszaki irodalmat.

Fischer Herbert
a Műszaki Könyvkiadó irodalmi vezetője

A Műszaki Könyvklub húszezredik tagja

Fischer Herbert, a Műszaki Könyvkiadó irodalmi vezetője (balról) üdvözli a klub húszezredik tagját, Prohászka Bélát

Május hó 8-án a Bajcsy-Zsilinszky úti Műszaki Könyvklubban ünnepélyesen köszöntöttük a klub húszezredik tagját, Prohászka Bélát, a MAFILM hangmérnökét.

Húszezredik tagunkat a Műszaki Könyvkiadó irodalmi vezetője fogadta és megajándékozta.

A Könyvklub 1965 óta tevékenykedik és egy esztendeje kibővítve, korszerűsítve fogadja az érdeklődőket. Tagjai között egyetemi tanárok, mérnökök, szakmunkások, egyetemi hallgatók, valamint a technika iránt érdeklődők e... aránt megtalálhatók.

cei carta követelményeinek megfelelő példaszerű restaurálási munkát a külföldi szakemberek is Európa legjelentősebb helyreállítási munkái közé sorolják. Mint a Műemlékek Országos Bizottságának egyetlen építésze, első volt, aki a műemlékek helyreállításának kivitelezését is elvégezte, eleinte mint tervező, anyagbeszerző, munkavezető és építész egyszemélyben. Az ő kezdeményezésére szervezték meg később a Műemléki Felügyelőség önálló kivitelezési osztályát, majd vidéki munkahelyeit.

Ő volt az első, aki ipari műemléket is helyreállított (ómassai őskohó). Az ő tervei szerint készült budai középkori várpalota helyreállítási munkája volt a megindítója a többi magyarországi várrom kutatásának és helyreállításának, az őáltala megállapított várfejlődési periodizációk alapján. Gerő László kezdeményezésére rekonstruálták a budavári palota középkori kertjeit, amelyek mint gótikus kertek egyediek a világon. Ő indította el a Műemlékvédelem című folyóiratot, amelynek ma is főszerkesztője. Ő az első, aki a műemlékvédelmet és műemlék-helyreállítást, mint önálló tantárgyat adja elő a Műszaki Egyetemen és a Képzőművészeti Főiskolán. Továbbá az ő kezdeményezésére indultak meg a városképi és műemléki vizsgálatok. Abban, hogy a műemlékvédelem nálunk, Magyarországon ma széles rétegek által támogatott közügy, nagy része van Gerő László munkásságának. Nevelő munkájával és széles körű ismeretterjesztő írásaival nagy létszámú fiatal tehetséges építészgárdát állított a műemlékvédelem szolgálatába.

Gerő László rangos nemzetközi kitüntetéséhez kiadónk őszintén gratulál. További munkásságához jó egészséget és sok sikert kívánunk.

25 éves az MTESZ

A múlt év végén ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, vagy ahogy már egyre többen ismerik: az MTESZ. A mérnökök szervezkedésének Magyarországon már nagyon régi hagyományai vannak, több egyesület még a múlt században alakult, a legtöbb mégis az MTESZ kezdeményezésére az elmúlt 25 évben kezdte meg munkáját. Így érthető, hogy az idén alig múlik el hónap, hogy valamely műszaki, tudományos egyesület ne ünnepelné 25 éves jubileumát, mint ahogy nemrégiben is tette pl. a Gépipari Tudományos Egyesület.

A műszaki tudományos egyesületek kezdettől fogva nagy érdeklődést tanúsítottak a műszaki könyv- és folyóiratkiadás iránt, s a ma is élő legrégibb folyóiratok ezeknek az egyesületeknek a gondozásában készültek és készülnek.

A műszaki folyóiratok legtöbbjének és legjelentősebbjeinek ma is a műszaki tudományos egyesületek a gazdái, de kezdettől fogva élénk érdeklődést tanusítottak a műszaki könyvkiadás iránt is. A Műszaki Könyvkiadó és jogelődei szerkesztőségi tanácsaiban mindig is ott voltak a különböző tudományos egyesületek vezetői és azok az egyesü-

letek nemegyszer kezdeményezték egy-egy fontos sorozat megindítását vagy egy-egy jelentős könyv kiadását.

Mindez egészen természetes, ha meggondoljuk, hogy a műszaki könyvek szerzői, fordítói, lektorai elsősorban az egyesületek tagságából kerültek ki, mint ahogy szükségszerűen az olvasók maguk is egyesületi tagok. A műszaki információ egyik legfontosabb bázisa maga a tudományos egyesület és egyik legfontosabb hordozója a műszaki könyv. A cél mindkét esetben azonos: közvetíteni az olvasóhoz a legújabb és legkorszerűbb műszaki eredményeket, megismertetni az olvasót a műszaki fejlődéssel, s teszik ezt az egyesületek előadások, konferenciák megrendezésével, folyóiratok kiadásával, a Műszaki Könyvkiadó pedig azzal, hogy közrebocsátja a már megérlelt eredményeket összefoglaló legfontosabb szakkönyveket.

Mivel ezek a munkák kiegészítik egymást, egészen természetes, hogy bizonyos együttműködés alakul ki, s ez mindenképpen hasznos és jó, még akkor is, ha talán egyes esetekben nem funkcionál olyan rendszeresen, mint ahogy az mindkét fél számára kedvező és hasznos lenne.

Föltétlenül arra volna szükség, hogy a műszaki társadalom részéről jelentkező igényeket, az e társadalmat reprezentáló egyesületek rendszeresen és szervezettebben juttassák el a kiadóhoz, s ugyanakkor segítsenek abban is, hogy a már megjelent könyvek valóban eljussanak a címzettekhez, hogy mindenki megtudja, ha egy őt érdeklő könyv jelent meg.

E kettős munkának természetesen többféle formája is elképzelhető, az is lehet, hogy a különböző szakterületek igénye szerint más és más megoldás a jó, a célszerű, a hasznos. A legfontosabb, hogy keressük ezeket a megoldásokat, s akkor ez az együttműködés mindkét fél számára előnyös lesz, de főleg előnyös lesz azoknak a mérnököknek és technikusoknak a számára, akiket az egyik fél mint tagokat, a másik mint olvasókat tart nyilván.

Dr. Aba Iván

Felkérjük klubtagjainkat, hogy a megrendelések teljesítésének meggyorsítása érdekében, vásárlásaiknál minden esetben tüntessék fel klubtagsági igazolványuk számát.
A műszaki irodalom és a Műszaki Könyvklub iránti érdeklődést mutatja, hogy Csehszlovákiától kezdve Afrikáig és Ausztráliáig bezárólag, a világ minden tájára több száz Híradót küldünk szét negyedévenként.

GERŐ László

Kubinszky Mihály: Gerő László emlékezete. = M. Szemle, 4, 1995, 6. 614–615.

A NEMESSÉG KÖTELEZ

GONDOLATOK AZ ITÁLIAI MŰALKOTÁSOK RESTAURÁLÁSÁRÓL

■ SÁROSSY PÉTER

Bergamo büszke városfalaitól néhány kilométerre, Luranóban van a Secco Suardo grófok ősi kastélya, amely ma, szerény homlokzati díszítésével szinte észrevétlenül simul a kis falu főutcájának képébe. Az ódon fakapu, a vadszőlővel

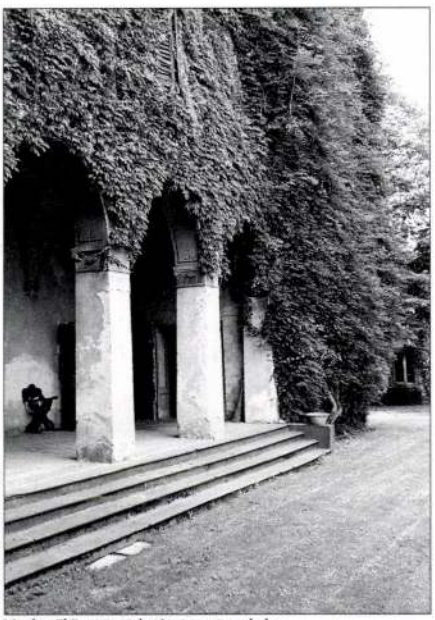

A szerző felvételei

Vadszőlő mögé bújt évszázadok

benőtt boltíves portikusz, a kertekre nyíló ablakok zöld spalettái azonban hosszú évszázadok emlékét őrzik. A történelem e zavarba ejtő jelenléte a tágas termeket járva csak erősödik a látogatóban. A falakon családfa és akkurátus felmérési rajz mutatja a *"Suardo testvérek"* ágasbogas leszármazását és egykori családi birtokait. Tárgyak *in situ* kétszáz éve a konzolasztalokon; a termekben otthonosan mászkáló kutyák talán Carpaccio vásznairól kerültek ide, a felkötött, súlyos függönyökön átszüremlő, mozarti bájú déli harangjáték pedig mintha a *tegnap szigetét* idézné, amelynek partjait az idő hiába ostromolja évszázadok óta.

A történelemről egyébként épp elég szó esik, miközben a kastély jelenlegi tulajdonosa, *Lanfranco Secco Suardo* úr az első pazar kerti ebéd után önmaga szervírozza a jelenlévő hölgyeknek s uraknak a kávét. Fesztelen társasági eleganciával mesél egy pohár rubinszín Valcaleppio mellett – ez a jellegzetes bergamói bor külön cikket érdemelne – az egyik szoba sarkában lévő kalitkáról, amelyet Giuseppe Secco Suardo készített a 19. század végén. Aztán nagyapjának dédapja, a híres Giovanni Secco Suardo gróf is szóba kerül, akinek nevét az Associazione Giovanni Secco Suardo, azaz az ÁMRK-t együttműködésre felkérő Társaság is viseli. Ki ez a nagy formátumú személyiség, akinek nemes eszméi okán mi itt lehetünk ma?

Giovanni Secco Suardo grófot (1798-1873), aki 1831-től Milánó város központi gyűlésének küldötte volt, gyűjtőszenvedélye vezette a művészi technikák tanulmányozásához. Találkozása a restaurálással döntően befolyásolta az életét, olyannyira, hogy az 1850-es évek elejétől a festményrestaurálásnak szentelte magát, és Luranóban figyelemreméltó restaurátorműhelyt hozott létre. Tevékenysége során olyan nemzetközi tekintélyekkel vitatta meg a különböző technikai és módszertani kérdéseket, mint *Paul Kiewert*, vagy *Maximilian Pettenkofer*.

A restaurátorműhelyek ebben a szárnyban voltak, mutat az épület egy részére Lanfranco úr, amint egyfajta petrarcai *ozio letterario*, teremtői nyugalom vesz erőt rajtunk a kertben a gyümölcstorta elfogyasztása után.

A gróf elméleti és gyakorlati festészeti tapasztalatait megírta és az utókorra hagyta. A *Sulla scoperta ed introduzione in Italia dell'odierno sistema di dipingere ad olio* című, akkurátus jegyzetekkel ellátott munkája az olajfestés itáliai történetéről 1858-ban jelent meg. 1866-ban, miután a Közoktatási Minisztérium megbízta, hogy a firenzei Uffizi Képtár műhelyében tartson restaurátor tanfolyamot, megjelentette a számos kiadást megélt *Manuale ragionato per la parte meccanica dell'Arte del Ristauratore di dipinti* című munkáját, amely nélkülözhetetlen kézikönyvévé vált a korabeli restaurátoroknak, gyűjtőknek és műkedvelőknek. E művek modern kritikával megfogalmazott kérdésfelvetéseikkel új megvilágításba helyezték a restaurálás elméleti (különösen etikai) és gyakorlati problémáit, s így jelentősen hozzájárultak az itáliai festmény-restaurálási kultúra fejlődéséhez.

A gróf kiemelkedő szellemi tevékenységének egyenes ági leszármazottja a mai Giovanni Secco Suardo Társaság, amely Lanfranco úr elnöklete alatt működik, s amely 1991 óta tudományos központként fogja össze az olasz restaurálás-történet területén végzett kutatásokat, kiadói tevékenységével is ösztönözve azokat.

A luranóiak ambíciói azonban túlmutatnak a határokon: nemzetközi szakmai konferenciáikkal, illetve projektjeikkel európai tudományos hálózat létrehozásán fáradoznak. Ennek az erőfeszítésnek a gyümölcse többek között az a nemzetközi projekt, amelyben az ÁMRK is részt vesz. Éppen egy korábbi, az olasz restaurátorok történeti adataiból összeállított, több modult magában foglaló restaurálás-történeti adatbank szakmai sikerén felbuzdulva – s e munka során konstatálva, hogy a restaurálás gyakorlata sohasem írható le csak lokális módszerekként és események sorozataként – született meg ugyanis az az igény, hogy a kiemelkedő restaurátorok kapcsolatait európai összefüggéseiben vizsgálva *nemzetközi restaurálás-történeti adatbank*ot hozzanak létre.

Példaként lehet említeni *Mauro Pellicioli*, a milánói Bréra Képtár főrestaurátora két világháború közötti magyarországi tevékenységét (Esztergom, Sümeg, Ják), amely jelentősen befolyásolta a korabeli falkép- és festményrestaurálás hazai szemléletét, s olyan nagy restaurátoregyéniségeket is, mint például *Kákay Szabó György*.

Örömmel csatlakoztunk tehát ehhez a kezdeményezéshez –, amelyet a Kultúra 2000 program keretei között az EU is támogatott – mert reményeink szerint a több éves kutatómunka hozzájárul majd a magyar festmény- és falképrestaurálás történetének nemzetközi megismeréséhez, illetve azzal is kecsegtet, hogy egy eddig Magyarországon kevéssé kutatott terület a szakmai figyelem középpontjába kerül.

Reneszánsz "gondolkodószék"

Giovanni Secco Suardo gróf, aki *"már gyermekkora óta olyannyira szerette"* a művészeteket, mint erről 1858-ban megjelent *"szerény munkája"* ajánlásában vall *"drága barátjának"*, Girolamo d'Addának, bizonyára nem sejtette, hogy szenvedélye nemes elkötelezettséget jelent ma is Luranóban, illetve mindazok számára, akik szellemi örökét magukénak tekintik Európában. ■

GERŐ LÁSZLÓRA EMLÉKEZETT A CASTRUM BENE EGYESÜLET

■ BUZÁS GERGELY - TEREI GYÖRGY

2005. október végén Visegrádon rendezték meg a Castrum Bene Egyesület már szokásossá váló őszi egynapos konferenciáját. Ezúttal *Gerő Lászlóra*, az egyesület első elnökére emlékeztek a nagy számban megjelent tagok és érdeklődők. A házigazda, *Szőke Mátyás* igazgató köszöntő szavaiban Gerő László műemlékvédő és műemléket bemutató munkásságát hangsúlyozta. A sokoldalú szakember építész tevékenységéről a pályatárs *Koppány Tibor* szólt, személyes élményekkel sorolva fel az építész pályafutásának főbb állomásait. *Feld István* "Gerő László, a magyarországi középkori várak első rendszerezője" című előadásában a várkutató szakember máig alapmunkaként használt könyvét, a Magyarországi várépítészet című kötetet elemezte. A délelőtti utolsó előadójaként *Domokos György* a Gerő László 16-17. századi hadiépítészetről szóló munkásságáról, beszélt külön megvizsgálva, hogy milyen forrásokra támaszkodhatott a szerző. *Valter Ilona* pedig a Műemlékvédelem szerkesztőjeként folytatott hosszú munkáját méltatta.

Gerő László

Az ebédszünetben *Buzás Gergely* vezette végig a királyi palota új, visszaépített termeiben az érdeklődőket.

A történeti épületek virtuális rekonstrukcióinak szerepét tárgyaló előadások rávilágítottak ennek az új eszköznek a sokrétű felhasználási lehetőségeire.

Először két előadás a virtuális rekonstrukciók bemutatási eszközökként való alkalmazását illusztrálta. *Zsidi Paula* Aquincum római romjairól készített rekonstrukciós rajzok és modellek történetével ismertette meg a hallgatókat, a 18. századtól napjainkig, a legújabb, különleges digitális technikával megjelenített rekonstrukciókig, a "Kronoszkóp"-ig. *Szentgáli Ádám* ismertette a SZTAKI-ban kifejlesztett technikai megvalósítását ennek, a romterületen felállított, látcsőhöz hasonló szerkezetnek, amelybe betekintve a romterület egyes részeinek rekonstrukcióját tekinthetik meg a látogatók. Ezt követően *Jakab József* egy internetre (varak.hu honlap) készített, saját fejlesztésű, egyszerű, ám igen hasznos szoftvert mutatott be, amellyel a hagyományos – szintvonalas, sáncokat, árkokat csak szimbólumokkal jelölő – földvár-alaprajzok térbeli, forgatható formában jeleníthetők meg, sokkal szemléletesebbé téve ezeket az absztrakt felméréseket.

A délután két újabb előadás a virtuális rekonstrukcióknak a tudományos kutatásban való felhasználási lehetőségeibe nyújtott bepillantást. Domonkos György az egri vár wrml formátumban készített számítógépes modelljeit mutatta be: a vár 1552-es állapotát, valamint az Ottavio Baldigara-féle kiépítési tervek alapján készült, a valóságban teljes egészében soha fel nem épült erődítéseket. A számítógép képernyőjén bejárható, a térbeli viszonyokat pontosan ábrázoló modellek mindenki számára könnyen érthetővé tették a történeti eseményeket, illetve rávilágítottak az ostrom utáni újjáépítés indokaira, s félbemaradásának okaira is. Ezt követően jelen beszámoló szerzője, *Buzás Gergely* a tatai vár építéstörténetét bemutató rekonstrukcióit ismertette, amelyet egy építészi tervezőprogrammal (Archline.xp2005) készített el.

A konferencia utolsó szakaszában két előadásban építészek mutatták be munkáikat, amelyek során térbeli modellező szoftverekkel készítettek középkori épületekről lenyűgözően valósághű látványterveket. *Pintér Tamás* és *Fülöp Róbert* e módszernek a műemléki helyreállítások tervezésében betöltött különböző lehetőségeiről beszélt. Például a siklósi várnak a helyreállítás egyes verziói közötti döntést segítő, a pápai kastélynak a világítástervezését lehetővé tévő, vagy a martonyi pálos kolostor helyreállítási terveinek a teljes részletességű, a szó szoros értelmében kövenkénti térbeli kidolgozását megvalósító terveit mutatták be (Rhinoceros). Végül *Benkő Csabának* a középkori zirci ciszterci apátsági templomról gyönyörűen kivitelezett virtuális rekonstrukcióját láthattuk (3DStudioMAX), mely nem helyreállítási, hanem csak bemutatási céllal készült, sokrétű forrásanyag felhasználásával.

A konferencia szervezőit is meglepte, hogy milyen nagyfokú és milyen sok oldalról közelítő érdeklődés tapasztalható, ma már hazánkban is, a virtuális történeti rekonstrukciók iránt. A konferencia tanulsága, hogy érdemes és szükséges az ilyen törekvéseknek gyakori fórumot biztosítani, ahol a muzeológus, történész, régész, építész, grafikus és számítástechnikus szakemberek megismerhetik egymás munkáit, céljait és eszközeit, valamint az érdeklődő közönség elé tárhatják eredményeiket.

(A konferenciára jelent meg a Castrum Bene Egyesület és a Historiaantik.hu Kiadó közös kiadásában a Castrum folyóirat ez évi 2. száma.) ■

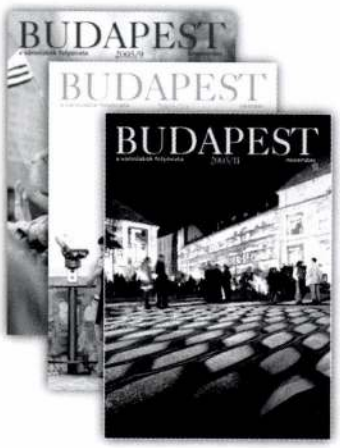

Csak egy BUDAPEST van!

HUSZONKILENCEDIK ÉVFOLYAMÁHOZ ÉRKEZIK 2006 JANUÁRJÁBAN A FŐVÁROS REPREZENTATÍV TARTALMÚ ÉS KIVITELŰ KULTURÁLIS FOLYÓIRATA, A

BUDAPEST
A VÁROSLAKÓK LAPJA

HA ÖN ÉRDEKLŐDIK A FŐVÁROS MÚLTJA, JELENE ÉS JÖVŐJE IRÁNT, HA IGAZÁN MEG AKARJA ISMERNI A VÁROST, AHOL ÉL: FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA. SZEREZZEN BARÁTAINAK, ISMERŐSEINEK, CSALÁDTAGJAINAK IS KELLEMES KARÁCSONYI, ÚJÉVI MEGLEPETÉST MAGAZINUNKKAL!

ELŐFIZETÉSI DÍJ 2006-BAN, 12 SZÁMRA: 5 000 FT (A LAP PÉLDÁNYONKÉNTI ÁRA 480 FT)

Fizessen elő lapunkra, adatait – név, cím – küldje el kiadónkba (PressXPress Bt. 1089 Budapest, Elnök u. 1.), illetve a http://budapest.neuropolis.hu honlapon jelezze szándékát, kérésére csekket vagy számlát küldünk.

M.D.K.

GERŐ László építész

Aquincum kolónia-város körszín-
házának rekonstrukciója (1941.) Repr.
Siklós, várkápolna restaurálása
A budai vár erőditésének helyre-
állítása

Rados Jenő: Magyar épitészettörténet Bp. 1961.

21, 22, 119, 121, 123, 370.

Gerő László MDK

Mártirok 23 utja 23. Ferences templom.
Az ágostonrendiek országuti templomát Nepauer Máté 1753-70 közt épitette. II. József 1785-ben a ferencesekmek adta.
Homlokzatát hleyreállitotta Gerő László 1952-ben.

Repr. 135. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

73.1.

Gerő László MDK

Panaszkodnak a müemlék védők

Gerő László hazai müemlékek védője nyilatkozik.

mélt.

/Pesold Ferenc irása/

Esti Hirlap 180 sz. 1957. aug. 3 2 old.

MDK

Gerő László

Ferencvárosi r.k plébániatemplom. Bakáts tér.

Tervezte Ybl Miklós, épült 1867-79.
Helyreállitotta Gerő László, a freskókat /Lotz és Than/ Kákai Szabó György. 1949.

Repr. 265. kép.

Zakariás Gy. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
168-69.l.

Gerő László MDK

Várkertbazár. Ybl Miklós 1872.

A várbazárt / Ybl Miklós tér 2-6/ 1959-60-ban Kacziba Ferenc állitotta helyre.
Az ásatás folyamán a várbazár mögött előkerült középkori várfalrészek és lépcsőtorony maradványait Helyreállitotta Gerő László 1959-1960-ban.

Repr. 126. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

65.l.

Gerő László

A római katonai amfiteátrum maradványait feltárta a Fővárosi Régészeti Intézet 1935-40 közt, egy szakaszát Gerő László rekonstruálta.

Repr. 153. kép.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: Budapest. Bp. 1961. 87.1.

Gerő László

Bp. belvárosi plébániatemplom /Március 15. tér/ főoltárát Hild János tervezte 1801-ben /jelenleg a rákoskeresztúri templomban/.
Az 1890-ben készült Steindl -féle Zsolnay majolika főoltár 1944-45-ben elpusztult.
Új főoltárát Gerő László tervezte, Molnár C Pál képeivel, Antal Károly domborműveivel.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
III.1.

M.D.K

Gerő László
építész

Az Országház utca 18 sz. épület
helyreállításán dolgozott.

Zolnay László: Ujjáépül a budai várnegyed.
Művészet, 1961. Október 18 l.

Gerő László MDK

A domonkosok Szt. Miklós templomának maradványai. /Hess András tér/ .

A tornyot Lux Kálmán restaurálta, a templomfal Gerő László tárta fel és állitotta helyre. 1943. /1956/ 1957-ben a tornyot Lux Kálmán egy nyolcszögletü emelettel megtoldotta és ujrafedte.

Teljes helyreállitás Csemegi József vezetésével folyik.

Repr. 44. kép.

Zakariás G. Sándor. : Budapest. Bp. 1961.

29.1.

Gerő László

tervei alapján 1950 ben kezdődött a volt királyi palota kertjében a várrendszer feltárása és helyreállitása. Ma a déli rondella /Repr: 15. kép/ a kaputoronnyal és a buzogánytorony /Repr9 13. kép/ áll.

ZAKARIÁS G. SÁNDOR: BUDAPEST. Bp. 1961.

15.1.

15.I.

MDK

Gerő László

Bp. V. Nádor u. 32.

Épitette Wagner Sándor dr. Berghardt számára. 1863.

Helyreállitotta Gerő László. 1949.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.

117.1.

Gerő László, [építén:] MDK

A régi Vár erődítéseinek újjáépítését Gerő László tervei alapján kezdték meg.

Aczél Kovách Tamás: Középkori erődrendszert tárnak fel a Várhegy lejtőin 2.l

ESTI HIRLAP Bp. 1960. júl. 7.

~~MUEML Erwedetem~~

Gerő László, építész

M.D.K.

399-400

a főváros 3 éves terve felett tartott ankétsorozaton ismertette a főváros tervbevett kulturális és egészségügyi építkereseit.

Bertóty István: A főváros 3 éves terve egy ankétsorozat megvilágitásában. Városi Szemle, 34.évf. 1948. 399-400.old.

Gerő László

MDK

Repr: A Palota és a Várnegyed.

/a Palota Janáky István, Gerő László és Pázmándy István, a Várnegyed Kisléghy Nagy István, Zsitva Tibor és Papp Imre terve alapján/

Gramasztói Pál-Polonyi Károly: Budpest holnap. Bp. 1959. 67. lap.

GERŐ LÁSZLÓ

müépitész

a Bükk-hegységben fekvő őskohó müemléki helyre-
állitása

Horváth Béla- Marjalaki Kiss Lajos- Valentiny
Károly: Miskolc 1962. 110.l. 265.l

Gerő László MDK

Központi Tanácsháza./Városház u. 9-11/.
Alapkövét Fortunato prati és Hölbling tette le 1716-ban.
Anton Erhardt Martinelli bécsi építész terve szerint készült 1727-35 között.
A főhomlokzaton kisebb átalakításokat végzett Hegedüs Ármin, 1899.
Helyreállította 1949-ben Gerő László.
Repr. 237. kép.
A templomteret részben helyreállította Rados Jenő 1951-ben.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
131-132. l.

Gerő László

MDK

Belvárosi plébániatemplom/Március 15. tér./

Steindl Imre 1890-ben, Lux Kálmán 1933-ban, Gerő László 1948-ban renoválta. Utóbbi tervezte a szentély ujrafestését, valamint a gótikus szentségfülke eredeti helyén való felállitását, amely Lux Kálmán rekonstrukciója.

1958-ban Borsos László helyreállitotta.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
112.l.

Repr: 119. kép. A belvárosi templom.
200. kép. " " délről.

M. D. K

GERŐ László építész

Aquincumi kolosa amfiteatrum (Korvin Ottó utca) konzerválása és rekonstruálása (1940-43.)

(repr.)

Budapest müemlékei I[1]. Bp. 1962. 406., 407. l

M.D.K.

Gerő László
épitész

A Városrendezési Bizottság a városi középkori műemlékek rekonstrukciójával Gerő Lászlót bízta meg.

Lukinich László: A magyar művészettörténet épitő feladatai
Művészet, 1963. április — 16 lap

Id. Gerő László dr. MDK

Repr: 10. kép: Nógrádmegye települése és Árpádkori birtokmegoszlása.
11. kép: Utak, várak városok a XIII-XV. században Nógrád megyében.
12. kép: Birtokviszonyok N-grád megyében /1335-1544/

A térképeket tervezte Makkai László rajzolta id. Dr. Gerő László.

Genthon: Nógrád. 1954.

Gerő László dr. MDK
a müszaki tudományok kandidatusa

Előadása az épitészettörténeti és müemléki konferencián 1957 okt. 22-én:

A magyar müemlékvédelem problematikája.

ÉKK 1959. 3-4.sz. 425-444.o.
24 ábrával.

MDK

Gerő László épitész

Budapest. Belvárosi templom rekonstr. repr.
Szigliget. Nagy rondella repr.
Ujmassa. Ős-kohó rest. repr.

Dercsényi Dezső:Tiz év müemlékvédelme Magyar Épitőmüvészet 1955.IV.évf.3-4.sz.131.l.133.l.137.l.

Gerő László
építész

M.D.K.

A műemlékek jelentősége a városképben.

Budapest Városépítészet Kérdései (1954)

114.

Jerő László, építész MDK.

a siklósi-, a budai- és a diógyőri vár műemléki helyreállítási munkáiért, valamint szakirodalmi munkásságáért az Ybl M.-díj I. fokozatát nyerte.

-: Az új Ybl Miklós-díjasok

Népszabadság, Bp. 1959. ápr. 4. 17. l

Gerő László égitén M.D.K.

A Fehérvári rondella (Kászim pasa bástya) helyreállítója.

Gerő Gy: Buda török műemlékei.
Bp. 1957 34.

Dec. Lewis Spence P. O. x

1 Princess Amabilis (Princess Pro-
tective) Neptunetide.

Dec. 18 Tsuki Love Matsuhiko
13 1457 Sy

MDK

Gerő László

A belvárosi plébániatemplom modern főoltárának tervezője.

57.o.

Székely László/szerk/: Budapesti zsebkalauz.

Bp. 1959.

M.D.K.

ifj. Gerő László, építész

Terve nyertesként részesült az Eucharisztikus kongresszus alkalmából a Hősök terének díszítésére kiírt pályázaton.

Vállalkozók Lapja. Bp. 1937. LVIII. évf.
szept. 30. sz. 9. old.

dr. Gerö László

javaslata alapján a tervbiráló
bizottság jóváhagyta a budai palotán
a Mária Terézia kori architektúrá-
val azzora kocsalkozatnakon hely-
reállítását, amit a Hauszmann-féle
állapothoz való igazodás megengedett

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

138. l.

MDK

Gerő László [építész?]

Új javaslatot tett a vízi Művészeti Műhelyekre. Középkori hagyomány nyomán épülve alakulna ki a vízi iparművészeti központ.

Acsél Kovách Tamás: Perten vagy Budán? 4

ESTi HIRLAP, Bp. 1909. május 4.

Gerő László, építész

A soproni Előkapu 11.sz.ház kisboltsoranak Riedelm-ayer féle tervét ellenzi.1956. 92.old

Csapody István: 23-24. Hozzászólások a soproni Előkapu 11.sz.ház kisboltsorának kérdéséhez. 91.old

Soproni Szemle. Helytört. Folyóirat. XII.1958. Sopron

dr. Gerő László,

dr. Lux Kálmán és Várnai Dezső építészmérnökök irányították a budai palota helyreállításának tervezését.

Csogány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

141. l.

Dr. Gerő László

– Dr. Kotsis István – Janáky István a Középületterverő Vállalat keretében 4 tervet kérített 1951–59 között a budai palota helyreállításához. 1951-től Flach János, majd Pázmády István katlakorott korzájuk a belső architektúra megterve-zésére.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

46. l.

dr. Gerő László

id. dr. Kotsis István – Janáky István:
A palota 1949. évi újjáépítési terve.
Tusrajz a palota és a középhozi erőd-
rendszer déli oldalá ról. (KÖZTI)
(zepk.)

Czagány István: A budavári palota és a Szent György
téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép
131. l.

Gerő László építész

Munkájával szerepelt a római Collegium Hungaricum képzőművészeti kiáll.-án.

P.N.936.V.24.

Gerő László építész

Tervei és vázlatai a római Collegium Hungaricum képzőművészeti kiáll.-án.

N.U.936.V.16.

MDK

Gerő László ifj.

Az Eusharisztikus Kongressus főoltárának tervp.-án, tervét megvásárolták.

Cikk: Eldölt a kongresszusi diszoltár...

Nemzeti Ujság, é.n. szept.25. 10.lap

MDK

Gerő László ifj.

A 34.nemzetk.eucharisztikus kongresszus tervp.-án, oltártervét megvették.

Cikk: Eldőlt az eucharisztikus kongresz. nagy oltárpályázata.

Magyarország, 1937.szept.25. 6.lap

MDK

Gerő László ifj.

Az eucharisztikus kongresszus tervp.-ára beküldött oltártervét megvették.

Cikk: Az eucharisztikus tervp.eredménye.

Esti Kurir, 1937.szept.25.

Gerő László

vette át 1963-ban Pétsky Mihálytól a sárospataki vár helyreállításának irányítását. 1963-ban elhérült a Vörös torony külső restaurálása, a Perényi szárny udvari homlokratának befejezése.
1964-ben Koppány Tibor vette át a vezetést.

Horler Miklós: Az Országos Müemléki Felügyelőség épitészeti he yreállitásai /1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai k., 289 l., 369 kép, 229-247. l.

231. l.

Gerő László

A Budapesti Belvárosi templom gótikus szerkezetének és a budai középkori királyi vár ásatásainak helyreállítását végezte.

Major Máté: Az építészet uj világa, Magvető, 1969, 112. l.

1021.

1981. augusztus 18. Televizió 1. 21,30 órakor

Magyar kápolna a vatikánban

- 1980. október 8-ának hüvös reggelén, uj kápolnát szentelt fel II.János pál pápa Rómában, a Szent péter Bazilika Altemplomában, a pápa-sirok közelében. Az oratóriumnagló Domine Hungaroro, a magyarok nagy Asszonyának nevét viseli. Szent pietro, magyarok kápolnájára, annak tervezésére gerő László professzor kapott megbizást. Mekkora ez a belső tér?

- Nagyon kicsi méretü, 4,5o széles, kb. ugyanolyan magas, és egy tiszta félkörü dongával fedett. Most, amikor arról volt szó, hogy hogyan legyen ennek a kialakitása, akkor az ajánlatom az volt, hogy szobrászati müvekkel diszitsük fel a belsőt, alakitsuk ki a belső köntösét. Az egésznek, mond juk ugy, hogy az egyházi tartalmát, a diszitésnek a tematikáját , azt a Biboros ur maga készitette, állitotta össze, és engem nagyon meglepett az, hogy az öt-hat magyar szentről, akiről nekem tudomásom volt, azzal szemben ez most már 23-ra szaporodott, beleértve a Boldogokat is, amelyik tematika mögött tulajdonképpen az van, hogy az az akarat, hogy itt minél szélesebben bemutatni a magyar egyházi világnak a nemzetközi kapcsolatait is. A dombormüvek fehér mészkövet kapnak, amelyeket egy ilyen sötét-barna olasz travettin burkolatnak a keretébe ágyazva helyezünk el a falon.

- De ugy tudom, hogy a két végfalon, ott fém lesz.

- A két végfalon bronz van, ott nem kő. A Varga Imre Máriája mögött egy nagyon gazdagon diszitett , sőt aranyozott, keleti motivumokkal, skita szarvas, avar szarvasokkal domboritott lemezfal van. A másik oldalon pedig Tóth Imrének a négy jelenete,

- A kápolna helyét VI.pál pápa jelölte ki 1977-ben. Mit mondott erről Amerigo Tot-nak?

- Hát ezt megkérdeztem a pápától is, hát Szent Atya, hát hogy jött ez az idea?Hát , ez egy régi idea, Szent István korában erről már beszéltek. Aztán a Magyar kápplna, ami akkor létezett, mikor az uj Szent pétert felépitették, akkor leromboltak Konstantinnak a Bazilikáját, abban volt a régi magyar kápolna. Az öreg pápa, lapozgatva a régi levelek, irások között,megtalálta, hogy ott volt egy magyar kápolna. Egy nagyon érdekes dolgot mondott, és ezt én elmondtam a véghelyinek is, és a véghelyi is nagyon meghatódott rajta, ezt mondta szóról-szóról "A magyarok mindig a szellemenben éltek, és most akarom, hogy a fejem mögött legyenek". Na most ezt meg kell magyarázni! pál pápának a

sirja, mert ez ott lesz a pápák sirja mellett, pál pápának a sirja, az határos a Magyar kápolnával, és a feje, ahol van, azt csak egy választófal választja el a magyar kápolnától. "Én most azt akarom, hogy a fejem mögött legyenek". Nagyon szép, amit mondott. pár évvel ezelőtt, évekkel ezelőtt, meglátogatott a Lékay, és mondta, hogy majd mi csinálunk egy magyar kápolnát, hogy nem-csinálnál oda valamit? Mondtam neki, hogy nagyon szivesen; És mi az elképzelése? Mi az elképzelésem? Egy történelmi dolgot akarok csinálni, és egy másik történelmi jelenetet, ami tulajdonképpen a jelenkor, Szóval az elmult és a jelen, szóval összeakarom hozni ezt a két dolgot. Aztán akkor ugy jött ki a Szilveszter pápa átadja a magyar küldötteknek a Szent Koronát, a másik, akiről még a vatikánban, nagy meglepetésemre, sok emberrel beszéltem, nem tudják, hogy miért harangoznak délben. Nem tudják, nem tudják, hogy a Nándorfehérvári győzelem. És, hogy Kalisszus pápa elrendeli, hogy mától kezdve minden délben harangszó szóljon ennek az emlékére. A pápának a titkára nem tudta. Mondtam, mert kérdezte tőlem, hogy min dolgozik? Mondom még nem dolgozom, de majd csinálok valamit. És nem tudta, hogy miért harangoznak délben. Mondom megcsináltam ezt, aztán megcsináltam azt, hogy pál pápa egy, majdnem egyilyen privát, egy ilyen testvéri összejövetelben átadja Lékay-nak a magyar kápolnának a kis modell jét, és ugyanaz a Lékay, biboros diszbe öltözve, a magyar püspököknek a kiséretében visszaadja Wojtillának, hogy szentelje be. Hát szóval ez tulajdonképpen az egész története ennek a relifnek.

- Milyen méret, milyen technika?

- Az ellipszisnek a, mondjuk a nagy tengelye, az mondjuk három méter, és a kis tengelye pedig 1,2, azt hiszem, igen, 1,2. Szóval a figuráktól hány lehet, mekkora lehet? Ekkora lehetnek a figurák,

- És negativban,

- És az egészet negativban vágtam, mert szóval egy nagyon, szóval először is egy elbeszélést kellett csinálni. Szóval egy történelmet elbeszélni, és azt csak figurákon keresztül lehet csak megcsinálni. Történelmet nem lehet elvontan elmondani.

- A hosszanti falakat diszitő domborművekre, a Magyar Állam, az Egyházzal konzultálva, meghivásos pályázatot irt ki. A témákat és az ikonográfiai tájékoztatást a szobrászok megkapták, a müvészi megvalósitást közös szakértői testület birálta el. Hat szobrász dolgozott a kő domborműveken, aki-

ketmár az előkészületek idején meglátogattunk. Sokan maguk faragták kőbe a plasztikákat, mások munkáit a képzőművészeti Kivitelező vállalat munkatársai tették át kőbe, az azonos méretű gipszöntényről. Ebben az időben már lezajlottak azok a szakértői viták, amelyek a kulturtörténeti jelentőségű képsorok hitelességét szolgálták, és megkezdődött a kivitelezés.

- Szó sincs arról, hogy meg akarjuk kötni a művészek alkotó fantáziáját, vagy a stilizálás szabadságát, hiszen nem régiségtani ábrák készülnek, hanem műalkotások, de minden esetre valami etikai hitelre azért szükség van, azokban a dolgokban, amelyeket a művészek ekünk dombormüvekben előadnak. Itt magyarországi szenteet ábrázoló dombormüvekről van szó. Az, hogy magyarországi és az, hogy szentek. A szó legtágabb értelmében kell vnni. Hiszen szerepelnek köztük olyanok, akik egy fél ezer év óta a hivek közt tiszteletet élveznek, noha az egyhá egyáltalán nem nyilatkozott még róluk hivatalosan. Hátami most már a problémákat illeti, például Tulizi Szent Laos püspök és ferences barát, 24 éves korában már meghalt. Őtehát nem lehetett illemedett koru szakálas alakzatban ábrázolnunk. Vagy Szent Piroska, helyesebben szólva Iréné bianci császárnő, szerencsére ismeretes előttünk. A portréja egyan, az istanbuli Alya Sófia székesegyház falán egy gynyörü mozaikon, amelyet az amerikai kutatók elővarázsoltaka ráfestett mészréteg alól. Illet ábrázolnunk az ő képén, iletve dombormüvén a konstantin-nápolyipantok Pelator Monostort, az egy zárdával egybekapcsolt nagy kórház, amit ő abitott. Előre megadták a művészeknek, hogy a szentek életéből mit ábrázoljanak. Legalábbis több témát kaptak, mány szóval felvázolva, és azok közül választottak. A számkra nagyon érdekes volt a művésznek az alkotómunkájába lepillantani, és ugyanakkor meglepett bennünket, hogy határozott hangon előadott kritika egyáltalán nem sértette őket, hanem örömmel kaptak rajta, és kérték a továl eligazitásokat. És ez nagyon jó benyomást keltett bennk egyháziakban!

Gerő László

tervezte a diósgyőri őskohó teljes helyreállítását. 1953-ban készült el.

Cseh István: Népi és ipari müem lékeink védelme /1963-1966/. Magyar műemlékvédelem 1963-1966. Bp. 1969. Akadémiai K., 289 l., 369 kép, 269-281. l.

279 l.

Gerő László

tervezte a badacsonyi Szegedi Róza
hír teljes helyreállítását. 1953-ban
hérnül el

Cseh István: Népi és ipari müem lékeink védelme
/1963-1966/. Magyar müemlékvédelem 1963-1966. Bp.
1969. Akadémiai K., 289 l., 369 kép, 269-281. l.

279. l.

MDK

Gerő László, építész

Várpalotán emlékhövet állítanak a mártiroknak. Gerő László tervezte.

V. A.: Új szobrok történelmünk, irodalmunk nagyjairól 6.

Népszabadság, Bp. 1969. okt. 25.

Gerő László, Ybl-díjas építész

1021

1982. II. 27. 15.4o Televizió Erősné

Unokáink is látni fogják ...

/zene/

- Mostanában egyre gyakrabban halljuk, hogy az építészetben valamiféle fordulat várható. A jelenkori építészet szimptómái ismertek. Unalomig ismertettük már, hogy sivár, hogy egyhangu, hogy fantáziátlan. Ám a változás küszöbét jobb lenne átlépnünk, semmint átesnünk rajta. Éppen ezért ugy gondolom, hogy a bennünket körülvevő építészeti örökség alaposabb ismeretétől, az ebből kiolvasható tanulságoktól nem függetlenitheti magát büntetlenül egyetlen építész sem. Nálunk ez a mult városaink többségének karakterét meghatározó építészeti stilus, a XIX. század közepétől uralkodó romantika, majd az eklektika. E kor építészeti értékeinek kiváló ismerője, Gerő László, építész. A vele készitett beszélgetést együtt nézzük meg studiónk mai vendégeivel, Várvendég Béla építésszel és Glatz Ferenc történésszel. Manapság egyre jobban divatba jön a romantika és az eklektika, a mult század e két stilusa. Milyen körülmények között alakultak ezek ki?

- Mint tudja a század közepéig tartott az előző nagy periódus, a klasszicizmus kora, a klasszicista építészet, aelyiknek egy ilyen, nagyon finom tagozatu ablaknyilás keretezései, nagyon finom párkánytagozatai voltak, ezekben épült ki az egész alsó és felső Duna-sor, ahogy akkor nevezték őket, és az egész Ujlipótváros. Rengeteg ház épült ebben a stilusban, csak ez egy kicsit unalmassá, és egyhanguvá vált, mondjuk az építészek is valami ujat kerestek. Nálunk a század közepén jön az az ugynevezett romantikának nevezett, tulajdonképpen egy histarizáló stilus, amelyik feleleveniti a középkori emlékeket. Erre a legismertebb példa talán, a budapesti Vigadónak az épitkezése.

- Ugy tudom, egy tervpályázaton dőlt el, hogy végülis Feszl Frigyes tervei alapján épül. Mi volt az igazán jellemző a magyar romantikus stilusra?

- Nehéz kifejezetten egy magyar romantikus stilust találni, vagy mondani, hiszen a középkornak ezek a gótikus, csucsives ablaknyilásai, kapuiknak felelevenitése is ennek a felhasználása egy uj irányzatot ad a klasszicista antikizáló elemekkel szemben, és egy kicsit a Nemzetit, a régmult Nemzetit próbálja feleleveniteni. Ugyanakkor nem tudja valahogyan az egészet igazi stilussá tenni, mert megmarad a választék, helyenként gótika, helyenként román, helyenként iszlám, arab motivumok, például a zsinagógáknál.

- És meddig egzisztált ez a stilus nálunk, hány évig?

- Nálunk összesen husz esztendeig, összesen husz évig, körül-

belül 5o-től 7o-ig. Hát ez a forduló tulajdonképpen a romantika és az eklektika között. A Vigadónál még Feszl nek a romantikus terve győz, de ugyanez a romantikus Akadémiai pályázatánál már nem nyert, ugy, hogy ottan már egy eklektikus épület győzedelmeskedik. Eztaz eklektikát, amit néha historizáló stilusnak is neveznek, mert történelmi stilusokból szedi össze az elemeit, illetve azokhoz megy vissza. Különbözően, mindegyik ahhoz nyult ebben a nagy kincsestárban, amiknek a publikálása ekkor kezdődik, mert hiszen az épitészek korábban hát tanulmányutakat folytattak, elmentek, amikor végeztek a taulmányaikkal Európába, egy ilyen mesterutra, mint valamikor a mesterlegények is. És ott szedték össze a különböző irányzatoknak a hatásait.

- A kora eklektika és a késő eklektika volt egyben Budapest kiépitésének, európai nagyvárossá alakulásának is az ideje. Ennek mik voltak a főállomásai?

- Óriási tét tevékenység van itt akkor, talán az egész periódusban a legjelentékenyebb a fővárosi közmunkák Tanácsának az alapitása, amit 1872-ben a városoknak az egyesitésével is kb. egy időben történik. Már Széchényi jön haza azzal a

gondolattal Angliából, és Andrássy, hogy az Nagy-Londonnak az alapján meg kellene csinálni, egy a kerületek önigazgatásán felülemelkedő, egy olyan testületet, amelyik mindig más léptékben gondolkozik, nem mindig azt propagálja, nem mindig arról van szó, hogy melyik kerületben most hány óvoda, bölcsőde, iskola, kórház stb. van, mind ami addig, hanem, hogy hogyan lehet fejleszteni a várost tovább. És ez a Nagy-Budapest tulajdonképpen a Nagy-London alapján megszervezett közmunkák, fővárosi közmunkák tanácsa, egy olyan kormányszerv, amelyik még ezeket a kis Braunhaxler politikusokat egy kicsit hát rendre tanitja, és szoktatja, lefekteti az addigi Kis-Körúttal szemben a Nagy-Körutnak a második körvonalát, a sugárutat, ugye a Népköztársaság utját, a Duna-partoknak a rendezését legelsősorban. Ezek között a Várkert kioszknak, a Várkert bazárnak a Királyi Palota alatti kertrészeknek a rendezéseit. Megcsinálják ugye a Duna szükebb mederbe szoritását, ezzel a két partnak a kiépitését. Két partsávra megépült az első nagy szállodasor, a Ritz, a Carlton, a Hungária, a Bristol, a szállóknak végig az egész sora.

- Egy ilyen óriási épitkezéshez nyilván rengeteg szakemberre volt szükség, rengeteg mesteremberre volt szükség, nem?

- Hát ezek mind nagyon jó mesteremberek voltak, nagyon jó mesteremberei a saját szakmáiknak. Kitünően végezték a munkájukat is. Ez még a mai napig is látható, itt-ott, ahol megmaradtak ezek a részletek, akár a kilincsek, akár az ablakok, az ajtóknak a szerkezetében teljesen jók, ezek légszáraz fával is, midenféle machinációkkal dolgoztak. Lelkes embereik voltak a saját szakmáiknak. Itt jön be tulajdonképpen az a furcsaság az eklektikával, az a közönségkritika, amelyik ezt, mindig ezt a kornak az egsz épitészetét valahogyan lebecsülte, mert a multhoz nyult vissza, ezért egy ilyen felmelegitésnek nevezték. Ez egyáltalán nem áll, éppen a Parlamentnél. Igaz, hogy az alpelrendezésében reneszánsz, a kiképzésében gótikus, a szobfaiban barokk, a belső szobrokban romantikus, szóval egész sereg stilus vegyit össze, de az egésznek az együtthatása az rendkivül érdekes, és rendkivül megnyerő. Ugyanakkor távfütéssel dolgozott a Falk Miksa utcából, az akkori Falk Miksa utcából egy ilyen messzelévő központi fütés látta el az egészet. Központi szellőzése, szóval egy aklimatizáló berendezése volt ebben a korban már.

- Nem tudom, hogy ezt nevezhetjük-e, vagy nem ezt kell-e nevezzük az épitészet metszeraturájának.

- Az épitészet metszeraturájának, és egyet hadd tegyek hozzá

- mert ezek szerint akkor nem csak megrendelője volt az épitészetnek, hanem mecénása is.

- Mecénása is, és még valamit hadd mondjak, természetesen a rendszer ideológiái leolvashatóak, habár én ezt eltulzottnak tartom, meg kell mondanom, stilustörténetileg is én ugy látom, hogy sokkal több ebben a polgári épitészetre, az 1910-es évekre visszanenő polgári épitészetre jellemző elemek, hiszen én még soha nem hallottam senkitől se , hogy ezek a például természettudományi fakultásnak az épülete nem funkcionált volna megfelelően, vagy akkori európai szintnek megfelelően, sőt én ugy tudom, hogy nagyon is ilyen szinten állottak. Tehát azt akarom ezzel mondani, hogy a korabeli elvárásoknak az épitész megfelelt szakmailag is, és én ugy gondolom, hogy ez nagyon lényeges dolog, és megfelelt

egyéb szempontokból is. Mint ahogy azt is meg kell mondani, hogy én legalábbis ugy látom, a historizálást vagy történelmi elemeknek felhasználását az épitészetben, végeredményben azon lehet mérlegre tenni, hogy megsértik-e azt a funkciót, amire az épület hivatott vagy nem, hiszen

- En talán egy kicsikét náshogyan fogalmaznám meg, nekem az a véleményen, hogy még egy olyan radikális korszakváltás is, mint amilyet az épitészetbe a modernikus belépése jelentett, azért tulajdonképpen az jellemez, hogy bizonyos sulypontok tolódnak el. En ugy érzem, hogy jelenleg is valahol ott tart a világ épitészete, hogy ez a sulypontáttolódás bekövetkzett, tehát

- Merrefelé következett be?

- Na mostan, én azt hiszem, hogy az egy doktrína helyett a pulariznus az, ami a jövő épitészetére ilyen szempontból jellemző lesz, hiszen a modernizmus tulajdonképpen nem ott bukott meg, hogy a funkciókat analizálta, hiszen enélkül tömegesen épiteni nyilván nem lehet, hanem azt, hogy ezt a kaptafát egyrészt mindenre megpóbálta ráhuzni, másrészt pedig sok esetben előállott egy ilyen, ugynevezett funkcionalizmus, egy ilyen kincstári funbionalizmus, ahol már nem is a valóságos funkciók azok, amelyket az épitész kielégit, hanem azokat, amelyeket valamilyen hivatal valóságos funkcióként ir elő. No mostan, ilyen körülmények között majdnem biztos, hogy a jövő épitészete ok szinübb lesz. Es biztos, hogy kell legyen olyan épitésze, amelyik közelebb áll egy oldottabb, egy humánusabb, egy isebb léptékü környezet kialakitásához, itt gondolok például a lakásépitás területén. De fel kell tételezzem, hogy a középületek a jövöt illetően is reprezentativ épületek lesznk, lehet, hogy ezek talán egy kicsit megint a klasszicizmus felé fognak hajlani, és igy tovább. Tehát én az hiszem, hogy ilyet recepteket nem lehet előirni, ezzel szemben minden továi nélkül hozzá lehet nyulni a történelemnek most már ahh a hagyományaihoz, amit a modernisták azért kellett, hogynegtagadjanak, mert hiszen az előző korszakról volt szó.